
NAZIONALE
VITT. EMANUELE
12
14 L
22

Marci Gatinarie de curis egritudinū particularium noni Almansoris Practica vberrima.

Blasii, Astarij. de curis Febrium libellus vtilis.

Cesaris Landulphi de curis earundem opusculum.

Sebastiani Aquilani Tractatus de morbo Gallico celeberrimus.

Eiusdem questio de febre sanguinis.

Cum gratia & priuilegio.

¶ Marci Gatinarie tēpestate nostra Do
ctoris integerrimi. Mediciq̄ probatissi
mi ⁊ publice in Ticinēsi achadēia omni
studio ac diligentia Tullij velutieloquē
tia q̄ preclare Nonum Almansoris ex
ponentis curandi morbos eiusdē opus
domino fauentefeliciter incipit.

Cura sode sanguinee ex
dictis Rasis ⁊ Aui. sex
principalib⁹ perficiē in
tentionibus. Quarum
prima ē debita regiminis
administratio. Secūda
abscissio cause cum flo
botomia quam laudauit Rasis cum di
xit cephalica. Tertia capitis confor
tatio ne recipiat san. ad ipsum Auic. Am.
Quarta sangui. rectificatio. Quinta re
solutio residui remanentis post euacua
tiones: ⁊ hoc insinuauit Rasis quando
dixit vt administrenē semina altee. Sex
ta intētio ⁊ vltima est remotio male qua
litatis derelicte.

¶ Prima intentio completur in debita
administratione sex rerum non natura
lium Incipiendo ergo ad aere debet aer
eligi ad frigidum declinans maxime tē
pore estatis. Debet ergo eger situari in
camera frigida: ⁊ prohibeatur ingressus
radiorum solariū in dicta camera ⁊ alia
quecunq̄ habent aerem calefacere etiam
frequentia hominum. Et vbi aer non re
periretur naturaliter: artificialiter fiat
irrotando cameram cum aqua frigi. ro.
⁊ viola. sternendo etiam ramos arboruz
⁊ herbarum infrigidantium: ⁊ vtiliter in
geniari vt aer infrigidetur. In cibo au
tem et potu debet vitare vinum ⁊ bibere
aquam coctam cum ordeo: ⁊ vbi nō pos
sit vinum dimittere bibat tale quod sit
debile ⁊ clarum ⁊ sit bene limphatum.
Vtatur etiam cibariis fri. vt herbis frix.
puta endiuia curcubita: alterentur etiaz
cibaria cum frig. vt succo vue acerbe arā
ciorum limonum aceto. ⁊c. ⁊ dimittant
aromata calida. Quiescat etiam ⁊ non
moueatur fortibus motibus nec etiā ni
mium vigilet sed dormiat. dimittat etiā
reliqua q̄ habēt calefacere ex sex reb⁹ nō
naturalibus. dimittat coitum licet super
fluus infrigidet. caueat ab ira ⁊ furore ⁊
reliquis calefacere potentibus. letetur.
⁊c. Et hec de regimine sufficiant.

¶ Secunda intentio completur cū flobo
tomia si fuerit nimia plenitudo a basili
ca vel nigra lateris contrarij. vbi non tā
ta lateris eiusdem vel a cephalica oppo
sita vel eiusdem lateris secundum tuum
iudicium respectu habito ad plenitudi
nem. ⁊ de huiusmodi ordine vide Auicē.
prima ter̃ij capitulo aureo. Cum mate
riam euacuare volumus ⁊c. non preter
mittendo canon. positos quarta primi.
capitulo de flobotomia materie cano. de
lenitione ven. precedente flobotomia.

¶ Tertia intentio completur confortan
do caput cum stipticis infrigi. ⁊ constrin
gentibus ne membra capitis recipiant
sangui. fluentem. Pro qua intentione
laudatur oleum rosa. ⁊ acetum conquas
sata ⁊ applicata in forma embroce vel
ephitimatis intingēdo pannum lineum
in dicto oleo vel aceto ⁊ applicando ca
piti. quod sex capite calido calefiat re
nouecatur. competit etiam aqua rosa. si
mul cum aceto ⁊ oleo. ⁊ debent ista ap
plicari cum sua actuali frigiditate ⁊ vbi
oportet etiam debent infrigidari. De p
portione vero olei aceti ⁊ aque ad inuicē
dubitat Genti. communis tamen dosis
est vt sit duplum olei: aque: subduplū
vero aceti verbigratia. Re. olei. ro. aque
ro. ana. ℥. iij. aceti. ℥. j ß. misce. Uel. Re.
olei rosa. ℥. j. aque rosa. ℥. iij. aceti. ℥. ij. se
cundum q̄ vis maiorem vel minorem pe
netrationem. Ad idem conueniunt aque
plantagi. semperuiue lactuce solatri ⁊c
vel eorum succi. Sed in administratione
talium epithimatum vel embrocationū
sunt aliqui canones obseruandi. Primus
q̄ debent radi capilli ne prohibeāt ope
rationem medicinarum. Secundus q̄
talia ponantur in anteriori parte capi
tis quia est rarior posteriori: ⁊ ex conse

quenti facilius penetrant medicamina. ¶ Tertius φ caput debet circundari coto vel lana vel panno lineo circundirca ad modum corone: ne liquores decurrant p faciem infirmi ex quo infirmus fastidiat

¶ Notandum φ sunt aliqui casus in qbus administratio istorum repercussiuorum non est tuta regulariter operando. In feb. enim non competunt iuxta can. Aui. qui dicit φ fodaz cal. multiplicant vsus epithimatum rc. r hoc vapores retinendo: tamen aliquādo coacte hoc nō obstante faceremus vbi dolor esset vehemens psternens virtutem. Secundus casus est vbi materia sit totaliter fluxa: qr compingunt r constipant materiā. Tertius vbi a capite descenderet reumatismus cal. qr talia constringendo exprimūt materias r sunt causa maioris fluxus

¶ Quarta intentio cōplet primo aliquādo solutionem. Sed dubitaret aliquis cum non peccet nisi san. qui nō educitur solutiōne quare ergo administrat in hac intentione ven. solo. Dicendum φ stante sang. abundantia inflammatur sang. r huiusmodi subtile conuertitur in coleram r spissum in melancoliam etiam inflammatur colera naturalis existens in corpore r merito istius debet dari colere solutiuum. et ad hanc intentionem administrabat R. sis mirabolanos citri. nam ipsi euacuant coleram r sunt fri. r stiti. administrat etiam pruna r tamarindos sic ordinando. Re. prunorum r tamarindorum ana. ℥. ß. decoquantur in sufficienti quantitate aque cui addatur mirabo. citri. s. p. ʒ. ß. r hoc dando mirabola. in substantia. in infusio. do mirabo. ʒ. ij. vel iij. ß.

¶ Nota tamen φ regulariter operando prius oz precedere digestio vt quarta primi de regulis cōmunibus solu. ven. r vomitui r prima quarti capitulo de cura pu. in generali. r [illegible] prima affori. digestiua medicari rc. Et licet Rasis non explicauerit nihilominus fieri debet: ipse enim vt breuiloquus pretermisit notum ex libris principiorum. Et vsualia digestiua quibus practici communiter vtuntur sunt sirupus aceto. s. vio. de endi. ro. de succo aceto. de agresta Si fortius volumus est sirupus de granatis. Si fortius de limonibus. adhuc fortius de acetositate citri. Quod si non sit multa caliditas detur sirupus aceto. s. cū siru. de endi. cum aquis proportionalibus habentibus virtutem colere digestiuā vt aqua endiuie. lactuce. acetosis. planta. cico. lupulorum. buglo. etiam aqua conuenit licet non sit fri. sed temperata ad cor confortandum.

¶ Nota pro omnibus siru. digestiuis φ apud communiter practicantes communis dosis siru. est. ℥. j. ß. r aque communis dosis debet esse dupla ad siru. puta. ℥. iij. est ergo totum aggregatum. ℥. iiij. ß licet possit dari plus r minus: imme potest dari vsq ad. ℥. vj. puta. ℥. ij. siru. r. ℥. iiij. aquarum vt in iuuene fortis complexionis vbi peccet multa materia. Componeremus ergo in proposito sirupuz digestiuum sic. Re. sirup. aceto. s. ℥. ß. siru. de endi. ℥. ß. aquarum aceto. endi. r bug. ana ℥. ß. misce pro siru. In principio ergo febris de sanguinee dabo sirupos infrigidantes r stipticantes simul verbigratia sirupum acetosum ros. de succo aceto. de granatis quia habent virtutem stip. r infri. ingrossant eniz hec san. r immobilitant r ideo competunt a principio. Ubi vero materia sit fluxa dabo sirupuz acetosum de endi. qr non habet multā stipticitatē.

¶ Nota etiam quod communiter datur sirupus. per quattuor vel quinque dies secundum resistentiam materie sue digestioni. Nota etiam φ sirupus acetosus non est tante stipticitatis sicut sirupus de succo acetose: quia in acetoso miscetur multa quantitas aque que nō miscetur in illo de succo acetose que etiam de se est herba multum stiptica. Digesta materia eam euacuamus cuz euacuatiuis appropriatis colere. Et vsualia sūt electuarium rosa. Des. electuarium de succo rosato Nicolai. diaprunis solutiuum etiam Nicolai. r hec tenent cōfecta r in qbusdā locis tēnet confectuz ele

ctuarium de psillio scilicet ianue. ¶ Medicine in forma solida pillulari sunt vsualia ista scilicet pillule auree τ aggregatiue. Dosis electuariorum ē a.ʒ.iij. vsque ad iiij. τ raro pertransitur hec dosis nisi in corporibus expertis τ maxime robustis vbi iam compertū est φ ab hac dosi nō soluitur in quibus aliquādo audemus vsque ad.ʒ.ſ. ascēdere: vt ego qui dedi viro magnifici Petri comitis bondini cui dedi.ʒ.ix. τ parum operabātur. etiam in hospitali in aliquibus rusticis maxime de valle tellina quia sunt robustissime complexionis. Dosis vero pillularū est a.ʒ.ſ. vsque ad.ʒ.iiij. faciendo pillulas ꝙn φ. Et hec digestiua τ solutiua sunt vsualia τ per hec cōpletur hec intētio que est rectificatio san. q2 sanguine subtili existente proportionabilr colerā purgam⁹. ¶ Quinta intentio que est resolutio residui remanentis quod non potuit eradicari sic cōpletur administrando aliqua res solutiua calefacientia. Et in hac intentione valēt primo semine altee ꝙ parum declinant ad caliditatē decoquendo in sufficienti quantitate aque: postea applicando more emplastri capiti addēdo flores camomille mellilоti τ fenugreci: vnguendo etiā caput cū oleo camomilino. ¶ Sexta τ vltima intentio que est remotio male cōplexionis remanētis completur cum infrigidantibus cum sit cali. Ad hanc intentionē laudatur mucilago psillij quod in exteriori parte est intense frigiditatis: in interiori ꝟo est calidissimū vesificatiuum τ cauterizatiuum: τ ideo mucilago debet fieri ex semine psilij integri non excorticati. τ hoc est satis vulgare remedium τ notū. debet ergo hec mucilago capiti applicari. τ ad idem valet aqua ro. τ acetum aqua plan. solatri ace tose infundendo pannos in huiusmodi aquis. valerent etiam succi ponendo supra caput. conuenit etiam optime inunctio cū oleo ro. τ reliqua huiusmodi. Et cum his sex intentionibus completur cura sode sanguinee quare τc.

¶ Cura sode colerice.

In hac etiam cura sex colliguntur intentiones. prima debitum regimen. secūda digestio. tertia euacuatio. quarta repercussio. quinta diuersio maxime humore fluente ad caput. sexta remotio male complexionis calide τ sicce derelicte in capite.

¶ Prima intentio completur per infri. τ humectantia. τ in hac non est sermo prolongandus quia iam satis patet ex cura predicta: hoc vno addito φ in hac debēt remedia infri. esse fortia cū colera sit calidior sang. debent etiam esse humida cum colera sit sicca. sang. vero humidus.

¶ Secunda intentio que est digestio perficitur per digerētia de quibus habitus est sermo capitulo predicto in qua intentione.§. digestionis. est aduertendum an humor digerendus sit in fluxu: quia tūc simul digerendo debet fieri stipticatio vt prohibeatur fluxus cū aquis τ sirupis ad hoc valentibus vt aqua acetosa rosa. τc.

¶ Nota φ vt habetur ex canonibus generalibus hec intētio digestionis est ponenda in actu practico dummodo nō sit materia furiosa nec dolor intensissimus merito cuius dubitetur de prostratione virtutis nec materia incipiat facere apostema: quia vbi hec fierent τ essent non esset prolongandū in digestione: sed esset cito succurrendū materie euacuatione.

¶ Tertia intētio ꝙ est eūac cōplet p solutiua. Usualia τ domestica solutiua in materia colerica sunt hec. Primo. ℞. mirabo. citri.ʒ.ſ. infundant in decoctiōe quā nominabimus: deinde fcā infusi. sufficienti tpe fiat eorū expressio cui addatur zuc. paruz ne sit gustui horribilis. τ hoc vbi non adesset feb.

¶ Decoctio. ℞. tamarindorū.ʒ.ſ. fiat decoctio in sufficienti quantitate aque. tamarindi sunt dactili indi. tamar idez est φ dactilus. vsuale etiam est reubarba. vel in substantia vel in infusio. In substantia dosis est a.ʒ.ſ. vsque ad.ʒ.ſ. in infusio. vsque ad.ʒ.iiij. In substātia. ℞. reubar. electi.s.p.ʒ.ſ. dissoluatur in aqua endi. q.s. cui addatur.ʒ.ſ. siru. violati τ

fiat potio. In infusio. sicut sumitur ex Mes. capitulo de reubar. sic preparatur Re. reubar. electi minutim incisi. ʒ. iij. infundantur in aqua endi. q. s. cui addatur spice parum et vini albi odoriferi parum dimittatur in infusio. per ho. x. postea fortis fiat expressio cui addatur dia. prunorum non s. ʒ. ij. misce et fiat potio. posses etiam admiscere de aliquo alio electuario solutiuo minuendo tamen dosim reubarbari.

¶ Solutiua vsualia in forma pillulari sunt sicut pillule aureę: pillule aggregatiue soluunt enim coleram licet aggregatiue educant etiam humorem flegmaticum grossum vt colligitur ex Mesue in antidotario.

¶ Nota etiam ex can. generalibus quod vbi colera etiam sanguini mixta competeret flobotomea. et ante farmaci exhibitionem. et hoc voluit Auicenna in isto capitulo cum dixit. Incipe a flobotomia. nec debet esse copiosa sicut in sanguinea.

¶ Quarta intentio completur per ea que repercutiunt et a principio debet poni in opere quando materia est in fluxu. Et hic recordare can. supra positorum in cura sode sanguinee. et vsuale remedium est positum hic a Rasi scilicet aqua rosata. et acetum conquassata simul et oleum rosatum.

¶ Quinta intentio completur per ea que diuertunt vt parua floboto. oppositi lateris fricationes extremitatum et balnea et laudat. Auicen. de mente Archigeni appositionem ventosarum super spatulas. et hoc in omni materia cum scarificatione loci illius ponendo sal et oleum post scarificationem ne consolidetur sed aperta maneat.

¶ Sexta intentio et vltima completur per remouentia malam complexionem qualia sunt alterantia vt embrocę fri. et odorata frigi. que magis placent Sera. quam localia quoniam localia prohibent exitum vaporum ex cerebro et capite toto. Et vsuale est aqua cum aceto embrocata et odorata: etiam aqua rosata. trahendo per nares.

¶ Nota tamen quod quandoque ista omnia non sufficiunt: et tunc coacti ex vehementia doloris oportet nos venire ad narcotica: tamen vsus istorum est maxime suspectus: et non debet ad ea audere nisi cum cautela et in casu desperationis maxime in passionibus istis cerebralibus propter duas causas. Prima membri principalis cuius influxus est necessarius super toto. Secunda quia cerebrum fri. est complexionis. Et narcotica sunt huiusmodi et ideo Auicen. in cura fluxus absolute facit nos cautos dicens. Uidimus qui supposuit sibi collirium ex opio et mortuus est.

¶ Nota etiam ne sis audax in administratione narcoticorum. vidi enim in quadam nobili muliere que cum stetisset per plures dies quod non dormierat medici decreuerunt vt sibi supponeretur collirium quoddam longum opiatum quod fit cum filo comuni appenso vt extrahi possit ad libitum: que cum supposuisset statim cepit dormire: medici autem preceperunt ancillis vt cum incepisset dormire extraherent illud collirium: que omittentes ipsum et non extrahentes taliter profundata est in somno quod nunquam euigilata est immo perpetuo dormit quare etc.

¶ Cura sode flegmatice.

In hac cura colliguntur quinque intentiones quarum prima est debita regiminis administratio. secunda digestio tertia euacuatio. quarta diuersio. quinta resolutio residui remanentis et cerebri confortatio.

¶ Prima intentio completur per administrationem sex rerum non naturalium. calefa. et exiccantium cum materia flegmatica sit fri. et humida. Eligendus est ergo aer cal. et sic. et si sit tps hiemale eligatur camera cal. et accendatur ignis in ea qui per ipsum exiccantur vapores hu. fiat et

suffumigatio in ipsa camera ex cal. puta thure cinnamomo gario. ⁊c. In cibo etiã ⁊ potu eligantur cibaria cal. alterando ea cum pipere cinnamo. zinzibere gario fi. ⁊ reliquis huiusmodi. dimittantur fri. acetosa vt arancij limones acetum agresta ⁊c. In potu bibat vinuz maxime post euacuationem de quo dubium est apud Gen. Utatur forti exercitio ⁊ forti exiccatione potenti etiam calore vigilijs ieiunio ⁊ reliquis calefacere potentibus et exiccare.

¶ Secũda intentio que est digestio quã licet Rasis dimiserit vt breuiloquus tamen presupponit complere per ea que incidunt ⁊ subtiliant cum humor flegmaticus peccet in viscositate ⁊ grossitie. Et vsualia digestiua flegmatis sunt sicut mel rosa. oximel. s. compositũ ⁊ squilliticum quod est forte incisiuum quo vtimur vbi materia est multum viscosa. Fortiora istis sunt siru. de duobus ⁊ de quinq radi. ⁊ sirup. de sticados.

¶ Nota quod in administratione istorum digestiuorum debemus semper incipere a debiliori tendendo ad fortiora. ⁊ hic cãn. debet esse vniuersalis in omni opere medici. fortia enim subtiliatiua a principio nocerent magis materiam extendendo quam iuuarent digerendo. debemus ergo in huiusmodi digestione incipere a melle rosa. vel oximelle simp. vt. ℞. mellis rosati colati. ℥. ʃ. oximellis simp. ℥. ʃ. cum. ℥. iij. aquarum capitalium que sunt aqua maiorane saluie betonice ysopi ⁊c. dicemus ergo aquarum betonice saluie ⁊ buglo. ad cor confortandum añ. ℥. ʃ. misce ⁊ continuare siru. istos. v. vel. vj. diebus quoniam flegma est difficilis digestionis. Facta itaque aliquali digestione cum leuibus huiusmodi fiat aliqualis materie minoratio: deinde iterum digeramus: ⁊ tunc vti poterimus fortioribus. dabimus ergo siru. de duobus radi. vel de quinque cum oximelle composito ⁊ si fortius cum oximel. squillitico cũ siru. de sticados. verbigratia.

¶ Recipe siru. de duobus radi. ℥. ʃ. oximellis compositi. ℥. ʃ. aquarum betonice saluie ⁊ ysopi. añ. ℥. ʃ. misce. fortius. ℞. siru. de sticados oximellis squillitici añ. ʒ. vj. aquarũ saluie ⁊ ysopi añ. ℥. j ʃ. misce

¶ Tertia intentio que est euacuatio duplex est. quedam eradicatiua, ⁊ quedam minoratiua: quia materia flegmatica est difficilis euacuationis debemus a principio minuere postea eradicare. Usualia quibus practici cõmuniter vtuntur sunt vel in forma pillularum vel electuarij. Pillule sunt duplices. quedam facilis solutionis sine custodia: quedam difficilis euacuationis ⁊ cum custodia.

¶ Sine custodia sunt pillule de hiera sim. vel de hiera magna. elefãgine assaieret quas ponit Auic. in capitulo illo. Cum materiam euacuare volumus ⁊c. pillule masticine et alio nomine pillule Marliani dicuntur Papie ⁊ Mediolani quia ipse fuit qui posuit eas in vsu. et iste pillule sine custodia possunt dari ãte materiei digestionem: ⁊ communiter dantur in itroitu lecti. Et ex istis posset quis istis indigens accipere omni hebdomada vt in cal. dolore capitis in paratis labi in egritudines cerebrales materiales ⁊ dantur communiter ex ipsis. ℈. ij. vel ℈. ʃ. ʃ. agaricus etiaz tro. potest inter has pillulas numerari miscendo cum predictis pillulis verbigratia. Recipe pillularum mastici. agari. tro. añ. ℈. ʃ. fiant pillule tres.

¶ Cum custodia vero sunt pillule cochie Rasis de agari. fetide Mes. ⁊ possumus ipsas dare cum agari. troci. dosis istarum fortium est vsque ad. ℈. iiij. ⁊ hanc nõ pertranseunt communiter operantes. datur enim. ʒ. ʃ. vel. ʃ. vel. ℈. ij. cum per se dantur.

¶ Nota quod iste pillule cochie Rasis ⁊ alie similes vt fetide non debent a principio administrari sed in primis debemus vti leuibus vt sine custodia: licet Rasis dicat in principio intelligitur enim in principio eradicatiue euacuationis non minoratiue que vt visum est primo debet fieri. dosis etiam posita Rasis nõ est

cōueniens. sunt enī ʒ.ʒ.ij.ß. ꝛ adhuc plus
nostra eni metas non tantā tollerat do
sim fortis solutiui quales sunt de pillule
¶ Solutiua in forma electuariorū vsua
lia sunt diafenicon Mes. que alio nomi
ne confectio de dactilis nominatur elec
tuarium indum: licet diafenicon ma
gis competat in materia grossa mixta
ex flegmate ꝛ colera: indum vero solum
in flegmatica. Dosis electuariorum est
vsq; ad.ʒ.ß. licet in cumanis regionibus
vsq; ad.ʒ.j. ꝛ hoc ex regionum diuersita
te. ¶ Nota ꝙ quandoq; practici consue
uerūt dare pillulas cuȝ electuarijs in po
tione: verbigratia. ℞. pillularū cochia
rum.ʒ.ij. electuarij indi.ʒ.ij. misce. ꝛ cum
d. capitali. q.s. fiat potio. Decoctio capi
talis. Recipe saluie maiorane beto. stica
dos isopi foliorum lauri añ. M.j. fiat de
coctio in sufficienti quātitate aque. verum
tamen pillularum administratio in for
ma solida magis laudatur ab Auicen.
capitulo illo. Cum materiam ꝛc. qꝛ cum
materia debet trahi a longinquo eo ꝙ
non potest fieri in breui tempore: conue
nientius est administrare pillulas que
longam trahant moram in stomacho quā
potionem que cito labitur vt patet.
¶ Nota etiam ꝙ qꝛ hec intentio euacua
tionis non pōt per euacuationes factas
ex solutiuis ꝛ si plures fiant reiteratio
nes complete perfici quin semper rema
neāt alique reliquie materiei: iddirco ne
cessarie sunt aliq̄ue alie particulares eua
cuatiōes que in capite varie esse possunt
vt sternutatoria caputpurgia gargari
smata masticatoria. Iste tamen pticula
res euacuationes sequi debent ꝛ nō pre
cedere vlēs qꝛ existente repletione noce
rent cum huiusmodi sint calefactiua: tra
herent enim magis quā euacuarent: ꝛ sic
agitādo ꝛ dilatādo humorem valde no
cerent. Usualia sternutatoria sunt vt pri
mo modo fiat cum aliqua re pungēte in
naso ꝛ etiā piper. fortius autē est condi
si qd apud nos non habet: loco eius vti
mur eleboro albo. Caputpurgia vsualia
primo domesticum ꝛ leue est aqua maio
rane deinde succus foliorum sicle facta
residētia ꝛ succus radicis eius: fortiora
autē succus arthanite. Masticatorium
vsuale est vt masticetur mastix ꝛ retinea
tur in ore. Gargarismata possunt fieri ex
solutiuis distemperando aliquod solu
tiuum in aliquo liquore vt siru. vel aqua
etiam siru. ipsi cum habeant vim soluti
ui. ꝛ decoctiones disponendo sm debi
tum estimatiuum iudicium. ¶ Nota ta
mē ꝙ gargarismata ꝛ masticatoria sunt
verenda in paratis catarro plurimum ꝛ
ad egritudines pectorales vt habetur ab
Aui. c. illo. Cum materiam euacuare vo
lumus ꝛc.

¶ Quarta intētio est diuersio que a prin
cipio maxime ponitur in actu practico
cum humores ab alijs membris fluant
ad caput. ꝛ hec intentio completur per
ea que trahunt deorsum vt clisteria sup
positoria fricationes spatularum ꝛ ex
tremitatum: ꝛ retentio extremitatum in
aqua calida maxime in qua decocte sūt
res capitales que dicte sunt. Clisteria de
bent esse aliquantulum acria vt possint
trahere materiam flegmaticam ꝛ est cō
ueniens tale. Recipe decoctionis capita
lis.ʒ.x. vel lib.j. hierepigre Gal.ʒ.ß. cas
sie fistule.ʒ.ß. zuchari rubei.ʒ.ß. olei ca
momille.ʒ.iij. misce. pro clisteri: ꝛ quia
ista non sunt multum solutiua potest po
ni salis communis.ʒ.ij. ad stimulandū.
Decoctio capitalis supra iam descripta
est. clisteria acuta ꝛ fortia habetis in .c.
de apoplesia epilensia ꝛ subeth. Suppo
storia etiam fiant. Leue autem ꝛ vsuale
fit ex sale communi cuȝ melle plm inspis
sato. Si fortiora velis ponantur soluti
ua ista habebis vt videbis. Competunt
etiam in hac intentione ventose posite su
per spatulas de quibus dicit Auicenna
de mente Arthesagri ꝙ conueniunt in
omni materia.

¶ Quinta ꝛ vltima intentio completur
per ea que resoluunt reliquias materie
rum que remanserunt ꝛ cerebrum con
fortant. ꝛ ista vel sunt interius applica
ta vel exterius. De interius applicatis
vsualia que tenentur confecta sunt sicut
diamuscum dul. ꝛ amarum. Dosis est.
ʒ.ij. ꝛ est Mes. Et ad idem valet plirisar
coticon Nicolai dosis est eadem que su
pra. Et in hac intentione laudat Aui
cenna. vt semel in hebdomoda admini

stref tiriace vel metridati.3.s.r est in vsu r debet dari in aurora per septem horas añ cibum vt Cõciliator tractatu de venenis. Sed superius administrata pñt dari per horas duas ante prandium. Cõuenit etiã confectio diacori r acorus cõditus r est satis forte r vz a proprietate r põt dari duz ista sumuntur in potu aliqua ex aquis capitalibus.s. saluia maiorana sticados betonica rc. De exteri⁹ applicatis sunt vt inunctiões vel embroce vel empla vel alia localia vt odoramẽta sacculi r reliqua inungimus cum oleis vt Rasis cum oleo sambucino qđ non est in vsu.sed loco eius vtimur oleo anetino r camomillino etiã Rasis p fortiori posuit oleum de been qđ nõ est in vsu:sz loco eius vtimur oleo de costo de lilio de spica de ruta. Laudat etiã Rasis euforbium r castoreum sed ad ista non audemus quia fortiora sunt r supra membrũ principale nõ est apponendum aliquid de quo sit ambigendum vt quarta primi De odoramentis laudat Rasis algaliã r est confectio aromatica qua tñ non vtimur:sed loco eius vtimur aliis aromaticis calefacientibus. Et practici cõiter vtuntur pomo sic ordinato. Rc. maiorane sticados gario.cinamomi rc.añ.ptes equales cũ cera fiat pomum: põt etiã addi aliquid de musco. Si vis epithimata r embrocas accipe saluiã maioranã sticados folia lauri cinamomi gario. r fac bullire in lixiuio r cũ actuali caliditate embroca caput vel epithima vel fomenta. sacculi etiam ex rebus capitalibus ex iam dictis faciẽdo pulueres r ponendo in sacculo facto ex sindone carmesino et capiti apponere.

¶ Nota tamen q horã administratiõis horum omniũ debet esse stomacho vacuo ne ex calefactione fiat tractus vaporum etiam fumorum caput replentium.

¶ Nota etiã q intentio hec vltima fuit aggregata ex resolutione r cerebri cõfortatione qđ habet veritatem in hoc casu quia materia est frigida r ex pñti egritudo frigida. vñ ea que resoluunt cum sint cali. hñt etiam confortare corrumpendo malam complexionem fri. quod non potuit fieri in colerica vt patet manifeste intelligenti quare rc.

¶ Finis cure Sode flegmatice.

¶ Cura sode per communitatem.

In hac cura sunt due principales intentiones. prima est ad membrum mandans. secunda ad mẽbrum recipiens scilicet caput.

¶ Prima intentio completur ẽm diuersam dispositionem r egritudinem membri cõicantis de quibus habebitur in sequentibus. r quia ex cõmunicantibus maxime est stomachus: ideo de eo exemplificauit Rasis. r hoc in dispositione qua stomachus est vacuus quia.s.tempore famis: potest enim ad stomachum fluere colera que effumans ad caput facit sodam: ideo Rasis succurrit cum cibo r alterantibus fri.stip. que omnia sunt vsualia vt panis infusus in vino granatorũ vel agresta.

¶ Secunda intentio completur p duas particulares intentiones. Prima anteq̃ cerebrum receperit multum confortãdo cuz stip. ne recipiat. Scđa vertitur ad nocumentum impressum vt si sit mala complo fri. altereẽ cum cal. iam dictis. si. cal. cum fri. quare rc.

¶ Cura sode ex nimia mora in sole.

In hac cura sunt tres intentiones.

¶ Prima remotio cause pro hibendo ipsum sub radiis solis morari.

¶ Secunda est regiminis rectificatio q̃ habitet locum frigi. r prohibeaẽ ab appropinquatione ad ignem.

¶ Tertia vertitur ad malam complexionem cal. impressam ipsam remouendo cũ infrigidantibus supra nominatis in cura sode colerice administrando de aqua rosata oleo r aceto r caput liniendo qua re rc.

¶ Cura scotomie & vertiginis.

Uo queramus in hac cura vdelz an egritudo actu infe
stet sic q corp' sit actu egruz & isti debetur curatio. vel ta
le corpus non est actu vertiginosum sed aptum faciliter in vertiginē labi & dicitur neutrum decidentie & isti debetur preseruatio. In regimine curatiuo sicut dicit Rasis primo continentis. debetprimo inuestigari causa qua cognita cura est abscisio eius cum ista sit cura morbi dependentis vt habetur a Gal. tertio tegni vbi dicit. Oportet vnamquam q causam abscindere prius. Debemus enim considerare si causa sit ab extrinseco occurrens vt fortis motus: circungirationis intuitio: rerum impetuose giratarū: ebrietas & reliqua huiusmodi. Si causa sit nimius motus quiescat. Si intuitio rerum motarum desinat aspicere Si crapula & ebrietas cura ē vt euomat vel clisterizet vt stomachus mundificetur fiant etiā fricationes & alia que diuertāt a capite. Si causa sit intrinseca vt nimi' motus spirituum debet quiescere & stare in loco obscuro & nō in lucido: quia lux agitat & commouet spirit'. Et in hac cura etiam competunt quecunq infrigidātia habentia immobilitare spiritus vt sunt sirupi & aque infrigi. Sirupi sunt vt ro. de granatis de ribes de cito. etiam zucharum rosatum vt dando eius. ℥.ß. cum aqua rosata: lactuce plan. &c. In regimine preseruatiue debemus attendere ad abscisionem cause si causa est sanguinea cum flobotomia & hoc diuersimode secundum diuersitatem capitis & cordis vt habetur ex cura sode san. Si causa sit flegmatica vel alius humor p purgationem illius humoris cum euacuatiuis propriis curatur vt habetur capitulis de soda. licet Rasis soluz posuerit curam san. & flegmatice tanquam sepius contingentis: quia hi humores magis in caliditate abundant. Alia intentio in hac cura est repcussio & est fienda a principio dum humores sunt in fluxu deinde intendamus ad spiritus quietationē postea ad confortationem cerebri & male cōplexionis remotionem cum rebus supra nominatis sm complexionis varietatē: quare &c.

¶ Cura frenesis.

Uo sunt in hac cura fundamenta notanda. Primuz est q prohibeatur augmentum siue complemētuz apostematis: & hoc vbi occurramus a principio. Secundum quod resoluatur quod iam fluxum est & in istis totā cura consistit nec est tardandum in remediis. Hec enim egritudo est de pacutis & est se uorum accidentiuz: succurrendū est ergo statim a prin. iubente Hippo. 3rta affor. vbi habet. Medicari in valde acutis &c. Sunt etiam remedia a prin. fortia admi nistranda sicut idez Hippo. prima affor. illo. Ad vltimas egritudines &c. Ubi aūt hec egritudo fit cōfirmata vana & cassa est medicorum operatio.

¶ Primum fundamentū perficitur quinq principalibus intentionibus. prima est debita regiminis administratio. scda diuersio. tertia repercussio. quarta euo. quinta rectificatio san. & humorum.

¶ Prima intentio completur in debita administratione. 6. rerum nō naturaliū Primo in dieta. dāda enim est subtilis dieta vt in hoc cap. precipit Rasis dādo aquam ordei siue ptisanam colatam vel non colatam. Hodiernis tamen temporibus non est in vsu ita subtilis dieta. si enim hodiernis temporibus solam aquā or. darem' infames essemus vulgo & vbi infirmus periret nobis ascriberetur: tamen etiam quia istis temporibus corpora non sunt ita robusta sicut antiquitus etiam quia sumus vsitati in maiori cibi assumptione q esset consuetudo apud veteres: vnde Aui. tertia primi cap. de regimine eius qd comeditur & bibitur. dicit homines debere esse contentos vna cibatione in die: vel vbi sint debiles vna cibatione die vna alia die duab': sic q in duobus diebus ter comedat. Solent tamen practici istis temporibus dare ex farre siue farina ordei coquendo in aqua & hec

In duobus diebus ter comedat

quattuoꝛ pꝛimis diebus ponēdo in ipa
de ſucco granatoꝛum de agreſta ſucco li
monum ꝛc. vt merito iſtoꝛū hu. conſtipē
tur ꝛ coarctentur ne ad caput poſſint flu
ere. Alie etiam res nō naturales debent
ad fri. declinare. aer etiam altereť ad fri.
accidentaliter: tamē ſi poſſibile ſit eliga
tur naturaliter tēperat⁹ qui alteretur cū
infrigidātib⁹ leuis frigiditatis vt aqua
ro. ꝛ aceto cameram irroꝛare.
¶ Secunda intentio eſt diuerſio que cō
pletur ꝑ multa ingenia. Pꝛimū ē flo. fa
cimus enim pꝛimo flobotomiam cepha
lice. ꝛ hoc vbi non ſit totius magna re
pletio: qꝛ tunc pꝛimo facerem⁹ flo. ſaphe
ne deinde baſilice vt in illo ca. Cum ma
teriam euacuare ꝛc. fuit declaratum. De
flo. tñ eſt communis dubitatio maxime
mota a Gen. an in omni freneſi vera com
petat flo. tenet enim Gen. ꝙ non lz vt in
pluribus cōpetat ꝛ adducit ad hoc duas
rationes. Pꝛima qꝛ ſtat materiam fre. eē
colericā puta ſanguini non mixtam que
per ſan. euacuationē poſſet furere. Secū
da quia non in omni hereſipilla cōpetit
flo. ꝛc. Mattheus tamen gradi tenet op
poſitum: ꝛ hoc vbi virtus conſentiat nec
ſecundum eum Gen. rōnes concludūt: qꝛ
flo. ſit multoꝛum gratia. pꝛimo euacua
tionis. ſecūdo diuerſionis. tertio pꝛeſer
uationis. quarto tētationis. Lz ergo flo.
euacuatiua non ſit fienda niſi ſanguine
peccante vel colera ſan. mixta tamē alijs
intentionib⁹ fieri poteſt nullo pꝛedictoꝝ
exiſtente. Gratia pꝛeſeruationis vt a ſa
nitate pꝛeſeruetur. gratia tentationis vt
ſi quis dubitaret de lepꝛa videre ſi ſan.
ſit infectus. vel in mſia ad cognoſcendū
melancoliam, videre ſi in ſan. ſit aliqua
aduſtio: ꝛ ideo in oī caſu ſi non euacuati
ua tamen alie competunt. nam ſemꝑ nō
eſt quin in freneſi pꝛopter maximum do
loꝛem panniculoꝛuz cerebꝛi qui ſunt ma
xime ſenſitiui attrahať ſan. ꝛ alij humo
res: ideo ſemper eſt bonum flobotomare
ſicut in fractura cranei facim⁹ flo. diuer
ſiuam. qꝛ locus doloꝛoſus traheret ma
teriam ꝛ fieret apoſtema: ꝛ ideo ſemper
bonum eſt facere flobotō. Ad pꝛimam er
go rationem de humoꝛum colericoꝛum
ebulitione dicit ꝙ verum eſt ꝙ euacuatiꝰ
ua copioſa illud faceret nō tamen diuer
ſiua modica ꝛ ꝑſeruatiua ꝛ licet fiat ali
qua inflāmatio tamē magis eſt iuuamē
tum de ꝓhibitione apoſtematis ꝗ̄ ſit il
lud nocumentum de modica inflamma
tione. ¶ Nota ꝙ Auicen. laudat flo. co
pioſam niſi ſit aliquod foꝛte pꝛohibens
ad inſinuandum tātum eſſe flobotomie
neceſſitatem ꝙ quamuis ſit aliquod pꝛo
hibens eſt tamē fienda dum tale ꝓhibēs
non ſit foꝛte. hec enim cura irregularis ē
ꝛ coacta. habemus ex cañ. generalib⁹ ꝗr
ta pꝛimi. ca. de flo. ꝙ ven. repleto non de
bet fieri flo. tamen quia hec indicatio eſt
debilis non pꝛopter hoc deſiſteremus a
flo. quoniam differre in talibus eſſet ma
lum ꝑpter moꝛbi ſeuitatem. dubium eñ
eſſet ꝙ ſi tanto tempoꝛe tardaremus ꝗ̄
to cib⁹ ſtomachū exiret ne materia tota
flueret et fieret complementū apoſtema
tis quod maxime verendum eſt ꝛ timoꝛo
ſum. Fit etiam diuerſio cū vētoſis in ſpa
tulis ꝛ cum foꝛtibus ligaturis in adiuto
rijs bꝛachioꝝū ꝛ in coxis ꝛ cum fricatio
nibus. Ad idez etiam facit euacuatio di
uerſiua cum ſolu. In colerica daremus
ſolutiuuz declinans magis ad lenitionē
Ubi tamen coꝛpus eſſet valde robuſtum
adeo ꝙ non pateretur a lenitiuo darem⁹
ſolutiuū foꝛte. Uſualia ſolutiua colere in
foꝛma electuarij ſunt electuarium de ſuc
co ro. eſm ro. diapꝛunis ſolutiuū. Doſis
coꝝ eſt a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. iiij. In foꝛma pillu
lari ſunt pillule auree aggregatiue. Do
ſis eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ℈. iiij. Competunt ꝛ
cliſteria lenitiua ꝛ foꝛtia ſolutiua. Leni
tiuum cliſtere tale eſt. ℞. maluarum ma
trum vio. violarum ꝛ oꝛdei ana. M. ſ. fi
at decoctio de qua accipiātur ℥. x. vel li.
ſ. cui addatur caſſie fiſtule. ℥. ſ. ꝟ. zuchari
℥. ſ. olei violati. ℥. iij. ſal. communis. ʒ. ij.
miſce. ꝛ fiat cliſtere. Acutuz cliſtere fieret
vbi iſti loco caſſie poneretur aliquod ſo
lutiuuz: puta de electuarijs ſupꝛadictis
ſcilicet diapꝛunis ſolutiui. ʒ. ij. vel. iij.
¶ Tertia intentio ꝗ̄ eſt repercuſſio comple
tur cū embꝛocis ſcz. circa caput. ꝛ ī hac
intentiōe laudauit Raſis embꝛocationē
factam ex oꝛodino. i. ex mixtiōe facta ex

aceto oleo ro. τ aqua ro. et vȝ s̄m quosdā vt aqua ros. ad alia sit proportio dupla verbigratia. ℞. aque ro. ℥. viij. olei ro. et aceti aā. ℥. ij. mis. s̄m. alios vero vt olum trium aliud sit subduplum ad reliquum verbigratia. ℞. aque ro. ℥. viij. olei ro. ℥. iiij. aceti. ℥. ij. misce. Laudanē etiā in hac intentione vt ponantur panni' in dicto liquore madefacti cum actuali sui frigiditate super collū inuoluanē vt stringāt vias per quas fluit san. τ alij humores ad caput et ingrossent materias fluentes. Cōuenit ēt vt dicti pāni madefiāt i aq̄s fri. stip. sicut aque ro. plan. solatri. τ debent isti pāni frequenter renouari vt fortior fiat refrigeratio. Conueniunt etiam odoramenta rerū fri. vt odorare camphoram τ acetuȝ ponere etiā ad intra nares de aqua plan. solatri semperuiue etiā ad intra aures τ oleū rosatū.

Quarta intentio est euacuatio per flo. vbi materia sit san. si vero cole. post digestionem per. farmaciam posset vbi vigeret necessitas añ digestionē fieri pp egritudinis seuitatem: τ hoc cum his que dicta sunt in intentione diuersiōis in forma electuarij vel pillularū.

Quinta intentio que est humorum rectificatio complet̄ ea q̄ hñt hu. coarctare vt infrigidātia stip. ingrossando refrigendo etiam vias. Et ad hanc intentionem faciunt cibi infrigidati τ stip. vt facti ex granis τ pasta infrigida. cum vino granatorum τ cito. de agresta limonuȝ arandioruȝ. Etiā laudantur medicine in fri. vt aque τ sirupi. Usualis siru. est iste. ℞. sir. ro. ℥. j. siru. de granatis. ℥. ß. aquarum solatri plan. τ bug. aā. ℥. ß. mis. τ debent administrari de mane τ post cenaȝ vt cum vaporibus cibi caput petant

Secundum fundamentum quod erat ad hoc q̄ factum est complet̄ per duas intententiones. prima est resolutio τ consumptio materie fluxe. secunda correctio accidentium.

Prima intentio completur primo per euacuationem appropriataȝ ad materiā apostemātem faciendo euacuationem cū mira. vel cū reu. vl' cū pillul' dicti capitulo de solidationibus. τ istud magis conuenit deinde si aliquid remansit resolue cum localibus positis supra caput temperate tamen cal. τ ad hoc valet columbus per medium scissus τ euisceratus cū actuali caliditate supra caput posit'. Et catulus pulmo arietis τ reliqua dicēda in capitulo de melancolia.

Secunda intentio completur per duo secundum q̄ duo sunt accidentia. s. instātia vigiliarum τ materie retētio. Ad primum iuuanē cum somniferis. Et ad hanc intētionē laudanē ola somnifera. Auic. tamen vituperauit opium maxime si virtus non sit fortis. In forti aūt exhibet lȝ paruȝ: multum enim in hoc capitulo minuit opium. Et est locus notandus quē Matheus gradi adduxit cum fuisset vocatus ad curam cuiusdam qui patiebaē fluxum dissintericum τ propter dolorem decreuerant medici exhibere opium vel filonium vel egethbeaȝ: τ iam cōcluserāt ponere opium. tamē superueniens Matheus gradi dixit se nolle consentire qz cum in patiente virtus est debilis ex tali opio periculum erat de totali caloris extinctione cum etiaȝ esset etate senex τ adduxit presentem textum. Timet etiā Aui. ad extra applicare nisi virtus sit fortis τ in isto virtus est debilis etiam administretur ad intra'. Adduxit etiā textū alium in capitulo de cura fluxus absolute decimasexta: tertiū vbi loquens Auice. de opio dixit. Et quocunq̄ modo sit non administretur ei cui virtus est debilis.

Usualia tamē somniprouocatiua sunt siru. de papauere τ vnguentum populeō τ sunt satis domestica. siru. etiam viola. cum aqua lactuce. est enim viola narcotica vt Mes. capitulo proprio

Secundum accidens erat vrine retentio Ad quod opponimus cum vrinam prouocantibus τ cum inunctione olei scorpionum facta in pectine circa regionem vesice: τ cū fomentatione facta ex paritaria decocta τ more emplastri ill' loco applicata. Oleū scorpionum valet a proprietate. conuenit etiam titillatio facta cum digitis in radice virge prope anum quare τc.

¶ Cura apoplesie.

Ota q̄ hec cura est multum difficilis. & eciā egritudo hec pessima ex qua difficilime euadunt infirmi: ideo dicūt medici cū protestatione se intromittere ipsis medendo dicendo hos raro liberari: tamen si qua proficere possint sunt illa q̄ sunt administranda. De bet etiā primo cognoscere an apopletic⁹ viuat an non. sunt enim ipsi parū a mortuis differentes. & ad hoc cognoscendū ponunt aliqua signa & ingenia.

¶ Primum signū est q̄ si apposito coto carminato ad os & nares tale cotum videatur moueri est signum vite. aer eciā extra expulsus p anhelitū motus talis causatur. quare signū est vite si anhelitū hꝫ si autē nō mouetur signum est oppositi.

¶ Secundū signū est q̄ si candele accense & ori & narib⁹ applicate flāma videatur agitari erit signū sicut de coto dictū est. oꝫ tn̄ obseruari ne aliunde hec agitatio fiat puta ex aere nimis moto in camera paciētis ex motu hominū multū anhelantium.

¶ Tertium signū q̄ si ciat aqua plenuꝫ pectori superponatur videaturq̄ agitari signum est vite quia adest pectoris motus.

¶ Quartū signū q̄ si speculū limpidū & tersuꝫ naribus & ori applicatū videatur maculari & desedari: signū est vite q̄ꝛ anhelitus aer vaporoso exeunte inficiet speculum.

¶ Nota vlterius q̄ & si nulla vite signa in istis appareāt tn̄ nō sunt talia corpora sepelienda statim immo debent morari spacio. lxxij. horarum & sunt tres dies cōpleti q̄ꝛ visi sunt quāplurimi qui prius q̄ ducebant ad ecclesiam ostendebant signum vite. de quibus casibus habes historias multas & hoc maxīe accidit mulieribus & corde fri.

¶ Nota etiā q̄ cura huius egritudinis diuersificatur fm̄ diuersitatē cause. & q̄ꝛ vt in pluribus vel huiusmodi cā est san. vel flegma; & magis flegma q̄ san. ideo specialiter de his duabus ponetur cura & primo de sangui. in qua tres sunt principales intentiones. prima diuersio. secūda eradicatio. tertia remotiō male qualitatis & cerebri confortatio.

¶ Prima intentio que est diuersio completur per flobo. & q̄ꝛ existente plenitudine sang. in capite raro est quin sit totius plenitudo: ideo nunq̄ in hoc casu facim⁹ a principio flo. ex cephalica sed ex saphena vel basilica deinde ex cephalica.

¶ Secunda intentio est eradicatio materie fluxe actu oppillātis & in hac intentione conuenit flobo. cephalice vel vene frontis. & de tali loquens Auic. supra. c. de soda. dixit q̄ talis flo. extirpat egritudines oēs capitis a san. venientes. Et licet Rasis in phil cura laudet flo. venarum guidem: non tn̄ est fienda neq̄ est in cōi vsu apud practicos q̄ꝛ est multū periculosa maxime in apopleticis siue paratis suffocationi: q̄ꝛ qn̄ fit flo. oportꝫ multum restringere colluꝫ etiā q̄ꝛ fit per eas maxima sang. emissio. nec de facili consolidari possunt cū non possint ligari & ligatura debite stringi. Uidi eciā in quodam scholari robustissimo q̄ ludens cuꝫ socio cū ense fuit vulnerat⁹ in vena guidem & emisit plusq̄. xx. lib. sang. intantū q̄ nūq̄ potuit ꝯsolidari nec reperiri potuit ingeniū aliqd in cōsolidādo nisi vt vnus cotinue teneret digitum cōprimendo ne sangu. egrederetur tanto tempore quo fatigaretur: deinde alius adueniebat quousq̄ fuit facta consolidatio post magnos labores.

¶ Tertia intentio que est remotio male complexionis derelicte in cerebro completur administrando ea que infri. sicut est acetum & oleum rosatum & hoc est in fine. est tamen timor ne oppilent vias cōstringendo maxime in paratis ad oppillationes. possent etiam a principio administrari in intentione repercussionis; licet non sit ita tutum &c̄.

¶ Cura apoplesie flegmatice.

Signa q° an apopletic) viuat

Apoplexia
Sanguinea

2^a int°

phl guidem

Item Cav

[illegible]

etiam ꝙ subeth vel est per essentiam vel per communitatem. Si per communitatē due sunt principales intentiones. prima est ad membrum mandans. secunda ad membrū recipiens. Ad membrū mandans intendimus cū euacuantibus materiā ab illo membro ꝛ disponētibus ne amplius mandet. Ad recipiens intendimus cū intentionib⁹ dictis supra. ¶ No. etiam ꝙ illa que est per cōitatem vel est a causa intrinseca vel primitiua. Si a primitiua vel venenosa vel nō. ꝛ in vtraqꝫ cō petit regimen dictū verū in venenosa vt ex potu opij vel fungorū comestione ꝛc. cū hoc ꝙ conuenit illorū euacuatio. competit etiā confortatio cum croco castoreo cass. lignea que cum hoc ꝙ sunt cal. sunt etiam bezoardica ꝛ tiriacalia repugnantia venenositati. ꝛ potest exbiberi ex istis vsqꝫ ad. ℈. ſ. Si autem causa sit per essentiam vel prouenit a sola mala complexione siue materia fri. sic. ꝛ hu. que dispositio plm contingit in infantibus maxime in locis fri. ꝛ hu. competet tñ vna intentio. s. rectificatio talis male complexionis primo per fomentationes cal. ꝛ sic. verbigratia accipere spongiā infusam in d. rerū cali. maxime capitaliū de quibus abunde supra dictū est etiā inungere caput cum oleis cali. iam dictis vt de costo ꝛc. Conueniunt etiā interius applicata vt diamus. dul. ꝛ amarus confectio anacardina que maxime calefacit confectio diacori que est maxime vsualis quare ꝛc.

¶ Cura subeth a materia flegmatica.

N hac cura sicut i primo notato dicebatur sunt tres intētiones dicte supra. prima diuersio. secunda confortatio. tertia releuatio a paroxismo ¶ Prima intentio completur primo per clisteria acuta quia in hac egritudine ex materia flegmatica maxime conueniunt ꝛ vsuale ꝛ conueniens esset descriptum in cura apoplexie ponendo de hiera. s. vel logodion vsqꝫ ad. ʒ. ſ. Possumus etiam in dicto subeth exhibere de pillulis ad hoc valentibus dissolutis in decoctione ꝛc. Dosis pillularum per se est. ʒ. ſ. se. dissoluendo etiam cum aliqua aqua capitali. debent autem iste pillule dissolui propter causam dictam de apoplexia. Competunt etiam suppositoria acuta longa dicta supra.

¶ Secunda intentio est confortatio ꝛ repercussio materie maxime quando fluit ꝛ hoc cum stip. confortantibus participantibus aliquali cali. ne in infrigidatione adderemus: ꝛ hoc potest fieri per diuersa ingenia de quibus dictū est supra infundendo acetum supra caput.

¶ Tertia intentio est euigilatio a somno in qua maior pars cure consistit administrādo fricationes ꝛ ligaturas dolorosas etiam odoramenta vt odorare acetū est enim maxime euigilatiuum sua acuitate ꝛ exiccatione. facere etiam sternutatoria ꝛ reliqua huiusmodi quare ꝛc.

¶ Cura congelationis.

Ota ꝙ congelatio sumitur multis modis. Primo pro humidi aquei inspissatione et condensatione vt sumitur a pho quarto metaphisice. Secundo modo pro somno graui ꝛ longo vt subeth vt hꝫ illo affoꝛismo. Somnus ꝛ vigilia ꝛc. Tertio pro lesione sensus tactus vt est stupor quomodo sumpsit Gale. 4. de accidēti ꝛ morbo. Quarto pro quadam pas. terribili consequente malam complexionem fri. ꝛ sic. in cerebro per quā ingrossant̄ spūs ꝛ de tali nō vr̄ Aui. fecisse mentionem siue singulare capl̄m. reperit̄ tñ in capitulo de subeth assari vbi Aui. facit vnum verbū ꝛ dicit Et cū aperit oculum suū est ipsius apertio sicut apertio habentis subeth ꝛ cōgelationē absqꝫ palpitatione. Et ibi Ge. dicit ꝙ subeth assari. i. dormitatio vigilatiua ita ꝙ plm euenit dicit ipse a materia flegmatica ꝛ colerica simul in qua vapores colerici nō pretermittunt vapores flegmaticos facere perfectā oppilationem. ¶ Nota etiam ꝙ istius egritudinis sunt plura signa propria huic egritudini ex quib⁹ distinguimus inter reliquas egritudines ꝛ istam. ¶ Primum signum est

Aui. nō facit capitulum de congelatione

Vide Syl. Congelacion

Ulnerij Serapionis

ꝙ in hac dispositione infirmi stant sub eodem situ & habitu sub quo erant: dum incurrunt in paroxysmū istius morbi vt si erant sedentes etiā remanent sedentes si flexis genibus eodē modo. & causa est q: membra stant rigida ex frigiditate et siccitate materie.

¶Secundum signū ꝙ huiusmodi egrotātes stāt cū oculis apertis vt dicit. Aui. c. alsatio ꝑpter contractionē ex fri. & sicci. in musculis oculi peruenientē: ideo remanent contracti. Et si diceretur quare non remanent cum ore aperto ita ꝙ musculi maxillarum remaneant contracti? Dicitur ꝙ musculi maxillares magis resistūt sue contractioni. Sed forte melius esset dicendum ꝙ si isti reperirentur in aduentu paroxysmi congelationis cum ore aperto remanerent eodem modo. sed tunc non differunt hoc signum a primo.

¶Tertiū signū ꝙ amittunt motū & sensū ex eo ꝙ spūs ingrossati sunt & cū hoc alterati a sua naturali dispositione & cōplexione ad preter naturalē omnino dispositionē & cōplexionē omnino cōtrariā scʒ frig. & sic. id ita indispositi nō influūt & cessat fluxus: & ideo nō vere dormiūt q: ibi non fit reditus spirituum ad principium suum: & hec egritudo a Sera. dicitur atathas.

¶Quartū signū ꝙ nō sunt vere dormientes q: ad somnū requiritur reditus spirituū. ¶No. etiā ꝙ apoplexia & congelatio cōueniunt & differunt. conueniūt in hoc ꝙ in vtraqʒ est priuatio sensus & motus sed differūt. primo q: in ꝯgelatione spūs sunt indispositi nō potētes mouari ad instrumēta sensus & motus nec sunt cōuenientes vehiculū virtutū anime: in apoplexia vero nō. nā indispositio nō est in spū sʒ ratione oppilationis nō penetrant ad mēbra. Itē cōgelatus manet in eodem situ: apoplecticus vero nō. Item in apoplexia mēbra sunt relaxata & mollificata: in cōgelatione vero cōtracta & rigida quare &c.

¶Accedēdo ad eius curā nota ꝙ nō debet in hac passione approximari acetum q: maxime est exiccatiuū & hec egritudo indiget humectatione cū tēperata caliditate: ideo precedētibus diuersionibʼ dēt administrari resolutiua istam materiā ex quibus vsualia sunt hec primo oleū sambucinum & est oleū de sisamino inungendo caput ex eo. & hoc remedium laudat Rasis in littera est eñ huiusmodi oleū tēperate caliditatis cū aliquali humiditate: ponit aūt in vna quaqʒ lib. istius olei. ʒ. j. euforbii & fit forte resolutiuū. Aduertēdū tamen est ne a princi. nimis exiccemus ne fiat paucorum spirituū qui sunt in corde totalis resolutio & ex cōsequēti extinctio. sed pcedere debemus gradatim apponēdo pānos cal. & anodina vt sunt mellilotū & camomilla faciēdo ex ipsis deco. ex quibus fiant fomentationes & fomētando ex decoctione vini cuʒ saluia maiorana sticados & reliquarū herbarū capitaliū. cōuenit etiā oleū de lilio qd habet ꝓprietatē viuificādi calorē naturalē & cuʒ hoc habʒ virtutē tiriacal. etiā oleū de spica de ruta de euforbio. Si magis calefacere volumus conuenit potus vini optimi aromatici vt esset vinum dictum malnasia. & cum tali remedio dicit Ser. tertio de simplici medicina distinctione secūda cap. secundo se curasse congelatum. est enim tale vinum apud ipsum appellatum listos. vinum enim huiusmodi aromaticum virtutem habet viuificandi vt dicit Auicenna sexta quarti cap. de venenositate ex medicinis fri. Curam hanc ꝑfectius habebis. c. de melancolia vbi ponentur medicina & remedia ad humorē melancolicum quare &c.

Vinum

Ypom

¶Cura paralesis.

Quinque sunt intentiones in hac cura. prima debita regiminis administratio. secunda digestio hu. flegmatici tertia euacuatio. quarta diuersio. quinta resolutio materie remanētis & confortatio membrorum egrotum.

¶Prima intentio cōpletur vt. 6. res nō naturales conuertantur ad contrarium egritudinis. debet enim regimen esse cal. & sic. cuʒ causa sit flegmatica. Debet eñ primo aer alterari & disponi vt declinet ad calidum & sic. suffumigando came

Inter) Congelacionem / Apoplexiam

cum gaf. thure ⁊ alijs calefa. obser do tamen ne a prin. nimis calefacie s maxime bu. existentibus in fluxu ⁊ u ne per apertionē viarū ex nimia ca ctione magis fluat de materia. In ci vero ⁊ potu debent vitari acetosa ci ia ⁊ fri. ⁊ bu debēt eligi cali. ⁊ sic cō unt ergo assata ⁊ frixa ꝓpter eorum tatem. carnes etiā que ex natura sua e sunt vt paruaꝝ auium ⁊ ꝑdicis ⁊c. Scda intētio cōpletur ꝑ ea que habēt erere hu. flegmaticū. Aduertēdus tñ . est Aui. ne nimis preparemus cū for s digestiuis nimiū calefactibus: et visqꝫ ad quartā diē sed est gradatim cedendū a debilioribus ad fortiora. oigraria a prin. debem⁹ ꝓcedere cum le ro. colato tñ: postea ascendere ad . de sticados dando de ipso cū melle postea factis euacuationibus multis enire ad siru. de sticados soluꝫ. qꝛ est lū calefactiuus ⁊ capitalis ⁊ est in cō niv faciemus ergo a prin. huiusmo sirup. ℞. mellis ro. co. ℥. ſ. f. aquarū uie ⁊ betonice. ana. ℥. ſ. f. misce. ⁊ istuꝫ tinuabim⁹ per sex dies vel circa vsqꝫ o sit facta aliqualis digestio. mel enīꝫ facit digestionē ⁊ confortationem. Fa s aūt trib⁹ vel quattuor euacuationi s possumus transire ad siru. de sticad s solum conuenit etiā oximel soluꝫ vel ꝫ siru. mellino ad retificationem aceti. uꝫ eni m est flegma viscosum competit etum. verū quātū possibile est vitari de nt acetosa. acetum enim nocet neruis habet Aui. c. de cura vniuersali cura nis neruorum fen. secunda tertij. Tertia intentio cōplet per ea que eua āt materiā flegmaticā in qua intētiōe bseruādus est cañ. Auicē. qꝛ in prin. hu s egritudinis non est ꝓcedendū cū for bus solutiuis sicut etiā dictū ē de siru. gestiuis. Usualis solutiua ī forma pil lari que magis conueniūt sunt vt a le bus incipiam pillule de hiera sim. de iereꝫ cōposita elefangine assaieret. Aui. . c. illo. Cum materiā descripte pillule asticine descripte a conciliato. in addi ionibus Mes. c. de indigestione stoma hi. elefangine euacuant a capite. ⁊ istis ossum⁹ addere de agar. tro. vel per se da re vel dare de ipsis mixtis adinuicem. agar. valet mirabiliter in egritudinibus neruoꝝ exhibendo de istis. ʒ. f. elefangi narū. ʒ. f. agar. vī ana. ℈. ij. ſm ſirmi tol lerantiaꝫ. pillule assaieret in quib⁹ ingre diuntur mirabolani sunt in cōmuni pra ctica ⁊ euacuant cū constrictione ⁊ cōfor tatione. pillule etiā fetide quib⁹ practici cōmuniter vtuntur sunt multū vtiles nō sunt aūt descripte a Rasi sed ſm. d. Mes. in antidotario ⁊ tenētur cōfecte: sunt eñi leuiores illis Rasis. pillule etiaꝫ cochie descripte a rasi in. c. de soda conueniunt. damus enim quandoqꝫ pillulas fetidas cū cochijs: q̄nqꝫ alteras ipsarū de per se. euacuāt eñi a capite. dosis est vsqꝫ ad. ℈. ij. reducendo ad formā quinqꝫ vel septeꝫ pillularū ſm beneplacitū. pillule etiā de serapino multū iuuāt quod ē gūmi quod dā etiā de euforbio de oppoponaco. iste tamen sunt multū fortes ideo ad eas nō semper ascendimus. debēt autē solutiua dari in his passionib⁹ in forma pillulari qꝛ materie sunt distantes a vijs ductuuꝫ ideo oportet vt solutiua sint talia qꝫ lon gam moram trahant in stomacho qua les sunt pillule. longo enim tempore mo rantur antequā dissoluantur.

¶ Quarta intentio cōpletur per ea q̄ ꝓ hibent materias fluere a cerebro ad nu chā trahēdo ad alias regiones. et in hac intētiōe laudant sternutatoria clisteria ⁊ masticatoria ſꝫ sternutatoria ⁊ masticato ria non dentur a prin. sed post euacuatio nes plurimas. fit autē sternutatio ꝑ inie ctionē elebori vel condisi ad nares. masti catoria cum mastice retento in ore et ma sticato liquefacit enim ⁊ resoluit flegma et facit ipsum declinare ad viam oris.

¶ Quinta intentio que est resolutio resi dui remanētis ⁊ confortatio completur per interius ⁊ exteri⁹ applicata. In ex terius applicatis dꝫ obseruari cañ. Gal. tertio interiorum vbi recitat historiā de vno quē curauit. paraliticatus eniꝫ erat in digitis manus ex casu a mula vnde il le apposuit digitis lesis emplastrū cali. tamē nō iuuabat eo. Gal. aūt idē empla strū posuit super locum super quē cecide rat ⁊ breui tēpore sanat⁹ est: qꝛ ex illo lo co oriebatur neruus digito adueniēs q̄

4. Ito

5. Ito

ex dolore attracta materia oppilatus est et ideo spūs ad manum pertransire non poterant. debet ergo origo attendi. Secundus cañ. Aui. q cū calefa. debent per misceri aliqua infri. vel temporata vt succus liquiritie et endiuie. Tertius cañ. q i resolutiuis debet fieri processus a debilibus ad fortia. a prin. enim administrabimus resoluēdo talia que sunt oleū camomille postea de spica. postea factis euacuationibus dabimus oleū de costo oleū etiam de terbentina quod describitur a Mes. in antidotario. oleum etiam phor Mes. oleum vulpinū quod etiam multū commendatur ab Aui. ij. cañ. Et hic est modus eius vt accipiat vulpis viua et dimittat in oleo bulliēti et tandiu decoquatur quousq separentur ossa a carne et tūc exprimatur et coletur: oleū illud multum valet in passionibus neruorum. Item aqua vite est multū appropriata. Itē accipiantur vermes terrestres et ponantur in olla deinde ponant in furno et ibi exiccentur intantū vt possint puluerizari postea capiatur galāge. ℥. iij. piperis. ℥. iij. et cuz tribus libris mellis dispumati fiat vnguētū vel emplastrū. vz enim mirabilr in passionibus neruorū et est a me expertum. Item succus hiereos valet multuz ad resoluendum. Item emplastrū de sinapi. Mes. etiam castoreum. Et est notādū in his fortibus emplastris ne multuz dimittantur morari super loco qz cōburerent et apostemarēt. et Aui. dat moduz in littera ad cognoscendū cum satis moram contraxerint. Cōferunt etiā ad eandem intentionem balnea sulfureanitrosa. similiter lutum balneorum iam dictum est singularissimū: et ista omnia sunt de exterius applicatis. De interius aūt applicatis sunt vt oleum diacosti Mes. descriptum. c. de paralesi. dando singula die. ℥. ij. Conuenit etiam acorus conditus quem laudat maxime Auicē. similiter acorus nutritus qui a Mes. vocatur hueg. et de istis non pertransiē. ʒ. i. cōtra illos qui dant coclearium vnum et semel in hebdomada. etiam conuenit tiriaca vt dicit Auicē. in. c. de soda flegmatica. etiā diamuscus dul. et amarus dando. ʒ. i. sticados etiam multū prodest calefaciendo et exiccādo cerebrum hyere auf. i. piperis auf. ij. omnia enim ista calefaciunt exiccant et resoluunt. ¶ Nota q est quedam herba que dicitur iua que sz Simo. cañ. est camepiteos species multum vz in passionibus neruoruz et sciatica. Mesue appellat eam zinziam et Nicolo exponitur q est iua etiam ab Antonio guaynerio et ego expertus sum in quodam iuuene Reuerendi domi. Protbonotarij de scipiono. vz enim multum sm omnez modum administrationis eius quare et c.

¶ Cura torture oris et faciei.

In hac cura sunt q̄nq principales intentiones. prima est debitum regimen. secunda digestio tertia euacuatio quarta diuersio. quinta resolutio cause coniuncte.

¶ Prima intentio completur per ea que sunt cal. et sic. debet enim regimen esse cali. et sic. diuersimode tamen: qz a principio non debet esse nimis cali. et sic. debet etiā eger situari in loco obscuro. Dieta a principio debet esse subtilis et precipue vsq ad quartā quintaz vel decimāquartam diem. ¶ Nota etiam q lz regimen debeat esse cali. et sic. tamē oportet q iste res nō sint difficilis digestionis nec stip. cum intendamus lenire ven. et ppter hoc Auicē. vituperat pullos columbarum et pastam factam cum melle.

¶ Scda intentio est digō: vñ debemus ɔsiderare materiā cū vt plm sit flegmatica et debemus a principio pcedere cum leuioribus. vnde sinus cōtenti solū mellero. Facta autem aliquali minoratione possumus addere siru. de sticados. fit ergo sic. Re. mellis ro. col. ℥. i. ʒ. aque betonice vel isopi vel maiorane. ℥. iij. misce.

¶ Tertia intētio est euacuatio vn cura regulari nō debemus a princi. exhibere fortia euacuantia sz cura coacta sic qz forte timemus maiora nocumēta vt apoplexiā vel epilensiā. Si ergo materia videat digesta a prin. dabimus pillulas masticinas vel elefanginas vel assaieret et agatro. postea si pars nō sit totalr ablata iterum debemus dare digestiua postea fortiter euacuatiua sicut pillulas fetidas cochias. Si aut esset materia mix

...m sanguine debemus facere a prin...
...botomiam.
...arta intentio est diuersio in qua con...
...unt clisteria suppositoria fricatiões
...do extremitatum in aqua cali. vbi sint
...cte res cali. t maiorana calamentũ
...anum pulegium. Conferunt etiam
...garismata ex sinapi t siru. acetoso. cõ...
...nt masticatorio vt mastix multũ con...
...euacuat enim materiã a capite etiã
...a liquoribus qui per nares attrahun...
... vt trahere aquam auricule muris p...
...res aut loco eius aquã maiorane vel
...m qd maxime confert aquam blitis
... maxime cõferũt t hoc post euacuatio...
...s ne humores agitent t fluant.
Quinta intentio t vltima est resolutio
...use coniuncte que complet p interius
...exterius applicata. Per interius dñt
...biberi calefacientia maxime cõferunt
... calefacientes vt acori conditi confe...
...o diacori tiriaca diamusc' dul. t ama...
...s. D. 4s ℥. ij. diacori aut acori cõditi
...p ad. ʒ iiij. possum' exbibere. nux mus...
...ata recẽta in ore est maxime cõueniẽs t
...alis vel dimidiũ ei' etiã radix acori cõ...
...ti. Per exterius applicata cõueniunt
...unctiones vt inunctio cũ oleo vulpino
... costo t hec maxime conueniunt vapo...
...tiones ex aceto simul cum rebus cale...
...facientibus vt calefaciendo simul cum
...eto saluiam maioranam t calefacere.
...onendo etiam lapillos ignitos in tali
...ecoctione t facere ascẽdere fumum ad
...artes faciei t capitis t inuoluere caput
... pannis vt totus fumus in capite reci...
...atur. Etiam ad resoluendum conferũt
...arnes elixate siluestres posite supra ca...
...ut vt gazellarũ t alie quas ponit Aui...
...en. ca. proprio minutim incise t sup tor...
...uram posite t in illis ponatur regula
...gnita supra locũ similiter quod est ma...
...imi t proficui iuuamenti ponere confe...
...tionem anacardinam supra locum le...
...m ad modum emplastri. t hoc expert'
...um etiam interius assumere. t eis adhi...
...ere speculum ex calibe factum vt videãt
...suam difformitatem conentur t inge...
...entur vt ad fletum inducãtur: quare tc.

¶ Cura spasmi.

Pro cura huius egritudinis t maxime repletionalis que frequentius contingentis puenientis a materia flegmatica primo sex intẽtiones sunt obseruande. prima debita regiminis administratio. secunda digõ materie spasmũ faciẽtis. tertia euõ. quarta diuersio. quinta resolutio. sexta accidentiũ correctio.
¶ Pro prima intẽtione debemus aduertere sicut primo notatum est in. c. de cura paralesis q regimẽ dz ẽe cali. t sic. vñ ẽe alias res nõ naturales ad cali. t sic. preparare preparando etiã cibaria t aerem.
¶ Secunda intẽtio est digestio t dñt digestiua cal. t sic. applicari t cañ. supra positũ. c. de paralesi nõ omittere q fortia digestiua vsq ad. 4. 5. vel. 14. diem approximari non dñt. Vnũ tñ nota cañ. q semper primo digerimus q̃ euamus lz aliqũ primo euamus: q: aliqũ sunt in spasmo seuissima accidentia quia intenius dolor rõne cuius virtus maxime prosternit. ideo si prius intẽderemus digõni dum digereremus materiã infirm' periret: q: virtus deficeret. iõ cũ medicus videt seuissima accidẽtia dz primo euare t nõ expectare digestionẽ hoc ergo q̃ qd est a prin. cũ euantibus pcedere vel non relinquitur iudicio estimatiuo medici sz q videt virtutẽ melius vel deterius pati accidẽtia. t talia digestiua sunt supra cõmemorata. s. mel ro. cũ siru. desiccados cũ aqua ysopi maiorane saluie foliorum lauri abrotani tc.
¶ Tertia intẽtio est euãcuatio t aliqñ a prin. fienda est. sz vbi egritudo det inducias t regulr pcedẽdo debem' pmodigerere. t euatiua cõia t vsualia sũt pillule fetide t cochie. Si fortia velim' sunt pillule de serapino t de opoponaco. sz ista nõ vtitant: q: virt' est debilis pp̄ter seua accidẽtia. Si patiẽs vellet accipe medicinã liqdã vt ifus. agar. vel dissoluere agaro. cũ aliq̃ aq̃ appropriata t capitali diafenicõ etiam indũ dissolue cũ. d. respiciẽte caput vt sal. maio. radicũ acori. dirigũt eni virtutẽ medicinarum ad caput t neruos
¶ Quarta intentio est diuersio que complet cũ fricationibus ad partes inferiores t ignobiles et facere clisteria cum. d.

rerum maxima ca italium.etiam facere masticatoria sternp atoria.et hoc precedente digestione. ut

¶ Quinta intentio est resolutio et exicca. factis diuersionibus et euacuationibus postea ad localia est deueniend.habendo respectū ad materiā sub forma cause coniuncte vt eā trabam⁹ a neruis in qua intentione cōpetūt inūctiones supradicte vt cum oleo de lilio de quo dicit Aui. qd adhibeatur si non fuerit feb.timens ius nimiā calefa.iō a fortiter calefacientib⁹ abstinēdū est.conferunt etiā oleū vulpinum et costinum.et vt membrū patiens teneatur in tali oleo confert valde. Similiter inunctiones cū vnguētis.et singultum est vnguentū de bdellio et erat secretum clarissimi doctoris magistri Jo.gieringeli cōfert enim maximū iuuamētum in spasmo. Similiter pelles luporū noui ter excorticatorum maxime cū actuali sua caliditate inuoluēdo membrum spasmatū. Similiter ponātur catuli ad bulliendū in oleo vel vino vel aqua et in tali decoctione retineat mēbrū spasmatū. Silr experimētū egregiū qd refert Nicolaus flo. de mēte Thadei qd facit ad resolutionē et remissionē doloris. Accipiat anser pinguis et euiscereē postea capiatur gattus minutim incisus et ponatur in vētre anseris cū lardōe mirra et thure:deinde suatur venter anseris et ponatur ad coquēdū in veru et supponat vas aceto albo mediū quādo vera pinguedo liquefiet ab ansere ppter decoctionem et non a principia cum primus succus egreditur qr talis parū est iuuatiuus ; deinde capiatur talis pinguedo supernatās aceto et reseruetur in vase alio postea capiatur anser et bulliat in dicto aceto et maxima pinguedo separabitur ab ansere et aceto supernatabit et talis separet et misceatur cum prima et ex illa vngat membrū spasmatum:et ea vsus sum in pluribus patientibus spasmū et hoc i hospitali et maxime fuit vnus qui habebat spasmū ita fortissimum qd vertix vsqz ad anchas vertebatur cui fuit cum ista pinguedine succursum et euasit. Conueniūt etiā ventose super locū spasmatum posite sine scarificatione si spasmus est debilis.sed si est fortis cum scarificatione:qr ex eo qd multa materia attrabitur si non scarificaretur causarentur apostema.et iō dicit Aui.cum est magnus dolor si non scarificam⁹ in ponendo ventosas ē mortale. Similiter cōueniunt submersiones in aqua fri. curant multotiens p accidens qr tracto calore ad interiora fortificatur calor et per consequens velocior fit resolutio materie remanentis. Similiter conuenit in hac cura prouocare feb.vt precipit Aui. Et dz talis feb.esse effimera et de illa intelligit Aui.quia si putrida induceretur putrescerent multi mali humores in corpe existētes et causarent feb.peiorem.Ego autem hoc nondū feci nec vidi aliquē fecisse: qr est timorosum quia nescimus ad quā feb. deueniat:etiā quia aduenīēte forte perit et tunc incurrit medicus infamiā ab astātibus credentib⁹ medicū eum occidisse.tamen qr tpe Aui.homines erāt tēperatiores in vita et mō viuendi:ideo in illorum corporibus non ita generabanē humores pce viuerent:ideo si feb.adueniebat in pluribus erat effimera.isto vero tempore quia homines sunt gulosi et pleni malis humoribus:ideo non fit. Balnea etiā multum laudantur et naturalia vt sulfurea salsa aluminosa et artificialia: vnde competit facere decoctionē ex camomilla maiorana saluia beto.rosmarino abrotano aut ex omnibus istis simul vel aliquibus eorum et ponere egrum sup peluim illius decoctionis.Et vz ponere lapides ignitos et fumus qui virtute sua est exiccatiu⁹ exiccat materiā et cū lintheamine cooperiat corpus totum et caput ne fumus egrediatur.Et medicine et confectiones per interius calefaciētes sine electuaria resoluētia maxime iuuant. Et vsualia sunt diacorus acorus conditus diamuscus dul. et amarus. et de istis omni die exhibere ad quātitatē duarū. ȝ.vel etiā de fortib⁹ calefacientib⁹ vt tiriaca metridatum et exhibere semel in hebdomada. vz etiam confectio anacardina si vellemus feb.prouocare oppoponacū et castoreū que laudat Aui.esse sumenda post cibū:ex eo qr cū non sint fortiter resoluentia et calefa. si ante cibum acciperētur sua actuali nō refracta cali.epar penetrarent et cū maxi

lederent sed cum post cibum exbiben
r obtunditur eorum fortitudo a cibo.
Sexta ⁊ vltima intentio est acciden-
tis ⁊ remotio ⁊ est maxime dolor remo
ndus cum talibus fit aliquando in
nsissimus cum maximis laboribus cō
nctus: ⁊ tunc maxime virtus prosterni
r ita vt fat eor vidisse quosdā in hospi
li de quibus maxime miserēdum erat:
a clamabant incuruantes se a vertice
d lumbos propter malum motum spas
um. ⁊ isti semper debēt stare in balneo
d non multū ne virtus laxetur ⁊ resol-
atur. ⁊ ita subito practici istis occurren
es succurrunt accidenti isti. scz dolori ⁊
aciunt ei balneū ex oleo cōmuni cum de
octione vermium terrestriū vel sine. sed
imum est singularissimū ⁊ stent in illo
leo tepido vel actu cali. ⁊ postmodū ac
ipere vermes terrestres ⁊ contendere ⁊
upra locum emplastrum apponere ex ip
s. etiam oleum vulpinum fit ex oleo ta
balneū si diues est ⁊ si est pauper face-
e decoctionem ex oleo camomillino ex
emine lini ⁊ fenugreci maluarū matruz
iolarū ⁊c. ⁊ ita stent in tali balneo actu
al. Et ita feci primum balneū ex oleo cō
nyni simul cum vermibus ⁊ ex oleo vul
pino clarissimo viro magistro Cesari lā-
dulpho cum pateretur motum spasmum
n coxis ⁊ cruribus: ⁊ cum sibi. aduenie-
bat dolor ita faciebat ⁊ stabat parū. Ite
rum in lecto reponebatur ⁊ dolor ille ⁊
contractio cessabat. Similiter accipere
caput ⁊ intestina castratorum ⁊ ex eis fa
cere decoctionem est multum conueniēs
sedatiuum doloris. Si autem talis spas
mus fit a materia sanguinea debem⁹ in-
cipere a flo. in qua ponit Auicen. cañ. nō
esse extrahendum totum san. qui est ne-
cessarius extrahi vt si vna lib. san. pecca
ret nō est tota euacuanda: qr virtus de-
strueretur: ideo melius est multiplicare
vices etiam vt virtus possit malo accidē
ti resistere. Si autem proueniat ab hu-
mo. colerico vel melancolico fiat etiam
eodem mō sicut supradictum est. s. diri-
gendo postea euacuādo cū siru. ⁊ medici
ni cōuenientibus ⁊ quibus supradictū
est. Si a ventositate veniat cito transit ⁊
vulgo vocatur ranfo: tunc calefacimus
cum pannis cali. ⁊ inunctione ⁊ fricatio
ne resoluitur. Si ex inanitione proue-
niat curandus est cum rebus humectan
tib⁹ siue cibis siue medicinis. brodia pin
guia adhibeātur: cōtusum ex carnib⁹ op
timis vinum limphatū. ⁊ hoc in fine qr
in principio facit materias in neruos pe
netrare. balneum tepidum ⁊ humectati
uum ei multū conuenit ex capitibus ⁊ in
testinis castratorū ⁊ post exitū balnei pce
pit Aui. in presenti cura vt inungātur lo
ca balneata vt cum oleo rosa. qr sua vir-
tute stip. prohibet ne humiditas actua-
lis exalet: similiter ex oleo cucurbitino vt
dicit Auicen. facere etiaz balneū ex alijs
oleis ab Auicen. descriptis. ⁊ postmo-
dum etiam inūgere ex oleo ros. quia sua
virtute stip. retinet confortat ⁊ cōseruat
actualem humiditatem aliorum oleorū
Si autem sit a punctura aliquoruz aīa
lium venenosorum extrahatur humidi-
tas venenosa a loco puncture: per hoc
experimentuz. capiatur. gallus vel galli
na ⁊ ano eius depilato bene loco pūctu
re superponatur: ⁊ quia continue anus
eius sugit: suget totum venenum in tali
loco existent. Secundum remedium qđ
quidam pro maximo habebat secreto.
Capiatur scabiosa ⁊ contundatur ⁊ cuz
vitello oui reducatur ad modum empla
stri ⁊ attrahi totum venenum in loco pū
cture existens. Ideo quidam tempore pe
stis pro maximo secreto habebat scabio
sam suprapositam bubonibus tempore
pestis apparentibus. Et in tali punctu-
ra optimum emplastrum attractiuuz est
factuz ex cepe cocto vel non cocto supra
posito ⁊ etiam eius succus attrahit eius
omnem humiditatem. Etiā ponere ven-
tosas supra locum puncture vel morsus
⁊ applicant cum scarificatione. ⁊ istis vē
tosis maxime cirurgici vtuntur quando
infirmo decurrunt venenato. Quidā di
cunt tiriacam supra locum emplastratā
maxime cōferre: sed de isto dubitat Gen.
q: videt ꝙ sit pessima qr de natura tiria
ce ē venenū expellere ergo venenū magis
pfundabit ꝑ ei⁹ appositiōem ꝙ extrahe
tur. tamen quinto cañ. vbi disputat hāc
materiam tenet ꝙ sic quia cōuenit ⁊ ibi
respondet ad hoc argumentum. Si aūt

accidat propter puncturam ex ferro seu to super quo vide qõnem. S. quam facit & de causis spasimi an sit mortal' in qua nos debemus primo intendere vt locus vulneratus sit apertus vt possit materia transpirare. Et si esset strictus cum ferro aperiatur ne materia siue humiditas propter stricturã retineat & ibi putrefiat & ponitur ibi vnguentũ exiccatiuum & corrosiuũ vt vnguentũ apostolorũ & fortius vnguentũ basilicon. Sed quia aliqñ intensissimus est dolor ideo p mitigatione dolorus nota tria. Primũ est glutinũ albotin.i.terbentina: est eñ singularis ad sedañ. dolorẽ mixta cũ oleo ro. & ad neruosorũ membrorum dolorem auferendum: est multũ bona quã expertus sum in filio comitis Guidonis torelli qui ceciderat a loco alto & stetit p tres horas sine operatione sensuum: postea ex illo casu facta est in capite contusio & lesus fuit neruus auris vnde intẽsissimum dolorem auris patiebatur: tandem applicaui de ista terbentina cum oleo ro. & cessauit dolor. Secũdum quo practici maxime vtũtur est capere vermes terrestres ponere ad bulliendum in oleo postea ex dicto oleo facere balneum supra locũ dolorosum & ex vermibus facere emplastrũ & mitigat dolorem. Tertium est maxime vsuale scilicet panis infusus in lacte postea super locũ doloris in forma emplastri superponatur. Quartum in casu desperationis venimus ad stupefacientia vbi alia non valent. & ponimus panem cũ. d. papaueris albi vl. ʒ. ij. opij miscere cũ pane & apponere loco dolenti q̃re &c.

Cura epilensie.

In cura huiꝰ egritudinis duplici regimine procedimꝰ. s. preseruatiuo & curatiuo. Primum regimen debetur corporibus que non incurrunt epilensiam sed parata sunt ad hoc qualia sunt puerorum corpora qui faciliter cadunt in hãc egritudinem: vnde mater puerorum dicta est hec egritudo. Secundum regimen debetur corporibus iã egrotantibus hac egritudine & tale regimen est duplex. quoddam est quod conuenit tempore quietis. aliud quod conuenit tempore paroxysmi.

In regimine pseruatiuo vt dicit Nicolaus de monte galuanõ debet puer nouiter natus anteq̃ sugat lac isto regimine regi vt detur infanti hoc electũ. Re. zu. albi purissimi. ʒ. iij. olei [illegible]amini. q. s. ad dissoluendum zuccarum vel olei amig. dul. & administretur ad modum electuarij quando a somno surrexerit. abstergit enim malas humiditates in stõ & in intestinis puerorum existentes a quibus eleuantur mali vapores qui ad cerebrũ peruenientes faciunt epilẽsiam. & obstetrices consueuerunt ponere loco olei butiri recentis. q. s. & hoc est satis rationi conforme. postea coclearium vnum siru. de eicorea adibeat omni die sine aliqua aqua. deinde quando incipiunt ambulare ad bibeatur siru. de excorea cum vrina propria. & recitat Nicolaus q ipse curauit filios nobilis viri cuiusdam qui omnes moriebantur ex epilensia. Quedã a proprietate remouent epilensiam vel [illegible] propibent scilicet peonia scdm̃ omnem modum administrationis eius etiam suspẽsa collo & debet isto modo parari. Accipiantur radices peonie & incidantur secundũ latuꝫ & fiat corona & collo suspendatur etiam lapis smeraldus & coralus suspensus sicut etiam nũc moris est & optimum est. Dẽt etiam infantes custodiri ab occursu excellentiũ sensibilium & maxime subito vt essent sonitꝰ fortes & strepitus & timor. vnde Mattheus gradi recitat hystoriam de filio suo lactanti qui cecidit in epilensiam ex forti sonitu tubarum vide loco suo. debet etiam nutrix se abstinere a coitu quia alterat lac & debet vti cibis bonis vt bonum generent lac. etiam vitet crapulam & omnia que habent malum lac generale cuius oppositum hodiernis tẽpibus fit.

Regimen curatiuũ quod debetur tempore quietis respiciens causam epilensie completur quinque principalibus intentionibus q̃ ponunt in cura epilensie prouenientis a materia flegmatica tanq̃ sepius cõtingente. Prima est debita regiminis administratio. scda digestio. tertia euacuatio. quarta diuersio. quinta & vltima resolutio & cerebri cõfortatio &c.

otio male complexionis in cerebro de
te.
n prima intentione laudat Aui. aeis
debere alterari ad cali. et sic vt sit
ia bonorum odorum; sed non debet
sepe vti sed moderate qz aliquando
er nimiam euaporationem agitant
mores: et camera non sit frigi. et vbi est
uffumigari debet cum gar. cortici b9
i ponere etiam in camera de saluia ma
ana rosemarino sticados et. In regi
ne cibi et potus. cibus nimis quantita
est mal9 qz nimis euaporat ad caput
de declinare ad subtilitatem est meli9
ent etiam omnia cibaria euaporabi
. olbus enim caput babentibus fri. et
. pcipitur ne multum comedat in cena
multi vapores eleuantur et inde infri
atj faciunt cattarrum. apium a ppueta
facit epilensiam ideo dz vitari: vitentur
a carnes caprine propter idem quoni
a sm quosda inducunt epilensiam. et licz
uicen. laudet intelligit de caprina car
. iuu. si. vituperatur aut antiqua iuue
s enim ppter ppinquitatem genera
onis est facilis digestionis et sunt sicce
mplexionis lz vlr et absolute sint diffi
lis digestionis. vituperantur oes her
fri. vt lactuca portulaca cum aceto lau
antur autem berbe cali. vt saluia ma
rana et inter alia isop9 ideo dicit. Se
. testor multos curasse exbibendo isopu
in decoctione et in cibarijs. caueat vinu
inducit epilensiam: si tamen sit tempera
m et in modica quantitate concediur si
t. cal. aromaticum. etiam omnes alie res
on naturales ad cali. declinent.
Secunda intentio est digestio. cum er
o materia sit flegmatica digestiua dnt
pproprari flegmati qualia sunt mel ro
s. oximel. s. copositum squiliticu. vt. Re.
mell. ro. ℥. s. ozimell. squillitici. ℥. s. aqua
um saluie et beto. an. ℥. i. s. misce. postea
fu. de sticados cum aquis dictis de qui
us singularissima et visualis est aqua iso
pi vt dictum est. et dz digeri per continua
ionem sirupo rum. 6. 8. vel. 10. diebus.
Tertia intentio est euacuatio que co
plet cum bis que predicta sunt in ca
pitulo apoplexie et scotb. singularissima
sunt et visualia sunt. biera. s. cum agari. da

mat. n. omnes in virtute agari. In euacu
ando flegma in capite existens vt. Re. bie
re. s. ℨ. vi. agari. troci. ℨ. j. dissoluantur in
aqua saluie beto. vel isopi. q. s. Conueni
unt etiam pi lule elefangine et masticine
semper addendo agari. pillule etiam de
bieramagna sunt multu visuales. pillule
etiam cocbie et fetide que sunt multum
fortes. vt. Re. pillularum cocbiarum et fe
tidarum ana. ℈. i. dosis enim istarum ma
xima vt dictum est. ℈. iiij. vel. ℨ. i. s. Ubi
vero esset multum sopita sed boc non est
tempore quietis sed in actuali paroxys
mo posset esse in forma potabili. Compe
tunt electuaria dissoluta cum aquis ap
propriatis vt electuarium diaf. electua
rium indum. dosis est. ℨ. i. s. vt. Re. diaf.
ℨ. i. s. d. saluie betoni. isopi maiorane sti
cados dissoluatur et fiat potio.

Quarta intentio est diuersio que com
pletur per ea que trabunt ad inferiora vt
clisteria fricationes suppositoria factis
aliquibus euacuationibus caput purgia
masticatoria strenutatoria vt supra am
ple in cura paralesis et apoplexie dictum est

Quinta intentio est resolutio residui
remanentis et cerebri confortatio. qz ma
nente mala coplexione fri. adbuc rega
gregat noua materia: ideo ops soluere qd
remansit et exiccare ipsum cerebrum et com
plet hec intentio p interi9. et exteri9 applica
ta. De interi9 applicatis est primo diaco
rus acorus conditus diamuscus dul. et
amar9 cofectio plirisarcoticon. Nicolai
medicamen de squilla qd est singularis
simum ad preseruandum ab epilensia.
Accipiat squilla et incidatur tpe estatis
in frustra et ponatur in olla vitrea: et si
in olla fuerit de melle rectificabit acui
tatem squille: et tunc bene claudatur et
ponatur in sole omni bora vertendo vt
sol tangat ipsam ex qualibet parte et post
40. dies inuenimus liquorem segrega
tum virtute solis: et ex tali liquore cum
melle coponat electuariu et boc electua
rium ponitur a Rasi primo cotinetis et
ab Aui. In pnti cura cofert et electuariu
positu in littera et omnes practici tenent
pro singulari remedio et multi testan
tur se multos curasse cum boc electuario

Conueniunt etiam omnia simplicia hic
posita a Rasi primo continentis. et ab
Aui. etiã Nicolaus floren. ponit vnum
electuarium in hac cura cum dicit se cu-
rasse epilenticã. 40. que ab infantia vs-
q ad illaz etatem fuerat epilẽtica cuius
dosis est hec. R. herbe sancti petri vel
sancti pauli siue herbe paraleiis et est co
stus si. e pipella quantitatem aliquam
subtiliter incidatur deinde accipiantur
gar. peonie et piretri ana partes equales
misce et cum melle sufficientis quantita
tis fiat electuariũ: de quo ol die coclea-
riuz exhibeatur. Conuenit etiam in eadẽ
intentione tiriaca et metridatum de qui
bus tantũ semel in hebdomada admini
stramus. Conueniunt etiã ea que valent
a proprietat de quibus primo est ruta
que singulariter commendatur ab Aui.
ter vel quater: nõ solum interius admi-
nistrata sed etiã exterius odorãdo ipsaz
etiam peoniã vt dictum est collo suspen
sa et per interius puluerẽ administrata.
Laudatur etiam vesica apri plena vrina
accipiendo apri vesicam et cum vrina sua
ponatur in furno ad desiccand. m et exic
cata et puluerizata de puluere quotidie
exhibeatur coclearũ vnũ. Laudatur etiã
ab auct ribus cornu ceruí. lapis etiam
smeraldus collo suspensus. corium etiã
fronti asini a paroxysmo epilẽsie liberat
castoreum etiam: et assa fetida euaporata
etiam per interius sumpta. Laudat etiã
lapis hirundinum qui reperitur in sto-
macho pullorum hirundinũ maxime il-
le qui est diuersorum colorum: capiatur
dictus lapis et inuoluatur in corio vituli
et ponatur in capsa argentea et collo su-
spendat: est enim maxime iuuamẽti. Cra
neum etiam humanum competit a pro-
prietate. Serar. enim habuit secretũ hoc
a fidedigno et dabat ipse epilensiam pa-
tientibus et liberabantur: et sic craneum
masculi masculo: femie vero femine. Sa.
etiam. xi. de sim. medicina. c. xi. dixit qui
dam dabant ossa humana ignorãtibus
famentibus: et hoc ad bibendũ et libera-
bant eos ab epilẽsia et arthetica. Si aũt
epilensia sit confirmata in adultis maxi
me difficile curatur. Inquit enim Gordo
ego multos habui in manibus diuites

et pauperes iuuenes et senes masculos et
feminas: sed illi qui sunt adulti et epilen
sia est per essentiã non curantur: causam
nescio deus scit. Curatur autez in infan
tibus et in illis qui propter inordinatio-
nem regiminis et in illis quibus fit per
cõitatem ab aliquo membro. In adultis
autem vt dictũ est nõ curatur. Si autem
causa sit materia sang. fiat flo. saphena-
rum a prin. deinde cum flo. cephalicarũ
postea vene frontis etc. Si a melancolia
fiat eodem modo sicut in flegmatica cuz
respicientibus melancoliam que dicent
in cura melancolie. Si a cõmunitate ali
cuius membri a quo eleuatur malus va
por venenosus tẽpore inuasionis debet
fieri stricta ligatura in via transitus si est
possibilis ne malus vapor trãs at ad ca
put post inuasionem vero debemus inten
dere ad curam illius membri remouẽdo
malam dispositionem in eo existentem.
Si fiat cõmunitate stomachi potest cura
ri sicut dictum est in cura flegmatice. Si
autem ab aliqua materia retenta in ali-
quo membro saniosa vel virulenta pu-
ta in membris exterioribus vt coxa bra
chio pede vel digito debet fieri talis mẽ
bri excoriatio et apertio vt materia exeat
vt mihi contigit de quodam cui sepe ad
ueniebat paroxysmus epilensie quem in
terrogaui an aliquid sibi accidisset vt pu
ta casus vel percussio. qui respondit q
nõ. feci eum exuere et inueni coxã vnam
tumidam sed nullum perceperat dolorẽ
interrogaui qd illorum prius euenit an
tumor an epilensia. ille nesciuit rũdere:
vnde videns nullũ regimen precessisse in
sex rebus non naturalibus qd esset melã
colie generatiuũ arbitratus suz et merito
causam epilensie esse tumorem illum: fe
ci aperire locũ cum cauterio et inuẽta est
in loco humiditas multa putrefacta in-
tantum q vsq ad os erat putrefactum:
et ita dimisso loco aperto processi exiccã-
do humiditatem illam malam et cõtinue
paroxysmi tardauerunt et intantum pro
cessi donec extractum est de osse putrefa-
cto et excerto nondum redijt paroxysmus
epilensie.
Regimen vero cur tiuum quod debe
tur epilentico tempore paroxysmi consi-

fis in vnica intentione. scz releuatiõis a paroxysmo: ꝛ in hac cõuenit diuertere vapores vel quecunqꝫ causa sit a cerebro ꝛ hoc per ingenia superius dicta. s. cũ fricationibus ventosis suppositorijs ñ est in etate forti ꝛ clisterijs dictis. c. de apoplexia. etiã sternutatoria ibi dicta. etiam suffumigatio rerũ facientiũ ad reso. materierũ vt ponendo castoreũ supra carbones ignitos ꝛ recepiat fumum etiã radicẽ peonie ꝛ semen eius. similiter assa fetida supra carbones ignitos. Cõuenit etiã succus rute ex contusione foliorũ eius ꝛ fiat cũ coto licinium ꝛ naribus immittatur: vel etiam folia rute p se contusa. odorare etiã eam sicut est etiam castoreum in licinio simul cũ ruta vel succo eius etiã assa fetida ita ꝙ accipiatur castoreum ꝛ assa ꝛ simul in succo rute infundatur ꝛ fiat liciniũ ꝛ narib' immittatꝫ quare ꝛc.

¶ Cura incubi.

Incubus dicitur ab incubo incubas qđ idez est ꝙ supra stare vel iacere qꝛ putant aliquã rem super eos esse. cura huiꝰ egritudis clara ẽ q̃re ꝛc.

¶ Cura melancolie.

Nota primo ꝙ medicus non dꝫ ire solus ad huiusmodi mẽicos visitãdos qꝛ isti ex corruptione virtutũ interioꝝ qñ ꝙ possent medico nocere etiã tales sint ligati si opꝫ. vnde aduerte ad casum qui accidit Mattheo gradi qui cum visitaret vnũ melancolicũ p camerã ambulantẽ ꝛ cum ipse esset in pontili exiuit sibi obuiã ꝛ ostendẽs eũ amplecti amplexus est ꝛ voluit eũ proijcere extra pontile. Nota etiã ꝙ isti melancolici sepe fꝫ varietatẽ fantasiarũ requirũt varias medici industrias in curãdo eos: qñqꝫ enim opoitet eos verberare ꝛ eis minari. qñqꝫ eos applaudere ꝛ confirmare opiniones eorũ ꝛ ea dicereq̃ dicunt sicut cõtigit magistro Jo. marliano qui cũ esset Mediolani mẽicas quẽdã qui estimabat se habere ranas in corpore ꝛ medici dicebãt nõ esse verũ: vnde ipse nondũ voluit liberari neqꝫ volebat eis obedire. vnde vocatꝰ Marlianus cum interrogasset eũ quid haberet rñdit se habere ranas in corpore. ꝛ ipse dixit veruꝫ dicis ꝛ scio multas habere in corpe. sed si mihi obedies eas extrahã. ille multum cõgaudens assensit curari. Marlianus cũ purgare eũ vellet precepit astãtibus vt cum ostenderẽt egestiones imponerẽt ranas viuas in vase vt videret ꝛ ipse. qđ factũ fuit ꝛ sic cuꝫ bono regimine liberatus est. Multa et alia possent narrari que breuitatis grã omittimus. ista tñ sufficiant p media industria. Cura eius perficitur quinqꝫ pncipalibus intentionibus. prima est debita regiminis administratio. scđa digestio. tertia euacuatio. quarta diuersio a cerebro ꝛ corde ad membra ignobilia q̃nta ꝛ vltima reso. residui remanẽtis ꝛ cerebri ꝛ cordis cõfortatio. ¶ Notandus est cañ. Aui. ꝙ in hac egritudine a princi. debemus preuenire: qꝛ hec egritudo cõfirmata est difficilis cure.

¶ Prima intẽtio perficitur p administrationem debitã regiminis sex rerũ nõ naturaliũ. dꝫ enim regimen ad cal. ꝛ hu. declinare magis tñ humectare q̃ calefacere qꝛ humiditas est minus actiua q̃ caliditas: ꝛ quia minus potest per eã lesio causari. Aer ergo fiat artificialr hu. cum vase aque pleno cal. facte ex. d. maluarũ matrũ violarũ ꝛ altee ꝛ ponere in camera. habeatur etiã res boni odoris ꝛ grati. dimittanꝫ ex parte cibi olera preter humectatiua. dimittãtur legumina carnea assate ꝛ salite. vtanꝫ carnibꝰ hedi castrati brodio et gallinarũ caponũ fasianoꝝ. vtatur somno vitet vigilias pcurent somnus cũ fricationibus leuibus. si non põt cũ hoc fiat balneũ hoc mõ. ℞. lactucarũ foliorũ salicũ seminis papauperis albi seminis lactucarũ: decoquantur predicta in aqua in qua retineãtur extrema ꝛ balnectur aliqualiter caput cũ dicta aqua. fit etiã somni prouocatio inungendo tẽpora cũ oleo violato nenufarino vnguẽto populeonis: vel facere clisteria vel dando siru. de papauere dando post cenam. Si non põt dormire cũ istis deueniendũ

est ad opiata. et considera in exhibendo ea quia est timor puta quando virtus est debilis ipsa tamen administrando incipe a levioribus.

¶ Secunda intentio que est digestio complexionis per administrationem sirupora appropriatorum materie. Et usuales sirupi sunt isti siru. de thimo de epithimo de pomis. s. et composi tus vt. Rx. siru. de pomis. ʒ. j. sirup. de epithimo. ʒ. ß. aquarum bug. et end. añ. ʒ. j. ß. misce. aque appropriate sunt aqua boraginis bug. scolope. endi. fumiterre lupulorum. Si vero volumus sirupos magis fri. dabimus sirup. de fumoterre cum siru. vio. vt. Rx. siru. de fumoterre. ʒ. j. siru. vio. ʒ. ß. aquarum bug. et lupulorum añ. ʒ. j. ß. misce.

¶ Tertia intentio que est euacuatio completur cum medicinis appropriatis educentibus materiam de quibus sunt quedam levia et quedam fortis. Levia usualia sunt vt aqua lactis maxime caprini epithimum et est optimum. possumus enim dare epithimum per se vel cum aqua lactis maxime dicta et est bonum et optimum epithimum damus in infusione et dosis est. ʒ. ij. in substantia. ʒ. j. habemus et mirab. indos. Fortia sunt sicut foliculi sene lapis lazuli et lapis armenus. verum ista melius est administrare rectificata que illa sunt in confectionibus. et de istis confectis et compositis sunt sicut confectio amech pillule inde pillule de lapide lazuli. Dosis istorum compositorum est vsque ad. ʒ. iiij. et semper cum istis damus aliquid humectativum sicut est sirupus violatus.

¶ Quarta intentio fit cum clisteri. usuale autem est hoc. Rx. decoct onis epithimi sene polipodij lupulorum thimi fumiterre. ʒ. vj. vel. vij. cassiefistule. ʒ. j. suc. rub. ʒ. j. olei violati ʒ. j. ß. salis communis. ʒ. j. misce. et fiat clistere. precipit etiam tenere extrema in aqua cali. facimus etiam fieri fricationes in extremitatibus. aliquo modo etiam facimus applicare ventosas sine scarificatione vt in sanguinee. In euacuatione etiam iam dicta convenit flo. basilice sinistre si san. exiens videatur niger tunc debemus extrahere Si autem subtilis et clarus. debemus retinere. pro hoc vide Avi.

¶ Quinta et vltima intentio que est resolutio etc. completur per ea que per interius applicantur et que per exterius. De exterioribus est epithima cordiale capiendo florum bug. et boraginis añ. ℈. j. been albi et rub. añ. ʒ. ij. gaf. ʒ. j. misce. De interius autem exhibitis sunt diabuglosatum diaboraginatum fortiora diamuscus dul. et amarus. etiam de gemis Mes. etiam letificans Rasis etiam Conciliatoris semper cum istis pondo de zucharo vio. In intentione etiam humectationis confert balneum hoc et est usuale. Rx. malvarum matrum violarum altee capita et intestina castratorum decoquantur in aqua et fiat balneum. Istud autem balneum est humectativum multum pro hoc vide Joan. matheum gradi. Et nota quod non debent nimium isti stare in balneo: quia nimis resolueret. post etiam fieri balneum particulare capiti cum decoctionibus predictis: quare etc.

¶ Cura catarri

Nota pro cura catarri oportet unum considerare utrum s. causa catarri et catarrus ipse conveniant aut differant: quia aliquando cum differunt intendentes curare nocemus catarro et econtra: vt si cum sit frigiditas et materia fluens sit cal. que per fri. exprestionem fluat: tunc si cum cal. intendamus curare nocemus catarro: quia materie cal. fluenti. Si autem materias fluentes rectificare volumus cum fri. curare nocumentum ingerimus. quare hoc maxime advertendum est et in talibus vbi indicationes contrarie complicantur observare oportet. Avi. can. iiij. f. c. vltimo quod in talibus succurrendum est rei timorose magis altera non neglecta. His habitis cura catarri consistit in sex intentionibus principalibus prima est debita regiminis administratio. secunda materiei catarri digestio. tertia euacuatio. quarta diversio. quinta rectificatio nocumentorum a catarro evenientium resolutio. remanentis et cerebri confortatio.

¶ Prima intentio diversimode complebitur secundum diversitatem catarri. In cal. enim catarro vitentur cal. omnia et venti de quibus est ventus australis et septentrionalis adueniens maxime post

australem: quia poros constringit: et comprimendo fluere facit. cibi et calidi vitentur in catarro cal. et in fri. ebibeantur. Somnus vero fac ut nõ sit longus in catarro fri. maxime immediate sumpto cibo vitet supine dormire et dormiant super ventrem suum ut materie ad nares deriuetur accidentia aie q̃ bñt inflamare vitent in calli. et q̃cũq; habet et cerebrum debilitare vitent maxime in cã frigida.

¶ Scda intentio est digestio in qua etiã diuersimode pcedit. aliter enim in cal. et aliter in fri. In cal. enim ut puta salso amaro acuto mordicatiuo: qui ut plurimum et isti humores sunt subtiles pcedimus cũ ingrossantibus i nfrigidantibus. et sirupi vsuales in hac intentione sunt sicut sirupi vio. de iulubis de papauere. Ubi aũt materia in pectore esset recepta et propter eius grossitiem non posset per sputũ eijci conuenit iulep violarũ. alij vero sirupi sicut acetosus ro. de endi. de succo aceto. licet sint frigi. ingrossatiui tñ vsuales nõ sunt in hoc morbo q: sm plurimũ pectori et pulmoni cõicat materia catarralis. ideo administrandi sunt sirupi pticipantes lenitione non aũt stipticitate q̃ pectori nociua est. illi autem sirupi. sup. sunt conueniũt ergo supra memorati cũ sint pectori iuuatiui. Aque etiã vsuales quibus vtimur cõiter sunt aque endi. ci co. ordei zucbari. decoctio etiam pectoralis cum seminibus fri. et cũ iniubis. q̃dam vtunt aqua ordei post cenã quãdo vadũt dormitũ. et aliquando aqua fri. in catarro subtili acuto cal. et iuuat remittẽdo acuitatẽ. in fri. vero multũ obest: ideo vulgares multũ errãt in omni catarro ex bibẽdo aquã fri. In catarro fri. sine amateria grossa et fri. digestiuũ singulare est mel ro. et licet Aui. laudet mel ro. in catarro. cal. tñ hoc non obstat cum non laudet mel ro. quo cõiter vtimur. sed illud ẽ zucbarũ ro. ẽ enim duplex mel. s. mel apũ et est cal. et ex illo fit mel ro. quo communiter vtimur. est aliud mel qd dicit mel cãne et istud est zucbarũ ex quo fit zucbarũ ro. et istud bene depuratũ est quasi tẽperatũ in actiuis et cum melle ro. semper permiscemus aliquid sputum facilitans et vsuale est siru. de liquiritia vt dando ℞. mellis. ro. colati. ℥. s. sirupi. de liquiritia. ℥. s. aquarum saluie et isopi ana. ℥ s. s. misce. vel cum. d. pectorali cal. in qua ponit liquiritia succus citrine passule iuiube sebesten et c. iste siru. est satis domesticus et cõtimur a principio. In processu vero possumus vti fortioribus et magis incisiuis et subtiliatiuis: et sirupi vsuales quibus cõiter practici vtuntur sunt siru. de duob' radi. de isopo de prassio. et in istis debemus gradatim procedere sz q materia est magis et magis digesta. et factã aliquali minoratione tendere possumus ad fortiora tandem deueniendo ad sirup. de sticados qui singularissimus ẽ. Aque autem vsuales in hoc casu sunt sicut aqua saluie isopi sicut beto. et c. Et si volumus sputum facilitare conueniẽtius est vti decoctione pectorali in qua ponitur liquiri. capillusueneris ficus sicce passu. et c. Ubi autem materia sit viscosa conuenit oximel. s. et compositum et sunt vsualia cũ aquis proportionalibus.

¶ Tertia intẽtio est euacuatio que completur per solutionem ven. et flo. Solutiua autem ven. vsualia sunt ea que dicta sunt in cura sode. de quibus sunt pillule et electuaria De pillulis vt pillule auree aggregatiue. de electuarijs electuarium de succo. ro. electuariũ rosa. diapru. s. dosis electuariorũ est ã. ʒ. s. vsq; ad. iij. de pillulis a. ʒ. s. vsq; ad. ʒ. iiij. et hec conuenientia sunt in cal. materia. De flo. vero notandum est q quantum est possibile debet vitari vt habetur ex doctrina diui Gal. capi. proprio. et secundũ ipm tantũ in tribus casibus competit. Primus casus in corpore cal. multum san. abundanti et robusto et catarro existente cal. competit flo. Secundus casus in intentione preseruationis a futuro nocumento vt squinantia et pleuresis vt materia diuertatur et non fluat ad locum in quo est parata fluere facimus flo. Tertius casus quando cum catarro complicatur feb. conuenit flo. quia feb. est causa super calefactionis humorum: in alijs autem nequaq; fienda est quia cerebrum est exangue quod ex natura sua est fri. ideo si le paucus sang. qui est in cerebro euacuaret. Solutiua vero conuenientia in

materia fri. vſualia ſũt ĩ forma pillũlari
ſicut pillule cochie de agari. que valẽt
multum in materia in pectore cõtẽta ex
bibendo iſto mõ. ℞. pillularũ cochiarũ
pillularũ de aga. ʒ. ij. miſce. et fiãt pillu
le quinq;: ⁊ iſte valẽt ad euacuandũ ma
teriã groſſam. In forma vero electuarij
habemus diafinicon electuariũ indum
que etiã laudata ſunt in materia cali. va
lent ẽt in ˀ trag. doſis eſt illa ſuprapoſi
ta. a. ʒ. ſ. vſq; ad. ʒ. iiij.

¶ Quarta intentio que eſt diuerſio com
pletur ꝑ fricationes ventoſas in ſpatu
lis ⁊ in natib' per caputpurgia que fiũt
per liquores attractos ꝑ nares. Et vſua
les in cal. ſunt aqua violarũ vel ordei q̃
dilatãdo vias naſi faciunt ad diuerſio
nem materierum ex cerebro. In materia
vero frig. vſualia ſunt aqua maiorane.
Fortiora ſunt aqua ſiue ſuccus radicis
blitis vel foliorum eius: decoctio etiã ni
gelle fortior adhuc ſicut ſucc' ireos: etiã
decoctio ciclaminis. i. panis porcini. eſt
aũt in his gradatim procedendũ a debi
lioribus ad fortia. diuertimus ẽt ꝑ ſter
nutatoria quia materie per ea ad nares
conuertũtur. Sed nota ꝙ iſta caputpur
gia ⁊ ſternutatoria non debent a princi
pio fieri ſed factis euacuatiõib' q: ꝑ iſta
fit motus ⁊ agitatio. materia aũt catar
ri ad hoc vt digeri poſſit indiget quiete
et quietantibus eã. alie autẽ diuerſiões
poſſunt viriliter in quocũq; tpe fieri. con
fert ẽt in eadẽ intẽtione cauterium in cõ
miſſura coronali: q: multas materias ꝑ
ptes illas exalare facit ⁊ ad illas cõuer
tit. ⁊ Jo. arcu. teſtaẽ ſe nihil tãti iuuamẽ
ti inueniſſe quãti ẽ huiuſmodi cauteriũ
in paſſione hac. conuenit ẽt sectio facta
poſt aures iuuat. n. maxime.

¶ Quita intẽtio eſt catarri retẽtio. Sed
nota ꝙ catarr' quãtũ poſſibile eſt nõ dʒ
ſiſti: q: fit retẽtio in membro principali:
verum quandoq; neceſſitas viget vt re
tineaẽ. ⁊ hoc in aliquib' caſib'. Primus
eſſet nimius fluxus ſuffocatiuus ⁊ time
remus de ſuffocatione tunc ẽ retinend'.
Secũdus vbi iſte catarrus eſſet cal. acu
tus et excoriatiuus: tunc debemus ſiſte
re. Tertius vbi cum catarro coniunga
tur tuſſis aſpera cum inſtantia vigi
liarum: tunc etiã ſiſtendus eſt. Et de his
que ſiſtũt quedã ſunt que hoc faciũt ſtip
ticitate ſua ſicut bolu ſar. ſpica olibanũ
ſandaraca. ⁊ cũ hoc nõ nocet pectori ma
xime ſpica. etiã hic appropriate hoc fa
ciunt q: ingroſſant materias ⁊ de iſtis
ſunt ſicut ſuccus liquiritie ſiru. de liqui
ritia. ſiru. vio. iulep. vio. zucharũ vio. pe
nidie diadragantũ loch de papauere ſi
ru. de papauere electuarium etiã diaco
dion pillule hichechie. i. contra tuſſim te
nendo vnã in ore ad quantitatẽ lupini.
Et de iſtis quedã gargarizantur quedã
in ore tenentur quedaʒ degluttiunẽ ſicut
ſandaraca ⁊ olibanũ. etiã cõferunt ſtip.
gargarizata vt ex aqua ro. ⁊ aceto. ꝑ cõ
plemẽto iſtoꝝ vide Meſue. ⁊ vbi eſſet in
ſtantia vigiliarũ cum tuſſi aſpera exhibe
re oportet vt alia non iuuant pillulas al
chaiber. i. de cinogloſa que deſcribun
tur a Meſ. in ꝯſenti. c. ⁊ in antidotario
diſtin. x. de pillulis. ⁊ appelat eas pillu
las ad omnes morbos catarri ⁊ ĩ eis in
greditur opiũ. ⁊ doſis eſt. ʒ. ſ. vſq; ad me
diam. ⁊ ad iſta opiata deueniendũ eſt in
caſu deſperato.

¶ Sexta ⁊ vltima intentio eſt prohibi
tio nocumentorum a catarro euenientiũ
ſicut eſt oppilatio in cayſim ideſt partis
anterioris naſi ita vt ex naſo ad palatũ
nihil tranſit neq; contra. ⁊ curam huius
habes capitulo proprio fen quinta ter
tij tractatu ſecundo. Competunt etiam
in hac diſpoſitione ea q̃ habent aperire.
⁊ decoctio lentiũ eſſet iuuatiua. etiã vbi
accideret timor de ſquinantia. ⁊ in hoc
caſu competunt gargariſmata prohibẽ
tia fluxum vt ex aqua roſ. ⁊ aceto facien
do diuerſiones cum ſlobo. ⁊ alijs vbi ex
pediat. etiam dãdum eſt in reliquis que
conſequi poſſunt ad catarrum. cura di
ſpoſitionem illam ſm ꝙ meretur. Et ſi ca
tarrus ſit a materia frigida debʒ fieri re
motio male complexionis remanẽtis ne
iterum reaggregetur noua materia. hoc
fiet cum ſacculis ex rebus calefacientib'
⁊ cerebrum confortantibus vt ex ſaluia
de ſale maiorana etiam cuʒ thure milio
cũ lotione etiã capitis cũ lixiuio in quo
ſint cocte res capitales cal. ſepe dicte. la
uare etiam caput cũ vino aromatico vt

vernacino vel maluatico ponendo etiaz
de gari. pipere zinzibere rc. Ad cõfortã-
dum cerebrum etiam possumus dare cõ-
fectiones vt confectionem plirisarcoticõ
diamusc. dul. r amarum tiriacam. in ma-
teria cali. vero existẽte cũ frigidis: q̃re rc.

Cura obtalmie non vere.

CUra hec diuersificatur ſm suas
species. nam quedam est ob-
talmia vera quedam non ve-
ra. Non vera aũt est que cum
rubor in oculis apparet. r ista
curatur per solam cause abscisionem. et
hec vt plurimum cãm habet primitiuam
vt fum' r isti sufficit remotio a fumo. vel
cali. aeris a sole r isti sufficit poni in aere
fri rc. deinde natura resoluit vapores. qñ
ꝙ cõtingit ex sola agitatiõe hu. facta ex
motu corporis r istam curat sola quies
vbi corpus non esset repletũ r ista spẽs
de qua dicit Aui. ꝙ sola quietatio hu. sa
nat aliquãdo obtalmiã. sedatur autem
mot' hu. cum fri. s. r stip. agitati aũt fluẽ
tes ad oculũ sedantur cũ lacte mulieris
puerum lactantis. etiam cum albumine
oui r aqua ro. hec enim hu. istos ab ocu
lis repercutiunt. Si vero causa sit casus
r percussio tunc vel est in principio flux'
materie: r tunc competunt solum reper-
cussiua. Si autem in augmẽto ita ꝙ par
tim fluxerit partim fluxura sit tunc indi
get repcussiuis mixtis cũ reso. vt ẽẽnt ro
se cũ semine fenugreci qḋ semẽ fenugreci
ppter tẽperatã cali. quã hz dicitur resol
ui mãz fluxã. vbi ergo intendam' solũ re
percutere exbibebim' aquã ro. r similia
fri. sola. vbi autem intendamus repercu-
tere r cum hoc resoluere exbibebim' ro-
sas r semẽ fenugreci. rosa. n. repercutit r
semẽ fenugreci resoluit decoquens ergo
ambo in aqua r ex decoctione illa facie-
mus euaporationez ad oculos. In statu
vero vbi materia amplius non fluit solũ
administrabimus resolutiua r in hac in-
tentione laudatur ouum induratum cuz
sua actuali cali. ponendo super oculos r
multum vz ad remotionem frigiditatis
r ad reso. r remotionem ruboris r a vul
garibus obseruatur; quare rc.

Cura obtalmie vere.

Btalmia vera est apostema
cali. coniunctiue et hec vt plu
rimum fit a materia sangui-
nea vel colerica vt satis patet
ex diffinitione: in cuius cura
sex intentiones obseruande sunt prima ẽ
debitum regimen. secunda diuersio hu.
ad oculum fluẽtis. tertia repercussio. q̃r-
ta digestio. q̃nta euacuatio eradicatiua.
sexta resolutio residui remanentis i ocu
lo. Et aduerte ꝙ oẽs cañ. r remedia poss
ta ab Auicen. reducuntur ad alterã ista
rum intentionum.

Prima intentio completur per ea que
faciunt ad prohibitionẽ aꝑatis si nõ in-
cepit fieri vel ad pbationẽ complemẽti ei'
si incepit fieri. r hec intentio cõpletur po
nẽdo infirmũ in aere fri. r si est estas infri
gidando artificialiter cuz his que supra
dicta sunt sternendo folia herbarũ fri. et
arborũ r irrorãdo camerã. Aer etiam dz
esse obscurus r nõ luminosus q2 lumen
agitat hu. r resoluit spiritus. Dieta sit
multũ tenuis vt mẽbra sint auara in reti
nendo hu. r ita nõ fluãt ad oculũ. dimit-
tatur vinũ pro principio augmento r sta
tu: et si conceditur vt Hippo. sexta affor.
in declinatione põt exbiberi. Laudatur
somnus vt oculus quiescat. in tẽpore eñi
vigilie continue oculus agitatur r moue
tur r inde hu. agitãt. Scdo q2 tpe som-
ni dolor non fit q2 ebetatur virtus sensi-
tiua: r ita dolor non attrahit reuma. sec'
sit in tempore vigilie. Tertio etiam quia
quietantur hu. ita ꝙ non eodẽ mõ fluãt
Etiã de accidentibus animi vitentur ea
que faciũt ad hu. ad inflammationẽ. de-
clinandum est etiã ad inanimationez vñ
vitentur ea que replent r sang. multipli-
cãt vt sunt oua, carnes r similia vinũ rc.

Secunda intentio est diuersio humoꝝ
q̃ completur cum flo. cephalice. r hec q̃-
dem flo. est conueniens in qualibet spe-
cie obtalmie ſm Auicẽ. r de isto dubitat
Señ. diuersificatur vero hec flo. ſm diuer
sitatem corporum patientium obtalmiã
vt si est maxima repletio incipiendũ est
a saphena. si autem non tanta a basilica
vel media. r si non tanta a cephalica la-
teris oppositi. si autem magna sit reple-

tio incipiẽdum est a saphena lateris eiusdem non assit opposita qꝛ fieret diuersio ꝺm duos diametros ꝛ materia non tam bene diuerteretur. quo facto ꝛ quietato corpore per octo horas postea fienda est flo.a vena communi oppositi lateris. diuersificatur etiam quantitas san. extrahendi ꝺm diuersitatem corporum vt verbigratia i sanguineo carnoso virtute forti vtente bono regimine est magna copia extrahẽda ita vt aliquando vsqꝫ ad lipothomiam. melius tamen est diuidere in plures vices vt dicit Aui. Diuertimus etiam cum applicatione ventosarum in spatulis. ꝛ ita practici communiter vtuntur incidendo locum ventosarum etiam non incidendo. ꝛ istis quotidie practici vtuntur ponendo eas in adiutorijs brachiorum ꝛ in spatulis. Diuertimus etiã cum fricationibus ante cibi assumptionem fricando a sursum in deorsum etiaꝫ ponendo pedes ꝛ manus in qua cali. vt superfluitates ad partes inferiores diuertantur: ꝛ practici cõiter vtuntur isto remedio ante cibi assumptionem. Diuertimus etiaꝫ cum clisteribus ꝛ solu. ven. cũ pillulis ꝛ ita facit Rasis in exhibendo mirabolanos.

¶ Tertia intentio est repercussio ꝛ hec ꝑficitur per ea que habent claudere ꝛ constipare porositates oculi: vt oculus non recipiat materias fluentes. ꝛ ad hanc intentionem faciunt ea que supra frontem liniuntur vt cum aqua ro. plan. solatri cum albumine oui oleo ro. ꝛ aceto corticibus granatorum balaustijs ꝛc̃. possumus facere emplastrum ꝛ supra frontem ponere. Et in hoc dat can̄. Aui. ꝙ est cõsiderandũ an materia fluẽs fluat per venas ꝛ arterias que sunt extra craneũ. ꝛ hoc vt plurimum euenit: qꝛ coniunctiua egreditur ab illo pãniculo craneũ cooperiente: ꝛ tunc maxime iuuat repercussiua Si vero materia fluat per arterias ꝛ venas existentes intra craneum: tunc repercussiua vituperantur ex eo ꝙ materias illas videntur constringere versus duos obticos. Et de illis que cõmuniter practici ponunt supra oculos est cotum infusum in aqua rosata vel lactuce: cõmuniter tamen vtuntur aqua ro. deinde ponendo super oculum ligando cum pecia lini ligatura ne causet dolorem comprimendo oculum. repercutimus etiam cuꝫ his que ad intra oculum ponuntur. Domestica ꝛ visualia quibus practici cõmuniter vtuntur sunt sicut aqua rosata cuꝫ albumin. oui conquassatis adinuicem ꝛ distillando ad intra oculum vel etiam lac faciendo emulgere ad intra. collíria etiam ꝛ sunt liquiores qui ponuntur ad intra oculum sicut tutia coralli rubei gũmi ara. dragantum ꝛ cerusa. Si tamen dolor est vehemens ꝛ cum dictis non remittatur: oportet vt cum dictis adiungatur aliquid quod habeat virtuteꝫ stupefactiuam vt non tantus dolor sentiatur vel eligatur repercussiuum habens vtranqꝫ virtutem vt repercussiuam ꝛ stupe. Et de istis repercussiuis ꝛ domesticis stupefacientibus quibus practici communiter vtũtur est sumere de aqua rosa. ꝛ de semine papaueris albi ꝛ ponere simul ad bulliendum: postea accipere de dicta aqua sic bullita ꝛ distillare ad intra oculum. etiam possumus miscere cuꝫ dicta aqua albumen oui. Habemus etiã aliud remedium. s. capere medullam panis ꝛ eam infundere in dicta aqua cum virtute papaueris albi. ista enim faciũt ad remotionem doloris. Si autem ista non sufficiunt sief album est magis stupefactiuum. sed ad istud non est deueniẽdum nisi in magno ꝛ intẽsissimo dolore etiam nisi alijs remedijs prius factis. ratio quia ex tali forti stupefactiuo ingrossantur spiritus ꝛ debilitatur virtus visiua. capiatur enim sief: ꝛ dissoluatur cum aqua rosata ꝛ de eo sic dissoluto distillant in oculum. vel etiam accipere de dicto sief. ꝛ miscere cum albumine oui ꝛ cũ coto distillando in oculum. Et nota ꝙ non est deueniendum ad istud sief quamuis sit multi iuuamenti nisi prius alijs factis: ꝛ de hoc vidi effectum bonum in quadaꝫ domina que longo tẽpore passa est intẽsissimũ oculorum dolorẽ adeo vt dormire nõ poterat: ꝛ omnibus alijs expertis ꝛ non conferentibus deuenim⁹ ad huiusmodi sief ꝛ statiꝫ sedat⁹ ẽ dolor: ex

quó dicta domina dum incidebat in illũ
dolorem semper petebat de huiusmodi
flef. Ponit tamen Auic. cañ. in admini-
stratione rerum ad intra vel circa oculũ
ꝙ vsqꝫ ad tres dies non est aliquid admi
nistrandum. De quo tamen dubitat Gen
tilis.

¶ Quarta intentio est digestio et digeri
mus cũ sirupis vsualib' quales sunt siru.
de granatis aceto .s. cũ aquis ace. plan.
ꝛ ro. etiam cum siru. de squinanto. ꝛ ro.
ꝛ debent ista digestiua esse stip. quia cum
hoc ꝙ digerunt faciunt ad materie coar
ctationem.

¶ Quinta intentio est euacuatio ꝛ hec
completur cum mirabo. citri. pillulis ag
gregatiuis aureis cum electuario de suc
co ro. ꝛ electuario. ro. ꝛ cum flo. euacua-
tiua ex cephalica lateris eiusdem. Et no
ta ꝙ multi errant qui flobotomant de ve
na que est inter pollicem ꝛ indicem di-
centes eam esse cephalicam ꝛ ex conse-
quenti venaꝫ capitis sed non est verũ im
mo est ramus vene cõis. ꝛ nulla est diffa
inter hanc ꝛ illam nisi in magis diuertẽ
do in flobotomando dictũ ramum existẽ
tem in manu cum sit magis remotus.

¶ Sexta intentio est resolutio residui re
manentis in oculo: ꝛ in hac intentione
laudantur localia vt decoctio seminis
fenugreci cum spongia vel petia infusa
ꝛ ponere supra oculum. Laudatur etiam
decoctio mellitoti. balneum etiam lau-
datur in declinatione tantum non autẽ
in prin. liquefaciendo hu. dilatãdo vias
faciunt materias fluere. vinum etiam bi
bitum post cibum. si vero accipiatur aloes
ꝛ dissoluatur in aqua feniculi ꝛ distille-
tur in oculo mirabiliter vꝫ laudatur etiã
singulariter sarcocolla ꝛ est gũmi quod
dam cal. ex eo ꝙ habet virtutem reso. ꝛ
maturatiuam. dissoluitur enim cũ aqua
ro. vel cum lacte: ꝛ ita dissoluta inijcitur
in oculo quia tunc non nocet. sief etiam
citrinum siue puluis citrinus etiam vꝫ.
ouum etiam coctum induratum cum sua
actuali caliditate supra oculum positꝰ
vꝫ ad idem quare ꝛc.

¶ Cura debilitatis visus.

Ota ꝙ Auic. ꝛ alij medici de
ficiunt in cura debilitatis vi
sus: qꝛ plures causas ponit
in quibus nõ subiungit curã
vt põt videri: de quo tñ du-
bitat Gen. Nota etiam ꝙ aliar differt a
noctilopa qꝛ noctilopa est qui eam ha-
bens de nocte nõ existente lumine male
videt. aliar vero male de die ꝛ bene de nõ
cte. hec vero passio qñqꝫ fit per cõitatem
quãdoqꝫ per essentiã. quando vero fit per
cõitatem due sunt obseruande intentio-
nes. vna ad membrum cõicans. alia ad
membrum recipiens. s. oculum.

¶ Prima intẽtio perficit cõsiderãdo ma
lã dispositionẽ membri cõicantis vt esset
in ethicis ꝑpter exiccationẽ ꝛ in hac cu
ra est in bene restaurãdo corpus ꝛ sang.
vt boni spiritus ꝛ laudabiles generent.

¶ Secũda intentio est ad oculũ vt si ocu
lus est exiccatus est intentio in humectã
do ipsum oculũ ꝛ caput imponendo lac
in ipso oculo; etiaꝫ cũ. d. facta ex maluis
altea ꝛ similibus epithimare caput. etiã
de ea ponere ad intra oculũ. Si vero fue
rit alia mala impressio per contraria cu-
retur: ꝛ idem de cõicatione particularis
membri. ꝛ vbi membrũ cõmunicãs esset
stomachus conueniẽs est vomitus. Ubi
vero hec passio prouenirent per essentiam
posset a pluribus cõtingere vt in tunicis
oculi. ꝛ quãdo ex illis a quib' dicta pas-
sio prouenit. sunt ab Auicẽ. specialia ca
pitula ꝛ illa aspicienda sunt vt ex obtal
mia vngula ꝛ alijs. fit tamẽ aliqñ ex par
te tunicarum propter siccitatem corrugã
tem dictas tunicas ꝛ inde opace fiunt ꝛ
non diaphane ꝛ ibi cum rebus humectã
tibus est procedendũ. est enim ista cura
difficilis qꝛ cũ dicte tunice sint dure sub-
stãtie ꝛ humiditas sit minime actiuita-
tis: ideo non potest bene penetrare. lau-
dat Auicẽ. decoctioneꝫ humectatiuam
supra caput effusam siue embrocatã. etiã
balneum ex decoctiõe maluarũ ꝛc. ex. d.
capitum pedũ ꝛ intestinorum castratorũ
laudat etiã aquam lactis: de quo butirũ
est extractũ. de quo dubitat Gentilis an
cõueniat vide eũ. Qñ vero prouenit me-
rito humiditatis exiget hec egritudo in
cura qnqꝫ principales intẽtiones pma est

debitum regimen. secunda digestio hu. tertia euacuatio. quarta diuersio. quinta et vltima oculi et virtutis confortatio cum localibus abstergentibus humiditatem

¶ In prima intentione qr causa est hu. debent applicari sicca. et ideo aer humidus pluuiosus et habitatio hu. vitentur accendendo ignem in camera et suffumigando aerem cum rebus calefacientibus et exiccantibus. Laudatur etiam pectinatio frequens capitis ex eo qp diuertit fumositates ex oculis ad cutim capitis: vt dicit Auic. Sed in regimine cibi vt fiat bona digestio obseruande sunt hec egregie regule. ¶ Prima vt non sumatur cibus nisi prima digestione completa considerando quantum tempus apponitur in digerendo cibum quare cibus indigestus euaporat ad caput et nocet oculo. ¶ Secunda qp caueantur a diuersitate ciborum quia diuersitatem temporis in digestione requirunt et fit multa euaporatio et diuersa. ¶ Tertia est qp non debent vsque ad satietatem comedere et surgere cum aliqui desiderio in anima remanente qr querimus exiccationem oculi. ¶ Quarta qp post cibum sumatur aliquid quod reprimat ascensum vaporum ad caput. et ideo iubent practici qp post cibum comedatur frustum panis torrefacti non bibendo post ea post ipsum. etiam exhibent coriandros confectos vel non confectos: vel de confectione cito. etiam possumus exhibere trifferam in qua ingrediuntur mirabola. qui restringunt. vel exhibere confortantia visum vt est feniculus: vt dicit mesue auctoritate Democriti qp animalia reptilia fricant huiusmodi feniculo oculos suos vt recuperent visum debilitatum propter moram in cauernis in tempore hiemis vt serpentes buffones etc. Laudantur etiam rape siue napi quia confortant visum a proprietate. Laudatur etiam caro viperarum abscindendo tamen caput et caudam deinde decoqui faciendo et abiiciendo frequenter aquam postea dare ad comedendum sicut fit in lepra. Dant etiam aliqui carnes viperarum coctas ad comedendum galline etiam brodium ad bibendum et in tanta quantitate dant quousque gallina deplumetur: quia tunc est signum qp vir-tus talium carnium penetrauit et est imbibita: postea decoquunt gallinam. et de ea dant ad comedendum infirmis. et de vsu istarum carnium viperarum recordor qp cum Jo. mattheus gradi curasset quendam leprosum fama diuulgata vsque ad galliam: et quidam alius accessit papiam vt curaretur a lepra et inueniens ipsum mortuum accessit ad me cui exhibui multa remedia: tandem deueni ad exhibitionem talium carnium que laudantur ab omnibus medicine auctoribus et dixi illi gallo vt eas caperet et fecit: et qr erat multum auidus curari accepit de eis in multa quantitate. Cum autem in mane ipsum visitarem inueni ipsum cum seuissimis accidentibus et venenosis ita qp timui ne carnes ille ipsum occiderent. sed qr virtus erat fortis expulit per partes cutis et facti fuerunt per corpus quasi totum bubones qui tamen deuenerunt ad saniem et curatis illis remansit liberatus. Et propterea hoc medici non sunt audaces in exhibendo multam quantitatem rerum veneno.

¶ Quinta regula est vt non dormiant post cibum sed prolongetur dormitio quantum est possibile et quando vadunt dormitum somnus eorum sit breuis et omni die fiat lenitio ven. vt munda sint intestina ne fiat euaporatio et non pertranseat somnus spacium horarum septem.

¶ Secunda intentio est digestio et recurrendum est ad precedentia vt cum melle ro. oximelle. s. deinde cum sirupo de sticados non a prin. cum aquis saluie feniculi que singularissima est. etiam isopi.

¶ Tertia intentio est euacuatio. cum quibus autem perficiatur recurrendum est ad precedentia vt supra videlicet a prin. exhibere pillulas elefan. cum agar. tro. masticinas etiam cum agar. similiter de hiera. s. vel composita. etiam cum pillulis lucis Mes. que sunt visuales valentes in passione fri. oculorum etiam cum pillulis sine quibus esse nolo in ca. cal. quas Matheus gradi cum haberet hanc passionem a causa cal. tentatus quia debilis erat appellauit eas sine quibus esse nolo: qr apud ipsum fortes inuente sunt: licet ex se non sint multum. Sed si postea volumus eradicationem facere: dabimus pil-

fulas cochias vel fetidas exbibendo. a
ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. iiij.
¶ Quarta intentio est diuersio trahen-
do ad partes ignobiles q̄ cōplet primo
cū clisterijs suppositorijs fricationibus
positiōe extremitatū in aq̄ali: in q̄ decoc-
te sint res capitales vt folia lauri saluia
rosmarinus ꝛc. Diuertimus etiā cū mas-
ticatorijs specialiter a capite ꝛ cum ru-
ptorijs ꝛ est in cōmuni practica ponere
ruptoria post aures ꝛ tenere locum aper
tum. facimus etiā sectanum in collo hoc
modo. Capimus carnem cū tenaculis ꝛ
tenemus eam strictā per aliquod tēpus
vt illa pars priuet spiritibus ꝛ mortifice
tur postea eā perforamus ꝛ tenemus lo-
cum apertū isto modo. Si est pauper po
nim⁹ cordā in dicto foramine ꝛ sepe hinc
inde trahimus vt locus melius aperiat
ꝛ humiditas exeat. ꝛ si est diues ponim⁹
in eo anulū aureū rotundū apertū ex vna
parte postea eū stringimus ne ex illa par
te aperta anulus exeat ex foramine: ꝛ ita
omni die circunuoluimus dictū anulum
Diuertimus etiā cū ruptorio in cōmissu-
ra coronali posito siue cū cauterio actua
li siue potentiali. ꝛ Jo. ar. dicit ꝙ multū
vꝫ ꝛ recitat duas historias quas vide. te
nendo igitur locū apertum ꝛ abstergen-
do mane ꝛ sero superfluitates que erunt
in dicto loco iuuant valde.
¶ Quinta intentio est confortatio reso-
lutio ꝛ abstersio complet per ea que per
interius ꝛ exterius exbibentur. Per in-
terius autē exbibemus nucēmuscatā de
qua vide laudes a Mes. dicit enim ꝙ si
quis ea vtatur omni die vꝫ capiēdo vnā
in aurora visum recuperat. etiā exbibe-
mus mirabo. kebulos conditos in dicta
confortatiōe visus ꝛ damus cōiter duos
semel vel bis in hebdomoda. Electuaria
que valent in confortatione celebri sunt
ista videlicet cōfectio plirisarcoticon aco
rus cōditus diacorus cōfectus etiam sin
gularissimū est emplastrum. Mes. etiam
emplastrum Humain. de hoc dare. ʒ. ij. si
ue coclear vnum mane ꝛ sero quando va
dunt dormitum. confert etiam metrida-
tuꝫ diamuscus dul. vel amarus. De his
vero que per exterius applicātur ad ocu
li confortationeꝫ nos habemus aquam
feniculi ꝛ succum. ꝛ est Democriti aucto
ritas etiā collyrium Mes. ex succo feni-
culi. Cōtunditur enim feniculus ꝛ poni-
tur in vase eneo vt partes grosse separen
tur a subtilibus. deinde accipit pars su-
perior ꝛ. ℥. j. zuc. ꝛ mellis ꝛ folia. 6. auri.
deinde ponitur in ampulla vitri ꝛ ponit
ad solem in estate ꝛ frequenter mutatur
de vno vase in aliud vas proijciendo sem
per superfluitatem. Aqua etiam quā cō-
mendat Arculanus vt accipiendo feni-
culum herbenā rosas celidoniam rutam
ꝛ ex istis fit aqua distillata ad elambicū
ꝛ ista aqua posita ad intra oculos mul-
tum valet. Gen. in quodam suo consilio
cōmendat hoc collyrium si sumatur tu-
tia preparata cū antimonio qd̄ est mira-
bile. habens virtutem exiccatiuam distil
lando in oculis cum aqua feniculi. Se-
rap. autē de solo dicit si accipiatur pica
auis ꝛ comburatur ꝛ contundatur ꝛ in
puluerem reducatur vt de puluere dicto
insuffletur in oculis vel distilletur ad in
tra oculos cuꝫ aqua feniculi mirabiliter
vꝫ. Serap. autem secūdo hte. describit li
quorem sic factum. Capiatur epar vrsi ꝛ
scindatur in frustra ꝛ inter vnum frustuꝫ
ꝛ aliud ponatur piper longum ꝛ assetur
colligaturqꝫ liquor emanans ꝛ ponatur
intra oculum. similiter fel galline ꝛ per-
dicis multum laudatur ab auctoribus.
Est tamen sciendum ꝙ sunt quattuor ge
nera feilium. Primum ꝛ acutius est ani-
malium de rapina. Secundum anima-
lium quadrupedum ꝛ inter illa fel illius
animalis quod est calidius. communiter
tamen vtimur felle agni vel castrati. Ter
tium fella reptilium animalium veneno-
sorum habitantium in cauernis de quo-
rum approximationis timore dicetur in
fra. Quartuꝫ fella piscium que sunt tem
peratiora cum refrenētur a complexione
fri. piscium. ꝛ ista gradatim debēt appro
ximari in exiccatione talis humiditatis
ꝛ semper in approximatione istorum me
dicus sit presens ꝛ si dolorē inferunt po
test accipere aquam rosatam albumē oui
vel parum de lacte ꝛ pannos lineos in
istis madefactos apponere ad remouen-
dum dolorem inductuꝫ ab huiusmodi fel
libus. Usuale tamē magis fel xīī fel gal-

line. laudatur etiā fel canis leporarij fel tauri sȝ visuale magis est fel perdicis. De emplastris exiccatiuis recitat Matheus gradi de quodaȝ emplastro posito a quodam emperico in oculo cuiusdam nobilis matrone papiēsi. ꝛ in remotiōe emplastri sequutus est oculus emplastrum ita ꝙ sui fortitudine euulsit ligamenta oculi. ideo in eorum vsu est maxima cautela habenda: quare ꝛc.

❧ Cura catarracte ꝛ imaginationum.

Differt cura catarracte a cura imaginationū: quia ea que valent in cura catarracte debēt esse fortiora ꝛ he egritudines possunt esse per cōmunitatem ꝛ per essentiam. Et quando est per cōmunitatem primo oportet attendere membro cōmunicanti. verbigratia. stomacho si ab eo veniat ꝛ debemus cōsiderare an virtus stomachi sit debilitata ꝛ ita cōfortare eam ꝛ si est materia flegmatica oportet digerere eaȝ deinde euacuare. sed hoc dicitur. c. de indigestione stomachi proueniente a materia flegmatica. Alia intentio est circa oculum: ꝛ tunc oportet eum calefacere ꝛ exiccare vt dicetur. Si vero fit vitio pprio oculi vel cerebri: opꝫ considerare si catarracta sit confirmata: vel nō: quia si nō recipit curā nisi per operationem manualem vt cum acu. aliquando est talis dispositionis ꝙ etiam cū hoc ingenio non recipit curam: ideo debent haberi signa ad cognoscendum si est confirmata vel non. Primo ergo debet fieri compressio ipsius oculi aliquanto tēpore postea aspiciēda est pupilla ipsius oculi si illa catarracta est subtiliata est signū ꝙ non est adeo grossa ꝛ inuiscata cū tunicis oculi ꝗn possit deponi. Si vero esset nimis subtilis non obediret depressioni: ideo oportet ꝙ talis catarracta habeat substantiaȝ mediocrem. ꝛ cōmuniter hoc obseruant practici ꝙ si talis catarracta nō sit cōfirmata recipit curam absq̄ operatione manuali que perficitur vt dicetur.

In hac cura quinq̄ intentiones sunt obseruande. prima est debitū regimē. secunda digestio aquositatis in cerebro ꝛ oculo parate fluere. tertia euacuatio. quarta diuersio. quinta exiccatio ꝛ consumptio illius materie.

❧ In prima intētione ex quo materia est vaporosa vel aquosa regimen debet esse calefactiuū ꝛ exiccatiuum. vitandus est ergo aer pluuiosus ꝛ hu. ꝛ est alterādus aer ad cal. ꝛ sic. etiaȝ dieta debet esse cal. ꝛ sic. ꝛ regimen multū facit in cura istius egritudinis. ex eo ꝙ materia sue egritudo est cronica vt dicit Aui. in principio capituli ꝙ debent esse cōtenti ieiunio ꝛ abstinentia. comedant semel in die. vel si est eis difficile saltem alleuient cenā. non comedāt brodia nec bibant vinū. de quo dubitat Gen. an conueniat vide eum loco suo. ꝛ ita alie res nō naturales ita disponātur vt calefactio ꝛ exiccatio ex eis prouenint.

❧ Secūda intentio est digestio aquositatis. digestiua aūt sunt sicut mel rosa. si participaret aliquanta viscositatevt. Re. mellis rosa. ℥. s. oximellis. s. ℥. s. aquarū feniculi ꝛ maiorane aā. ℥. j. s. misce etiam cuȝ siru. de sticados cum aqua feniculi ꝛ maiorane. maiorana enim est multum singularis etiam eius olfatus vt dicit Auicen. ꝛ ita practici faciunt vt patiens teneat saccum sindonis plenum maiorana sic ante oculum ꝛ nares. possumus enim exhibere predictos sirupos vsq̄ ad. ix. dies.

❧ Tertia intētio est euacuatio de qua ponit Aui. cañ. videlicet ꝙ non debemus esse contenti vna euacuatione sed sepius est fienda ꝛ non solum bis vel ter sed totiens donec egritudo in totum remoueatur. complemus autem hāc intētionē euacuacionis maxime cū pillulis vt. exhibēdo pillulas lucis que singulares sunt in euacuādo aquosaȝ materiā a cerebro ꝛ oculis. agari. etiā tro. vꝫ multū. Si vero sine custodia volum⁹ dabim⁹ pillulas masticinas elefanginas de biera assaieret dādo singula hebdomada tres qn̄ vadūt dormitū. Si aūt cū custodia volum⁹ eūare ꝛ radicare materiā dabim⁹ pillulas

tochias exhibēdo a.3.ʒ.vsq₃ad.ʒ.iiij.laudāt & aliq flo.tamen raro fienda est vt dicit Aui. & Sen.q₂ p flo.cerebrū infrigidatur & multiplicat aquositas in eo.

¶Quarta intentio est diuersio que complet cum fricationibus clisterijs suppositorijs positione extremorū in aqua cal.cum ruptorijs & sectano vt supra.

¶Quinta & vltima intentio est exiccatio vaporū & cataracte.si.n. pōt resolui cū his q per interius applicant laudantur confectiones cale. & resolu.aquositatis vt dictum est exhibēdo vnaquaq₃ die.3.ij. Confectio Dumain maxime laudat a Mes.c.debilitatis visus exhibendo.3.ij.post cibum quando vadūt dormitum vt simul cum vaporibus cibi caput & oculum petant. Ea vero que per exteri⁹ applicantur sunt multa sed in vsu eo₄ opz duos canō. Aui.obseruare. Primus canō. est vt non deueniamus ad ista per exteri⁹ applicata nisi corpore prius euacuato nam ista attraherent aquositatem & vapores. Secundus canō.est q₂ debemus incipere a leuioribus.de quo facit dubitationem Sen.vide ipsum:& quia oculus ē membrū maxime sensitiuum:ideo oportet paulatim eum assuefacere: vt primo cum aqua feniculi vel eius succo preparato:videlicet faciendo eum residere vt dictum est supra.aqua etiā mellisque fit ex melle elābicato ē optima in abstergendo Gulielmus iudeus eam multum laudat in maculis faciei abstergit enim multum laudatur etiam dicta aqua mellis a Ses.q dicit se habuisse a fidedigno oculista q₂ multum valet ad albuginē & maculas oculorū.valet etiam aqua rute & succus eius extractus sicut succus feniculi domesticū etiam est zucharum cādum siue nabit in remotione macularū & albuginis de quo liberaui quandam dnām de butigellisque passa fuerat longo tempore albuginem in oculis & cui facta fuerant multa remedia & tandē exhibui ei puluerē zuchari cādi et curata est. Serapinu₃ quod est gumuu quoddā est etiā singularissimum .vt habetur ab Aui.secūdo canō.pproprio cū quo curaui quendā q passus fuerat catarractam & p solam applicationem sectani per sex menses & serapini dissoluti in vino granato₄ curatus est.capitur etiam et dissoluitur dictum serapinum in aqua ros. vel feniculi vel mellis elābicati & paulatine ipsum apponitur miscendo de lacte & de albumine oui & zucharo cando vt oculus assuefiat. cōmendatur etiam ab Auicen.puluis capitum hirundinū. vrina etiam infantis qui nondum deuenerit ad pollutionē.curat enim virtute sua exiccatiua:& quia dicta vrina habet horribilem odorē neq₃ extracta a vesica pōt longo tempore conseruari quin putrefiat:possumus cum hoc ingenio ei⁹ odorē remouere. possumus enim accipere parū feniculi & ponere cū vrina ad elambicum et distillare & qd exhibit nō habebit istū fetorem nec ita putrefiet.balsamus etia₃ est optimus si vna gutta ponatur in oculum exiccat eum & etiam conseruat in illa dispositione que erat tempore sanitatis ipsius oculi.sed qz est de eo penuria non est sic in vsu. Alminisiun idest os sepie de quo vtūt aurifices multum laudatur puluerizando ipsum et immittendo in oculum abstergit enim aquositates. Fella etiam multum valēt:sed ad ista tam fortia a principio non est deueniendum nisi cum timore. stent ergo aliquo tpe vt non imponantur. Ubi aūt alia remedia non contulerint & necesse est applicare huiusmodi fella incipiendum ē a debilibus. Debilius autem est fel pisciū etiam fel agni castrati est satis debile. si etiam debilius volumus habemus fel galline & perdicis Si autem fortia volumus habemus fella animalium de rapīna viuentium vt ancipitris falconis ad le.fel etiam vipere et aliorum animaliū reptilium valet.

¶Nota tamen q₂ in administratione fellis vipere & aliorum animalium venenosorum est timor propter venenositatem. penetrant enim huiusmodi fella et alia imposita in oculum ad os per colatorū vnde posset ad spiritualia & stomachum per os trāsire .iō aduertendum est et debem⁹ingeniari vt nō trāseat ad hmōi mēbra.& p hoc vide. Se. Sed vnum ingenium singulare est vt teneant in ore pa

tientes aquam quando ponit buiusmodi di fella: quia pertransiens ad os permisce tur cum aqua et non transit. debet etiam hec aqua sepe renouari et si cum hoc poneretur de aliquo tiriacali cum aqua esset bonum maxime de his que habent specialem contrarietatem ad venenum vipere que habent videri sexta quarti. preparationem autem carnium viperarum habes quarta quarti capitulo de lepra. lege ibi. et modum administrandi et conditiones: quare etc.

Creticus fluxus secundum Aui. prouenit a mã. san. vel ab apostematibus non debet restringi cast est Auicẽ. Sed in cura fluxus non cretici requiruntur quattuor intentiones. prima debitũ regimen secunda diuersio san. ad nares fluentis. tertia retentio eius. quarta abscissio cause fluxus.

In prima intentione regimẽ debet esse ad retentionẽ san. et constrictionẽ viarum per quas transit san. Aer ergo disponatur ad frigiditatem cũ aqua imponendo acetum cum aqua ro. et frõdes et folia rerũ fri. vt folia vitis salicis nenufaris viol. rof. etc. In regimine cibi dimittantur carnes et oua for. et licet Aui. laudet oua hoc tamen est secundum diuersam preparationem alterata puta ad fri. et indurata quia nõ oportet vt multũ generẽt san. oua autem liquida tremula sunt que generant multũ san. et subtilẽ. indurata vero grossum et cum taliter ingrossauit corpus san. redditur inept9 fluxui. Ubi vero san. fit subtilis et colericus preparabimus cibos cũ agresta vino granatorum suco arãciorũ limonũ etc. Et cum aqua ferrata quia sua stipticitate restringit san. et adhibenda sũt cibaria viscosa vt pedes et capita animaliũ vt vituli castrati etc. etiam vtaẽ cibis de pasta caseo recenti viscoso. vtatur etiam quiete et non motu vt hu. nõ agitẽtur et fluant.

Secunda intentio est diuersio in qua maior pars cure consistit in qua intentione laudat Rasis strictionem brachiorum et appositionem ventosarum supra ren. sed caue ne ponantur super vmbilicum vt sibi non accidat sicut accidit cuidam mulieri de qua recitat Gilian9 cui fuit apposita ventosa supra vmbilicum et repleta est ventosa pinguedine et mortua est mulier illa. etiam laudatur flo. que est melior res secundum Aui. que possit fieri in hac intentione: quia diuertimus san. qui est in via fluxus. loca autem flobotomie per que diuertimus diuersificantur secundum diuersitatem corporum: quia si est corpus repletum fienda est flobotomia ex latere contrario. si vero non multum repletum fienda est ex latere eodem. Aui. autem laudat flo. vene inter spatulas que est sublimis iuuamẽti ex eo quod prohibet san. eleuari ad partes superiores. Uentose et in diuersis locis applicate laudantur cũ scarifi. etiam sine scarifi. et hoc secundum virtutis tollerantiam. laudantur etiam ventose apposite supra hypocondria et sũt maximi iuuamenti videlicet si sang. fluit ex nare dextra: tunc ponantur super hypocundrium dextrum. si vero econtra fiat econtra. etiam ligature dolorose etiã fricationes valent etiam ponere manus et pedes in aqua cali. similiter inductio magni timoris valet multum quia retrahitur san. ad cor. de quo vidi experiẽtiam in Leonardo de vale. laudatur etiã protectio aque frigide in faciem infirmis non aduertentibus proijciendo duos vel tres clauos vnum post aliud etiã per alios timores.

Tertia intentio est retentio san. que fit cum constringentibus vias et ingrossantibus san. et hec intentio completur cum diuersis ingenijs. Primo cum infri. per interius et exterius applicatis. per exterius cum embrocationibus supra caput cum insufflatione. in naribus cum liquoribus licinijs positis ad intra nares et cum odoramentis. etiam per interius administrando facientia ad clausionem. quedam per infrigidationem vt opium lactuca iusquiamus portulaca quia immobilitant san. Secundo cum stip-stiptica etiam sunt que faciunt vnionem in substantia membrorum per que fluit san. et sunt sicut rose balaustie cortices granatorum sumac h. tela aranearũ et cum inuiscantibus et cauterizantibus ges

nerando crustam. De inuiscatiuis sunt sicut flos farine molendini mucilago psi lij ista enim sua inuiscatione generant escaram et faciunt adherere partes vulneris per exterius applicata. calx autem et vitriolum generant escarã cauterizando. confert etiam administrare cauteria. Cõpletur etiam hec intentio cum his que a proprietate valent vt cum basilicone scz succo eius per nares attracto. etiaz cum succo porrorum. occulta enim proprietate valent et non manifesta: possumus tamen cum eis administrare res que remouent manifestã cali. sicut facit Rasis mitiendo succum albedarungi. idest basiliconis cum campbora. Et licet iste habeant manifestã qualitatẽ cali. plus tamẽ facit illa occulta proprietas q̃ illa manifesta qualitas. Stercus etiam asininum valet inuoluendo cotum in ipso maxime quando est recens et in nares imponendo. valent etiam cerebella gallinaꝝ et lapis iaspis habet etiam proprietatez restrictiuam. valet etian si fiat licinium ex folijs vitice prius tamen in manibus aliqualiter fricatis. ¶ Nota tamẽ quod Auicena. in administratione rerum infrigidantium ponit duos canon. obseruandos. Primus canon. ꝙ in capite non vtamur vltima infrigidatione propter congelationem sanguinis in cerebro existentis: ideo a nimia infrigidatione cauendum est. Secundus canon. ꝙ debemus semper a leuioribus incipere. In administratione autem cauterizantium ponit casũ. quia et si huiusmodi restringat sang. illico tamen quia postea cadit escara: tunc magis fluit sang. qꝛ foramẽ ampliatur. Infrigidatur etiam sang. cũ his que per interius exbibentur vt exbibere siru. infrig in aurora vt siru. de succo aceto. de cito. õ granatis. et õ si sang. est subtilis non inflãmatus. sed si esset inflaminatus possumus exbibere fortiores vt de agresta de acetositate citri de limonibus exbibendo eos cum tro. habentibus virtutez reten. vt tro. de terra sig. de charabe exbibẽdo a. ℈. ij. vsq ad. ʒ. j. vt. ℞. siru. ro. ℥. ʃ. siru. õ granati. ℥. ʃ. aqua rum plan. et acetose. an. ℥. j. ʃ. ꝯuenit etiã aqua solotri et oĩs sunt visuales cũ predictis strupis. Si vero ista non sufficiunt vltimo et in casu desperato ad stupefa. deuenimus que ingrossant sang. Primum et domesticum stupefactiuum quo practici communiter vtũtur est athanasia que exbibetur a. ʒ. ʃ. vsq ad. ʒ. j. filoniuz per sicum etiam: et multũ valet in superfluo fluxu sangui. et de eo recitat Matheus gradi hystoriam de quodam qui non poterat dormire per. xxij. dies et cum exbibuisset dictuz filonium statim dormiuit et cessauit sangui. fluxus. dosis fuit. ʒ. ʃ. de quo fiet infra etiam sermo. ¶ Retētio etiam sangui. fit per ea que per exterius applicantur vt cũ epithematibus capiti appositis etiam collo factis cũ aqua ro. planta. solatri semperuiue lactuce capiẽdo ex vna istarũ vel ex pluribus et infunꝯdendo pannos lineos et ipsos infusos supra caput ponere et circa collum vt constringantur vie et infrigidetur sang. etiã faciẽdo trahere per nares de istis aquis Retinemus etiam sanguinem cũ licinijs capiẽdo cotum infusum in dictis aquis et in nares ponendo etiam san. dra. bolisar. et thus et incorporando in albumine oui: deinde dicta licinia intingendo et ponere intra nares. sed Galenus quinto de sim. medicina dicit ꝙ nullum est excellentius remediuz q̃ cõpositio ex aloe et thure incorporentur enim ad inuicem cum albumine oui. et excedit dicit ipse oẽ remedium ad retentionem san. non autẽ est timendum de aloe Et si aperiat orificia venarum. hoc enim habet virtutem exhibitum per interius. sed per exterius non aperit: immo habet virtutem glutinatiuam. etiam valent insuffiationes puluerum in nares. succus etiam basiliconis quia proprietate curat attrahẽdo cum per nares vel cũ licinijs appositus stercus etiam asininũ exiccatuz et in puluerem redactum et de dicto puluere insuffiando in nares. Nicolus floren. ponit si capiatur san. columbe et exiccetur ita vt in puluerem redigatur postea insuffletur in nares cum cãna multum valet etiam cum albumine oui incorporetur et licinia intingantur que ad intra nares ponãtur. etiã valet limatia cum testa assata et in puluerem redacta postea

Insufflata intra nares. vel si incorporetur dictus puluis cum albumine oui et intin gantur licinia vt supra valent. laudatur etiam thus incorporatum cū aloe vt dictum est de mente Sal. Alique precantationes ponuntur a Nicolo flo. quod si aliquis accedat ad bursam pastoris et genibus flexis dicat ter pater noster et totidē aue maria et concede deus cum tuo preciofo sanguine etc. et eam suspendēdo collo valet in retentione sangui. dicit etiam quod si de san. fluente ex naribus scribatur consumatum est. etiā valet ista. vide per teipsum.

¶ Quarta et vltima intentio est abscisio cause fluxus. Prima causa potest esse cotenerictas et acuitas sanguinis que3 oportet purgare etiam cum his que contentiuam confortant. Secunda causa potest esse ruptio vene que curatur cum consolidantibus. Si vero causa fuerit venenositas vt in pestilentialib9 illa debet remoueri vt dicitur in cura feb. pestilentialis. Si aquositas: illa deb3 euacuari. Si debilitas contentiue: illa debet confortari quare etc.

¶ Cura squinantie.

Pro cura squinantie sex intētiones sunt obseruande. prima est debitum regimen. secunda diuersio hu. fluentis ad locū apostematis. tertia repercussio. quarta digestio. quinta eradicatiua euacuatio. sexta resolutio: et iste intentiones debentur squinantie per resolutionem terminande. Si vero terminetur per viam collectionis ad saniem: alie intentiones requiruntur. prima est maturatio secunda ruptio. tertia absterfio. quarta consolidatio. et in his completur tota cura. Sed priusq̄ ad curam deueniamus sunt notandi cañ. aliqui. Primus est quod in huiusmodi cura cum sit de morbis cito terminabilibus oportet apponere omne studium quod eadem die curemus eā iuxta affo. quarte particule. Medicari in valde acutis etc. et prime particule. Ad vltimas egritudines. etc. et quarta primi. Quando egritudo est timorosa etc. Ro. etiam quod iste sex intentiones reducuntur ad duo fundamenta. In presenti ergo cura duo principaliter intendimus. Primum est quādo occurrimus corpori squinantico prohibere augmentum squinantie sicut dictum est de frenesi: quia si squinantia deuenit ad completam magnitudinem interficit suffocando. prohibito ergo augmento et fluxu: postea intendim9 remouere quod fluxum est. Primo ergo prohibemus augmētum apostematis per primam intentionem. scilicet cum administratione debiti regiminis videlicet eligendo aerem fri. et facere vt infirmus vtatur dieta sub vno vel duobus diebus sed dosine cibo si est possibile. vtatur etiam cibis liquidis faciliter deglutientibus vt ptisana or. amulo dissoluto in aqua or. vitentur oua sor. etiam vinum quia facit ad inflammationem humorū et apertionem viarum. vtatur etiam in potu suo iulep ro. aqua ordei vino granatorum.

¶ Secunda intentio in qua maior pars cure consistit ad prohibendum augmentum spatio est diuersio. et hec completur per flo. Aui. autem in capitulo generali et speciali laudat ea3 quia duo capitula facit squinantia. debet autem sufficiens quantitas san. exhiberi de quo sunt dubium: quia primo laudat flo. vsq3 ad sincopim. postea timet sincopim dicendo quod est timendum virtute existente debili maxime quia sunt impotentes in deglutiendo et non possunt cibum accipere. virtutē vero existēte forti et cum plenitudine corporis tunc facimus flobo. vsq3 ad sincopim secūdum discretionem medici videntis. Diuersificatur enim vena que debet flobotomari fm diuersitatem repletionis q2 maxima existente repletione primo debet fieri floboto. a saphena postea a basilica vel nigra deinde a cephalica. et non prio a cephalica: q2 plus de materia traherēt ad superiora q̄ euacuarēt. potest etiam fieri magis vel min9 copiosa fm diuersitatē corpo2. et relinquit hoc discretioni medici. Diuertim9 etiam faciendo solu. ven. vbi materia sit alia a sanguine vel sanguini mixta. ideo laudat Rasis succum fructuum. Auicena autem sumet solutiua fortia quia agitant humi.

qui postea fluunt ad locum apostematis. et maxime in prin. debilia vero possumus exhibere vt dando. Re. prunorum tbamar indorum ana. ʒ. s. ℞. coquantur cum. ʒ. viij. aque ad consumptionem tertie partis: deinde decoctioni admisceatur manne electe. ʒ. s. ℞. et fiat potio. Diuertimus etiam cum clistenjs que non sunt acuta nec multum fortia nec inflammabilia sed sint leuia maxime vbi coniungatur feb. vbi autem non coniungatur feb. possumus exhibere fortiora maxime materia existente flegmatica. Diuertimus etiam cum applicatione ventosarum in spatulis in adiutorijs brachiorum: sed primo applicande sunt in partibus inferioribus quia magis diuertunt. Diuertimus etiam cum fricationibus ligaturis cum impositione extremitatum in aqua calida vt supra dictum est. Diuertimus etiam et est ingenium vulgare cum fricatione compressiua facta in parte silvestri brachiorum prope iuncturam manus vbi inueniuntur quedam parua nodorum ad modum nerui que tandiu fricentur quousque videantur deleta quod fieri non potest absque dolore quare diuertunt cum dolore.

¶ Tertia intentio que fit ad prohibendum augmentum apostematis est repercussio que completur cum gargarismatibus fri. et stip. in gutture vt constringant vie et membrum apostematum vt cum aqua plan. solatri lactuce ro. vel aceto. siue succis eorum administrando et gargarizando. Laudat etiam Auic. acetum aquam fontium et aquam rosa. cum aceto. singularis etiam est aqua agreste etiam vinum granatorum etiam succus mororum et facere gargarismum ex istis omnibus et hoc per spatium trium dierum in quibus materia fluit. etiam singularis est succus nucum viridium accipiendo nuces virides siue eius cortices exteriores et contundere et extrahere succum et de dicto succo gargarizare. dicit Gal. in libro. vj. ter. tractatuum. Excedit omnia in repercussione. et ibidem Gal. recitat historiam de rustico. etiam possumus exhibere composita ad gargarizandum vt confectionem de succo nucum et ponitur a Mes. et tenetur confecta. Est aliud practicum remedium scilicet diamoron et tenetur confectum. Est etiam aliud vsuale multum vsitatum a barbitonsoribus videlicet zucharum retinendo ipsum in ore vel dissoluendo in aquis predictis. est etiam diadragantum Nicolai. debet enim teneri succus in ore est etiam confectio diacodion que dicta est in cura catarri calidi facta ex succo papaueris albi. etiam est sirup. rosa. de succo aceto de granatis. Sed in repercussione duo casus sunt obseruandi. Primus est vt non applicentur extra siue circa collum repercussiua quia intus constringerent materiam: ideo practici non inungunt cum oleo ro. sed amigda. dul. et camomillino sed non in principio sed post modum. Secundus quod non sint applicanda ca. quia plus traheremus quam resolueremus. sed quando factum est apostema semper cum repercussiuis administranda sunt absterflua: quia semper refudat aliquid ex loco apostematis. et hoc est commune omnium apostematum intrinsecorum vt admiscendo partem zucbari quia abstergit. et hoc quando crescit apostema magis miscemus repercussiua.

¶ Quarta intentio est digestio. vnde si materia fuerit cali. digeratur cum siru. fri. vt cum siru. ro. de succo aceto. de granatis de cito. quia infrigidant et ingrossant materiam cum aquis plan. et aceto. Si autem materia est fri. conueniunt mel rosa. cum siru. ace. oximelle. s. quia incidunt et ingrossant. conuenit etiam aqua abs. habet enim simul virtutem stip. et digestiuam.

¶ Quinta intentio est eius eradicatiua que completur cum flo. et sol. ven. cum flo. videlicet flobotomando venam cephalicam siue venam sub lingua propinquam loco. errant ergo barbitonsores qui a prin. flobotomant venas sub lingua quia visum est scholari vnum mortuum esse ex tali flo. Si tamen Aui. laudat eam eadem die non facit hoc nisi factis alijs flobotomijs et euonibus ne eger suffocetur. Aui. dicit quod aliquando flo. non est necessaria: quia stat quod aliquando non sit in capite nec in corpore repletio et materia sit pauca. Consulo tibi quod in omni casu bonum est facere flo. quia in omni contingit repletio ille autem casus quem dicit quod stat quod non sit repletio est casus ad imaginationem non autem de facto conuenit. Com

pletur etiā hec intentio cū so.ven. vʒ cum
euacuantibus hu.cal. vt cū pillulis ag-
gregatiuis pillulis aureis. cū io de succo
ro. cum mirabo. in substantia vel insuf.
& sic de alijs.

¶ Sexta intētio est resolutio materie flu
xe remanentis que completur cū garga-
rismatibus empl'is gargarizando ex de
coctione passularū ficuum siccarū dacti-
lorum croci. faciunt enim ad maturatio
nem & reso. apātis. laudatur etiā lac ma
xime in augmento non aūt in prin. qr est
minime fri. ideo nō bene repercuteret lau
datur etiam decoctio fenugreci & camo-
mille gargarizādo de ea. possumus etiā
mel ro. in istis decoctionibus admiscere.
errant ergo barbitonsores qui a prin. fa
ciunt ista. & cā erroris est: qr aliquando
vident medicos facere ista remedia vt ex
hibere diamoron &c. ipsi autē barbiton-
sores ignorant in quo tempore predicta
exhibenda sunt & qp hoc sit verum pʒ qr
exhibent diamoron in omni tempore: qd
est in fri. & constrictiuū. Complemus etiā
hanc intentionē reso. cū inunctione olei
camo. lilij cū empl'o facto ex farina fenu
greci seminis lini oleo amig. d. etiam cū
empl'o facto qd a proprietate vʒ. s. fcō ex
nido hirundinum simul cū aliqua. d. ap-
propriata & oleo camomillino. pōt etiaʒ
decoqui cū vino al. etiā filū coctum cum
cineribus & cal. circundatum collo vʒ &
hoc faciunt mulieres. errant tñ si a prin.
faciunt istud. Sunt etiā alia que a ppie
tate valent. s. stercus canis albū comedē
tis ossa tenendo dictū canē in camera et
dando ei ossa ad comedendum postea ac
cipere de stercore & redigere in puluerem
& insufflare in guttur. etiā filum lane in
tinctū in sanguine muricis postea stran-
guletur ex eo vipera deinde inuoluatur
collo habentis squinantiam. & in hoc cō
cordant omnes auctores. puluis etiā hi-
rundinū exiccatarū & conbustarū multū
v3. & ponit Auicē. eius compositionem.
Ea etiā que a proprietate valent ponunē
ab auctoribus multa. Gal. vndecimo de
sim. medicina vbi recitat historiaʒ capie
bat stercus infantis comedētis lupinos
siue panem farine lupinorum postea exic
cabat & in puluerē redigebat deinde cuʒ
melle electo insufflabat in guttur. ster-
cus enim huiusmodi non fetet. valent' &
capita piscium salitorū exiccata & in pul
uerem redacta que in guttur insufflenē.
ista tamen stercora canis & infantis non
exhibeantur in prin. nec in augmēto: qr
sunt cal. & sic. cōplexionis: ideo forte at-
traherent materias. Et hec omnia facien-
da sunt vbi apā deueniat ad hoc vt cure
tur per viam resolutionis. Si vero ad sa
niationem deueniat: tunc matureē cū em
plastro facto ex farina fenugreci & semi-
nis lini. sanie autem generata rumpatur
primo masticādo dura vt crustam panis
violenter deglutitā. erumpitur etiam ali
quando cū digito & aliquando si videri
pōtest cū instrumento incidendo aposte-
ma postea inclinare faciēdo caput vt ma
teria exeat & non trāseat ad pectus. quo
erupto mundificetur cū melle ro. & aqua
or. Deinde apāte mundificato & abster-
so restat intentio consolidatiōis ad quā
intentionem vʒ bolasar. san. dra. tbus vt
in capl'o de ptisi dicetur: quare &c.

¶ Cura tussis.

Cura tussis diuersificatur ſm
diuersitatem causaruʒ. Si a
cā primitiua prouentat cura
eius est abscissio cause primi-
tiue & remotio impressionis
facte in membris in quibus impressit. Si
vero prouentat propter cōitatem ab ali-
quo membro cura erit in regimine illius
membri cōicantis remouendo cōitatem
illorum membrorū: deinde remouēdo im
pressionem factā in membris spūalibus.
Si vero ab apostemate facto in pectore
vel pulmone recurrēdū est ad curā pleu
resis vel peripleumonie de quib' diceē in
fra. Si a sanie in pulmone collecta dice
tur capitulo de empimate. Si a ruptura
vene dicetur in capitulo de sputo san. Si
sit tussis per essentiā aut est propter ma-
lam complexionem immaterialē vel ma
terialem. Si per immaterialem vel cal.
vel fri. vel humi. vel sic. Si frigida cura
est in remouendo eam cū cali. s. cum his
que per interius & exterius exhibentur
inter que si frigiditas nō est excessiua di-

cit Aui. ꝙ retentio aeris in anhelitu calefacit pulmonem τ remouet malaȝ complexionem. Laudat etiam vinum exhibitum cuȝ ouo sor. τ diamuscus dul. τ amarus τ alias cōfectiones cali. regimē etiā debet declinare ad cal. Si a mala cōplexione cal. prouenerit curabimus cū infrigidantibus τ remouentibus malam cōplexionem cal. τ regimen erit declinans ad frigi. Si a mala complexione sicca cū contrariis τ regimen sit humi. Et si ex mala complexione humi. erit econtra. τ regimen sit sic. tamen vt plurimum fit talis egritudo a materia pendens. Si aūt prouenerit a mala complexione materiali diuersificatur ꝟm diuersitatē materie τ de hac tanq̄ vt plurimum contingente tractat Rasis. ideo in cura istius pendentis a materia tam cali. q̄ fri. sex intentiones sunt obseruande. prima est debitum regimen. secunda digestio hu. in pul. vel in pec. cōtenti. tertia euacuatio communis cum solutiuo. quarta est diuersio. quinta euacuatio appropriata per viam sputi siue euacuatio materie in pectore contente. sexta resolutio residui remanentis.

¶ In prima ergo intentione in causa calida regimen disponatur ad frigi. τ in frigi. econtra. In his autem non est sermo prolongandus quia dictum est supra capitulo de catarro.

¶ Secunda intentio est digestio in qua diuersimode procedimus: q̄r aliquando ingrossamus aliquādo subtiliamus aliquando incidimus aliquando abstergimus. τ hoc ꝟm varietatem materie videlicet si est cali. τ subtilis ingrossabimus cum infrigidantibus. si grossa eam subtiliamus. si viscosa eam incidemꝰ. In cali. ergo procedemus cuȝ digestiuis infrigi. habētibus virtutem lenitiuam non retinentibus materiam in pectore siue coarctantibus. τ ista sunt sicut sirupus violatus de iuiubis qui sunt pectorales. Si vero complicaretur cum inflammatione humi. acuitas τ instantia vigiliarum sicut frequenter contingit: detur sirupus de papa. vt. ℞. sirup. de papaue. ℥. j. siru. violati. ℥. ß. vel de iuiubis. τ isti siru. sunt admiscendi cum aquis videlicet violarū zuchari vel ordei vel cū. d. videlicet prunorū thamarindorū sebesten violarū se. cōmuniū fri. Aqua etiam ordei singularissime cōmendatur si de ea sumantur. ℥. iiij. vel. v. vel. vj. in sero in introitu lecti. ideo aliqui dāt bibere haustum aque fri. quādo vadunt dormitum. τ hoc in tussi proueniente a causa cali. non autē a quacunq̄. ideo errant vulgares exhibendo aquā fri. vel aquā in qua extinguitur carbo ignitus in omni tussi indifferenter a qualibet causa proueniente. hec autem omnia fienda sunt quando intendimus materiam ingrossare. τ in isto casu eā cōmendat Auicen. Si vero a causa frigi. proueniat exhibemus alios siru. pectorales inter quos est sirup. de liquiritia qui tenetur cōfectus in apothecis τ est vsualis cum quo ponimus mel ro. ad abstergendum est etiaȝ sirup. de isopo quē summopere laudat Auicen. τ maxime quando queritur abstersio. vnde dicit ipse ꝙ est abstersor bonus aggregati grossi. est etiaȝ siru. de prassio qui est fortius abstersiuus exhibendo cum aquis scabiose isopi feniculi prassij capillorūuenere. τ huiusmodi. omnes iste aque valent in materia frigi. vnde possumus etiam exhibere infrascriptam decoctionem pectoralem ꝑ se vel admiscendo cum siru. que decoctio fit ex isopo prassio feniculo liquiritia capillouenere dactilis. τ est decoctio dul. quā possumus exhibere cal. in aurora. sed errant isti vulgures qui exhibent istam decoctionem in omni tussi proueniente ab omni materia tam calida q̄ frigida.

¶ Tertia intentio complet cum diuersis solutiuis ꝟm diuersitateȝ hu. vt si est materia cali. competunt ea que leniunt pectus vt cassia māna. conuenit etiam electuarium ro. Mes. electuariuȝ de succo. ro. diapru. solu. Si vero volumus exhibere huiusmodi solutiua in forma pillulari ꝟm plurimum exhibemus pillulas aureas aggregatiuas a. ℥. j. vsq̄ ad. ℈. iiij. Si vero materia fuerit frigi. exhibemus pillulas cochias de agari. que sunt cum custodia possumus etiā exhibere pillulas sine custodia exhibendo in sero post cenam vt sunt pillule masticine elefangine agari. tro. de hiera. s. τ composita. Et

no. q̄ Aui. et Ras. non videntur vti euacuatiuis in ista cura si bene inspiciantur qr nō sunt cōsili q̄ hmōi solutiua possint ad pul. transire.

¶ Quarta intentio est diuersio que etiā cōpletur cum pillulis sine custodia post cenam exhibitis cū caputpurgijs vt sup pradictum est.

¶ Quinta intentio est eēio propria eēiando per cānalia p̄ que facilius eēiatur talis materia. et hec fit cum facilitantibus screatū. et in h̄ maxima pars cura cōsistit. et ista mā est magis apta p̄ sputū eēiari q̄ p̄ fluxū ven. et iō Aui. nō laudat solutiuū aliquod. et h̄ qr materia sine loca cōtinentia dictā materiam sunt multum distantia a vijs ductuū vt clarū est. ideo solutiua non proficiunt. valent potius dicta solutiua ad cām antecedētem et in capite existentem. totum ergo studium in hoc etiā diuersimode sm̄ diuersitatē causarū siue materierum. nam si materia fuerit cal. et subtilis imbibita in pul. oportebit eam ingrossare vt per aerem impellatur et nō separet. Ea vero que hn̄t virtutē ingrossandi sunt quedam electuaria dicta loch que pticipant viscositatē vt adhereāt gutturi et fiat resudatio in cāna pul. et tādem ad materiam deriuetur per viam breuiorem: ideo auctores nostri laudant huiusmodi electuaria q̄ retēta in ore et ea paulatine deglutiendo resudant ad cānam pul. laudatur etiā zucharum vio. retentum in ore et muraba. vio. idest iulep vel siru. vio. capiēdo vnum coclearium et paulatine deglutiendo. laudatur etiam diadragagantū et est gummi quoddam infri. non aūt diagantū qd̄ est vitriolum tenēdo eū in ore h̄z eēiuirtutē lenitiuā. fit etiā cōfectio ex huiusmodi diagaganto et dicitur diagragantum. etiā zucharum per se etiā infusum in aqua ot. paulatine deglutiendo. laudatur etiā loch diacodion de q̄ audacter confidatis vt ponit Mes. in antidotario. et istud habet virtutem in frigi. et mirabiliter operatur dando vnum coclearium. vz etiā loch de papauere qd̄ tenetur confectū hec autem dicta sunt. et sunt ea que per interius exhibētur. Per exterius autem curamus eam inungēdo pectus cum oleo vio. et est vsuale remediū

In causa autem frigi. alia faciunt ad p̄positum vt confectio penidiorum q̄ multum vsualis est etiam confectio diairis a Nicolao posita sumendo de ea ad quantitatem ciceris. valet etiā loch de pul. vulpis quod describitur a Mes. c. de ptisi. et habet mirabilem proprietatem in confortatione pulmonis. et est Gale. cōfectio est enim vsualis et confecta tenetur cōuenit etiam loch sanū et expertum. et est Mes. cōfert etiā solus sirup. de liquiritia quacunq; hora exhibitus videlicet coclearium vnum et huiusmodi omnia loch. possum9 exhibere etiam de decoctione dicta facta ex passulis ficubus liquiritia. etc. Cōpletur etiam hec intentio per exterius applicata vt cum inunctionibus scilicet oleo amigdali. d. cuz quo aliqui admiscēt butirum aliqui crocum. et est cōmunis vnctio quā etiam faciunt vulgares accipiēdo crocum butirum et oleum amigda. d. faciunt etiam medici vnguentum pectorale in quo ingreditur oleum seminis lini et mucilago eiusdem.

¶ Sexta et vltima intētio ē resolutio materie remanētis. pro qua et etiā pro tussi antiqua ponit Ras. aliquos tro. et aliqua suffumigia de quibus recitat Joannes matheus gradi historiam: quare. etc.

¶ Cura asmatis.

Ota pro cura asmatis prouenientis a materia flegmatica grossa nō aūt sanguinea: qr de eo dicetur. c. de sputo sang. nec ab apostemate: qr dicet in. c. de peripleumonia. nec ab vlcere pulmonis qr dicet. c. de ptisi. nec a dislocatione spondilium qr dicet. c. de gibbositate sed solum de asmate prouenientea materia flegmatica grossa oppilante vias seu canales pulmonis et in qua auctores prolongant plurimū sermonē: qr hic sepe et vtplurimuz euenit in cui9 cura. 6. principales intentiones sunt obseruande. prima est debitum regimen. secunda digestio. tertia eēiatio per viam secessus.

quarta diuersio. quinta eradicatio per p
priam viam scilicet per spiritu. sexta exic
catio residui remanentis.
¶ In prima intentione oportet vt regi
men sit cali. et sic. aer ergo alterandus est
ad cal. et sic. vitanda est similiter habita
tio in locis humidis carnes sicce his sunt
bone: pingues vero male quia generant
hu. viscosum. Est autem can. Aui. vt non ad
misceatur potus cum cibo. et ex isto can. qui
dam precipiunt ne eis detur potus. tamen
Matheus gradi improbat istorum opi
nionem dicendo. non enim vult Aui. ex
isto can. in cibo non esse simul exhiben
dum potum: quia cum naturaliter cibus sit
grossus non posset penetrare nisi simul
cum eo misceatur aliquid fluidum sed vult
Auicen. quod post cibum. i. post cenam vel
prandium non bibat ex eo quod isti continue
stant cum maxima siti propter inflama
tionem cordis. et hoc quia non possunt ae
rem debite attrahere ad debitum refrige
rium cordis. accepto igitur cibo et postmodum
potu superueniente maxime in
tumesceret stomachus intantumque multum
comprimeret diafragma: et iam magis fie
ret in anhelitu difficultas. et hec est vera
expositio. sed debet istis potus exhiberi
si sitiunt postquam cibus stomachum est egres
sus quia tunc non erit ita repletus. et eo
dem modo omnes alie res non natura
les sunt disponende ad cali. et siccum.
¶ Secunda intentio est digestio materie
antecedentis et ideo digerimus tam illam
que est in pul. quam illam que in cerebro vel
alio membro sub forma cause anteceden
tis. et quia talis materia est nimis fixa et hu.
et viscosa ideo oportet omnes has dispo
sitiones remouere cum calefa. et humectan
tibus: et pro isto ponit Auice. duos can.
Primus quod medicine cali. non sint a prin
cipio fortis cali. quia sua forti cali. exicarent
subtile grossum relinquendo magis ino
bediens expulsioni: et tunc medicina so
lutiua non posset attrahere illam mate
riam. Secundus can. quod in digestiuis ap
plicandis varianda sunt dicta digestiua
quia cum ista egritudo sit cronica. si cum vno
remedio continuo procederemus natu
ra illi assuefiet taliter quod ab illo non pa
teretur quia ab assuetis non fit passio: se
cunda causa est quia diuerse medicine sunt
diuersarum proprietatum occultarum licet
omnes habeant vnam qualitatem mani
festam. et ideo vna medicina habet vnam
proprietatem quam non habet alia et vna
est apta conferre quod non alia vt hic. Aui.
adducit textum multum famosum in me
dicina quod inter medicinas et corpora cur
runt proprietates que solo experimento co
gnoscuntur. et oportet cum his digerere
que materiam subtiliant incidunt et obedi
entem faciunt vt faciliter expuatur et in hoc
conuenit siru. de liquiri. qui est commu
nis et vsualis etiam siru. de isopo de quo
habes multas laudes ab Aui. capitulo de
tussi: vbi dicit quod est abstersor bonus ag
gregati grossi. Conuenit etiam siru. de pras
sio. Si fortiora volumus habemus siru.
de duobus radi. et de quinque radi. et om
nes tenent confecti verbigratia. Rx. siru.
de liquiri. ℥ .ß. siru. de isopo. ℥. ß. Si for
tius digestiuum volumus vel incisiuum
Rx. oximellis simpli. ℥. ß. oximellis com
positi vel squilitici. ℥. ß. aquarum isopi et
feniculi ana. ℥ ß. Decoctiones etiam pec
toralium rerum cum predictis siru. mul
tum valent que fiunt ex decoctione ficuum
radicis enule que singularis est pas. da
ctilorum et capillorum veneris etc.
¶ Tertia intentio est euacuatio cum me
dicina solutiua et hoc si materia multa
fuerit. quia si pauca erit materia non in
digemus farmaco solutiuo. sed quando
dubitaremus quod materia esset tanta quod per
sputum non posset educi tunc exhibebi
mus solutiuum conuenit ergo in hoc ca
su agari. trocis. est enim singularis mul
tum respiciens caput pectus et pulmo
nem. Conueniunt etiam pillule de aga
ri. quas ponit Mes. in suo antidotario
dando de eis his in mense. Conueniunt
etiam pillule cochie que etiam euacuant
materias frigi. a cerebro vt verbigratia.
Rx. pillularum cochiarum et de agari.
ana. ℈. ij. et eam ponit Rasis in littera.
Conuenit etiam electuarium indum et
diasini. sic ordinando. Rx. agaricon. ʒ.
ij. salis gemme. ℈. ß. zinzibe. ℈. ß. dimittan
tur in infus. aquarum isopi et scabiose.

q.s.per horas.x.postea fortis fiat expres
sio cui addātur electuarij indi.ʒ.ij.siru.
de liquiri.℥.ſ.et fiat potio.tamē qr mate
rie longe distant a vijs ductuum ideo cō
muniter in forma pillulari exhibemꝰ hu
iusmodi solutiua vt diu retineātur in sto
macho et eorum virtus ad pectꝰ ꝑtingat
denť etiā pillule sine custodia.et iō etiam
maxime valent in catarro pillule elesan
gine cū aga. semper enim agari. ponit
vel debet poni in medicinis istorū asma
ticorū maxime quādo asma ꝓuenit a
materia flegmatica. Conueniūt ēt pillu
le de hiera sim.vel cōposita cum agari.
et de istis possumus exhibere.ʒ.ij.quan
do vadūt dormitum singulis ꝗtuor vel
sex diebus. Et circa istud ponit Auicen.
tres can. Primus est vt euacuatio fiat
cū facilitate. Et si arguatur ꝙ Auic.cō
cedit eleborū ac colloquintidā quomo
do ergo fit euacuatio cum facilitate. Se
cūdus can.est qȓ damꝰhmōi solutiua vi
tandū est tempus accessionis in ipsis qr
sunt qui certo tēpore paroxysmant. et iō
dicit Mes.ꝙ tunc est nature blādiendū
facilitādo sputū si possumus in tempore
dicti ꝑoxysmi non aūt dando solutiuū
ꝙ si tēpore ꝑoxysmi dareť solutiuū agita
reť materia et multe materie ad pul. flue
rent et fieret ꝑfocatio. Tertiꝰ can.est ꝙ
debemꝰ sepe reiterare eūones et hoc quia
egritudo est cronica.

Quarta intentio est diuersio. de hac
intentione dictū est abūde in capl̄o de ca
tarro et tussi vz cum caputpurgijs masti
catorijs et cauterijs.

Quinta intentio est euacuatio per spu
tum et ideo hec intentio cōpleť cū cōfor
tantibꝰ pectꝰ et elargantibꝰ vias pul.et in
cidentibus materias:et de istis quedam
sunt simplicia ꝗdā cōposita. Simplicia
sunt sicut liquiri.que est maxime pectora
lis capillusue.pass.ficus sicce isopus ra
dix enule crocus aristo. roton. scabiosa
folia et semen viticeːista eniꝫ incidūt ma
teriam in pectore existentem viscosam et
grossam. Et de istis possumus facere cō
positionem videlicet sirupos decoctiōes
et loch electuria quedam viscosa.valet er
go loch de pino et de pul. vulpis.omnes
enim auctores conueniūt in istis si sumā
tur.ʒ.ij.etiam de pul.ericij siluestris a ꝓ
prietate.vz similiter loch de caulibus va
lent etiam quedam singularia magistra
lia. Et Joan.giringellus habebat pro
maximo secreto radicem luff. alio nomi
ne serpentaria appellata. si capiať cōter
ratur et dissoluatur cū siru. de liquiritia
egregiam enim virtutē habet ad facilitā
dum sputum. vel si capiatur et ponať sub
cineribus cali.et asseť postea contundať
et dissoluať cum aliquo sirup.ideo facie
bat hanc.d.doctor antedictus cum qua
ꝓfitebať plurimos curasse ꝙ ēt h ℞.loch
de pino loch d pul.vulpis ana.ʒ.vj.pas.
enucleatarū bene mundatarum ana.℥.
ſ.radicis serpentarie posite sub cineribꝰ
vel bullite et contuse.℥.ſ. et incorporenť
cum sirup.de liquiritia et fiat loch. Ego
autem soleo aliter facere ad sputuꝫ faci
litādum que est. ℞.passula.enucleatarū
℥.ſ.ficuum numero.ij.dactilorum nume
ro.j.isopi capillorūueneris liqritie loch
de pul.vulpis ana.ʒ.ſ.penidiorum.℥.ij.
cum sirup.de liquiritia incorporenť et fi
at loch. Facto etiam inūctionem cū oleo
amigdali.d.cum butiro ponendo aliqđ
de croco.debet etiā fricari corpus asma
tici cū pāno lineo aspero vt aperiantur
porositates.

Sexta intentio;est exiccatio et resolu
tio remanentis vt cū arsenico facere suf
fumigiū verumtamen remedium hoc est
verendum quia est venenosum.licet Sen
ti.dicat se vidisse mirabilem experientiā
in multis vel cum thure et alijs similibꝰ
possumus suffumigare. Conuenit etiam
tiriaca metridatum diamuscus dulcis et
amarus;confectio pliris arcoticon et simi
lia;quare etc.

Cura pleuresis.

EX dictis Auicen.et rasis sex
principales eliguntur inten
tiones.prima est debita regi
minis administratio.secun
da diuersio materie fluen
tis . tertia digestio , quarta euacua

tio. quinta sputi facilitatio. sexta resolutio. et hoc quando est vera et acta curari per resolu. sputitionem vel resudationem. Si autem ad collectionem terminetur requirunt alie intentiones. scilicet quattuor. prima maturatio. secunda ruptio. tertia abstersio materie saniose. quarta consolatio.

¶ Circa autem primam primi modi terminationis debet taliter regi infirmus habendo duas intentiones principales et totales. Prima sicut dictum est in ca. de frenesi et aliorum apostematum est prohibere augmentum apostematis. Secunda resoluere quod fluxum est: et in istis duabus stat tota cura pleuresis.

¶ Primo ergo debemus regere infirmum exhibendo aquam or. vel panem infusum in aqua cum zucharo sicut facit Rasis. solent tamen practici exhibere solam ptisanam or. ponendo ad coquendum farinam or. cum aqua et debet tandiu decoqui ut partes ventose exalent: et istam ptisanam exhibere usque ad quattuor dies. postea exhibeant panem subtiliter infusum in aqua donec humectetur. deinde euacuetur dicta aqua prima. deinde decoquatur cum alia aqua cum modico butiri et zuchari. infunditur enim aqua ut partes fermentate remoueantur et huiusmodi panem exhibere usque ad septem dies postea autem possumus exhibere amigdalatum vel far ordei in brodio pulli vel panem similiter in brodio pulli infusum. detur autem loco vini aqua zuchari vel or. que communiter datur. In processu autem si virtus deficeret possumus ingrossare dietam exhibendo contusum factum ex carnibus. etiam contusum carnium pullorum infundendo in brodio eorum. vinum autem non detur nisi in declinatione et ubi in splene vel epate non fuerit oppilatio vel apostema maxime dul. et album quia etiam oppilat membra nutrimenti si autem exhibeatur sit limphatum cum aqua zuchari. debet etiam eger declinare ad somnum maxime dormiendo super latus egrum maxime in processu quia locus calefit et materia resoluitur. procuranda est preterea lenitio ven. et accidentia animi remouenda sunt et ita omnia alia ad prohibitionem apostematis sunt ordinanda.

¶ Secunda intentio per quam prohibemus augmentum apostematis est diuersio. et in hoc magna pars cure consistit trahendo materiam ad partem oppositam. et in hac intentione laudat Rasis flo. et Aui. dicens ex rebus curationis est ut fiat flobo. ex latere opposito et ex saphena opposita in longitudine deinde ex basilica postea ex nigra. Si vero iste vene non reperiantur optimum est ut fiat in cephalica licet non tanti fiat iuuamenti: ideo lx de inde dicit ordinem iuuamenti. voluit esse inuenire quod magnum est iuuamentum in flo. ideo nullo modo est dimittenda licet flo. facta ex cephalica respiciat magis caput quam latus. et ita flobo. est supremum remedium in pleu. et ideo non est bonum respicere bota diei flo. fiende in ista egritudine quia timor est ne apostema occidat egrum. etiam quia propter seuitatem accidentium prosterneretur virtus naturalis. Et ego vidi multos curatos in quattuor dieb' facta flo. a prin. exhibitis postea leuibus remediis remanebant curati ideo a prin. debet fieri. de quo autem latere dubitat Gen. vide eum. Diuertimus etiam cum clisteribus cum applicatione ventosarum in cruribus coxis trahendo semper ad partes inferiores etiam cum fricationibus. clisteria autem sint leuia: quia est egritudo in qua solet aduenire flux' ventris.

¶ Tertia intentio est digestio et quia ut plurimum pleu. prouenit a materia sanguinea vel sanguini mixta vel colerica. sir. ergo digestiui colere conueniunt et licet multi et varii sint huiusmodi sirupi digestiui colere eligere tamen debes illos qui non nocent pectori et ideo licet siru. aceto. conueniat colere tamen quia est acutus non conuenit cum pectore. etiam sirupus de endiuia magis conuenit cum epate quam cum pectore. etiam sirup. ro. vel de cito. et ideo istos non eligimus sed ille qui sputum facilitant simul et leniunt conueniunt in pleu. ut verbigratia. Re. sir. vio. ℥.i. sirup. de iuiubis. ℥.ß. aque ordei vel zuchari. ℥.iij. vel aque endi.

Sed nota q̄ Auic. primo laudat s. mendi. Secundo vituperat aquam endi et portulacā ex eo q̄ sunt vehementis infri. et non sputū facilitantia. sed endi. nō est vehementis frigiditatis sm veritatem et est abstersiua vt inquit Gen. exponendo illum tex. de mente Dini. vnde meli⁹ est dicendum q̄ tex. est corruptus et loco de ly endi. debet esse lactuce. vnde Nicolus et quam plures alij acceptant hanc expositionem licet nonnulli practici super ficialiter videntes illum tex. vituperent aquam endi. Decoctio etiam rerum frig. pectoralium vt violarum iuiubarum seb esten ordei. sirupi sunt siru. violatus de iuiubis exhibendo vsq̄ ad tres vel quattuor dies quia volumus ingrossare materiam ne nimium currat. postea vero in processu augemus siru. in sputi magis facilitatione et minorem ingrossationem ponendo. scilicet cum siru. violato. siru. de liquiritia q̄ aliqualiter tendit ad cali. vel cū illo de iuiubis: vt. Re. sir. vio. ℥. s. sir. de liq̄ritia. ℥. ß. cū. d. pectorali fiat sir. ¶ Quarta intentio est euacuatio a loco in quo est apostema respiciens materiā existētem in ap̄ate et id͞o post. flo. predictā fiat flo. ex eodē latere quo est pleuresis. et oʒ considerare colorē san. quē extrahim⁹ qr extrahemus donec san. niger qui erat infectus exierit: deinde cū rube⁹ superuenerit stringamus. debemus etiam considerare virtutem quia maxime debilitatꝰ in hoc morbo propter subtilitatem diete et seuissima accidentia: et id͞o huiusmodi flo. magna vel parua stat in iudicio estimatiuo medici: ideo opʒ medicū considerare. q̄n vero vrine apparēt grosse et turbide tunc est fienda flo. et est virtus consideranda. Laudatur etiā in hac intentio ne so. ven. vbi materia declinat ad tales vias sed circa hoc ponunt cañ. Primus q̄ huiusmodi medicina non sit fortiter solutiua sʒ lenitiua. idest soluat leniendo. Scd͞s q̄ talis medicina non oʒ habere virtutē stip. vt sunt mirabo. qr lʒ euacuēt materiā colericā: prohibent tñ sputū sua stipticitate. vitanda sunt scamoneata et fortes medicine. lʒ Gal. scd͞o re. acu. cō mēto. xi. prebeat hierā in q̄ ingredit scamonea et Hippo. filicbinū q̄ sm quosdā est clacteriū. i. succus cucumeris asinini: sm vero magistrū Cesarē est portulaca agrestis q̄ ē lactiennij gen⁹ et ē expō Serap. Alexā. aūt exponit q̄ ē polipodiū. et hanc expōnem acceptat Simon ianuen. c. filicbinū. Hypo. aūt Gal. et alij antiqui vsi sunt istis fortib⁹ qr apud eos nōdū cognite erāt medicine b̄ndicte q̄ tpe nostro. hūtur cognite: ideo cū tales medicine vt scamonea elebotus et filicbinum sint nimium fortes: cōueniens ē vti alijs b̄ndictis q̄ in vsu sunt. dabimus ergo hāc medicinā. Re. cassie elec. et nouiter extracte. ℥. j. ß. dissolua͞t cum. d. pectorali et fiat potio. vel alia. Re. reubar. electi. ℥. ij. vel. iij. spice parū minutim incidant et infundatur in aqua sero. et scabiose añ. q. s. dimittatur in infu. p hor. x. vel. xij. deinde fortis fiat expressio in q̄ dissoluatur cassie fistule nouiter extracte. ℥. v. vel. vj. et fiat potio vt ponit Nicolus. pro diuitib⁹ posset poni loco cassie manne electe. ℥. j. vel fiat sic. Re. manne electe ℥. ij. vel. iij. dissoluatur cū decoctione pectorali et fiat potio addēdo siru. viol. et de liquiritia añ. ℥. v. ¶ Quinta intentio est sputi facilitatio. oportet ergo vt totum studium sit in⁹ disponēdo mām vt faciliter per sputuʒ educatur: quia talis materia. pleu. resudat ad pul. et cum sputo expellitur: et ideo cō ueniunt pectoralia diuersificando sm diuersitatem temporum. conueniunt ergo siru. dicti vsq̄ ad quartam diem: postea dabimus siru. sputum magis facilitantes vt violatum et de liquiritia: vt. Re. sirupi violati. ℥. j. sirupi de liquiritia. ℥. ß. aque zuchari vel ordei. ℥. iij. et quātomagis versus statum deuenimus minus de sirup. violato exhibebimus et magis de siru. de liquiritia. loch dictū zucharum candum retentū in ore multū vʒ. etiā zucharū albū. vʒ etiā diadragātū et zucharum violatū iulep. vio. cōis practica exhibet diadragantū vel zucharum vio. incorporatū cum iulep vio. et addit diabuglosatū ad cordis confortationem: et ita accipit et hoc vsq̄ ad quattuor dies postea loch de pino flue siru. de liq̄ritia magis. vbi sit feb. dem⁹ facilitātia sputū fri. magis vel nō tantū. deinde sicut in declinatione feb. Inungemus etiam in prin.

cum oleo violato ꝛ cera incorporato vel cum oleo amig.d.postea transacta quarta die dimittemus oleum violatum et exhibemus solum oleum amig.d.vel camomillinum.

¶ Sexta ꝛ vltima intentio est resolutio que completur cū localibus in forma vnctionū emplastrorū ꝛ fomentationum ex camomilla ꝛ alijs similibus que ponant ad bulliendum deinde ex tali decoctione impleaſ vesica: ꝛ retineatur supra locum dolentem vel accipere spongiam et madefactam in illa decoctione exprimere deinde loco dolenti apponere. similiter conuenit dicta spongia in cura temperata vt si a principio volumus scire an sit vera pleu.an nō vera que prouenit a materia ventosa.inquit Gale. scdo regiminis acu.quod debemus madefacere spongiā cum aqua cal.ꝛ ab ipso dicitur calefactoriū ꝛ appone loco dolenti ꝛ sic remouet dolor ꝛ vētositas ꝛ si per hoc magis augeretur dolor ꝛ plus de materia trahere tur:signū est quod nō pendet a ventositate: sed cōuenientius est semper estimare quod sit vera pleu.quam nō vera: quia aliquādo etiam per calefactoriū materia aliqua transpiratur:ideo posset fieri maior dolor in omni casu ergo fienda est flo.eo quod dolores istius temporis sunt gulosi quare arguendum est magis semper esse veraꝫ pleu. ꝛ si fiat flo.ꝛ nō sit vera propter hoc non est com missum magis peccatū. Ad hanc intentionē competit inunctiones vt cum oleo amig.d.camomillino.etiā laudaſ emplastrum factum ex farina fenugreci seminis lini floribus camomille ꝛ melliloti ꝛ radi.altee ꝛ folijs eius. Sed si ad санieꝫ conuertatur prima intentio est vt maturetur cū emplastris mollificantibus ꝛ vnctionibus ex oleo ami.dul.butiro ꝛ adipe galline.

¶ Scda intentio que est eruptio. in hoc laudatur tussis frequens vt ex tali tussi apostema rumpaſ.laudatur etiaꝫ fortis vociferatio quia dilataſ pectus ꝛ est cā ruptionis apostematis similiter sternutatio ꝛ vomitus. etiā tulacha que est quedā herba.et cōquassatio fortis corporis.

¶ Tertia intentio est absersio cum aqua or.ꝛ zucchari si fuerit feb. sed si nō fuerit feb.cum aqua mellis etiam cum aqua si ue brodio cicerū rub.

¶ Quarta intentio est consolidatio que compleſ cū bolo ar. dando.ʒ.j.boli ar.cū terra sigillata que omnia dicūtur capto de ptisi ad cōsolidationem. Quando vero apostema est in partibus inferioribus ꝛ non est vera pleuresis: primo facimus diuersionem ponendo ventosaꝫ super locum dolorosum ꝛ emplastra rubificātia vt materia trahaſ ad partes exteriores postea si conuertatur ad saniem rumpatur ꝛ abstergaſ ꝛ cōsolidetur: quare ꝛc.

¶ Cura peripleumonie.

Cura huius egritudinis est quasi eadem cum cura pleuresis:sed que sit differētia vide ab Aui.ꝛc.

¶ Cura sputi sanguinis.

In cura sputi sanguinis quinque requiruntur intentiones. prima est debitū regimen.secunda diuersio sanguinis. tertia rectificatio:quarta restrictio seu consolidatio.quinta accidentium correctio.

¶ In prima intentione omnes res nō naturales ordinenſ vt declinent ad fri.ꝛ sic vt fiat sanguinis restrictio siue infrigidatio. Et primo altereſ aer ad fri.ꝛ sic.ꝛ irroretur locus cum aqua ro. ꝛ aceto ꝛ ponantur intus rose sandali cāphora etiā odorentur talia. Dieta auteꝫ sit subtilis Auic.iubet nihil esse dandū vsque ad tertium vel quartū diem sed hodiernis temporibus aliqua habeatur discretio in huiusmodi dieta ita quod cibaria debent exhiberi multum tenuiter. Cibaria autem ad retentionem san.debēt esse viscosa ꝛ glutinosa stip.ꝛ fri.vt sunt ptisana vel pultes facte ex farina frumēti amilo farina ordei.etiam exhibeatur de pasta azima in communi practica exhibentur pisces viscosi vt anguille ꝛ tenche.etiam laudātur extremitates animaliuꝫ vt pedes carnes cartilaginose ꝛ pinguesquia ingrossant san.ꝛ constringunt labia venarum. conuenit etiam caseus recens sine sale et non antiquus quia est calida ꝛ sicca. Conueniunt etiam cibaria stip. vt lens

tes lac acetosum milium panicuȝ rizum omnia enim ista sunt stip. Conueniunt etiā cibaria fri. vt cucurbita lactuca portulaca plā. De portulaca Auicen. facit singularia verba. d. cum tenetur in ore ꝛ succus eius deglutitur retinet san. statim. Dimittatur vinum quia multiplicat san. ꝛ hoc si non sit debilitas virtutis vel magnus sit appetitus ad vinum propter consuetudinem: ꝛ in casu in quo exhibetur vinum tale debet esse stip. ꝛ grossum ꝛ possumus exhibere aquaȝ ferrataȝ. ꝛ hoc pro potu loco vini extinguendo ferrum vel calibem ignitum in aqua ꝛ in ea ponere de iulep ros. ꝛ omnia cibaria decoquantur in huiusmodi aqua. Utetur exercitium ꝛ prohibeatur locutio: quia per eam agitatur pectus ꝛ aperit locus a quo fluit san. Uitetur omnia accidentia animi: administretur somnus vt per somnum retineatur fluxus.

¶ Secunda intentio est diuersio sang. a vena rupta vel aperta que cōpletur per flo. ꝛ ideo Auicen. circa princi. capituli eam laudat que est multotiens multiplicanda sed euacuando paucum pro vice. ꝛ ideo dicit ꝙ debet fieri pauca maxime quando maxima copia san. est educta. Spacium autem inter vnam flo. ꝛ aliaȝ sunt tres hore vel iterare quotiens est necessitas vt diuertatur ꝛ in oppositū trahatur. Iuuat etiam in mulieribus prouocatio menstruorum. In hac etiam intentione diuersionis alia conueniunt ingenia ꝛ non solum flo. sed etiam alia vt ligature dolorose vt ligando coxas ponendo ventosas in natibus ꝛ aliis locis ponendo etiaȝ partes extremas in aqua ca. fricatio etiam extremitatum conuenit. Sed diuersi mode in flo. procedimus vt supra dictuȝ est. qȝ si est repletio in corpore tunc sit magis diuersiua flobotomando a locis magis distantibus. ꝛ si non fuerit multa reple° fiat ex basilica vel aliqua propinquiori vena.

¶ Tertia intentio est equatio san. ꝛ rectificatio ipsius. Si enim prouenit ex mala dispositione san. tunc videndum est an proueniat ex mala quantitate. s. excessiua vel col. citate vel aquositate sang. Si a multa quantitate vtatur dieta subtili et ꝙ prohibeantur cibaria multiplicantia san. Si vero ex colicitate san. digere oȝ dictum san. colericum cum retinendo cū siru ro. de succo aceto. de agresta de granatis cū aquis appropriatis ꝛ continue cum dictis sirupis digestiuis debemus admiscere retinentia san. vt aquā aceto. rosi. lactuce solatri sic ordinando. Re. siru. rosa. ℥. s. sirupi de granatis vel de citro. vel mirtini. ℥. s. cum aquis portulace ꝛ plan. ań. ℥. i. s. postea vero euacuare oȝ dictum hu. colericum cuȝ san. mixtū. sed vitanda sunt scamoneata: ꝛ exhibenda sunt ea que retinent san. ꝛ sint stip. vt mirabolani citrini de quibus possumus exhibere. ℥. s. infundendo cū aquis predictis quantū. s. addendo ℥. i. vel. s. cassie. ꝛ exhibeatur. possumus etiam exhibere reub. in substātia vt dicit Mes. c. de reub. exhibendo. ʒ. i. s. etiam mirabo. in substātia valent exhibendo. ʒ. i. s. ꝛ addendo ℥. s. siru. vio. Si vero prouenit ab aquositate flegmatica mixta sanguini debem⁹ digerere ffa. s. cum melle ros. siru. ros. ad constringendū cum aquis beto. ꝛ absin. postea euacuam⁹ exhibēdo mirabo. chebulos vel reubarbarū in substantia vel turbith sine ȝinȝibere: quia cum ȝinȝibere excitat materiā flegmaticam grossam: sine autem ȝinȝib. euacuat materiam flegmaticam subtilem.

¶ Quarta intentio est consolidatio fluxus restrictio que statim cum occurrimus infirmo fienda est: quia forsan nimia sang. quantitas euacuaretur ꝛ natura debilitaretur nimis. iō primo exhibemus consolidantia de quibus quedā sunt simplicia quedā cōposita. Inter simplicia primo est portulaca retenta in ore ꝛ masticata de qua dictū est de mente Aui. multū cōferre. laudat etiam ab eodem lap. ematites quem tenēt apothecarii exhibendo de eo aur. s. laudat etiam corallus al. et rub. Rasis tamen quarto continētis magis al. ꝙ rub. laudat. debet enim assari ꝛ comburi postea dari cornu ceruinuȝ etiā si capiatur ꝛ comburatur exhibendo ex eo a. ʒ. s. vsqȝ ad. i. s. terra etiaȝ sigillata multum laudat Rasis in presenti. c. laudat etiā bolusar: in quo oēs auctores conueniūt consolidat enim venā pibet fluxū

ꝛ cōfert pectori ꝓpter catarrum subtilē
descendere ꝛ est in cōi practica exbibere
vsq; ad.ʒ.j.qñ vadunt dormitum de quo
loquitur Rasis.4.continentis.laudan-
tur etiam flores ꝛ cortices granatorū se-
mina mirtilorū que omnia valent ad re-
stringendum. Item conueniunt diadra-
gantū gummi arabi.mastix propter inui-
scationem ꝛ glutinationē eoꝝ. Cōposita
quibus practici cōiter vtuntur dando in
pluribꝰ formis vt in forma tro. ꝛ electua
rioꝝ. In forma tro.exbibent tro.de ter
ra sig.de cbarabe dando.ʒ.j. cū aliquibꝰ
aquis predictis appropriatis vel aliquo
siru.restrictiuo.valent etiā tro.de spodio
cū se.acetose. In forma vero electuarioꝝ
primo est filoniū persicū singularissimū
in proposito qḋ describitur a Mes.c.de
sputo san.ꝛ est cōfectio optata opꝫ enim
diligentiam babere in restringēdo in pri
mis diebus:qꝛ postea nō pñt de facili vni
ri labia vulneris vel aperture vene:ꝛ iō
cōiter practici exbibēt fortiter restrictiua
vsq; ad opiata exbibendo de istis paula
tim vsq; ad q̄tuor dies. patiēs etiā sem-
ꝑ babeat in domo.ℨ.iiij.filonij ꝑdicti qꝛ
eſt singulare remediū ꝛ expertū.cōmenda
tur etiā athanasia Nicolai.ꝛ tenetur cō
fecta.nec est sic stupefactiua sicut filoniū
ideo nō est sic in vsu.laudatꝰ etiā ab Aui.
san.bedi qui nō sit congelatus:qꝛ a pro-
prietate vꝫ.laudatur etiā centaurea de q̄
Cōciliator facit dr̃iam vtrum conferat in
sputo san.ꝛ est dr̃ia.160. Aui.c.de cētau
rea data.ʒ.j.vsq; ad.ʒ.ij. ꝛ vt dicit Dia.
est cal.ꝛ sic.ꝛ multum solutiua. Et conci
liator dicit ꝙ centaurea in certa quātita
te exbibita soluit ꝛ in alia quantitate cō
solidat.vide ibidē qꝛ multa bona dicit.
laudatꝰ etiā siru.ro.de cito. mirtinus de
ribes de granatis.isti oēs retinēt san.cū
aquis solatri lactuce ro.ꝛc. possumꝰ etiā
exbibere quando vadūt dormitū.ʒ.j.bo-
liar.cuꝫ aqua ro. In mane vero possumꝰ
exbibere siru.ro.℥.j.siru.mirtini.℥ ß.cuꝫ
ʒ.j.tro.de cbarabe alia vice exbibēdo.ʒ.
j.lapidis ematitis.alia vice cornu cerui-
nū cum predictis sirup.ꝛ sic semper reme
dia debent diuersificari quousq; stat flu-
xus ꝛ cessante fluxu per aliquod tempus
reitera remedia ne redeat. laudatur etiā
locb consolidatiuum.vt. R. zucbari ro.
diadraganti ā.℥.j.ꝛ cum boloarme.cor
nu cerui balaustijs gummi arabico incor
poratis cū sirupo vio.fiat locb.cōueniūt
etiā inunctiones ꝛ epitbimata in pecto-
re vt cū oleo ro.mirtino cū aquis solatri
portulace.

¶ Quinta intētio est correctio acciden-
tium. Et primū accidens cōiter eueniens
est coagulatio sang.in pec.vel in canali-
bus pul.ꝛ ad dissoluendū ꝛ timur incisi-
uis.ꝛ ita Aui.dat acetū cū aq̄: tñ Auer.
tertio colliget ꝓbibet acetum qꝛ prouoꝰ
cat tussim ꝛ sic ꝓbibet cōsolidationē.rñ-
detur tñ ad Auer. ꝙ si cōplicatur tussis
in tali cāu nō est cōueniens.vbi autē non
complicatur tussis tunc cōuenit acetū ad
incidendū.ꝛ ita Sal.ꝛ Aui.exbibent oxi
mel.s.vel compo. vel squilliticū vsq; ad.
℥.ij.cū aqua acetose. laudatꝰ etiā tiriaca
antiqua dādo.ʒ.j.ß.cū aqua isopi vel sca
biose.laudatur etiā diacurcuma vt in.c.
de idropisi.dādo.ʒ.ij. conueniunt etiam
omnes auctores in exbibitione coaguli
leporini dando.ℨ.j.ꝑ se vel cū aliqua aq̄
dando.ʒ.ß.cum aqua isopi vel scabiose.
Secundum accidens est tussis que pro-
uidet cōsolidationem.pro cuius cura re-
curratur ad capitulū de catarro ꝛ de tus
si. Si vero pueniat a catarro vel ab alijs
causis pro cura oportet recurrere ad ca-
pitulum catarri ꝛ ad alia particularia
causarum particularium:quare ꝛc.

¶ Cura ptisis.

N hac materia vide Conci
liatorē differentia.193.vtrū
ptisis sit curabilis pro cuius
cura.v.principales intentio
nes sunt obseruande. prima
est debita administratio regiminis.secun
da abscisio cause.tertia absersio vlceris.
quarta cōglutinatio ꝛ cōsolidatio.quin
ta accidentium correctio.ꝛ omnes alie in
tentiones que ab auctoribus ponuntur
reducuntur ad istas.

¶ Incipit prima intentio oportet ꝙ exhibeantur ea que cõtrariantur cāe ptisis. quidam dicunt ꝙ oportet aerem esse fri. ⁊ hu. qꝛ cū ptisi complicatur ⁊ extenuatio: ideo ratione extenuationis conuenit humiditas: rõne vero feb. cõuenit frigiditas. Alij ordinant aerem ad cal. ⁊ sic. rõne vlceris dicẽtes ꝙ omne vlcus eget exiccantibus. sic ergo aer temporatus in actiuis declivis tñ ad sic. Cura ergo dꝫ incipere in abscisione cāe. cum causa extenuationis est vlcus incipiendū est primo a cura vlceris que fit cū exiccantibus. secundo a cura ipsius morbi de qua etiam exiccatione Gal. quinto de inge. sanitatis dicit ꝙ multi per accessum ad aerem sic. curati sunt. ⁊ ibi recitat oppidū quoddam prope Romā miliaria. 30. ⁊ ab eo dicitur stablum ad qḋ mittebat huiusmodi ptisicos ⁊ sanabantur. ideo melius est adhibere aerem sic. vt cāe prouideamus ꝙ prouidere effectui per humiditatē aeris. s. exiccationi corporis. In regimine vero cibi sunt aliq̄ cõditiones obseruāde

Prima cibus istis cõueniens dꝫ esse facilis digestionis qꝛ corpora ptisica hñt naturalem calorem debilem.

¶ Secūda cõditio ꝙ cibi sint boni ⁊ multi nutrimẽti: quia isti sunt extenuatio iō indigent multa restauratione.

¶ Tertia ꝙ cibi debẽt esse subtiles ⁊ penetrabilis substantie: qꝛ vie per quas dꝫ deferri nutrimẽtū sunt anguste ꝑpter extenuationem.

¶ Quarta ꝙ cibi ꝑticipent virtute infri. quia semꝑ cõplicatur feb.

¶ Quinta ꝙ cibi debent habere virtutē abstersiuam: quia ab vlcere semper refudat sanies que indiget abstersione.

¶ Sexta ꝙ habeant virtutē consolidatiuam ⁊ cõglutinatiuam: ⁊ quia omnes iste cõditiones reperiuntur in lacte: ideo omnes laudant lac quia est facilis digestionis boni nutrimenti ⁊ multi ratione butirositatis ⁊ substātie subtilis ⁊ habet virtutem abstersiuam virtute aquositatis ⁊ participat virtute infri. consolidat etiam ratione caseitatis. tamen Conciliator differentiaꝫ facit. 194. vbi querit vt plurimū lac competat ptisicis ⁊ ponit multas rationes vide eas. Si aūt intendimus infri. ⁊ abstersionē cõuenit lac asininum ⁊ caprinum. si magis ad restaurādum vt quia corpus esset valde extenuatum: tunc magis conuenit ouinū vel vaccinū: quia plus butirositatis habet tamē propter conuenientiam lactis humani si possumus ipsum habere exhibeatur ⁊ dimittantur alia. Quantitas vero exhibitionis lactis est fm diuersitatem virtutis digestiue: ideo in primis cõmuniter exhibentur. ℥. iiij. lactis postea possumus ascendere vsq ad quantitatem lib. s. videlicet secūda die vel vice dādo. ℥. vj. vel. vij. vel. viij. ⁊ sic ascendẽdo vsq ad lib. ⁊ non dormiat nec exercitetur post eius exhibitionem nec comedat alia cibaria: quia ꝑpter calorē corrumperetur vna cū alijs cibarijs. Si fortē volumus infri. animalia lac facientia depascantur cum diuersis cibarijs dando eis lactucas endiuiam ⁊c. si magis abstergere dabimus feniculum isopum capil lūue. ⁊ conuenit singulariter ptisana or. quā dicit Gal. secundo regi, acu. esse infri. ⁊ abstersiuam. Cõueniunt etiā brodia pinguia ⁊ restauratiua artificialiter facta cum pulpis caponum fasianorum vel perdicū cū amigda, liquiritia seminibus fri. bolo ar. ⁊c. cum ȝuc. ⁊ conficere morsellos ⁊ multum valent in restauratione. cicere etiam multum nutriunt pul. valent carnes cancroꝝ flu. ⁊ conueniunt cum pul. propterea quia videntur habere colorem carneū sicut pulmo. etiā generant hu. glutinosum qui nõ facile dissoluitur: ideo hoc est bonū ptisicis. valent etiaꝫ mirabiliter carnes limatiarum ⁊ testudinum ⁊ conferunt similiter epati. similiter valet aqua distillationis limatiarum facta ad elambicuꝫ. Potus sit sicut cibus: idest habeat omnes cõditiones quas habet cibus: vnde sit vinum album subtile non fumosum qḋ resoluit ptisicos ⁊ sit limphatum remouēdo fumositatem. aliqui laudant lac pro potu vt Rasis quarto continentiꝯ recitat causam de quodam qui pro potu bibit lac ⁊ sanatus est. Alie etiam omnes res non naturales sunt ordinande vt ab ipsis alteratio ⁊ resolutio proueniat. potest etiam in lacte ipsorum extingui calibs. vel ferrum ignitum.

¶ Secunda intentio est abscissio cause id oportet causam considerare. Si enim cã sit catarrus a capite descendens oportet abscindere causam prout in cura catarri dictum est. Si autem propter sputum sanguinis oportebit consolidare venam Si autem propter humorem existentem in pul. illum oportebit digerere postea euacuare et vtilr oẽm causam amouere.

¶ Tertia intentio est absterſio vlceris in pulue. que completur cum sirupo. facilitantibus sputum abstergendo materiaꝫ videlicet cum siru·. de liquiritia de isopo de quo dictum est ꝙ est absterſor bonus similiter de prassio. summãtur hi sirup. cum melle rosa. aliquando cum. d. pectorali etiam cum aqua scabiose capillorũ veneris. isopi feniculi et similibus decoctionibus pectoralibus si non fuerit feb. decoctionem supradictam cum ficubus dactilis etc. dabimus. Si vero volumus decoctionem frigidam dabim⁹ decoctionem violarum liquiritie seminum cõmunium frigi. febesten. etiam aqua zucha. et melius etiam aquam cicerum rub. et lac supradicum sed semper cum ptisi complicatur feb. ideo licet rationem absterſionis competant hi sirupi calidi. tamen ratione feb. conueniunt et ideo miscemus cum huiusmodi siru. de liquiri. siru. vio. etiam cum lacte predicto dabimus de zucha. viola. ne noceamus febri et zucharũ violatum est singularissimum. conuenit etiam aqua zuchari.

¶ Quarta intentio est consolidatio que completur cum supradictis medicinis. sed maius studium sit in abstergendo et non pꝫ multũ laborare in cõsolidãdo qꝛ postea natura de seipsa incarnat et consolidat. adhibere oportet ergo ea q̃ abstergunt vt zucharũ ro. in quo oẽs cõcordãt Rasis enim dicit infiniti sunt curati ex huiusmodi zu. ro. et Aui. recitat historiã de quadã muliere que a fratre suo p zucharũ ro. fuit liberata vide eã caplo de ptisi. et hoc qꝛ in zucharo ro. multe complicant intentiones. complicat enim virtus nutritiua qꝛ oẽ dulce nutrit et virtus absterſiua rõne zu. et infri. rõne substãtie ros. etiam absterſiua ratione succi rosa. non oportet adhibere de huiusmodi zu. ro. in magna copia et oportet vt sepe sumat: sed debet diuersificari ſm diuersas intentiones. Si magis absterſionẽ querimus dictũ zu. ro. debet esse recẽs qꝛ est acutũ et dul. Si ad consolidationem magis q̃ absterſionem qꝛ videm⁹ ꝙ egreditur per sputum non materia virulenta sꝫ sanguinea tunc dabim⁹ antiquũ cũ bolo arme. Si vero materia ꝓpter virtutẽ ſtp. retineret in pul. tunc debemus exhibere siru. de isopo vel de liquiri. cũ aqua d. pectoralis vel scabiose vel alteri⁹. sanguis dra. etiam et similia valẽt. alia aũt valent a proprietate sicut pulmo vulpis est enim singulare in curatiõe pul. et pulmo erini etiam valet exiccicatur enim et exhibet de eius puluere. Auic. laudat cõfectionem ex pul. vulpis liqui. fiat loch vel vulpis retineatur in ore. Cõciliator in illa differentia vtrum ptisis sit curabilis. dicit ꝙ multe sunt medicine q̃ non cognoscuntur nisi a brutis et que curãt ptisim. et dicit ꝙ oues que multuꝫ incurrunt in ptisim cum eis aduenit querunt quãdã herbã et comedũt eã vñ curant et dicit Aulzoar ꝙ anothomizauit ouẽ q̃ passa fuerat hanc egritudinẽ et comederat herbã et inuenit vlc⁹ pul. cõsolidatũ et adhuc erat cicatrix nõ potuit tñ cõprehẽdere q̃ herba esset ista. aduenit enĩ ptisis istis ouib⁹ ꝓpter catarrũ qꝛ sunt multuꝫ catarrose et hu. et allegat Cõciliator Auẽzoar de mente Hermetis ꝙ in vegetabilibus et mineralib⁹. sunt virtutes quas si homo sciret operaret illud qd per artẽ magicam operatur.

¶ Quinta intentio est correctio accidentiũ et vt plurimũ est flux⁹ ven. et hoc ꝓpter debilitatem virtutis nutritiue siue digestiue non potẽtis cibũ digerere. Et ꝓpter defectũ virtutis continue. et ideo puluis posit⁹. a Rasi cõuenit administrãdo cõfectionẽ epatis et stomachi cõfortatiuã vt cõfectionẽ diarodõ abbatis qꝛ aliqui ꝓpter egritudinẽ hñt mẽbra debilia nutritiua. s. ꝓcurãda est illoꝝ cõfortatio. Secundũ accidẽs est extenuatio et macrefactio cui succurit cũ restaurãtib⁹ velociter de qb⁹ sũt brodia pinguia aq̃ carnis et alia hmõi q̃ oĩa ꝯueniũt et iste quoqꝫ intẽtiões sũt i ꝑa cura ptisis sꝫ qñ vꝫ ptisis totalr

incurabilis tunc pcedim' in ei' cura cu ra bla ditiua exbibendo ea q generant escaram:ideo debemus prouidere ne au geatur vlcus. dicit tamen Gen. q nunq̄ tenta le facere hanc curā:qz lz isti viuāt sunt tamen male viui vt dicit Aui. quia a qualibet causa leduntur. Matbe' gra di recitat de quadam furnaria q. 28. an nis vixit ptisica z hoc propter aerem ca li. siccum attractū a furno ex quo exsic catum fuit vlcus z facta fuit escara. id in ista cura blanditiua non sunt applicā da illo modo humida nec lac sed exsiccā tia quare. zc.

Cura tremoris cordis.

Nota primo circa medicinas cordiales q scebrian z alsce bran z scescebran communi ter exponitur a Dioscoride. Simo.ianuen. q est esula sz tamen non est verum immo est ozimum gariofilatū:vt patet per Gen. prima ter tij.c.illo. Cum materiā euacuare volum' zc.in fine etiam per eundem prima quar ti.c.de cura ethice:lz dicat q non consi dat:et in sinonimis Auic.inuenitur sce bran est species ozimi.etiā Mes.in qua dam confectione cordiali quam dicit el filijzacharie:dicit esse ozimum gariofila tum.etiam mihi videtur q sit basilicon. esula enim est venenosa:licet ad hoc pos sit dici sicut scis q multis modis dicit aliquid cordiale vt habes ab Aui. in li bello de viribus cordis. Nota etiam q istud notandum est male collectum quia male improbat illos auctores:nam au ctoritas eorum maxima veritas ergo est q scebran est esula que est species lactici nij sicut dicit Simon ianuen.sz illud qd est species ozimi est scescebran vt pz in si nonimis Aui. Et in hoc aduerte q ali qn inuenies scebran.vbi dz eē scescebrā z eō z hēt vitio scriptor. De cura ergo tremoris cordis. Aui.tria facit capi.in primo dat cañ.generales.in secundo po nit curam tre.cordis cali.in tertio frigi di.ex q' ibus capitulis simul .cū dictis Rasis in hac cura eliciūtur quin q prin cipales intentiones que non solū defer uiunt ad curam tremoris cordis sed ad curam aliarum egritudinum cordialiuz prima est debita regiminis administra tio.secunda digestio vbi egritudo pue niat a materia.tertia euacuatio. quarta diuersio.quinta cordis confortatio.

In prima intentione taliter oportet or dinare regimen vt cause contrarietur et obseruamus qz aut huiusmodi tremor prouenit a causa cal.aut fri. In proue niente a causa cali.aer est alterādus ad frigi. cuz presentia fri.odorum cū aqua z aceto etiam cum aqua ro.z aceto cum rosis campbora z semper cum his pona tur aliquid odoriferum z aromaticū ha bes bonum odorem vt ambra muscus vi num aromaticum licet sint cal.vt faciāt frigida penetrare. In causa vero fri. sint pref nrialiter odoramenta cal. vt saluia maiorana ambra rosmarinus origanū z similia. Est autem maxima habenda cō sideratio i aere cum multum cito pi oue niat ad cor z ita cito potest iuuare vel no cere. et eodem modo cibaria alterētur vt in cal.cum aceto vino granatorum agre sta succo limonum arantiorum acetosi tate citri. Et vide Si.ianuen. de limone vbi dicit se nunquā vidisse aliquid de li mone ab aliquo autore auctētico nisi ab Auic.prima quarti.c.de cura acutarum in generali.vbi laudat succum limonis non saluti. Potus calefaciens in causa cal.dimittatur sicut est vinū portes fumo sum sed exhibeatur aq̄ decoctionis cori andorum prepa.z cum his aquis admi sceatur iulep.vio.ros. si tamen nō posset abstinere pter consuetudinem saltez dz eis limphari cum aqua vel cum aliquo fri.z ita omnes res non naturales cause contrarientur de quibus dictum est sa tis supra.

Scda intentio est digestio in qua opz considerare in cām vel humorēz tūc opz illum digerere. In cā ergo cal. pcedendū est cū infri.digestiuis.sz in hoc obseruan di sunt cañ.positi ab Aui. Primus po nitur in.c.generali curationis egritudi nis cor.vz q qñ itēdim' ifrigidare seu ca

lefacere non debemus cum excessiue fri.
vel.cal.infrigidare seu calefacere: et hoc
quia est membrum principalissimum et
qr omnia mēbra recipiunt ab eo influxū
ideo opz taliter agere ne ipsum distempe
remus. Scōs cañ. est ꝙ qñ volumus in-
frigidare semper cū infrigidantibus mi-
scere debemus medicinam.cal.aromati-
cam ratio qr medicine frigide claudunt
vias ideo oportet admiscere qḋ habeat
dilatare vias etiam vt naturalis calor et
spiritus conseruetur. et ideo dicit Auice.
quinto cañ. Errauerunt qui abstulerunt
crocū a trocis.de camphora. et creditur ꝙ
forte dixerit propter Rasim qui in pre-
senti loco componit trocis. de cāphora et
non ponit crocuz sed solum ponit res in
frigi.vnde dicit errauerunt isti. vnde Cō
ciliator facit differentiam que est. clxvi.
vtrum in discrasia cordis cali.cōueniant
cal. et tenet ꝙ sic. vbi tamen cor esset ita
inflammatum tunc non debemus cū fri.
admiscere res cali.ideo Aui. facit illam
exceptionem sicut in causone.dicit Gen.
vbi sit fortis caliditas intellexit causonē
et propter hoc potest saluari Rasis dige
stio ergo in causa cal.completur cum in
frig. et ideo dādus erit sirupus acetosus
vio.de endi.de succo aceto.de ribes. Si
fortius intendimus infrigidare dandus
erit de acetositate citri et de limonibus
qui duo sunt cordialissimi de quibus re-
citat Mattheus gradi se multos curas-
se cum huiusmodi siru.dando cuz aqua
ro.plā.endi.solatri portulace. In causa
vero.frigi.procedimus cū calefac.vt di-
gerendo flegma dando mel.rosa. oximel
sim.compositū vel squillāticum. Si for
tius intendimus dabimus siru.de dua-
bus radi. et de quinqꝫ et siru. pectorales
de quibus dictum est supra vt de liquiri
tia de isopo de passio cuz aquis beto.sca
biose et aqua melisse.de qua Auice.facit
singularia verba in libello de virib⁹ cor
dis et in secundo cañ ca.de melissa.et no-
ta bñ qr remouet humorem melancolicū
existentē in sang. cordis. Habemus etiā
siru. de fumo terre in materia adusta si-
ne sit humor melancolicus adustus si-
ue alter humor adustus. etiam sirupus
de thimo et epithimo. etiam sirupus de
ponus descriptum a Mesue capitulo de
melancoliā.qui multum valet in tremo-
re cordis et confortat multum cor dando
huiusmodi siru.cū aquis buglo.boragi-
nis fumiterre scolopendrie que multum
valet contra humorem melancolicum.
¶ Tertia intētio est euacuatio quamuis
euacuatio quandoqꝫ precedat digestionē
quia cor est membrū principale ideo ne
aliquādo di[r]eramus incipimus ab eua
cuatione vbi esset res timorosa de morte
infirmi: et hoc esset coacte procedere. Eua
cuamus enim sm diuersitatez humoris
cum farmacijs diuersis. In causa ergo
calida dabimus reubarbarū de quo ser-
monem facit Auicē. in cura tremoris cor
dis cali. dando.ʒ.j.continuis diebus cū
aqua frigida.sed nō est huiusmodi intel-
ligendum ꝙ reubarbarum esset solutiuū
quia non dedisset continuis diebus. Sē-
tilis enim dicit ꝙ est bonum in euacuan
do et est mirabile ꝙ ab Aui.nusquā repe
riatur reubarbarum esse solutiuum nisi
secundo cañ. capitulo proprio in aureo-
la decoratio.vbi dicit ꝙ confert pāno et
vestigijs remanentibus super cutes quā
do lenitur cum aceto et euacuatio cuz eo.
sed ex isto textu non elicitur ipsuz voluis
se reubarbarum esse solutiuum quoniā
ipse posuisset in aureola membra expul-
sionis aliquid quod tamē non fecit. et di
cit Gentilis secūdo cañ. capitulo allega
to ꝙ temporibus Auice. non erat notū
ꝙ esset solutiuū. et ideo post venit in vsu et
experientia comprobatū est ꝙ est solen-
nis medicina benedicta et confortatiua
membrorum exhibendo in infusione vel
in substantia. In substātia communiter
dabimus a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.j.ß. In infu. vo
dabim⁹ a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.iij. infusis in aq̄s
endi. mirabolani etiam citrini faciūt ad
colere euacuationem et procedere semper
debemus cum non inferentibus nocumē
tum cordi vel rectificare cum cordialib⁹
et hoc in omnib⁹ solutiuis idest vitamus
scamoneata. In fri. vero causa et maxi-
me flegmatica cōuenit pro euacuatione
electuarium diafenicon etiam indum. con
ueniunt etiam mirabo. chebuli et agaf.

qui laudatur ab Auicen. in libello de viribus cordis tanq̃ co. diale. Si vero vellemus euacuare materiã melancolicam cōuenit ꝯfectio amecb descripta a Mes. pillule de lapide lazuli pillule inde etiã flo. basilice. Inquit enim Auic. flobotomia basilice dextre vꝫ in repletione sanguinea. sinistre vero vꝫ ad remouendum repletionem vaporosam.

¶ Quarta intentio est diuersio: videlicet trahere materias a corde ꝛ diuertere̅ eas ad membra ignobilia in actu accidẽtiũ facimus fricationes ventosationes clisteria ligaturas flo. ex sapbena ꝛ est conueniens. ꝛ ita cōiter practici obseruãt quãdo euenit tremor faciunt fricare coxas brachia ꝛ crura et clisteria adhibeant.

¶ Quinta intentio ꝛ vltima que statim a princi. debet poni in opus ꝛ quã etiam in continua cura oportet seruare est confortare ipsum cor ꝛ remouere malam cõpletionẽ derelictã. In causa ergo cal. cõueniũt fri. confortatiua ꝛ econtra. Et de istis aliqua administrantur per interius aliqua per exterius. Ea que p interius administrantur aliqua sunt simplicia ꝛ aliqua cõposita. Inter simplicia primo est buglosa que singularissima est: vt dicit Aui. sup buglosam sis audax. ʒedoaria berba doronica qua practici vtũtur melissa. i. citronella cortices citri semen citri muscus ambra gaf. maxime mascu li. Aui. autem. c. de medicinis cordialib⁹ enumerat inter calidas medicinas acetosam cum tamen sit frigi. ꝛ sic. sed Sen. dicit auctoritate Simo. ian. q̃ Aui. per acetosam intelligit lapatium acutuꝫ qḋ est cali. sed ego Senti. miror de. Simone qui in capitulo suo ꝺ acetosa dicit q̃ capitulum de acetosa apud Aui. scḋo cañ. est de lapatio. cum tñ. Aui. ponat acetosam fri. ꝛ sic. scḋo cañ. miror etiã ꝺ Sen. Inter cõposita vero ꝛ maxime q̃ per interius exbibentur. primo est diabuglosa tum diaboraginatum eſm de gemmis Mes. diambra diamuscus dul. ꝛ amar⁹ que sm Sen. differunt quia dul est mĩn⁹ cali. q̃ amarus ꝛ pro singulari vtuntur medici istis temporibus elio Consiliatoris quod est preciosissimum qḋ etiam describitur ab codẽ differentia. cxcvj. Mes ꝛ Pab. tenetur confectum. etiam confectio de iacinto ꝛ describit ab Aui. quinto cañ. ꝛ est medicina regũ ꝛ principum. Confortamus etiã per exterius applicata in forma epitbimatũ ꝛ sacculorũ. primo capiẽdo aquas cordiales ꝛ in eis dissoluimus cordialia: verbigratia. Capimus aquam bug. melisse ꝛ boraginis li. s. ex omnibus simul ꝛ ponimus. ℥. j. vini aromatici postea accipimus de cinamomo gaf. nucemuscata ꝛ aliis cordialib⁹ ꝛ ponim⁹ in dictis aquis ꝛ facimus epitbima cũ pannis lini ꝛ sit calefactũ. Cõfortamus etiam cũ pulueribus ponẽdo eos in sacculo de sindone vel de grana. ꝛ calefaciendo dictum sacculum ꝛ ponimus ipsum supra regiones cordis. Facimus etiam pomum odoriferũ accipiẽdo laudanum ꝛ alia odorifera vt muscũ lignum al. ꝛ incorporando cum cera. ponimus etiam cũ predictis been al. ꝛ rub. coralorum oĩum etiam flores boraginis ꝛ melisse corticũ citri fragmẽtorum cord. ꝛ boc maxime in sacculis faciẽdo ex eis pulueres. In cã vero cal. babemus confectiones appropriatas vt confectionem diarodon ab. ꝛ est Nicolai. etiam diarodon. d. cõi Mes. confectio triasan. ʒucbarum vio. ꝛ rosa. troc. de campbora Mes. Inc̃ã vebementer cal. possunt dari tro. Rasis in presenti. c. descripti sine croco. Fortia autem frigi. simplicia sunt sicut spodium campbora rose viole acetũ ista omnia sunt infr. cordialia. Per exterius vero faciendo epitbima ex predictis cum aquis rosa. plan. acetose etiam ex pluribus rerum dictarum facere pomum vel sacculum vt supra. etiam coralli rubei. ꝛ albi sunt buiusmodi generis. similiter sandali ꝛ margarite sunt etiam frigi. ꝛ sic. in scḋo. ꝛ reliqua in busmodi. vbi ṽo tremor prouẽiat a venenis vel a vermibus dicet̃ infra in alĳs causis proprĳs: quare. ꝛc̃.

¶ Cura sincopis.

In actu sincopis primuz qd intendimus est prohibere resolutionem spirituũ ita ꝙ illi pauci spiritus qui sunt in membris exterioribus nõ resoluantur: ideo succurimus per proiectionez aque frigi. contemperãdo: irrorando etiã faciem cum aqua ros. ⁊ infrigidãdo cũ aqua fri. saluo in duobus casibus in quibus non conuenit hmõi infrigidatio. Unus est vbi proueniret sincopis a causa fri. Alius vbi proueniret a fluxu ven. qꝛ augeremus fluxũ per hmõi infri. materie enim constringerentur in interioribus ideo augereť fluxus qꝛ fluxus indiget diuertẽtib⁹ a partibus interiorib⁹ ad exteriores. dicit enĩ Aui. scõa pmi. c. 26. dictionis scõe summe scõe de his ꝙ pueniunt ex vsu solis. Faciẽ vero madefacere ⁊ super ipsam aquã rorare est virtutem viuificare que est laxa ex nocumento ⁊ inflammatione feb. ⁊ cũ adest sincopis ⁊ ppe cũ aqua ro. ⁊ aceto. In hoc autẽ. c. dicit Aui. etiã irroreť aqua fri. super faciẽ eius in primis. dixit etiã paulo añ. Et in primis ꝙ accidit ex sincopi oꝫ ꝙ incipiatur et laboreť cum eo ꝙ nutrit spiritũ ex odoribus bonis nisi in prefocatione matricis. in sincopi enim scã ex ea opꝫ vt approximentur naribus carũ odores fetidi et proprie conueniẽtes ori stomachi.

¶ Scõm ꝙ intẽdimus est regenerare spiritus. ideo exhibemus ea que sunt boni odoris ⁊ que cito restaurãt vt vinũ aromaticũ de quo dicit Auer. septimo colliget de cura sincopis. exhibendũ est ꝙꝫ sit prohibitũ a le. saracenorum. oua etiã sorbilia carnes bone aqua carnis ⁊ alia que faciũt ad citã restaurationẽ spirituũ

¶ Tertium ⁊ vltimuz qd intendimus est euigilare ipsum a sincopi cum fricationibus fricando brachia ⁊ crura vt spiritus attrahantur ad exteriora ⁊ rarefiat cutis exterior. ⁊ calefiat etiam cõstrictio dolorosa constringendo manus ⁊ pedes etiam stringendo nasum vt dolorem prouocemus. ponendo etiam vẽtosas in spatulis in natibus. attrahunt enim spũs ad exteriora. puocamus etiã sternutationem qꝛ causat agitationem in corpore ⁊ moueñť spũs. ⁊ si cũ sternutatione ⁊ alijs ingenijs dictis non possẽt releuari: tunc erit sincopis irrecuperabilis. ¶ Nota ꝙ si scires ꝙ talis sincopis proueniret propter nimiam paucitatem spirituum vt in forti euacuatione contingit: quia natura magnam quantitatem spirituum amisit ideo alios retraxit: nõ conueniret fricatio. immo non debemus egrum mouere qꝛ per motum ⁊ fricationem resolucreť illa q̃titas pauca spũum qui remansisset: sed vbi proueniret ab alijs causis hec cõuenit ⁊ a vulgaribus obseruať: quare ⁊c.

¶ Cura colerice passionis.

Ota ꝙ qͥs posset querere quare Rasis imediate post capꝫ de tremore cordis de sincopi subiunxit caplm̃ de colerica passione cum colerica passio videať esse species fluxus. Aui. aũt facit oppositũ ⁊ melius qui in. c. de fluxu omnium modorũ tractauit hanc materiam. Dicatur ꝙ isti auctores varias habuerunt intentiones. naz Rasis fecit hoc cõsiderando ꝙ in colerica passione multotiens immo semper coniungiť debilitas virtutis ⁊ vomitus. ⁊ qꝛ postmodum volebat determinare de passionibus stomachi ideo subiunxit hanc passionẽ pro prima in. c. de passionibus stomachi. cũ etiã qꝛ vt plurimum in hac egritudine ppter magnã virtutis debilitatem cõplicatur tremor cordis ⁊ sincopis ideo post harũ determinationẽ voluit de hac determinare. prima tamen ratio est melior. In cura igitur colẽice passionis sunt quattuor intentiones obseruande prima est debitũ regimen. scõa vertiť ad materiã in stomacho vel intestinis existentẽ. tertia vertitur ad materiam fluentem vel paratam fluere. quarta vertitur ad accidentia consequẽtia colericã passionẽ. Notãdo prius qd notat Aui. ponendo cañ. ꝙ regimẽ colerice passionis est in triplici tẽpore videlicet in principio medio ⁊ ad accidẽtia apparẽtia vt est sincopis ⁊ spasmus. ¶ In pma ergo intẽtiõe incipiẽdo ab aere sit aer nõ plm̃ illuminatus nec cal. nec fri. qꝛ lumen agitat hu. ⁊ resoluit spiritus ⁊ nos intẽdimus quietare humores cõmotos ⁊

ca ratione nõ fit aer nimis cal. nõ sit etiã fri. nam lз aer fri. faciat ad ꝓbibitiones resо. spirituum facit tñ ꝙ materie versus stomachũ ⁊ intestina mouentur ⁊ illic cõ centrantur. sit etiam continue presentia bonoꝝ odoꝝ. ⁊ hoc qꝛ virtus in tali egri tudine multũ ꝓsternitur ideo succurri mus cum bonis odoribus. In regimine vero cibi non est dandum aliquid qꝛ vir tus est multũ oppressa ideo nõ est a cibo impedienda nisi timeat casus virtutis ꝙ frequenter timet qꝛ in paruo tempore de ficit virt⁹ ⁊ ex humiditate naturali ⁊ pul sus de perditione cibus non sit aggraua tiuus sed facilis digestionis. Et primo ꝑ paretur stomachus anteꝙ aliquid exhi beat. nam si daremus cibum sine aliqua preparatione expelleret illud ⁊ omne qd exhiberemus. ⁊ ideo Rasis dicit cogen dus est patiens comedere: qꝛ habet pro stratum appetitũ ⁊ non appetit comede re preparamus autẽ stomachũ cum his que per exterius administrant exhiben do ea que confortant virtutem retenti uam. ⁊ hoc ſm diuersitatem cause. vt in cã frigi. vngendo cum oleo masticino de menta de absyn. de spica. Aliquando ex hibemus vnguenta composita ex dictis oleis vt accipere mentam absyn. gario. cinnamomũ cardamomum galangam nucẽmuscatam cum cera ĩncorporando: ⁊ cum oleis fit vnguentũ vel etiã de pul ueribus dictis cũ oleis predictis miscen do ⁊ ponẽdo supra stomachum. Et opor tet vt nos simus diligentes ⁊ copiosi in remedijs nam semper patiens hanc egri tudinem expectat diuersa remedia. Si volumus facere fomentationẽ accipiatur de omnibus dictis herbis vt herbigra tia de spica menta ⁊c. bulliendo cũ vino rub. stip. ⁊ fomentare cũ spongia. Si ve ro caliditatẽ vini timeremus facimus bu lire in aqua. Si autem causa sit. cal. cu rabimus cum infrigi. videlicet cum oleo cito. rof. vio. Et vbi in cã frigi. poneba mus pulueres calidos tunc ponem⁹ pul ueres infri. vt rosas sandalos cortices granatoꝝ ⁊ flores eoꝝ corallos ⁊c. cum dictis oleis infrigi. possumus ẽt ex dictis rebus infri. facere fomentationes vt de coquendo balaustias cortices granato rum ⁊ facere fomentationes vt supra. cõ fortamus etiam stomachũ vt retineat cĩ bis que per interius exhibentur ⁊ primo in cã frigi. exhibetur siru. de menta qui pluries laudatur ab Aui. exhibẽdo duo vel tria cocleria ante cibuз qñ volumus post vomitũ confortare stomachũ. lauda tur etiam mina cito. aromatica ⁊ siru. ci toniorum cum speciebus ⁊ describit euз Mes. dando duo vel tria coclearia. lau datur etiam siru. de corticibus citri qui est gustui gratus ⁊ est cordialis. ideo vз quando accidentia cordialia complican tur colerice passiõi. Si vero cã fuerit cal. dabimus siru. ro. acetosuз iulep ro. de ri bes de granatis de limonibus de aceto sitate citri dando duo vel tria coclearia. ⁊ ita confortamus stomachum ita vt re tineat cibuз quo confortato postea exhi benda sunt cibaria que sunt facilis dige stionis. ⁊ ideo laudat Auic. aquam car nis vt perdicum vituli ⁊ agni ⁊ dat mo dum faciendi dictam aquã contusum Et oua sor. ⁊ talia cum succo arãciorũ gra natorum ⁊ agreste in cã cal. danda sunt. Sed in cã fri. exhibenda sunt talia cum cinnamomo cardamomo vel paruз vini puri ⁊ ita preparantur odor etiã carniuз pulloꝝ assatoꝝ iuxta nares appositoꝝ cõuenit vt ille bonus odor incitet appeti tũ. Et ait ca :. Aui. circa cibationẽ istoꝝ ꝙ cibaria abominabilia debẽt ab eis re moueri: qꝛ stomachus est ita indignatus ꝙ renuit ipsa ex facili: ⁊ lз cibaria non sint in se nimis conuenientia nec in se ni mis bona dummodo sint infirmo grata sunt ei danda. ⁊ ita Aui. dat vnam penis lem cũ ipsa sit exiccata ab humiditate. ⁊ lз de se non sit nimis bona tñ si grata est infirmo potest concedi. Potus in cã fri. sit vinum bonum aromaticũ: maxime qñ coniungit̃ sincopis ⁊ alia ⁊ vt dicit Ra sis. 4. almã. nihil est ꝙ citius reficiat ꝙ vinũ. sed in cã cal. potus sit vinuз grana toꝝ ⁊ alia similia infri. etiam oẽs res cõ trarie. vitentur etiam accidentia animi vt non concentrentur humores.

¶ Secũda intẽtio in qua maior pars cu re cõsistit est circa materiã ꝙ iã fluxa est ⁊ procedimus sic ꝙ stomachus mundificet̃ a materia mala. si natura inclinet̃ per vo

mitum adiuuemus eam si vero per secessuz similiter. In hac mundificatione per vomitum omnes auctores conueniunt in administratione aque cal. vt etiam Ras. in psti.c.nam isti per fluctuationem humorum sunt in cotinuo vomitu: quasi ideo illi hu. mixti cum aqua dicta euantur. et aqua cal. sola est melior quam si aliud admisceat quia non pot augere materiam humorum nec illos infuriare sed tepida aqua refrenat et illos euat et facit quod nocumentum fit nocumentum. et non solum valet in colerica passione sed etiam in anxietate stomachi propter fluxum hu. colericorum ad ipsum stomachum deuenientium. de qua aqua cal. curata est mulier quedam Ianuensis sumendo bis vel ter postquam euomit parum dominuit et sanata est. et eam maxime laudat Jo. arcu. Ponit autem Aui. cam. quod illa que administrantur non debent esse talis nature quod relaxent sto. et ideo vituperat oleum sisaminum oleum de oliuis simul cum aqua cal. intelligit enim de aqua cali. mixta simul cum istis predictis oleis que relaxant parietes sto. et intestinorum. sed bene aqua de per se est conueniens vt supradictum est. Secundus cam. est quod talia non habeant virtutem glutinatiuam: quia materia mala comprehensa in stomaco non debet constringi. saluo si non contingat casus virtutis quia tunc oportet constringere et confortare virtutem postea euomat. siru. aceto. cum predicta aqua aliquid datur vt reddatur gustui gratior non autem ad incidendum hu. viscosos quia tales non sunt viscosi. et hec est expo Aui. cum dicit quod permiscetur siru. aceto. cum aqua cali. non propter necessitatem. vel littera illa secundum Nicolaum est corrupta. coiter tamen practici vtuntur aqua cal. sola vel zucharivel or. et hec in magna copia. et quia aliqua aqua est tamen fri. quod generat ventositates: ideo ponendesunt cum dicta aqua .ʒ. v. vel. ʒ. s. cimini vt non ledet cum eo exhibita. et ita practici coiter obseruant exhibendo pul. cimini vel decoctionem cum aqua vel etiam de hauracb aliquantulum. Si vero natura magis per solu. ven. declinaret etiam nos declinaremus. Sed in hoc ponit Aui. cam. dicens quod materie sunt disposite ad fluxum: ideo sola cass. vel manna vel reub. in substantia vel decoctio mirabo. sunt exhibenda. et hoc constante virtute. si enim per hoc solutiuum dubitaremus quod virtus magis debilitaretur non soluamus donec virtus confortetur postmodum consideremus naturam humoris et illum euemus.

¶ Tertia intentio vertitur ad materiam fluentem a toto ad stomacum vel intestina et hoc in euando illam considerandum tamen est an materia sit digna euatione vt si sit bona vel mala aut corrupta vt verbigratia si est aquosa vel colerica tunc bonum erit eam digerere. vbi tamen esset furiosa debemus dictam materiam a principio euare non expectata digestione. Diuertimus etiam predictam materiam trahendo ad partem ad contrariam cum trahentibus: ideo competit eis balneuz vt materias ad ptes exteriores trahamus. Diuertimus etiam cum ligaturis dolorosis et fricationibus. bonum est etiam confortare stomachum et intestina ne recipiant ideo laudat Aui. vt corpus infrigidetur et epithimetur venter et intestina cum supradictis recercussiuis et vie claudantur.

¶ Quarta et vltima intentio est accidentium correctio quia in ista egritudine timorosa fiunt et quia sitis fit primo ideo primo damus aquam or. et pro hoc vide. Simo. ian. dicentem quod facit ad extinguendum sitim. etiam damus illa que blandiunt sitim vt sirup. ro. succum grana. siru. de gra. Spasmus etiam non proportionatus accidit in hac egritudine: ideo debemus intendere ad dolorem in tempore hiemis cum oleo de lilio. vel vio. vbi sit cum cali. si sit cum fri. cum oleo de lilio. Si non sufficiunt ista infunde pannum lineum in oleo et circumponere membro spasmato vel immittere membrum spasmatum in oleo sine balneo olei quod singularissimus est. pro quo etiam recurre ad cursum spasmi. Uomitus etiam superfluus accidit eis pro quo curando occurrimus cum magna ventosa applicata prope fundum stomachi quia per illam materias trahitur ad partes inferiores. Serar. de solo dicit quod accipiebat de pane combusto et .ʒ. ij masticis cum vino aromatico et in sacculo ponebat super stomachum. sed melius capiatur panis incisus in frustra et exiccatur postea infunditur in vino rub. stip. deinde ipso humectato contunditur donec redigatur in forma emplastri: postea addat

cinnamomū absintbium gar.mēta τ facimus emplastrum τ ponimus super stomachū. vel si nō vellemus ita calefacere accipiamus ex corticibus granatorū vel floribus eius τ alijs stip.cum modico vini vel aceti infusis in eo τ ponim⁹ supra stomachum: quare τc.

¶Cura debilitatis stomachi.

Ura hec est cura egritudinū particulariū stomachi: ideo auctores nullam vel paruaz fecerūt mentionem q: si proueniat ab apate cura erit apatis stomachi. Similiter si a dolore stomachi erit cura doloris stomachi. verum q: post lōgas egritudines sepe remanet stomach⁹ laxus τ debilitatus sicut in bone conualescente post magnā eius egritudinem: ideo opz confortare stomachum et eius virtutes etiam cum his que suis proprietatibus occultis faciūt ad stomachi confortationem. videodicit Aui. q: experimentatores curant cum calefa. τ exiccātibus τ errant q: semp hoc faciunt τ q: aliquando causa debilitatis est mala cōplexio cali. τ sic. ideo tunc potius erūt ex bibēda fri. τ hu. τ ita Rasis optime processit faciendo distinctionem a debilitate stomachi prouenientē a causa cali. fri. hu. τ sic. troc. de rosis. d. in littera a Rasi nō tenentur confecti nec cōiter vsitant. eliim aūt diaciminuz qd describit Rasis in littera tenetur confectum tamē non est omnino idem sed est aliud sm. d. Mes. diaolibanum vsuale est τ diaolibanum est stupefactiuum sm. d. Nicolai. sistit etiaz catarrū τ materiā ad pectus descendentez. in isto eniz Nicolai ponitur opiū τ ideo est ingrossatiuū. Electuariū de scoria ferri non tenetur confectum sed est singularissimū. Et no. q: in oibus fere libris auctorū medicine vbi ferrum inuenitur descriptū ignoratur in actiuis cuius cōplexionis sit an cal. an fri. lz Dilucidator in prima parti. problematuz vbi querit vtrum incisio facta cū ferro sit melior facta cū argento dicūt ipsum declinare ad cali. verumtamen qui hoc dubium excitauit non viderat Auer. auctorem satis aucteticum qui quinto colliget capitulo de medicinis que sumunt ex mineris ponit ipsum fri. τ sic. cōplexionis τ est dictū nota. dignū in tāta dubietate. Curā quā facit Rasis in debilitate stomachi proueniente a causa fri. facit Aui. in capitulo de debilitate digestionis. ideo dicit Aui. confert longitudo somni τ dimissio exercitij vociferationis q: per longitudinem somni calor est longo tempore aggregatus. ideo in causa bonitatis digestionis cibi in stomacho Aui. enim laudat dimissionem exercitij τ Rasis laudat ipsum. sed dicatur q: Auicen. vituperat cibo existente in stomacho. Rasis vero tempora vacuitatis stomachi. vel idem Rasis intelligit vbi sint multe materie flegmatice τ ideo ante cibum est conueniens resoluēdo superfluitates que generantur in stomacho: post cibum vero quia fortificatur digestio mediante spiritu τ calore. ideo si fiat exercitium spiritus τ calor ad extra deuenientes debilitat digestionez. τ ita nō conuenit agitando etiam cibum τ diuertendo spiritus. τ sic est de vociferatione. laudauit etiam vomitum cum aqua cali. propter materiam corruptam que per indigestionem multiplicatur. Confortam⁹ ergo stomachum post longas egritudines laxum in causa fri. cum his que per interius τ exterius administrantur. De his no. q: per interius aliqua exhibētur in forma siruporumvel cōfectionūvel electuariorum: τ quedam in forma puluerum vel pillularum. dabimus ergo siru. stomaticos τ inter eos singularissimus est siru. de abs. cuius laudes vide a Mes. in antidotario τ maxime in vigoratione stomachi τ epatis. dabimus etiam siru. de cito. cum aromatibus τ alio nomine dicitur miua cito. aromatica etiam de menta τ in hoc est maximum iuuamentum cum aquis abs. mente beto. vel feni. inter quas omnes excellentiores sunt aq mente τ absyn. cū confectionibus etiā cōfortamus stomachum. domesticus τ vsuale remedium est aromaticuz ro. d. Gab. τ est. Mes. in antido. τ est singulare. singu

laris etiā conf ctio est confectio de aromatibus que etiā describitur a Mes. & Siringellus habebat pro secreto in passionibus fri. diagalangam cōuenit etiā confectio de ligno aloes et est singularissima etiam zinzi. conditum. & illi q̄ hūt magnam debilitatem capiunt in mane vnam radicem. etiam possent tiriacam et metridatum exbibere vz. ʒ. j. singula hebdomada. In pipere aūt conueniunt oēs ꝙ est singularissimum vt in capitulo de debilitate digestiue. s. granapiperis integra. vj. vel. viij. deglutire per dimidiā horam ante cibum & sint integra non puluerizata ne subtilitate sua pāt ad epar penetrare & precipue qꝛ isti qui hūt frigi. stoma. vt plurimū hāt caliditatem epatis: & ideo ea q̄ prosunt vni nocent alteri. galāga etiam est optima quā Siringellus habebat pro secreto & maxime in reso. vētositatis. virtutes autem ipsius vide ab Auice. capitulo de inflammatione stoma. datur. n. in puluere vel cum aliquo siru. appropriato faciendo pillulas Siringel. dabat solum puluerem cū modico vini albi ante cibum per horam. s. Corallus etiam a proprietate confortat stoma. & maxime vz in causa cal. qꝛ ipse est fri. vt hētur ab Aui. scdo can. valēt & pellicule stomacorum gallinarum vz ad confortandum etiam in dolore stomachi confortamus etiam per exteri⁹ in causa fri. cum vnctione ex oleis calefa. & vsualia sunt oīm de spica & commēdat a Rasi in littera etiam emplastrum oleū etiaꝫ de menta abs. est. n. iuuamētum maximū inungere cū oleo masti. admixto cum huiusmodi oleis vsualibus. Componimus etiam vnguenta capiendo simplicia & cū cera & oleo aliquo ex iam dictis facere vnguentū: & ita aromatarij tenent vnuꝫ vnguentum magistrale vbi ingredit ab syn. menta galanga mastix nuxmuscata &c. que oīa tenēt stomachū calefactū & cū confortāt. Aliquādo & fit cerotū ex oib⁹ istis & ita bonum est diuersificare remedia per diuersa ingenia: sicut dicit Aui. quarta primi. c. j. &. c. de asmate. ne natura in vno medicamine assuefiat & ab illo in eadem egritudine bonū est semꝑ diuersificare remedia etiā ex eisdem rebus vt faciendo etiam fomentationes vel vaporationes sicut rapiendo mentam absyn. squinantū ana. M. j. cinamomi cipe ri calami aromatici ana. ʒ. ij masticis nu cismuscate ana. ʒ. j. & aliorū cuꝫ vino aromatico. & facimus etiā euaporationeꝫ cū spongia ante prandium & sic cenā & fiat post euaporationem inunctio cum oleo vel etiam cum ceroto vsqꝫ ad alterā euaporationem. teneatur etiā sacculus sup stomacho cum pulueribus predictarum rerum bonum est etiam dormire vt dicit Aui. primo super latus dextrum qꝛ fundus stomachi est in latere dextro vt cib⁹ ad eum descendat. postea debet mouere se super latus sinistrū vt epar stomachū melius amplectatur. postea reuoluat se super dextrum vt cibus egrediatur a fundo stomachi ad intestina per portanariā quod est in fundo stomachi. bonum est in fundo stomachi. bonum est amplexari infantem nudum quia huiusmodi infantes habent calorem naturalem temperatum ideo fit reuerberatio & confortatio calous. tū non sudent vel non tantum retineantur vt fiat extuatio i. Rau datur etiam catulus canis vel ga tus niger super stomachum positus conuenit etiam vinum aromaticum cum absintio pro quo vide Nicoluꝫ. In causa vero calida alio modo est procedendum videlicet cū infri.. & ideo laudat Rasis pul. in fri. conueniunt etiam isti siru. & sunt vsuales vz siru. de cito. ros. de ribes de succo aceto. & tales sirupi. in cōfortatione stomachi debent habere virtutem stip. cum hoc qō infri. & misceatur cuꝫ aquis plan. & ace. etiam confectiones infri. vt diarodon. ab. diarodon. d. cōfectio triasan. & per tres horas danē ante cibū dando bolū vnū. vz etiā zucharū ro. si volumus inungere cū oleis inungemus cum oleo cito. ro. aspergēdo & de alijs simplicib⁹ sup stoma. vz ro. balaustijs coriādr⁹ granatorū sandalis spodio corallis & alijs facientibus ad remotionem calidi. et confortationem. In causa vero cali. notandus est can. Aui. videlicꝫ ꝙ quādo infrigidam⁹ stoma. non opꝫ multum infrigidare qꝛ de se ē fri. cōplexionis. & qꝛ virtus digestiua nimis debilitaret vbi

vero causa esset mala cõplo sicca ei⁹ cura est sicut cura ethice. Laudat ergo Rasis lac ratione humiditatis ꝛ herbas alias humectantes ꝛ balneũ humidũ. vinum vero limphatum clarum non potẽs. balnea vt ex violis lactucis matribus violarum capitibus ꝛ intestinis castratorũ: quare ꝛc.

¶ Cura doloris stomachi.

Diuersificatur dolor stomachi secundum diuersitatem causarum quia aliquis est a causa materiali ꝛ aliquis a causa immateriali. sed ante omnia obseruet cañ. Aui. ꝙ in cura doloris stomachi debemus cum diligentia ꝛ bona cura procedere ꝛ causam cognoscere. ratio est qꝛ stomachus est a natura deputatus vt chilũ generet siue cibũ chilificet qui chilus est materia nutricationis. ideo si error contingeret in huiusmodi cura talis error toti corpori communicaretur ideo oportet bene causam cognoscere a qua talis dolor prouenit: et ideo stante cañ. vt dictum est variat cura. Si est causa sit sola mala cõplo in cura suf ficit sola alteratio vt dicit Auice. quarta primi. c. Si vero a causa materiali prouenit in eius cura sunt quinq intentiones obseruande maxime quando talis materia non est apostemãs. prima est debitus regimen secunda mitigatio doloris. tercia digestio. quarta euacuatio. quinta remotio male complexionis derelicte ꝛ cũ istis curamus dolorem stomachi.

¶ In prima intentione secundum diuersitatem hu. est adhibendum regimen ꝛ secundum varia signa. cognita ergo materia regimen erit contrarium vt in calidi. fri. ꝛ in frigi. cal. Et ita Rasis in matreia cal. exhibet succum granatorũ cũ pane infuso in eo. In causa vero frigi. exhibet species aromaticas. dictum est autem supra satis de his ꝛ debiti regiminis admi nistratione.

¶ Secunda intentio est mitigatio doloris que statim a prin. ponenda est in op⁹ practicum quia stomachus est membrũ valde sensitiuũ et neruosũ maxime in ore stomachi i quo viget magn⁹ sensus: ꝙ statim remouem⁹ vel mitigam⁹ dolorẽ. In huiusmodi autem doloris remotione vt colligitur ab Aui. secunda primi doc. ij. summa. ij. c. de causis sedãdi dolorem. ꝛ quarta primi. c. de sedatione doloris tribus viis procedimus in mitigatione doloris. Primo abscindendo causam ex ꝙ prouenit ideo oportet causam cognoscere. Si enim materia fuerit in stomacho oportet eam abscindere aliquando tamẽ materia ẽimbibita ꝛ non potest ita cita ri statim a principio sed primo erit digerenda et interea stabit dolor. Ideo alias et secundam viam in sedando dolorẽ dat Auic. vt procedamus cum rebus anodinis temperatum habentibus calorem ꝛ ita per earum applicationem confortat locus dolens. ista enim que confortant calorem naturalem reducunt ipsum ad naturalem complẽonem suam et ita est sicut endũ statim a prin. si non possumus euacuare materiã debemus cũ anodinis procedere vt dictum est et diuersificat in mõ applicat qꝛ aliqñ applicantur in forma euaporationũ epithimatũ emplẽop vnguẽtorum primo faciendo euaporationẽ cũ camomilla mellilotosemine lini fenugreco. ꝛ semp ministrare medicinas anodinas cuꝫ aliquali humiditate est bonuꝫ qꝛ relaxant membrum vnde non ita sentit dolor. videlicet etiam si detur in potu ciatum vnũ aque decoctiõis camomille cũ istis etiam possumus miscere altea m albam et facere decoctionem ex qua cuꝫ spongia facimus euaporationem infundendo in dicta decoctione ꝛ manib⁹ leuiter comprimendo. potest etiam fieri euaporatio implendo vesicam alicuius animalis ex dicta decoctione ꝛ eam applicare stomacho vt faciunt cõmuniter practici. Anodina in forma vnctionum sunt sicut oleũ c momillinum de semine lini aneti ꝛ alia similia. Emplã vero anodina sunt ex farina dictorũ se. farine se. lini fenugreci radice. altee ꝛc. cum oleis predictis commixtis. Et quia quãdoq ista via non est sufficiens oportet cum alia succurrere et est tertia via quam ponit Auicen. scilꝫ cũ stupe. qḋ ẽ vltimũ ad qḋ medicus niti dꝫ vt dicit. Mes. in de con

solatione medicinarum in proprio. cap. Si dubitamus de prostratione virtutis quia per huiusmodi stupefactiua dormiunt et ebetantur sensus unde dolorem nō sentiunt et ex hoc virtus refocillatur: ideo prouocamus somnum stupefaciendo primo cū egetbea que a Mes. describitur in antidotario distinctione.ij. de medicinis opiatis et appellatur ab eo zazanea de qua damus vsqz ad.ʒ.ij. Secundū et magis stupefactiuū est athanasia Nicolai et tenetur confecta et possumus dare a.ʒ.ſ. vsqz ad.ʒ.j.ß. Tertium est filonium rof. quod describitur ab Auice. quinto canō. et tenetur confectū. de isto autem quia est forti⁹ possumus dare.ʒ.ß. et plus vsqz ad ʒ.ſ Auicen.xvſ.tertij in cura colice ex vētositate laudat ipsum et sunt vltima verba capituli. visum est experimētum a me in apotbecario saraceni in quo non potuit sedari dolor nisi cū isto filonio. Aduertendum tamen est circa hmōi stupefactiua et maxime quando virtus est debilis qz esset periculū de extinctione illius pauci caloris. virtute vero ente forti securius possumus exhibere: vt dicit Aui. in eodem capitulo.

¶ Tertia intentio est digestio que diuersificatur fm diuersitatē cause. In causa enī ka. vtimur sir. acetoso rof. ꝯ end. vio. Si vero talis materia colerica vel alia materia cal. flueret: tūc prohibere debemus talē fluxū exhibendo ea q̄ cū frigiditate hñt admixtā virtutē stip. ideo conuenit siru. ro. de succo aceto. ꝯ granatis de cico. cū aquis endi. cico. plan. solatri. Ubi sit materia fri. sicut. vt ꝑlm cōtingit opz vt digeram⁹ ipsum flegma cū melle ro. vz. Re. mell' rof. ʒ.ſ. oxime. s.ʒ.ß. si forti⁹ incisiuū volum⁹ capiem⁹ oximel cōpositū vſ sqlliticū cū aqs beto. maiorane saluie et similib⁹: vituperat aūt abſ. mā existente in stomacho et iō nō damus aquā abſ. Si vero materia fuerit melēca digerimus cū siru. de epitbimo de timo de fumoterre cū aquis fumiterre scolopem. et alijs sirupis dictis et dabimus vsqz ad octo dies. Si materia fuerit sanguinea facimus flobotomiam.

¶ Quarta intentio est euo. sed circa eam est cañ. vz ꝙ quando volumus euacuare materiam existentem in stomaco non debemus euare cū medicina solutiua cui⁹ virtus pertranseat epar nec etiā cum ea que trabat a remotis qz tūc dicta medicina euacuaret plusqꝫ esset necesse maxime quia materia est propinqua vijs expulsionis etiam quia trabit mās ad stomachum qd tamen nō querimus. et hūc cañ. ponit Gal. vij. terapē. c. xv. et in libel lo memir. i. x. tractatuū. tractatu decimo et Auer vij. colliget contra alios practicos qui dant agaſ. turbitb et alias medicinas a longe euacuantes. laudat ipse Gal. loco allegato bierā pigram in qua nullum simplex solutiuū ingreditur preter aloem quam quidā nolunt exhibere in causa cal. propter vnū textum Auic. in pūti cura eo ꝙ omnia simplicia intrātia sunt cal. de quo dicto Auic. dubitat Gen. et soluitqz Auicēa nō loquitur; nisi quando complexio stomachi est intensē calidi. etiam in capitulo de eo quem ledit sensus stomachi. laudat etiā Auic. in pluribus locis: ideo ipsa maxime laudatur. Medicine vero scamoneate non debent exhiberi qz debilitant stomachū. laudat etiā cassiafistula manna cum aliquantulo reub. etiā mirabo. cit. etiā vbi non sit multū ca. vt dictū est vtimur biera pigra. laudatur etiam vomitus cum aqua tepida qz in hac cā ca. maxime vz qz colera multum sursū eleuat. et vbi talis materia nō posset bñ educi iterum ac iterum oportet reiterare euacuando cū bierapigra diafenicōe. diapbenicon enī non pertransit epar vt habetur a Gent. quinto cañ. tractatu tertio sup capitulo primo prie descriptionis diafenicon. dicit etiā ibi ꝙ licet in diafenicone ingrediatur scamonea et turbitb tamen rōne carnis viscose dactiloꝝ q̄ ingrediunt et amigdalarū et sm. d. Mes. penidioꝝ virtus istoꝝ inuiscat adeo vt epar nō ptrāseāt. laudat etiā diacitonite solutiuū hꝫ enim virtutē euandi materiā grossam et dabim⁹ vsqz ad.ʒ.ß. et licet sint in eo medicine cal. tamen qz cum carne citonioꝝ miscentur ideo non ita calefaciunt. laudantur etiam pillule de biera. s. et cōposita pillule de sanguine et masticine que describuntur a Conciliatore in additionib

bus Desf. capitulo de debilitate digestione stomachi.

Quinta et vltima intentio est remotio male complexionis. Si fuerit mala complexio fri. curabimus cum fomentationibus confectionibus et cerotis. Si fuerit mala complexio cal. cum triasan. diarodon ab. vt supra dictum est in cura debilitatis stomachi. Quãdo vero dolor stomachi prouenit a ventositate debemus exbibere ea que faciunt ad reso. ventositatis. sed prius oportet cõsiderare an dicta ventositas habeat materiam fouentem aut non. si sic oportet eam euacuare ipsa digesta antequam exbibeam⁹ fortia calefa. qr talia maiorarent ventositatem: et ideo conuenientiora sunt temperate calefa. et sic debemus procedere cũ euacuantibus et tpate cal. de quibus quedã sunt simplicia et quedam composita. De simplicibus primo sunt grana lauri que resoluunt ventositatẽ. etiã aleum qr consumit de quo vide historiã Gal. vij. terapẽ. c. xv. Uinum etiam purum aromaticum dicitur resoluere et vulgares obseruant hoc quia exbibẽt femina anisi postea bibunt duos ciatos vini maluatici. cimiinum etiam valet et singulariter valet galanga. et Aui. in. c. de inflammatione stomachi dicit laudes multas. Composita vsualia sunt sicut diaciminum diagalãga confectio dianisi. si fortiora volumus bẽmus electuarium de baccis lauri descriptum ab Aui. c. de colica. quare etc.

Cura apostematis stomachi

Cura vero apostematis stomachi est sicut cura apãtis pulmonis et frenesis et aliorum mẽbrorum: quia a principio debemus vti repercussiuis diuertentibus ne materia ad locum apostematum currat. postea in augmẽto vti debemus repercussiuis mixtis cũ resoluentibus in statu autem mere resoluẽtibus. vide in alijs quia idem est modus cure. Si apostema non curetur per viam resolutionis sed veniat ad collectionem saniei vt maturationem vtatur maturãtib⁹. pro quib⁹ vide Rasim Aui. et alios auctores. quare etc.

Cura singultus.

Cura singultus diuersificatur sm diuersitatem cause. Si enim prouenit a mala complexione immateriali inducta ab aliqua causa primitiua cura est remouere causam primitiuam vt si a frigiditate aeris ponatur in aere calido et econtra. si a cal. ponatur i frigi. postea illa cã primitiua remota cito remouetur illa mala cõplexio impressa et curamus p cõtraria et cum omnibus remedijs q̃ remouent contrariam complexionẽ. oz ergo ordinare debitũ regimen. raro enim contingit q bmõi singultus a sola mala cõplexione proueniat. Si vero prouenit propter corruptionem vel grossitiem cibi: tunc debemus primo mũdificare stomachũ a cibo corrupto: et hoc põt fieri cũ vomitu et solu. vẽ. Si enim materia inclinet ad vomitum: vomitũ prouocemus vbi corpus etiã sit paratũ vomitui. et si non sit paratum vomitui vel materia sit in fundo stomachi: tunc curabimus cũ clisterijs lenientibus vel ẽt solueudo ven. cũ cassia mãna vel cũ pillulis elefanginis et masticinis dando. ℈. iiij. de ipsis pillulis. etiam cũ electuario de hiera. s. dãdo ad quantitatẽ. ℥. s. cũ diafenicone dãdo. ℥. iij. vsq ad. iiij. postea vero cõfortam⁹ stomachũ cũ his q̃ p interi⁹ et exterius applicant. Per exterius inungendo cũ oleo de mẽta masticio et abs. cõfortamus ẽt cũ cerotis et fomẽtationib⁹ sicut dictũ est in. ca. de debilitate stomachi. Per interius vo exbibemus aromaticũ ro. vel gariofilatum zinziber cõditum et alia sup̃adicta Si vero proueniat propter acuitatẽ sensus vel punctionem sicut cõtingit in habentibus stomacũ maxime sensitiuũ vel prouenerit a cibarijs valde acutis vt ex comestione ceparũ allei piperis vel zinziberis: tunc debem⁹ mũdificare stomacũ ab istis cibarijs valde acutis vel per vomitũ vel p secessum. ouenit enĩ cũ aq̃ cal. prouocare vomitũ et bmõi aq̃ cal. pauca exbibeat et non multa: qr longiori tpe remanebit in stomacho et non cito euometur: et p cõsequens melius poterit stoma

cbū mundificare. valet etiaz aqua ordei ⁊ zucbarū ro. vel vio. confectio triasand. diarodon ro. ⁊ iulep vio. postea vero con fortamus stomacbū cum bis que per ex terius ⁊ per interius exbibentur de qui bus satis dictuz est in. c. de debilitate sto macbi. Ubi vero proueniat a ventositate sicut plurimum fit: tunc debet exbibere deco ctionē mente mentastri cimini ⁊ tburis vt facit Rasis in littera exbibendo pro qualibet vice. ℥. iiij. de tali decoctione. ⁊ per ista insinuauit nobis alia remedia car minatiua ventositatis ⁊ proprie conue nit diaciminū diagalanga confectio dia anisi. Simplicia vero valentia sunt sicut semina anisi quibus vtuntur vulgares vel integra vel contusa bibendo cum eo parum vini albi. etiam valet semen cimi ni ⁊ grana lauri. Et quando prouenit a materia fri. conuenit magna ventosa vt dicit Auic. c. de dolore stomacbi. laudat etiam Auic. singulariter castoreū assum ptum cum modico vini albi. in remotio ne ventositatis facientis singultum vel cum decoctione seminis anisi. electuariū etiam de baccis lauri est singularissimū vt dicit Auic. c. de cura colice ventose: dicensque buic electuario nibil equipara tur in resolutione ventositatis. precepit etiam Auic. ⁊ Rasis vt dormiat quia ca lor fortificatur in interioribus. somnus longus multum confert quando est ma teria ventosa. dicit etiam Ras. quod vaporā dus est venter. ⁊ per hec omnia alia re media dedit intelligere. exbibet etiā Ra sis decoctionē carminatiuā vt non intel ligamus decoctionē factā cum anodinis solū babentibus caliditatē: sed etiam fa ctam ex rebus carminatiuis intensiorez babentibus caliditatem: ⁊ ideo facimus decoctionem cum camomilla meliloto aneto pulegio calamento origano abro tano semine lauri ameos quod est singu larissimum semine feniculi. banc enim de coctionem facimus in aqua cui quando que permiscemus parum vini albi odorife ri vel cum solo vino. Si fortius resolu tiuum volumus ⁊ cum vesica semiplena buiusmodi decoctione superponimus sto macbo. succurrimus etiam cum vnctio nibus sacculis emplastris cerotis ⁊ vn ctionibus videlicet inungendo cum oleo de lilio spica camomillino aliqui solent capere filum decoctum cum cineribus ac si vellent dictum filuz dealbare. ⁊ ita cal. cum dictis cineribus inuoluūt in pā nis ⁊ supponunt. ⁊ isto remedio cōmuni ter practici vtuntur. Accipiunt etiam ali qui cineres cal. aliqualiter madefactos in lixiuio vel eos irrorant aqua vite quod est melius vel aliquo vino maluatico bo no ⁊ eos in scutella existentes inuoluunt in pannis lineis ⁊ ponunt super stoma cbum. isto enim remedio vsus fui cum es sem Mli in cura cuiusdam nobilis do mini Aloisij bossij cui prius applicata fuerunt multa alia remedia ⁊ ei bene suc cessit per dictam scutellam cinerum. ⁊ ra tio est quia illi vapores exeuntes a cine ribus cal. sic irroratis cum lixiuio vel vi no aromatico vel aqua vite sunt cal. ⁊ sic. ⁊ maxime exiccantes ⁊ resol. ventosi tatem ideo curant singultum. laudatur etiam ab Auic. ventosa applicata super stomacbum. postea dicit Ras. quod ei est iu uandum vel est ponenduz infirmus in balneo tempore vacuitatis. tamen debet esse de remedijs vltimo applicandis: et ideo cum cautela debet applicari: quia balneum multum debilitat. Notaque bec egritudo licet videatur parua. aliquan do tamen est pessima: ideo varijs reme dijs vtendum est. Quidam enim iure doctor papien. xij. diebus stetit cum sin gultu. Nota tamenque tro. descripti a Ra si non tenentur confecti sed vtuntur cōi ter practici iam dictis supra. Retētio au tem anbelitus quod etiam vulgares ob seruant claudendo os ⁊ nares vbi sit vē tositas resoluitur enim ex caliditate sto macbo cōicata: quia cor inflammatur ⁊ talis inflammatio ⁊ calefactio cōmuni catur stomacbo ⁊ resoluit ventositatem. Si vero proueniat a materia in stoma cbo contenta in eius cura sunt quinque intētiones obseruande. prima est debi tum regimen. secunda digestio bu. tertia euacuatio. quarta excussio bu. adberen tis partibus stomacbi. quinta confortatio stomacbi.

¶ Pro prima intentiōe considerare oz si sit materia cal. vel fri. quia cōtrariādū ē ipsi

cause in cibus rebus non naturalibus.

¶ Scḋa intentio est digõ. hic etiã diuersificatur sm̃ diuersitatem cause. Nã si materia fuerit colerica conueniẽs erit siru. acetosus de endi. vio. cum aquis appropriatis. Si vero proueniat a materia flātica conuenit mel ro. siru. de duobus radi. cum aquis appropriatis supradictis multotiens. Si materia fuerit melancolica cõuenit siru. de pomis de thimo de epithimo cum aquis appropriatis. s. fumiterre scolopen. ⁊ aliis respicientibus hu. melancolicum.

¶ Tertia intentio est eẽo. sed prius notare debemus casũ supradictũ videlicet ꝙ tale solutiuum exhibitum non trahat a longinquis partibus: immo eius virtus non pertranseat epar ꝑpter causaꝫ supradictã. In fri. vero causa exhibemus diacitonitem solutiuũ ⁊ alia solutiua appropriata ipsis hu. tam cal. ꝙ̃ fri. de quibus satis dictum est supra.

¶ Quarta intentio est excussio materie existentis in stomacho. ⁊ in hoc laudatur primo vomitus: quia per talem fortem motum stomachi contingit vbi materia sit fixa ⁊ adherens cum tali vomitu eradicetur: laudatur etiam fortis concussio infirmi agitando eum. fortis etiam clamor ⁊ saltatio. fortis equitatio equi qui bene succusset. etiaꝫ sternutatio fortis dicit Hippo. 6. affo. particula. A singultu habito sternutatio superueniens soluit egritudineꝫ. ⁊ Aristo. in proble. voluit ꝙ sternutatio non conferat eructuationi sicut singultui. dicit enim ꝙ singultus est passio pulmonis ⁊ non stomachi vide ipsum. ideo Matheus gradi dicit ꝙ multum miratur de ipso Arist. in hoc ⁊ magis de dilucidatore qui nõ soluerit has contradictiões. Irrorare etiam faciẽ cũ aqua conuenit: qꝛ facit ꝙ calor retrahitur ad intra. Ultimo medici debilitant sensum stomachi vt huiusmodi nocumẽtum nõ percipiatur exbibendo aquã fri. in multa quantitate quo sensu obtuso remouetur singultus ⁊ istud cõiter faciunt vulgares bibentes ciatum aque. non tamen est vera cura: qꝛ postmodũ redit saluo quod posset esse ꝙ per antiperistasim calor ille fortificaret ⁊ resolueret materiã illam. laudat etiam in hac intentione siru. de papauere. dando coclear vnũ vel duo: qꝛ facit ad stupefactionẽ. ⁊ istud laudant practici. etiã vulgares accipiũt lac papa. albi simul cum aqua lactuce contundendo semina dicti papa. albi ⁊ faciẽdo lac postea exbibere vel facere decoctionem ex semine papa. albi semine lactuce iusquiami albi ⁊ eã decoctionẽ exbibere. Si vero ista leuia non sunt sufficientia erit singulare filoniũ ro. qḋ laudat Aui. quia cũ eo coniungit stupefactio ⁊ resolutio ꝑpter simplicia ingrediẽtia que sunt cal. etiã vigoratur virtus expulsiua.

¶ Quinta ⁊ vltima intentio est remotio male complexionis in qua opꝫ considerare quis fuerit humor qui impresserit. s. vel cali. vel fri. remouendo malã complexionẽ derelictã semper per cõtraria. Si vero a siccitate ꝓueniat opꝫ deuenire ab humectãtia. laudat ergo Ras. aquam cali. brodia pinguia carnes cõtusas pro cibo. inunctio scã cũ oleo vio. valet. etiam laudat oleum amig. d. inungendo ipsondiles. etiam omnia que sunt humida et restauratiua: quare ⁊c.

¶ Cura appetitus canini.

Pro cura ista nota ꝙ si talis appetitus corruptus proueniat propter membrorũ inanitionẽ. s. propter recedentes egritudines stat intentio in bono regimine ita ꝙ patiẽs vtatur bono ⁊ temperato regimine suadendo patienti ꝙ stomachus non patiat magnã quãtitatem ciborũ: immo ꝙ non põt benefilla cibaria digerere ⁊ inde generant superfluitates multe ⁊ per consequens multe egritudines: sed debet patiẽs in sufficiẽti quantitate accipere ⁊ multotiens sed in pauca quãtitate pro qualibet vice. ⁊ talia cibaria non sint difficilis digestionis ⁊ eis exbibeam' cibaria s. vnctuosa ⁊ pinguia vt brodia pinguia carnes pingues ⁊c. que habẽt relaxare tunicas stomachi ⁊ potius hñt ꝓmouere nauseã ꝙ̃ appetitum: ⁊ ideo tunc prostrabitur appetitus ⁊ hec cura erit quando propter inanitionem membrorũ talis appetitus proue-

... [illegible]
corticum capparis ana
Scolopendrios
Pafsularum — m j
ut cum modico mellis
fiat decoctio et
detur loco siruporum

3 medicina
℞ diasene 3 j

[illegible]

niret. Si vero propter debilitatem dige-stiue dictū est supra capitulo de debilitate stomachi. Si ppter debilitatē epatis dicetur capitulo de egritudinibus epa-ti. Similiter si ppter splenē vt qr trāsmittat magnā copiā bu. melancolici vt corrugādo os stomachi causet appetitū dicet in caplo de egritudinibus splenis. saltē oportebit ꝙ materia q̄ est fluxa digeraf ꝛ euacueſ. Si vero propter vermes videbitur cura infra loco suo. Si a materia frigi. flegmatica existēte in stomacho ꝛ in ore eius sunt quinq; intentiones obseruande. prima est debitum regimen. secunda digestio. tertia euacuatio. quarta remotio male complexionis ꝛ resolutio remanentis. quinta appetitus prostratio.

¶ In prima ergo intētione regimē debet declinare in oībus rebus nō naturalib⁹ ad cal ꝛ sic. quia egritudo est fri. ꝛ bu. ꝛ ita cibaria sint cali. ꝛ sic. preter hoc ꝙ in cibarijs est cañ. obseruandū vꝫ ꝙ nō ad bibeantur acria acetosa vel stip. Et licet talia cōpeterent propter causam. s. in digerendo incidendo materiam flegmaticam augerent tamen egritudinem: salicet appetitum.

¶ Secunda intētio est digestio in q̄ dictum est satis supra. Si materia est fri. digeraſ cū melle ro. ꝛ digestiuis supra nominatis in materia frigi. cū aquis etiā iā dictis conuenientibus.

¶ Tertia intentio est euacuatio: sed obseruandus est cañ. ꝙ tale solutiuū nō multum trabat a remotis sicut supra dictum est quia materia continetur in vijs ducentiū verbigratia cum diafenicone ꝛ cum pillulis elefanginis.

¶ Quarta intētio est resolutio residui remanentis ꝛ hec cōpleſ cū his que per interius ꝛ exterius calefaciunt stomachuꝫ de quibus satis diffuse dictū est supra capitulo de debilitate stomachi. ꝛ in hac intentione laudatur vinuꝫ qd̄ laudat Hip po. secunda affor. Potus indigentiā solvit. Sed videſ esse cōtradictio inter Aui. in presenti cura ꝛ Gal. in cōmento affor. allegati. vult enim dare vinū post cibaria vnctuosa ꝛ ita post cibum. Aui. vero ante cibum. Dicaſ vt rñdet Gen. ꝙ Aui. babuit intentionē quā nō bñit Gal. Aui. etiā dedit ante cibum vt calefaceret stomachuꝫ ꝛ digereret materiā flegmaticā vel aliā. Gal. vero dedit post cibū vt vomitum prouocaret: vt sicm laxum reddere t. vide Gēn. Etiā videtur cōtradictio de hoc qd̄ dicit Aui. ꝙ vinū nō debet exhiberi stante fluxu cū ergo vt in pluribus cōiungatur fluxus cum appetitu canino ppter nimiā quātitatē cibop videſ ergo vinū nullo modo esse exbibendū. Ad hoc rñdet Gen. ꝛ vide eum.

¶ Quinta ꝛ vltima intentio est prostratio appetit⁹ ꝛ ista cōpletur cū oībus corrugationē probibentibus. ꝛ ideo Rasis laudauit rizuꝫ alteratū cū pinguibus cibarijs ꝛ ita oīa oleaginea ꝛ vnctuosa cōueniunt que relaxant tunicam stomachi ideo probibeſ corrugatio. laudatur vinū in multa quātitate post cibū: qr facit fluere cibū p stomachū ꝛ ita disponit ad nauseam. Si vero prouenerit a cā cali. resoluendo succurrendū est cū regimine cibariorū grossorū vt verbi gratia castaneis carne bouina vel vaccina: qr stomachus nō ita pōt ꝯsumere huiusmodi cibaria vt ita Rasis facit in pñti capitulo: q̄re ꝛc.

¶ Cura doloris epatis.

Ro cura huius egritudinis vide Rasim Auicen. ꝛ alios auctores in capitulo proprio ꝛc.

¶ Cura apostematis epatis.

Asis in cura apātum epatis remittit nos ad curā apātis stomachi: sed licet cōueniāt in repercussione ꝛ resolutione tñ qr aliqui cañ. cōueniūt in cura apātis epatis qui nō cōueniunt in cura apātis stomachi ideo facimus distincta capła. Pro primo ergo obseruādus est cañ. ꝙ nō debemus esse negligentes in eius cura qr apā est in mēbro nobili ꝛ principali. ideo Aui. quarta primi dicit ꝙ cū diuersis ingenijs debem⁹ succurrere ꝛ cito qr nocumētū postea fit toti cōe ꝛ qr cōiter tale apā epatis est cal. ac cito ad duritiem venit ideo sunt intētiones in eius cura obseruāde. prima est debitū regimē. scđa diuersio bu. tertia rep

cussio. quarta digestio. quinta esiatio. sexta resolutio. septima remotio male complexionis in epe derelicte.

In prima intentione ops disponere regimen pô prohibeat augmentū siue cōplementū apatis administrando regimē fri. et si nō sit naturaliter fiat artificialiter infrigidando et immobilitando hu. ne moueant ad locū apatis. In cibo aūt sit cōtentus ptisana or. vel pane infuso in brodio dimittant carnes oua et alia san. generantia. Et lz plurima alia apata possint fieri in epate tamē vt plurimū est apa cal. Et sicut de aere et dieta dictuz est ita de alijs sex rebus nō naturalibus ordinandū est. de hoc multotiēs habitum est in superioribus: ideo prolongare sermonem non oportet.

Scda intētio est diuersio que multū facit ad prohibendum augmentuz apatis subtrahendo materiā que est parata recipi et ista cōpletur flo. de qua loquit Aui. in principio istius capituli et dicit q primum ops egrotantis dispōnem cōsiderare et alia. s. virtute qz si cōsenserit faciem flo. vel in vena media. i. nigra vel in cephalica vel in basilica. et sm maiorez vel minorē repletionē et virtutis tenorē extrahemus magnā vel paucā quātitatē san. sed flo. vene nigre et cephalice non ita facit ad ppositū apostematis epatis sicut facit flo. vene basilice pp directū aspectū: sed vt nobis ostenderet Aui. necessitatē flo. dixit vt fiat flo. ex omnib dictis venis. et etiā ita facit in capitulo de cura pleuresis. et ideo si non inuenimus basilicā nō propter hoc desistas in flobotomando aliā venam. s. cōem vel nigram. et hoc maxime si nō apparet pp pinguedinem fiat de cephalica lz magis capiti deseruiat. Utrū aūt talis flo. debeat fieri in latere dextro vel sinistro facit concilia tor differentiā. 19 8 vide eam. et Gen. tenet hanc opinionē Conciliato. fit etiam diuersio cū fricationib ligaturis et alijs que faciunt ad diuersionē san. et hu. currentium. etiam cum ventosis in extremitatibus.

Tertia intentio est repercussio q facit ad phibendū augmentū apatis et hoc fit cōstringendo porrositates epatis ne recipiat materiam: et in hac intentione ponit Aui. cañ. obseruandos et alios timores quos debemus timere et cauere. Primus est q aduertimus in vsu istorum fri. repercussiuorum quia epar habet venas strictas et est membrū paruū cadere in oppilationes. et ideo aduertendū est qz fri. constringēdo vias sunt cā oppilationis. Secundus est q nos debemus aduertere qz apa epis facillime induraf qz partes subtiles apatis resoluūtur et remanent partes grosse ideo dicit Auicen. q non euadit aliquis ex apate indurato. etiā dicit Auicen. o quam v lociter respondet duritiei ideo non debemus nimis infrigidare. Tertius est q aduertam in vsu fri. fri. ne sui frigiditate phibeamus resudationez. ideo etiam in pleuresi est vitañ. in prima parte augmenti. semp enim ex tali apostemate resudat aliquid de materia: ideo fit sputū subrubeū vel subcitrinū: et ita etiam resudat aliquid ex apostemate epis et illa virulentia indiget abstersione Quartus est q ista repercussiua fri. sunt aliqñ causa retētiōis colere in epe et ideo sunt cā maioris inflammationis et prohibet ne materia colerica mittaf ad chistim fellis. Ideo dico stantibus istis cañ. q repercussiua nō debēt esse fortia et semper debemus aliquid immiscere qđ habeat virtutē aperitiuā et abstersiuā exhibendo aliquādo ea que p interius et aliquando ea q p exterius applicanf. Per interius dam siru. vz rosa. de succo acc. de cito. cū aquis appropriatis scz aceto. plan q singularissima est qz nō est cōstrictiua sed aperitiua: lz quidā dicant q est cōstrictiua sz male. Et nota tex. q in cura oppilationis epis laudat Aui. aquā plā. factā ex folijs et ra. suis et cū hoc ponem aquā en. q cōuenit cū epe. miscem etiā cū supradictis adꝺs aliquā ex istis. s. ci. capilli ꝯuene. qz abstergūt et aperiūt et hoc vbi materia sit cali. quia si esset frigi. conueniret mel ro. cum siru. ro. et tunc cum aqua absyn. que non ita infrigidat Per exterius autem conueniunt epithimata et inunctiones: vt ex oleo rosato et de cito. et epithima ex aqua plantaginis. solatri et rosatum cum panno infu

ro applicetur epati faciendo etiam sacculos ex pulueribus vel ex sandalis albis rubeis et citri. rosis corticibus et floribus granatorum et puluerizare et super epar applicare cum sacculo. Si etiam fortius indigemus apponemus tam in epithimate quam in sacculo quattuor vel sex grana camphore. aut ex eis possumus facere emplastra. Si vero materia esset frigida non faciemus epithimata ex rebus fri. immo cum eis poneremus de calefactiuis vt absin. squinanto mastice cum oleo ro. et mastícino etiam ex decoctione absin. et squinanti ponendo super epar.

¶ Quarta intentio est digestio. si enim sit alius hu. a sanguine diuersificabitur digestio secundum diuer. hu. quia si erit colericus digerendus erit cum digerentibus coleram et sic de aliis. Est tamen obseruandus can. in hac intentione quod illa que exhibemus secundum diuersitatem humorum debent habere virtutem stip. conuenit ergo siru. ro. de ribes de succo aceto. oz enim simul stipticare et digerere et maxime quia sumus in prin. et ideo non conuenit siru. vio. quia nihil habet stip. Ubi vero nec essemus in prin. nec in augmento ita quod iam fluxa esset materia que debebat fluere: tunc possumus vti aliis non stipticis: et tunc dabimus siru. acetosum vio. et alios sepe dictos et isti conueniunt pro digestione materie colerice. In flegmatica vero conuenit mel. ro. oximel sim. sirupus de duabus radid. In melancolica vero etiam propria conueniunt digestiua vt siru. de pomis simplex: siru. de fumoterre.

¶ Quinta intentio est euacuatio et est obseruandus canon. predictus ab Auicenna pluries quod quando volumus euacuare oportet considerare locum apostema tis quia si est in concauo oportet euacuare per venas meseraicas et intestina. si autem in gibbo per venas emulgentes et vias vrine: facere autem aliter est magnus error et diuersificatur huiusmodi intentio secundum diuersitatem humorum. nam si sit colera euacuabimus cum reubar. cassio. et manna et non oportet quod sint fortia attrahentia quia essent cum augmenti apostematis agitando hu. conuenit ergo reubar. in infusione. et laudauit Aui. vt exhibeatur huiusmodi medicine cum pane vel alio cibo. de quo dubitat Gen. nihil determinando. precipit enim Aui. vt exhibeatur turbith ellebor⁹ oppositum huius habetur iiij. f. c. de regulis communibus solonis ven. et vomitus. vbi dicit quod medicina adhuc existente in stomacho non debet cibus exhiberi. Mathe⁹ gradi soluit dicens quod regula est in cura apostematis quod non soluamus ven. cum medicinis trahentibus a remotis materias ad ipsum epar: quia tunc est timor de augmento et additione apatis: et debemus euacuare quod in epate continetur: et quia aliquando materia est grossa et rebellis: ideo indiget forti solutiuo vt turbith vel ellebore verum quia iste materie habent annexam aliam virtutem. s. quod attrahunt a longinquis ideo ingeniatus est Aui. vnum modum quo euitaret ab epate et non ab aliis membris videndo paucam quantitatem solutiui et secum admiscendo cibum et ita cibus alteratus cum virtute huiusmodi solutiui facit solu. et non attrahit a remotis quia illud paucum solutiuum quod non fuisset sufficiens ad attrahendum materiam admixtam tamen cum cibo et alterato ipso cibo complet solutionem et non attrahit a remotis quia eius virtus refrangitur a cibo. Sed posset quis dicere quare est quod dictum solutiuum cum est in epate non attrahit a remotis: dicatur quod virtus solutiui est ita confracta quod non potest a longiori loco attrahere: et ideo dicit Auice. aliquid ex istis solutiuis quasi velit innuere quod illud solutiuum sit pa. Euacuatiua colere flegmatis et melancolie satis dicta sunt supra: ideo diuersimode procedimus euacuando secundum diuersitatem humoris.

¶ Sexta intentio est resolutio: in hac intentione ponit Auicen. can. vnum quod in ista via non debemus absoluere solutiua a stip. confortatiuis vt spicam squinantum quia epar est membrum sicut sanguis congelatus siue coagulatus et est membrum satis laxum et dissolubile. esset ergo timor ne tale membrum eliquaretur et dissolueretur sicut cum digestiuis semper miscem⁹ quod habeat virtutem apertiuam. si ergo volumus facere decoctionem pro fomentatione. verbi gratia mellilloti camomille altee addemus aliquid stip. vt spicam et squi

nātum:conueniunt ergo in hac intentio ne reso.inunctiones emplastra epitimata fomentationes circa regionē epatis cum aneto melliloto altea ꝛ camomilla ponendo aliquid de rosis de absīthio vel masticis.inunctiones vt cum oleo liliorū camomilino anetino ꝛ simul misce re ponendo semp de oleo absīn.ad stipticandū ꝛ confortandū.

¶ Septia ꝛ vltia intētio ē remotio male complexionis:ꝛ ista proportionaē cause qꝛ si est calida.debemus remouere cum frigidis.ꝛ econtra.Completur autē hec intentio cum his que per interius applicātur.Per interius cum infri.scdm diuersitatem cause modo dicto.ꝛ hoc quādo tale apostema terminaē per reso.Aliquando tamen deuenit ad saniationem et cognoscimus per hoc ꝙ non diminuiē feb.nec dolor:immo forte augeē qꝛ circa generationē saniei accidūt dolores ꝛc. Et ita arguendū est ꝙ saniaē ꝛ si est sanguineum apostema maxime ad dubleti. i.saniem conuertitur ꝛ ideo debemus ad iuuare naturam ad collectionem saniei vt citius apostema matureē.laudaē ad hoc decoctio paſ.ficuum siccarum altee maluarū seminis lini ꝛ fenugreci.ꝛ ita ex eis facim⁹ emplastrū cum butyro vel oleo amig.d.cum assungia pinguedine galline anatis.Maturato autem aꝑate rumpimus ipsū cum tussi motu forti ꝓuocando vomitum vel sternutationē vel saltando ꝛ sic de similibus motibus.postea abstergimus secundum diuersa late ra:vt si est in gibbo dabimus abstersiua que sunt vrine ꝓuocatiua vt aquam mellis zucbari vel ordei vel cicerū rub. Si autem in cōcauo dabimus ea que faciūt ad ꝓuocationem secessus:vt cassiā mānam tamarindos serū caprinū:postmodum consolidamus cum boloar.terra sigillata vt supra dictum est. Si autē ad duritiem deueniat raro curanē sed postea ad hidropisim deueniūt.Est ergo intentio ad mollificandum cum radice altee maluis farina.s.lini ꝛ butiro.Sꝫ vnū singulare remedium est emplm̄ mellilotū qd̄ de scribitur a Mes.i nantidotario in duritie splenis epatis ꝛ duritie quasi oīm mēbrorū et poniē cū corio sup loco. etiam isopi cerotū.d.filagri.Et nota ꝙ ipsopus humida.i.sordities lane ouium incorporata cū oleo ami.d.vel butiro in apostematibus auriū puerorū vel in grā dulis mirabiliť mollificat ꝛ resoluit. Et ego consequutus sum maximū honorē ꝛ si possibile est fiat remotio duritiei apostematis:tamen quando est confirmata duritie non curaē vt dicit Aui.q̄re ꝛc.

¶ Cura debilitatis epatis.

Pro cura debilitatis epatis ponit Aui.in ꝑun.ca.cañ.ꝙ medicine que adhibētur ad debilitatem epatis debent eē aperitiue cum leui caliditate ꝛ subtili.leui.qꝛ nō multū eleuate in caliditate qꝛ si cōtingeret ꝙ esset discrasia ꝛ tum ad calidum adderent in causam cali.ꝛ ꝓpter hoc vt calor eꝑis cōforteē tali leui caliditate.Et ꝙ habeant virtutē aperitiuā qꝛ cum debilitate eꝑis cōiter oppilationes coniunguē ꝓpter venarū strictura qꝛ ex debilitate multe in ipso generātur superfluitates q̄ aggregate causant oppilationē.Alia virtus q̄ dꝫ eē in hmōi medicinis est virt⁹ lenitiua ꝛ abstersiua.leniter qꝛ supfluitates q̄ gn̄anē indigent abstersiōe.ꝛ dicit Nicol⁹ ꝙ multum conuenit terbētina qꝛ est abstersiua ꝛ lenitiua.ideo ponit vnū elm̄ de terbentina.Aui.in hac cura Et medicine q̄ eꝑi exhibenē sint stip.qꝛ epar est mēbrū laxū ꝛ dn̄t humores ꝓseruari a putrefactione qꝛ multi humores nō bn̄ dispositi gn̄antur:ῑō dꝫ illa exhibere que oēs has virtutes cōpleāt vt cinamomum qd̄ hꝫ oēs has virtutes.Stāte ergo isto casu dꝫ cōsiderare cām ꝛ qꝛ vt plurimū cā debilitatis epatis est frig⁹ ꝛ si est cal.tādē deducaē epar ad infrigidationē ꝓpter multaꝫ reso.san.ꝛ spirituū:ꝛ ῑō ad cōfortationē quidā sunt simplicia vt absīthiū in quo oēs doctores cōueniunt qꝛ est epatis calefactiuū:temperate.aperit enim rōnem partium subtiliū ꝛ habet virtutem stip. ꝛ solutiuā.squinnantum ꝛ spica similiter sunt singularissima in cōfortatiōe epatis.pistacbi vel fistici passule etiā dul.q̄a laudat multū Aui.ꝛ etiam in cura ma

le complexionis cali. qꝛ a tota substan-
tia respiciūt epar vt in capitulo de mala
complexione frigi. epatis: quia vult ꝙ
magis faciant ad confortationē epatis
sui proprietate q̄ per eius caliditatē no-
ceant: ⁊ debent esse potius aliqualr ace
tose q̄ dul. in cā cali. in presenti etiā cap.
eas bis laudat ⁊ etiam in fine capituli
dicit ꝙ fluxū curant lotiuū ⁊ in cōmuni
practica multū confert exhibere vnū co-
clear passu. in fluxo lotiuo. Etiā carnes
limatiarū in cura male cōplexionis cal.
⁊ fri. laudant ab Auicen. ⁊ connumerat
eas in rebus cōuenientib' epati. de quo
facit dubitationē Gen. differentia. lxviij
Et Joā. matthe' de gradi tenet ꝯ Gent.
⁊ cōtra eū arguit. vide eū. Endiuia ēt vz
in egritudinibus tam cali. q̄ frig. epatis
quia hec agit a proprietate occulta. etiā
limatie licet sint viscose ⁊ oppilent: tamē
rōne proprietatis occulte cōueniūt ⁊ ma
gis iuuant q̄ noceant: eo maxime quia
artificio illa viscositas pōt remoueri. p
qua preparatione vide modū preparādi
quē habes in fine Jacobi forli. super te-
gni in vltima charta. primo capiendo ci
neres ⁊ ponere dictas limatias in eis cū
aqua ⁊ multotiēs fricare abijcēdo aquā
vel cū arena ⁊ aqua ⁊ ita sepius fricare
vel cū aqua tepida ⁊ sale ita ꝙ nunq̄ tā
gant aquā fri. sed cal. qꝛ in aqua frigida
indurescūt. Aqua etiā distillationis ea-
rum multū valet extenuatis ⁊ ptisicis ⁊
est multū fortis ad restaurādū. etiam ad
debilitatem epatis. dosis eius est. ℥. vi.
in aurora ⁊ tenetur cōfecta. etiam absyn
thiū est singularissimum in solo vsu eius
⁊ nō est timor in eo. liberaui enim hidro
picam ex solo vsu eius. valet etiam aqua
ordei in debilitate prouenientē a malitia
complexionis cali. derelicte post feb. ter
tianas. ⁊ hoc expert' est Mattheus gra
di. Epar etiam adip. conuenit a proprie-
tate quod aliqui estimant etiam epar lu
pi. Aui. autē sexta quarti ponit differen
tiam inter ea. facit enim de eis capitula
distincta. conuenit etiā confectio dialace
dando de ea coclear vnum valet etiā dia
curcuma. dicit enim Auicena infra ꝙ in
ea est spes ad omnes species hidropisis
dando. ʒ. ij. in mane cū aliquo liquore vt
aqua absy. electuarium etiā de vino qd
ponitur ab Auice. licet non sic ab eo no-
minetur sed ponitur in capitulo de debi
litate epatis qd est ex sublimibus Gale.
qd forte vt dicit Genti. ponitur a Gale.
in libro experimentorum vel in libro par
ticularium egritudinū qui liber meimir
appellatur vel decem tractatuum quē li
brum Gen. nō viderat ⁊ ponitur electua
rium hoc in octauo libro decem tracta-
tuū capitulo decimoquarto. ⁊ Auicena
accepit eum de verbo ad verbum sicut ēt
facit Genti. loco allegato: lz ab eo Aui.
raro inueniatur ꝙ verificet simplicia in
gredientia cōpositionem. multi vsi sunt
hoc electuario ⁊ maxime quidam medi-
cus Mediola. p illustrissimo duce Ba-
ri pro fluxu epatico a quo sanatus fuit.
postea vero alia egritudine obijt. Nota
etiā ꝙ in isto electuario ingredit quod-
dam simplex qd dicitur darsisachan de
quo est dubitatio quid sit. quidam enim
dicunt esse aspaltum quidam flores gra
nati silluestris: sed loco eius vtimur xilo-
carata vel char' vel squila charoba vul
gariter dicitur vel garoua vl' faba vltra
marina. Jn libro autem Aristotelis qui
dicitur ad Alex. multum commendatur
: eubarba. ⁊ dicit ꝙ est vita epatis. ⁊ ab
Auer. quinto colliget comendatur ꝙ est
frenum aliarum medicinarum. quidam
practici dant bis vel ter de eo in hebdo-
moda. ⁊ pro qualibet vice dant. ʒ. ⁺. ⁊ cu
rant fluxū epaticum. ⁊ hoc erat Sirin-
gelli secretum. Troc. etiam de reubarba.
multum valent. videlicet dando. ʒ. ʃ. vel.
ij. bis in hebdomoda. valent etiā trocisci
de rosis ⁊ eupatorio. ⁊ non debemus sta
re contenti in vno remedio: quia egritu-
do est longa dādo suprascriptos trocis.
cum siru. vel aquis confortantibus epar
vt siru. de absy. vel de eupatorio. Et vbi
timeretur caliditas infrigidātes res da
mus remittentes eam sicut endi. tarasa-
con vl' cico. dicit Nicolus de mōte Sēt.
ꝙ tarasacon est planta leonis que facit
florem citrinum. est etiā vna alia species
que cicerbita appellatur ⁊ vt quidā di-
cunt morsum porcinum. Et de rebus cō-
ferentibus ephi ponit Auicena vnū aliud
declinans ad frig. s. spodium ⁊ est simile

ne exbibere. Nicolus flo. laudat aquam rafani ab Auic. cōmendatam ⁊ habetur secundo can. capitulo de rafano ꝙ curat icteritiam ⁊ aqua decoctionis foliorum rafani ea contundēdo ⁊ ex eis per quattuor dies exbibendo. ℥. iiij. de dicta decoctione vel etiam aqua distillationis ipsorum foliorum: quia erit gustui gratior. Secundum remediū positum a Nicolo sunt lūbrici terrestres exiccati quos Auicen. laudat remouendo icteritiaʒ citrinā ⁊ Nicolus recitat ꝙ istud remediū habebat p singulari magister Sugutius de scarparia ⁊ magister Petrus de latrinitate Papie tenebat hoc remediuʒ pro secreto maximo exbibendo cum vino albo sed non est opus dicere infirmo ne recusset assumere. erit etiā bonum eis aliquid admiscere de ʒucharo optimo vt malus sapor ⁊ abominabilis remoueatur. ⁊ eodem modo fiat in omnibus casibus in quibus exbibentur abominabilia sicut sepe fit in squinantia in qua exbibentur stercora. Ego autem de dicto puluere lūbricorum cuʒ siru. de bisan. facio componere pillulas ⁊ eas deaurare postea exbibere ⁊ die sequenti do serum caprinū. laudatur etiā ab Aui. in presenti capitulo stercus canis album comedentis ossa Tertiū remedium est capere decoctioneʒ prassij vel marubij ⁊ ponant̄ ista ad bulliendum cum vino albo subtili deinde dantur. ℥. iiij. in mane. dicit̄ enim ꝙ omnem curat icteritiaʒ. Quartum remediū est decoctio cicerū rub. ⁊ radicum sparagorū bene eos bulliendo in aqua donec dissoluantur: de qua decoctione dantur. ℥. iiij. vt supra. vʒ etiam multū aqua lactis quam laudat Auicē. dicit enim si capiatur lac acetosum ponendo de semine cartami ꝙ tunc coagulabit̄ postea debemus remouere caseitatem: ⁊ tunc remanebit illa aquositas que multum aperit oppilationes vt verbigratia accipiantur lactis caprini lib. iij. que capra sit per aliquot dies nutrita herbis appropriatis aperitiuis vt feniculo apio petrosilio brusco lupulo eupatorio sparago ⁊c. deinde ponat̄ in ipso lacte ℳ. ʃ. cartami ⁊ dimittat̄ sic per noctem ⁊ in mane extrahatur aquositas derelicta de qua detur patienti. Ultimū remediū complet̄ cum confectionibus primo exbibendo vt dialacā diacurcumā diacalmentū que confectiones sunt aperitiue ⁊ visuales dando a. ℥. ij. vsq̄ ad. iiij. secundo cū troci. vt de reubarba. de eupatorio de ros. qui omnes tro. sunt aperitiui ⁊ dabim⁹. ℥. j. Et quia hec egritudo est cronica oportet dare diuersas res siue diuersificare remedia vt in vna hebdomada dat̄ supra scriptos tro. cum siru. digestiuis postea cū aquis aperitiuis postea vti electuarijs aperitiuis sicut ponit Rasis in littera. ⁊ hoc fit imitādo can. Auicen. quarta primi ꝙ in cronicis egritudinibus procedendum est cū diuersis ⁊ varijs remedijs: q2 vna medicina operabitur sic in vno tempore ꝙ nō in alio. etiam ne natura assuescat vni medicamini. Citrinitas autem ⁊ cutis desedatio remouetur cum decoctionib⁹ aperitiuis ⁊ prouocatione vrine cum ablutionibus balneis siccis etiam humidis faciendo balnea resolutiua sicca sicut in stufa prouocando sudorem vt illa materia que est in cuti resoluatur. etiam fiunt balnea resolutiua humi. vt ex decoctione camomille melliloti ⁊c. etiam balnea aluminosa ⁊ nitrosa: quia dilatant poros. Conferunt etiam sternutationes: q2 fit excussio ⁊ agitatio qua de re materia colerica exalat. Acetum etiam confert ol faciendo ipsum actualiter calidum: quia ille partes subtiles ascendunt ad caput postea reuerberando descendunt ad oculos ⁊ rarefaciunt poros oculorum deinde materia exalat. Et nota ꝙ aqua rosa. solum in principio cōuenit ⁊ non quando facta est citrinitas. nulla enim frigi. cōpetunt: quia magis magisq̄ constiparent materiam ad intra oculos. Si vero est icteritia nigra cum eisdem curabitur intentionibus videlicet. primo cū regimine contrario colere nigre. secundo cū digestiuis ipsius hu. tertio cum euacuatione ⁊ remotione male complexionis ⁊ ista cura habita est in cura melancolie quare ⁊c.

Cura oppilationū epatis.

In cura oppilationū epatis habēde sunt quattuor intentiōes loquēdo de oppilatione puenientе a materia q̄ vt plurimū est grossa viscosa. prima est debitā regiminis administratio. scđa digestio. tertia euacuatio. quarta viarū epatis apertio.

¶ Prima intētio cōpletur euitando oīa cibaria grossa ⁊ viscosa vt de pasta azima etiā assata vinū grossum ⁊ dul. competit ergo vinū subtile albū cappares radices cico. apium feniculus petrosilium ⁊c. nō cōpetit somnus post cibū maxime diurn⁹ ⁊ diuturnus ⁊ ꝯsimiliter de alijs rebus non naturalibus.

¶ Secūda intētio que est digestio cōpletur cū incidentibus ⁊ subtilitantibus cōpetit ergo oximel sim. mel rosa. ⁊ nō procedimus a principio cū fortiter aperientibus nisi purgato stomacho ne faciam⁹ materias illas deriuare ad epar. exbibēdo ergo ante exbibitionē digestiui cassiamfistu. bieram sim. vel pillulas elefanginas. procedimus postea cū fortiter digestiuis vt cū melle rosa. exbibēdo siru. de bisan. de duab⁹ radi. vel de quinq̄ cuz aqua feniculi cuscute sparagorum. habemus etiam sirup. de eupatorio ⁊ alios sirupos.

¶ Tertia intentio est eūo que cōpletur cū eūantibus vt cū flo. vbi materia esset sanguinea vel. san. coniuncta ſm Seh. fiat dec flo. a basilica que eūat ab epate. ideo Mattheus gradi tenet contra Sen. ꝙ in omni materia oppilationis eꝑis conuenit flo. ⁊ legit litteram Aui. copulatiue ⁊ nō disiunctiue sicut facit Sen. dicit ꝙ ideo competit flo. quia per hāc eūando san. ab eꝑe agitantur alie materie in ipso contente ⁊ oppilantes que agitate redduntur faciliores ad eūandū ⁊ tu vide. Si vero materia est flegmatica conuenit diafenicon electuariū indū exbibēdo vsq̄ ad. ʒ. iiij. cum. d. radicū sparagi feniculi brusci petrosilij apij ⁊ similiū. cōpetit etiā agar. tro. a. ʒ. ſ. f. ⁊ hoc in substantia. sed in hoc casu melius est dare in infusione dimittendo per horas. x. ponēdo secū parū salisgēme qꝛ vigorat virtutem agarici infundēdo in aquis feniculi ⁊ similium cōpetit etiā reubar. in infusione dando. ʒ. ij. vel. iij. infundēdo in aqua apij vel feniculi. q. s. cui addat vini albi odoriferi parū dimittat in infusione cui addimus. ʒ. ſ. diafeniconis vel agari. ⁊ fiat potio. valent etiā pillule de reubar. ⁊ si timeremus eius calefactionem in materia cali. admiscemus confectionem diarodon ad remittendū caliditatē quibus pillulis vtebatur dux Fran. qui passus est debilitatē eꝑis postea deuenit ad hidropisim tñ liberatus est. ista competunt etiam in materia mixta ex flegmate ⁊ colera que quidem sit facta grossa.

¶ Quarta intētio que est apertio viaruz prius tamen facta eūatione cōpletur cuz aperientibus ⁊ si materie declināt ad frigi. vel ad cal. diuersimode pcedimus in declinatione ad cal. cōpetit endi. tā hortulana q̄ campestris. etiam cicorea siue tarasacon quā multi pro eodem capiunt Nicolus tamen in aliquibus receptis ambo ponit. ideo videt differentia ⁊ creditur illaz esse verā cicoreā que habet florem celestinū illā vero tarasacon que hꝫ florem croceū ⁊ a vulgo dens leonis dicitur. Et no. ꝙ Nicolus in hoc. c. describit sirup. de cicorea proficui iuuamenti sed solum est pro diuitibus qꝛ in eo ingreditur multū reubarbari. Commendatur etiam ab Aui. aqua plan. facta ex folijs ⁊ radicibus suis licet aliqui vituperent folia dicendo ꝙ sint stip. vꝫ cum aqua ordei. similiter quinq̄ semina cōmunia frigida vel eorū decoctio. vbi feb. coniungitur possunt ista administrari. cōpetit etiā reubar. quia est multū eꝑis confortatiuū ⁊ dicit Aristo. in libro ad Alex. ꝙ est vita eꝑis seu anima Quādo vero cōplicatur vtraq̄ materia. s. cal. ⁊ frigi. ⁊ cōpetunt res temperate aperitiue sicut sunt lupuli capillusuene. liquiritia passule ⁊c. res calide sunt feniculus apium bruscus sparagus cappares. competit etiaz sirupus de bisan. de duabus ⁊ de quinq̄ radi. de eupatorio. vꝫ etiā decoc. rad. exbibēdo quātitatē. ℥. vj. cōuenit etiā dec. de prassio cū vino dialacca diacurcuma dādo. ʒ. ſ. cum aqua feniculi vel sparagi in mane. valēt etiam tro. de reub. ⁊ multum laudantur ⁊ vbi complicaretur maxima caliditas

exbiberemus cum istis aliquantulum de speciebus diarodon simul. competunt etiam tro. de ro. et eupatorio in materia mixta. et isti tro. describuntur a Mes. Si vero oppilatio pueniat ab angustia vel tortuositate venarum epatis vtimur regimine preseruatiuo dando subtiliatiua et aperitiua. Si a debilitate epis dicetur capitulo suo quare etc.

Cura hidropisis asclitis.

Cura hidropisis asclitis completur duplici regimine scilicet sex rerum non naturalium et regimine medicinalium. Et primo in regimine sex rerum non naturalium omnes conueniunt auctores quod debet declinare ad cal. et sic cum: quia causa asclitis est frigida et humida: quia aquositas in ventre contenta. et sic oportet vt regimen sit siccum ad remouendum talem humiditatem. et licet aliquando sit ex mala complexione cal. tamen tandem illa ducit epar ad infrigidationem priuatiue propter magnam resolutionem spirituum et debilitatem. causa tamen coniuncta semper est fri. et hu. quia aquositas. potest tamen causa remota esse cali. et sicca secundum diuersitatem causarum procedimus quia si illa causa inducat frigiditatem positiuam ita quod talis causa sit frigi. tunc magis calefaciemus. si autem a frigiditate priuatiua non ita frigidis vtemur. Ab aere ergo incipiendo prohibeamus infirmum habitare in locis frigidis terrenis et humi. vel cauernosis: sed eligatur aer calidus et sic. et si naturaliter non habeat preparemus ipsum ad illam complexionem cum odoribus bonis et aromatibus suffumigationibus et aliis et respectu cibi et potus si virtus tolleret debet vti subtili dieta vt calor conuertatur ad resoluendum materiam aquosam. Cibaria etiam preparentur cum pipere gaf. et aliis rebus calefacientibus. aqua est dimittenda. dicit enim Auicen. quod non solum prohibeatur aque potus sed etiam eius aspectus secundum suam opinionem. et hoc est quia non absoluuntur a siti clamosa et videndo aquam incitantur ad potum. Vinum etiam secundum Aui. non debet exbiberi in causa cali. Intelligit tamen de vino vinoso et potenti. dabimus ergo vinum album subtile et sit pauce quantitatis declinandum est etiam ad exercitium magis quam ad quietem etiam magis vigilare quam dormire et ita in aliis ad res calefacientes declinare.

Secundum regimen principale quod est circa medicinalia consistit in duabus generalibus intentionibus. vna vertitur ad causam coniunctam eam remouendo. alia vertitur ad malam dispositionem epis que fuit causa hidropisis et aquositatis quia frustra laboraremus nisi remoueremus malam complexionem epatis quia cito rediret aquositas.

In prima intentione procedimus cum diuersis ingeniis primo cum euacuatiuis. secundo cum diureticis tertio cum his que insensibiliter euaporare faciunt resoluendo aquasitatem et ista applicantur aliquando in forma sacculorum balneorum fomentationum vnctionum emplastrorum et vltimo si ista non sufficiunt ad incisionem deuenire oportet. Solutiua autem multa ab auctoribus ponuntur sed solum hic ponentur vsualiora conuenientiora et excellentiora. Euacuatiua ergo aquositatis maxime leuia et debilia sunt sicut serum caprinum siue aqua lactis aperit enim oppilationem et educit aquositatem. Reubarbarum etiam educit aquositatem et cum hoc confortat epar. Agaricus etiam commendatur ab auctoribus si detur. ʒ. j. vel. ʒ. j. ß. et non nocet epati sicut dicit Auicen. in capitulo debilitatis epatis. Aqua chachile etiam valet vbi Gen. nihil dicit de littera Aui. in hoc loco licet sit corrupta vbi euacuatiua commemorando ponit cardamomum et aquam eius tamen non inuenitur ab aliquo auctore quod sit solutiuum: sed Gen. in vno suo consilio de cura hidropisis asclitis a causa calida dicit quod predicta littera Aui. est corrupta et causa est quia apud arabes habentur hec nomina chachile chacbole: et ideo propter eorum conformitatem errauit Gerar. cremonensis qui transduxit. nam chacbole significat cardamomum.

cbachile vero est soldanella vel saldanella que habet mirabilem proprietatem educendi aquositatem de qua etiam mulieres faciunt aquam ad delendas maculas faciei de qua cbachile facit Serapio capitulum in littera. C. et laudat eam maxime succum eius educit enim aquositatem citrinam sine difficultate. Alia proprietas quam habet est quod confortat epar a tota specie: et tota cura in his duobus consistit. Rasis etiam septimo continentis: et Nicolus flo. laudant maxime eam et exhibet de ea seu succo eius usque ad. ʒ. iij. vel. iiij. ℥.

¶ Nota tamen quod in uno Nicolo impresso deest de hac herba. ubi est istud dicens scilicet est herba quedam que nascitur apud cornetum quam incole appellant soldanam que mirabiliter educit aquositatem et soluit sine molestia. Ponit autem Aui. canonem in administratione horum solutiuorum quod nos non debemus euacuare cum his que nocent epati. sed si non possumus aliter facere saltem debemus confortare ipsum epar post solutionem. Item mirabolani citrini dicit Aui. in hidropisi cali. simul ter serapinum quod est gummi quoddam in frigidatiuum videlicet. de quo Mesue facit capitulum et est fortius quam cbachile vel agaricus et quandoque tamen oportet transire usque ad serapinum quod est fortius. Mesue dat modum conficiendi pillulas de serapino et possumus dare usque ad. ʒ. ℥. et sunt usuales et tenentur confecte. valet etiam ad soluendum succus radicis hireos quod oritur in locis siccis et siluestribus et debet capi agreste quia est fortioris resolutionis hireos vero hortulanus viliter operatur. lauantur enim radices et conteruntur. et oportet quod succus talis faciat residentiam: postea aqua supernatans facit ad solutionem. et de eo dicit Gordonius quod sanat eos qui sunt possibiles sanari. Et Nicolus floren. recitat de hoc multas historias dando singulis quattuor vel sex diebus de succo hireos et in intermediis diebus dando de succo prassij vel aque eius ad confortandum epar et ita exhibere aquam cuscute vel absynthij. Gordonius dat quantum in media testa oui potest contineri. potest etiam dari et ita est in communi practica usque ad ʒ. ℥. incipiendo primo a minori dosi ut a ʒ. ij. vel. iij. usque ad conuenientem dosim. Est aliud cano. quod euacuationes fiant sepe et non copiose ut natura possit refici et restaurari: quia in una euacuatione non posset tolerare. Si indigemus fortioribus solutiuis habemus mezereon que laureola dicitur velles terre vel faciens viduas et fiunt pillule ex eo electuarium quod facit Mesue et fuerunt date de hoc. ʒ. ij. duci Francisco sfortie et fecerunt ei maximam angustiam: ideo si possumus ista vitare melius est quia nocent epati. Aliud forte est electuarium de quo possumus dare coclear unum quod electuarium est succus cucumeris asinini exiccatus: de quo dicit. Plinius quod conseruatur centum annis et quod nullum est solutiuum quod tanto tempore conseruetur possumus etiam dare de euforbio usque ad grana. 8. valent etiam pillule de euforbio. et aromatarius de la serenella. Papie dat unam paruam pillulam in cura quartane et doloris iuncturarum a causa frigi. et mirabiliter soluit et nimirum verum exhibere mediocria solutiua et frequenter melius est. Itemus ergo in minoribus exhibendo de agar. reubarbaro soldanella hireos sepius intermittendo confortantia epar interiectis diebus ut supradictum est. Flobo. vero est maxime cauenda nam in capitulo de cacessia dicit Aui. quod non de sanguis euacuari et dicit et vitet eam omnis hydropicus: ergo in hidropisi non est fienda quia est prior dispositio quia epar infrigidatur et tanto magis aquositatem generat. Duo tamen sunt casus in quibus licitum est flobotomare. Primus est si peruenit hidropisis propter retentionem menstruorum. Secundus si propter retentionem emoroidarum ita quod natura non sit potens has superfluitates euacuare. regurgitant enim ad epar: et ita cum insiciunt unde pro euacuatione illarum conuenit flo. et in cura timpanitis. dicit Auicen. debet cauere quisque ne decipiatur sicut medicus qui videns urinam rub. et credit talem rubedinem prouenire ex causa calida et erat ex debilitate sequestratiue epatis. ubi vero hidropisis fiat propter apostema epatis. ipso eius cura recurratur ad curam apostematis epatis.

Remouetur etiam hec dispositio procedendo cũ diureticis aperitiuis inter vnã euacuationem ⁊ aliam dando sirupos aperitiuos videlicet sirup. de bisan. de duabus et de quinq; radi. cum aquis ab sẽntbij prassij cuscute feniculi. Et Nicolus laudat vnã decoctionẽ prassij q̃ prouocat vrinã. Curamus etiã cũ his que insensibiliter resoluũt vt ponẽdo infirmuʒ sub sole ⁊ coopertẽdo omnia mẽbra preter ventrẽ ita φ radij solis solum ven. tã gant etiam cum arena cali. ven. in ipsa sepeliendo. etiaʒ capiatur tabula in qua sit foramen amplum ita vt totus venter ingredi possit. ventre vero existente in dicto foramine capiatur aqua ⁊ res calide exiccantes vt saluia maiorana rosmarinus pulegium camomilla anetum origanum sticados folia lauri cuʒ sale alumine ⁊ sulfure ⁊ capiatur media situla vini ⁊ media lixiuij ⁊ omnia simul decoquantur deinde ponatur lintheamen circa tabulam ⁊ corpus ne vapor ille egrediatur et ex ista decoctione vaporetur. rarefaciet enim poros ⁊ subtiliabit materiam et eam resoluet. ⁊ cum incipit infrigidari dicta decoctio imponanſ lapides igniti ad intra vt iterum calefiat ⁊ euaporet possumus etiam applicare sacculos ventri plenos arena sulfure ⁊ sale ⁊ alumine. Cõmune etiam remediũ est balneare ven. ex vrina infantis colerici ⁊ supra ventrem spargere pulueres exiccatiuos: vt de semine anisi ⁊ de stercore caprino. inungendo etiam cum oleis vt aneti ⁊ lilij cõueniunt etiam emplastra vt de stercore vaccino actualiter cal. singulare etiã est emplastrum de granis lauri qđ ponitur a Mesue ⁊ est in forma ceroti vt. s. ponatur supra ventreʒ. valet etiam vnguentum agrippa Nicolai. etiã limatie cum testa conterantur ⁊ reducantur in forma emplastri ⁊ applicentur supra ventrem: ⁊ dimittantur quousq; cadant per se. Ultimo loco aliquando est deueniendũ ad incisionem. de qua tamen incisione testãtur omnes auctores paucos euadere. ⁊ de qua Conciliator differentiã facit. et Senti. tangit eandem difficultatem sub hoc titulo. Dubitatur ꝓpter presumptuosos. ⁊ ponit tres conditiones requisitas que obseruande sint ad hoc vt debita fiat incisio. Prima φ corpus sit robustum. Secunda φ sit eger iuuenis quia si in infantia vel senectute esset non conueniret. Tertia φ cura sit tẽperata ꝑ alias vias ⁊ est fienda eleuãdo miracb in . ar te superiori ⁊ sub vmbilico declinãs ad dextrum . si sit propter epar ⁊ ad sinistrũ si sit ꝓpter spleneʒ ⁊ immittatur canula ⁊ paulatine dimittatur exire aqua. In diebus vero intermedijs in quibus sit extractio dicte aque vel si in die ter vel quater extrahatur de dicta aqua interea in spacijs intermedijs oportebit cuʒ bonis cibis confortare ⁊ bonis confectionib⁹. postea extracta dicta aqua dimittaſ pellis ⁊ ligetur cum fascia. Cõfectiones vero q̃s dam⁹ dieb⁹ intermedijs sunt vt dialacca dãdo. ʒ. ij. l mane diacurcuma quã laudat Auicen. in ꝑsenti capitulo dicẽs φ est species ad omnes species hidropisis cum aqua endi. cuscute absĩn. Ubi vero prouentat a mala complexiõe cali. refrangimus cum confectionib⁹ triasandolorum diarodon abba. reubarbarum in confortando maxime valet etiã tro. de reubar. descripti a Mes. quos etiam laudat Joan. mattheus gradi mirabiliter valent dando singula hebdomada his. ʒ. ij. sic factum fuit duci Frãcisco Sfortie. vʒ etiã epar adip. ⁊ alia que a proprietate respiciunt epar etiã electuarium de vino. ⁊ in cã cal. vʒ siru. de bisan. in causa vero frig. siru. de absĩnthio cuʒ aqua cuscute prassij ⁊ euaporatorij: quare ⁊c.

Cura hidropisis hiposarce.

In ista cura duplici indigemus regimine. s. 6. rerũ non naturalium ⁊ regimine medicinalium. regimẽ. 6. reruʒ non naturaliũ sicut dictum est supra dʒ esse cal. ⁊ sic. ex quo causa est fri. ⁊ hu. s. san. flegmaticus q̃ nõ potuit conuerti a membris. Aer non sit fri. pluuiosus nec nebulosus. habitatio non sit hu. dieta sit subtilis si virtus tolleret. et ideo dicebat Aui. φ sufficit semel comedere: ⁊ hoc in cura hidropisis ascitis. et Rasis in presenti cap. Cibaria sint talia

q ex eis nō generet materia flegmatica. et ideo non debent esse fri. et hu. et sint ea que generent san. bonum et subtilē. et sint etiam facilis digestionis vt vinū carnes bone oua sorbilia. et Nicolus recitat de vno qui comedebat aludas quod non credo impletas cum petrosilio cū pane biscocto et modico vini subtilis et in sero cum pane puro infuso in vino et asperso cum puluere quē describit sic. ℞. cinnamomi electi. ʒ. s. gario. galāge macis ani si amomi lacce lote aā. ʒ. v. in nocte stabat sine potu et sic curatus est. et tu vide Nicolum. Utatur exercitio si fuerit fortis et si debilis faciat se supinū portare et si fuerit virtus fortis bonum est q deambulet per loca arenosa et sit continue qui abstergat sudorem: quia per exercitium partes ille subtiliantur. et ita talis materia aquosa resoluitur. cōuenit etiā magis vigilia q̄ somnus: conueniunt et accidentia excacantia.

¶ Secundum regimen scilicet medicinaliū duas habet intentiones. Prima vertitur ad materiā que est cā coniuncta vt illa remoueatur. Secūda vertit ad malam dispositionem epatis: qz oportet ipsum bene disponere: qz iterum aggregaretur materia. Prima intentio que est remotio cause coniuncte completur cū diuersis ingenijs. primo cum medicinis solutiuis sed prius digerendo materiā illā tamen digestio in ascite non sic requiritur: quia a materia aquosa labili et fluxibili prouenit. digerimus enim cum sirupis de quibus dictū est supra. scilicet cum melle ros. oximelle. s. cū siru. de duabus et de quinqz radici. cū aqua absyn. cuscute feniculi continuando quinqz vel sex diebus. Circa euacuationem autem quidam cañ. sunt obseruandi. et Auicē. remittit se ad curaz hidropisis ascitis. Primus cañ. est q nō debemus euacuare cum his que nocent epati: quia epar tunc est multum debilitatum. et ideo elleborus coloquintida et similia sunt vitanda si possumus habere alia. Secundus cañ. est q in intermedijs dieb⁹ debem⁹ administrare ea que confortant et remouent nocumentum impressum in epate per medicinas solutiuas. Tertius cañ. est q non debemus esse contēti vna sola euacuatione eo q hec egritudo est cronica. et ideo Aui. in cura caceste dicit. Nō dimittas materiam figi nec retineri. ideo frequenter euacuamus. idem etiam dicit in presenti cura. Euacuamus ergo cū solutiuis. et primo cum hiera. s. Gal. cuius hiere laudes habemus in capi. de egritudinibus stomachi. et in cura caceste dicit Ipsa enim euacuat superfluitates dimittendo humiditates innatas de qua dabimus circa quantitatem. ʒ. s. etiam possumus admiscere cuz hiera. s. de agari. vt capiendo hiere. ʒ. s. agari. trocisca. ʒ. s et agaricus est cōmendatus in capitulo debilitatis epatis. et pillule de reubar. et iste sunt vltime. laudantur enim in capitulo de cura hidropisis biposarce et euacuant humorem flegmaticum cōfortando epar. Et dicit Nicolus de mente Gui. q multos curauit exhibendo. ʒ. ij. dictarum pillularū de quattuor in quattuor diebus et quia aliquando iste materie putresiunt et in coleram conuertunt: ideo reubarba. conuenit. conuenit etiam electuariū diasenicon et electuariū indū verum vt in pluribus practici dimittunt scamoneata: qz epati nocent. vel saltē postea confortamus epar vbi sit necessariū exhibere huiusmodi scamoneata. Si ḋo volum⁹ exhibere reubar. et agari. simul sic cōponemus. ℞. reubar. et agari. trocī. aā. ℈. ij. et fiant ex eis pillule quinqz quas sumat. et ita singula hebdomoda capiat dictas quinqz pillulas. et sic vtor ego in practica et sic nō debemus dimittere materiā figi sed singula hebdomoda euacuare. Alius cañ. Auic. est q quādo euacuamus debemus cauere ne euacuemus coleraz: quia aquositati resistit vt in biposarca: quia materia est flegmatica et colera est frenum flegmatis saluo si cū dicta hidropisi complicaretur feb. colerica vel pleuresis: quia tunc ratione illius possemus euacuare colerā. et quando cum hidropisi complicatur feb. in digestiuis et alijs debemus admiscere frig. cum cali. quia natura dirigit vnūquodqz applicando egritudini cui contraria

tur sicut dicit Hippo. in libro epidimiarum. et Aui. prima quarti. c. de emitriteo de flo. dicit Auicē. quod est minus timorosa in hac specie et in timpanite quam in ascliteʒ; licz in omnibus speciebus sit vitāda. ratio est duplex. Prima quia virtus est fortior in biposarca vt dictū est eo quod deterior est asclites. deinde timpanites. postea biposarca. Secunda est quia materia biposarcā faciens in venis magis cōtinetur et illa que facit timpanitē et asclitem continetur in ventre et in eius concauitatibus: et sic quia biposarce materia est in venis si faceremus flo. euacuarem⁹ de materia faciente biposarcam vt dicit Aui. Quod si materia proueniat ex retētione sang. menstrui vel emoroidaruʒ quod tunc audacius possumus flobotomare. vtimur etiam diureticis. scilicet siru. de coctionibus et alijs vt sirupo de bisan. de duabus et de quinque radicibus. etiam ex decoctione radicum sparagi brusci et petrosilij. Item cum succo vel decoctione prassij sicut dictum est de mente Nicoli pro pauperibus. Aqua etiam andachobche quod est species trifolij etiā aqua lactis. et aliqui laudauerūt cantarides sed Auicēne nō placent: quia sunt ventose. Per exterius applicata. Primo est stare sub sole tempore cali. et stare capite cooperto ab Auice. laudatur quod resoluit materiā illam circa partes cutaneas existentem. vʒ etiam sepultura in arena vt dicit Nicolus. cinis etiam cal. est singularissim⁹ applicatus circa partes inflatas. etiā introitus balnei sicci tempore vacuitatis stomachi est enim causa quod talis materia exiccatur. et si non habeatur stufa artificialiter fiat vel fiat balneum cum reb⁹ exiccantibus vt cū aneto origano abrotano salvia rosemarino folijs lauri et alijs ponendo infirmum super asserem extensum et cooperiatur cum lintheamine sicut supra dictum est. Conueniunt etiā balnea naturalia vel artificialia salsa aluminosa sulfurea et nitrosa. laudat et Aui. quod huiusmodi infirmi ponantur in clibano quando panis est extractus et ponantur super tabulam intra clibanū capite tamen ad extra existenti ne suffocetur aere clibani calido.

¶ Secunda intentio rerū medicinalium est ad remouendum causam que fuit cā huius materie. i. oportet vt eradicemus malam dispositionem epatis circa quā oportet considerare que sit causa huius male dispositionis an oppilatio an apostema an mala cōplexio. Et si fueru apostema cura eius erit cura apostematis. Similiter si oppillatio. Et si fuerit mala complexio seu debilitas epatis remouemus diuersimode fm diuersitateʒ cause videlicet si fuerit causa frigi. confortabimus epar ad cali. dādo de electuario diacurcume. ʒ. ij. cū aqua absin. et cuscute. dabimus etiam confectionem dialacce vel reubar. vel epar adip. absyn. vel eupatorium. Si vero fuerit causa cali. conueniunt vt siru. de bisan. de endi. de cico. cōfectio diarodon ab. et triasan. cōfectio diarodon. d. cōi. Et si timeremus esse cali. contēperabim⁹ cū alio elio fri. vt speciebus diarodon abb. et similibus confortando. etiā dialacca et diacurcuma cū dictis spēbus valent. Auctor autē libri qui rosa anglica appellatur ponit vnum elm quod appellatur elm de cucube. laudes eius ab eo vide. ponitur et hoc idē electuariū a Jo. mathbeo gradi de mente Thesauri pauperum qui liber quasi idē est cū rosa anglica. dicit Mathbeus gradi quod nullum fuit excellentius remedium quam tro. de reubarba. admiscēdo secum de speciebus diarodon abba. et hoc si timeremus caliditatem reubar. et hoc factum fuit in principe Sfortia qui ab huiusmodi egritudine curatus fuit: quare etc.

¶ Cura hidropisis timpanitis.

Habens hanc egritudinem pro cura eius dʒ vitare generantia ventositatem et debet vti eis que eam resoluunt: iōeedeʒ intentiones sunt obseruande sicut in predictis. prima est administratio regiminis quod debet esse calidūʒ et sic. secunda ad materiam coniunctam

conuertitur. et primo ad resoluendum eam secundo ad remouendum malam dispositionem epatis.

¶ In prima intentione exhibentur solutiua non solum que euacuant ventositatem sed et aquositatem: quia ventositati coniungitur aquositas que fouet dictam ventositatem. Solutiua satis dicta sunt ad resoluendum ventositatem. etiam fiat sicut dicit Rasis sacculus ex milio panico sulfure sale et cinere cal. et ponere supra ventrem vt dicit Nicolus. Item decoctio ex lixiuio vino albo camomilla origano calamento et alijs dictis resoluentibus et faciendo decoctionem cum spongia vel vesica vel panno apponendo sepe et sepius. ventose etiam sicce posite supra ventrem valent multum et laudantur a Rasi. Item diagalanga diaciminum diamuscus etiam de baccis lauri galanga ciminum de quibus supra dictum est. Jo. arcu. dicit esse singularissimum remedium etiam de baccis lauri ponendo in clisteribus. ℥. iij. quia fit propinquum loco in quo continetur materia et sic fit resolutio ventositatis. commendatur etiam ad eandem intentionem exercitium tempore inanitionis similiter sustinere famem et sitim. Item colliria resolutiua et clisteria carminatiua sunt multum vtilia vt verbi gratia. Rx. camomille meliloti aneti ana. M. j. seminis anisi cimini ana. ℥. ij. bulliant in sufficienti quantitate aque et fiat decoctio de qua capiatur lib. j. electuarij de baccis lauri. ℥. ij. biere. ℥. ß. olei camomille vel aneti. ℥. iij. misce et fiat clistere. Fiant etiam suppositoria resolutiua ventositatis vt Rx. foliorum rute mediocriter exiccatorum cimini anisi feni. ana. ℥. j. subtiliter puluerizentur et incorporentur in sufficienti quantitate mellis cocti. et fiat suppositoria conuenit etiam secundum Rasim fortis fricatio ven. cum panno cal. vt porositates bene aperiantur et ventositas resoluatur.

¶ Secunda intentio est remouere malam dispositionem epatis et confortare ipsum considerando causam eius de quibus sepe supra dictum est. Et no. quod species hidropisis plerumque abinuicem non absoluuntur sed sepenumero complicantur etc.

¶ Cura doloris splenetici.

Cura huius egritudinis diuersificatur secundum cause diuersitatem incipiendo a causa cali. oportet considerare naturam doloris splenetici. Si. n. fuerit mala complexio cal. sufficit alteratio et regimen contrarium et abscisio cause: ideo oportet alterare causam calefacientem et ordinare regimen contrarium tam cum interius applicatis quam exterius. et ita de qualibet mala complexione dicendum semper ordinando regimen contrarium. Si vero fuerit mala complexio dependens a materia humorali sicut plurimum contingit tres intentiones sunt obseruande supposito debito regimine de quo abunde multotiens dictum est. prima est digestio. secunda euacuatio. tertia resolutio et remotio male complexionis.

¶ Prima intentio completur cum siruppo acetoso vio. de endi. cum aquis appropriatis sin. cico. endi. violarum acetose etc.

¶ Secunda intentio completur cum reubar. pillulis aureis aggregatiuis diaprunt. s. electuario succi rosa. etc.

¶ Tertia intentio completur cum debilibus resolutiuis quia materia est cali. et si tota est eradicata remouebimus malam complexionem et confortabimus cum predictis siru. etiam cum aquis zucharo rosa. violato triasan. diarodon abba. et. d. communi. Per exterius vero inungendo cum oleo ros. violato: etiam epithimetur splen. cum aqua ro. plan. et alijs infrigidantibus permiscendo puluerem rosa. Si vero sit humor flegmaticus oportet primo digerere ipsum flegma cum his que sepius dicta sunt. Sed oportet notare causam. quod medicine digestiue debent esse vigoratiores et fortiores quam in egritudinibus epatis: quia materie contente in splene multum distant a vijs ductuum: ideo medicine non possunt ita ad splenem penetrare propter earum grossitiem. ideo oportet semper in eisdem medicinis admiscere acetum. et in causa cal. siru. ace. est conueniens. et in causa fri. oximel. s. vel compositum vel squiliticum cum melle ro. etiam cum siru. de duabus et de quinque radi. Euacuationis vero intentio completur cum aga. quod et

cussio. quarta digestio. quinta euatio. sexta resolutio. septima remotio male complexionis in epe derelicte.

¶ In prima intentione opz disponere regimen quod prohibeat augmentum siue complementum apatis administrando regimen fri. et si non sit naturaliter fiat artificialiter infrigidando et immobilitando hu. ne moueant ad locum apatis. In cibo autem sit contentus ptisana or. vel pane infuso in brodio dimittant carnes oua et alia san. generantia. Et lz plurima alia apata possint fieri in epate tamen et plurimum est apa cal. Et sicut de aere et dieta dictuz est ita de alijs sex rebus non naturalibus ordinandum est. de hoc multotiens habitum est in superioribus: ideo prolongare sermonem non oportet.

¶ Secunda intentio est diuersio que multum facit ad prohibendum augmentuz apatis subtrahendo materiam que est parata recipi et ista completur flo. de qua loquitur Aui. in principio istius capituli et dicit quod primum opz egrotantis dispositionem considerare et alia. s. virtute qz si consenserit faciemus flo. vel in vena media. i. nigra vel in cephalica vel in basilica. et secundum maiorez vel minorem repletionem et virtutis tenorem extrahemus magnam vel paucam quantitatem san. sed flo. vene nigre et cephalice non ita facit ad propositum apostematis epatis sicut facit flo. vene basilice propter directum aspectum: sed vt nobis ostenderet Aui. necessitatem flo. dixit vt fiat flo. ex omnibus dictis venis. et etiam ita facit in capitulo de cura pleuresis. et ideo si non inueniremus basilicam non propter hoc desistas in flobotomando aliam venam. s. cephalicam vel nigram. et hoc maxime si non apparet propter pinguedinem fiat de cephalica lz magis capiti deseruiat. Utrum autem talis flo. debeat fieri in latere dextro vel sinistro facit concilia tor differentiam. 19 & videeam. et Gen. tenet hanc opinionem Conciliato. fit etiam diuersio cum fricationibus ligaturis et alijs que faciunt ad diuersionem san. et hu. currentium. etiam cum ventosis in extremitatibus.

¶ Tertia intentio est repercussio que facit ad prohibendum augmentum apatis et hoc fit constringendo porrositates epatis ne recipiat materiam: et in hac intentione ponit Aui. can. obseruandos et alios timores quos debemus timere et cauere. Primus est quod aduertimus in vsu istorum fri. repercussiuorum quia epar habet venas strictas et est membrum paruum cadere in oppilationes. et ideo aduertendum est qz fri. constringendo vias sunt causa oppilationis. Secundus est quod nos debemus aduertere qz apa epis facillime induratur qz partes subtiles apatis resoluuntur et remanent partes grosse. ideo dicit Auicen. quod non euadit aliquis ex apate indurato. etiam dicit Auicen. o quam velociter respondet duritiei ideo non debemus nimis infrigidare. Tertius est quod aduertamus in vsu sti. fri. ne sui frigiditate prohibeamus resudationem. ideo etiam in pleuresi est vitan. in prima parte augmenti. semper enim ex tali apostemate resudat aliquid de materia: ideo fit sputum subrubeum vel subcitrinum: et ita etiam resudat aliquid ex apostemate epis et illa virulentia indiget abstersione. Quartus est quod ista repercussiua fri. sunt aliquando causa retentionis colere in epe et ideo sunt causa maioris inflammationis et prohibet ne materia colerica mittatur ad cistim fellis. Ideo dico stantibus istis cau. quod repercussiua non debent esse fortia et semper debemus aliquid immiscere quod habeat virtutem aperitiuam et abstersiuam exhibendo aliquando ea que per interius et aliquando ea que per exterius applicantur. Per interius damus siru. vz rosa. de succo ace. de cito. cum aquis appropriatis scz aceto. plan que singularissima est qz non est constrictiua sed aperitiua: lz quidam dicant quod est constrictiua sz male. Et nota tex. quod in cura oppilationis epis laudat Aui. aquam pla. factam ex folijs et ra. suis et cum hoc ponemus aquam en. que conuenit cum epe. miscemus etiam cum supradictis ads aliquam ex istis. s. ci. capilli et euene. qz abstergunt et aperiunt et hoc vbi materia sit cali. quia si esset frigi. conueniret mel ro. com siru. ro. et tunc cum aqua absyn. que non ita infrigidat Per exterius autem conueniunt epithimata et inunctiones: vt ex oleo rosato et de cito. et epithima ex aqua plantaginis. solatri et rosatum cum panno infu

so applicetur epati sa ciendo etiam sacculos ex pulueribus vt ex sandalis albis rubeis et citri. rosis corticibus et flori bus granatorum et puluerizare et super epar applicare cum sacculo. Si etiam fortius indigemus apponemus tam in epithimate quam in sacculo quattuor vel sex grana campbore. aut ex eis possumus facere emplastra. Si vero materia esset frigida non faciemus epithimata ex rebus fri. istis sed cum eis poneremus de calefactiuis vt absin. squinanto mastice cum oleo ro. et mastichino etiam ex decoctione absin. et squinanti ponendo super epar.

¶ Quarta intentio est digestio. si enim sit alius hu. a sanguine diuersificabitur digestio secundum diuer. hu. quia si erit colericus digerendus erit cum digerentibus coleram et sic de alijs. Est tamen obseruandus canon. in hac intentione quod illa que exhibemus secundum diuersitatem humorum debent habere virtutem stip. conuenit ergo siru. ro. de ribes de succo aceto. oportet enim simul stipticare et digerere et maxime quia sumus in prin. et ideo non conuenit siru. vio. quia nihil habet stip. Ubi vero nec essemus in prin. nec in augmento ita quod iam fluxa esset materia que debebat fluere: tunc possumus vti alijs non stipticis: et tunc daremus siru. acetosum vio. et alios sepe dictos et isti conueniunt pro digestione materie colerice. In flegmatica vero conuenit mel. ro. oximel sim. sirupus de duabus radid. In melancolica vero etiam propria conueniunt digestiua vt siru. de pomis simplex: siru. de fumoterre.

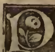
¶ Quinta intentio est euacuatio et est obseruandus canon. predictus ab Auicenna pluries quod quando volumus euacuare oportet considerare locum apostematis quia si est in concauo oportet euacuare per venas meseraicas et intestina. si autem in gibbo per venas emulgentes et vias vrine: facere autem aliter est magnus error et diuersificatur huiusmodi intentio secundum diuersitatem humorum. nam si sit colera euacuabimus cum reubar. cassio. et manna et non oportet quod sint fortia attrahentia quia essent causa augmenti apostematis agitando hu. conuenit ergo reubar. in infusione. et laudauit Aui. vt exhibeatur huiusmodi medicine cum pane vel alio cibo. de quo dubitat Gen. nihil determinando. precipit enim Aui. vt exhibeatur turbith ellebori oppositum huius habetur. iiij. f. c. de regulis communibus solutionis ven. et vomitus. vbi dicit quod medicina adhuc existente in stomacho non datur cibus exhiberi. Mathe. de gradi soluit dicens quod regula est in cura apostematis quod non soluamus ven. cum medicinis trahentibus a remotis materias ad ipsum epar: quia tunc est timor de augmento et additione apostematis: et debemus euacuare quod in epate continetur: et quia aliquando materia est grossa et rebellis: ideo indiget forti solutiuo vt turbith vel elleboro verum quia iste materie habent annexam aliam virtutem. s. quod attrahunt a longinquis ideo ingeniatus est Aui. vnum modum quo caueret ab epate et non ab alijs membris vtendo ad paucam quantitatem solutiui et secundo admiscendo cibum et ita cibus alteratus cum virtute huiusmodi solutiui facit solu. et non attrahit a remotis quia illud pauca cum solutiuum quod non fuisset sufficiens ad attrahendum materiam admixtum tamen cum cibo et alterato ipso cibo complet solutionem et non attrahit a remotis quia eius virtus refrangitur a cibo. Sed posset quis dicere quod re est quod dictum solutiuum cum est in epate non attrahit a remotis: dicatur quod virtus solutiui est ita confracta quod non potest a longiori loco attrahere: et ideo dicit Auice. aliquid ex istis solutiuis quasi velit innuere quod illud solutiuum sit pa. Euacuatiua colere flegmatis et melancolie satis dicta sunt supra: ideo diuersimode procedimus euacuando secundum diuersitatem humoris.

¶ Sexta intentio est resolutio: in hac intentione ponit Auicen. can. vnum quod in ista via non debemus absoluere solutiua a stip. confortatiuis vt spicam squinantum quia epar est membrum sicut sanguis congelatus siue coagulatus et est membrum satis laxum et dissolubile. esset ergo timor ne tale membrum eliquaretur et dissolueretur sicut cum digestiuis semper miscemus quod habeat virtutem apertiuam. si ergo volumus facere decoctionem pro fomentatione. verbi gratia mellilloti camomille altee addemus aliquid stip. vt spicam et squi

natum: conueniunt ergo in hac intentione reso. inunctiones emplastra epitimata fomentationes circa regionem epatis cum aneto meliloto altea et camomilla ponendo aliquid de rosis de absinthio vel masticis. inunctiones vt cum oleo liliorum camomillino anetino et simul miscere ponendo semper de oleo absin. ad stiptic andum et confortandum.

¶ Septima et vltima intentio est remotio male complexionis: et ista proportionatur cause quia si est calida. debemus remouere cum frigidis. et econtra. Completur autem hec intentio cum his que per interius applicantur. Per interius cum infrigi. secundum diuersitatem cause modo dicto. et hoc quando tale apostema terminatur per reso. Aliquando tamen deuenit ad saniationem et cognoscimus per hoc quod non diminuitur feb. nec dolor: immo forte augetur quia circa generationem saniei accidunt dolores etc. Et ita arguendum est quod saniatur et si est sanguineum apostema maxime ad dubleti. i. saniem conuertitur et ideo debemus adiuuare naturam ad collectionem saniei vt citius apostema maturetur. laudatur ad hoc decoctio pas. ficuum siccarum altee maluarum seminis lini et fenugreci. et ita ex eis facimus emplastrum cum butiro vel oleo amig. d. cum assungia pinguedine galline anatis. Maturato autem apate rumpimus ipsum cum tussi motu forti prouocando vomitum vel sternutationem vel saltando et sic de similibus motibus. postea abstergimus secundum diuersa latera: vt si est in gibbo dabimus abstersiua que sunt vrine prouocatiua vt aquam mellis zucbari vel ordei vel cicerum rub. Si autem in concauo dabimus ea que faciunt ad prouocationem secessus: vt cassiam mannam tamarindos serum caprinum: postmodum consolidamus cum boloar. terra sigillata vt supra dictum est. Si autem ad duritiem deueniat raro curantur sed postea ad hidropisim deueniunt. Est ergo intentio ad mollificandum cum radice altee maluis farina. s. lini et butiro. Sed vnum singulare remedium est emplastrum meliloti quod describitur a Mes. i nantidotario in duritie splenis epatis et duritie quasi olim membrorum et ponitur cum cotio sub loco. etiam isopi cerotum. d. filagri. Et nota quod isopus humida. s. sordities lane ouium incorporata cum oleo ami. d. vel butiro in apostematibus aurium puerorum vel in grandulis mirabiliter mollificat et resoluit. Et ego consequutus sum maximum honorem et si possibile est fiat remotio duritiei apostematis: tamen quando est confirmata durities non curatur vt dicit Aui. quare etc.

¶ Cura debilitatis epatis.

Pro cura debilitatis epatis ponit Aui. in prin. ca. cap. quod medicine que adhibentur ad debilitatem epatis debent esse aperitiue cum leui caliditate et subtili. leui. quia non multum eleuate in caliditate quia si contingeret quod esset discrasiatum ad calidum adderent in causam cali. et propter hoc vt calor epis confortetur tali leui caliditate. Et quod habeant virtutem aperitiuam quia cum debilitate epis communiter oppilationes coniunguntur propter venarum strictvram quia ex debilitate multe in ipso generantur superfluitates que aggregate causant oppilationem. Alia virtus que opus est in huiusmodi medicinis est virtus stitica et abstersiua. leniter quia superfluitates que generantur indigent abstersione. et dicit Nicol. quod multum conuenit terbentina quia est abstersiua et lenitiua. ideo ponit vnum electuarium de terbentina. Aui. in hac cura et medicine que epi exhibentur sint stip. quia epar est membrum laxum et omnes humores preseruari a putrefactione quia multi humores non bene dispositi generantur: ideo oportet illa exhibere que omnes has virtutes compleant vt cinamomum quod habet omnes has virtutes. Stante ergo isto casu oportet considerare causam et quia vt plurimum causa debilitatis epatis est frigida et si est cal. tandem deducitur epar ad infrigidationem propter multas reso. san. et spirituum: et ideo ad confortationem quedam sunt simplicia vt absintium in quo omnes doctores conueniunt quia est epatis calefactiuum: temperate. aperit enim rationem partium subtilium et habet virtutem stip. et solutiuum. squinnantum et spica similiter sunt singularissima in confortatione epatis. pistacbi vel fistici passule etiam dul. quas laudat multum Aui. et etiam in cura ma-

le complexionis cali.q2 a tota substantia respiciũt epar vt in capitulo de mala complexione frigi. epatis: quia vult q magis faciant ad confortationẽ epatis sui proprietate q̃ per eius caliditatẽ noceant:⁊ debent esse potius aliqualr ace tose q̃ dul.in cã cali.in presenti etiã cap. eas bis laudat ⁊ etiam in fine capituli dicit q fluxũ curant lotiuũ ⁊ in cõmuni practica multũ confert exhibere vnũ coclear passu.in fluxo lotiuo. Etiã carnes limatiarũ in cura male cõplexionis cal. ⁊ fri.laudanꝰ ab Auicen. ⁊ connumerat eas in rebus cõuenientibꝰ epati.de quo facit dubitationẽ Sen.differentia.lxviij Et Joã.matthe' de gradi tenet q̃ Sent. ⁊ cõtra eũ arguit.vide eũ.Endiuia et vz is egritudinibus tam cali.q̃ frig.epatis quia hec agit a proprietate occulta. etiã limatie licet sint viscose ⁊ oppilent:tamẽ rõne proprietatis occulte cõueniũt ⁊ ma gis iuuant q̃ noceant: eo maxime quia artificio illa viscositas põt remoueri. p qua preparatione vide modũ preparãdi quẽ habes in fine Jacobi forli.super tegni in vltima charta.primo capiendo ci neres ⁊ ponere dictas limatias in eis cũ aqua ⁊ multotiẽs fricare abijcẽdo aquã vel cũ arena ⁊ aqua ⁊ ita sepius fricare vel cũ aqua tepida ⁊ sale ita q nunq̃ tã gant aquã fri.sed cal.q2 in aqua frigida indurescũt. Aqua etiã distillationis earum multũ valet extenuatis ⁊ ptisicis ⁊ est multũ fortis ad restaurãdũ.etiam ad debilitatem epatis.dosis eius est.ʒ.vj. in aurora ⁊ tenetur cõfecta.etiam absyn thiũ est singularissimum in solo vsu eius ⁊ nõ est timor in eo.liberaui enim hidro picam ex solo vsu eius.valet etiam aqua ordei in debilitate prouenijte a malitia complexionis cali.derelicte post feb. ter tianas.⁊ hoc expertꝰ est Mattheus gra di.Epar etiam adip.conuenit a proprietate quod aliqui estimant etiam epar lu pi. Aui.autẽ sexta quarti ponit differen tiam inter ea.facit enim de eis capitula distincta.conuenit etiã confectio dialace dando de ea coclear vnum valet etiã dia curcuma.dicit enim Auicena infra q in ea est spes ad omnes species hidropisis dando.ʒ.ij.in mane cũ aliquo liquore vt aqua absy.electuarium etiã de vino qđ ponitur ab Auice.licet non sic ab eo nominetur sed ponitur in capitulo de debi litate epatis qđ est ex sublimibus Gale. qđ forte vt dicit Senti.ponitur a Gale. in libro experimentorum vel in libro par ticularium egritudinũ qui liber memir appellatur vel decem tractatuum quẽ li brum Sen.nõ viderat ⁊ ponitur electua rium hoc in octauo libro decem tractatuũ capitulo decimoquarto. ⁊ Auicena accepit eum de verbo ad verbum sicut et facit Senti.loco allegato:lz ab eo Aui. raro inueniatur q verificet simplicia in gredientia cõpositionem.multi vsi sunt hoc electuario ⁊ maxime quidam medicus Mediola.p illustrissimo duce Bari pro fluxu epatico a quo sanatus fuit. postea vero alia egritudine obijt. Nota etiã q in isto electuario ingredit quoddam simplex qđ dicitur darsisachan de quo est dubitatio quid sit quidam enim dicunt esse aspaltum quidam flores gra nati siluestris:sed loco eius vtimur xilocaraia vel char' vel squila charoba vul gariter dicitur vel garoua vl' faba vltra marina. Jn libro autem Aristotelis qui dicitur ad Alex. multum commendatur ⁊ rubarba.⁊ dicit q est vita epatis. ⁊ ab Auer.quinto colliget comendatur q est frenum aliarum medicinarum. quidam practici dant bis vel ter de eo in hebdomoda.⁊ pro qualibet vice dant.ʒ.ſ.⁊ cu rant fluxũ epaticum. ⁊ hoc erat Siringelli secretum.Troc.etiam de reubarba. multum valent.videlicet dando.ʒ.ſ. vel. ij.bis in hebdomoda.valent etiã trocisci de rosis ⁊ eupatorio.⁊ non debemus sta re contenti in vno remedio: quia egritudo est longa dãdo suprascriptos trocis. cum siru.vel aquis confortantibus epar vt siru.de absy.vel de eupatorio.Et vbi timeretur caliditas infrigidãtes res da mus remittentes eam sicut endi.tarasacon vl' cico.dicit Nicolus de mõte Sct. q tarasacon est planta leonis que facit florem citrinum.est etiã vna alia species que cicerbita appellatur ⁊ vt quidã dicunt morsum porcinum.Et de rebus cõferentibus ehi ponit Auicena vnũ aliud declinans ad frig.s.spodium ⁊ est simile

ossibus combustis vel est radix canne cõbuste. Sed dicit Simon ianu. q non est verum: licet ponatur ab Auicena. valet etiam diarodon abbatis.ꝛ.d. communi similiter co‑fectio triasan. posita a Nicolao in antidotario. ꝛ est in communi practica ꝛ est fri. Et si superfluitates sint fri. laudat Auicē. esse exhibēdum agar. tamen omnes auctores cõueniunt in reubarbaro. ideo est in cõmuni practica in egritudinibus epatis. sed aliqui dicunt q agari. facit feua accidentia in stomacho ꝛ epate quod non videtur de mente Auicen. Sed nota in confortatione ꝛ vigoratione naturalium virtutum epatis medicine conueniunt ſm complexionem virtutum ita q ſm distemperamentum virtutum cõueniunt medicine vt si sit debilitata sola digestiua conueniũt calefa. ꝛ humectantia. Si vero retentiua conueniunt fri. Et licet auctores inuestigauerint quamlibet causam que posset quasi bet ꝟtutes epatis ledere ꝛ vna posset distemperari alio modo q̄ alia ꝛ ita ſm earum distēperiē varie requirantur medicine: tamen vt plurimum distẽperata vna omnes distẽperantur: ideo dãde sunt medicine confortatiue omnium virtutũ vel vna medicina compositis ex diuersis medicinis ꝯfortatiuis diuersarũ virtutũ ꝛc̃.

¶ Cura icteritie citrine ꝛ nigre.

Cura ista diuersificatur ſm diuersitatez icteritie: qꝛ alia debet citrine alia nigre alia illi que prouenit ex multitudine cole alia illi que prouenit ex oppillatione. diuersificatur etiam ſm diuersitatem materie. In cura ergo icteritie citrine prouenientis ex multitudine cole ꝛ a mala cõplexiõe cal. epatis quattuor intentiones sunt obseruande. prima est debitum regimē. scda digestio hu. facientis icteritiam. tertia euacuatio quarta remotio male complexionis remanentis.

¶ In prima ergo intentione oꝫ vt. vi. res non naturales declinent ad frig. ꝛ hu. ꝛ in hoc non opꝫ sermonē prolongare: qꝛ satis dictum est supra.

¶ Secunda intentio est digestio hu. colerici peccantis ꝛ hec completur cum siru. acet. s. de endi. vio. õ cicorõ succo aceto. de agresta de limonibus de acetositate citri ꝛ alijs valentibus in digerẽdo hu. colericum cum aqua endi. cico. solatri lactuce plan. acetose. ꝛ possumus admiscere cum predictis aquis iulep vel etiã per se ꝛ sic completur digestio.

¶ Tertia intentio est euacuatio ſꝫ prius fienda est flobotomia si fuerit necessaria postea debemus euacuare coleram cum cassia manna admiscendo de electuario de succo ros. de electuario ros. cum diaprũni solutiuo dando vsqꝫ ad. ʒ. iiij. etiã reubarbarũ in infus. si timemus oppilationes si nõ dabimus ipsum in substantia. Si aũt sit mala cõplexio in toto: tũc opꝫ flobotomare ipsum vt faciamus subtractionem cole etiam quia per flo. epar infrigidatur seruato tñ can. Aut. quarta primi. c. de flo. Caue ne egrum ad alteram diuersũ rerum perducas ꝛc̃. cuꝫ sanguis sit aliorum humorum frenum.

¶ Quarta intentio est remotio male cõplexionis derelicte qꝛ remanente tali mala complexione de nouo adhuc regeneratur icteritia. remouetur autē cum hiis que per interius ꝛ his que ꝑ exterius applicantur vt in cõplexione cal exhibere ea que infrigidãt epar ꝛ corpus vt sunt epithimata fri. vt capiẽdo pãnũ lini infusum in liquore fri. ꝛ epi applicando. ꝛ semper huiusmodi epithimata debẽt applicari ante assumptionem cibi ꝛ non statim replectione cole in epe ne retineat materia ꝛ propter infrigidationem prohibeatur conuersio san. applicentur ergo predicta epithimata per duas horas ante prandium ꝛ vnã ante cenam. ꝛ non debent fieri vt dictũ est statim replectione materie colerice in epe: qꝛ talis materia retinetur ꝛ retenta putrefit. ꝛ iõ in febrib⁹ qui administrãt epithimata añ cõpletã euacuationē errãt. postea ꝟo fctã euacuatione pñt approximari: ꝛ ad hoc ꝓpositũ singulariss. est aqua endi.. fiat ergo epithima sub hac forma. ℞. aq̃ end. li. s. aq̃ ro. qꝛ habet virtutē stip. siue constrictiuã. ʒ

ij.vel.iiij.sandalorum ₇ spodij añ.ʒ.ß. ace
ti.℥.ß. cū penetrat oniꝰ.spice. ℈.j. ꝑpter
virtutē calefactiuam aut croci gra.iiij.₇
fiat epithima qđ etiam est singulare pro
mala cōplexione cordis cal. si superpo
naẜ regioni cordis.₇ circa hoc.s.cor non
tanta est habenda consideratio in appli
catione huiusmodi frigidorū quia stante
repl̄one possumus etiā approximare eo
ꝙ nō est timor de prohibitione digestio
nis: q₂ cor non repletẜ cibo nec est timor
de oppilatione sicut in epate. In corde
autē cuȝ huiusmodi fri. debet poni de cō
fortantibꝰ cal. fiat ergo epithima sic. ℞.
aque ros.lib.ß.aque buglo.℥.iij. aceti.℥.
ß.sandalorum omnium ros.spodij añ.ʒ.ß.
croci been albi ₇ rub.a ·.℈.j.cāphore.℈.
ß.ligni al.℈.ß.potest etiā huic epithimati
addi de gariofilis.Et nota ꝙ poniẜ cro
cus ratione appropriationis medicina
rum ad cor laudat etiā Aui.administra
tionē balnei qđ debet esse cal. actualiter
₇ fri. virtualiter faciendo decoctionē ex
lactuca endi.₇ similibus. etiam per inte
rius administranẜ siru.infri.₇ aque ₇ cō
fectiones infri.vt zucharum ro.vio. dia
rodon ab.₇.d. cōi cōfectio triasan.iulep
vio.₇ ros.₇ acetositas citri maxime quā
do venit a multitudine cole. ₇ sic quat
tuor intētiones complenẜ. Si vero pue
nerit ꝑpter aliam cām.s. propter oppila
tiones sunt etiā quattuor intentiones ob
seruande.prima est debitum regimen. se
cūda digestio hu. tertia euacuatio.quar
ta carnalium ₇ viarum apertio.

¶ Prima ergo intētio compleẜ per regi
men qđ cause contrariaẜ.cuȝ ergo causa
oppilationis sit materia colerica grossa
vel fl'a.oportet vt regimen sit cal. aperi
tiuū ₇ subtiliatiuū:lȝ cōiuncta sit mate
ria cal.tñ nos intendimꝰ ad apertionē vt
supradictū est:₇ ideo sit cal. aliqualiter.

¶ Secunda intentio est digestio que fit
cum siru.incisiuis subtiliatiuis ₇ aperti
uis exhibēdo primo siru. de bisantijs cū
aceto. deinde siru. de duabus radi. po
stea illum de quinqꝫ exhibendo etiam de
mel.ros.etiā siru. de eupatorio in inten
tione digestionis cū aquis cico.lupulorū
fenicu.apij cuscute eupatorij.ista enim di
gerunt hu.grossos verbigratia. ℞.siru.
de bisan.℥.ß.mel.ros.℥.ß. aquarum feni
culi ₇ cico.añ.℥.j.ß.₇ quia isti siru. sunt
aperitiui ideo opȝ vt non inueniāt in sto
macho hu.multos q₂ facerēt eos ad epar
penetrare ₇ sic augereẜ oppilatio.₇ ideo
practici cōmuniter primo mundificāt sto
machū exhibendo cas.electe.ʒ x.vel dia
si.ʒ.ij.vel.℈.iiij.pillularum elefangina
rum ₇ sic postea digerere ₇ aperire vel si
est diues cum.℥.ij.manne electe.

¶ Tertia intentio est euacuatio in qua
oportet solutiua administrare que respi
ciant coleram grossam mixtā cū flegma
te ₇ primo in hac intentiōe laudaẜ aga.
quia curat egritudines quarū mater est
oppilatio.conuenit etiā reuba. in infusi.
dando.ʒ.ij.vel.iij.conuenit etiā reuba. et
agari.simul mixta verbigratia. ℞.reuba.
eli ₇ bene mundi.ʒ.iij.spice parum minu
tim incidantur ₇ infundantur in aquis
cico.vel endi.q.s.cui addatur vini albi.
odoriferi parum dimittantur in infus. p
horas x.vel.xij deinde fortis fiat expres
sio cui addatur agari.trocis.ʒ.ß.iulep vio
la.℥.ß.pro remotione mali saporis ₇ fiat
potio cum istis enim euacuamus mate
riam oppilantem.Euacuamus etiā cum
diafenicone cum elleboro indo cum hiera. s.
dando.℥.ß. cum.ʒ.ß.aga.trocis. Clisteria
autem multum laudantur:quia pertin
git virtus eorum ad intestina superiora:
₇ quia in hac egritudine vt plurimum
fit stipticitas ven.ideo oportet tenere ven.
lubricum.confert etiam flo . basilice vel
saluatelle maxime quando materia illa
est admixta san. que saluatella est inter
digitum paruum ₇ anularem :quia per
flo. agitantur humores ₇ sunt causa ꝙ
vbi prius ille humor qui erat firmus po
stea agitatur ₇ exoppilatur illa via que
prius erat oppilata.

¶ Quarta intentio est apertio viarū.con
ueniūt ergo primo siru.aperitiui ₇ aque
aperitiue vt siru.de bisan.de duabus de
quinqꝫ radi.cum aquis aperitiuis vt lu
pulorum cuscute feni.₇ aqua sparagi &
vȝ cum predictis siru .vȝ etiam famosa
decoctio quinqꝫ radicum.s. apij fenicu
li sparagi petrosilij brusci que sunt opti
me laudande deinde decoquende quo
usqꝫ medietas sit consumpta ₇ ita ma

ne exhibere. Nicolus flo. laudat aquam rasani ab Auic. cōmendatam & habetur secundo can. capitulo de rasano ꝙ curat icteritiam & aqua decoctionis foliorum rasani ea contundēdo & ex eis per quattuor dies exhibendo. ℥. iiij. de dicta decoctione vel etiam aqua distillationis ipsorum foliorum: quia erit gustui gratior. Secundum remediū positum a Nicolo sunt lūbrici terrestres exiccati quos Auicen. laudat remouendo icteritiaȝ citrinā & Nicolus recitat ꝙ istud remediū habebat p singulari magister Sugutius de scarparia & magister Petrus de latrinitate Papie tenebat hoc remediuȝ pro secreto maximo exhibendo cum vino albo sed non est opus dicere infirmo ne recusset assumere. erit etiā bonum eis aliquid admiscere de zucharo optimo vt malus sapor & abominabilis remoueatur. & eodem modo fiat in omnibus casibus in quibus exhibentur abominabilia sicut sepe fit in squinantia in qua exhibentur stercora. Ego autem de dicto puluere lūbricorum cuȝ siru. de bisan. facio componere pillulas & eas deaurare postea exhibere & die sequenti do serum caprinū. laudatur etiā ab Aui. in presenti capitulo stercus canis album comedentis ossa Tertiū remedium est capere decoctioneȝ prassij vel marubij & ponanť ista ad bulliendum cum vino albo subtili deinde dantur. ℥. iiij. in mane. diciť enim ꝙ omnem curat icteritiaȝ. Quartum remediū est decoctio cicerū rub. & radicum sparagorū bene eos bulliendo in aqua donec dissoluantur: de qua decoctione dantur. ℥. iiij. vt supra. vȝ etiam multū aqua lactis quam laudat Auicē. dicit enim si capiatur lac acetosum ponendo de semine cartami ꝙ tunc coagulabiť postea debemus remouere caseitatem: & tunc remanebit illa aquositas que multum aperit oppilationes vt verbigratia accipiantur lactis caprini lib. iij. que capra sit per aliquot dies nutrita herbis appropriatis aperitiuis vt feniculo apio petrosilio brusco lupulo eupatorio sparago &c. deinde ponať in ipso lacte ℳ. ʃ. cartami & dimittať sic per noctem & in mane extrahatur aquositas derelicta de qua detur patienti. Ultimū remediū compleť cum confectionibus primo exhibendo vt dialacā diacurcumā diacalmentū que confectiones sunt aperitiue & visuales dando a. ℨ. ij. vsꝙ ad. iiij. secundo cū troci. vt de reubarba. de eupatorio de rosꝰ qui omnes tro. sunt aperitiui & dabimꝰ. ℨ. j. Et quia hec egritudo est cronica oportet dare diuersas res siue diuersificare remedia vt in vna hebdomada dať supra scriptos tro. cum siru. digestiuis postea cū aquis aperitiuis postea vti electuarijs aperitiuis sicut ponit Rasis in littera. & hoc fit imitādo can. Auicen. quarta primi ꝙ in cronicis egritudinibus procedendum est cū diuersis & varijs remedijs: qr vna medicina operabitur sic in vno tempore ꝙ nō in alio. etiam ne natura assuescat vni medicamini. Citrinitas autem & cutis desedatio remouetur cum decoctionibꝰ aperitiuis & prouocatione vrine cum ablutionibus balneis siccis etiam humidis faciendo balnea resolutiua sicca sicut in stufa prouocando sudorem vt illa materia que est in cuti resoluatur. etiam fiunt balnea resolutiua humi. vt ex decoctione camomille mellilotí &c. etiam balnea aluminosa & nitrosa: quia dilatant poros. Conferunt etiam sternutationes: qr fit excussio & agitatio qua de re materia colerica exalat. Acetum etiam confert ol faciendo ipsum actualiter calidum: quia ille partes subtiles ascendunt ad caput postea reuerberando descendunt ad oculos & rarefaciunt poros oculorum deinde materia exalat. Et notaꝙ aqua rosa. solum inprincipio cōuenit & non quando facta est citrinitas. nulla enim frigi. cōpetunt: quia magis magisꝙ constiparent materiam ad intra oculos. Si vero est icteritia nigra cum eisdem curabitur intentionibus videlicet. primo cū regimine contrario colere nigre. secundo cū digestiuis ipsius hu. tertio cum euacuatione & remotione male complexionis & ista cura habita est in cura melancolie quare &c.

¶ Cura oppilationū epatis.

IN cura oppilationũ epatis
habẽde sunt quattuor inten
tiões loquẽdo de oppilatio-
ne pueniente a materia q̃ vt
plurimũ est grossa viscosa.
prima est debita regiminis administra-
tio. scd̃a digestio. tertia euacuatio. quar
ta viarũ epatis apertio.

¶ Prima intẽtio cõpletur euitando oĩa
cibaria grossa et viscosa vt de pasta azi
ma etiã assata vinũ grossum et dul. com-
petit ergo vinũ subtile albũ cappares ra
dices cico. apium feniculus petrosilium-
etc. nõ cõpetit somnus post cibũ maxime
diurnꝰ et diuturnus et ꝯsimiliter de alijs
rebus non naturalibus.

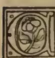
¶ Secũda intẽtio que est digestio cõple-
tur cũ incidentibus et subtilitantibus cõ
petit ergo oximel sim. mel rosa. et nõ pro
cedimus a principio cũ fortiter aperien-
tibus nisi purgato stomacho ne faciamꝰ
materias illas deriuare ad epar. exhibẽ
do ergo ante exhibitionẽ digestiui cassi-
am fistu. hieram sim. vel pillulas elefan-
ginas. procedimus postea cũ fortiter di-
gestiuis vt cũ melle rosa. exhibẽdo siru.
de bisan. de duabꝰ radi. vel de quinq̧ cuz
aqua feniculi cuscute sparagorum. habe
mus etiam sirup. de eupatorio et alios si
rupos.

¶ Tertia intentio est eũo que cõpletur cũ
eũantibus vt cũ flo. vbi materia esset san
guinea vel. san. coniuncta ſm Seh. fiat
hec flo. a basilica que eũat ab epate. ideo
Mattheus gradi tenet contra Sen. ꝙ
in omni materia oppilationis epis con-
uenit flo. et legit litteram Aui. copulati-
ue et nõ disiunctiue sicut facit Sen. dicit
ꝙ ideo competit flo. quia per hãc eũan-
do san. ab epe agitantur alie materie in
ipso contente et oppilantes que agitate
redduntur faciliores ad eũandũ et tu vi-
de. Si vero materia est flegmatica con-
uenit diafenicon electuariũ indũ exhibẽ
do vsq̧ ad. ʒ. iiij. cum. d. radicũ sparagi fe
niculi brusci petrosilij apij et similiũ. cõ-
petit etiã agar. tro. a. ʒ. ſ. ꝰ. et hoc in sub-
stantia. sed in hoc casu melius est dare in
infusione dimittendo per horas. x. ponẽ
do secũ parũ salisgẽme qr vigorat virtu-
tem agarici infundẽdo in aquis feniculi
et similium cõpetit etiã reubar. in infusio
ne dando. ʒ. ij. vel. iij. infundẽdo in aqua
apij vel feniculi. q. s. cui addat vini albi
odoriferi parũ dimittat in infusione cui
addimus. ʒ. ſ. diafeniconis vel agari. et
fiat potio. valent etiã pillule de reubar. et
si timeremus eius calefactionem in mate
ria cali. admiscemus confectionem dia-
rodon ad remittendũ caliditatẽ quibus
pillulis vtebatur dux Fran. qui passus
est debilitatẽ epis postea deuenit ad hi-
dropisim tñ liberatus est. ista competunt
etiam in materia mixta ex flegmate et co
lera que quidem sit facta grossa.

¶ Quarta intẽtio que est apertio viaruz
prius tamen facta eũatione cõpletur cuz
aperientibus et si materie declinãt ad fri
gi. vel ad cal. diuersimode pcedimus in
declinatione ad cal. cõpetit endi. tã hor-
tulana q̃ campestris. etiam cicorea siue
tarasacon quã multi pro eodem capiunt
Nicolus tamen in aliquibus receptis
ambo ponit. ideo videt differentia et cre
ditur illaz esse verã cicoreã que habet flo
rem celestinũ illã vero tarasacon que hz
florem croceũ et a vulgo dens leonis di-
citur. Et no. ꝙ Nicolus in hoc. c. descri
bit sirup. de cicorea proficui iuuamenti
sed solum est pro diuitibus qr in eo ingre
ditur multũ reubarbari. Commendatur
etiam ab Aui. aqua plan. facta ex folijs
et radicibus suis licet aliqui vituperent
folia dicendo ꝙ sint stip. vz cum aqua or
dei. similiter quinq̧ semina cõmunia fri-
gida vel eorũ decoctio. vbi feb. coniungẽ
tur possunt ista administrari. cõpetit etiã
reubar. quia est multũ epis confortatiuũ
et dicit Aristo. in libro ad Alex. ꝙ est vita
epis seu anima Quãdo vero cõplicatur
vtraq̧ materia. s. cal. et frigi. et cõpetunt
res temperate aperitiue sicut sunt lupuli
capillusuene. liquiritia passule etc. res ca
lide sunt feniculus apium bruscus spara
gus cappares. competit etiaz sirupus de
bisan. de duabus et de quinq̧ radi. de eu
patorio. vz etiã decoc. rad. exhibẽdo quã
titatẽ ℥. vj. cõuenit etiã dec. de prassio cũ
vino dialacca diacurcuma dãdo. ʒ. ſ. cum
aqua feniculi vel sparagi in mane. valẽt
etiam tro. de reub. et multum laudantur
et vbi complicaretur maxima caliditas

exbiberemus cum istis aliquãtulum de
speciebus diarodon simul. competunt
etiam tro. de ro. ⁊ eupatorio in materia
mixta. ⁊ isti tro. describuntur a Mes. Si
vero oppilatio pueniat ab angustia vel
tortuositate venarum epatis vtimur re-
gimine preseruatiuo dando subtiliatiua
⁊ aperitiua. Si a debilitate epatis dicetur
capitulo suo quare ⁊c.

¶ Cura hidropisis asclitis.

Cura hidropisis asclitis com-
pletur duplici regimine scili-
cet sex rerum non naturaliũ
⁊ regimine medicinalium.
Et primo in regimine sex re-
rum non naturalium omnes conueniunt
auctores ꝙ debet declinare ad cal. ⁊ sic-
cum: quia causa asclitis est frigida ⁊ hu-
mida: quia aquositas in ventre conten-
ta. ⁊ sic oportet vt regimen sit siccum ad
remouendum talem humiditatem. ⁊ licet
aliquando sit ex mala complexione cal.
tamen tandem illa ducit epar ad infrigi-
dationẽ priuatiue propter magnã reso-
lutionẽ spirituũ ⁊ debilitatẽ. causa tamẽ
coniuncta semp est fri. ⁊ hu. quia aquosi-
tas. potest tamẽ causa remota esse cali. ⁊
sicca ſm diuersitatem causarum procedi-
mus qꝛ si illa causa inducat frigiditatem
positiuã ita ꝙ talis causa sit frigi. tunc
magis calefaciemus. si autem a frigidi-
tate priuatiua nõ ita frigidis vtemur. Ab
aere ergo incipiendo phibeamus infir-
mũ habitare in locis frigidis terrenis ⁊
humi. vel cauernosis: sed eligatur aer
calidus ⁊ sic. ⁊ si naturaliter nõ habeat
preparemus ipsum ad illam cõplexionẽ
cum odoribus bonis ⁊ aromatibus suf-
fumigationibus ⁊ alijs ⁊ respectu cibi ⁊
potus si virtus tolleret debet vti subtili
dieta vt calor conuertatur ad resoluendũ
materiam aquosam. Cibaria etiam pre-
parẽtur cum pipere gal. ⁊ alijs rebus ca-
lefacientibus. aqua est dimittenda. dicit
enim Auicen. ꝙ non solum prohibeatur
aque potus sed etiam eius aspectus ſm
suam opinionem. ⁊ hoc est quia non ab-
soluuntur a siti clamosa ⁊ videndo aquã
incitantur ad potum. Vinũ etiã ſm Aui.
non debet exbiberi in causa cali. Intelli-
git tamen de vino vinoso ⁊ potenti. dabi-
mus ergo vinũ album subtile ⁊ sit pauce
quãtitatis declinandum est etiam ad ex-
ercitiũ magis ꝙ̃ ad quietẽ etiã magis vi-
gilare ꝙ̃ dormire ⁊ ita in alijs ad res ca-
lefacientes declinare.

¶ Secundũ regimẽ principale qđ est cir-
ca medicinalia ꝯsistit in duabus genera-
libus intentionibus. vna vertitur ad cau-
sam coniunctã eam remouendo. alia ver-
titur ad malam dispositionem epatis que
fuit cã hidropisis ⁊ aquositatis qꝛ fru-
stra laboraremus nisi remoueremus ma-
lam complexionem epatis quia cito redi-
ret aquositas.

¶ In prima intentione procedimus cum
diuersis ingenijs primo cum euacuati-
uis. secundo cum diureticis tertio cũ his
que insensibiliter euaporare faciũt resol-
uendo aquasitatẽ ⁊ ista applicantur ali-
quando in forma sacculorum balneorum
fomentationũ vnctionũ emplastrorum ⁊
vltimo si ista non sufficiunt ad incisionẽ
deuenire oportet. Solutiua autẽ multa
ab auctoribus ponunẽ sed solum hic po-
nentur vsualiora conuenientiora ⁊ excel-
lentiora. Euacuatiua ergo aquositatis
maxime leuia ⁊ debilia sunt sicut serum
caprinũ siue aqua lactis aperit enim op-
pilationẽ ⁊ educit aquositatem. Reubar-
barum etiã educit aquositatem ⁊ cũ hoc
cõfortat epar. Agaricus etiã ꝯmendatur
ab auctoribus si detur. ʒ. ſ. vel. ʒ. j. ß. ⁊ nõ
nocet epati sicut dicit Auicen. in capitu-
lo debilitatis epatis. Aqua chacbile etiã
valet vbi Gen. nihil dicit de littera Aui.
in hoc loco licet sit corrupta vbi eũatiua
cõmemorãdo ponit cardamomũ ⁊ aquã
eius tñ nõ inuenitur ab aliquo auctore
qđ sit solutiuũ: sed Gen. in vno suo cõsi-
lio de cura hidropisis asclitis a causa ca-
lida dicit ꝙ predicta littera Aui. est cor-
rupta ⁊ causa est qꝛ apud arabes haben-
tur hec nomina chacbile chacbole: ⁊
ideo propter eorum conformitatem erra-
uit Gerar. cremonensis qui transduxit.
nam chacbole significat cardamomum.

ebacbile vero et soldanella vel saldanella que habet mirabilem pprietatem educendi aquositatem de qua etiam mulieres faciunt aquã ad delendas maculas faciei de qua ebacbile facit Serapio capitulũ in littera. C. et laudat eã maxime succum eius educit enim aquositatem citrinã sine difficultate. Alia pprietas quã habet est q confortat epar a tota specie: et tota cura in his duobus consistit. Rasis etiã septimo continentis: et Nicolus flo. laudant maxime eam: et exhibet de ea seu succo eius vsq ad.3.iij.vel.hiij .s.

¶ Nota tamen q in vno Nicolo impresso deest de hac herba. vbi est istud dicenz scilicet est herba quedã que nascit apud cornetum quã incole appellant soldanã que mirabiliter educit aquositatez et soluit sine molestia Ponit autem Aui.ca. in administratione horum solutiuorum q nos nõ debem' euacuare cum his que nocent epati. sed si non possumus aliter facere saltem debemus confortare ipsuz epar post solutionem. Item mirabolani citrini dicit Aui. in hidropisi cali. similiter serapinum quod est gũmi quoddã in frigidatiuã videlicet. de quo Mesue facit capitulum et est forti' q ebacbile vel agaricus et quandoq tamen oportet trãsire vsq ad serapinum quod est fortius. Mesue dat moduz conficiendi pillulas de serapino et possumus dare vsq ad.3. j.s. et sunt vsuales et tenentur confecte. valet etiam ad soluendum succus radicis hireos qð oritur in locis siccis et silurestribus et ideo debet capi agreste quia est fortioris resolutionis hireos vero hortulanuz viliter operatur. lauantur enim radices et conteruntur. et oportet q succus talis faciat residentiam: postea aqua supernatans facit ad solutionẽ. et de eo dicit Gordonius q sanat eos qui sunt possibiles sanari. Et Nicolus floren. recitat de hoc multas historias dãdo singulis quattuor vel sex diebus de succo hireos et in intermediis diebus dando de succo prassij vel aque eius ad confortandum epar et ita exhibere aquaz cuscute vel absynthij: Gordonius dat quantum in media testa oui potest contineri. potest etiam dari et ita est in communi practica vsq ad 3.s. incipiendo primo a minori dosi vt a 3.ij. vel. iij. vsq ad conuenientem dosim. Est alius cas. q euacuationes fiant sepe et non copiose vt natura possit refici et restaurari: qz in vna euacuatione nõ posset tolerare. Si indigemus fortioib' solutiuis habemus mezereon que laureola dicitur velles terre vel faciens viduas et fiunt pillule ex eo electuarium quod facit Mesue et fuerunt date de hoc.3.ij. duci Francisco sfortie et fecerunt ei maximã angustiam: ideo si possumus ista vitare melius est qz nocent epati Aliud forte e electuarium de quo possumus dare cociear vnum q electuariũ est succus cucumeris asinini exiccat': de quo dicit. Plinius q conseruatur centum annis et q nullum est solutiuũ qð tanto tempore cõseruetur possumus etiam dare de euforbio vsq ad grana. 8. valent etiam pillule de euforbio. et aromatarius de la ferenella. Papie dat vnam paruã pillulam in cura quartane et doloris iuncturaruz a causa frigi. et mirabiliter soluit et nimirum verum exhibere mediocria solutiua et frequenter melius est. stemus ergo in minoribus exhibendo de agar. reubarbaro soldanella hireos sepius intermittendo confortantia epar interiectis diebus vt supradictum est. Flobo. vero e maxime cauenda naz in capitulo de cacexia dicit Aui. q non oz sanguis euacuari et dicit et vitet eã ois hydropic': ergo in hidropisi nõ est fleda qz est prior dispositio qz epar infrigidat et tãto magis aquositatem generat. Duo tamen sunt casus in quib' licitum est flobotomare. Primus est si pueniat hidropisis propter retẽtionem menstruorum. Secũdus si propter retentionem emoroidarum ita q natura non sit potens has superfluitates euacuare. regurgitãt enim ad epar: et ita eum inficiunt vnde pro euacuatione illarum cõuenit flo. et in cura timpanitis. dicit Auicen. debet cauere quisq ne decipiatur sicut medicus qui videns vrinam rub. et credit talem rubedinem prouenire ex cã calida et erat ex debilitate sequestratiue epatis. vbi vero hidropisis fiat propter apostema' epatis. pro eius cura recurratur ad curam apostematis epatis.

Remouetur etiam hec dispositio procedendo cū diureticis aperitiuis interuenīente euacuationem et aliam dando sirupos aperitiuos videlicet sirup. de bisan. de duabus et de quinqȝ radi. cum aquis ab synthij prassij cuscute feniculi. Et Nicolus laudat vnā decoctionē prassij qui prouocat vrinā. Curamus etiā cū his que insensibiliter resoluāt vt ponēdo infirmuȝ sub sole et cooperiēdo omnia mēbra preter ventrē ita q radij solis solum ven. tāgant etiam cum arena cali. ven. in ipsa sepeliendo. etiaȝ capiatur tabula in qua sit foramen amplum ita vt totus venter ingredi possit. ventre vero existente in dicto foramine capiatur aqua et res calide exiccantes vt saluia maiorana rosmarinus pulegium camomilla anetum origanum sticados folia lauri cuȝ sale alumine et sulfure et capiatur media situla vini et media lixiuij et omnia simul decoquantur deinde ponatur lintheamen circa tabulam et corpus ne vapor ille egrediatur et ex ista decoctione vaporetur. rarefaciet enim poros et subtiliabit materiam et eam resoluet. et cum incipit infrigidari dicta decoctio imponantur lapides igniti ad intra vt iterum calefiat et euaporet possumus etiam applicare sacculos ventri plenos arena sulfure et sale et alumine. Cōmune etiam remediū est balneare ven. ex vrina infantis colerici et supra vētrem spargere pulueres exiccatiuos: vt de semine anisi et de stercore caprino. inungendo etiam cum oleis vt aneti et lilij cōueniunt etiam emplastra vt de stercore vaccino actualiter cal. singulare etiā est emplastrum de granis lauri qđ ponitur a Mesue et est in forma ceroti vt. s. ponatur supra ventreȝ. valet etiam vnguentum agrippa Nicolai. etiā limatie cum testa conterantur et reducantur in forma emplastri et applicentur supra ventrem: et dimittantur quousqȝ cadant per se. Ultimo loco aliquando est deueniendū ad incisionem. de qua tamen incisione testātur omnes auctores paucos euadere. et de qua Conciliator differentiā facit. et Senti. tangit eandem difficultatem sub hoc titulo. Dubitatur pp̄ter presumptuosos. et ponit tres conditiones requisitas que obseruande sunt ad hoc vt debita fiat incisio. Prima q corpus sit robustum. Secunda q sit eger iuuenis quia si in ifantia vel senectute esset non conueniret. Tertia q cura sit tēperata p alias vias et est fienda eleuādo mirach in . arte superiori et sub vmbilico declinās ad dextrum. si sit propter epar et ad sinistrū si sit pp̄ter spleneȝ et immittatur canula et paulatine dimittatur exire aqua. In diebus vero intermedijs in quibus fit extractio dicte aque vel si in die ter vel quater extrahatur de dicta aqua interea in spacijs intermedijs oportebit cuȝ bonis cibis confortare et bonis confectionib9. postea extracta dicta aqua dimittatur pellis et ligetur cum fascia. Cōfectiones vero q̄s dam9 dieb9 intermedijs sunt vt dialacca dādo. ℥. ij. i mane diacurcuma quā laudat Auicen. in p̄senti capitulo dicēs q est species ad omnes species hidropisis cum aqua endi. cuscute absyn. Ubi vero prouentat a mala complexiōe cali. refrangimus cum confectionib9 triasandalorum diarodon abba. reubarbarum in confortando maxime valet etiā tro. de reubar. descripti a Mes. quos etiam laudat Joan. mattheus gradi mirabiliter valent dando singula hebdomada bis. ℥. ij. sic factum fuit duci Frācisco sfortie. vȝ etiā epar adip. et alia que a propterate respiciunt epar etiā electuarium de vino. et in cā cal. vȝ siru. de bisan. in causa vero frig. siru. de absyntbio cuȝ aqua cuscute prassij et euaporatorij: quare etc.

Cura hidropisis hiposarce.

In ista cura duplici indigemus regimine. s. 6. rerū non naturalium et regimine medicinalium. regimē. 6. reruȝ non naturaliū sicut dictum est supra dȝ esse cal. et sic. ex quo causa est fri. et hu. s. san. flegmaticus q̄ nō potuit conuerti a membris. Aer non sit fri. pluuiosus nec nebulosus. habitatio non sit hu. dicta sit subtilis si virtus tolleret. et ideo dicebat Aui. q sufficit semel comedere: et hoc in cura hidropisis ascitis. et Rasis in presenti cap. Cibaria sint talia

q ex eis nō generet materia flegmatica. et ideo non debent esse fri. et hu. et sint ea que generent san. bonum et subtilē. et sint etiam facilis digestionis vt vinū carnes bone oua sorbilia. et Nicolus recitat de vno qui comedebat alaudas quod non credo impletas cum petrosilio cū pane biscocto et modico vini subtilis et in sero cum pane puro infuso in vino et asperso cum puluere quē describit sic. Re. cinnamomi electi. ℥. s. gario. galāge macis ani si amomi lacce lote añ. ʒ. v. in nocte stabat sine potu et sic curatus est. et tu vide Nicolum. Utatur exercitio si fuerit fortis et si debilis faciat se supinuʒ portare et si fuerit virtus fortis bonum est q deambulet per loca arenosa et sit continue qui abstergat sudorem: quia per exercitium partes ille subtiliantur. et ita talis materia aquosa resoluitur. cōuenit etiā magis vigilia q̄ somnus: conueniunt et accidentia excantia.

¶ Secundum regimen scilicet medicinalē duas habet intentiones. Prima vertitur ad materiā que est cā coniuncta vt illa remoueatur. Secūda vertit ad malam dispositionem epatis: qr oportet ipsum bene disponere: qr iterum aggregaretur materia. Prima intentio que est remotio cause coniuncte completur cū diuersis ingenijs. primo cum medicinis solutiuis sed prius digerendo materiā illā tamen digestio in ascite non sic requiritur: quia a materia aquosa labili et fluxibili prouenit. digerimus enim cum sirupis de quibus dictū est supra. scilicet cum melle ros. oximelle. s. cū siru. de duabus et de quinq radici. cū aqua absyn. cuscute feniculi continuando quinq vel sex diebus. Circa euacuationem autem quidam cañ. sunt obseruandi. et Auicē. remittit se ad curaʒ hidropisis ascitis. Primus cañ. est q nō debemus euacuare cum his que nocent epati: quia epar tunc est multum debilitatum. et ideo elle borus coloquintida et similia sunt vitanda si possumus habere alia. Secundus cañ. est q in intermedijs dieb' debem' administrare ea que confortant et remouent nocumentum impressum in epate per medicinas solutiuas. Tertius cañ. est q non debemus esse contēti vna sola euacuatione eo q hec egritudo est cronica. et ideo Aui. in cura cacesse dicit. Nō dimittas materiam figi nec retineri. ideo frequenter euacuamus. idem etiam dicit in presenti cura. Euacuamus ergo cū solutiuis. et primo cum hiera. s. Gal. cuius hiere laudes habemus in capi. de egritudinibus stomachi. et in cura cacesse dicit Ipsa enim euacuat superfluitates dimittendo humiditates innatas de qua dabimus circa quantitatem. ℥. s. etiam possumus admiscere cuʒ hiera. s. de agari. vt capiendo hiere. ℥. s. agari. trocisca. ʒ. s et agaricus est cōmendatus in capitulo debilitatis epatis. et pillule de reubar. et iste sunt vltime. laudantur enim in capitulo de cura hidropisis hiposarce et euacuant humorem flegmaticum cōfortando epar. Et dicit Nicolus de mente Gui. q multos curauit exhibendo. ʒ. ij. dictarum pillularū de quattuor in quattuor diebus et quia aliquando iste materie putrefiunt et in coleram conuertunt: ideo reubarba. conuenit. conuenit etiam electuariū diasenicon et electuariū indū verum vt in pluribus practici dimittunt scamoneata: qr epati nocent. vel saltē postea confortamus epar vbi sit necessariū exhibere huiusmodi scamoneata. Si vo volum' exhibere reubar. et agari. simul sic cōponemus. Re. reubar. et agari. trocī. añ. ℈. ij. et fiant ex eis pillule quinq quas sumat. et ita singula hebdomoda capiat dictas quinq pillulas. et sic vtor ego in practica et sic nō debemus dimittere materiā figi sed singula hebdomoda euacuare. Alius cañ. Auic. est q quādo euacuamus debemus cauere ne euacuemus coleraʒ: quia aquositati resistit vt in hiposarca: quia materia est flegmatica et colera est frenum flegmatis saluo si cū dicta hidropisi complicaretur feb. colerica vel pleuresis: quia tunc ratione illius possemus euacuare colerā. et quando cum hidropisi complicatur feb. in digestiuis et alijs debemus admiscere frig. cum cali. quia natura dirigit vnūquodq applicando egritudini cui contraria

tur sicut dicit Hippo. In libro epidimiarum. et Aui. prima quarti. c. de emitriteo de flo. dicit Auicē. quod est minus timorosa in hac specie et in timpanite quam in asclite: licet in omnibus speciebus sit vitāda. ratio est duplex. Prima quia virtus est fortior in hiposarca vt dictū est eo qui deterior est asclites. deinde timpanites. postea hiposarca. Secunda est quia materia hiposarcā faciens in venis magis cōtinetur et illa que facit timpanitē et asclitem continetur in ventre et in eius concauitatibus: et sic quia hiposarce materia est in venis si faceremus flo. euacuarem⁹ de materia faciente hiposarcam vt dicit Aui. Quod si materia proueniat ex retētione sang. menstrui vel emoroidarum quod tunc audacius possumus flobotomare. vtimur etiam diureticis. scilicet siru. de coctionibus et alijs vt sirupo de bisan. de duabus et de quinque radicibus. etiam ex decoctione radicum sparagi brusci et petrosilij. Item cum succo vel decoctione prassij sicut dictum est de mente Nicoli pro pauperibus. Aqua etiam andachoche que est species trifolij etiā aqua lactis. et aliqui laudauerūt cantarides sed Auicēne nō placent: quia sunt ventose. Per exterius applicata. Primo est stare sub sole tempore cali. et stare capite cooperto ab Auicē. laudatur quia resoluit materiā illam circa partes cutaneas existentem. vt etiam sepultura in arena vt dicit Nicolus. cinis etiam cal. est singularissim⁹ applicatus circa partes inflatas. etiā introitus balnei sicci tempore vacuitatis stomachi est enim causa quod talis materia exiccatur. et si non habeatur stufa artificialiter fiat vel fiat balneum cum reb⁹ exiccantibus vt cū aneto origano abrotano salsia roremarino folijs lauri et alijs ponendo infirmum super asserem extensum et cooperiatur cum lintheamine sicut supra dictum est. Conueniunt etiā balnea naturalia vel artificialia salsa aluminosa sulfurea et nitrosa. laudat et Aui. quod huiusmodi infirmi ponantur in clibano quando panis est extractus et ponantur super tabulam intra clibanū capite tamen ad extra existenti ne suffocetur aere clibani calido.

Secunda intentio rerū medicinalium est ad remouendum causam que fuit cā huius materie. i. oportet vt eradicemus malam dispositionem epatis circa quā oportet considerare que sit causa huius male dispositionis an oppilatio an apostema an mala cōplexio. Et si fuerit apostema cura eius erit cura apostematis. Similiter si oppillatio. Et si fuerit mala complexio seu debilitas epatis remouemus diuersimode sm diuersitatem cause videlicet si fuerit causa frigi. confortabimus epar ad cali. dādo de electuario diacurcume. ℥. ij. cū aqua absyn. et cuscute. dabimus etiam confectionem dialacce vel reubar. vel epar adip. absyn. vel eupatorium. Si vero fuerit causa cali. conueniunt vt siru. de bisan. de endi. de cico. cōfectio diarodon ab. et triasan. cōfectio diarodon. d. cōi. Et si timeremus esia cali. contēperabim⁹ cū alio esio fri. vt speciebus diarodon abb. et similibus confortando. etiā dialacca et diacurcuma cū dictis spēbus valent. Auctor aūt libri qui rosa anglica appellatur ponit vnum esm quod appellatur esm de cucube. laudes eius ab eo vide. ponitur et hoc idē electuariū a Jo. mathheo gradi de mente Thesauri pauperum qui liber quasi idē est cū rosa anglica. dicit Matheus gradi quod nullum fuit excellentius remedium quam tro. de reubarba. admiscēdo secum de speciebus diarodon abba. et hoc si timeremus caliditatem reubar. et hoc factum fuit in principe Forlia qui ab huiusmodi egritudine curatus fuit: quare etc.

Cura hidropisis timpanitis.

Abens hanc egritudinem pro cura eius dz vitare generantia ventositatem et debet vti eis que eam resoluunt: sō eedem intentiones sunt obseruande sicut in predictis. prima est administratio regiminis quod debet esse calidum et sic. secunda ad materiam coniunctam

conuertitur. et primo ad resoluendum eam secundo ad remouendum malam dispositionem epatis.

¶ In prima intentione exhibent solutiua non solum que euacuant ventositatem sed et aquositatem: quia ventositati coniungitur aquositas que fouet dictam ventositatem. Solutiua satis dicta sunt ad resoluendum ventositatem. etiam fiat sicut dicit Rasis sacculus ex milio panico sulfure sale et cinere cal. et ponere supra ventrem vt dicit Nicolus. Item decoctio ex lixiuio vino albo camomilla origano calamento et alijs dictis resoluentibus et faciendo decoctionem cum spongia vel vesica vel panno apponendo sepe et sepius. ventose etiam sicce posite supra ventrem valent multum et laudantur a Rasi. Item diagalanga diaciminum diamuscus oleum de baccis lauri galanga ciminum de quibus supra dictum est. Jo. arcu. dicit esse singularissimum remedium oleum de baccis lauri ponendo in clisteribus. ʒ. iij. quia sit propinquum loco in quo continetur materia et sic fit resolutio ventositatis. commendatur etiam ad candem intentionem exercitium tempore manitionis sustinere famem et sitim. Item collyria resolutiua et clisteria carminatiua sunt multum vtilia vt verbi gratia. ℞. camomille melliloti aneti ana. ℳ. j. seminis anisi cimini ana. ʒ. ij. bulliant in sufficienti quantitate aque et fiat decoctio de qua capiatur lib. j. olei de baccis lauri. ʒ. ij. biere. s. ʒ. ß. olei camomille vel aneti. ʒ. iij. misc. et fiat clistere. Fiant etiam suppositoria resolutiua ventositatis vt ℞. foliorum rute mediocriter exiccatorum cimini anisi feni. ana. ʒ. j. subtiliter puluerizentur et incorporentur in sufficienti quantitate mellis cocti. et fiant suppositoria conuenit etiam secundum Rasim fortis fricatio ven. cum panno cal. vt porositates bene aperiantur et ventositas resoluatur.

¶ Secunda intentio est remouere malam dispositionem epatis et confortare ipsum considerando causam eius de quibus sepe supra dictum est. Et no. quod splenetici hidropisis plerumque abinuicem non absoluuntur sed sepenumero complicantur etc.

¶ Cura doloris splenetici.

Cura huius egritudinis diuersificatur secundum cause diuersitates incipiendo a causa cali. oportet considerare naturam doloris splenetici. Si. n. fuerit mala complexio cal. sufficit alteratio et regimen contrarium et abscissio cause: ideo oportet alterare causam calefacientem et ordinare regimen contrarium tam cum interius applicatis quam exterius. et ita de qualibet mala complexione dicendum semper ordinando regimen contrarium. Si vero fuerit mala complexio dependens a materia humorali sicut plurimum contingit tres intentiones sunt obseruande supposito debito regimine de quo abunde multotiens dictum est. prima est digestio. secunda euacuatio. tertia resolutio et remotio male complexionis.

¶ Prima intentio completur cum siru po acetoso vio. de endi. cum aquis appropriatis sin. cico. endi. violarum acetose etc.

¶ Secunda intentio completur cum reubar. pillulis aureis aggregatiuis diaprunis. s. electuario succi rosa. etc.

¶ Tertia intentio completur cum debilibus resolutiuis quia matera est cali. et si tota est eradicata remouebimus malam complexionem et confortabimus cum predictis siru. etiam cum aquis zucharo rosa. violato triasan. diarodon abba. et d. communi. Per exterius vero inungendo cum oleo ros. violato: etiam epithimetur splen. cum aqua ro. plan. et alijs infrigidantibus permiscendo puluerem rosa. Si vero sit humor flegmaticus oportet primo digerere ipsum flegma cum his que sepius dicta sunt. Sed oportet notare cam. quod medicine digestiue debent esse vigoratiores et fortiores quam in egritudinibus epatis: quia materie contente in splene multum distant a vijs ductuum: ideo medicine non possunt ita ad splenem penetrare propter earum grossitiem. ideo oportet semper in eisdem medicinis admiscere acetum. et in causa cal. siru. ace. est conueniens. et in causa fri. oximel. s. vel compositum vel squiliticum cum melle ro. etiam cum siru. de duabus et de quinque radi ci. Secundo vero intentio complet cum aga. quod

singularissimus et habet cum esse proprietatem etiam cum splene etiam cum hiera. Gal. diasenicone et aliis. Remotio vero male complexionis fri. complet cum interius applicatis vt dando diamusc. dul. vel amarum electuarium de baccis lauri aromaticum rosa. tiriacam et c. Per exterius vero inungendo cum oleo de spica de ruta de capparibus: et ista sunt vsualia quibus practici communiter vtunt. Si vero sit materia ventosa oportet considerare si habeat causam fouentem sicut plurimum contingit quia tunc necesse est illam digerere et euacuare postea ventositatem resoluere. Per interius conuenit diaciminum electuarium de baccis lauri diamuscus dul. de quibus dicetur infra. Per exterius conueniunt fomentationes ex rebus resolutiuis vt aneto ruta pulegio calamento semine anisi cimini et c. et facta decoctione cum spongiis vel vesica applicamus postea inungimus locum cum oleo de capparibus de ruta de aneto. sed dicit Auic. in c. de inflatione splenis. quod medicine egritudinum splenis debent habere virtutem resolutiuam aperitiuam et abstersiuam postea dicit quod in apatibus competunt magis roso. quam stip. et in resolutione ventositatis magis stip. quam reso. qui tex. videtur dubius quia ad resol. ventositatis magis conueniunt carminatiua ventositatis. Genti. dat duas expositiones vide eum. Si vero causa sit apa et sit cal. quod raro contingit vel fit a materia colerica vel flegmatica vel melancolica vel sanguinea in princi. diuertimus et euacuamus. si fit a materia sanguinea vel sanguini mixta debet fieri flo. basilice dextre. si propter retentionem menstruorum debet fieri flo. de saphena. postea debemus repercutere cum oleis et aquis fri. supradictis vt inungere cum oleo ro. vio. et c. et epithimamus cum aqua ro. plan. et c. Et quando non amplius fluit de materia facimus flo. de saluatella de qua fecit mentionem Rasis que est inter digitum annularem et auricularem et est ramus basilice. In augmento permiscere resolutiua cum stip. et etiam semper debent admisceri aliqua que prohibeant duritiem splenis quia facillime indurat. In statu vero resoluimus cum camomilla radice altee farine seminis lini et fenugreci. sed cauendum est ne induremus vt prediximus et cum istis facimus emplastra admiscendo de oleo amig. dul. de capparibus et c. Ultimo in declinatione consumpta materia confortamus locum cum oleo masticino ro. et c. Si vero sit apa durum et hoc est quasi semper in egritudinibus splenis quia hec durities prouenit propter materiam melancolicam induratam vel apa induratum. In cura eius sunt tres intentiones. prima est digestio melancolici hu. secunda euacuatio. tertia mollificatio et resolutio.

¶ In prima intentione digerimus cum siru. de thimo de epithimo de fumoterre de pomis permiscendo semper aliquid incisiuum vt siru. acetosum vel oximel simp. compositum vel squilliticum vt. Re. siru. de epithimo. ℥.j. siru. aceto. simp. ℥. s. cum aquis appropriatis inter quas est aqua scolopendrie maxime spleni appropriata vt dicit Auic. secundo can. dicit etiam in capitulo de cura splenis quod si detur quattuor diebus de decoctione oximellis in qua sit decocta scolopendria delet splenem. valet etiam aqua fumiterre et aqua thamarisci quia thamariscus respicit splenem a proprietate. quidam vtunt vino infusionis thamarisci vel tenendo thamariscum in vino quando bibunt vel imponunt in vasibus vbi sit vinum. cortices etiam radicum capparorum laudantur ab Auic. etiam laudatur ab eo portulaca a proprietate.

¶ Secunda intentio est euacuatio que completur cum confectione amech Mes. cum mirabolanis indis cum epithimo vt sumendo de epithimo. ʒ. ß. cum. ʒ. j. oximel. multum valet vt dicit Auicen. Item valent pillule inde pillule de fumoterre de lapide lazuli dando a. ʒ. j. vsque ad. ℈. iiij. et debent iterari iste euacuationes quia iste humor est durus et non potest faciliter in vna euacuatione euacuari.

¶ Tertia intentio que est mollificatio et resolutio complet cum his que habent mollificare et resoluere de quibus sunt quedam que laudat Sordonius vt est vnguentum factum ex medulla crurium cerui vel vitulorum cum adipe galline. assungia oleo amigda. dul. valet etiam vnguentum de meliloto etiam isopi cerotum et cum

istis possumus miscere ea que a ppietate valent. Est etiam vnū singulare quod cōmendat Aui. et est in cōmuni practica scilicet gummi armoniacū dissoluendo in aceto squillitico miscendo cū oleo de capparibus aut amigda. dul. et vt confidas in eo fuit secretū Joā. giringelli. Est etiam vnū singulare in resoluendo et mollificando materias splenis videlicet accipendo radicem ciclaminis siue panis porcini qd idem est dissoluendo cum aliquo oleo appropriato et est multū vsuale in partibus romanis et neapolitanis; et hāc egritudinē lōgo tēpore passus est princeps Robertus seuerin' quē empericus quidā cum hac radice sanauit fiat itaqꝫ ex radice ista vnguentum cum oleo et super splenē ponatur et ordinatur sic hoc vnguentū. Re. succi panis porcini vel radicis eius succi senationis olei cōmunis aā. lib. j. olei amigda. dul. ℥. j. vel olei spice et seminum portulace aā. q. s. cere parum et fiat vnguentū. Giringellus habebat hoc remedium pro secreto s. Re. florum genestre scolopendrie foliorū salicis thamarisci radicum capparorū aā. M. bulliant in sufficienti quātitate aque de inde capiatur vesica in qua positum sit butirum liquefactum: deinde ponaf hec vesica in vase in quo sit illa aqua calida et ingenietur vt stet submersa in aqua donec butirum liquefiat: deinde accipiatur de butiro illo quod participat virtute illorū simplicium et ex illo vngatur regio splenis. accipiatur etiam vesica talis illa decoctione plena et ponatur super splenem quare rc.

Cura colice.

In cura doloris colici seruabitur ordo Aui. primo ponēdo quosdam caū. generales postea ponendo distinctam curam ſm causas.

Quātū aūt ad curā generalē pmo opꝫ aduerterevt nō differat cura colice qꝛ co lica est dolor intēſiſſimus cito virtutis prostratiuus: ideo cito a principio est cū varijs remedijs et ingenijs succurrēdū. Secundus caū. est qꝫ in cis in quibus danf inducie primo exbibeamus clisteria deinde solutiua per superius: nō ergo primo exbibeamus medicinas solutiuas p os: qꝛ talis medicina attraberet multas materias ad intestina: et tunc humores per partem inferiorē nō poterūt egredi: et nō potētes egredi regurgitabūt ad mēbra pncipalia. Terti' caū. ē qꝫ nō administrētur medicine solutiue que attrabāt a remotis quia talis materia faciēs colicam est in intestinis: et ideo illa que veniunt a remotis ad intestina non possunt transire propter oppilationē et ita faciunt seua accidentia. sed hoc intelligendū est quando materia colice solum est in intestinis collecta et nō aliunde fluit qꝛ vbi flueret oporteret illam euacuare vt si esset colera fluens ab epate que esset colice causa vel a cerebro vel ab alio mēbro quāuis alia materia fluat. Si vero ab intestinis solū est quartus caū. qꝫ si in intestinis causetur excoriatio nō debemus administrare fortia et acuta clisteria: sed exbibeantur anodina lauatiua et sedatiua dolorem qꝛ talia bene conueniunt. et in casu hmōi caū. bene euacuabimus per superius sicut dicit Aui. intelligēdo p superi'. i. p vomitū ne materia trāseuntes per loca excoriata magis lederent. et hoc modo exponit Nicolus. Nota qꝫ et si videatur cōtradictio inter dicta Aui. qꝛ prius dicit qꝫ non debent dari solutiua nisi prius sit deoppilata via. deinde dicit qꝫ si nō possumus aperire viā inferiorem debemus dare solutiua. ibi. n. intelligit de debilibus solutiuis et nō fortibus. in primo aūt. caū. intelligit de solutiuis fortibus que multū agitant. No. etiā qꝫ Aui. in isto capitulo etiā in. c. de apāte epatis docet admiscere solutiua cū cibis sicut ibi notatum est. ideo aliqui cōponūt nebulas solutiuas cū scamonea turbith et esula. Quintus caū. est qꝫ qñ venit colica a cā fri. nō debemus vti fortib' calefactiuis qꝛ ista multotiens augēt dolorē qꝛ inueniūt materias grossas fri. aliqñ eas subtiliāt et in vētositatē cōuertunt et ita augent dolorē et ideo licet Gal. 7. terapē. c. 15. recitat hi storiam de alleo in cura colice cum vino albo vbi etiam dicit qꝫ ipsum est tiriaca rusticorum non tamen conuenit vbi sit

repletio materierum neq alia fortia resoluentia sicut electuariū de baccis lauri. Sextus cañ. in vsu clisteriorum est φ eger debet se taliter situare vt clisteria declinent ad locū doloris itaq post assumptionē clisteris reuoluat se eger super locum dolentē. Septimus cañ. φ si talia clisteria nō pñt ingredi ppter vētositatē debem⁹ iterū ac iterum reiterare qr fortasse ventositas erit egressa vel mutata. Et Aui. describit vnā optimā formam clisteris per cuius immissionē pōt τ enema ingredi τ ventositas egredi: cuius descriptionem τ formā ponem⁹ infra. Octau⁹ cañ. est in suppositorijs τ ipsa debent esse longa ad mensurā septem digitorū vt virtus eorum possit ad longinqua cōmunicari. Nonus cañ. in stupefacientibus est φ non debemus cito a principio narcotica approximare: sed quando alia nō sufficiunt qr in paruo tempore redit postea dolor τ materia infrigidatur τ ingrossatur si fuerit frigi. si oppilatio magis oppilabitur si ventositas magis ingrossabitur. Decimus cañ. est φ extra debem⁹ ista narcotica approximare in forma emplastrorum. Si vero per superiora vel inferiora administramus ad intra oportet φ ista stupefactiua sint bene consolata sicut egetbea filonium τc. Cañ. aūt speciales sunt isti. Prim⁹ sedatio doloris que cum talibus ingenijs cōpletur. Primū est in cause abscisione τ hoc ingenio vere curatur dolor qr remota cā remouet esse etus. s. dolor. Sed in abscisiōe cause quā doq indigemus digestione diuersione resolutione τ tandē euacuatione τ ista nō possunt fieri nisi per tempus τ interim ppter dolorem virtus prosternitur: ideo indigemus alio ingenio τ secundo in ordine τ est administratio rerum anodinarū supra locum dolentem que habeant caliditatem temperatam non excedentē primum gradū: τ aliqualem humiditatem que confortant calorem naturalem. conferunt etiam quia si mala complexio fuerit cal. confortando calorem naturalem redditur vicina naturalitati. etiam propter humiditatem ista anodina faciunt laxare locum dolentem τ remolliunt ipsum. ideo quando fit extensio a ventositate pōt membrum magis dilatari. Tertium ingenium est administratio narcoticorū auferendo sensum loci. τ ita natura recipit aliquantulum iuuamentum ppter stupefactiua quando alia non sufficiunt vt habetur quarta pⁱmi capitulo penultimo de sedatiōe doloris. Cū ergo occurrimus alicui patienti intensissimū dolorē oportet ipsum a priñ. remouere cū secundo ingenio qr sepe causa non potest ita cito remoueri: ideo procedim⁹ cū anodinis mitigātibus dolorem per exterius τ per interius applicata. Per exterius autē applicamus in forma embrocationum fomentationum vnctionum emplastrorum τ balneorum. Per interius vero in forma clisteriorum. facimus autem a principio embrocationem ex rebus anodinis faciendo cadere ab alto aquā decoctiōis camomille mellilioti aneti seminis lini τ fenugreci τ ex malua altea τ similibus ponendo istam decoctionem in vase facto sicut clepsedra qđ est perforatum multis foraminibus in fundo quo vtuntur mulieres ad irrigādas herbas suas: sʒ hoc infirmis fastidiosum est: ideo practici procedunt potius cum fomentationibus euaporationibus accipiendo magnam spongiam τ eam infundere in decoctione predicta τ exprimendo vel accipiendo vesicā τ eā implendo illa decoctione τ applicando loco dolenti. Inunctiōes fiant ex oleis anodinis vt ex oleo de camomilla anetino de semine lini: maxime quando est ventositas vel replere vesicam oleo communi τ apponere loco dolenti. Quidam habent pro singulari secreto accipere de fimo iuuencorū τ ledamine in quo mingunt boues equi τ asini τ putrefacto incorporādo cū dictis oleis τ in forma emplⁱ applicant loco. Quidam accipiunt filum coctum in cinerib⁹ cū lixiuio τ sic cali. apponunt loco. Sed si ista nō sufficiunt opʒ deuenire ad balneū quod fit ex decoctione dictarū rerū in vase ad sedendū in illa decoctione ita φ aqua superascēdat locū dolentē τ ibi stet p mediā horā vel p quartā partē hore. Sed est notorū cañ. in impositiōe balnei qr virtus maxime prosternit ppter dolorē parū cibū τ ppter vigilias. Uidem⁹

ergo si virtus est fortis potens tollera-
re balneū et tūc adhibeat et pro toto tpe
balnei sint odores boni et aromatici. la-
uent pedes et manus ex aqua ros. et vino
aromatico vt virtus confortet. Per inte-
rius autē possumus dupl'r exbibere: p su-
peri'. s. et p inferi' p inferi' exbibem' cli
steria ex anodinis et decoctione pdicta et
ponat in librā. j. huiōi decoctionis. ℥. j.
cassie. et ℥. j. zuchari et erit lenitiuū ven. et
clistere ex brodijs pinguibus et ponere
duo vitella oui. etiā clistere ex solo oleo
camomillino vt exbibendo de ipso lib. i.
etiam oleum de semine lini est singularis
simum per clistere impositum qr humec-
tat et lenit ven. et qdam habent hoc pro
secrecto. Per superi' vero exbibent ea q
hnt talem virtutem inter que singularis
sima est aq decoctionis camomille vel
aqua sublimationis eius in secūdo can.
c. proprio. Brodiū et galline vel carnis
pinguis cū croco multum vz. et ius gal-
li. Aliqñ vero dolor est ita vehemēs qd nō
sufficiunt anodina et timemus ne virtus
deficiat et in h casu oz ad narcotica deue-
nire p supi' vel p inferi'. Est tñ. cañ. qd nō
debem' huiōi narcotica a prin. exbibere
qr vt dicit Aui. in. c. de colica a materia
fri. cōponūt rem maximi timoris pcipue
qñ materia est fri. qr addūt in cā. et si est
vētositas illa ingorssat et dolor reddit for-
tior qz pri' p exbibitionem narcoticoruz
et ideo soluz in casu desperato opz ista ex-
bibere. si. n. videmus qd infra duos dies
infirmus posset deficere administremus
ista stupefactiua et apponam' ista magis
per inferi'us qz per supius vt faciendo cli-
stere ex brodio galline admiscēdo filonij
romani. ℥. j. qd describit qnto cañ. sz ē ali-
ud filonium psicum qd ab Aui. describi-
tur tertio cañ. de cura sputi san. et habet
virtutem constrictiuaz. sed primo practi-
ci communiter vtuntur. Fit etiam in for-
ma suppositorij accipiendo lanam vel co-
tū et ponere circa de filonio ro. et torque-
re in forma suppositorij. Aliud quo pra-
ctici communiter vtunt est suppositoriuz
de lilio in quo ingreditur opium. et de-
scribitur ab Auicēna in. capitulo de flu-
xu. ven. excoriatiuo. sed oportet alligare
cum filo vt possit ad libitum remoueri

quia aliquādo accideret qd propter nimi-
am dimissionem posset eger mori extin-
cto calore. sicut contingit Papie in qua-
dam muliere in qua superuenit subito et
appoplexia et mortua est: laudat etiā Aui.
clistere ex aqua carnis. et. ʒ. j. castorei ca-
storeum. n. corrigit opiū et est sicut bezo-
ar ad ipsum. et dicit. Aui. qd aliqñ opor-
tet solum opium ponere. qr dolor est ita
intensus qd cum debilibus non potest re-
moueri. sed consulo vobis vt semper sint
correcta. Nicolus autem floren. facit cli-
stere ex vino aromatico cūsit cal. et hu. nō
tale tamen vinum debet esse multum an-
tiquum. Aliquando aūt ista non sufficit-
unt per partem inferiorem. sed op' est trā-
sire ad fortiora que per os sumunt. Et de
istis sunt tria vsualia. domesticū est ege-
thea stupefacit. n. et resoluit propter ca-
storeum qd ingreditur. Si fortius volu-
mus est athanasia Ni. dādo. ʒ. j. vel. ʒ. j. s.
fortius aūt adhuc est filoniuz de quo da-
mus vsq ad. ʒ. j. Sunt etiam aliqua q
a proprietate valent vt stercus lupi vt di-
cit Gal. x. de sim. medicina recitās histo-
riā de qdaz dicitqz os qd inuenit in inte-
stinis lupi qñ cōedit aliqd aial et nō potu-
it hñ masticare ossa postea inuenit ipsi' in-
testinis si postea accipiat et suspēdat collo
vz dicit Aui. qd debem' colligere illud ster-
cus lupi qd inuenitur sup spinas. etiā in-
testinum lupi si suspendatur collo valet
Si etiam in lana arietis qui euasit a lu-
po inuoluatur huiusmodi intestinuz et col-
lo suspendatur valet. Castoreum etiam
est singulare et laudatur ab Auicena ra-
tione proprietatis et manifeste qualita-
tis. est enim calidum et siccum etiam lum-
brici terrestres dando. ʒ. j. cum vino albo
etiam cornu ceruinum dando. ʒ. j. cum vi-
no albo. in quocūqz tempore possunt ista
exbiberi. Scorpiones assati valent mul-
tum vbi talis colica nō prouenit ab apo-
stemate. et dicit. Auicena qd per se valēt
in dolore renali et per accidens in colica
secundum scriptum Antonij vacce qui
scripsit super. 16. tertij ratio qd per se va-
leant in dolore renali est qr frāgūt lapi-
dem per se. sed qr dolor colicus pōt per
communitatem renalis fieri ideo remo-
uēdo dolorē renalē p se dicūt remouere

dolorez colicū per accidens. Vel dicitur aliterq accidens qz solum a proprietate valent et non remouent causam in colica. in renali vero dolore abscindunt causam. Ioan. arcula. dicit q prouocāt vrinā Ideo dicunt per accidēs eo q prouocatio vrine facit ad diuersionem materierum ad intestina fluentium. sed ista ratio parum vr valere. Quidam medicus Mediolani habz pro secreto puluerē ossium vel seminū nespilorum et potes exhibere cū semine anisi coclearii vnum. Quantuz vero ad abscisionem cause si materia fuerit flegmatica dimisso regimine considerāde sūt quattuor intentiones. prima est lenitio ven. secūda digestio. tertia euacuatio. quarta resolutio residui remanentis et confortatio.

¶ In prima intentione conueniunt ea q leniūt ven. qualia sunt clisteria sicut dictum est facta cū cas. puluere zuchari addendo. ʒ. ß. biere. s. vel biere logodion vel diafenicon is vel elij indi. et qn̄ sunt mollificate feces possumus dare per superius ʒ. ß. biere pigre diasi. ʒ. ij. vel electuarij indi. Et cum cas. et non debēt ista solutiua eē fortia a principio.

¶ Secunda intentio q est dige. fit cum siru. de duabus radi. vel de quinq radicibus cum oximel. et si materia est viscosa cū melle ro. et de istis satis supradictum est et cum aqua fe. et c.

¶ Tertia intentio est euacuatio sed debemus commemorare cañ. in principio cure dictos. euacuam⁹ postea cū biera gal. q multum commēdat dando. ʒ. j. et. ʒ. ij. diafini. vel electuarij indi vel de algalia. Item cum pillulis descriptis in littera a Rasi materia et que est in vijs ductuū potest euacuari sine digestione qz et ē maximus et intensus dolor vt pz in carminibus positis a Jacobo forliuiensi. et Ugo ne senensi videlicet Sinocha cum colica frenesis squinantes et antrax materias crudas euacuare iubent.

¶ Quarta intentio est resolutio que fit cum oleo rute aneti lilij camomille addēdo carminatiua vt ciminum feniculi laurum abrotanū pulegium anisum cum. d. predicta. conueniunt etiā confectiones cal. vt aromaticum ros. electuarium de baccis lauri diaciminum diamasci diagalāga. Si proueniat huiusmodi colica a materia melancolica vel a colera procedimus cum eisdē quattuor intentionib⁹. Primo dando sirupos appropriatos. Si autē a fecibus mollificam⁹ eas. cum camomilla altea matribus violarū semine lini fenugreci faciendo emplastra cum butiro oleo amigda. d. etiam facienda fomentatiōes et clisteria ex predictis vt clistere ex solo oleo violarum. Persuperius vero mollificamus cum cas. fistu. manna et terbētina dando. ʒ. j. vz etiam ius galli. et Auicen. dat modū quomodo dz preparari. dicit enim capiat gall⁹ antiquus et verberet adeo q multum debilitet deinde euisceret deplumetur abluaturq cū vino albo imponēdo int⁹ polipodiū anisuz feniculum agari. turbith fm diuersas intentiones et cōsumet vsq ad ossa et damus de brodio eius vsq ad ʒ. viij. vel. x. hz enim virtutē solutiuam et non euacuat a remotis. Dubium autem est de iure galli vtrū sit cal. cōplonis. nā Aui. in. c. de cura colice in gñali dicit q est cal. et tamen in cura colice ex fece cōnumerat inter lubricātia fri. Dicit Gen. q ius galli est fri. respectu aliarū rerum magis calefacientiū. Anto. vacca dicit q Aui. deficit in ista. inquit. n. dz dicer. Et lubrificātia in fri. s. colica sunt sicut iura pinguia et propter ius galli et c. Vel dicit q dz poni cal. vt dicat sic. Et lubrificantia fri. et cal. sunt sicut iura pinguia et c. qz Aui. paululū añ dicit. et lubrificantia fri. et cal. Quidam alij dicunt q in decoctione galli ponunt primo thamarindi sebesten. ita vt multū cōsumet aqua et illa superant virtutē galli et ius erit fri. Si vero proueniat colica ab apate procedimus cura apatis. et de istis satis dictū est supra. Si vero a vermib⁹ dicet in. c. de cura vermiū. Si a malo situ intestinorū debemus reducere ad situm suū leuiter et eleuent crura ad superiora et per motū reducantur sic propter rupturā hz facilr reducere intestina si a mala cōplone qd raro ē cōsiderem⁹ qualis sit et illa remoueam⁹ si a vētositate resoluam⁹ illā vt cum electuario de baccis lauri qd ponitur a Rasi. et de precedentib⁹ conib⁹. Si pēdet a materia i pri

cipio vero cũ leuiori incipe ozrepuța cuz puluere anisi cũ vino albo. est etiam dia ciminũ diagalanga. Item clisteria anodina ꝛ carminatiua vt cum camomilla aneto pulegio calamento semine anisi ci mini aneti cũ. ℥. iij. olei aneti ꝛ. ℥. ſ. hiere pigre ꝛ euaporationẽ cũ decoctione predictorum facere. Item vẽtosa magna posita supra locum ꝛ iterata laudatur hic a Rasi ꝛ. viij. continentis ꝛ ab Auicẽ. ꝛ alijs ꝛ clistere: ꝛ inunctio ex oleo rutaceo ꝛ cũ oibus carminãtibus. Cum aũt cañ. aduertẽdus ꝙ in principio nõ sunt fortia exhibenda qñ materia est fouens. ꝛ ideo opz facilia prius adhibere. Nota cañ. singularem in hac cura colice in exhibitione medicinarum quẽ ponit Rasis ꝛ est optimus modus practicandi. scilicet dare solutiua mixta cum stupefactiuis ꝛ isto modo practicãdi vtebatur quidam singularis doctor. s. Jo. arcu. etiaz nunc quidã medicus mediolanẽ. in hac cura cõsequutus est magnum honorem qz illa stupefactiua remouent caliditatẽ farmaci solutiui: ꝛ econtra farmacũ stupefactionem ꝛ frigiditatem nimiũ quaz posset inducere stupefactiuum ꝛ simul remouet dolorẽ ꝛ euacuat ꝛ ideo ista mixtio est conuenientissima ꝛ põt sic ordinari. ℞. hiere. s. que est optima. ʒ. vj. diafe. ʒ. ij. eslj indi maioris. ʒ. ſ. filonij rof. ʒ. ß. vel si dolor est fortis. ʒ. j. mis. Si dolor et sit magnus ꝛ virtus fortis exhibee. ʒ. ſ. vel athanasie Nicolai vsꝙ ad. ℈. iiij. ꝛ hoc bene nota. Electuariũ de baccis lauri est singularissimum in resolutione vẽtositatis flue in colica ventosa quod describit Rasis in littera ꝛ dat a. ʒ. ſ. vsꝙ ad. ʒ. j. ß. ꝛ est multum vsuale. Joã. arculanus ponit ꝺ dicto electuario in clisterijs quia virtus ipsius prouenit ad locũ ꝛ ipse inuenit proficui iuuamenti qz maiorem retinet virtutem. dat etiam Rasis filonium ro. descriptionem illius qui cõmuniter habetur in vsu: habes ab Aui. quinto cañ. vbi loquens in persona filonij dicit. Ego sum filoniũ qui separo inter mortem ꝛ vitam.

¶ Forma enematis.

Hec est forma clisteris quã nõ intelligunt multi ꝛ quam describit Aui. s. ꝙ ps superior scilicet canna eius sit dupla ad partẽ inferiorem ꝛ mediet inter has partes mediũ vnum sicut paries diuidẽs ptes illas sicut est in duabꝰ fistulis coniunctis ꝛ habeat pars minor vnũ foramen in pte que est prope coniunctionem burse clisteris: ꝛ aliud in opposito directe ſm longitudinẽ ꝙ sit apud foramen partis grossioris ꝑ quã partem maiorez cui contiguatur maxime bursa transeat aquositas enematis imposita per vtrem. per inferiorez vero cannam si ue minorem pulsa ab enemate ventositate per vtricis compressionem ipsa vento sitas egrediatur. ꝛ hoc patet in figura ꝛ reddẽt dicta cum causa litteram Auic. obscuram claram ꝛc.

¶ Cura fluxus cerebralis.

Nota primo ꝙ in cura fluxuũ talis seruabiẗ ordo ꝙ in particularibus speciebꝰ fluxus particulares poneñ tur cure qz ista materia fluxuũ est mare magnũ ꝛ non põt vna cura tota euacuari iõ sicut dictũ est succinte ꝛ ordinate ponenẗ cure singulariũ specierum. ꝛ primo fluxus cerebralis qui prouenit vicio cerebri ꝛ ẽ ex eo ꝙ aliqua materia salsa acuta vel pungitiua descendens a cerebro ꝛ hoc per catarros plurimos stimulat ꝛ irritat virtutem expulsiuam stomachi ꝛ ita ante digestionem cõpletam cibi virtus conatur illum expellere vel etiam multi catarri humidi humectantes superficiem intrinsecam stomachi ratione cuius prouenit quedã lubricitas ꝛ ita debilitat contentiuã quã

Splenii ad moriendum

re cibus non potest in stomacho contineri debito tẽpore sicut si manus essent inuncte oleo ꝛ lubrice facte non possent debite continere. Signa istius fluxus sunt catarri precedentes vel actualiter existẽtes vel etiam qꝛ euenit fluxus iste tempore pluuioso vel etiam post somnum longum ex eo ꝙ in somno longo retinentur vel multiplicantur siue ingrossantur vapores multi: ꝛ ita facientes catarrũ sunt causa corruptionis cibi in stomacho. ꝛ ideo signa sunt corruptionis cibi etiam mala complexio fri. cerebri. Cura istius fluxus est in duabus principalibus intentionibus. prima est ad membrum cõicans. scdã ad mẽbrum cui communicaẽ.

¶ Prima intentio complectur quattuor intentionibus particularibus supra cõmemoratis. prima debitum regimen catarri probibitiuum. secunda catarri digestio. tertia bu. diuersio. quarta euacuatio ꝛ remotio male complexionis. ꝛ hec cura sufficienter dicta est in capitulo de catarro ꝛ cum quibus debet cõpleri qꝛ si cal. fri. ꝛ econtra.

¶ Secunda principalis intentio est ad membrum recipiens scꝫ stomachum pro cuius cura recurrendum est ad capi. de debilitate stomachi. Si enim illa materia catarralis indiget digestione digeratur ꝛ euacuetur postea resoluatur ꝛ mala complexio remoueatur: ꝛ hoc cum fomentationibus sacculis vaporationibꝰ vnctionibus emplastris confectionibus ꝛ singularissima in euacuatiõe est hiera sm Gal. qꝛ non euacuat a longinquis. similiter electuariũ diafenicon ꝛ elm indum. facere etiam fomentationes cum vino i quo decocte sunt herbe stomachales vt absꝫ. rosa mẽta spica rosmarinus pulegium calamentum gar. cinamomũ galanga maxime quando ventositas cõplicatur ꝛ cũ oĩbus istis facere vaporationem seu fomẽtationem simul cũ vino aromatico vel ex pulueribus istorum simul cũ aliquo oleo appropriato incorporatis facere vnguentum vel ex oleis predictarũ rerũ inungere: vel ex iam dictis facere sacculũ. Et inungimus cũ oleo masticino de mẽta de absẏn. de spica ꝛc̃. etiã cerotum pro stomacho emẽdãs vitia stomachi ꝛ vnguentũ stomachale. hec enim oĩa tenentur confecta. etiã confectiones per interius assumpte valent vt diagalãga zinziber conditũ aromaticũ ros. aromaticũ gariofilatũ ꝛ ceteꝛ confectiones que singulares sunt ad remouẽdum malam complexionem fri. stomachi ꝛc̃.

¶ Cura lienterie.

Fluxus stomachus prouenit ex eo ꝙ superfluitates remanẽt in stomacho qꝛ ciꝰ digestiua est diminuta ablata vł corrupta ꝛ ita cibus aliqñ complete aliquãdo diminute digeritur: ꝛ iste superfluitates aggregantur aliqñ propter difformitatẽ cibi. prouenit ex eo ꝙ vna pars eius est digesta alia vero indigesta. differunt dicere non totus digestus ꝛ totaliter digestus. totaliter. n. respicit qualitatẽ. totus vero respicit quantitatẽ. aliqñ egrediẽ cibus in eadẽ quantitate ꝛ qualitate qua sumitur ꝛ hoc dꝛ totalr ablata digestio. si cibus corruptꝰ dꝛ corrupta digestio. si diminute digestꝰ dicitur diminuta digestio. Prima causa lienterie dicitur debilitas contẽtiue siue retentiue que non gradat missionem cibi ꝛ hoc clare exponit Genti. Scda causa est remanentia solutiui in rugositatibus stomachi que stimulat virtutem expulsiuam ꝛ ita ꝙ̃primũ cibus est in stomacho expelliẽ. Tertia causa est de qua dictũ est propter debilitatẽ digestiue vel propter materias flegmaticas adherentes parietibus stomachi ꝛ ita parietes fiunt lubrici. Quarta causa est vlcus stomachi quare cibus tangens vlcus mordicationẽ causat ꝛ ita virtus expulsiua cibũ expellit. Quinta cã est ab humiditatibus ꝙ̃ profluunt ad stomachũ tamẽ hec proprie non est stomaticha sed sm diuersa membra a quibus pfluit materia. Sexta cã est propter ventositatem subleuantẽ cibum quare probibet bonã fieri digestionem. Alia causa est septima propter dolorem stomachi resolutis spiritibus. Octaua causa est ex parte ciborum licet hic proprie nõ sit fluxus sto

maticibus qꝛ iste non fit vitio stomachi. Sed pro complemento doctrine adducū tur omnes cause vt si quis propter nimiam ciborum quātitatem lienteriam in curreret vel etiam sumere cibaria acetosa vel corruptibilia vt cerasa melones ꝛc.

¶ De signis. iste fluxus non debet ordinem sed fit sm cibi assumptionem quia si tu sumis cibum ꝛ non digeratur fit fluxus. Secundum signū ꝙ apparent egestiones cibales si nullo modo stomachus agit in eodem colore ꝛ apparebit si corrupte ledatur cibus corruptus si aliquis sumat cibum aliquo tempore cito egreditur propter vitium retentiue quia nō potest gradare digestionem ꝛ expulsionem cibi. Si propter vlcera est dolor fortissimus cum assumptione cibi. etiam cognoscetur ex eructuatione corrupta ꝛ qꝛ illa materia saniosa egreditur Si est propter solutiuum sentitur odor medicine ꝛ punctio in stomacho ꝛ qꝛ ante non erat fluxus. Si propter nimiam quantitatē cibi sentitur grauitas. Si ab alijs humoribus proueniat per vomitum ꝛ secessum cognoscemus. Si propter ventositatem erit extensio ꝛ eructuatio ꝛ nō grauitas.

¶ Pro cura fluxus stomachi Auicen. remittit se ad. 13. fen. c. de lubricitate stomachi. tamen succincte determinat de eo. Si proueniat a cibo cura variatur ſʒ varietatē causarū qꝛ cibus potest eē maioris quātitatis vel minoris ꝙ debeat vel grossus vel corruptibilis. iste tñ nō ē fluxus stomaticus sed ex parte aliorū se tenet. Cura ergo est ex pte cibi qꝛ si est corruptus vomitu vel secessu est educendus vt cum cassia manna vel cum aqua tepida per vomitum. Si vero est in intestinis cum clisteri ꝛ ita pro debita cura inuestiganda est causa. Si ex nimia quantitate prouenerit paucus exhibeatur. Et si est nimis grossus vel subtilis fri. vel cali. vel nimis vnctuosus corrigatur deinde remoueatur mala complexio stomachi si fuerit derelicta. Si vero prouenerit propter presentiā nimie humiditatis in stomacho contente sicut plurimum cō tingit: quattuor intentiones sunt obseruande. prima est debitum regimen. secunda hu. digestio. tertia euacuatio. quarta stomachi confortatio.

¶ Primam intentionem .s. debiti regiminis docuit Rasis in littera cum iussit vt patiens comedat inciliua calefactiua subtiliatiua salsa ꝛ acuta. ꝛ de hoc dictū est supra in. c. debilitatis stomachi.

¶ Secunda intentio est digestio humo. flegmatice que fit cū cōuenientibus digestiuis flegmatis. s. cū melle ro. siru. de duabꝰ radi. de absyn. si non timetꝰ retētionē materie in stomacho cum oximelle sim. etiam cum his que dicta sunt in. c. de debilitate stomachi cum aquis beto. feniculi ꝛ absyn.

¶ Tertia intentio est euacuatio in qua laudat Rasis vomitū ꝛ solu. ven. de quo vomitu videtur dubium quia Aui. in cura fluxus stomachi vituperat ipsum vomitum cum etiam dictus Auicen. 13. ter tij. c. de lubricitate ven. etiam laudat ipsum vomitum. Respondetur ꝙ si materia est in fundo magis apta descendere tunc non conuenit sed per partem inferiorem euacuari debet. ꝛ ad istum intellectum Aui. vituperat vomitum. Si autem materia fuerit in parte superiori stomachi ꝛ corpus dispositum ad vomitū laudatur. etiam vt Rasis ꝙ si vomitus non sit sufficiens soluamus. Et debet cō memorari can. sepe superius dictus ꝙ solutiua a longinquo non attrahant. Et de istis sunt sicut pillule elefangine may sticine de hiera sim. dando. ʒ. ſ. ꝛ si corpus esset robustum ꝛ non posset soluē per solam hieram de qua dicit Auicen. ꝙ cum stat ambiguitas de materiebus in stomacho nulla est conuenientior medicina: addimus tunc diafeniconis. ʒ. ij. ꝛ licet vt alias dictum est in diafenicone ingrediantur solutiua a remotis trahentia: tamen virtus eius non pertrāsit epar vt dicit Sen. quinto cañ. eo ꝙ dactili inuiscant huiusmodi medicinas. conuenit etiam diacitonitem solutiuum quod ratione citoniorum nō attrahit a remotis.

¶ Quarta intētio ē cōfortatio stomachi ꝛ remotio male cōplexionis cū his que ꝑ interius ꝛ exteriꝰ administranē. De exteriꝰ administratis sunt inūctiōes facte ex cale.

et humectantibus habentibus virtutem stip: vt cū oleo de spica de absyn. de thimo mastice menta de citoniis. Itē capimus mentā absyn. squinātum spicā rosas balaustias cortices granatorum cum cinnamomo cipero gal. calamo aromatico et ex istis facimus cerota et vnguenta. Item fomentare stomachum ex decoctiōe facta in vino nigro stip. cū galāga cipero cinnamomo et aliis antedictis et stomacho applicare cū spongia vel vesicā: etiā ex pulueribus istarū rerum facere sacculos. De interius autē applicatis est aromaticū ro. diaciminum diagalāga zinziber conditū et mirabolani chebuli conditi dando duos in hebdomoda multum valent ante cibum. diacitoniten etiā de zuccharo cum speciebus in causa fri. et sine speciebus in causa cali. etiam miua citoniorum aromatica confortat virtutem digestiuam et facit ad debitam retentionem dando duo coclearia ante cibum. Sirupus etiā de menta et de absyn. si est a debilitate digestiue et retentiue debemus eas confortare per interius et per exterius administrata sicut supradictum est. Coriandrum etiā conuenit de quo dicit Auicen. qd retinet cibum in stomacho et est fortis impressionis. Si autem cā sit materia calida que faciat fluxum cōsimiles sunt habende intentiones et quatuor prima est debitum regimen qd debet esse frigi. secunda digestio hu. tertia euacuatio. quarta confortatio et remotio male cōplexionis cal. et in his procedamus cū digestiuis appropriatis contrariis cause scilz frigide vt euacuare cum mirabolanis citrinis in substantia vel in infus. Ulterius remouemus malam complexionē cali. et confortamus cum infrigi. vt cum iulep ros. zuccharo ros. diarodon abba. et decoc. cōmuni siru. ro. de granatis de citoniis cōfectione triasandalorū. Si vero proueniat propter vlcera primo oportet abstergere scdo cōsolidare vt in. c. de ptisi dictum est. Si proueniat a ventositate et materia sit fauens digeratur et euacuetur: deinde resoluatur ventositas cum electuario de baccis lauri et aliis de quibus dictum est in capitulo de colica. Si vero proueniat a dolore stomachi recurratur ad capitulum de cura doloris stomachi: quare etc.

Cura dissenterie.

In cura dissenterie quattuor intentiones sunt obseruāde. prima est debitū regimen. secunda vertit ad cām dissenterie. tertia ad excoriationem. quarta intentio est restrictio fluxus.

In prima ergo intentione qr excoriatio fit propter humores cali. debet esse declinans ad fri. Aer ergo est ad frigi. alterandus. In cibo vero oportet aliquos cañ. obseruare. Primus cañ. q cibaria non sint valde acuta nec salsa nec acetosa vt allea porri cepe zinziber cinnamomum. acetosa etiam cum multo aceto. salsa cum multo sale. dicit Auicen. q cibaria nō debent habere nimiam salsedinem nec nimiam acetositatem volens innuere q sint aliqualiter acetosa quia nocumentum cōmunicatur stomacho: ideo opz q aliqualiter incitetur appetitus qa virtus appetitiua est prostrata. Secundus cañ. q cibaria sint pauce quantitatis vt membra sint auara et ita retinebūt humores et non poterunt fluere. et licet dicat Aui. stent per duos dies non tamen est hoc tempore sic faciendum sed cū subtili dieta debent stare. Tertius cañ. q cibaria sint actualiter frigi. quia frigidum facit ad constrictionem: ideo vtentur ca li. cibaria etiā actualiter. Quartus cañ. est q non sint illa cibaria diuerse nature seu speciei: immo dimittatur diuersitas cibariorum. Quintus cañ. est q cibaria sint facilis digestionis et sint boni nutrimenti. causa clara est: et velocis digestionis quia stomachus est debilitatus. etiā quia non potest longo tempore permanere cibus in stomacho. et propterea Auicen. laudat epar gallinarum testiculos gallorum oua sorbilia que tamen non sint dura sue nimis assata nec nimis mollia sue elixa qr mollia ven leniunt dura vero sunt difficilis digestiōis. Itē aqua carnis et cōtusum carniū. et de milio farre panico rizo qd aliqualr torrefiat hoc

modo. Habeat tegula et rizum superpo natur qua posita super ignem rizum cir cumuoluatur super tegulam. lentes etiã excorticate laudantur. etiaz lac acetosuz quod sic preparatur. Dimittatur p no ctem in aere sereno postea in mane butro sitas extrahatur et capiatur acetositas. Et si volumus q sit magis constrictiuũ extinguamus in eo lapides ignitos vel calibem ignitum ter vel quater. Vinum autem non conuenit nisi sit virtus debi lis: et si exhibeatur sit stipticum vel sit be ne temperatum cum aqua extinctionis ferri vel calibis. aqua enim ferrata vel ca libeata restringit et confortat mẽbra na turalia etiã retinet fluxum. vel etiam cuz aqua decoctionis seminum coriandrorũ cõuenit etiã ponere aliquantulum de iu lep rosa. vel zucharo rosato vel aqua de coctionis sumach vel aqua berberorum In aliis etiã regimen debet esse fri. et sti pticum qr talis excoriatio vt plurimum a materia cal. prouenit.

¶ Secunda intentio principalis respicit causam excoriationis et ideo dicat Aui. si est fluens talis causa stude in abscisio ne eius q oportet oẽs causas seruare. Si ergo materia est colerica et fluxit primo et eduxit muscositates postea cortices et ita sanguinem videmus et cum hoc cõtinuat fluere colera et ideo nõ precedẽte digestio ne euacuare debemus qr cõtinue fluenti augeret excoriationem practici q̃ primũ vidẽt fluxum excoriatiuũ statim abscin dunt causam fluxus non expectando di gestionem: et ita cito exhibent solutiua: tamen aduertendum est ne exhibeantur solutiua que noceant loco vlcerato sicut scamonea et omnia scamoneata sicut dia prunis solutiuũ electuarium ro. propter quod Auicen. et alii auctores laudãt mi rabolanos citrinos propter stipticitatẽ sed pro remotione eorũ asperitatis admi scent dragagantum vel et cõmuniter fa ciunt practici admiscent iulep rosatum: habet enim virtutem infrigidatiuam et le nitiuam. verbigratia sic ordinando. Re. mirabolanorum citrinorũ subtiliter pul uerizatorum. ℥.ß. iulep. rosa. vel violati ℥.ß. cuz aquis buglo. planta. et similibus et fiat potio. ponunt etiã aliqui aliquid de reubarbaro licet nõnulli vituperent. possumus etiam dare dictos mirabola nos in infus. verbigratia sic ordinando. Re. mirabolanorum citrinorum. ℥.ß. con tundantur et infundantur in aqua cali da quantuz sufficit deinde bulliant dua bus vel tribus bullitionibus postea for tis fiat expressio: cui addatur reubar. ele cti. ℈.p. ʒ.j. vel. ʒ. iiij. sirupi rosa. ℥.j. misce et fiat potio. Solutiuum aliud magistri Balasii astarii doctoris celeberri. Re. corticum mirabolanorum chebulorum. ʒ.iij. mirabolanorum citrinorũ. ʒ.ij. passu larum enucleatarum. ʒ.j. spice parum in cidantur vel conterantur minutim et in fundantur in aquis planta. absyn. bug. añ. q. sufficit. et ponantur ad bulliendum duodecim bullitionibus vel circa: dein de facta infrigidatiõe bene manibus fri centur et fiat ipsoruz debita expressio cui addatur diacatolicõ. ʒ.iij. reubar. subti liter puluerizati. ʒ.ß. misce et fiat potio. Nota q aliquando practici torrefaciũt reubarbarum super tegulam calefactam reuoluendo ipsum vt partes acute resol uantur et remaneant solum partes stipti. sed ista torrefactio a principio non esset conueniens: qr adhuc est magna quanti tas materie in corpore. In processu vero quando maiori indigemus confortatiõe q̃ euacuatione qr euacuata iam est ma teria: tunc talis torrefactio multum con uenit. Et nota q licet Auicen. hic multũ laudet reubarbarum non tamen laudat ipsum in intentione euacuãdi sed stipti cãdi et restringendi: quia addit post de glandibus et rosis: nec inuenitur aliquis textus Auice. qui dicat q soluat. habes tamen ipsuz esse solutiuũ ab Auer. quin to colliget et Mesue. Facta autez aliqua li euacuatione a principio postea digeri mus materiã facientem fluxum. et ita se cunda die practici cõmuniter dant siru pos videlicet. Re. sirup. rosa. ℥.ß. sirup. de endi. ℥.ß. aquarum ros. plantagi. et endi. añ. ℥.j. misce. Iste eniz sirupus ingrossat digerit infrigidat et stipticat. Nota ta men q isti sirupi non debent esse a princi pio nimis stiptici: tum quia febris mala coniungitur: tum etiam quia non inten dimus talem materiam retinere. In pro

cessu vero exhibentur isti sirupi scilicet si
rupus rosa. de citonijs cum aquis aceto
sis rosa. ⁊ plantagi. Facta autez digestio
ne materie eradicatiue euacuamus ⁊ re
linquimus vestigium stipticitatis dando
mirabolanos in substantia ⁊ reubarba
rum: ⁊ tūc bonum est torrefacere reubar
barum sicut supradictum est. Postea ve
ro facta euone debet epar epitbimari cū
sandalis rosis aqua rosa. endiuie spodio
⁊ alijs ⁊ hoc ieiuno stomacho deinde sti
pticare oportet.

¶ Tertia intentio principalis est curatio
excoriationis intestinorum ⁊ hoc diuer
simode procedendo s̄m q̄ huiusmodi ex
coriatio diuersificatur. Nam aliqua est
excoriatio cum vlcere aliqua sine vlcere.
Illa autem que est cum vlcere cognosci
mus quando egreditur materia saniosa:
quod etiam aliquando fit a principio:
ideo aliquando oportet nos lauare ⁊ ali
quando cōglutinare. Si enim videmus
a principio egestiōes sanguinolentas de
bemus lauare intestina ne materia figa
tur in ipsis: ⁊ hoc completur cum clisteri
bus lauatiuis que sic fiunt. ℞. aque or.
lib. ß. vitellos ouorum numero. ij. zucha
ri rubei. ℥. ß. hoc enī clistere abstergit ma
teriam illam que figeretur in intestinis.
⁊ hoc quia non poterit longam moram
trahere in intestinis ⁊ etiam quia clistere
remouet acuitatem humoris excoriantis
fit enim vnum aggregatum ratione cui⁹
non poterit excoriatio induci in intesti
nis. singularissima enim sunt clisteria in
hac cura. ⁊ oportet vt a principio ista ad
ministrentur: quia si profundaretur po
stea non euacuaretur. Ego enim fateor
me multos curasse solum cum adminis
tratione horum clisteriorum. Aliquan
do autem mucositates sole sunt euulse ⁊
non profundata est excoriatio immo nec
inchoata ⁊ tunc oportet procedere cum
clisteribus glutinatiuis ⁊ viscosis quia
adherent intestinis ⁊ faciunt vestem su
pra tunicas intestinorum: ⁊ ita practici
communiter faciunt ordinando tale cli
stere. ℞ albuminis ouorum gummi ara
bici adipis renuz caprarum vel sepi ana
ʒ. ij. olei rosa. ℥. ß. ne adeps ita cito conge
letur. boliarmeni dragaganti anā. ℥. ß. cuz
aqua ordei si querimus cum hoc abster
sionem ⁊ lauare. vel cum brodio pingui
si volumus conglutinare magis. ℥. x. mi.
pro clisteri. ponere etiam cum istis buti
rum iuuaret. Aliquando tamen materia
retinetur propter istorum viscositatem.
ideo oportet post q̄ modico tempore ste
tit clistere hoc conglutinatiuum quod fa
ctum fuerat post debitam intestinorum
lotionem iterum administrare clistere la
uatiuum. deinde iterum conglutinatiuū
vt deficiat excoriatio ⁊ prohibeatur per
istum modum. ponitur etiam aliquando
succus plan. in his clisteribus qui lau
dantur ab Auice. Cognito deinde q̄ sit
abscisa causa quia puta non plus fluit
de materia colerica neq̄ mordicatiua sed
solus sanguis vel mucositas: tunc conso
lidamus ⁊ primo videmus si oportet ab
stergere ⁊ lauare quod facimus cum cli
steri lauatiuo postea facim⁹ clistere incar
natiuum faciendo decoctionem ex rosa.
balaustijs corticibus granatorū sumach
⁊ semine coriandri semine berberorum ⁊
gallis ex qua decoctione accipiatur lib.
ß. cui addatur boliarmeni sang. dra. terre
sigillate thuris anā. ʒ. ß. vel tro. de terra si
gillata. ʒ. ij. addendo vitellos ouoruz nu
mero duos vt adhereat intestinis. ⁊ hec
omnia fiunt vbi sit excoriatio sola ⁊ pu
ra. Si vero sit excoriatio cum vlcere in
cura sunt due intentiones obseruande.
prima est abstersio ⁊ mundificatio. secun
da est consolidatio.

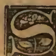
¶ In prima intentione cum videmus q̄
egreditur pus vel sanies ab vlcere proce
dimus in cura faciendo clistere abstersi
uum ⁊ mundificatiuuz ex aqua decoctio
nis furfurum frumenti vel ex aqua mel
lis vel ex brodio cicerum ru. vel ex aqua
lactis caprini vel ex vrina vel ex lixiuio
quia fortius est. aliquando etiam ex vi
no rubeo quia abstergit ⁊ cōfortat et cuz
istis possumus miscere mellis rosa. ℥. ij.
Si autem hec non sufficiunt accipimus
aquā decoctionis piscīū salitorū ⁊ aquā
oliuarum salitarū. Si ista non sufficiāt

venimus ad fortia.s. accipiendo tro. de arsenico et ita cum istis abstergimus et mundificamus locum viceratum. et semper tibi maior sit cura ad abstergendũ et mundificãdum quam ad consolidandũ: quia et si nõ administras cõsolidãtia dummodo bene abstergas et mundifices natura ex se postea incarnabit.

¶ Secunda intentio est cõsolidatio qua facta optima mundificatione et non fluente amplius tali materia possumus ponere eã in actu practico administrãdo clisteria cõsolidatiua et cõglutinatiua cũ rebus stipticis vt cũ decoctione lentiũ ros. balaustiarũ imponẽdo boliarme. de terra sigillata et de alijs de quibus dictum est supra tamen nunquam recedas ab abstersione et mundificatione: quia vt dictum est natura de se incarnabit.

¶ Quarta et vltima intẽtio principalis est restrictio fluxus. aliquãdo.n. propter superfluum fluxum timetur casus virtutis et ideo oportet istum fluxum retinere. et etiam quia aliquãdo non fit ex materia mala: quia iam euacuata est sed fit eo quod vie sunt laxe et debilitate. retinemus autem fluxum cum his que per interius et per exterius administrantur. Per interius conuenit siru. ros. mirtinus de citonijs de granatis et his similes. conueniunt etiã tro. de spodio cum semine acetose dando.3.s. ante cibum. etiam confectiones vt zuchbarum ros. imponendo corallos rubeos vel spodium vel accipiendo codognatam sine speciebus vel de sirupo de citonijs. si vero hec non sufficiant ad narcotica deueniendum est. ipsa.n. dolorẽ remittunt inducunt somnum immobilitant humores: sed bene consideranda est virtus in administratione istorum narcoticorum. non.n. dentur illi cuius virtus est debilis. extingueret.n. illum paucũ calorem. et huiusmodi Quandoque administratur per superius quandoque per inferius Per inferius autem est suppositorium de litio de scriptum in littera a Rasi. et tenetur confectum in apothecis. et debemus semper appendere cũ filo vt possimus ad placitum remouere. et dicit Aui. nos testificamur etc. Per superius conuenit athanasia dando a.3.j. vsque ad.3.iiij. et aliquando ponimus in clisteri dissoluendo eam in ipso per exterius. cõueniunt inunctiones facte ex oleo citoniorum masticino et mirtino aspergendo supra de puluere corallorum ros. masticis boliar. san. dia. singularissimũ est emplastrum diasinicõ de scriptum a Mes. sed describit duo. vnum in intentione cal. aliud in intentione fri. et istud tenetur confectum et capitur pannus grossus et ponitur supra ventrem et iterato renouamus. Aliqui faciunt suffumigia cum vino ru. stiptico supra ferrũ ignitum fumum recipiendo: vel igniunt scoriam ferri et similiter faciunt: vel vt communiter fit ponere manus et pedes in decoctione stiptica talis enim virtus stiptica communicatur stomacho et intestinis si autem fuerit solus fluxus intestinalis lubricatiuus cura est eadem cum cura stomachi et nõ est diuersitas nisi in hoc quod in fluxu stomachi medicine magis per superius administrantur. sed in fluxu intestinali sine excoriatione et debilitate digestiue magis per inferius vt per clisteria procedimus. et si est materia sfatica euacuatio vt supra in cura fluxus stomachi. quare etc.

¶ Cura fluxus splenetici.

Si fluxus proueniat propter debilitatem virtutis attractiue splenis vel propter oppilationem curetur sicut dictum est in capitulo de dolore splenis: et ibi ampla est cura ad solutionem. multũ valet oleũ caparorum de lilio de genestra agresti et alie res appropriate spleni. aqua scolopen. multum appropriatur spleni etiam thamasci. euacuatio fit cum mirabolanis indis vide ibi quare etc.

¶ Cura fluxus intestinalis qui dicitur tenasmon.

Tenasmon est appetitus vehemēs egrediendi absq; egestione notabili respectu illius appetitus quē hꝫ. No. q̄ cū dissenteria q̄s semꝑ complicat̄ tenasmon ex eo q̄ loc⁹ excoriatus stimulatur ad egerendum. lꝫ non sit materia vel pauca egerēda. ⁊ etiam q: multotiens materia virulenta egredit̄ a tali vlcere et figit̄ in extremitate intestini recti ⁊ causat talem appetitū ⁊ h̄ no. Si causa istius fluxus fuerit colerica vel flegmatica salsa curat̄ cū clisterib⁹ lauatiuis vt cum aqua ordei zucharo ⁊ duob⁹ vitellis ouorū in cali. in fri. cū melle ro. aqua lactis brodio ciceruꝫ ⁊c. Si cā fuerit apostema debemus curare fm̄ modū apatis .s. cū clisterib⁹ mollificantibus. Uel etiā si cā sit fex sicca curet̄ cū mollificātib⁹ ꝑ superius ⁊ ꝑ inferius. vt supra dictum est in cura colerice. vulgares accipiunt tabulā paruam lignifortis vt puta nucis ⁊ calefaciunt ⁊ cum illa actuali caliditate apponūt ano ⁊ aliquādo inungūt ipsum sepo hircino: q: per calefactionē illam si ē ꝑpter fri. vel ventositatē remouetur. Si vero sit ventositas practici faciunt saccu los ex camomilla vel ex floib⁹ tassi barbassi. mirabilē. n. habet proprietatem in tenasmone vel faciunt ista bullire cum vino ⁊ exprimunt ⁊ postea cum actuali cali. ponūt supra ventrē. Quando aūt superfluit fluxus ⁊ timemus defectionem virtutis debemus ipsum restringere ⁊ vtimur emplastro diafeniconis q̄d describit Mesue sicut supradictum est. Suppositoriū etiam de litio multum cōfert. hoc tamē est in intentione stupefactiōis ⁊ describit̄ a Rasi ⁊ sicut supra dictū est administratur cū filo appenso possimus ad placitū remouere: ne ꝑpter nimiā moram eius somnus nimis profundaretur ⁊ sic esset periculum de morte infirmi. et ideo hoc sit vltimum remedium. Per superius administrantur tro. de opio cōfectio de storace vt dictū est supra. vsualis est athanasia Nicolai. a. ℈. j. vsq; ad. ℈. iiij. Si aūt pueniat a repsone: tūc est bonus et non oꝫ restringi. Si a debilitate contentiue est tūc confortanda cum pulueribus supraꝯscriptis. Si vero a liquefactione tunc debet illa caliditas remoueri quare ⁊c

Cura fluxus epatici.

Cura fluxus epatici diuersificatur fm̄ diuersitatem causarū: ⁊ ideo oportet bene considerare cām illi⁹: ⁊ q: talis fluxus epaticus dependet ex specialibus causis epatis ideo auctores breuiter tractant. ⁊ ista cā assignatur a Nicolo alia cā a Cōciliatore differētia 22. assignatur q: ipsi paruꝫ vel nihil sperant de cura: ⁊ ibi allegat Gal. quinto de interioribus qui dicit q̄ multi mortui sunt propter defectū curatiuū: ⁊ q̄ aliq̄ñ materia profluit ad intestina ⁊ vlcerat ⁊ ipsi habebāt oculum ad solā vlcerationem ⁊ non attendebant ad epar ⁊ retinebant materias. opꝫ ergo cōsiderare cām ⁊ abscindere ꝑpterea dicit Aui. oportet ergo vt redeas ⁊ cures apa ⁊ oppilationes ⁊ alias cās. cū. n. feceris hoc iam curasti. Prima ergo spēs fluxus epatici est chilosus fluxus qui pōt pu̇enire ex debilitate attractiue a fri. eā vel ꝑpter oppilationem epatis. ⁊ in cura illius tres intentiones sunt obseruāde prima est digestio. secunda euacuatio. tertia remotio male cōplexionis ⁊ epatis confortatio.

¶ Pro prima intentione ꝯueniunt siru. de duabus radi. de quinq; radi. cū aquis appropriatis vt feni. absyn. cuscute apij prassij que oēs sunt aperitiue ⁊ ēt digeramus humorem flegmaticū. optimus est siru. de cicorea: qui a Nicolo describit̄ ꝑ d iuitibus. in cā aūt cali. possumus refrāgere dictos siru. cū siru. de endi. cum siru. ros. cum aquis endiuie cicoree ⁊ aliis

¶ Secūda intētio est eūatio in qua oportet cauere ne euacuemus cum rebus nocentibus epati. ideo vti debem⁹ reubar. in infusione. Item cuꝫ agarico qui vꝫ ad oppillationes saltem cum reubarbaro fiat.

¶ Tertia intentio est remotio male complexionis epatis que completur. cum troci. confectionibus ⁊ electuariis vt cuꝫ

tro. de lacca cum tro. de reubar. electuarium etiam diacalamentũ conuenit dando ad. ʒ. j. vsq ad. ʒ. ij. cõuenit etiam diacurcuma dialacca ꝛ noli semper procedere cum vno remedio iuxta sententiam Aui. quarta primi capi. primo. In cronicis egritudinibus ꝛc. sed in vna hebdomoda cũ. ʒ. j. vel. ℥. vel. ij. ô dialacca alia cum sirupis alia cum tro. ꝛ caue ne constringas fluxum saltẽ a principio: ꝛ hec est cura fluxus chilosi. Nota etiam ꝙ dicit Aui. Multotiens linit insipiẽs epar in hac ascellatione cũ inspissantib⁹ sanguinẽ ꝛ extinguentibus epar per hoc ꝙ sunt frigi. ꝛ in hoc est mors. Si vero fuerit causa debilitas epatis recurre ad curam debilitatis epatis. oportet enim vt vigoretur epar maxime in fluxu lotiuo. ꝛ caue ne perducas epar ad augmentũ cause: ideo oportet cõsiderare cam: quia si debilitas epatis sit a cã frig. cum cali. procedimus ꝛ econtra. quia ergo vt solũ est frigiditas: ideo procedimus cum cal. ꝛ laudat Aui. pistacbia. i. fisticos. Rosa anglica cauat ꝛ ponit vnũ electuarium quod ipse appellat de cucube qđ est singularissimum cuius laudes ab eo vide ꝛ cum eo possumus administrare aliquid de reubar. Inter alia autem q̃ epati conferunt est epar adipsiue lupi dãdo in mane coclearium vnum. optime etiam sunt passule multum enim commendãtur ab Aui. vt in capitulo de rebus conuenientibus epati. ꝛ in capitulo de cura male complexionis cali. ꝛ frigi. epatis. ꝛ in capitulo de debilitate epatis. ꝛ in capi. presenti dicit. Et iam laudate sunt passe pingues in hoc capitulo ita vt quidam estimauerunt ꝙ ipse sanant fluxum lotiuũ difficilem: ꝛ nos quidem iam experti sumus illud ꝛ debẽt passe in frigi. esse dulces ꝛ pingues. in cal. vero acetose. commẽdatur etiam spodium ſm communem dictũ. gaudet epar spodio. ꝛ si vis stipticare da passas cum armillis ꝛ granis ad intra contentis. ꝛ si nõ vis stipticare da sine illis ꝛ dentur coclearia duo ante cibum accipiãtur etiam passe bene pistate ꝛ cribellate cum sedacio deinde conficiãtur cum zucharo ꝛ si vis potes ponere de spodio vel de alijs epati appropriatis ꝛ fac confectionem vel electuarium: valet enim multũ propter hoc ꝙ penetrat melius ad epar ꝛ hoc. no. singularissimum etiam est electuarium hoc quod sic a me describitur. R. diacurcume passularum añ. ʒ. j. reubarba. epatis adip. añ. ʒ. j. ꝛ si vis contemperare cal. addas spodij. ʒ. ß. cum siru de bisan. ꝛ fiat electuariũ. vz Et epatica herba que nascitur in puteis ꝛ locis aquosis. optimum etiã est reubar. nam bonũ est exhibere in qualibet hebdomoda. ʒ. j. ꝛ Siringellus dabat omni die. ʒ. j. de quo loquitur Nicolus de mente Gerardi. absynthium similiter optimum est vt ex administratione eius in cibo ꝛ potu multũ rectificatur epar. singularissimum est etiam electuarium de vino descriptum ab Auicẽ. supra de mente Sal. ꝛ cũ isto illustrissim⁹ dux Barri qui passus est hunc fluxum per dimidiũ annum curatus fuit ꝛ maxime valet in causa frig. in causa vero cali. admisceãt⁹ cum eo spodium species diarodon abbatis tro. de spodio species triasandalorũ ꝛ similia. etiã siru. de absynthio in causa frigida. multum valet. Sirupus vero de cicorea Nicoli vel Gulielmi placentini in cã cali. est bonus vbi sit fluxus aquosus. similiter valent predicta ꝛ stat intentio confortandi cum cali. Si vero sit fluxus colericus detur sirup. de endiuia de bisanthijs cum aqua endiuie cicoree tro. de spodio cũ semine acceto. diarodon ab. vel descriptione communi ꝛ triasandali Si fuerit sanguineus dimittatur. vbi sit fluxus virulentus remittatur cali. cõis cum fri. immediate dictis ꝛ epithimatibus vbi sit diuersorum colorum vigora omnes virtutes epatis cũ his que dicta sunt in capitulo debilitatis epatis cum cinamomo ꝛc. Si causa sit frigi. cũ melle rosa. vbi autem sit saniosus abstergere cũ aq̃ lactis cũ aqua ordei cũ zucharo cum aqua cicerum ru. ꝛ alijs de quibus dictum est supra postea consolida cum rebus supradictis ꝛc.

¶ De cura fluxus cibalis.

In cura fluxus cibalis tres intentiones sunt obseruāde prima est abscisio cause. secūda est mūdificatio intestinorum τ stomachi. tertia est remotio male complexionis τ stomachi cō fortatio.

¶ In prima intētione procedim⁹ a principio abscindere causam. Si causa sit nimia quantitas cibi sumant paucaꝫ quātitateꝫ. Si vero causa sit ciborum corruptibilitas quia scilicet comederit cibos malos τ facile putrescibiles illos dimittat τ bonos capiat. Si vero cā sit oleaginea τ vnctuosa sumat stiptica.

¶ Secunda intentio est mūdificatio stomachi τ intestinorum. Si enim illud qđ corruptum est in intestinis cōtinetur leniemus ventrem cū clisteribus lenitiuis vt cū lib. j. decoctionis communis cum. ℥. j. cassie τ. ℥. ß pulueris zucbari. Si vera materia in stomacho contineat dabimus cassie electe ℥. j. vel. ʒ. x. vel manne electe. ℥ ij. vel pillularuꝫ elefanginarū. ℈. iiij. vel biere sim. Gal. ℥. j.

¶ Tertia intētio est remotio male impressionis facte a corruptione ciborum τ cō fortatio stomachi vt verbigratia. Si q̄s comederit cucumeres cum aceto τ agresta preparatos ex quorū comestione imp̄ssa fuerit mala complexio fri. illā esset remouebimus cū inunctione olei de absynthio de spica cū vnguento stomacho etiam fomentando cum absyn. galanga squinanto τ capiēdo alias res stipticas τ bulliendo cū vino rubeo stiptico τ cuapo tare cū spōgea postea dare sirupos d menta de absynthio aromaticū rof. diagalanga diaciminū τ alia confortatiua stomacbum que supra sepius numerata sunt. ibi ergo recurras si istorum copiam vis sm diuersa ingenia τc.

¶ De cura fluxus ex dispositione aeris.

Similiter in ista cura tres intentiones obseruantur. prima est abscisio cause. scda est euacuatio. tertia cōfortatio membrorum laxorum.

¶ In prima intentione q̄ est abscisio cāe si proueniat fluxus ex forti fri. aeris opꝫ ponere infirmum in loco cal. τc. de alijs rebus non naturalibus semper contrariando cause vt etiam si ex cal. vel bu; fiat contrarium.

¶ Secunda intentio est euacuatio si aliquid de materia in stomacho cōtinetur que iam sit fluxa oportet ipsam euacuare: τ de hoc dictum ē supra puta de his que conueniunt ad hanc intentionem sicut est biera sim. Gal.

¶ Tertia intētio est membrorū que sunt laxa confortatio vt cōfortare cū stip. sm diuersitatem male complexionis videlicet cum vnctionibus vt cum oleo de absynthio de menta de mastice τ cum confectionibus sicut in fluxu cibali dictum est: quare τc.

Ex dictis Rasis τ Auicena cura difficultatis vrine reducitur ad duas generales intentiones seruato tā pri⁹ debito regimine sm varietatem cause. Prima intētio est abscisio cāe diuersitatis. secūda ē prouocatio vrine.

¶ Prima intentio sic cōplebitur qr pri mo ꝯriabimus cām τ in eius abcisione studebim⁹ vt si fuerit mala cōplexio fri. vsice tūc oportebit eā calefacere τ sic regimē p̄mo erit calefactiuū. Et facere clistería calefacientia τ inunctiones calefaciētes sicut postea dicetur. si ab oppillatione colli vesice oꝫ causam cōsiderare. Si enim fuerit apostema curabimus ipsum apostema cura apostematū sicut dicet. Si causa fuerit materia lapidea hec dicetur in cura lapidis quia oportet comminuere lapidem τ frangere ponit tamē in hoc casu vnum remedium Rasis qꝫ si non possumus cōminuere tūc debemus facere vt infirmus supinus iaceat τ eum conquassare τ diuersis modis pedes infirmi lauare in altum donec lapis a via vrine remoueatur. Si autem lapis sit in collo vesice τ nullo modo possit remoueri; tunc debemus facere vt infir

mus capiat siringam auream vel ar-
genteam ⁊ intromittat in vesicam ad ex
pellendum lapidem. vel accipiat cande-
lam ceream oleo intinctã ut melius per
viam flectatur ⁊ faciat similiter vt supra
⁊ hoc est singulare remediũ. Si vero cau
sa fuerit oppilatio facta a materia sanio
sa vel flegmatica vel sanguinis coagula
tione tunc fiat intentio in subtiliando ta
lem materiam: ⁊ in hoc conueniunt siru
pi aperitiui ⁊ subtiliatiui sicut est siru-
pus de duabus radicibus ⁊ de quinq̃
radicibus de eupatorio cum aquis ap-
propriatis vt feniculi apij. etiam confe-
ctiones valent vt diacurcuma dialacca
iustiñ. ⁊ etiam tiriaca mitridatum cum
modico vini. Si vero causa est ex parte
renum remoueatur mala dispositio renũ
Si propter apostema curetur cura apo-
stematis diuersificando remedia ſm ip-
sorum diuersitatem. Si vero causa sit ex
parte epatis curet mala dispositio epis.
¶ Secunda intentio vertitur ad eductio
nem vrine: nam dato q̃ causa sit abscisa
oportet tamen vrinam prouocare primo
incipiendo a leuioribus vt leuiter com-
primendo vesicam: ⁊ si hoc non sufficit
fiat suppositorium cum sale tbabarzei
vel salgemma in ano. ⁊ hoc quia lacerti
animalium communicant cum lacertis
colli vesice. capiatur etiam pediculus et
ponatur in extremitate virge: motu enĩ
suo irritabit virtutem expulsiuam. etiam
frustum cepi ⁊ allei irritant enim valde.
fiat etiam leuis fricatio cũ vngue in col
lo vesice prope anum. sed si hec non suffi
ciant tandem deuenire oportet ad diure
tica. Et horum quedam administrantur
per superius quedã p̃ inferius. Per infe
rius vero quedã ab intra q̃dã ab extra.
Ab extra vt iunctio pectinis cũ oleo scor
pionum cum oleo de lilio. calefaciunt
enim ⁊ dissoluunt ⁊ relaxant. etiam fo-
mentatiões facte ex paritaria sola quia
talem virtutem habet. vel ponere sena-
tionis id est cresonis cum dictis oleis fri
xando in sartagine deinde per se vel ad
intra petiam pectini apponere. calefacia
mus etiam tegulam vel ferream laminã
⁊ spargamus supra vinum calefactum
superponendo herbas humidas ⁊ pona

mus supra femur zirbus etiã adipinus
cum sua actuali caliditate positus supra
ventrem multum valet. Nicolus floren-
tinus recitat se habuisse a fidedigno. fit
etiam fomentatio ex rebus magis cali-
dis videlicet cum abrotano calamento
mentastro sauina fomentando cum spon
gia. Sed si ista non sufficiant oportet de
uenire ad balneum faciendo decoctionẽ
ex rebus supradictis ⁊ ponẽdo egrum
ad sedendum addẽdo etiam de prouoca
tiuis vrine. Ad intra vero per interius cõ
ueniunt clisteria ⁊ inunctiones imposi-
tiones per siringam. facimus enim cliste
ria ex decoctione ex qua facimus fomen
tationem vt accipiendo hierampigram
vel benedictam simplicem cassiam pul-
uerem zuchari cum oleo scorpionum vel
de lilio ⁊ facimus enema vel per p̃ sirin-
gam oleum scorpionum vel de lilio distil
lando: vel etiam oleum de ruta vel de spi
ca. Per superius vero conueniũt vt siru
pus de duabus radicibus vel de quinq̃
radicibus: etiam de eupatorio cũ aquis
feniculi sparagi. decoctio etiam quinq̃
radicum scilicet feniculi bruscbi sparagi
apij petrosilij ⁊c. decoctio etiam senatio
num: vt dicit Nico. multum vz. ⁊ etiã de
ipsis decoctis comedere de quo ipse hi-
storiam recitat quam tu vide. decoctio
etiam iuniperi singularissime laudatur
que tantum prouocat quod facit sangui
nem mingere ſm Dioscoridem decoctio
etiam sauine vz super omnia. etiam Ni-
co. singularissime commendat corticem
oui a quo pullus est egressus exhibendo
ʒ.ſ. corticis bene depurate a pellicula sua
Et ego dedi domine Marie de taconibꝰ
⁊ emisit. xij. vitrea vrina plena. est enim
hoc singularissimum remediũ. etiam ru-
bea tinctorũ vz. similiter cantarides am
motis capitibus ⁊ alijs sed sunt timoro
se: participant enim venenositate de qui
bus quidam scholaris illudens accepit
⁊ mortuus est. Gerardus multũ laudat
hmõi cantarides ⁊ cõponit hoc modo re
ceptam in qua ingrediuntur. Rx. spice. ʒ.
ſ. cantaridarum. ℈. iiij. cõterantur ⁊ de-
coquantur cum decoctione apij vel feni-
culi vel cum aqua cicerum ru. aqua etiã
rafani multum ab Auic. laudat. De cõ-

positis sunt cōfectiones vt dialacca dia curcuma iustinianū confectio de cineri bus scorpionum dando vsq ad.ʒ.j.ß.cū aquis appropriatis. ista enim sunt vsua lia. Si proueniat a coagulatiōe sangui nis vt exbibendo in forma sirupi oximel s.oximel compositū oximel squilliticum qđ est fortius vel coagulum leporis ⁊c.

¶ Cura lapidis renum.

Cura lapidis distinguit̄ fm di uersitatem loci. Alia enim est cura lapidis renum alia vesi ce. Primo igitur dicetur cura lapidis renum que duplici indiget regi mine.s.preseruatiuo ⁊ curatiuo. Preser uatiuum regimen debet corporibus que sunt parata cadere in hāc egritudinem. Curatiuū vero debetur corporib' actua liter egrotātibus. Regimen preseruatiuū consistit in quattuor fundamentis. Pri mum est probibitio multiplicationis bu moris flegmatici.⁊ boc qr materia fleg matica est causa lapidis seu materia ip sius. Secundum vero est q̄ si generetur talis materia diuertamus ne fluat ad re nes: sed versus intestina. Tertium est q̄ si aliquid ad renes trāsferit pbibere ne in renibus figatur ⁊ retineatur ne possit lapideari. Quartum est remouere seu re mittere calo.renū. que est causa effectiua lapidis.

¶ Quantum ad primum fundamentum oportet q̄ infirmus in regimine cibi tali ter se regat vt vitet omnia cibaria grosse substantie fri.⁊ viscosa. vnde vitet caseus maxime recens ⁊ lacticinea omnia ⁊ ci baria de pasta azima pres pingues ani malium ⁊ extremitates ipsorum ⁊ intesti na.carnes etiam auiū aquaticarum: ni mia etiā comestio ⁊ abundans sed dimit tat comestionem cum reliquijs famis et comedat cibaria optimum sanguinez ge nerantia.

¶ Quātum ad secundum fundamentum si multiplicetur materia flegmatica de bemus eam diuertere ad vias intestinoꝝ ⁊ in boc casu iubent practici alternis die bus vel bis in bebdomoda fieri clisteria lenitiua vt natura assuescat bas mate rias ad intestina transmittere. etiā semel in bebdomoda est bonum sumere bolum cassie:vt.ʒ.j. Quidā babent pro singula ri remedio cass.fistulatum quod vocatur diacassia.accipiunt enīz cassiā cū zucba. ⁊ cum decoctione liquiritie ⁊ seminis al cbecbengi exbibēdo semel vel bis in bеb domoda. tenet enim ven.lubricum. Qui dā etiam babent pro singulari remedio terbentinā dando ab.ʒ.ß. vsq ad.ʒ.j.qui dā enīz soluuntur a tali dosi ⁊ quidā nō. Juuamentum autem eius est maximum lenit enim ven.mundificat renes ⁊ vesicā est quidem singularissimum ⁊ expertum remedium.capit enim nebula ⁊ infundi tur in vino deinde in illa inuoluitur ter bentina ⁊ sic sumitur quia est res viscosa vel accipitur cum brodio galline: in illo enim liquefiat ⁊ sumatur. Quidā vtunt pillulis quibusdaz vt sunt pillule elefan gine dando pillulam vnam singula die vel alternis diebus:⁊ ita natura assuefit transmittere materias illas ad intestina ⁊ bec sunt quibus practici cōiter vtunt.

¶ Tertium fundamentum est vt si contin gat q̄ aliquid de materia flegmatica ad renes trāsmittatur debemus probibere ne in lapidem conuertatur:debemus er go dictā materiam a renibus expellere: ⁊ in boc conueniunt diuretica vt brodiū cicerorum rubeorum vt si bodie damus lenitiuum die sequenti exbibeamus bro dium ciceroꝝ ru.vt.ʒ.vj.vel.vij.vel.viij. multum enim abstergit renes ⁊ vesicam. Aliqui addunt de radice liquiritie qr mi rabiliter mundificat renes ⁊ vesicam vt dicit Auic.in capitulo de oppilatione re num:⁊ si ponitur de zucbaro magis con uenit.ius etiā galli decrepiti.ius etiam carnium cum zucbaro multum vt.etiam aqua lactis caprini exbibendo.ʒ.vj.post lenitionem.est enim multum abstersiua. etiam decoctio paritarie multuz facit in puocatione vrine ⁊ succus eius vel aqua decoctionis siue sublimationis eius.

¶ Quartum fundamentuz est remouere vel remittere calorem renum vt non fiat induratio materie vel exiccatio practici ergo communiter singulo die faciunt in unctiones renum cum oleo violato cum oleo cucurbitino ⁊ nenufarino. Unguen

adde et si sint fri. vt vnguentū sandalinum vnguentū galeni et vnguentū comitisse. practici tamē cōmuniter vitant qz vltra fri. habent virtutē stipticam etiam illa claudendo faciunt ad materie retentionē ¶ Regimen curatiuū debetur corporib⁹ actualiter habētibus dolorē. nam lapis per poros vritides transit et extēdit et dolorem causat descēdendo. oportet ergo vt administremus ea que vrinam prouocāt et lapides expellunt atq frangunt et que sunt aperitiua venarū qz facilius lapis descendit. Aui. oīa hec notat. Sz est cañ. aduertēdus ꝙ cū illa que administrant ad frangendū lapidē sint vt plm cal. et in stomacho inuenientia materias liquefaciendo illas. faciunt ad renes ꝑcipitare. debemus ergo ante horū administrationem exbibere boluz vnū cassie cum oleo amigdalaruz dul. vt vie lubrificent: et postea exbibere ea que frangūt lapidē. Horū aūt que frangunt lapidem quedam sunt que a proprietate frangūt ipsuz quedam vero que a manifesta qualitate. Inter ea aūt que valent a manifesta qualitate est pulegium: habet enim virtutē diureticam et aperitiuam et dissoluit lapidem. est etiam calamentum origanuz milium solis saxifragia etiā multū vz. radix etiā graminis: et quidā habēt ꝑ magno secreto facere decoctionē ex radice graminis. etiā amig. amare masticent et cū vino al. deglutiant. etiā nuclei cerasorum et persicorum. radicis petrosi. sparagi bruscbi feniculi apij cicerū ru. decoctio etiā multum vz. etiam aqua corticū fabarū. Item brodiū multe decoctionis radicū maluarum. De his aūt que a proprietate occulta valent primo laudat lapis iudaicus et magis in lapide renum ꝙ vesice: et potest secure dari: qz bonum saporez habet et nō horridum. cinis etiā leporis multū valet. capiat enī lepus et ponat in furno et ita exiccet vt puluerizari possit de quo puluere exbibeatur. valet etiam vitrum combustum ponendo ipsum ad ignem et extinguendo eum in aqua saxifragie et septez vicibus ignire et septem extinguere. commendatur etiam puluis ossis calcanei leporis. puluis etiam lapidum qui reperiuntur in cancris. vz puluis etiā lapidum limatiarum. etiam puluis ossium mandibularum lucij vz. et quidam medicus venet⁹ habet hoc pro secreto nec ab alio auctore reperitur positum. isti enim pulueres sunt in vsu et dantur cum vino albo vel aq̄ appropriata vel brodio. vz etiam aqua apij rafanix mellilotti. vz etiā cinis scorpionum et est multum fortis in frangendo lapidem. dosis eius est sexta pars. ʒ. ſ. idest. ℈. 5. vz etiam lapis spongie etiaz lapis qui exiuit ab homine puluerizatus multum frangit. s. renalis renalem vesicalis vesicalez: licet Gal. x. de simplici medicina dicat hoc esse mendacium. puluis etiam vermium terrestrium multum laudatur. os hominis humati puluerizatum et cum vino albo exbibitū audiui mirabiliter conferre dolori renali: seu lapidis: et hoc vtebatur quidam religiosus in seipso: habebat enim os vnū et cum lima limabat et de illa limatura cum vino albo sumebat et statim dolor quietabat. laudatur etiam ab Auicen. cortex lauri si bibatur. frangit enim sanguis hircinus: multum etiam laudatur capiatur enim hircus quattuor annorū et cibetur pluribus diebus cum herbis supradictis prouocantibus vrinam frangentibus lapidem et bibat etiā vinū maluaticum aromaticum et tempore Augusti decoletur et colligatur sanguis nō primus in ingressu neq vltimus. sed medi⁹ et hoc fit cum scutellis multis colligendo et primus et vltimus abijciatur et medius colligatur: et dimittatur coagulari et in frustra incidatur et sub diuo pastorali. i. in domo pastorali sub tecto vt dicit Aui. exponit et ita exiccatur et ponitur in alto ne a pulueribus tangatur. et pro hoc videas Auicen. et cōiter datur de eo vsq ad quantitatē. ʒ. ſ. laudatur etiaz super omnia ab Aui. quedam auis que dicitur cauda tremula que exiccatur in furno et in puluerem redigatur. Composita autem quibus practici communiter vtuntur sunt vt dādo Justinianum descriptū a Nicolao dictū a Justiniano imperatore patiente calculum et datur vsq ad. ʒ. ſ. vel. ʒ. ij. in mane cum vino albo cal. vz etiam limptuntripon etiam diolaca. electuarium descriptum a Nicolao effica-

dus est ꝛ omnia ista sumat ieiuno stoma
cho cū vino vel aquis appropriatis. ele
ctuarium etiam de cineribus scorpionuꝫ
est singularissimum ꝛ tenetur cōfectum
Papie ꝛ fuit positum in practica a me.
electuarium etiā ab Auicen. descriptum
quod dicitur manus dei non tenetur con
fectum vz. ꝛ de istis damus a.ʒ.ſ. vſqꝫ ad
ʒ.ſ.ß. Per inferius vero conueniunt cli
steria q̄ recepta in intestinis appropin
quant renibus ꝛ illa clisteria debemus
facere cū rebus anodinis. fit enim deco
ctio maluarum paritarie camomille mel
liloti fenugreci capil. veneris cum nota
bili quātitate butiri vel pinguedinis gal
line vel olei amigdalarum dul. vel ama
rarum. decoctione p̄dictarum herbaruꝫ
accipiē li.ſ. bñdicte simplicis descripte a
Nicolao.ʒ.ß.q̄ valet in passionib' renuꝫ
cuꝫ.ʒ.ſ.caſ.ꝛ ẽt.ʒ.ſ.zucbari ꝛ cū.ʒ.ß.olei
scorpionū ꝛ fiat enema. ꝛ etiam quia con
iungitur aliquando magna ventositas
potest addi de oleo anetino. potest etiam
fieri clistere ex solo oleo oliuarum ꝛ semi
ne anisi. potest etiam fieri cum aliis car
minatiuis ventositatis. aduertat tamen
cañ. vt nō pertranseamus lib.ſ. ne nimis
comprimantur renes ꝛ dolor augeatur
ꝛ fiant sepius huiusmodi clisteria. Per
exterius etiam conuenit facere inunctio
nes vt. Re. olei amigdalarū dul. pingue
dinis galline olei de amigdalis amaris
ꝛ olei scorpionū añ.ʒ.ß. valet etiā inūctio
ex solo butiro. etiam de isopo humida.
emplastrum etiaꝫ ex decoctione predicta
vel ex radice altee paritarie ꝛc. cum fari
na seminis lini fenugreci cum butiro ꝛ
oleo scorpionum vel amigdalarum dul.
multum valet etiam facere fomentatio
nes cum camomilla altea melliloto pa
ritaria malua ꝛ aliis predictis ꝛ cū spon
gia vel vesica apponere loco dolenti sed
vesica est excellentior. Per superius ex
hibeātur ea que habent huiusmodi intē
tiones vt brodia pinguia. laudat etiam
Auicen. vnam decoctionem vz. Re. deco
ctionis malue cāpestris vel altee.ʒ.viij.
butiri.ʒ.ſ. mellis colati.ʒ.ſ.ß misce. ꝛ de
istis detur frequenter ꝛ abundāter. ꝛ de
istis possum' exhibere vſqꝫ ad.ʒ.xx. ꝛ est
singularissima ꝛ experta. valet etiam ad
frangendum lapidem iste puluis. Re. ari
stologie longe alcbecbengi radicis saxi
fragie añ.℈.j. ꝛ detur.ʒ.j. cū vino albo.
Pro stomacho autem si est debilitata di
gestiua vt aliquando accidit in ista egri
tudine. Re. olei spice absyn. ꝛ mente añ.
ʒ.ß. gar. macis cinamomi cardamomi ro
sa. corallorum galliemuscate añ.℈.ſ. cuꝫ
modico cere fiat vnguentum ꝛ stomacho
apponatur. In primis etiam quando oc
currimus infirmo post lenitionem cū cal
sa conueniunt sirupi vt. Re. oximellis.
s.ʒ.ſ. sirup. aceto. compositi.ʒ.ß. cum aq̄
betonice vel saxifragie decoctionis etiā
saxifragie liquiritie granorum iuniperi
ꝛ milii solis fiat sirup. etiaꝫ sirupus com
positus de radicibus de eupatorio admi
scendo aliquid de siru. vio. vel de liquiri
tia ad remouendum eorum virtualem sic
citatem etiam siru. de bisantiis cum ace
to ꝛ aquis appropriatis vt saxifragie.

Cura lapidis vesice.

Cura lapidis vesice est eadem
cuꝫ cura lapidis renum nisi
q̄ fortiora conueniunt in la
pide vesice q̄ in lapide renū.
tum quia via est longior ꝛ la
pis durior sed quando lapis est indura
tus nihil est melius q̄ incisio que non de
bet fieri in commissura sed aliter in collo
vesice ꝛ nō in corpore vesice. postea extra
hatur lapis ꝛ non permittatur q̄ mate
ria egrediatur per illud foramen. postea
debemus incarnare cum incarnantibus
ꝛ consolidantibus. Pro cura auteꝫ apo
stematis renum ꝛ vesice vide Rasim ꝛ
Auicen. ꝛc.

De cura ardoris vrine.

Pro cura ardoris vrine due
generales intētiones sunt ob
seruāde. Prima vertit ad cau
sam ardoris. Scḋa ad ipsuꝫ
ardorē auferendum. ꝛ hoc cū
his que remittunt ardorem ipsius vrine

et remittunt sensum loci. ideo oportet primo considerare causam. Si. n. sit ex parte materie colerice admixte ipsi vrine pro cura eius sunt quattuor intentiones obseruande. prima est debitum regimen. secunda digestio. tertia euacuatio. quarta diuersio.

¶ Prima intentio que est debiti regiminis administratio complexionaliter infrig. quia materia vt patet est cali. oportet ergo vt patiens abstineat se a cibarijs calidis amaris et acutis safregedi iaphceos. i. cibaria cum rebus fri. administrentur. laudantur ergo herbe infrigi. vt lactuca portulaca cicorea endiuia et alie herbe infrigi. laudantur etiam malue et spinachia. quia sunt lenitiue et lubrificatiue. plures etiam ex ordeo et sunt quidam qui ex solo vsu malue liberati sunt. bleta etiam conuenit. aqua etiam zucbari cum iulepus. Malua

¶ Secunda intentio est digestio materie colerice que fit cum sirupo violato endiuia etc. Et nota quod sirupus acetosus est vitandus. quia vlcerat.

¶ Tertia intentio est euacuatio que non debet fieri cum medicina scamoneata sed cum manna cassia vel mirabolanis citrinis vel in infusione.

¶ Quarta intentio est diuersio humoris colerici a vijs vrine et ideo singulis quattuor vel quinque diebus debemus dare cassiam vel elm ex cassia et cum zucbaro ex bibendo partes equales et dissoluendo cum decoctione appropriata vt quattuor seminum coium etiam sebesten alcbecbengi et est singulare: quia complectitur duas intentiones. s. diuertendi a vijs vrine et infrig. dando singulo die vel alternis diebus duo coclearia vt natura assuefiat transmittere ad vias intestinorum aqua etiam lactis caprini est singularissima vt natura diuertat et transmittat superfluitatem colericam ad intestina: de qua detur semel vel bis in hebdomada. et lac caprinum euacuat materias baraucbias vel nitrosas et et quia lac est multiplicatiuum vrine et ita propter multam quantitatem vrine colera permixta non tantum pungit vt dicit Aui. et quando non sunt vlcera melius est prouocatio vrine procuius varia expositione vide Conciliatorem vtrum diuretica conferant ardori vrine. et magister Jo. mattheus gradi de mente Nicoli non vult quod conferant diuretica. laudantur etiam clisteria que participant duplici virtute. s. lenitiua et remissiua acutatis vrine. et talia fiunt ex decoctione maluarum violarum matrum violarum nenufaris foliorum salicis ana. M. j. cassie. ℥. s. zu. ℥. j. olei violati. ℥. ij. Si autem fuerit materia flegmatica salsa debet euacuari cum rebus sibi appropriatis vt cum terbentina que indistanter diuertit a vijs vrine et remittit acutatem cum qua mulierem quandam que longo tempore passa fuit hanc egritudinem cum solo hoc remedio mirabiliter curata fuit lauando dictam terbentinam cum aqua oliuarum et endiuie vt acuitas remittatur et est singularissima in hac egritudine sicut absynthium est singularissimum in mala dispositione fri. epatis vel prassium. etiam faciendo aquam et cum hoc curaui quandam mulierem que per multos annos passa fuerat hidropisim. s. cum sola comestione absynthij diuersis modis exhibiti. oportet ergo quod primum possumus diuertamus dictam materiam a vijs vrine ne antiquetur ista egritudo et ne natura assuefiat transmittere has materias ad renes et vesicam et ideo illa terbentina facit ad diuertendum per secessum et etiam remittit acuitatem vrine quando transit per viam illam. Si vero sit ab excoriatione existente in membris vrine vt in vesica vel in poris vritidibus cura eius est consolidatio et in hoc casu conuenit dare boliar. ʒ. s. vel dare tro. de terra sigillata de carabe cum aqua solatri vel plan. Terbentina cu aqua endiuie Absynthiu

Si vero causa sit vlcus due requiruntur intentiones. Prima est abstersio vt cum aqua zucbari aqua decoctionis seminum fri. et aqua lactis asinini vel caprini. Secunda intentio est consolidatio. cum enim amplius non egreditur sanies sed sanguis indigemus consolidatione vt cum tro. de carabe et alijs supradictis. Si vero ardor proueniat ob effectum humiditatis tegentis vesicam: tunc oportet administrare cibaria viscosa et cibaria de pasta vt lagana et similia vt tegant vesicam etc. Secunda intentio principalis est remissio ardoris vrine que multotiens debet a principio poni in opus practicum. aliquando. n. est

ita intensus dolor vt patiens nunq̄ pos-
sit quiescere: remouetur autem cum his
que infri. et remittunt actiuitatem vrine
et cum his que hebetāt et remittunt sen-
sum vesice et aliarum viaruʒ ne talis ar-
dor sentiat̃. Istorū aūt quedā p superius
quedā per inferius administrant̃. Per su
perius conueniūt siru. infri. et humecta-
tiui vt siru. vio. cū aqua lactuce portula
ce solatri et endiuie. Si fortius volumus
exhibemus sirupū de papauere simul cū
vio. et cū decoctione seminū cōiuʒ fri. ver
bi gratia. Rx. siru. vio. ℥. ʃ. sirupi de papa
uere. ℥. ʃ. cū decoctiōe prunorū tamarin
dorū sebesten simul miscēdo cum sirupo
quantū sufficit puta. ℥. iij. et et confectio-
nes. s. vt zucharum vio. rosa. et de p̄dictis
siru. demus vnum in mane et vnuʒ in se-
ro. Puluis singularissime descript⁹ in li
tera a Rasi vʒ. sciʒ seminis iusquiami et
papaueris. al. ʒ. ʃ. cū aq̄s lactu. et portula
ce in mane exhibeat̃. Si fortiora volum⁹
sunt tro. de alchalhēgi descripti a Me-
sue et est singulare remediū dando de eis
ʒ. ʃ. hñt. n. virtutē stupefactiuā et diureti-
cam et multum valent in remissione acui
tatis vrine. Per inferius valent clisteria
ex decoctione maluaꝝ vio. matrū vio. etc
cū cassia et zucharo et oleo vio. exhiben-
do omni die duo coclearia vnum in ma-
ne et vnum in sero. Valēt etiam ea que p
siringā immittunt̃ de quib⁹ singularissi-
ma sunt vt lac humanum caprinū et oui
nū: qr tale lac miscet̃ cū vrina et sua hu-
miditate obtūdit vrine acuitatem. singu
lare aūt est albumen oui conquassatum
donec tota viscositas sit remota et de ta-
li mittimus in virgā vel miscemus cū de
coctione papaueris vel cuʒ lacte. mucila
go et psilij ē singularissima infundendo
in aqua fri. p sex horas de semine psilij
postea ex tali psilio emanat q̄dam hūidi
tas viscosa q̄ mucilago appellatur. est
n. singularis in sedatiōe omnis doloris
acuti. vʒ et mirabiliter in maximo dolo
re hemoroidarum de qua maximam ex-
perientiam fateor habuisse etiam in do-
lore podagrico multum valet a causa ca
li. vt expertus sum. Si ergo talis humi-
ditas siue muicilago in virgam per sirin
gaʒ immittatur prodest multum. Si for
tius volumus possumus immittere tria
vel q̄ttuor grana camphore. et si adhuc
fortius vnum granum opij vel. ℈. ʃ. alche
chengi dissoluti in aqua papaueris acci
piatur. et imponatur. teneq; etiam virgā
in lacte vel decoctione papaueris albi.
vʒ inungere etiam sumen cum oleo de sa
licibus violato de nenufare ponendo in
istis aliquantulum camphore. balnea et
ex decoctione foliorum salicis vitis mal
uarum violarum matrum violarum or-
dei et cum vesicis hac decoctione pleni⁹
vaporare sumen vel balneare multū va-
let. quare etc.

¶ Cura mictus sanguinis vel saniei.

Aliquando mictus sanguinis
fit propter nimiam repletio-
nem san. et ex defectu superio
rum cum natura querit se ex
onerare. aliquando propter
aquositatem ipsius sangui-
nis. aliquando propter colericitatē. ali-
quando propter putrefactiōem ipsi⁹ san.
vt in sinocha. aliqñ propter malam dis-
positionem epatis pp̄ter defectum dige
stiue et sequestratiue eius. aliquando ac-
cidit ex defectu membrorum vrinalium.
Mictus etiam saniei pōt contingere ex
parte superiorum et inferioruʒ aut pp̄ter
rupturam vene. Si a superfluitate pue-
niat non est restringendus nisi superflu
at. et si per viam crisis etiā non est restin
gendus nisi superfluat. Si vero a mala
dispositione epis vt debilitate sequestra
tiue pueniat tūc rectificādū est epar. Si
vero a debilitate sequestratiue renū tunc
opʒ curare renes et restringere san. cū in
unctionibus stip. vʒ cū oleo martino ro.
de citonijs. Itē cū stipticis faciendo deco
ctiōes cum aqua ros. plan. aqua calibea
ta seu ferrata. et cum. d. balaustiaruʒ gal
larū hipoquistidos. Vnguenta etiam cō
ueniunt vt vnguentū de anthera idest de
semine rosarū vnguentū. Gal. san. co-
mitisse. Per inferi⁹ similiter exhibēdo ea
que habent virtutem stipticaʒ vt est siru.
rosa. martinus de cito. cum aqua solatri
plan. lactuce et ros. etiaʒ confert dare bo
liar. ʒ. ʃ. cum p̄dictis siru. trocisci etiā de
charabe de terra sig. de spodio cū se. ace.

descripti a Rasi multũ valent ⁊ inter ce tera cõfortando renes Aui. ponit vnum singulare remediũ. scilicꝫ lac ouinum. ⁊ dicit ꝙ non habet sibi simile in confortã do renes. ⁊ ita practici dant de isto lacte ouino ad quãtitatẽ. ℥. iiij. vel. vj. stoma cho vacuo ⁊ miscent. ʒ. j. boliarmeni. ⁊ hoc expertus sum. Est tamen precipien dum ne post assumptionem lactis dor miat nec exercitet. Si vero fiat ab exco riatione propter incessum lapillorum a natura consolidatur ⁊ rectificatur ⁊ de isto non multũ curamus. Si tamen vide remus ꝙ sanguinis mictus continuaret tunc fiat intentio solius consoldationis: ⁊ in hoc casu damus trociscos de chara be cum aqua plan. ⁊ boliarmeni. Si fiat a percussione vel a casu prima intẽtio est diuersio: ⁊ in hac competit flo. basilice q̃ primo respicit epar ⁊ ita diuertimꝰ. Se cunda intentio est cõstrictio vt dãdo tro ci. de charabe de terra sigillata de spo dio cum semine acetoso dando de omni bus ad quantitatẽ. ʒ. ſ. cũ aquis solatri plan. itẽ cum boloarmeno facimus etiã inunctiones supra locum dolentem: cuꝫ oleo ro. mirtino vnguento Gal. vel cum alijs puluéribꝰ stipticis. Si sanies egre diatur prima intentio est absterſio quaꝫ etiam nobis insinuat Rasis si fit calidi tas ⁊ inflammatio cõuenit aqua lactis zuchari or. vel cicerum rub. Secunda in tentio est consolatio ⁊ in hac ꝑ superius conueniunt tro. supradicti. per inferius collyrium quod ponit Rasis multũ va let. predicti etiam tro. dissoluti cũ aliqua aqua appropriata iniecti cuꝫ siringa in virgã multum valent: quare ⁊c.

¶ Cura inuoluntarij exitus vrine.

Circa hoc capitulũ nota ꝙ Rasis sub hoc capitulo cõ prehẽdit quattuor capitu. ab Auic. in quattuor locis posita. s. capituluꝫ de inuo luntario exitu vrine. de his qui mingũt in lecto. de diabete. de multitudine vrine

Nota secũdo ꝙ diabetes est multitudo vrine non tamen quelibet immo requi runtur alique cõditiones. Prima ꝙ sit cum siti intensissima: ita ꝙ non possit cũ potu extingui. Secunda ꝙ aqua que sumitur ita egredit̃ sicut sumitur eo mo do quo in lienteria: cibꝰ in qualitatibꝰ cum quibus sumitur egredit̃. Tertia ꝙ sit frequentissimus exitus vrine adeo vt quasi continue egrediatur vrina. Mul titudo vero vrine est q̃ñ est magna vrine exuberantia ꝙ si cũ ea coniũgitur sitis: tamẽ est remissa ⁊ extinguibilis. Ista ta men passio dibetica raro accidit adeo ꝙ Gal. dicit se tantũ bis vidisse. No. ꝙ ma gister Frã. de busti mediolañ. l dicta ciui tate Mediolani anno. Mcccclxxxi. ha buit in cura quandã puellam annorum. xviij. que passa est superfluum fluxũ vri ne adeo ꝙ singula die mingebat boca lia. xvj. vrine ⁊ continuauit per. lx. dies. ⁊ illud quod sumebat inter cibum ⁊ po tum non ascendebat ad quantitatẽ bo caliũ. iij. ⁊ pꝫ manifeste ꝙ si totũ corpus dissolutum fuisset non ascẽdisset ad quã titatem tantam: qua de re medici medio lañ. querentes inter se cãm. Joã. marlia nus reddit illã dicens ꝙ aer qui erat in porositatibus corporis istius ⁊ alie hu miditates corporis ⁊ in mẽbris ex dispo sitione corporis eius conuertebantur in aquositatẽ vrinalẽ: ⁊ tandẽ puella libe rata fuit nec erat multum extenuata. Jdõ dicendũ est cum Auer. quinto colliget ꝙ in medicina fiũt mõstra sicut in materia. In cura fluxus vrine prima intentio est abscisio cause. scđa mẽbroꝝ vrine confor tatio. Prima intentio diuersificat̃ ſm di uersitatẽ causarũ. Si proueniat propter cibũ ⁊ potũ opꝫ abscindere cãm. Si pro pter frigus extrinsecũ idem est faciendũ. Si propter debilitatẽ epatis ⁊ maxime hidropisis asclitis dictum est supra in cu ra debilitatis epatis: oportet enim recti ficare epar. Si causa fuerit relaxatio la certorum colli vesice fiat intentio curan di cum his que dicta sunt in cura parali sis. Si vero causa sit caliditas renũ fiat infrigidatio renum per interius ⁊ per ex terius vt cum succo granatorũ limonũ.

Et cum virtus contentiua debilitaꝫ stat intentio confortandi per intertus cū frigidis stip. ꝛ Rasis laudat puluerem cuiusdā sim. vt olibani. ℈.j. vl.ʒ.ß. cū aqua absyn. vel vino coriandri preparati spodium glandis assate ꝛ puluis carū. Cōposita sunt sicut tro. de spodio cū se. acetose tro. de terra sigillata tro. de balaustijs. Dosis est.ʒ.j. cum vino vel aqua absyn. Aui. ponit in.c. de diabetica passione. Et sepe istis vsus fui. ꝛ l.c. de distillatione vrine laudat electuariū quoddā in quo ingrediūtur omnes species mirabolanorum. Si propter relaxationē lacertoꝝ datur acorus conditus ꝛ diacorus. Si propter cām calidā debemus infrigidare ꝛ stipticare cū siru. de agresta de limonibus de acetositate citri cuꝫ aqua portulace lactuce. etiā cū spodio coralis etiā possumus infrigidare cū vnguento vel de anthera sandalino Gal. ꝛ possum⁹ dare succum plan. ꝛ alioꝝ herbarum vel acorum cū aqua plan. ꝛ ponere res frig. stip. vt rosas balaustias spodiū. Aliquādo stat maior intentio infrigidādi vnde ponitur eger in balneo rerum frigidarū quare ꝛc̈.

Cura vermium.

Duplex regimen in cura vermium obseruatur. s. preseruatiuū ꝛ curatiuū. Primuꝫ regimen debetur corporib⁹ aptis in hāc egritudinē cadere: ꝛ in hoc regimine prio debem⁹ precipere vt vitent omnia cibaria viscosa ꝛ mām flegmaticā multiplicantia: ꝛ hunc cañ. in pri. posuit Aui. oꝫ eñi vt flegma extrahatur a corpore ꝛ mundificētur intestina: ꝛ iō Rasis laudauit vt detur panis cum sinapi ꝛ hoc qꝛ sinapis sui caliditate facit ad consumptionē materierū flegmaticaꝝ. tñ si istud non sufficit opꝫ digerere flegma ꝛ euacuare. ꝛ p hoc recurre ad capitulum de colica ꝛ de debilitate stomachi.

In regimine aūt curatiuo quinqꝫ reqruntur intentiones prima est debitū regimen. scda necatio vermium. tertia eoꝝ expulsio quarta prohibitio ascensus ad superiora. quinta diuersio ad inferiora ꝛ diuersio a principalibus.

In prima intētione nō possum⁹ dare regulā gñalem qꝛ nūc vnū intendimus nunc aliud. Aliqñ enim intendimus interficere vermes ꝛ tūc precipimus vt corpus stet famelicū postea exbibeatur medicina eorum interfectiua vt vermes postea ad eā perueniant. Aliqñ principalr intendimus remouere eoꝝ seua accidentia: ꝛ tunc opꝫ eis dare cibū gratum vermibus ꝛ conuenientem: qꝛ ipsi cum sint famelici mordicant ventrem ꝛ ascendūt aliquādo. Si tñ volum⁹ prohibere augmentum flegmatis debemus cibaria calida ꝛ sicca administrare. Si vero voluimus diuertere ad inferiora dabim⁹ acetosa acuta ꝛ amara.

Scda intentio q̄ est vermiū occisio cōpletur cū his que contrariantꝫ cōplexioni ꝛ materiei ipsorum. s. cum cal. siccis ꝛ amaris. ideo opꝫ vt illa que interficiunt vermes sint calida ꝛ sicca in tertio. etiaꝫ cū his que a proprietate contrariantur. Domesticū autē ꝛ vsuale est cornu cerui vstum qd ponunt auctores maxime Albertus magnus in libro de animalibus cap. de ceruo. ꝛ per adustionē non acquirit neqꝫ amittit virtutē suaꝫ. sed hoc faciunt apothecarij vt melius in puluerē redigāt ꝛ exbibēt ad quātitatē.ʒ.j. ꝛ istud est gratū gustui absynthiū etiā in hac intentione multū cōmendaꝫ: quia sua caliditate ꝛ amaritudine vermes interficit. folia etiam persicorum sunt multū vsualia contundendo ea ꝛ de eoꝝ succo dare ad bibendū vel ponere supra stomachū lupini etiā multuꝫ valent exbibendo de aqua decoctionis eoꝝ. quia sunt multū amari faciendo etiā emplm̄ de eoꝝ farina. mētastrū etiā ab oībus laudatꝫ quia hꝫ virtutē vermiū interfectiuā. semen & caulium contundendo ꝛ exbibendo. ʒ. ß. semē etiā apij alleū a Rasi ꝛ ab Auic. laudatur similr vinum simplex qd dicitꝫ ferax de quo loquitur Rasis decimo cōtinentis. ꝛ est filix masculus ꝛ cognoscitur a femina qꝛ habet certas maculas in inuersa parte folioꝝ ꝛ ei⁹ radix ē grof

interfectiva vermium

Cornu Cervi
Absinthi
Folia persi
lupini
mentastrum

sa ad modum brachij et habet secundum longitudinem innumerabilia capita radicum eius enim decoctio necat vermes siue sint magni siue parui. Radix etiam graminis singulariter valet: vnde mulieres communiter exhibent decoctionem graminis. nullus tamen auctor auctenticus ponit de radice graminis: nisi Ras. xx. continentis dicens quod decoctio graminis vz contra torsionem a vermibus prouenientem. commendatur etiam scea sando nicum vel cetonicum semen sanctum semen alexandrinum herba granella semencina geminalmarina. hec est hoc nomina sunt sinonima et est species absinthij. mulieres communiter exhibent de isto semine contrito. et Nicolus eum laudat et appellat eum semen alexandrinum vel semen sanctum. Aliqui dicunt quod non est idem sed differunt.

¶ Tertia intentio est vermium expulsio. interfectis enim vermibus oportet eos a corpore expellere. Si enim retinerentur mortui in intestinis: vt dicit Aui. essent causa seuorum accidentium quia ab eis eleuantur fumi putridi et venenosi. Euacuamus autem cum his que expellunt vermes et inimicantur eis vt aloe et absinthio pillule composite quas laudat Auice. sunt singulares in educendo et interficiendo vermes. Item reubarbarum dando. ʒ. s. vel. ℈. multum enim confert quia necat vermes et etiam expellit licet a nullo inueniatur quod necet vermes. sed potest ratio persuaderi quia omne amarum vz in cura vermium et reubarbarum est amarum. et quia vt in pluribus complicatur lubricitas ven. et quia reubarbarum est stipticum etiam vz lubricitati ven. et in confortatione stomachi. etiam quia vt plurimum complicatur se. et reubarbarum euacuat hu. corruptos: et vt dicit Auicen. secundo can. confert fe. antiquis et habentibus periodos. confert etiam morsui venenosorum animalium et serpentis Et quantitas potus eius est sicut quantitas potus agatur. ideo his rationibus concluditur quod confert vermibus et est medicina benedicta que potest dari infantibus et pregnantibus. agatur. etiam vz propter sui amaritudinem sed non sic vz vt reubarbarum nec ita omnibus datur. oleum etiam olfacinum quod fit ex oliuis immaturis vz ad necandum vermes in magna quantitate exhibitum et multis vicibus. facit etiam ad eductionem sua lubricitate et sua amaritudine eos necat. Si vero timeremus ascensum vermium non ponas illud oleum olfacinum in clisteribus quia magis ascenderent quia fugiunt ab eo. Composita sunt aloes cum absinthio vel cum diaprunis. s. cum radice eius hiera. s. Sal. pillule etiam communes sunt singulares scilicet composite ex aloe myrra et croco. etiam pill. de hiera. s. et vniuersaliter quecunque participant amaritudine et leui stipticitate conueniunt.

¶ Quarta intentio est prohibitio ascensus vermium ad partes superiores. hec autem completur confortando stomachum cum stip. vt inungere stomachum cum oleo de cito. de absinthio de sumach de semine portulace de corticibus granatorum stipticando ven. damus et amara per superius quia vermes fugiunt amaritudinem. conueniunt et omnia acetosa. et acetum forte est singularissimum contra vermes. Facimus et emplastra et vnguenta supra stomachum vt facere vnguentum ex succo absinthij et abrotani cum felle vaccino. Emplastrum fiat isto modo Accipe bucellam panis et bene asset deinde infundatur in aceto fortissimo: postea exprimatur leui expressione donec veniat ad formam vnguenti. vel aliter admisce de corticibus granatorum de succo absinthij et alijs appropriatis et fiat emplastrum. isto enim sepius vtor.

¶ Quinta intentio est attractio vermium a partibus superioribus ad inferiores et ista perficitur faciendo suppositoria grata vermibus. Quidam habent pro singulari clistere ex lacte calefacto quia vermes delectantur lacte et descendunt ad intestina. Alij autem vituperant lac quia facile coagulatur et corrumpitur propter fe. ideo magis vz secundum ex brodio carnium et melle ponendo. ʒ. j. mellis si non est fe. et si esset fe. ponendo. ℥. s. zucchari. delectantur enim vnctuosis et propter dulcedinem trahuntur ad inferiora membra. Si autem sint vermes in ano confert suppositorium de coto inuoluto ex oleo olfacino vel oleo simul cum aloe vel cum felle vaccino. Est et vnum ingenium expertum capiatur caro pinguis porci salita et filo appendatur et ponatur in ano, oportet enim mesad illam cor

nem conuertuntur et adherebunt: qua ex
tracta extrahentur: et eodem modo valet
omnia clisteria vermes interficientia qua
re etc.

¶ De cura superflui fluxus hemo
roidarum.

Ro cura hemoroidarum nota
quod alia cura debetur hemo-
roidibus fluentibus alia non
fluen. alia dolorosis alia non
dolorosis. Pro cura fluentium
duo can. sunt obseruandi. Primus quod non
debent a prin. restringi nisi quousque ni-
mium fluat: quoniam corpus cum huiusmodi
fluxu preseruatur a multis egritudinibus
Si vero videatur propinquitas sincopis et
color san. variet de malo ad bonum et vi
deatur debilitas et mollities tunc debemus
restringere. Secundus can. est quod semper
debemus intendere ad ven. lubricitatem
dando brodium carnium in clisteribus vel
cass. vel brodium caulium et hoc quia feces in
durate magnum causant dolorem in egres
su suo. Quibus obseruatis quattuor in
tentiones sunt obseruande. prima debi-
tum regimen. secunda diuersio. tertia restri-
ctio. quarta confortatio et san. rectificatio
¶ Prima intentio completur per stiptica
et eam docet Rasis quando dixit esse al-
terantia cibaria cum sumach: sintque frigi-
da et stiptica.
¶ Secunda intentio completur per flobotho-
miam vene basilice et est vena epatis quia
epar est fons san. et talis extractio debet
esse copiosa et sit ad oppositum: ideo lauda
tur illa basilice. Item flobotomia salua
telle in manu. Item appositio ventosa-
rum in hypocundrijs et in regione epa-
tis et in spatulis et in adiutorijs brachio
rum. etiam balnea extremitatum et fricatio-
nes dolorose. etiam ligature extremita-
tum superiorum.
¶ Tertia intentio completur per ea que restrin
gunt vias et ingrossant san. et immobili-
tant cum interius et exterius applicatis. Per
interius cum siru. vt sirupi fri. et stip. vt sunt
ro. mirtinus de succo acetose de granatis
de citonijs cum aqua plan. acetose ro. so
latri. confectio ex zuccharo ro. cum b oloar

vel dando in mane per duas horas ante
cibum vel ponendo de lapide ematitis de
corallis ru. et cum sirupo de granatis mi
scemus in modum electuarij et ea exhibe
mus. etiam trifera ex arte ferronis. etiam de
scoria ferri quod laudat Rasis in primo cap.
et est multum vsuale. Et nota quod scoria ferri
est spuricies ferri. squama vero que sepa
ratur a ferro cum super incude ferrum mal
leo percutitur. limatura vero que cum li
ma diuiditur. Simplicia sunt vt corrali
rubei lapis ematitis bolus armenus. dan-
do vsque ad. ʒ. j. Nicolus ponit vnum sin-
gulare quod est expertum et vsuale suma
tur squama ferri et subtilissime puluerize
tur et bulliatur in aceto postea exiccetur.
et hoc fiat quater postea exhibeatur. Et
dosis eius sit a. ℈. j. vsque ad. ij. vel. iij. dan
do bis vel ter in hebdomoda de dicto
puluere. valent enim in confortatione sto
machi epatis et rectificatione humorum
Et quando ista non sufficiunt debent alia
vsualia dari vt tro. de charabe de terra
sigillata de spodio cum se. acetose. magis
tamen vsuales sunt tro. de charabe et de
terra sigillata. Aliquando autem nos oportet ad
stupefactiua deuenire: et vsualia sunt si-
cut athanasia Nicolai filonium persicum
dosis atanasie est a. ʒ. j. vsque ad. ℈. iiij. Per
exterius vero conueniunt balnea stiptica
cum rebus fortiter stip. vt cum corticibus
et floribus granatorum sumach. et alijs
stipticis extinguendo aliquando ferrum igni-
tum. Et pulueres et emplastra. Et vnum sin
gulare est emplastrum de citonijs quod fit deco-
quendo citonium sub cineribus ponendo
de boloar. et de alijs stip. vsualibus vt de
sang. dra. dragaganto balaustijs gallis.
Et conuenit emplastrum Nicoli flor. in hac cu
ra et est tale. Rx. aloes thuris boliar. san.
dra. pilorum leporis subtiliter incisorum
et cum albumine oui et tela aranea misce
Item Nicolus laudat cinerem sotulariorum
combustorum. Gal. etiam quinto de inge. sa
nitatis ponit emplastrum quo melius credit
non posse in restrictione sang. excogitari
quod fit ex aloe olibano et albumine oui.
Est etiam quoddam secretum Siringelli et
est puluis de subere. i. cortice quodam gros
so poroso leui ex quo fiunt pantofole. com
buritur enim dictus cortex et pulueriza-

tur: deinde cū aliqua re appropriata fiat ano emplm. Item Nicolus ponit vnum emplm & ē de cinere buffonis qđ posit᷑ supra bemoroidas retinet sa. & remouet dolorē & delet eas. & dicit qȝ venenositas deletur per adustionem sicut etiam in cinere scorpionum: & est in eo securitas.

¶ Quarta intentio est rectificatio san. & debet considerari si sit propter nimiam quantitatem san. fiat minutio & dieta sit tenuis dimittēdo carnes oua &c. Si propter nimiam aquositatem san. vtatur dieta exiccatiua & calefactiua. Si propter nimiam quantitatem colere vel flegmatis bumor digeratur & eūetur cum appropriatis vt dictū est in capitulo de fluxu san. nariū Nota etiā qȝ valet vnū singularissimum emplm. s. comitisse applicatum supra anum quod tenetur confectum & istud describit Bartholomeus de varignana: quare &c.

¶ Cura tumoris bemoroidarum siue cecarum bemoroidarum.

In cura tumoris bemoroidarum diuersimode procedim⁹ sm diuersitatem intentionū. aliqñ enim dolori intēdimus si enim nihil de materia egrediatur: tunc vehemēs contingit dolor qr a vena chilis quinqȝ oriuntur vene que ad anum terminantur & intestinū rectū & sunt ibi quedam pellicule cooperiētes orificia predictarum venarū que sunt maxime sensibilitatis: & ad quarū extensionem intēsissimus dolor causatur. Item itimus aūt dolorē cū localibus que si nō sufficiunt. opȝ procedere cū his que san. fluere faciunt. aliqñ vero intendim⁹ eas exiccare & ita diuersimode procedimus. primo ergo intendimus dolorem mitigare. secundo vero eas exiccare. Sunt tamē primo aliqui cañ. obseruandi. Primus cañ. qȝ si non fuerit dolor nec apostema: nō est necessitas curationis. & hoc quia pp̄ter remedia fortia qñqȝ deuenitur ad prauas egritudines. s. cancrum vel fistulam. Secūdus cañ. est qȝ in cura huius egritudinis sit studium in lenitione ven. quia cum feces indurare egrediūtur maximum causant dolorem in egressu suo sua asperitate. & sic fit humorum attractio ad locum. lenitio autem fiat cū brodio carnium vel cum cass. fistula vel cum decoctionibus leuibus vel cum brodio caulium. Tertius cañ. est opȝ vt rectificetur corpus vt magnus sang. euacuetur. Istis stantibus oportet primo diuertere humorem fluentem. Et in hac intentione laudatur flobotomia basilice & flobotomia saluatelle que est inter anularem & auricularem. etiam administratio ventosarum in spatulis & ligature dolorose in adiutorijs brachiorū & alie diuersiones vt positiones extremitatum superiorum in aqua calida. Ad doloris etiam remissionem valent anodina supra locum applicata in forma vnctionum emplastrorū & vnguentorum. De vsualibus primo est oleum vio. quando sentitur calor & ardor sicut euenit in actu practico. oleum etiaȝ ro. vitellum oui cum oleo vio. incorporatum ita vt reducatur ad formam emplastri & extensum super panno lini ano applicetur. vȝ. etiā multum medulla panis infusa in lacte cum vitello oui que simul ponatur ad bulliendum postea ad misceatur albumen oui. valet etiam oleum de semine lini oleum crisomilarum & etiā ponatur cum crisomila oleum decoctionis lumbricorum terrestrium. oleum etiā procelionum. i. panaroles. singularem enim habent proprietatem in mitigatione dolous si cum adipe galline contundantur & cum butiro incorporentur & in forma emplī redigantur & ponantur supra locum sedant enim dolorem illico vt dicit Nicolus. vȝ etiam oleum decoctionis scarabeorum si contundantur & cum oleo fiat emplastrum & sint olea predicta vel amigdalarum dul. Rasis xj cō tinentis dicit capiatur mellilotum & in aqua ponatur & bulliat donec dissoluāt & misceatur cum farina fenugreci & cum aliqua pinguedine vt anatis vel galline & in forma emplastri redigatur. Siringellus vtebatur hoc remedio videlicet capiatur suber qđ ponitur in solis planelarū de quo supradictum est cōburatur & puluerizetur & cum aliquo oleo appropriato vt de semine lini vel vitello oui empla

N

stretur hoc enim maxime iuuat in miti-gatione doloris. Joan. mattheus gradi utebatur limatijs que sunt naturaliter sine testa decoquantur in oleo violato et contundantur: deinde cum farina se. lini vel fenugreci fiat emplastrum bene in corporando. Et etiam unum singulare et expertum remedium a me. s. facere ut infirmus sedeat in balneo anodino quod remittat acuitatem: videlicet faciendo de coctionem maluarum vio. matrum violarum mellilotti fenugreci camomille floribus altee florum tassi barbassi seminis lini in qua decoctione sedeat infirmus. et ubi sedere non posset fiat epithima cum pannis lineis madefactis in dicta decoctione et loco dolenti applicatis et misceatur etiam flores nenufaris stipita papaueris al. semen eius et cortices semen iusquiami. confidens in virtute discretiua consequitur intentionem mitigationis doloris. Quando autem ista non sufficiunt ad stupe. deueniendum est quorum usualia sunt primo suppositorium ex filonio ro. cum coto vel ponendo more emplastri supra locum. vel etiam athanasia Nicolai. vel etiam hoc emplastrum. Re. unguenti populeonis. ℥. j. vitellum oui unum opij. ʒ. j. vel usque ad. ʒ. ij. croci parum simul misceantur et in forma emplastri redigantur. mitigat n. dolorem sed non fiat nisi in intensissimo dolore. Si autem ista non sufficiunt oportet hemoroidas aperire faciendo fluere sanguinem: quia euacuatio sanguine cessabit dolor. Aperimus autem cum diuersis ingenijs. Primo cum fricatione cum re asspera poros dilatante ut cum folijs ficus etiam cum paritaria et si est tempus hiemis ita quod folia non inueniantur pannus asper accipiatur fricando cum hoc donec locus apperiatur Et oportet nonnunquam ad fortiora deuenire ut si fumatur pulpa coloquintide et infundatur in oleo amigdalarum amararum et applicetur. aperit enim in quinque horarum spatio. Ad hanc etiam intentionem laudat Aui. stercus columbinum cum saxifragia. succus cepe etiam singulariter vel ut. s. succus extrahatur et loco applicetur: facit. n. ad aperitionem est enim sua acredine vlceratiuum. vel etiam fel vaccinum. radix etiam ciclaminis vel succus eius. practici etiam quandoque applicant sanguisugas non venenosas. et primo inungunt locum cum sanguine galline vel columbe ut sanguisuge loco adhereant. quando primum sanguisuge degustant figuntur et sugunt ipsum usque replentur et tumefiunt et ita fortiter quandoque adherent quod vix possunt eueli. et ut euellantur accipiatur de cinere et supra caput earum spargatur quia subito cinere percepto separantur. quas capimus et ponimus in vase ut sanguinem quem suxerunt euomant. et ut euomant utimur hoc ingenio. s. ponendo sal super eas et statim euomunt totum sanguinem. Deinde si iterum indigemus sanguinis extractione iterum eas applicamus faciendo ut supra. Si autem non habebimus sanguisugas tunc extrahemus san. cum flobo. sed hoc vitare debemus quantum possibile est propter difficultatem consolidationis. quod si ex necessitate fiat consolidemus considerata quantitate sanguinis extracti. Aliquando etiam non stat dolor nec sunt consuete fluere nec eger est consuetus pati talem fluxum sed sibi displicet talis tumor unde vellet eas remouere quibus sit cura. supra scriptus quod si non est dolor nec apostema non debent curari. Si etiam esset consuetus pati talem fluxum non restringatur nec exiccetur sed pur quam volumus exiccare lest quando non sunt lonii fluere aliter non tamen secundum Aui. si per interius sumantur de galbano. ʒ. ij. tribus vicibus exiccat et hoc expertus est Matth. gradi in quodam et bene ei successit. et sicut dicit Aui. valet etiam ad idem puluis antimonij pro quo vide Auicen. secundo canonis. et applicatur per exterius. Item per exterius vel epithima factum ex decoctione siliquarum. i. charabe. Item cum aqua piscium salitorum vel capita piscium cum modico casei salsi apponantur supra locum. anacardi fructus quidam a proprietate valent et applicantur hoc modo incidantur frusticuli anacardi et ex eis locus fricetur et quidam ponunt eos supra prunas et cum emboto quod est instrumentum quod dam faciunt ne recipiatur fumus ita quod habeatur scutella in qua sit cinis et prunis ne ignis inde ponantur de anacardis deinde cooperiatur scutella emboto et totus

fumus recipiatur & bene ingrediatur he
moroidas. valent etiam folia serpētarie
& hoc a proprietate vt dicit Nicolus. ra
dix etiam serpentaria oleum serpentarie
& cineres eorū & cortices multum valent
vel stringantur hemoroides cum capil
lis caude equi vel serico paulatine a pri
cipio stringendo et in pcessu magis strin
gendo & tales vene stringantur et paula
tine exiccentur: quare &c.

Cura exitus ani.

In cura exit⁹ ani primo oꝫ
considerare si cuꝫ humidita
te cōplicetur caliditas si nō
stat intentio calefactionis et
exiccatiōis & in hoc casu po
nit Rasis remedium singularissimum. &
ita dicit Nicolus ego soleo hoc facere.
ex succo hipocHistidos & acatie fiat pul
uis & ex puluere isto etiam ego vtor. Mo
dus aūt applicari est ꝙ quando infirm⁹
vadit ad assellam & intestinū ē grossum
videndum est si est inflammatuꝫ & rubeū
si sic lauam⁹ ipsum cum aqua ot. vel zu
cbari. si vero non lauamus ipsum cū vi
no rubeo vel etiam cum decoctione ba
laustiarum corticum granatorum & alia
rum rerum stipticarum & hoc vbi non fit
caliditas. postea inungere cū oleo ros. et
inde aspergimus ex puluere stiptico de
inde intromittat & quiescat cum coxis
eleuatis & strictis. Et hoc opꝫ facere seci
bus emissis. Quidam laudāt rosas con
tritas facta lotione intestini & inunctio
ne ex oleo ros. mirtilorum; citoniorū. Si
militer valet puluis turis vel sandarace
forte aūt remedium in exiccando est sco
ria ferri posita supra intestina vel vinum
decoctionis eius est enim multum stipti
cum quando intestinum non est inflam
matum vtimur suprascriptis. Sunt etiā
remedia valētia quando est inflāmatum
quaeru descernas. Ubi ergo sit inflāma
tum inungimus ex oleis et vnguentis
frigidis. et sic vt cum oleo citonio. rosa
to. vnguentum etiam sandalinū est sin
gularissimum et ꝗuale et facta prius
lotione & hoc quando est humiditas la
xans. Et nota. ꝙ Rasis tacuit debitum
regimen in medicinalibus & in sex reb⁹
non naturalibus que omnia requirun
tur ad curā vltra localia & ratio est quia
in cura paralisis fuit sufficienter dictūꝫ
in cura enim relaxationis oportet regi
men esse cali. & sic oportet etiam digere
re materiam flegmaticam & eam euacua
re: postea malam complexionem remoue
re & confortare. Si vero est apā intentio
est remouere materiam apostematis & fa
cere decoctionem ex reb⁹ anodinis vt ex
camomilla malua altea semine lini &c. se
nugreci & applicentur supra intestinum
apostematum. laudatur etiam aqua ca
lida intelligēdo de apostemate facto vt
ponit Rasis non autem de fiente qꝛ tunc
stant alie intentiōes. Quādo si est materia ad
mixta sanguini tunc primo diuertim⁹ a
principio cum flo. Si vero sit a san. di
uertimus cum ventosis vel vomitu. Iteꝫ
repercutiēdo. s. faciēdo epithimaex aqua
rosa. plantagi. &c. Quādo vero est factū
resoluimus cum decoctione dicta & ap
plicentur panni vel spongia in dicta de
ctione madefacti. fiat etiam inunctio cū
oleo camomillino & fiant reliqua puta
fomentationes emplastra balnea vnctio
nes vaporationes que omnia habeant
resoluere materiam: & hanc intentionem
tetigit Rasis. postea intromittatur inte
stinū et curetur vt dictum est supra ablu
endo inungendo & imponendo illa stiptica
stet etiam eger cum coxis eleuatis post re
media applicata quia erit situs satis cō
ueniens. quare &c.

Cura exitus matricis.

In cura exitus matricis etiā
considerare oportet vtruꝫ sit
apostema vel non. et vtrum
sit mollis vel tractabilis qꝛ
tunc est materia humida re
laxans & tunc facta lotione aspergat cū
puluere stip. dicto in alia cura scilicet de
exitu ani et intromittatur. Aliquando
enim non potest ingredi et Aliquando

tota ingreditur vt dicit Auicen. et putrefit. Et ego vidi mulierem habentem matricem inter coxas pēdentē et putrefactā cui abscisa fuit et adhuc illa per plures annos vixit. preterea tempore pestis Papie mortua est. Practici et applicant p inferius prauos odores et suffumigāt vt faciendo fumigium ex pennis perdicum et facere vt fumum recipiant quādo senti unt matricis descensum. capiunt etiaz assam fetidā et ponūt supra carbones igni tos ponendo egram in cathedra perforata: qua posita supra carbones recipiant fumum. item castoreum quod habet terribilem odorem. contundūt etiā folia vrtice et superponunt matrici. similiter matricariam quam crispulam vocant miscē do cum oleo de semine lini ponunt etiaz ouum corruptū sub gallina fouente oua cum quo intingunt lanam et matrix fugiens prauos odores petit partes superiores. si etiā teneat patiēs apō nares bonos odores iuuat quia matrix percipiēs eos insequitur et consequenter magis conatur ad ascendendum sed si ista non sufficiunt habeatur optima obstetrix q̄ intromittat matricē postea coxe eleuentur et in hoc situ stet. vel si fiat instrumentuz sicut virga virilis et imponaē inunctum facta tamen prius lotione vini. ru. stipti. gallarū hipocbistidos cum balaustijs et floribus granatorum et inungere cū oleo de cito. vel mirtino. postea cum pulueribus aspergendo vel accipiendo stupas infusas in albumine oui cū pulueribus et alijs predictis et cum boloarme. san. draconis. ante et retro et in situ debito sistuetur. Si sit apostema consideremus tēpus apostematis. in principio pcedim⁹ cum repercussiuis. in augmento miscem⁹ resolutiua cum repercussiuis: repercussiuis dominantibus in statu repercussiua cum resolutiuis sed resolutiuis dominātibus in declinatiōe pure vtemur resolutiuis et cōsolidatiuis postea intromittatur et fiat vt dictum est de exitu intestini: quare et c.

℄ Cura superflui fluxus menstruorum.

In cura hui⁹ egritudinis sūt due obseruande intentiones. prima est abscisio cause. secūda est retentio sanguinis fluentis.

℄ In prima intentione oportet considerare si proueniat ex sang. abundantia et tunc oportet remouere cum flobo. et dieta tenui prohibendo comestionem rerum san. multiplicantium vt oua vinum carnes. et c. Si vero proueniat ex sang. subtilitate et colericitate: tunc oportet coleraz digerere vt cum siru. ro. de succo acetose de ribes de granatis cuz aqua plan. acetose portulace et ro. euacuando postea cū mirabolanis citri. q̄ vltra hoc q̄ euacuāt etiam infrigidant facta euacuatione opz alterare malam cōplexionem cum supradictis vt cū siru. ro. tro. de ro. cū diarodō cum epithimatibus vt cuz aqua ro. plā. cum oleis et emplastris infrigidantibus. Si sit ex nimia aquositate humor flegmaticus digeratur cuz melle ro. et aqua absyntbij euacuando postea cum mirabolanis chebulis deinde remoueatur mala complexio cum contrarijs. Si sit a casu stat intentio cōsolidationis. Si ab vlceribus due sunt intentiones scilicet abstersio et consolidatio pro quibus sic̄dis vide dicta in de mictu saniei.

℄ Secunda intentio principalis est retētio san. fluentis que duobus perficit ingenijs scilicet diuersione san. per aliam viam et restrictione viarum per quas fluit sanguis.

℄ In primo ingenio laudatur flo. basilice oportet etiam applicare ventosas sub mamillis quia multum diuertunt a matrice vt habet Hipp. quīta pticula affor. Mulieris menstrua si vis retinere: sic tibī ampla lorem mammillis appone: etiam cuz ligaturis dolorosis et ipōne extremitatum in aqua cali. sz ille vētose sunt multum vtuales mane et sero apponātur ante cibum. fricationes etiaz ventose in hischijs multum valent.

℄ Secundum ingenium quod est constrictio aquarū per quas fluit san. pficitur cum his que exhibentur per superius

⁊ inferius interius ⁊ exterius. Per interius cū siru. constrictiuis vt cū siru. ros. mirtino de cito. de granatis cum aquis solatri plan. ⁊ acetose. Et de aqua plan. dicit Auic. ꝙ ipsa nō habet sibi similē in retinendo huiusmodi fluxū. Ualent etiā ad hanc intentionem trocis. de charabe ⁊ sunt multum vsuales exhibendo. ℈.ij. vel.ʒ.ſ. cum siru. predictis valēt etiā tro. de spodio cum se. acetose. trocis. etiā de terra sigillata exhibēdo de quolibet illorum.ʒ.j. cum siru. vel aqua plan. item coralli ru. a. ℈.ij. vsq ad.ʒ.j. vl' exhibere tā tandem de lapide ematitis cū aqua appropriata. electuariū etiam de scoria ferri est multum vsuale. etiam trifera ex arte senonis quam laudat Auic. vz etiam multū confectio vltimi iuuamēti isto modo appellata quam multū laudat Auic. Et nota ꝙ ista intentio restrictionis est a principio ponendo in actu practico qꝛ si multum differamus natura postea assuefacta per illam viā difficulter remouetur ab illa. scoria ferri etiam est singularissima ⁊ experta. Suppositoria etiaȝ multum conueniunt. ⁊ sic Rasis laudat vnum in littera ꝙ cū lana vel coto debȝ imponi intinctū in aqua vel succo plan. ponendo de olibano balaustijs antimonio acatia alumine *etiam sedeat patiens* in aqua de curcuma quaȝ quidā dicunt esse celidoniā quidā vero aliud. Quādo causa est san. aquositas opȝ eam remouere cum exiccantibus. ⁊ ideo conuenit balneum rerū stip. vt ex rosis corticibus granatorum ponendo in dicta decoctione plātas pedis vsq ad genua vl' in ipa madefacere pānos lineos ⁊ ponere ipos in regiōib' matricis ante ⁊ retro. vnctiones etiam constringentes conueniūt vt vnguentum sandalinum de anthera vel cōitulse ⁊ ex istis fiat inunctio supra dorsum vbi est situs matricis ⁊ venter inungatur ex oleo mirtino de cito. postea aspergimus de pul. rerū stip. vt de pul. boliar. sang. dra. terre sigillate corticum granatorum gallarum balaustiarum rosarum ⁊c. Per inferius vero ponantur suppositoria ex lana vel coto intincta in succo plāta. solatri vel aquis carū ⁊ aqua ro. ponendo de terra sigillata boloar. ⁊ cū aquis frig. ⁊ alijs pulueribus predictis conueniunt etiam clisteria cū aqua plā. boloar san. dra. clisterizando matricem. Quod si ista non sufficiunt tandem deueniendum est ad stupefactiua vt dando athanasie Nicolai.ʒ.ſ. vel filonij persici ʒ.j. causa constringendi ⁊ est fiendum in casu desperato vt virtus confortetur: deinde procedimus cuȝ diuersis remedijs. Rasis docuit ꝙ fiat pessarium acutum quod cauterizat ⁊ generat escaram sed non laudatur nec est vsuale sit solum in casu desperato: quare ⁊c.

¶ Cura retentionis menstruorum.

Quando in corpore mulieris nō est sanguis supfluus tunc si per mēstrua nō emittatur non est mirandū quia natura intendit corpus restaurare vt multotiens accidit in mulieribus cū patiūtur egritudines vel fe. cronicas qꝛ tunc natura intendit illum sanguinem retinere pro corporis conseruatione ⁊ restauratione: ⁊ ita tunc sang. nō superfluit nec p menstrua emittitur: vnde tunc prouocari nō potest sicut accidit cuidā scholari nouiter practicāti cū vellet menstrua prouocare in quadam muliere extenuata ex quartana quā longo tempore passa fuerat vnde nunq potuit quare misit ad me mulierem qui eam videns dixi nūquā posse prouocari donec mulier esset bn̄ restaurata. Nota ꝙ trocisci quos Rasis in littera describit sunt vsuales ⁊ eis practici cōiter vtuntur ⁊ tenentur cōfecti ⁊ multū valent in prouocatione fetus ⁊ menstruorum etiā ad iuuandū exitum ⁊ dentur cum decoctione iuniperi de quo dicit Dios. ꝙ tantū prouocat ꝙ facit san. mingere. Cura huius egritudinis reducitur ad duas principales intentiones. prima est abscissio cause retentionis. secunda est facilitatio exit' siue prouocatio.

¶ Prima intentio sic perficitur. nam si causa sit ex pte fortitudinis caloris seu

virtutis ꝙ talia menstrua retineantur
non debent prouocari quia calor est suf-
ficiens ad consumẽdum tales superflui-
tates sicut accidit in mulierib⁹ que sunt
viragines ꝛ vtentibus fortibus exerci-
tijs. Si vero ex debilitate virtutis opꝫ
bonum cibum ex bibere vt vinuꝫ oua sor
bilia carnes ꝛ similia san. generantia ꝛ
restaurantia virtutem ꝛ non oportet pro
uocare. sed vt supra dicebatur oportet ex
pectare dispositionem in qua reducta sit
natura ad suã naturalem dispositioneꝫ:
qua reducta si remaneat sopita: tunc oꝫ
eam adiuuare ꝛ prouocare. Si vero fue-
rit propter materiam oppilantẽ flegma
ticam sicut plurimum contingit. opꝫ eã
digerere cum sirupo de bisantijs de dua
bus radicibus ꝛ quinqꝫ radicibus cum
aq̃s apij feniculi cuscute. postea ꝯo eua
cuamus. ꝛ de solemnibus euacuatiuis
est agar. q: mundificat materiã flegmati
cam ꝛ maxime a matricibus mulierum
ꝛ est singulare. In hoc casu euacuamus
etiaꝫ cũ elito indo cũ diafenicone: deinde
oportet alterare ꝛ malam complexionẽ
remouere ne iterum reaggregetur mate
ria confortando stomachũ ꝛ epar cũ in-
unctionibus ꝛ cõfectionibus in alijs lo
cis proprijs iam dictis. Si vero ex par-
te organi oportet cognoscere causaꝫ. Si
fuerit propter materiã flegmaticam op-
pilantẽ ꝛ tũc digerimus deinde euacua
mus diuertendo ad intestina vt dãdo se
mel in hebdomoda pillulas masticinas
cum aga. vel de biere. s. cuꝫ agar. vel de
biera magna cũ aga. ꝛ cum istis taliter
diuertimus mãm ad intestina ne ampli⁹
reaggreget in matrice: ꝛ tũc disponim⁹
regimẽ declinãs ad cal. ꝛ sic. Si vero ab
apostemate proueniat curetur cura apã
tis vt supradictum est. Si autẽ ab vlcere
cura est impossibilis sed ordinetur regi-
men ꝛ non multum comedat ꝛ exercite-
tur ꝛ eñemus san. per flobotomiam fre-
quenter vt san. qui dẽbat ꝑ intestina flue
re resoluat hoc regimine vel eñetur hac
eñone per illas vias. Si cã sit nimia pin
guedo curetur cũ forti exercitio tolleran
tia famis ꝛ cum alijs resoluentibus.
¶ Scõa intentio principalis est prouo-
catio menstruorum que fit cum illis que
per superius ꝛ inferius administrantur.
De his que ꝑ superius sunt oẽs sirupi ꝛ
aque aperitiue vt est siru. de bisantijs de
duabus radicib⁹ ꝛ de quinqꝫ radicibus
cũ aquis apij feniculi cuscute. Decoctio
etiam cõis quinqꝫ radicũ sola conuenit
sciꝫ petrosilij bruschi feni. sparagi apij
ꝛ hoc est expertum a mulieribus maxie
monialibus abstinẽtibus a coitu. admi-
scetur etiã de sauina parua q̃ est maxime
prouocatiua. cõuenit etiã decoctio facta
ex pulegio calamento mentastro ꝛ orga
no. conuenit ꝫ decoctio cicerũ ru. faseo-
lorum vel ex rubea tinctorũ que est mul
tum prouocatiua ꝛ damus de huiusmo-
di decoctione. ℥. v. vel. vj. in mane ꝛ debꝫ
prohiberi cal. ꝛ cũ sir. de duab⁹ radi. da
mus tro. descriptos in littera a Rasi. ꝛ
cõmuniter damus de huiusmodi tro. ʒ.
j. vel. ℈. iiij. sed hñt odorẽ valde prauum:
sed in forma pillulari melius capiũtur.
cassia lignea est maxime prouocatiua. ꝫ
eius cortex. cinamomum etiam ꝛ crocus
multũ prouocãt ponẽdo in scutella bro-
dij maxime cicerũ vel faseolorum rub. in
aqua decoctionis sit radix apij. postea
ponendo crocũ. ꝛ de istis oĩbus pulueri-
bus possum⁹ dare. ʒ. j. vel cassie lignee so
lum. ʒ. j. Et Jos. mathe⁹. gradi dicit ca-
piat cassia lig. porrax gummi quoddaꝫ
quo vtunt aurifices ad cõsolidandũ au
rum. ꝛ de istis cũ aqua apij vel decoctio
ne sauine det in potu. Dosis aũt istoruꝫ
puluerisatoꝝ sit. ʒ. j. Valet etiã sedere
in balneo decoctionis rerũ prouocatiua
rum menstruoꝝ. ꝛ qñ volumus ꝓuocare
opꝫ expectare tp̃s in quo nõ sit cõsueta
illũ sang. expellere ꝛ tũc fiat decoctio ex
rebus dictis vel applicentur alia dicta
bis in die. s. mane ante prãdiũ ꝛ añ cenã
prouocam⁹. ꝫ cũ fortibus fricationib⁹.
fricet ergo vẽter ꝛ coxe quia attrahit ad
matricẽ sang. ꝫ cũ appositione ventosa
rum. ꝛ sic practici faciũt. applicãt eñ vẽ
tosas in ꝑte domestica coxarũ vł sub cur
uatura poplitis. i. genu: q: ibi est vena q̃
respicit matricẽ laudat etiã flobotomia
saphene q̃ est singularis in hac prouoca
tione. Sed aliqñ sang. est fluxus ad ma

tricem et vene matricis sunt clause: vnde opus est tunc ponere in matrice aliquid quod aperiat orificia venarum cum vene sint clause vt san. nō possit egredi ideo est herba que appellat mercurialis que si capiatur et contundatur vel subtiliter incidatur et ligetur in petia lini et ponatur ad intra matricez in nocte aperit orificia venarum. et debet hec petia poni cū filo appensa vt possit libere extrahi. Aliud etiā singulare qd laudat Jo. mat. est farina git quod apud vulgares appellatur giton et est granū nigrum et rotundū quod nascitur in frumento contundat si ue teratur et ligetur in panno lini subtili et ponat vt supra et mirabiliter operatur Metridatum etiā vz cuz mastice vt cape re metridati. ʒ. j. masticis. ʒ. s. et superponatur. Et lz mastix sit stipticus tñ est attractiuus: vñ si retineatur in ore mirabiliter attrahit flegma a capite. Si fortiora volumus habemus quasdam gummi spēs vt galbanum serapinū opponacum euforbiū de quo dicit Aui. in. c. de prefocatione: q puocat in illa hora qua sumitur. Et coloquintida elleborus scamonea ciclamen si mulier trāseat super ea puocat mēstrua mirabiliter. fiant ergo ex eis suppositoria alligata filo. et aliqñ trahitur ad matricē tanta materia q vir p mēsem non pōt coire. Et si ista suppositoria faciunt ardorem maximū sicut sepe contingit ita vt mulieres blasphemant medici madefaciāt pānos lini in aqua ro. et albumine oui oleo violato ro. et lacte et supponatur. et si opus fuerit remouebitur ardor cum predictis etiam cum litargirio: quare tc.

Cura prefocationis matricis.

In cura prefocationis matricis prima intentio est cōuertere vapores que eleuantur ad superiora ad partes inferiores et prohibere ne alij vapores ascendant. et hoc pluribus modis Primus vt dicit Rasis fricentur extrema inferiora. Scd̄s est vt dicit q fiant ligature fortes et sic faciunt practici ligā tes crura et coxas et dimittunt ligata ali quanto tempore. Tertio fit cum ventosis ponēdo circa partes inferiores. s. partes domesticas coxarū et in carnositate tibiarum vel supra sumen. Et si illa non suffi ciunt fiat flobotomia in saphena pedis quia attrahitur san. et materie ad inferiora. laudatur etiam flobotomia sub poplite id est genu. sed oportet primo causam diuertere si est ex retentione menstruorū et non ex spermate corrupto per retentionem: quia si ex spermate corrupto: tunc traheremus illud sperma corruptum ad intra venas per talem flobotomiaz quia non esset fienda. diuertimus etiam vapores cum rebus odoriferis applicatis intra. Et ita Aui. laudauit galliam. scilicet muscatam in qua ingreditur gallia et muscus etiam elefanginam quoniam vaporesad ista conuertuntur. accipiatur etiam muscus ambra gari. cinnamomi incorporando cum storace liquida et fiant pillule ad modum lupinorum quarum vna ponatur supra ignem vt effumet: deinde egra ponatur ad sedendū in cathedra perforata et recipiat huiusmodi fumum. accipiunt etiā practici de oleo de lilio hirino laurino et de musco dissol uendo in eis de gallia et inīciunt in matricem et faciunt vt obstetrix experta intingat digitum medium in hoc liquore deinde imponat in matricem et circunuoluendo ducat hincinde causando quan dam titillationem: vnde matrix commouetur ad appetitum coeundi et percipit delectationem. et per hoc quandoq polli tur quod egredittur sperma corruptum. Etiam ad idem valet quoddam simplex quod dicitur vulgari sermone zibet vel zebet quod applicatur eodez modo sicut supradictum est: de quo semel vsus fui in muliere quadam patiente prefocationez cui causauit tantum appetitū coeundiq quasi continue volebat marito suo copu lari deinde rogauit me sibi velle talezappetitum remouere. dixi q ex se remoue bitur post aliquot dies. Et nota q si vir quando vult vti cum muliere ponat in summitate virge de dicto zibet et subito vtatur cābit in eo maximā delectationē. Per superius vero cōueniunt ea que malum habent odorē: qz in sursum cōuertūtur fumi vel mācilō oz eos rep ānnerezine

ter que est assa fetida que ponatur sub naribus etiā castoreum est singulare. Similiter serapinum ⁊ galbanū si ponantur supra carbones ignitos vel ponantur ad nares. tenere etiam in ore radicem zedoarie confert. mulieres capiunt sotulares ⁊ comburunt in igne ⁊ ponūt in oleo de semine lini ⁊ recipiunt fumum. ⁊ istud est corij combusti. fumus enim iste fugat serpentes viuos vt vidi in vno existente in hospitali Papie qui habebat viperam in stomacho cui fecerunt multa remedia vt eam expellerent. scʒ ponēdo lac ad os ⁊ multa alia: veniebat enim ad os ⁊ nolebat egredi. tandem factis fiendis eger fuit suffumigatus ex tali fumo ⁊ statim vipera visa est egredi per anum. fumus etiam pennarum precipue perdicis combustarum conuenit ⁊ sic releuamus egrā a perorismo prefocationis: ⁊ qz tunc oz in abscissione cause insistere euforbiuʒ est multum prouocatiuum vt supradictum est hoc etiā medicamen potest exhiberi. ℞. seminis agni casti seminis dauci cinnamomi croci anā. ʒ. s. fiat puluis subtilis ⁊ sumatur cuʒ aqua infrascripta. ℞. aquarum nepite arthemisie ⁊ bugl. anā. ʒ. j. misce. Si vero ex spermate retēto fiat ⁊ sit puella vel non consueta viro vel vidua: tunc debemus dare maritum si est possibile. Si vero non vellet nubi vel esset monialis flobotomemus sepe eam et faciamus eam ieiunare ⁊ fortiter exerceri. dimittat etiam carnes oua ⁊ vinum vtatur semine ⁊ folijs agni casti ruta cimino dauco. Secretum Jo. marliani qd exiccat sperma. ℞. dauci ʒ. j. dissoluatur cum aqua arthemisie ⁊ bibatur. Auicē. etiā laudat vinum simplex quod dicitur alsofor. ⁊ dicit cum sumitur est sanitas in eo quare ⁊c.

¶ Cura ragadiarum vulue ⁊ eius apostematis.

Nota ꝙ pessarium dicitur clistere matricis: nascale vero dicitur suppositoriū eius. sʒ aliqñ cōfundunt. isopi cerotū est isopus humida ⁊ est sordities quasi sudor accepta a pellib⁹ ouiū qd cerotum est sublime in mollificando: ⁊ ideo applicatum super illas scissuras que maximum causant dolorē soluendo continuum est singularissimū. ¶ Quātū vero ad curā apātis. istud apa aliquādo terminatur per resolutionem: aliquādo cōuertitur ad dubletū. i. collectionem ⁊ saniem: etiā qz multotiēs generātur in matrice apata melācolica cācerosa: ideo cōmuniter practici vtunt vnguento de plūbo ad extrahendum adustionem. capiuntur enim liquores diuersi maxime illi descripti a Rasi in littera vʒ cāphora sandali ⁊ alia frigida bene pistent in mortario plumbeo cū pistello plumbeo. ⁊ istud applicatur apati cācroso. Emplm etiā de melliloto vʒ in omnibus apatibus interioribus: ⁊ dissoluatur hoc emplastrum cū aliquo oleo vt cum oleo de semine lini: sedat enim dolorem ⁊ mundificat. Et no. ꝙ in cancro confirmato non oportet vti acutis sed blanditiuis: qz si cum acutis procederemus: tunc materia magis adureret. procedendum est ergo cū aqua vel succo solatri ⁊ plan. oleo vio. ro. mucilagine psilij vnguento de cerusa de plūbo. ¶ Pro cura etiā ragadiarum conueniunt rose oleum camomillinum de semine lini violatum ros. vt dictū est supra emplastrum de plumbo dissoluto cum oleo de semine lini linitum vel clisterizatum vʒ ad omnia apata sterlora. vʒ et balneū anodinum in quo sedeat. vʒ etiā supporatio vel suffumigatio. debent ergo iste ragadie primo abstergi deinde cōsolidari: nisi sint cancerose quare ⁊c.

¶ Cura mole matricis.

Cura mole matricis est cura retentionis menstruorū ita ꝙ procedere debemus cum hisque prouocant menstrua vt cum decoctione calamenti radicum pulegij corticum cassiefistu. ⁊ similibus prouocantibus menstrua. Si ergo puenerit a ventositate ⁊ non ab aliquo san. retento nec carne generata fiat decoctio de seminibus ⁊ ea que diximus in. c. de colica ventosa. vʒ enim resoluendo ventositatem diaciminum dianisum

diagalanga electuarium de baccis lau ri. fiant etiam pesaria ex mercuriali &c. vel si fortia volumus faciemus ex car damomo oppoponaco euforbio. sed ad ista fortia deueniendum est in ultimo alijs iam probatis. Item inungendo sub dendo balneando cum his que habent virtutem resolutiuam inungendo vz cuz oleo de balsamo. Item faciendo etiã pes sarium de ruta mentastro de quibus di ctum est in .c. de retentione menstruorum & cum mitridato mastice &c. semper a le uioribus incboando. Cõfert etiam sepe mundificare corpus patientis cum pillu lis fetidis. sed quando ista non prosunt. relinquatur nature: qr ipsa ex se resoluet superfluitates. Nota q sicut generatur hec mola in matrice ita etiam generant alie res preter naturam vt testor me vidis se in quadam muliere Papiense que pu tans esse pregnantẽ post .xij. menses emi sit frustum vnum carnis satis magnum & multa alia parua & simul cum illis pe perit animal ad similitudinem vnius tenconis piscis & erat coloris viridis ob scuri supra tergum & infra erat rubei co loris & habebat corium ita durum quod vix cum gladio scindi poterat. habebat enim motum & plicabat se sicut ericius quare &c.

Cura hernie siue crepature.

In hac cura due sunt inten tiones notãde. Prima est re ductio intestinorum ad situz suum. Scda est intestinorum retentio in situ suo cõuenien ti & consolidatio rupti siue dislocati.

¶ In prima intẽtione regimen debet esse prohibitiuum vẽtositatis & nõ grãatiuũ qr si intestina descẽdunt tunc tumefiunt & non pñt bene reingredi. reductio autez intestinorum fit hoc mõ. iubent .n. practi ci vt resuppinet infirmus cũ coxis sursuz eleuatis & si ex ipsis nõ ingrediant: tunc opz cũ leui compressione illa ad intra si p hac reducere & si non possumus ppter ventositatẽ resistentẽ que est in intestinis prohibẽtẽ eorum ingressum resoluemus illã ventositatem postea intromittamus. re soluemus aũt cũ decoctiõe mellilotii ane ti seminis lini fenugre. anisi cimi. se. etiaz carui cum spongia vaporando vel cũ re sicis illa decoctione plenis & inungendo cum oleo amigdalarum dul. camomilli no & anetino vt mollificatis intestinis & si p hac melius ingrediantur & leuiter tre ctando introducantur. eleuamus etiam coxas infirmorum & caput tenemus depres sum sepius agitando cum cruribus ele uatis vt melius ad situm suuz reducanẽ.

¶ Scda intentio est retẽtio intestinorum in loco suo. retinemus aũt cũ ligatura de bita cum bragerijs que cõprimẽdo lo cum cõprimant ne in intestina descendãt aliqñ autem ad retinendum & consolidã dum sola ligatura sufficit maxime in in fantibus qui habent virtutem restaurati uam bonam. & in eis fit talis consolida tio. aliqñ indigemus medicaminibus. & de eis sunt quedã cerota vt est cerotum Ras. in littera etiam cerotum aliqd vsua le qd dicit cerotũ de pelle arietis. & istud tamen confectum aromatari de la ferene la Papie in quo ingreditur san. huma nus: Cuius descriptionem habes a Jo. mat. gradi in quodam consilio qd facit de ruptura si p hac & est hoc. ℞. picis na ualis. ℥. ij. litargirij. ℥. j. cere citrine & ru bee colofonie aã. ℥ ij. aromatici oppopo naci bdellij galbani aã. ℥. ß. visci querci ni. ℥. iij. aloes. ℥. j. ß. masticis corticũ thu ris myrrhe terbentine nucis cupressi glu tinis piscium sarcocolle aã. ℥. j. ß. boli ar me. gipsi aã. ℥ iij. aristol. long. & rotun. mumie sangui. dra. aã. ℥. ij. ro cum con solide maioris & minoris aã. ʒ. san. hu mani. lib. ß. cipiri sansuci acatie gallarũ aã. ℥. ß. famine capitum granatarũ aã. ℥. ß. Itẽ. ℞. pellem arietinam vnã & deco que diu in aqua dulci pluuiali quousqz pellis discoagulata sit tũc mollifica vi scum & gummas in actã aqua pluuiali & pone ad ignez quousqz oia bene discoa gulata sint deinde cola postea adde desu per puluerẽ olum aliarũ rerũ & iterũ reduc ad ignẽ & coque quousqz sit ad modum empl.: postea ipso vtere. ¶ Nota tñ pro regula q ipso apposito nõ remoueat cir ca .ix. dies patiente semp quantũ possi bile est quieto manente. nam vt refert

Bulzoar. lib. 14. theisr. quidā iuuenis qui hoc morbo laborabat stetit duobus mensibus super dorso suo et cum bono regimine sine medicinarum applicatione liberatus est. vide predictum consilium qui ibi ponit multa alia et singularissima Alia sunt ingenia retinendi intestina ne descendāt. Quidam enim cauterizant locum per quem descendunt intestina vt in inguine dextro si per locuz illum descendunt: quia per hoc generatur caro callosa prohibēs descensuz. Alii faciunt foramen in loco dicto et imponunt filum aureum et ita continue procedunt constringendo. et faciunt istud foramen per cōstrictionem ita strictum quod intestina non possunt descendere. Alij vero faciunt per castraturam ita quod scindunt illum testiculū et vasa spermatica et ita didimum postea cauterizant et generaē escara. in pinguibus in musculis faciunt fasciaz ab ipsis incipientez et descēdentem vsqz ad inguina: et ita ad alium musculuz: et est optima ligatura quā ego fieri feci pluribus: Papie. est vnus ferrarius in sancto Joanne in burgo qui facit bragerios ferreos et sunt optimi et multum iuuantes. Si vero proueniat a ventositate cognoscimus: quia ibi non est grauitas et est magna transluscentia. cognoscimus etiam ex tactu bursae testiculorum quod sit ventositas et ista maxime appz in hidropisi ascilite et maxime in timpanite: et tunc in cura est procedendum cum resoluentibus vt cum oleo de cherua cum oleo sambacino qd̄ fit ex folijs sambacis de lilio camomillino de ruta de aneto. Remediuz singulare qd̄ laudat Aui. est emplastrum facum ex fabis decoc. eo modo ac si vellemus eas comedere sunt. n. calefactiue et exiccatiue: ideo valent emplastrate cum oleo camomillino rutaceo de lilio sm̄ quod volumus magis vel minus calefacere. possumus etiā ponere de alijs seminibus vt anisi aneti carui cimini. Si vero proueniat ab aquositate procedamus cuz calefactiuis et exiccatiuis vt cū emplastro de stercore vaccino et caprino. Sed si ista et alia calefacientia non valeant fiat foramen in bursa testiculorum vt aqua egrediatur: postea cōsolidetur. Et aduertamus semper et attendamus cause seu radici que generauit aquositatem et puta epati si sit causa. Si vero sit cancerosa et proueniat propter sang. abundantiam fiat primo flobotomia postea humectamus deinde resoluimus. Si vero sit varicosa et proueniat a sanguine varicoso primo fiat flobotomia deinde digeraē humor melancolicus postea euacuetur, deinde humectentur veruce deinde resoluantur. Sed si ista parum faciunt scindantur leuiter cum cauterio cum igne vsqz ad didimum incidendo postea venas comprimendo que sunt circa testiculum redibit ad pristinum statum.

¶ Nota de muliere quadam quam vidi que cum in partu laboraret fuit crepta et egressa fuerunt intestina et fecerūt magnū tumorem in vmbilico.

¶ Nota etiam quod maltotiens quando intestinum ingreditur bursam testiculoruz. intestinum voluitur et torquetur et causat magnum dolorem. repletur etiam quandoqz fecibus et ventositate et non potest redire ad locum suum. etiam ratione inuolutionis alie feces non possunt descendere ad partes inferiores: quare regurgitant ad partes superiores: quare et cetera.

¶ Cura doloris iuncturarum a causa calida.

In cura doloris iuncturarū quinqz intentiones sunt obseruande. prima est diuersio vel minoratio materie. secunda digestio. tertia euacuatio quarta mitigatio doloris et repercussio. quinta et vltima remanentis resolutio.

¶ Pro prima intētione facimus flo. laudatam a Rasi. et hoc quādo talis dolor prouenit a san. vel a materia san. mixta: in diuersis tamen venis hanc facimus Si. n. est in manu dextra fiat flobotomia in pede dextro tantum per vnam diametrum et econtra. Si tamen pedes sint debiles a natura non debemus hanc facere ne materie attrahantur ad pedes sed tunc fiat a basilica. Si autez fiat ab alia materia a sanguine; fiat digestio deinde

Pedini, Trymchi ℥ ij.
Butiri ℥ iij
4.

euacuatio. De flobotomia videtur cōtro
uersia. Nam Serapio non concedit flo
botomiam esse fiendam materia non di
gesta. Aui. vero vult ꝙ fiat in principio.
Respondetur ꝙ Aui. habuit intentionē
ad dolorem qui est fortis ꝛ multum at
trahit: ideo ad diuertendum concedit flo
botomiam in principio postea dicit inci
pe a re forti quius debilior sit incolumior
Iste autem sermo videtur cōtradictori⁹
sed dicatur ꝙ nulla est cōtradictio: quia
quando dicit incipe a re forti intelligit.
i. incipe ab euacuatiuo electiue euacuāte
quia materia est in locis longinquis: idō
indiget euacuatiuo electiue euacuāte q̄
uis inter electiue euacuantia debilior sit
incolumior: quia fortia euacuatiua eua
cuant subtile relinquendo grossum. etiā
faciunt maximam agitationē in corpore
ideo gradatim in huiusmodi euacuatio
nibus procedendum est diuertimus er
go cum solutiuo electiue euacuāte in ma
teria calida ꝛ vsuales sunt pillule de her
modactilis minores ꝛ tenentur confecte
pillule autem de hermodactilis maiores
valent in cā frigida ꝛ describit eas. M.
vbi dicit pillule de hermodactilis ex in
uentione nostra ꝛ damus. ʒ. ß. pillularuꝫ
de hermodactilis minorum vel. ℈. ij. in kā
cali. ponēdo aliquātulū de reubarbaro.
¶ Secunda intentio est digestio humo
rum: ꝛ licet multa habeamus in propo
sito tamen siru. de endiuia ꝛ siru. aceto
sus non sunt boni: opꝫ ergo vt siru. in p
posito sint frigidi ꝛ stiptici. vt verbigratia
℞. siru. ro. ℥. j. sirup. de grana. ℥. ß. aqua
rū plan. ꝛ ro. an. ℥. ß. solatri acetosean. ℥.
ß. misce. cōtinua p quattuor vel q̄nq; dies
¶ Tertia intentio est eradicatiua euacu
atio in qua laudantur pillule dicte sup̄
videlꝫ dando. ʒ. ß. pillularū de hermoda
ctilis mino. vel. ℈. iiij. ꝛ sic pcedendo vsq̄
quo tota materia euacuetur ꝛ ad reper
cussionem materierum ad locuꝫ oportet
attendere continue ꝛ inungere cum oleo
ro. practici enim incipiunt epithimare ꝛ
ita ponunt statim a prin. in ope intentio
nem repercussionis.
¶ Quarta itētio ē phibitio doloris q̄sta
tim ē ponēda l op⁹ pctica a prin. ꝛ idō Ra
sis laudauit multa singularia remedia
dolorē mitigātia sicͭ. ꝛ repcutiētia vt ca. fi
stu. dissoluta cum oleo ro. vel aqua rosa.
vel solatri linita supra locum. Etiam vt
ponit Auice. secundo can. c. de caſ. fistu.
Item farina or. incorporata cū oleo ros.
vel aqua rosa. linita mitigat et resoluit.
Medulla etiam panis infusa in lacte ꝛ
panis siligineus. i. de sigala est melior:
quia est frigidioris complexionis ad
dēdo vitellum vnum oui et incorporan
do cum medulla panis et lacte ac in for
ma emplastri applicare. Si vero dolor sit
intensus addat. ʒ. ß. opij incorporando cū
modico croci vt det penetrationē. Si au
tem percipiatur vehemens dolor ꝛ inflā
matio singulare est facere mucilaginem
de psillio in aqua ro. vel aqua solatri po
nendo etiam aliquid de aceto quia dat
penetrationem extendendo illam muci
laginem supra pannum postea ponere su
pra locum dolentem renouando sepe cū
incipit calefieri: ꝛ hoc expertus sum. ꝛ oꝫ
esse psilium ex quo fit mucilago integrū
quia partes eius exteriores sunt frigide
interiores vero calide. si etiam accipiatͬ
oleum rosa. in quo bullierint vermes ter
restres et sit infrigidatū actualiter ꝛ po
natur supra locum dolentem mirabiliter
operatur ad eandem intentionem. Quā
do materia totaliter fluxerit vꝫ applica
tio rerum anodinarū vt camomilla mel
lilotum fenugrecuꝫ: bulliant hec omnia
cum vino ru. stip. ponendo etiam de iua
que est singularissima in confortatione
neruorum ꝛ eis facere balneum. valet
etiam emplastruꝫ ex rebus anodinis mi
scendo aliquid ex frigidis vel oleo ro. ꝛc
¶ Quinta intētio ē resolutio illi⁹ qd fluxū
est q̄ cōplet cū approximatiōe resolutiuū
ꝛ mollificatiuꝫ cū oleo ro. ꝛ camomille
ꝛ in processu cuꝫ camomillino solo valet
etiam stercus vaccinum cum sua actuali
caliditate ad hanc eandem intentionem
Pro preseruatione vero valet balneum
ex vino nigro in quo bullierint aqua sti
ptica. vel galle balaustie ꝛc. miscendo ali
quid de vino. conueniunt etiam omnes
auctores ꝙ patientes hanc egritudineꝫ
habent se abstinere a vino vt dicit Rasis
in littera. dicit etiam in alio loco dimit
tāt vinū toto tpe vite sue ꝛ curabuntur ꝛc

Aui. 22. tertij prohibet exhibitionē vini idem asserit Cornelius celsus ⁊ ita hoc in memet feci cum incepissem pati podagram v us enim fui tali regimine. scilicet dimisi vinum per duos annos ita ꝙ parum vel nihil bibebaz. faciebamq; singulis mensibus euacuationes ⁊ accipiebam aliquam pillulam diuersiuā ⁊ minoratiuam bis in hebdomoda vt natura diuerteretur in transmittendo materias ad iuncturas ⁊ potius transmitteret per viam secessus: q2 in principio facile est materiam diuertere: sed quādo est consueta nullo mō vel cum magna difficultate possumus illam consuetudinem remouere. Similiter quando facta est nodosa vt Ouidius Tollere nodosam nescit medicina podagrā. ⁊ cum tali regimine curatus fui: ⁊ pro certo nunquam passus sum tales dolores. non etiam huiusmodi patientes laborēt in coitu: quare ⁊c.

Cura doloris iuncturarū a cā frigida

Primo in cura huius egritudinis sunt obseruandi hi. canon. Aui. Primus ꝙ nō absoluam⁹ ab euacuatiuis materie flegmatice quando cuz eis sint permixta euacuatiua colere: q2 flegma ex se non flueret nisi secū esset mixta colera. Secundus cañ. est ꝙ cū euacuatiuis simul ꝑmisceamus stiptica: q2 constringendo vias faciūt ne materia ad locum fluat. ideo ad hanc intētionem valent pillule de hermodactilis ⁊ valent tā in causa frigi. ꝗ; cali. tamen quando volum⁹ euacuare mām calidā admiscemus aliq̄ respicientia a ꝓprietate illā si vero frigidam admiscim⁹ ea q̄ fri. euacuāt. Tertius canon. e ꝙ a principio non est euacuandum cu a fortibus euacuatiuis: q2 euacuarent subtile relinquendo grossuz ⁊ ideo dicit Auicena. Oportet vt blande tractetur. sonuit enim ꝙ si a principio aliqua conueniunt non tamen sint fortia sed debilia vt aliqualiter minoretur materia pillule descripte a Rasi in littera non sunt in vsu sed. d. Mesue quas describit in antidotario ⁊ sunt dande vsq; ad. ʒ. s. in principio pro minoratione. Nota etiam ꝙ non debemus euacuare cum fortibus nisi permissa digestione que nō debet fieri cum valde aperitiuis ne materie fluant ad iūcturas ideo pro digestione conuenit mel rosa. vt sic dicendo. Re. mellis ros. ℥. j. ß. aquarum betonice ⁊ absynthij ana. ℥ j. misce pro sirupo. facta ergo vna vel pluribus euacuationib⁹ trāsimus ad fortiora valet addēdo in processu sirupi de sticados. ℥. ß. cum. ℥. j. mellis rosa. colati cum aquis dictis. facta autē euacuatiōe attendim⁹ ad materiaz fluxā epithimando cuz epithimate Rasis Itē cum aqua decoctionis camomille fenugreci maluarum altee. semper etiā in emplastris oportet exhibere aliquid qđ humectet ne induretur materia ⁊ lapidetur seu gispetur. diuretica etiam non debēt dari nisi corpore debite mūdificato vi nū quantum potest debet vitari: licz hic Rasis ponat potius causa resolutionis ab extra. dicit enim ego plures vidi qui reliquerūt vinū ⁊ oino curati sunt. In hac ergo cura ex dictis Rasis ⁊ Aui. quinq; intentiones sunt attendēde. prima est diuersio ⁊ minoratio. secunda digestio. tertia eradicatiua euacuatio: quarta mitigatio doloris. qnta resolutio remanētis

In prima ergo intentione notandus est cañ. supradictus. s. ꝙ non debemus a principio ꝓcedere cum fortibus euacuatiuis sed cū debilib⁹. cōueniunt ergo pillule de hermodactilis minores. d. Mes. cum aliquātulo reubarbari vt verbigratia sic dicendo. Re. pillularum de hermodactilis minorum. ʒ. ij. reubar. electi. ʒ. j. misce. Si autē talia materia fuerit san. mixta dēmus diuertere cum flo. vomitus etiam multum valet vt dicit Aui. ad diuertendū ex eo ꝙ per vomitum fit vomitus contrarius dummodo corpus sit bene dispositum ad ipsum.

Secunda intentio est digestio de hac dictum est ꝙ digestiua nō debēt esse aperitiua nec que noceant neruis ⁊ iuncturis vt sunt sirupi de radicibus oximel simplex et compositum nocent enim ner

nis standum est ergo in melle ros. per aliquos dies postea veniendum est ad sirup. de stichados.

¶ Tertia intentio est euacuatio que fit cum fortibus euacuatiuis vt cum pillulis de hermodactilis maioribus et pro eradicando damus. ℈. iij. sine reubarba.

¶ Quarta intentio est mitigatio doloris que statim a principio debet poni in actu practico maxime in non consuetis dolori. mitigamus enim cum anodinis in forma vnctionum. possumus etiam in forma epithimatum applicare vt accipere oleum cammomillinum cum vermibus sicut in calida. accipimus oleum ros. cum dictis vermibus et dictum emplastrum ponimus supra locum. oleum etiam vlpinum facit cet ex decoctione vulpis supra dolores iuncturarum a causa frigida multum valet et est expertum emplastrum etiam factum ex farina fenugreci melliloti et pauco aceti etc. cassiafistula est etiam singularissima scilicet tam in causa calida quam frigida sed in calida dissoluimus cum modico olei ro. vel aqua ro. vel solatri. In frigida vero non ponimus oleum rosatum sed mel sufficientis quantitatis cum oleo camomillino. Est etiam vnum aliud auctenticum remedium et singulare quod ponit Auic. capitulo de sedantibus dolorem quo vsus fuit frequenter: et est tale. bulliatur fenumgrecum in aqua et aceto et ponatur de melle sufficientis quantitatis et commisceatur ad modum emplastri et ponatur supra locum dolentem et dimittatur tribus diebus. valet enim multum. et sic tale emplastrum exiccaretur supra locum et constringeretur membrum ponatur pannus lineus supra emplastrum et iungatur talis pannus lineus cum petia ex oleo ro. intincta vt melius tale emplastrum separetur: mitigatiuum et aliqualiter resolutiuum est stercus vaccinum cum illa actuali caliditate cum qua egreditur. et si taliter non pot haberi ponatur in eo de oleo camomillino vel vlpino et simul bulliant in vase: postea calidum ad modum emplastri loco apponatur.

¶ Quinta et vltima intentio est resolutio residui remanentis et ista perficitur cum emplastris et vnctionibus calidis et siccis non tamen vehementer ne materiam lapideam efficiant. conueniunt etiam in hoc casu balnea et quecunque temperate resoluunt vt oleum camomillinum. vulpinum de lilio. conueniunt etiam emplastra ex farina fenugreci altee seminis lini floribus camomille radice altee. emplastrum etiam positum a Rasi in littera vel balneum factum ex omnibus anodinis vt ex altea camomilla fenugreco saluia rosmarino semine lini absinthio et aliis similibus bulliant etiam predicta in vino vt saluia maiorana rosmarinum iua: et in tali balneo infirmus commoretur quare etc.

¶ Cura doloris sciatici.

In cura doloris sciatici non fit repercussio a principio debent tamen remedia esse magis fortia: ideo emplastra et alie vnctiones sint fortiores: ex eo quod materia est profunda et virtus medicaminum non pot nisi cum difficultate ad locum peruenire. Aui. laudat flobotomiam brachii diuersiuam: qua facta ad uertatur si sit rubedo in vrina. et si sic fiat flo. vene sciatice que est prope clauiculam pedis in parte siluestri. Si sit materia flegmatica fiat vomitus dummodo corpus sit ad ipsum paratum. Inungamus etiam cum oleis appropriatis. Fiant etiam suppositoria et clisteria acuta et fortia vt propter dolorem materia diuertatur et attrabatur a partibus superioribus ad partes inferiores et sic diuertatur a suo cursu ad istum ras caueantur tamen huiusmodi in corpore delicato timentes excoriationem. Emplastrum quod describit Rasis est vesicatiuum et cauterizatiuum. attrahit enim materiam ab inferiori parte ad superficiem. Item stercus columbinum conteratur et cum decoctione farine superponatur pro cauterio. Et in omnibus aliis cura est eadem cum cura podagre de qua dictum est qua re ibi recurre quare etc.

¶ Cura gibbositatis.

nem conuertuntur ⁊ adherebunt: qua ex
tracta extrahentur: ⁊ eodem modo valet
omnia clisteria vermes interficientia qua
re ⁊c.

¶ De cura superflui fluxus hemo
roidarum.

Pro cura hemoroidarũ nota
ꝙ alia cura debetur hemo-
roidibus fluentibus alia nõ
fluen. alia dolorosis alia nõ
dolorosis. Pro cura fluẽtiũ
duo canõ. sunt obseruandi. Primus ꝙ nõ
debent a prin. restringi nisi quousqꝫ ni-
mium fluat: quãdo corpus cum huiusmodi
fluxu preseruatur a multis egritudinibꝰ
Si vero videat̃ propinquitas sincopis ⁊
color san. variet̃ de malo ad bonum ⁊ vi
deat̃ debilitas ⁊ mollities tũc debemus
restringere. Secundus canõ. est ꝙ semper
debemus intendere ad ven. lubricitatem
dando brodiũ carnium in clisteribus vel
cass. vel brodiũ caulium ⁊ hoc quia feces in
durate magnum causant dolorẽ in egres
su suo. Quibus obseruatis quattuor in
tentiones sunt obseruande. prima debi-
tum regimen. scd'a diuersio. tertia restri-
ctio. quarta cõfortatio ⁊ san. rectificatio
¶ Prima intentio cõpletur per stiptica
⁊ eam docet Rasis quando dixit esse al-
terantia cibaria cũ sumach: sintqꝫ frigi-
da ⁊ stiptica.
¶ Scd'a intentio complet̃ per flobotho-
miam vene basilice ⁊ est vena epatis quia
epar est fons san. ⁊ talis extractio debet
esse copiosa ⁊ sit ad oppositũ: ideo lauda
tur illa basilice. Item flobotomia salua
telle in manu. Item appositio ventosa-
rum in hypocundrijs ⁊ in regione epa-
tis ⁊ in spatulis ⁊ in adiutorijs brachio
rum. etiã balnea extremitatũ ⁊ fricatio-
nes dolorose. etiam ligature extremita-
tum superiorum.
¶ Tertia intẽtio complet̃ per ea q̃ restrin
gunt vias ⁊ ingrossant san. ⁊ immobili-
tãt cũ interius ⁊ exteriꝰ applicatis. Per
interius cũ siru. vt sirupi fri. ⁊ stip. vt sunt
ro. mirtinus de succo acetose de granatis
de citonijs cum aqua plan. acetose ro. so
latri. cõfectio ex zucharo ro. cum boloar
mẽ dando in mane per duas horas ante
cibum vel pondo de lapide ematitis de
corallis ru. ⁊ cum sirupo de granatis mi
scemus in modum electuarij ⁊ ea exhibe
mus. etiã trifera ex arte serapionis. etiam de
scoria ferri quod laudat Rasis in primo cap.
⁊ est multũ vsuale. Et nota ꝙ scoria ferri
est spuricies ferri. squama vero que sepa
ratur a ferro cum super incude ferrũ mal
leo percutitur. limatura vero que cum li
ma diuiditur. Simplicia sunt vt corrali
rubei lapis ematitis bolusarmenus. dã-
do vsqꝫ ad. ʒ. j. Nicolus ponit vnum sin-
gulare quod est expertum ⁊ vsuale suma
tur squama ferri ⁊ subtilissime puluerize
tur ⁊ bulliatur in aceto postea exiccetur.
⁊ hoc fiat quater postea exhibeatur. Et
dosis eius sit a. ℈. j. vsqꝫ ad. ij. vel. iij. dan
do bis vel ter in hebdomoda de dicto
puluere. valent enim in confortatione sto
machi epatis ⁊ rectificatione humorum
Et quando ista non sufficiunt debẽt alia
vsualia dari vt tro. de charabe de terra
sigillata de spodio cum se. acetose. magis
tamen vsuales sunt tro. de charabe ⁊ de
terra sigillata. Aliquñ autem nos opꝫ ad
stupefactiua deuenire: ⁊ vsualia sunt si-
cut athanasia Nicolai filoniũ persicum
dosis atanasie ẽ a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ℈. iiij. Per
exterius vero cõueniunt balnea stiptica
cum rebus fortiter stip. vt cum corticibꝰ
⁊ floribus granatorum sumach. ⁊ alijs
stipticis extinguendo aliquñ ferrum igni-
tum. Et pulueres ⁊ emplastra. Et vnũ sin
gulare est emplm̃ de citonijs quod fit deco-
quendo citoniũ sub cineribus ponendo
de boloar. ⁊ de alijs stip. vsualibus vt de
sang. dra. dragagãto balaustijs gallis.
Et cõuenit emplm̃ Nicoli flor. in hac cu
ra ⁊ est tale. ℞. aloes thuris boli ar. san.
dra. pilorum leporis subtiliter incisorum
⁊ cum albumine oui ⁊ tela aranea misce
Item Nicolus laudat cinerem sotulariũ
combustorũ. Sal. etiã quinto de inge. sa
nitatis ponit emplm̃ quo melius credit
non posse in restrictione sang. excogitari
quod fit ex aloe olibano ⁊ albumine oui.
Est etiam quoddã secretum Siringelli ⁊
est puluis de subere. i. cortice quodã gros
so poroso leui ex quo fiunt pantofole. cõ
buritur enim dictus cortex ⁊ puluerizа-

tur: deinde cũ aliqua re appropriata fiat ano emplm. Item Nicolus ponit vnum emplm et est de cinere buffonis qđ positũ supra hemoroidas retinet san. et remouet dolorẽ et delet eas. et dicit quod venenositas deletur per adustionem sicut etiam in cinere scorpionum: et est in eo securitas.

¶ Quarta intentio est rectificatio san. et debet considerari si sit propter nimiam quantitatem san. fiat minutio et dieta sit tenuis dimittẽdo carnes oua etc. Si propter nimiam aquositatem san. vtatur dieta exiccatiua et calefactiua. Si propter nimiam quantitatem colere vel flegmatis humor digeratur et educatur cum appropriatis vt dictũ est in capitulo de fluxu san. nariũ Nota etiã quod valet vnũ singularissimum emplm. s. comitisse applicatum supra anum quod tenetur confectum et istud describit Bartholomeus de varignana: quare etc.

¶ Cura tumoris hemoroidarum siue cecarum hemoroidarum.

IN cura tumoris hemoroidarum diuersimode procedim' ſm diuersitatem intentionũ. aliqñ enim dolori intẽdimus si enim nihil de materia egreditur: tunc vehemẽs contingit dolor qr a vena chilis quinque oriuntur vene que ad anum terminantur et intestinũ rectũ et sunt ibi quedam pellicule cooperiẽtes orificia predictarum venarũ que sunt maxime sensibilitatis: et ad quarũ extensionem intẽsissimus dolor causatur. Itẽ itimus aũt dolorẽ cũ localibus que si nõ sufficiunt. opꝫ procedere cũ his que san. fluere faciunt. aliqñ vero intendim' eas exiccare et ita diuersimode procedimus. primo ergo intendimus dolorem mitigare. secundo vero eas exiccare. Sunt tamẽ primo aliqui cañ. obseruandi. Primus cañ. quod si non fuerit dolor nec apostema: nõ est necessitas curationis. et hoc quia pp̃ter remedia fortia qñque deuenitur ad prauas egritudines. s. cancrum vel fistulam. Secũdus cañ. est quod in cura huius egritudinis sit studium in lenitione ven. quia cum feces indurate egrediũtur maximum causant dolorem in egressu suo sua asperitate. et sic fit humorum attractio ad locum. lenitio autem fiat cũ brodio carnium vel cum cass. fistula vel cum decoctionibus lenibus vel cum brodio caulium. Tertius cañ. est opꝫ vt rectificetur corpus et magnus sang. euacuetur. Istis stantibus oportet primo diuertere humorem fluentem. Et in hac intentione laudatur flobotomia basilice et flobotomia saluatelle que est inter anularem et auricularem. etiam administratio ventosarum in spatulis et ligature dolorose in adiutorijs brachiorũ et alie diuersiones vt positiones extremitatum superiorum in aqua calida. Ad dolores etiam remissionem valent anodina supra locum applicata in forma vnctionum emplastrorũ et vnguentorum. De vsualibus primo est oleum vio. quando sentitur calor et ardor sicut euenit in actu practico. oleum etiaꝫ ro. vitellum oui cum oleo vio. incorporatum ita vt reducatur ad formam emplastri et extensum super panno lini ano applicetur. vꝫ. etiã multum medulla panis infusa in lacte cum vitello oui que simul ponatur ad bulliendum postea ad misceatur albumen oui. valet etiam oleum de semine lini oleum crisomilarum et etiã ponatur cum crisomila oleum decoctionis lumbricorum terrestrium. oleum etiã procelionum. i. panaroles. singularem enim habent proprietatem in mitigatione doloris si cum adipe galline contundantur et cum butiro incorporentur et in forma emplm redigantur et ponantur supra locum sedant enim dolorem illico vt dicit Nicolus. vꝫ etiam oleum decoctionis scarabeorum si contundantur et cum oleo fiat emplastrum et sint olea predicta vel amigdalarum dul. Rasis xj cõtinentis dicit capiatur mellilotum et in aqua ponatur et bulliat donec dissoluaẽ et misceatur cum farina fenugreci et cum aliqua pinguedine vt anatis vel galline et in forma emplastri redigatur. Siringel lus vtebatur hoc remedio videlicet capiatur suber qđ ponitur in solis pianelaruꝫ de quo supradictum est cõburatur et puluerizetur et cum aliquo oleo appropriato vt de semine lini vel vitello oui empla

firetur hoc enim maxime iuuat in miti-
gatione doloris. Joan. mattheus gradi
vtebatur limatijs que sunt naturaliter
sine testa decoquantur in oleo violato et
contundantur: deinde cum farina se. li-
ni vel fenugreci fiat emplastrum bene in
corporando. Et etiam vnum singulare et
expertum remedium a me. s. facere vt in-
firmus sedeat in balneo anodino quod
remittat acuitatem: videlicet faciēdo de
coctionē maluarum vio. matrum viola-
rum mellilotti fenugreci camomille folio
rum altee florum tassi barbassi seminis
lini in q̄ decoctiōe sedeat infirmus. et vbi
sedere nō posset fiat epithima cū pannis
lineis madefactis in dicta decoctione et
loco dolenti applicatis et misceātur etiā
flores nenufaris stipita papaueris al. se
men eius et cortices semen iusquiami. cō
fidens in virtute discretiua consequitur
intentionem mitigationis doloris. Qū
autem ista non sufficiunt ad stupe. deue-
niendum est quorum vsualia sunt primo
suppositorium ex filonio ro. cū coto vel
ponendo more emplastri supra locum. vz
etiam athanasia Nicolai. vz etiam hoc
emplastrum. Rx. vnguenti populeonis.
℥. j. vitellum oui vnum opij. ʒ. j. vel vsq
ad. ʒ. ij. croci parum simul misceantur et
in forma emplastri redigantur. mitigat
n. dolorem sed non fiat nisi in intensissi-
mo dolore. Si aūt ista nō sufficiunt opz
hemoroidas aperire faciendo fluere san-
guinem: quia euacuatio sanguine cessa-
bit dolor. Aperimus aūt cum diuersis in
genijs. Primo cum fricatione cum re as-
pera poros dilatante vt cum folijs ficus
etiam cuz paritaria et si est tps hiemis ita
q folia non inueniantur pannus asper
accipiatur fricando cū hoc donec locus
aperiatur. Et oportet nōnunq̄ ad fortio
ra deuenire vt si sumatur pulpa coloquin
tide et infundatur in oleo amigdalarum
amararum et applicetur. aperit enim in
quinq horarum spatio. Ad hanc etiam
intentionē laudat Aui. stercus columbi
num cum saxifragia. succus cepe etiā sin
gulariter vz vt. s. succus extrahatur et lo
co applicet: facit. n. ad apertionē est eniz
sua acredine vlceratiuū. vz. etiam fel vac
cinum. radix etiā ciclaminis vel succus

eius. practici etiā qnq applicant sangui
sugas nō venenosas. et primo inungunt
locum cum sanguine galline vel colum-
be vt sanguisuge loco adhereāt. qr q̄ pri
mum sanguisuge degustant figuntur et
sugunt ipsum vsq replentur et tumefiunt
et ita fortiter qnq adherēt q vix pñt euel
li. et vt euellantur accipiatur de cinere et
supra caput earū spargatur quia subito
cinere percepto separantur. quas capi-
mus et ponimus in vase vt sanguinē quē
suxerūt euomant. et vt euomant vtimur
hoc ingenio. s. ponendo sal super eas et
statim euomunt totum sanguinem. De-
inde si iterū indigemus sanguinis extra
ctione iterum eas applicamus faciendo
vt supra. Si aūt non habebimus sangui
sugas tūc extrahemus san. cum flobo. sz
hoc vitare debemus quantum possibile
est propter difficultatem cōsolidationis.
qd si ex necessitate fiat consolidemus cō
siderata quantitate sanguinis extracti.
Aliqū etiam non stat dolor nec sunt con
suete fluere nec eger est cōsuetus pati ta-
lem fluxum sed sibi displicet talis tumor
vnde vellet eas remouere q̄uis sit casū. su
prascriptus q si non est dolor nec apa nō
debent curari. Si etiam esset consuetus
pati talem fluxum non restringatur nec
exiccetur sed pur qū volum' exiccare lest
quando non sunt forte fluere aliter non
tamen fm Aui. si per interius sumantur
de galbano. ʒ. ij. tribus vicibus exiccat
et hoc expertus est Matth' gradi in quo
dam et bene ei successit. et sicut dicit Aui.
valet etiam ad idem puluis antimonij
pro quo vide Auicen. secundo can̄. et ap
plicatur per exterius. Item per exterius
vz epithima factuz ex decoctione siliqua
rum. i. charabe. Item cum aqua piscium
salitorum vel capita piscium cum modi
co casei salsi apponantur supra locum.
anacardi fructus quidam a proprietate
valent et applicantur hoc modo incidan
tur predicti anacardi et ex eis locus fricetur
et quidam ponunt eos supra prunas et
cum emboto quod est instrumētum quod
dam faciunt ne recipiatur fumus ita q
habeatur scutella in qua sit cinis et pru
ne ignis inq̄ ponant de anacardis de-
inde cooperiat scutella emboto et totus

fumus recipiatur et bene ingrediatur he moroidas. valent etiam folia serpētarie et hoc a proprietate vt dicit Nicolus. radix etiam serpentaria oleum serpentarie et cineres eorū et cortices multum valent vel stringantur hemoroides cum capillis caude equi vel serico paulatine a principio stringendo et in pcessu magis strinhendo et tales vene stringantur et paulatine exiccentur: quare etc.

Cura exitus ani.

Pro cura exit' ani primo oꝫ considerare si cuꝫ humiditate cōplicetur caliditas si nō stat intentio calefactionis et exiccatiōis et in hoc casu ponit Rasis remedium singularissimum. et ita dicit Nicolus ego soleo hoc facere. ex succo hipocbistidos et acatie fiat puluis et ex puluere isto etiam ego vtor. Modus aūt applicari est ꝙ quando infirm' vadit ad assellam et intestinū ē grossum videndum est si est inflammatuꝫ et rubeū si sic lauam' ipsum cum aqua ot. vel iuiubari. si vero non lauamus ipsum cū vino rubeo vel etiam cum decoctione balaustiarum corticum granatorum et aliarum rerum stipticarum et hoc vbi non sit caliditas. postea inungere cū oleo ros. et inde aspergimus ex puluere stiptico deinde intromittaē et quiescat cum coxis eleuatis et strictis. Et hoc opꝫ facere fecibus emissis. Quidam laudāt rosas contritas facta lotione intestini et inunctione ex oleo ros. mirtillorum] citoniorū. Similiter valet pulvis turis vel sandarace. Forte aūt remedium in exiccando est scoria ferri posita supra]intestina vel vinum decoctionis eius est enim multum stipticum quando intestinum non est inflammatum vtimur suprascriptis. Sunt etiā remedia valētia quando est inflāmatum quetu descernas. Ubi ergo sit inflāmatum inungimus ex oleis et vnguentis frigidis. et sic vt cum oleo citonio. rosato. vnguentum etiam sandalinū est singularissimum et vuale et facta prius lotione et hoc quando est humiditas lauans. Et nota ꝙ Rasis tacuit debitum regimen in medicinalibus et in sex reb' non naturalibus que omnia requiruntur ad curā vltra localia et ratio est quia in cura paralisis fuit sufficienter dictūꝫ in cura enim relaxationis oportet regimen esse cali. et sic oportet etiam digerere materiam flegmaticam et eam euacuare: postea malam complexionem remouere et confortare .] Si vo est apa intentio est remouere materiam apostematis et facere decoctionem ex reb' anodinis vt ex camomilla malua altea semine lini se. fe nugreci et applicentur supra intestinum apostematum. laudatur etiam aqua calida intelligēdo de apostemate facto vt ponit Rasis non autem de fiente qꝛ tunc stant alie intentiōes Qꝛ si]est materia admixta sanguini tunc primo diuertim' a principio cum flo. Si vero sit a san. diuertimus cum ventosis vel vomitu. Iteꝫ repercutiēdo. s. faciēdo epithimaex aqua rosa. plantagi. etc. Quādo vero est factū resoluimus cum decoctione dicta et applicentur panni vel spongia in dicta decoctione madefacti. fiat etiam inunctio cū oleo camomillino et fiant reliqua puta fomentationes emplastra balnea vnctiones vaporationes que omnia habeant resoluere materiam: et hanc intentionem tetigit Rasis. postea intromittatur]intestinū et curetur vt dictum est supra abluēdo inungendo et imponendo illa stiptica stet etiam eger cum coxis eleuatis post remedia applicata quia erit situs satis cōueniens. quare etc.

Cura exitus matricis.

In cura exitus matricis etiā considerare oportet vtrum sit apostema vel non. et vtrum sit mollis vel tractabilis qꝛ tunc est materia humida relaxans et tunc facta lotione aspergaē cū puluere stip. dicto in alia cura scilicet de exitu]ani et]intromittatur. Aliquando enim non potest ingredi et Aliquando

tota ingreditur vt dicit Auicen. et putre fit. Et ego vidi mulierem habentem matricem inter coxas pēdentē et putrefactā cui abscisa fuit et adhuc illa per plures annos vixit. preterea tempore pestis Papie mortua est. Practici et applicant ꝑ inferius prauos odores et suffumigāt vt faciendo fumigium ex pennis perdicum et facere vt fumum recipiant quādo senti unt matricis descensum. capiunt etiaꝫ assam fetidā et ponūt supra carbones igni tos ponendo egram in cathedra perfora ta: qua posita supra carbones recipiant fumum. item castoreum quod habet terribilem odorem. contundūt etiā folia vrtice et superponunt matrici. similiter matricariam quam crispulam vocant miscē do cum oleo de semine lini ponunt etiaꝫ ouum corruptū sub gallina fouente oua cum quo intingunt lanam et matrix fugiens prauos odores petit partes superiores. si etiā teneat patiēs apō nares bonos odores iuuat quia matrix percipiēs eos insequitur et consequenter magis conatur ad ascendendum sed si ista non sufficiunt habeatur optima obstetrix ꝙ intromittat matricē postea coxe eleuentur et in hoc situ stet. vel si fiat instrumentuꝫ sicut virga virilis et imponaē inunctum facta tamen prius lotione vini. ru. stipti. gallarū hipocbistidos cum balaustijs et floribus granatorum et inungere cū oleo de cito. vel mirtino. postea cum pulueribus aspergendo vel accipiendo stupas infusas in albumine oui cū pulueribus et alijs predictis et cum boloarme. san. draconis. ante et retro et in situ debito situetur. Si sit apostema consideremus tēpus apostematis. in principio ꝓcedimꝰ cum repercussiuis. in augmento miscemꝰ resolutiua cum repercussiuis: repercussiuis dominantibus in statu repercussiua cum resolutiuis sed resolutiuis dominātibus in declinatiōe pure vtemur resolutiuis et cōsolidatiuis postea intromittatur et fiat vt dictum est de exitu intestini; quare etc.

¶ Cura superflui fluxus menstruorum.

In cura huiꝰ egritudinis sūt due oseruande intentiones. prima est abscisio cause. secūda est retentio sanguinis fluentis.

¶ In prima intentione oportet considerare si proueniat ex sang. abundantia et tunc oportet remouere cum flobo. et dieta tenui prohibendo comestionem rerum san. multiplicantium vt oua vinum carnes. etc. Si vero proueniat ex sang. subtilitate et colericitate: tunc oportet coleraꝫ digerere vt cum siru. ro. de succo acetose de ribes de granatis cuꝫ aqua plan. acetose portulace et ro. euacuando postea cū mirabolanis citri. ꝗ vltra hoc ꝙ euacuāt etiam infrigidant facta euacuatione opꝫ alterare malam cōplexionem cum supradictis vt cū siru. ro. tro. de ro. cū diarodō cum epithimatibus vt cuꝫ aqua ro. plā. cum oleis et emplastris infrigidantibus Si sit ex nimia aquositate humor flegmaticus digeratur cuꝫ melle ro. et aqua absinthij euacuando postea cum mirabolanis chebulis deide remoueatur mala complexio cum contrarijs. Si sit a casu stat intentio cōsolidationis. Si ab vlceribus due sunt intentiones scilicet abstersio et consolidatio pro quibus sicdis vide dicta in de mictu saniei.

¶ Secunda intentio principalis est retētio san. fluentis que duobus perficiē ingenijs scilicet diuersione san. per aliam viam et restrictione viarum per quas fluit sanguis

¶ In primo ingenio laudatur flo. basilice oportet etiam applicare ventosas sub mamillis quia multum diuertunt a matrice vt habet Hipp. quita ꝑticula affor. Mulieris menstrua si vis retinere: sitbi am maiorem mammillis appone: etiam cuꝫ ligaturis dolorosis et ipōne extremitatum in aqua cali. sꝫ ille vētose sunt multum vsuales mane et sero apponātur ante cibum. fricationes etiaꝫ ventose in brachijs multum valent.

¶ Secundum ingenium quod est constrictio aquarū per quas fluit san. ꝑficitur cum his que exhibentur per superius

⁊ inferius interius ⁊ exterius. Per interius cũ siru. constrictiuis vt cũ siru. ros. mirtino de cito. de granatis cum aquis solatri plan. ⁊ accetose. Et de aqua plan. dicit Auic. ꝙ ipsa nõ habet sibi simile in retinendo huiusmodi fluxũ. Ualent etiã ad hanc intentionem trocis. de charabe ⁊ sunt multum vsuales exhibendo. ℈. ij. vel. ʒ. ſ. cum siru. predictis valẽt etiã tro. de spodio cum se. acetose. trocisc. etiã de terra sigillata exhibẽdo de quolibet illorum. ʒ. j. cum siru. vel aqua plan. item corallirum. a. ℈. ij. vsqꝫ ad. ʒ. j. vt exhibere tã tandem de lapide ematitis cũ aqua appropriata. electuariũ etiam de scoria ferri est multum vsuale. etiam trifera ex arte fenonis quam laudat Auic. vꝫ etiam multũ confectio vltimi iuuamẽti isto modo appellata quam multũ laudat Auic. Et nota ꝙ ista intentio restrictionis est a principio ponendo in actu practico qꝛ si multum differamus natura postea assuefacta per illam viã difficulter remouetur ab illa. scoria ferri etiam est singularissima ⁊ experta. Suppositoria etiaꝫ multum conueniunt. ⁊ sic Rasis laudat vnum in littera ꝙ cũ lana vel coto debꝫ imponi intinctũ in aqua vel succo plan. ponendo de olibano balaustijs antimonio acatia alumine *etiam fedeat patiẽs* in aqua de curcuma quaꝫ quidã dicunt esse celidoniã quidã vero aliud. Quãdo causa est san. aquositas opꝫ eam remouere cum exiccantibus. ⁊ ideo conuenit balneum rerũ stip. vt ex rosis corticibus granatorum ponendo in dicta decoctione plãtas pedis vsqꝫ ad genua vł in ipa madefacere pãnos lineos ⁊ ponere ipos in regiõib⁹ matricis ante ⁊ retro. vnctiones etiam constringentes conueniũt vt vnguentum sandalinum de anthera vel cõitisse ⁊ ex istis fiat inunctio supra dorsum vbi est situs matricis ⁊ venter inũgatur ex oleo mirtino de cito. postea aspgimus de pul. rerũ stip. vt de pul. boliar. sang. dra. terre sigillate corticum granatorum gallarum balaustiarum rosarum ⁊c. Per inferius vero ponantur suppositoria ex lana vel coto intincta in succo plãta. solatri vel aquis earũ ⁊ aqua ro. ponendo de terra sigillata boloar. ⁊ cũ aquis frig. ⁊ alijs pulueribus predictis conueniunt etiam clisteria cũ aqua plã. boloar san. dra. clisterizando matricem. Quod si ista non sufficiunt tandem deueniendum est ad stupefactiua vt dando athanasie Nicolai. ʒ. ſ. vel filonij persici ʒ. j. causa constringendi ⁊ est fiendum in casu desperato vt virtus confortetur: deinde procedimus cuꝫ diuersis remedijs. Rasis docuit ꝙ fiat pessarium acutum quod cauterizat ⁊ generat escaram sed non laudatur nec est vsuale sit solum in casu desperato: quare ⁊c.

¶ Cura retentionis menstruorum.

Quando in corpore mulieris nõ est sanguis supfluus tunc si per mẽstrua nõ emittatur non est mirandũ quia natura intendit corpus restaurare vt multotiens accidit in mulieribus cũ patiũtur egritudines vel fe. cronicas qꝛ tunc natura intendit illum sanguinem retinere pro corporis conseruatione ⁊ restauratione: ⁊ ita tunc sang. nõ superfluit nec ꝑ menstrua emittitur: vnde tunc prouocari nõ potest sicut accidit cuidã scholari nouiter practicãti cũ vellet menstrua prouocare in quadam muliere extenuata ex quartana quã longo tempore passa fuerat vnde nunqꝫ potuit quare misit ad me mulierem qui eam videns dixi nũquã posse prouocari donec mulier esset bñ restaurata. Nota ꝙ trocisci quos Rasis in littera describit sunt vsuales ⁊ eis practici cõiter vtuntur ⁊ tenentur cõfecti ⁊ multũ valent in prouocatione fetus ⁊ menstruorum etiã ad iuuandũ exitum ⁊ dentur cum decoctione iuniperi de quo dicit Dios. ꝙ tantũ prouocat ꝙ facit san. mingere. Cura huius egritudinis reducitur ad duas principales intentiones. prima est abscisio cause retentionis. secunda est facilitatio exit⁹ siue prouocatio.

¶ Prima intentio sic perficitur. nam si causa sit ex ꝑte fortitudinis caloris seu

virtutis ꝙ talia menstrua retineantur non debent prouocari quia calor est sufficiens ad consumēdum tales superfluitates sicut accidit in mulierib⁹ que sunt viragines ꝛ vtentibus fortibus exercitijs. Si vero ex debilitate virtutis opꝫ bonum cibum ex bibere vt vinuꝫ oua sorbilia carnes ꝛ similia san. generantia ꝛ restaurantia virtutem ꝛ non oportet prouocare. sed vt supra dicebatur oportet expectare dispositionem in qua reducta sit natura ad suā naturalem dispositionē: qua reducta si remaneat sopita: tunc oꝫ eam adiuuare ꝛ prouocare. Si vero fuerit propter materiam oppilantē flegmaticam sicut plurimum contingit opꝫ eā digerere cum sirupo de bisantijs de duabus radicibus ꝛ quinqꝫ radicibus cum aq̄s apij feniculi cuscute. postea ꝫo euacuamus. ꝛ de solemnibus euacuatiuis est agar. q: mundificat materiā flegmaticam ꝛ maxime a matricibus mulierum ꝛ est singulare. In hoc casu euacuamus etiaꝫ cū elio indo cū diafenicone: deinde oportet alterare ꝛ malam complexionē remouere ne iterum reaggregetur materia confortando stomachū ꝛ epar cū inunctionibus ꝛ cōfectionibus in alijs locis proprijs iam dictis. Si vero ex parte digani oportet cognoscere causaꝫ. Si fuerit propter materiā flegmaticam oppilantē ꝛ tūc digerimus deinde euacuamus diuertendo ad intestina vt dādo semel in hebdomoda pillulas masticinas cum aga. vel de hiere. s. cuꝫ agar. vel de hiera magna cū aga. ꝛ cum istis taliter diuertimus m̄am ad intestina ne ampli⁹ reaggregetur in matrice: ꝛ tūc disponim⁹ regimē declinās ad cal. ꝛ sic. Si vero ab apostemate proueniat curetur cura apa tis vt supradictum est. Si autē ab vlcere cura est impossibilis sed ordinetur regimen ꝛ non multum comedat ꝛ exercitetur ꝛ euemus san. per flobotomiam frequenter vt san. qui dēbat ꝑ intestina fluere resoluatur hoc regimine vel eductur hac ctione per illas vias. Si cā sit nimia pinguedo curetur cū forti exercitio tolleran tia famis ꝛ cum alijs resoluentibus.

¶ Scđa intentio principalis est prouocatio menstruorum que fit cum illis que per superius ꝛ inferius administrantur. De his que ꝑ superius sunt ode sirupi ꝛ aque aperitiue vt est siru. de bisantijs de duabus radicib⁹ ꝛ de quinqꝫ radicibus cū aquis apij feniculi cuscute. Decoctio etiam cōis quinqꝫ radicū sola conuenit sciꝫ petrosilij brusci feni. sparagi apij ꝛ hoc est expertum a mulieribus matrimonialibus abstinētibus a coitu admisceretur etiā de sauina parua q̄ est maxime prouocatiua. cōuenit etiā decoctio facta ex pulegio calamento mentastro ꝛ origano. conuenit & decoctio cicerū ru. faseolorum vel ex rubea tinctorū que est multum prouocatiua ꝛ damus de huiusmodi decoctione. ℥. v. vel. vj. in mane ꝛ debꝫ prohiberi cal. ꝛ cū sir. de duab⁹ radi. damus tro. descriptos in littera a Rasi. ꝛ cōmuniter damus de huiusmodi tro. ℨ. j. vel. ℨ. iiij. sed hnt odorē valde prauum: sed in forma pillulari melius capiūtur. cassia lignea est maxime prouocatiua. Et eius cortex. cinamomum etiam ꝛ crocus multū prouocāt ponēdo in scutella brodij maxime cicerū vel faseolorum rub. in aqua decoctionis sit radix apij. postea ponendo crocū. ꝛ de istis oībus puluerib⁹ possum⁹ dare. ℨ. j. vel cassie lignee solum. ℨ. j. Et Jos. mathe⁹. gradi dicit capiatur cassia lig. porrax gummi quoddaꝫ quo vtunt aurifices ad cōsolidandū aurum. ꝛ de istis cū aqua apij vel decoctione sauine detur in potu. Dosis aūt istoruꝫ puluerisatoꝝ sit. ℨ. j. Ualet etiā sedere in balneo decoctionis rerū prouocatiuarum menstruoꝝ. ꝛ qñ volumus ꝓuocare opꝫ expectare tp̄s in quo nō sit cōsueta fluere sang. expellere ꝛ tūc fiat decoctio ex rebus dictis vel applicentur alia dicta bis in die. s. mane ante prādiū ꝛ añ cenā prouocam⁹. & cū fortibus fricationib⁹ fricetur ergo vēter ꝛ coxe quia attrahit ad matricē sang. & cū appositione ventosarum. ꝛ sic practici faciūt. applicāt eni vētosas in pte domestica coxarū vl sub curuatura poplitis. i. genu: q: ibi est vena q̄ respicit matricē laudatur etiā flobotomia saphene q̄ est singularis in hac prouocatione. Sed aliqñ sang. est fluxus ad ma

tricem τ vene matricis sun clause: vnde
opus est tunc ponere in matrice aliquid
quod aperiat orificia venarum cum ve-
ne sint clause vt san. nō possit egredi ideo
est herba que appellaē mercurialis que
si capiatur τ contundatur vel subtiliter
incidatur τ ligetur in petia lini τ pona-
tur ad intra matricez in nocte aperit ori
ficia venarum. τ debet hec petia poni cū
filo appensa vt possit libere extrahi. Ali
ud etiā singulare qđ laudat Jo. mat. est
farina git quod apud vulgares appella
tur giton τ est granū nigrum τ rotundū
quod nascitur in frumento contundaē si
ue teratur τ ligetur in panno lini subtili
τ ponaē vt supra τ mirabiliter operatur
Metridatum etiā vz cuz mastice vt cape
re metridati. ℥. ʃ. masticis. ℈. ʃ. τ superpo-
natur. Et lz mastix sit stipticus tn̄ est at-
tractiuus: vn̄ si retineatur in ore mirabi
liter attrahit flegma a capite. Si fortio-
ra volumus habemus quasdam gummi
spēs vt galbanum serapinū opponacum
euforbiū de quo dicit Aui. in. c. de prefo-
catione: ꝙ puocat in illa hora qua sumi
tur. Et coloquintida eleborus scamonea
ciclamen si mulier trāseat super ea puo-
cat mēstrua mirabiliter. fiant ergo ex eis
suppositoria alligata filo. τ aliqñ trahi
tur ad matricē tanta materia ꝙ vir p mē
sem non pōt coire. Et si ista suppositoria
faciunt ardorem maximū sicut sepe con-
tingit ita vt mulieres blasphemant me-
dicū madefaciāt pānos lini in aqua ro.
τ albumine oui oleo violato ro. τ lacte τ
supponatur. τ si opus fuerit remouebi-
tur. ardor cum predictis etiam cum litar
girio: quare τc.

Cura prefocationis matricis.

In cura prefocationis matri
cis prima intentio est cōuer-
tere vapores que eleuantur
ad superiora ad partes infe-
riores τ prohibere ne alij va
pores ascendant. τ hoc pluribus modis
Primus vt dicit Rasis fricentur extre-
ma inferiora. Scđs est vt ē dicit ꝙ fiant
ligature fortes τ sic faciunt practici ligā
tes crura τ coxas τ dimittunt ligata ali
quanto tempore. Tertio fit cum ventosis
ponēdo circa partes inferiores. s. partes
domesticas coxarū τ in carnositate tibia
rum vel supra sumen. Et si illa non suffi-
ciunt fiat flobotomia in saphena pedis
quia attrahitur san. τ materie ad inferio
ra. laudatur etiam flobotomia sub popli
te id est genu. sed oportet primo causam
diuertere si est ex retentione menstruoruz
τ non ex spermate corrupto per retentio-
nem: quia si ex spermate corrupto: tunc
traheremus illud sperma corruptum ad
intra venas per talem flobotomiaz quia
non esset fienda. diuertimus etiam vapo
res cum rebus odoriferis applicatis in-
tra. Et ita Aui. laudauit galliam. scili-
cet muscatam in qua ingreditur gallia
τ muscus etiam elefanginam quoniam
vapores ad ista conuertuntur. accipiatur
etiam muscus ambra gari. cinnamomē
incorporando cum storace liquida τ fi-
ant pillule ad modum lupinorum qua-
rum vna ponatur supra ignem vt effu-
met: deinde egra ponatur ad sedendū in
cathedra perforata τ recipiat huiusmo-
di fumum. accipiunt etiā practici de oleo
de lilio hirino laurino τ de musco dissol
uendo in eis de gallia τ iniiciunt in ma
tricem τ faciunt vt obstetrix experta in-
tingat digitum medium in hoc liquore
deinde imponat in matricem τ circunuo
luendo ducat hincinde causando quan
dam titillationem: vnde matrix commo
uetur ad appetitum coeundi τ percipit
delectationem. τ per hoc quandoqꝫ poli
tur quod egredittur sperma corruptum.
Etiā ad idem valet quoddam simplex
quod dicitur vulgari sermone zibet vel
zebet quod applicatur eodez modo sicut
supradictum est: de quo semel vsus fui in
muliere quadam patiente prefocationez
cui causauit tantum appetitū coeundi ꝙ
quasi continue volebat marito suo copu
lari deinde rogauit me sibi velle talez ap
petitum remouere. dixi ꝙ ex se remoue-
bitur post aliquot dies. Et nota ꝙ si vir
quando vult vti cum muliere ponat in
summitate virge de dicto zibet τ subito
vtatur cābit in eo maximā delectationē.
Per superius vero cōueniunt ea que ma
lum habent odorē: qꝛ in sursum cōuertū
tur fumi vel māē: iđ oꝫ eos reprimere: ius

ter que est assa fetida que ponaf sub naribus etiā castoreum est singulare. similiter serapinum et galbanū si ponantur supra carbones ignitos vel ponantur ad nares. tenere etiam in ore radicem zedoarie confert. mulieres capiunt sotulares et comburunt in igne et ponūt in oleo de semine lini et recipiunt fumum. et istud est corij combusti. fumus enim iste fugat serpentes viuos vt vidi in vno existente in hospitali Papie qui habebat viperam in stomacho cui fecerunt multa remedia vt eam expellerent. scz ponēdo lac ad os et multa alia: veniebat enim ad os et nolebat egredi. tandem factis fiendis eger fuit suffumigatus ex tali fumo et statim vipera visa est egredi per anum. fumus etiam pennarum precipue perdicis combustarum conuenit et sic releuamus egrā a peroxysmo prefocationis: et qz tunc oz in abscissione cause insistere euforbiuz est multum prouocatiuum vt supradictum est hoc etiā medicamen potest exhiberi. ℞. seminis agni casti seminis dauci cinnamomi croci aā. ℈. ß. fiat puluis subtilis et fumatur cuz aqua infrascripta. ℞. aquarum nepite arthemisie et bugl. aā. ℥. j. misce. Si vero ex spermate retēto fiat et sit puella vel non consueta viro vel vidua: tunc debemus dare maritum si est possibile. Si vero non vellet nubi vel esset monialis flobotomemus sepe eam et faciamus eam ieiunare et fortiter exercери. dimittat etiam carnes oua et vinum vtatur semine et folijs agni casti ruta cimino dauco. Secretum Jo. marliani qđ exiccat sperma. ℞. dauci. ℥. ß. dissoluatur cum aqua arthemisie et bibatur. Auicē. etiā laudat vinum simplex quod dicitur alsosor. et dicit cum sumitur est sanitas in eo quare etc.

¶ Cura ragadiarum vulue et eius apostematis.

Ota qđ pessarium dicitur clistere matricis: nascale vero dicitur suppositoriū eius. sz aliqñ cōfunduntur. ysopi cerotū est ysopus humida et est sordities quasi sudor accepta a pellib⁹ ouiū qđ cerotum est sublime in mollificando: et ideo applicatum super illas scissuras que maximum causant dolorē soluendo continuum est singularissimū. ¶ Quātū vero ad curā apatis. istud apa aliquādo terminaf per resolutionem: aliquādo cōuertitur ad dublen. i. collectionem et saniem: etiā qz multotiēs generātur in matrice apata melācolica cācerosa: ideo cōmuniter practici vtunf vnguento de plūbo ad extrahendum adustionem. capiuntur enim liquores diuersi maxime illi describpti a Rasi in littera vz cāphora sandali et alia frigida bene pistent in mortario plumbeo cū pistello plumbeo. et istud applicatur apati cācroso. Emplm etiā de melliloto vz in omnibus apatibus interioribus: et dissoluatur hoc emplastrum cū aliquo oleo vt cum oleo de semine lini: sedat enim dolorem et mundificat. Et no. qđ in cancro confirmato non oportet vti acutis sed blanditiuis: qz si cum acutis procederemus: tunc materia magis aduereret. procedendum est ergo cū aqua vel succo solatri et plan. oleo vio. ro. mucilagine psilij vnguento de cerusa de plūbo. ¶ Pro cura etiā ragadiarum conueniunt rose oleum camomillinum de semine lini violatum rosa. vt dictū est supra emplastrum de plumbo dissoluto cum oleo de semine lini linitum vel clisterizatum vz ad omnia apata interiora. vz et balneū anodinum in quo sedeat. vz etiā suppositio vel suffumigatio. debent ergo iste ragadie primo abstergi deinde cōsolidari: nisi sint cancerose quare etc.

¶ Cura mole matricis.

Ura mole matricis est cura retentionis menstruoruz ita qđ procedere debemus cum hisque prouocant menstrua vt cum decoctione calamenti radicum pulegij corticum cassiefistu. et similibus prouocantibus menstrua. Si ergo puenerit a ventositate et non ab aliquo san. retento nec carne generata fiat decoctio de seminibus et ea que diximus in. c. de colica ventosa. vz enim resoluendo ventositatem diaciminum dianisum

diagalanga electuarium de baccis lau
ri. fiant etiam pessaria ex mercuriali gtt.
vel si fortia volumus faciemus ex car
damomo oppoponaco euforbio. sed ad
ista fortia deueniendum est in vltimo
alijs iam probatis. Item inungendo sun
dendo balneando cum his que habent
virtutem resolutiuam inungendo vz cuz
oleo de balsamo. Item faciendo etiã pes
sarium de ruta mentastro de quibus di
ctum est in. c. de retentione menstruorum
et cum mitridato mastice ꝛc. semper a le
uioribus incboando. Cõfert etiam sepe
mundificare corpus patientis cum pillu
lis fetidis. sed quando ista non prosunt.
relinquatur nature: qꝛ ipsa ex se resoluet
superfluitates. Nota ꝙ sicut generatur
hec mola in matrice ita etiam generant
alie res preter naturam vt testor me vidisse
se in quadam muliere Papiense que pu
tans esse pregnantẽ post. xij. menses eni
sit frustum vnum carnis satis magnum
et multa alia parua et simul cum illis pe
perit animal ad similitudinem vnius
tenconis piscis et erat coloris viridis ob
scuri supra tergum et infra erat rubei co
loris et habebat corium ita durum quod
vix cum gladio scindi poterat. habebat
enim motum et plicabat se sicut ericius
quare ꝛc.

Cura hernie siue crepature.

Ro hac cura due sunt inten
tiones notãde. Prima est re
ductio intestinorum ad sitaz
suum. Scda est intestinorum
retentio in situ suo cõuenien
ti et consolidatio rupti siue dislocati.
¶ In prima intẽtione regimen debet esse
prohibitiuum vẽtositatis et nõ gñatiuũ
qꝛ si intestina descẽdunt tunc tumefiunt
et non pñt bene reingredi. reductio autez
intestinorum fit hoc mõ. iubent. n. practi
ci vt resuppinet infirmus cũ coxis sursuz
eleuatis et si ex ipsis nõ ingrediant: tunc
opz cũ leui compressione illa ad intra si
p hac reducere. et si non possumus ꝓpter
ventositatẽ resistentẽ que est in intestinis
prohibẽs eoꝝ ingressum resoluemus illã
ventositatem postea intromittamus. re
soluemus aũt cũ decoctiõe mellilloti ane
ti seminis lini fenugre. anisi cimi. sc. etiaz
carui cum spongia vaporando vel cũ ve
sicis illa decoctione plenis et inungendo
cum oleo amigdalarum dul. camomilli
no et anetino vt mollificatis intestinis et
sifac melius ingrediantur et leuiter tre
ctando introducantur. eleuamus etiam
coxas infirmoꝝ et caput tenemus depres
sum sepius agitando cum cruribus ele
uatis vt melius ad situm suuz reducant.
¶ Scda intentio est retẽtio intestinorum
in loco suo. retinemus aũt cũ ligatura de
bita cum bragerijs que cõprimẽdo lo
cum cõprimant ne in intestina descendãt
aliqñ autem ad retinendum et consolidã
dum sola ligatura sufficit maxime in in
fantibus qui habent virtutem restaurati
uam bonam. et in eis fit talis consolida
tio. aliqñ indigemus medicaminibus. et
de eis sunt quedã cerota vt est cerotum
Ras. in littera etiam cerotum aliqd vsua
le qd dicit cerotũ de pelle arietis. et istud
tamen confectum aromatari de la serene
la Papie in quo ingreditur san. huma
nus: Cuius descriptionem habes a Jo.
mat. gradi in quodam consilio qd facit
de ruptura sifac et est hoc. ℞. picis na
ualis. ℥. ij. litargirij. ℥. j. cere citrine et ru
bee colofonie añ. ℥ ij. aromatici oppopo
naci bdellij galbani añ. ℥. j. visci querci
ni. ℥. iij. aloes. ℥. j. ß. masticis corticũ thu
ris myrrhe terbentine nucis cupressi glu
tinis piscium sarcocolle añ. ℥. j. ß. boli ar
me. gipsi añ. ℥. iij. aristol. long. et rotun.
cum con
solide maioris et minoris añ. ʒ. san. hu
mani. lib. j. cipiri sansuci acatie gallarũ
añ. ℥. ß. sauine capitum granatarũ añ. ℥.
ß. Itẽ. ℞. pellem arietinam vnã et deco
que diu in aqua dulci pluuiali quousqꝫ
pellis discoagulata sit tũc mollifica vi
scum et gummas in octã aqua pluuiali
et pone ad ignez quousqꝫ ola bene discoa
gulata sint deinde cola postea adde desu
per puluerẽ oĩum aliarũ rerũ et iterũ reduc
ad ignẽ et coque quousqꝫ sit ad modum
empli: postea ipso vtere. ¶ Nota tñ pro
regula ꝙ ipso apposito nõ remoueat cir
ca. ix. dies patiente semꝑ quantũ possi
bile est quieto manente. nam vt refert

Aulzoar.lib.24.thesi'. quidã iuuenis qui hoc morbo laborabat stetit duobus mensibus super dorso suo & cum bono regimine sine medicinarum applicatione liberatus est. vide predictum consilium qr ibi ponit multa alia & singularissima Alia sunt ingenia retinendi intestina ne descendãt. Quidam enim cauterizant locum per quem descendunt intestina vt in inguine dextro si per locuz illum descendunt: quia per hoc generatur caro callosa prohibẽs descensuz. Alij faciunt foramen in loco dicto & imponunt filum aureum & ita continue procedunt constringendo. & faciunt istud foramen per cõstrictionem ita strictum q intestina non possunt descendere. Alij vero faciunt per castraturam ita q scindunt illum testiculũ & vasa spermatica & ita didimum postea cauterizant & generat escara. in pinguibus in musculis faciunt fasciaz ab ipsis incipientez & descẽdentem vsq ad inguina: & ita ad alium musculuz & est optima ligatura quã ego fieri feci pluribus. Papie. est vnus ferrarius in sancto Joanne in burgo qui facit brageros ferreos & sunt optimi & multum iuuantes. Si vero proueniat a ventositate cognoscimus: qr ibi non est grauitas & est magna transluscentia. cognoscimus etiam ex tactu burse testiculorum q sit ventositas & ista maxime appz in hidropisi ascilite & maxime in timpanite: & tunc in cura est procedendum cum resoluentibus vt cum oleo de eberua cum oleo sambacino qd fit ex folijs sambacis de lilio camomillino de ruta de aneto. Remediuz singulare qd laudat Aui. est emplastrum facum ex fabis decoctis eo modo ac si vellemus eas comedere sunt. n. calefactiue & exiccatiue: ideo valent emplastrate cum oleo camomillino rutaceo de lilio fm q volumus magis vel minus calefacere. possumus etiã ponere de alijs feminibus vt anisi aneti carui cimini. Si vero proueniat ab aquositate procedamus cuz calefactiuis & exiccatiuis vt cũ emplastro de stercore vaccino & caprino. Sed si ista & alia calefacientia non valeant fiat foramen in bursa testiculorum vt aqua egrediatur: postea cõsolidetur. Et aduertamus semper & attendamus cause seu radici que generauit aquositatem vt puta epati si sit causa. Si vero sit cancerosa & proueniat propter sang. abundantiam fiat primo flobotomia postea humectamus deinde resoluimus. Si vero sit varicosa & proueniat a sanguine varicoso primo fiat flobotomia deinde digerat humor melancolicus postea euacuetur: deinde humectentur veruce deinde resoluantur. Sed si ista parum faciunt scindantur leuiter cum cauterio cum igne vsq ad didimum incidendo postea venas comprimendo que sunt circa testiculum redibit ad pristinum statum.

¶ Nota de muliere quadam quam vidi que cum in partu laboraret fuit crepta & egressa fuerunt intestina & fecerũt magnũ tumorem in vmbilico.

¶ Nota etiam q multotiens quando intestinum ingreditur bursam testiculoruz. intestinum voluitur & torquetur & causat magnum dolorem. repletur etiam quandoq fecibus & ventositate & non potest redire ad locum suum. etiam ratione inuolutionis alie feces non possunt descendere ad partes inferiores: quare regurgitant ad partes superiores: quare et cetera.

¶ Cura doloris iuncturarum a causa calida.

PRo cura doloris iuncturarũ quinq intentiones sunt obseruande. prima est diuersio vel minoratio materie. secunda digestio. tertia euacuatio quarta mitigatio doloris & repercussio. quinta & vltima remanentis resolutio.

¶ Pro prima intẽtione facimus flo. laudatam a Rasi. & hoc quãdo talis dolor prouenit a san. vel a materia san. mixta: in diuersis tamen venis hanc facimus Si. n. est in manu dextra fiat flobotomia in pede dextro tantum per vnam diametrum & econtra. Si tamen pedes sint debiles a natura non debemus hanc facere ne materie attrahantur ad pedes sed tunc fiat a basilica. Si autez fiat ab alia materia a sanguine: fiat digestio deinde

Ysdini, Terminthe ʒ ij.
butiri ʒ iij
nj.

euacuatio. De flobotomia videtur cōtrouersia. Nam Serapio non concedit flobotomiam esse fiendam materia non digesta. Aui. vero vult ꝙ fiat in principio. Respondetur ꝙ Aui. habuit intentionē ad dolorem qui est fortis ꝛ multum attrahit: ideo ad diuertendum concedit flobotomiam in principio postea dicit incipe a re forti quibus debilior fit incolumior. Iste autem sermo videtur cōtradictori⁹ sed dicatur ꝙ nulla est cōtradictio: quia quando dicit incipe a re forti intelligit. i. incipe ab euacuatiuo electiue euacuāte quia materia est in locis longinquis: ideo indiget euacuatiuo electiue euacuāte quibus inter electiue euacuantia debilior fit incolumior: quia fortia euacuatiua euacuant subtile relinquendo grossum. etiā faciunt maximam agitationē in corpore ideo gradatim in huiusmodi euacuationibus procedendum est diuertimus ergo cum solutiuo electiue euacuāte in materia calida ꝛ vsuales sunt pillule de hermodactilis minores ꝛ tenentur confecte pillule autem de hermodactilis maiores valent in cā frigida ꝛ describit eas. M. vbi dicit pillule de hermodactilis ex inuentione nostra ꝛ damus. ℥. ß. pillularū de hermodactilis minorum vel. ℈. ij. inkā call. ponēdo aliquātulū de reubarbaro.

¶ Secunda intentio est digestio humorum: ꝛ licet multa habeamus in proposito tamen siru. de endiuia ꝛ siru. acetosus non sunt boni: opꝫ ergo vt siru. in proposito sint frigidi ꝛ stipti. vt verbigratia ℞. siru. ro. ℥. j. sirup. de grana. ℥. ß. aqua rū plan. ꝛ ro. an. ℥. ß. solatri acetoseā. ℥. ß. misce, cōtinua ꝑ quattuor vel q̄nqꝫ dies

¶ Tertia intentio est eradicatiua euacuatio in qua laudantur pillule dicte sup̄ videlꝫ dando. ℥. ß. pillularū de hermodactilis mino. vel. ℈. iiij. ꝛ sic ꝓcedendo vsq̄ quo tota materia euacuetur ꝛ ad repercussionem materierum ad locū oportet attendere continue ꝛ inungere cum oleo ro. practici enim incipiunt epithimare ꝛ ita ponunt statim a prin. in ope intentionem repercussionis.

¶ Quarta intētio ē ꝓhibitio doloris q̄sta tim ē ponēda i op⁹ ꝓcticis a prin. ꝛ id Rasis laudauit multa singularia remedia doloꝛē mitigātia sic. ꝛ repcutiētia vt ca. fistu. dissoluta cum oleo ro. vel aqua rosa. vel solatri linita supra locum. Etiam vt ponit Auice. secundo can. c. de cas. fistu. Item farina or. incorporata cū oleo ros. vel aqua rosa. linita mitigat et resoluit. ¶ Medulla etiam panis infusa in lacte ꝛ panis siligineus. i. de sigala est melior: quia est frigidioris complexionis addēdo vitellum vnum oui et incorporando, cum medulla panis et lacte ac in forma emplastri applicare. Si vo dolor sit intensus addat. ℥. ß. opij incorporando cū modico croci vt det penetrationē. Si autem percipiatur vehemens dolor ꝛ inflāmatio singulare est facere mucilaginem de psillio in aqua ro. vel aqua solatri ponendo etiam aliquid de aceto quia dat penetrationem extendendo illam mucilaginem supra pannum postea ponere super locum dolentem renouando sepe cū incipit calefieri: ꝛ hoc expertus sum. ꝛ oꝫ esse psilium ex quo fit mucilago integrū quia partes eius exteriores sunt frigide interiores vero calide. si etiam accipiat oleum rosa. in quo bullierint vermes terrestres et sit infrigidatū actualiter ꝛ ponatur supra locum dolentem mirabiliter operatur ad eandem intentionem. Quādo materia totaliter fluxerit vꝫ applicatio rerum anodinarū vt camomilla mellilotum fenugrecū: bulliant hec omnia cum vino ru. stip. ponendo etiam de lua que est singularissima in confortatione neruorum ꝛ eis facere balneum. valet etiam emplastrū ex rebus anodinis miscendo aliquid ex frigidis vel oleo ro. ꝛc ¶ Quīta intētio ē resolutio illi⁹ qđ fluxit est q̄ cōplet cū approximatiōe resolutiū ꝛ mollificātiū vꝫ cū oleo ro. ꝛ camomille ꝛ in processu cū camomillino solo valet etiam stercus vaccinum cum sua actuali caliditate ad hanc eandem intentionem. Pro preseruatione vero valet balneum ex vino nigro in quo bullierint aqua sciptica. vel galle balaustie ꝛc. miscendo aliquid de vino. conueniunt etiam omnes auctores ꝙ patientes hanc egritudinē habent se abstinere a vino vt dicit Rasis in littera. dicit etiam in alio loco dimittē vinū toto tpe vite sue ꝛ curabuntur ꝛc

Aui. 22. tertij prohibet exhibitionē vini idem asserit Cornelius celsus et ita hoc in memet feci cum incepissem pati podagram v us enim fui tali regimine. scilicet dimisi vinum per duos annos ita quod parum vel nihil bibebam. faciebamque singulis mensibus euacuationes et accipiebam aliquam pillulam diuersiuā et minoratiuam bis in hebdomoda vt natura diuerteretur in transmittendo materias ad iuncturas et potius transmitteret per viam secessus: quia in principio facile est materiam diuertere: sed quādo est cōsueta nullo modo vel cum magna difficultate possumus illam consuetudinem remouere. Similiter quando facta est nodosa vt Ouidius Tollere nodosam nescit medicina podagrā. et cum tali regimine curatus fui: et pro certo nūnquam passus sum tales dolores. non etiam huiusmodi patientes laborēt in coitu: quare etc.

Cura doloris iuncturarū a cā frigida

Primo in cura huius egritudinis sunt obseruandi hi. canon. Aui. Primus quod nō absoluam⁹ ab euacuatiuis materie flegmatice quando cum eis sint permixta euacuatiua colere: quia flegma ex se non flueret nisi secū esset mixta colera. Secundus canō. est quod cū euacuatiuis simul permisceamus stiptica: quia constringendo vias faciūt ne materia ad locum fluat. ideo ad hanc intētionem valent pillule de hermodactilis et valent tā in causa frigi. quā cali. tamen quando volum⁹ euacuare mām calidā admiscemus aliq̄ respicientia a ppietate illā si vero frigidam admiscim⁹ ea q̄ fri. euacuāt. Tertius canon. e[illegible] quod a principio non est euacuandum cu[illegible] fortibus euacuatiuis: quia euacuarent subtile relinquendo grossum et i[illegible]eo dicit Auicena. Oportet vt blande tractetur. innuit enim quod si a principio aliqua conueniunt non tamen sint fortia sed debilia vt aliqualiter minoretur materia pillule descripte a Rasi in lutte ra non sunt in vsu sed. d. Mesue quas describit in antidotario et sunt dande vsque ad. ℥. s. in principio pro minoratione. Nota etiam quod non debemus euacuare cum fortibus nisi permissa digestione que nō debet fieri cum valde aperitiuis ne materie fluant ad iūcturas ideo pro digestione conuenit mel rosa. vt sic dicendo. Re. mellis ros. ℥. j. s. aquarum betonice et absynthij ana. ℥ j. misce pro sirupo. facta ergo vna vel pluribus euacuationib⁹ trāsimus ad fortiora valet addēdo in processu sirupi de sticados. ℥. s. cum. ℥. j. mellis rosa. colati cum aquis dictis. facta autē euacuatiōe attendim⁹ ad materiā fluxā epithimando cum epithimate Rasis Itē cum aqua decoctionis camomille fenugreci maluarum altee. semper etiā in emplastris oportet exhibere aliquid qd humectet ne induretur materia et lapidetur seu gipsetur. diuretica etiam non debēt dari nisi corpore debite mūdificato vinū quantum potest debet vitari: licet hic Rasis ponat potius causa resolutionis ab extra. dicit enim ego plures vidi qui reliquerūt vinū et olno curati sunt. In hac ergo cura ex dictis Rasis et Aui. quinque intentiones sunt attendēde. prima est diuersio et minoratio. secunda digestio. tertia eradicatiua euacuatio: quarta mitigatio doloris. qnta resolutio remanētis

In prima ergo intentione notandus est canō. supradictus. s. quod non debemus a principio pcedere cum fortibus euacuatiuis sed cū debilib⁹. cōueniunt ergo pillule de hermodactilis minores. d. Mes. cum aliquātulo reubarbari vt verbi gratia sic dicendo. Re. pillularum de hermodactilis minorum. ʒ. ij. reubar. electi. ʒ. s. misce. Si autē talis materia fuerit san. mixta debēmus diuertere cum sio. vomitus etiam multum valet vt dicit Aui. ad diuertendū ex eo quod per vomitum fit vomitus contrarius dummodo corpus sit bene dispositum ad ipsum.

Secunda intentio est digestio de hac dictum est quod digestiua nō debēt esse aperitiua nec que noceant neruis et iuncturis vt sunt sirupi de radicibus oximel simplex et compositum nocent enim ner

uis standum est ergo in melle ros. per aliquos dies postea veniẽdum est ad sirup. de sticados.
¶ Tertia intentio est euacuatio que fit cum fortibus euacuatiuis vt cum pillulis de hermodactilis maioribus et pro eradicãdo damus. ℈. iiij. sine reubarba.
¶ Quarta intẽtio est mitigatio doloris que statim a principio debz poni in actu practico maxime in non consuetis dolori. mitigamus enim cuz anodinis in forma vnctionũ. possumus etiam in forma epithimatum applicare vt accipere oleũ cammomullinum cum vermibus sicut in calida. accipimus oleum ros. cum dictis vermibus et dictum emplastrum ponim' supra locum. oleum etiam vlpinum scilicet ex decoctione vulpis supra dolores iuncturarum a causa frigida multuz valet et est expertum emplastrum etiam factum ex farina fenugreci mellilotti et pauco aceti vz. cassafistula est etiam singularissima scilicet tam in causa calida ꝙ frigida sed in calida dissoluimus cũ modico olei ro. vel aq̃ ro. vel solatri. In frigida vero non ponimus oleum rosatum sed mel sufficientis quãtitatis cum oleo camomillino. Est etiam vnum aliud autenticum remedium et singulare quod ponit Auic. capitulo de sedantibus dolorem quo vsus fuit frequenter: et est tale. bulliatur fenumgrecuz in aqua et aceto et ponatur de melle sufficientis quantitatis et cõmisceatur ad modum emplastri et ponatur supra locum dolentem et dimittat tribus diebus. valet enim multum. et sic tale emplastrum exiccaretur supra locum et constringeretur membrũ ponatur pãnus lineus supra emplastrũ et inũgat talis pannus lineus cũ petia ex oleo ro. intincta vt melius tale emplastrum separetur: mitigatiuum et aliqualiter resolutiuum est stercus vaccinũ cuz illa actuali caliditate cum qua egreditur. et si taliter non põt haberi ponatur in eo de oleo camomillino vel vlpino et simul bulliant in vase: postea calidum ad modum emplastri loco apponatur.
¶ Quinta et vltima intẽtio est resolutio residui remanentis et ista perficitur cum emplastris et vnctionibus calidis et siccis non tamen vehementer ne materiam lapideam efficiant. conueniunt etiam in hoc casu balnea et quecunq; tẽperate resoluunt vt oleũ camomillinum. vulpinũ de lilio. conueniunt etiam emplastra ex farina fenugreci altee seminis lini floribus camomille radice altee. emplm etiã positũ a Rasi in littera vel balneum factum ex omnibus anodinis vt ex altea camomilla fenugreco saluia rosemarino semine lini absynthio et aliis similibus bulliant etiaz predicta in vino vt saluia maiorana rosmarinum iua: et in tali balneo infirmus commoretur quare etc.

¶ Cura doloris sciatici.

In cura doloris sciatici nõ fit repercussio a principio debent tñ remedia esse magis fortia: ideo emplastra et alie vnctiones sint fortiores: ex eo ꝙ materia est profunda et virtus medicaminum non põt nisi cũ difficultate ad locum peruenire. Aui. laudat flobotomiam brachij diuersiuã: qua facta ad uertat si sit rubedo in vrina. et si sic fiat flo. vene sciatice que est prope clauiculã pedis in pte siluestri. Si sit materia flegmatica fiat vomitus dummõ corpus sit ad ipsum paratũ. Iniungamus etiã cum oleis appropriatis. Fiant etiã suppositoria et clisteria acuta et fortia vt pꝑter dolorem materia diuertat et attrahatur a partibus superiorib' ad partes inferiores et sic diuertatur a suo cursu ad iũctures caueantur tñ huiusmodi in corpore delicato timẽtes excoriationem. Emplastrũ quod describit Rasis est vesicatiuũ et cauterizatiuũ. attrahit enim materiaz ab inferiori parte ad superficiem. Item stercus columbinum conteratur et cum decoctione farine superponatur pro cauterio. Et in omnibus aliis cura est eadẽ cum cura podagre de qua dictũ ẽt quare ibi recurre quarẽ etc.

¶ Cura gibbositatis.

Quandogibbositas prouenit a materia flegmatica descendente a cerebro tūc eius cura est cura spasmi τ cura paralisis. τ ideo factis euacuationibus τ digestionibus debet postea talis materia resolui. Et optima resolutiua sunt sicut acorus conditus confectio diacou: confectio plirisarcoticon oleum de eufordio p vnctione quod describit Auicena in capitulo de gibbositate. τ remittit nos ad capitulum de paralisi. Et debemus a principio in hac cura esse sollicitti: quia quanto magis cōfirmat difficilior efficitur cura. sed quando est cōfirmata vt infirmis complaceamus aliqua tentamus sine spe curationis. Si autem ab apostemate proueniat curetur cura apostematis, saltem talia emplastra sint fortioris impressionis qz materia est profunda quare τc.

Cura varicum.

Cura huiusmodi egritudinis est cura sicut melancolie oportet digerere τ eam euacuare cum his que sunt appropriata humori melancolico τ remoueatur causa ans cum flobotomia basilice que fit cum foramine lato: τ corpus sit exercitatum vt permisceatur sangui. subtilis cum grosso τ cū digestiuis appropriatis predicto humori: valet cum sirupo de thimo de epithimo de fumoterre de pomis: euacuando postea cum pillulis indis sicut dictum est in capitu. de melancolia. etiam cum pillulis de fumoterre. τ hoc frequenter faciendum est vt bene talis humor euacuetur qui est causa antecedens varicū. In regimine autem cibi τ potus abstinere debet a leguminibus carnibus salsis caulibus τ aliis generantibus melancoliam sicut est vinum grossum spissum τ nigrum. τ hoc regimen cōtinuetur pluribus diebus. deinde euacuetur causa coniuncta flobotomando venam τ permittatur totasan. exire pluribus vicibus vt bis vel ter τ non vna vice tantum in die vsquequo vena inaniatur. postea semper attendamus ne iterum fiat aggregatio euacuando a basilica. Modus autem quo chirurgici vtuntur in extrahendo sanguinem est quia primo excoriant pellem τ excarnant bene venam τ ligant eam cum filo vsqz ad locum tumidum τ sic incidunt vt sanguinem extrahāt paulatim qui est in parte inferiori: sanguis a parte superiori non potest amplius descendere. postea cauterizant vt fiat escara vt amplius non fluat sanguis. Et si diceretur illa: tibia non nutriretur quia sanguis per eum non potest trāsire. Responde qꝫ sunt aliqui rami per quos trāsit sanguis quare nutrit. Recordor ego de quodam scolare alamano adolescēti pulcherrimo qui patiebatur hāc egritudinem τ non precedentibus euacuationibus τ aliis se commisit in manibus vnius emperici qui extraxit sang. τ clausit venas: τ quia corpus non erat mundificatum passus est illinc ad paucos dies se quartanam pestilentialem τ mortuus est. τ hoc fuit quia natura erat consueta per illa loca transmittere superfluitates quibus retentis τ putrefactis sequutus est effectus dictus: ideo cauere debemus a tali nisi seruato prius ordine debito iuxta Hip. sententiam sexta affo. affo rismo. Hemorozdes sanari antiquas si non vna dimissa fuerit multum periculum est ydropisim aut ptisim aut maniam fieri τc.

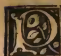
Cura elephantie.

Elepantia est eadem egritudo que varices. idest vtraqz fit ab eadez materia nisi qꝫ hanc faciens est subtilior τ spargitur p multas venas causans tumorez in tibiis. ideo precedentibus predictis digestiuis

euacua cū pillulis de hermodactilis ꝛ pluribus vicib⁹ euacuādo prohibeantꝰ a generantibus san. grossum. Item vtantur vomitu in ꝑtin. vtemur repercussiuis cum aloe acatia aceto hipocristidos. Item valꝫ flobo. extrahendo a contrario ſi materia fuerit san. Et si assuescat portare calceos de pelle canis erit bonuꝫ vt pes stet strictus. Item valet decoctio caulium ꝛ aliarum rerum predi. ꝛ fiat balneum vt fiat resolutio illius materie. Et mirabile remedium ad elephantiam. id est tumorem in tibijs vel in manibus vel ad quemlibet alium tumorem est tale. Accipiatur lixiuium ex cineribus quercus ꝛ si acetum forte imponatur erit melius ꝛ cum eo misceatur boccale vnum vini albi aromatici ꝛ ex his fomentetur locus cum spongia. postea cum eisdeꝫ spongijs sic madefactis fricetur locus ab inferius ad superius si est in tibijs: deinde accipiantur folia ebuli ꝛ cum eis locus coopertatur ꝛ emplastretur cuꝫ eis quia maxime valent. exiccant enim illam materiam grossam facientem tumorem vel aliud ꝛ est mirabile. Accipiatꝰ lapis marmoreus vel silex vel saxum viuuꝫ ꝛ ignea tur postea irroretur aceto fortissimo: postea teneat tibiam siue locum tumefactū supra fumum illius lapidis suprapositio panno loco vt melius fumus accipiatur ꝛ videbitur ꝙ sudabit quia illa materia dissoluetur ꝛ hoc expertum est quare ꝛc.

Cura vlcerationis cutis.

Pro cura vide Rasim ꝛ nota ꝙ litargirium aureuꝫ est singularissimum ad omnia vlcerata ad maculas delendas cuius compositionem ponit Seruitor. mirabiliter etiam valet ad pustulas faciei ꝛ ad coleras facta prius debita euacuatione cause antecedentis cuꝫ flobotomia ꝛ alijs requisitis. Et ego cū istis liberaui quendam fratreꝫ sancti Dominici de obseruantia qui habebat has coleras adeo ꝙ videbatur leprosus: quare et alij fratres volebant eū separare ab eis. ꝛ potest hoc modo fieri descriptio.

Recipe litargirij aurei. ℥. vna conteratur ꝛ infundatur in aceto forti ꝛ dimittatur per diem ꝛ noctem vel per dies duos remouendo primum acetum ꝛ ponatur aliud ꝛ ita abijciendo singulis quattuor vel sex diebus nisi sit albificatum: quod gratius redditur: ꝛ tunc non oportet ꝙ maneat in infusione in aceto cuius albificatio fit duobus modis. vno modo fit cum sale in quadraginta diebus vt ponitur a Seruitore postea dissoluatur in mortario cum aceto quantum sufficit inspissabitur ꝛ sꝫ ꝙ inspissabitur addatur de oleo violato ad sufficientiam. et iterū dissoluatur cum ipso oleo et ducatur in mortario cum pistello inspissabitur adhuc et iterato ponatur de aceto et fiat vt prius vna vice ponendo acetum alia vice oleum violatum continuando per spatium duarum vel trium horarum. et si fiat hoc sub sole conuenientius erit vlterius addatur camphore subtilissime puluerizate. ℈. j. postea vsui reseruetur. lauetur locus cum decoctione maluarum fumiterre lapatij violarum matrum violarum aduertendo ꝙ balneum infectum abijciatur: et cum dicto litargirio liberaui quandam mulierem habentem intensissimum ardorem in vulua per tres vel quattuor dies et per applicationē istius bis vel ter fuit liberata quare ꝛc.

Cura dolorū in membris manifestis.

¶ Cura doloꝝ in membris manifestis.

Nota ꝙ dolor qui fit in membris exterioribus potest causari vel a causa interiori vel exteriori sicut a casu ꝛ pcussione vel similibus vel a mala complexione sine materia vel cū materia vt calida frigida cum aꝑate vel sine aꝑate: vel a solutione continuitatis. Ad propositum Rasis ponit curā quādo dolor fit a materia calida vel frigida.

¶ Secundo nota ꝙ doloris prouenientis a materia calida signa sunt rubedo calor pruritus ꝛc. Et si sit cū duritie vel tumore loci aꝑa calidum futurū significat. sed quando fit causa frigida sunt priuatio rubedinis ꝛ caliditatis ꝛ est stupor ꝛ fuscedo grauitas ꝛ formicatio. hec autem cum affuerint paralisim vel mortificationem significāt caloris oportet ergo egrum interrogare vbi dolor accidat scilicet vel in pede vel in manu. si fit ex pcussione, vel si aliquid acciderit supra mēbrum vel diu supra eum iacuerit siue ab alia causa extrinseca. Si vero non sit a causa extrinseca debet cōsiderari locus doloris an sit rubicundior reliqua parte corporis: qꝛ si sic debet curari ex medicamine aꝑatis calidi scꝫ cuꝫ oleis frigidis vt violato ro. ꝛ similibus. ꝛ in tali casu conuenit flobotomia. Si enim sit in pedibus fiat in manibus ꝛ ecōtra. Si fiat ex exiccatione ꝛ membrum non fuerit rubeū nec calidum sed continue offuscat ꝛ exiccatur debet distillari aqua calida ab alto, ratio qꝛ humectat. deinde inungatur ex oleo ꝛ cera ꝛc. Quando autem dolor fit a materia frigida ꝛ si locus apparet grossior ꝛ ad tactum frigidus fricandus sepe erit vt fiat rarefactio pororum. deinde debet fieri embrocatio ex aqua decoctiōis camomille sansuci ꝛ sticados arabici. ratio qꝛ resoluit materiā frigidā postea inungatur cum oleo de cheiri citrino vel cum oleo costino vel de lilio ꝛ similibus. ratio pꝫ. Regimē ꝛ dieta debet subtiliari quo ad quantitatē vt calor naturalis reddatur potentior ad resoluendum ꝛ debet vti multo exercitio: qꝛ calefacit ꝛ resoluit. debet etiam sudare in balneo. ꝛ si predicta non sufficiunt debet fieri euacuatio cum medicinis euacuantibus materiam flegmaticam. vt cum pillulis de hermodactilis vel cum pillulis fetidis vel cum medicina de turbith. ꝛ si membrum sentitur frigidum debet fricari deinde inunge ex oleo costio sambacino de ben ꝛ similibus. ꝛ si adhuc ista non sufficiunt debet inungi cum vnguētis de quibus dictum est in c. de paralisi: donec sequatur sanitas ratio quia sunt fortis virtutis quare ꝛc.

¶ Decoctio communis.

¶ ℞. prunorum thamarindorū sebesten violarum ꝛ ordei aā. partes equales cuꝫ aqua fontiū quantū sufficit fiat decoctio

¶ Decoctio pectoralis.

¶ ℞. ficuum siccarum iuiubarum liquiritie capillorum vene. violarum aā. partes equales cum aqua vt supra fiat decoctio. Et ego addo passularū enucleatarū ꝛ bene pinguium ad pondus omnium.

Decoctio carminatiua.

¶ ℞. seminis anisi seminis feniculi seminis dauci seminis siseleos aā. ptes equales. Et ego addo seminis cimini ad pondus aliorum.

f 3 R 3 S

¶ Blasij astarij Papiensis omnium di
sciplinarum artium Doctoris eximij ⁊
medici adeo expertissimi itavt ⁊ benigni
tate ingenio memoriaq; sua excellẽti to
tus fere orbis ad ipsum confluceret: opus
sculum breue ⁊ vtile de curandis febri
bus Ab Aben hali super primam quar
ti traditus ad laudem summi Conditor
ris qui omne humanum genus dirigat
⁊ protegat per infinita. feliciter incipit.

¶ Capitulum primum de cura tertiane
pure ⁊ continue.

Pro cura tertiane pure in
terpolate ⁊ continue cum
ista non differant nisi fm
magis ⁊ minus septẽ sunt
habende intẽtiones. qua
rum prima est debita ad
ministratio regiminis in.
vi. rebus non naturalibus. scda ven. leni
tio. tertia materie digestio. quarta ipsi
materie digeste euõ. quinta prouocatio
vrine aut sudoris. sexta alteratio caloris
febrilis remanẽtis post euonem materie.
similiter cõfortatio membrorũ. septima
⁊ vltima correctio accidentiũ vt plurimũ
cum tali febre euenientium.
¶ Quantũ ad primã intentionẽ incipien
do primo ab aere debet vitari aer. cal. ⁊ p
cipue in tempore estatis: vñ pro tunc nõ
cõpetit accendere ignẽ in camera: immo
multotiens expedit aerem ipsum artifi
cialiter alterare ad fri. ⁊ humi. vñ conue
nit aspergere in camera de aqua rosa. cũ
sandalis ⁊ aceto aut cum aqua commu
ni ⁊ aceto si patiens esset pauper. Itẽ in
camera sternantur folia vitium salicum
⁊ similium rerũ infrigi. ⁊ humectantium
ante cubile ⁊ circa cubile. nam predicta
competũt ratione alterationis aeris ad
fri. ⁊ hu. etiã ratione odoris ⁊ confortant
cor epar ⁊ cerebrum. color etiã multũ de
lectat rõne viriditatis ⁊ ppter humidita
tem suã. Et hec de aere sufficiant dicta.
Circa cibum ⁊ potum cibi qui cõcedunt
sunt ptisana or. panis tritus cum brodio
pulli aut butiro recenti prout magis in
firmis libet vt Hippo. testaẽ prima affo.
illo. Parum deterior cibus ⁊ potus ⁊c.

Item panatella similiter cũ brodio p..l
li aut butiro vt supra. sed prius conuenit
lauare panem cũ aqua cali. bis aut ter.
⁊ hoc vt remoueatur virtus fermenti que
cali. est. vñ panis inde remanet fri. ⁊ iste
est modus positus ab Aui. scdo can. ca
pitulo proprio de pane. Itẽ conceditur far
ordei colatum aut nõ colatũ. conceditur
etiã amilum nisi timeatur oppilatio: qr
ipsũ ẽ oppilatiuũ testãte Aui. ĝ ma tertij
capitulo de cura manie canine. Olera etiã
cõueniunt q̃ sint fri. ⁊ humida vt cucur
bita dũmodo nõ timeaẽ de colica: quia
maxime a proprietate generat colicam.
vt idem Aui. testatur. 16. tertij tra. quar
to capitulo de colica. similiter lactuca
portulaca endi. malua blites spinachia
⁊ similia que sunt fri. ⁊ hu. Carnes que
conceduntur sunt sicut carnes auium mi
nutarum degentium in pratis ⁊ in arbo
ribus non in aquis nec sint habẽtes col
la ⁊ rostra longa. conceduntur etiam car
nes pullorũ precipue extremitates ⁊ pul
le magis laudantur apud arabes vt ha
betur ab Aui. prima quarti capitulo de
ciba. febricitantium in generali. compe
tunt etiam carnes vituli ⁊ precipue hedi
cum sit frigidior ⁊ humidior. competunt
etiam extremitates alalium quadrupe
dum ⁊ precipue in declinatione qñ vero
sus statum dicta debet procedere subti
liando. Pisces etiã qui cõceduntur sunt
pisces petrosi ⁊ parui. conceduntur etiã
lucij ⁊ persici ⁊ similiter pisces qui sunt
de bonis aquis ⁊ currentibus. cõuenitẽs
etiam est dare dictos pisces potius elixa
tos q̃ assatos: quia humide diete omni
bus febrientibus cõferunt vt Hippo. pri
ma affo. cõceduntur etiam oua recentia
precipue vitelli cũ sint maxime digestibi
les. Si volunt infra latucium detur lactu
ca cum aceto vel agresta siue cũ oleo cũ
pauco sale. similiter etiã portulaca. Si
volunt gelatiuam qr aliqñ appetitus est
prostratus possumus facere cum carnib⁹
pullorũ vel hedi ⁊ pedibus vitulorũ cum
vino nõ vinoso ⁊ sine spẽbus cum modi
co aceti ⁊ zuchari fini. Fructus sint sicut
pruna: ⁊ hoc ppter causam iam dictam.
similiter melones indi citruli granata
dul. acetosa ⁊ mu. illa tñ dulcia vbi esset

feb. valde acuta credo esse vitanda: licet
Aui. cõcedat in hoc capitulo de cura ter
tiane pure. causa est quia multotiẽs no-
cet acuitas habentibus febres vt Auic. ẽ.
scdo can. caplo proprio. Gal. etiã in tera
pentica ad glau. ⁊ Nicolus sermone se-
cundo cura pñti vꝫ cõcedere poma maxi
me acetosa aut muza. sꝫ dicit Nicolus ꝙ
melius esset differre vsqꝫ ad apperitionẽ
digestionis. Gen. super caplo de cura pu
tri. in generali sup illo can. Et ois virtus
⁊c. dicit ꝙ cõceditur ad lasciuiã febrici-
tantium ⁊ administrantẽ decocta aut eli
xando aut assando ſm varias medici in-
tentiones. si enim vis plus humectare eli
xa. si plus a putrefactione prohibere as-
sa. conceduntur etiam arantij limones
non salsi. vitentur fructus qui sunt faci-
liter corruptibiles sicut ceresa et ima qui
sunt stiptici sicut pira ⁊ citonia. Circa po
tum detur aqua or. iulep vio. vinũ grana
torũ permixtũ cũ aq̃ or. prohibetẽ etiaꝫ vi
nũ nisi in declinatione: ⁊ ideo digesta ma
teria põt exhiberi ⁊ tale dꝫ esse album et
pauci coloris ⁊ limphatũ ſm proportio-
nem que tibi vꝫ. Circa motum ⁊ quieteꝫ
debẽt vti tranquillitate corporis ⁊ quie-
te: qꝛ motus de se inflammat ⁊ est cã calo
ris: ideo ab ipso caueatur. Somnus ⁊ vi
gilia potius declinẽt ad somnũ q̃ ad vi-
giliam. quia somnus attestatur quieti ⁊
vigilia motui ⁊ sit somnus de nocte po-
tiusq̃ de die nisi aduenirẽt de nocte paro
xysmus in cuius principio caueat a som
no quantum possibile est nisi ꝑpter ali-
quam necessitatis causam vtputa si absti
nendo violenter a dormitione multum
inflãmaretur ⁊ esset dubiũ de ethica aut
de larefactione in quo cãu in omni tempo
re ⁊ in prin. sinas dormire vt Aui. in ca-
pitulo de cura putri. in generali. in decli
natione tñ talis somn⁹ multũ iuuat ina-
nitio ⁊ repletio. Dieta dꝫ esse subtilis re
spectu eius qḋ concedit tẽpore sanitatis
⁊ dꝫ procedere gradatim subtiliando vs-
qꝫ ad statum prout supra dictum est. Et
quãuis Aui. dicat ꝙ in tẽpore status suf
ficiat cibus vt aqua ordei ⁊ succus gra-
natorum dul. ⁊ muzo⁹. vel siru. acetosus
verũtamẽ nunc nõ competit: ita subtilis
dieta cũ isto tpe corpora non sint ita ro-

busta sicut tpe antiq̃. etiã ꝑpter ꝯsuetudinẽ
comedẽdi magis nunc q̃ tũc. etiã ꝑptea
vitare infamiã vulgi ⁊ medicorũ ne si pe
rirent dicerẽt ꝙ sunt ex fame cõsumpti.
Quãtitas ⁊ tempus cibationis nõ deter
minate possunt mẽsurari sed stant in esti
matiua medici vt habetẽ a Nicolo sermo
ne scdo summa scda caplo. 12. ⁊. 13. Ac-
cidentia aie procurent tranquillitatem.
vitent quantum possunt iram ⁊ furorem
quia inflammant. Et hec quantũ ad pri
mam sufficiant intentionem.

Secunda intentio que est lenitio ven.
que multũ necessaria est in qualibet febre
putri. ista sic completur aut clisteria leni
tiua que sunt magis dilecta ⁊ secura aut
per ea que per os sumuntur. clistere com
muniter fit sic. ℞. ca. electe nouiter extra
cte. ℥. j. pul. zu. ℥. ß. olei vio. ℥. iij. salis cõ-
munis triti. ʒ. j. cum. d. maluarũ matrum
vio. ⁊ blitis lib. j. in dicta deco. dissoluan
tur predicta ⁊ fiat clistere. Sed si quis nõ
posset facere expẽsas de caß. electa capiat
de illa que est in vase. Lenitiuum per os.
℞. caß. electe nouiter extracte. ℥. j. tapel-
letur ⁊ cum zu. fiat bulus vel dissoluatur
cum aqua endi. aut. d. cõmuni addendo
sirupi vio. ℥. ß. vel. ℥. j. ⁊ fiat potio. ⁊ mul
tis infirmis magis placet vt detur actu
fri. q̃ cali. sed si quis abhorret caß. detur
de diapruni non. s. in eadem dosi. si pa-
tiens esset diues detur diamãne. ℥. ij. vel
℥. j. ß.

Tertia intẽtio q̃ est digestio ꝑficiẽ dan
do siru. ace. s. lꝫ Nicolus videatẽ ipm ꝓ
bibere in materia multũ subtili ⁊ hoc di
cit caplo isto ex opinione aliorũ. ⁊ in ca-
pitulo de causone ex ꝓpria opinione nisi
sit ꝑmixtus cũ siru. vio. Ego aũt non ha
beo hũc respectũ in dãdo istũ siru. mate-
ria existẽte subtili: qꝛ siru. exhibentẽ ma-
xime cũ aquis appropriatis vt end. cico.
bug. ⁊ credo ꝙ tpe Nicoli exhiberentẽ si
ne aq̃s q̃ duplici intentione exhibentẽ. pri
ma vt sirup⁹ sit gratior pulchrior ac pe-
netrabilior: quia vt plurimũ sunt viscosi
cũ fiant ex melle ⁊ zuc. vñ Mesue dist. 6.
vbi loquitẽ de oximel. s. qḋ dĩ ab eo purũ
secbeniabin dicit ꝙ ponitur aqua ꝓpte-
rea qꝛ iuuat ad penetrationem: confert
etiã siru. vio. ⁊ de endi. fiat ergo sic. ℞. si

rup.vio.ʒ.j.bru.ace.s.ʒ.ß.aquarum en
ʒ.ij.cico.vel.bu.ʒ.j.mis.
¶ Quinta intentio est euacuatio si mate
ria fuerit mixta cum sanguine statim fiat
flobo. et non differatur. sed si materia in
prin. non sit permixta sed in processu po
stea permisceatur quod cognosces ex vri
na etc. dimittatur in prin. et fiat in proces
su premissa ven. lenitio etc saltem cum cli
steri. Quantitas sangui. extrahendi stat
in estimatiua medici considerantis etatem
virtutem etc. vena que flobotomatur sit
communis aut basilica sed communis po
tius laudatur euacuatio cum medicina
solutiua quando materia est separata a
san. aut nō sit multū ꝑmixta aut vbi nō sit
mixta et nō potuisset tota ꝑ flo. educi cō
plet cum reubar vel alijs solutiuis faciē
do sic. Rx. reubar. electi et mundi. ʒ.ij. aut
ʒ.iij. specie parum incidantur minutim et
infundantur in aquis endiuie cicoree et
buglose añ. q.s. ponendo vini albi odo
riferi et subtilis parum videlicet. ʒ.ij. vel
ʒ.iij. finant in infusione per horas decē
deinde fortis fiat expressio cui addatur dia
pru. non sim. ʒ.ß. diapru. sim. aut electua
rium ro. M. ʒ.ij. aut. iij. sed corporū diuer
sitatem. siru. vio. ʒ.ß. et fiat potio postea
hora debita fiat lauatiuuz et hec euacua
tio cum medicina solutiua: licet conue
niat digesta materia verum etiā materia
non existēte digesta vbi timeremus de fu
riositate materie aut multitudine mino
ratiue conueniret et si non eradicatiue. et
vbi eger sit pauper loco reubarbari au
geat dosis aliorū solutiuoruz scdm doc.
M. in antidotario dando. ʒ.iij. vel. iij. ß.
vel. iiij. vel. iiij ß.
¶ Quinta intētio ē ꝓuocatio vrine aut
sudoris et ista intētio ꝯplet exbibēdo in po
tu siru. aceto. sim. cū emulsione se. cōiuz
fri. añ. ʒ.j.ß. aq̄ endi. ʒ.iij. vel. iiij. et detur in
potu in aurora. aut loco ei9 pōt exbiberi
siru. aceto. de rad. et iste ē in cōi vsu pōt et
exbiberi aq̄ or. subtilis cū modico zucha
ri. et si volum9 sudorem ꝓuocare talis aq̄
exbibeat ca. et infirm9 stet pānis coop9 po
stea dormiat si possibile ē in declinatōe tm̄
paroxysmi et sic meli9 ꝓuocabitur sudor.
¶ Sexta intētio q̄ ē alteratio cali. febrilis
et cōfortatio mēbroꝝ laxoꝝ tū ꝓꝑ debili
tatē acquisitatē ex reso. spirituum ex calo
re febrili: tum propter euacuationes pre
cedentes naturaliter aut artificialiter fa
ctas. In hoc n. casu Nicolus in. c. istius
cure videtur concedere aquam fri. que est
exhibēda est in multa quantitate stanti
bus cōditiōib9 reqsitis de quib9 dictū est
in. c. de cura putri. in gene. Ad hāc ē intē
tionē laudant tro. de cāphora. verū qz
dictum fuit in. ca. proximo alle. Auicen.
dum erat sermo de tro. hodierno tempo
re cecidit eorum vsus et hoc propter abo
hominationem: et ideo vt tunc dictū fuit
administrātur in forma pilluiari. posset
ꝗ fieri sic. Rx. pul. troci. de camphora. ʒ.j.
cū siru. ro. vel de endi. q.s. fiāt pillule
tres deinde post dictas pillulas dentur
aquarum endiuie et cico. añ. ʒ.ij.ß. Item
ad hanc intentionem valet sirup. ro. qui
vt solet administratur in die sequēti post
medicinam solu. et cum aquis appropria
tis de quibus dictuz est et iste siru. debet
esse factus ex rosis siccis non recentibus
sicut communiter solet teneri ab aroma
tarijs quia est magis confortatiuus vel
loco siru. ro. detur zucharum ro. antiquuz
ad quantitatem. ʒ.ß. vel de diacitoniten
cū zucharo sine spēbus vel de cōfectione
triasandalorū. et iste est in cōi vsu et exbi
bent practici. ʒ.ij. vel circiter in mane do
nec egritudo sit remota. aliqñ et loco ei9
datur cōfectio diarodō abba vel decoc. cōi
de qua decoc. habetur in antidotario. sed
ista est magis in vsu: et ista cōfectio diaro
don exbibetur coiter magis a practicis qñ
timemus de oppilatione. Ab extra pos
sunt alterari membra et confortari sicut
epar et cor sic faciēdo. Primo ad cor epi
thima. Rx. aquarū ro. ʒ.vj. vel. vij. buglo
se. ʒ.ij. sandalorū oluz: dico notāter oluz
ꝓpter diuersitatem medicorū coralloruz
alborum et ru. ossis de corde cerui añ. ℈.
j. croci. ℈ j. cāphore gra v vel. vj. dūmo
do nō sit vigilia aceti al. ʒ.j. ß. vel. ij. fiat
epithima cum panno de scarlata vel sin
done vel lino et cordi applicetur. Pro epa
te fiat sic. Rx. aquarū endi. ʒ.j. vj. vel. viij.
ro. ʒ.ij. sandalorū omniuz. ʒ.j. pul. spice
nar. ℈ v. vt cōseruetur virt9 ephis cāpho. gra.
vj. nisi teneatur vigilia aceti. al. ʒ.ij. misce p
ephe. et no. q2 ista epithimata dūt admini

strari stomacho ieiuno et non existente repletione in stomacho vt habetur a Ras. 10. continentis. c. de cura ethice. postea tempore cibi remoueantur et possunt administrari bis in die videlicet ante prandium et ante cenam. Et modus administrandi est hic. capiantur illi liquores et in eis infundatur pannus lineus vel aliter vt dixi: postea exprimatur et teneatur intra palmas manum deinde fricet manibus vt actualis frigiditas remoueatur. et sic fiat de corde et reiteretur tribus vel quattuor vicibus. et hec de hac intentione.

¶ Septima et vltima intentio que est cura accidentium paucis expediendo quia accidentia que maxime coniunguntur in hac febre sunt asperitas lingue. sitis instantia vigiliarum et dolor capitis. Idcirco incipiendo primo a siccitate lingue et si multa possint adduci remedia inter cetera et precipue que sunt in vsu sunt sicut pruna sicca madefacta in aqua et in ore retēta similiter cerasa acetosa sicca. Item sepe lauare os cum aqua ordei aut aqua cocta simplici aut aqua recenti simplici vel non cocta quando scis quod non diglutiret. Item confert tenere de mucillagine psillij in ore in sacculo paruo reiterando f. vt sepe madefacias in aqua or. aut cocta. ista multum conferunt vt dicit Aui. in principio. cure putri. in generali. Sitis autem remouetur etiam per predicta medicamina. etiam capiendo de granatis et de succo arantij. Et quando ista nō sufficit exhibenda est aqua sicut est aqua ordei secundum varias intentiones vt habetur capitulo de cura putri. in generali. et debet dari in multa quantitate prouide aliqui etiam concedunt amarenatam. Dolor capitis remouetur cum fricatione extremitatum et earum ligatura etiam cum earum infusione in aqua calida: et hoc est in vsu apud practicantes. Et quando ista non conferunt administretur vento se sicce in spatulis. Instantia vigiliarū remouetur faciēdo inunctionē ad tpa et ad plātas pedū cū vnguento populeone et est vsuale et facimus ad somnum puocādum et sit actu frigidum. Item apud me solet fieri inunctio ad intra nares cum oleo violato et nenufarino ana. partes equales pura ana. ℥. s. et oleum lactuce magis laudatur ab auctoribus et preciue ab Auicena. Item valet lotio tibiarum et brachiorum cum aqua decoctionis infrascripte videlicet. ℞. maluarum lactucarū foliorum violarū vitium et salicū ana. ℳ. j. Decoquantur in vna situla aque vel circa duodecim bullitionibus vel circa et cum ista decoctione simul cum corpulentia dictorum fiat lotio accipiens do fumum per nares. et hoc fiat quando intendimus prouocare somnum. Et quādo ista non sufficerent et vellemus facere magis somniferum addatur in dicta decoctione de corticibus capitum papaueris. ℳ. j. vel circa aneti. ℳ. s. quia facit ad puocandum somnum vt secundo canon. capitulo proprio. et cum hoc etiam corrigit nocumentum narcoticitatis coticum predictorum. Et si ista non sufficiunt detur sirupus de papauere cū aqua frigida secundum modum Senti. in capitulo de cura febrium acutarum cuius dosis est. ℥. j. s. Sed ista narcotica cum administrantur debent administrari cum cautela. et quando alia non sufficiunt secūdū doctrinā Ge. in suo tractatu de cō solatione medicinarum intentione tertia tra. 3. et sum. 6. et debent administrari corpore existente mundificato non impuro et non immediate post cibū sed post duas horas vel circa: sed conditiones que habent obseruari considerentur in dicto capitulo ad quod me offero. Caueatur etiam ne corpuscui adhibetur fuerit cerebri nimis debilis et fri. ne per tale somniferum dormiret dormitione perpetua. Item quod non patiatur catarrum cuius materia sit contenta in pectore: quia tunc prohibetur secundum sententiam Aui. ca. de catarro Et hec de cura ista quare etc.

¶ Cura tertiane non pure.

De cura tertiane non pure. hec enim cura diuersificatur a cura tertiane pure in differētijs nouē positis ab Aui. ad quasquidem recurrendū est diuersificatur & talis cura secundum maiorē aut minorē elōgationē a tertiana pura put

ctum fuit circa declarationem tex. Aui.
verumtñ vt modus spâliter habeatur ⁊
clarior magis ordinabitur cura hoc mõ
vz discurrendo p septem intentiones ha
bendas quarũ prima erit administratio
regiminis in sex rebus nõ nâlibus. scđa
ven. lenitio. tertia digestio. quarta eũo.
quinta puocatio vrine aut sudoris. sex-
ta mẽbrorũ cõfortatio. septima correctio
quorundã accidentiũ. ⁊ vltimo narra-
bitur multa que cũ proprietate occulta
videntur magis iuuare ꝙ̃ cũ manifesta.
¶ Quantũ ad primã intentionẽ incipiẽ-
do prio ab aere breuiter expediẽdo: aer
debet eẽ minus fri. ⁊ minus hu. ꝙ̃ in cu-
ra predicta ⁊ in tpe hyemali sit decliuis
ad aliquã caliditatẽ ſm Nicolum: ⁊ idõ
tunc tpis non esset incõueniens aliqñ ac
cẽdere ignẽ in camera pro aliquo tempo
ris spacio in aliqua parte diei. Cibi sint
sicut ptisana ordeacea cũ zucharo pana
tella cũ butiro rectñ aut cũ brodio pulli
aut aliarũ carniũ laudabiliũ. Item far.
ordei nõ aũt frumenti qz tale far est opil
latiuũ vt Ser. super prima tertij capitu.
de mania canina. Itẽ põt concedi amig-
dalatũ dummodo non esset profunditas
somni qz amigdale sunt multũ vaporose
⁊ somnum inducunt. Item possent fieri
fercula ex bliti borragine petrosilio ⁊ si-
milibus qđ quidem petrosiliũ multũ cõ
fert in his ferculis cũ sit multum aperi
tiuum ⁊ subtiliatiuũ materierũ grossa
rum: sed prius tñ materia digesta ⁊ ali-
qualiter euacuata. Pisces sint petrosi
boni sicut dictũ fuit in cura tertiane pu-
re. Item conceduntur oua sorbilia ⁊ re-
centia precipue in declinatione. etiã ĩ in
aliis temporibus intentione habita cõ-
seruationi virtutis: vt Gali. in terapeu-
tica ad glauco. ⁊ vt recitat Conciliator
in differentia. cx. in adiuncto scđo ita ꝙ̃
ꝙ in causone conceduntur. ⁊ ista oua de
bent esse recẽtia. vnde mesue capitulo de
cura tussis dicit ꝙ oua debent esse illius
diei. Conceduntur carnes perdicũ pullo
rum fasianorũ ⁊ aliarũ carniũ de quib⁹
supra facta mẽtio in cura tertiane pure.
Itẽ possent concedi carnes leporis iuue
nis. Laudanẽ ꝙ̃ cappares ⁊ sparagi cõ-
diti cũ aceto: sed pri⁹ digesta ⁊ euacuata ma
teria passule etiã sine granis sunt lauda
te. Potus sit aqua ordei cũ zucharo vel
sine prout magis libet infirmis in q̃ sint
decocte radices feniculi ⁊ petrosilij qui
sint lauati in aqua aut vino albo. In de
clinatione vero conceditur vinũ album
subtile medium inter antiquũ ⁊ nouum
⁊ sit leue ⁊ bene limphatũ plus ⁊ min⁹
ſm potentiã vini ⁊ ſm naturã infirmi ⁊
eius consuetudinẽ. In declinatione etiã
conuenit brodiũ acerum rubeorũ. In tẽ-
poribus aũt ante declinationẽ etiã cõce-
di posset tale vinũ habendo cõsideratio
nem ad consuetudinẽ ipsius infirmi aut
ad naturã stomachi: videlicet si esset de-
bilis propter cõplexionẽ frigidã. Mot⁹
⁊ quies. aliquis motus leuis est cõueni-
ens in die quietis: non aũt tẽpore paro-
xismi ⁊ corpore potente tollerare eũ. Et
vbi non posset tollerare loco talis exerci
tij fiãt fricationes ⁊ precipue extremita-
tum videlicet tibiarũ ⁊ brachiorũ: postea
leuiter pectinẽ caput. Et hec fiant antẽ
cibũ stomacho ieiunio ⁊ pri⁹ habito vẽ.
beneficio naturalr̃ aut artificialiter in-
anitio ⁊ repletio. Cibatio vniuersalis in
quantitate cõtinua sit maior ꝙ̃ in tertia
na pura. Cibatio tñ particularis ⁊ ſm
quantitatẽ discretã sit minor. Exemplũ
primi damus cibũ grossiorem ⁊ in maio
ri quantitate: ⁊ in toto tpe morbi in ter-
tiana non pura: puta carnes pullorum
quas exhibemus a principio vsq ad sta
tum exclusiue: vbi in tertiana pura loco
eius daremus ptisanã or. Exemplũ secũ
di in tertiana pura cibam⁹ omni die: in
nõ pura vna die sic alia die non ſm sen-
tentiam Galie. in terrapeu. ad glauco. ⁊
Auicen. in capitulo proprio. Dico etiaz
ꝙ consideranda est virtus consuetudo
etas regio forma ⁊ reliq̃. accidentia aie
vitet irã tristitiã suspitionẽ cogitationes
malas ⁊ horribiles sed in summa tpate
gaudeat ⁊ bene speret de salute sua. Et
hec de prima intentione.
¶ Secunda intentio que est ven. lenitio.
Ista q̃dẽ pficitur cũ clisterib⁹ aut cũ me-
dicinis q̃ sumuntur p os. clistere fit vt in
fra. Re. cassie electe nouiter extracte. ℥. v
hiere. s. g. ℥ ß. olei violati ⁊ camomilli-
ni añ. ℥. j. ß. mellis rosati colati. ℥. j. vel

ʒ.ß.salis triti.ʒ.ſ.cum deco. maluarum mercurialis foliorum blitis fiat clistere. hoc enim clistere dicitur esse acutum respectu clisteris quod competit in tertiana pura. et que quidem clisteria sunt acuta conuenientia in tertiana non pura vt patet ex sententia Aui. Si volumus lenire per os fiat sic. Re. cassie electe nouiter extracte.ʒ.vi. diafeniconis.ʒ.ij.vel.iij. misce et cum zuca. fiat bolus. Si in forma potabili dissoluatur cum deco. com. hec enim medicina vltra hoc quod sit lenitiua est etiam euatiua materie proprie: quod quidem euacuatio minoratiua cofert in tali febre considerata multitudine materie sicut dictum fuit in declaratione extus.

¶ Tertia intentio que est digestio. Ista quidem perficitur exhibendo talem sirupum. vz. Re. siru. aceto. s.ʒ ſ. mellis rosatis. colati ʒ. ß. aquarum endiuie ʒ ij bug.ʒ.ſ. misce. In processu post digestionem mi. et aliqualem euationem competit sir. fortior predicto sir. vz sir. de bisan. cum aceto si materia sit viscosa aut multum mixta cum colera aut sir. acetosus compositus cuius quantitas sit.ʒ.ſ.mellis rosati colati.ʒ.ß. Et vbi materia non esset multum viscosa posset exhiberi siru. de bisantijs sine aceto permiscendo secum mel rosatum quod quidem conceditur, vt puta quia abstergit flegma cuius minera est in stomacho. Ubi tamen feb. esset valde intensa reputa non esset multum elongata a tertiana pura posset dimitti mel ro. et exhibere sirupos predictos maxime sirupum acetosum. s. cum habeat omnes intentiones quas querimus vt virtutem incisiuam subtiliatiuam et digestiuam put supra in cap. vniuersali de cura fe. putridarum.

¶ Quarta intentio est euo que completur sic: vz faciendo floboto. si expedit: vt puta si vrine essent grosse et subrubee sicut dictum fuit circa declarationem tex. Auic. prius, tamen fiat lenitio ven. saltem cum clisteri quod pro tunc non sit acutum sed tantummodo lenitum. postea vero fiat euacuatio cum medicina solutiua prius existente materia perfecte digesta: quod euo sit eradicatiua vbi per flo. tota materia non esset euacuata aut vbi esset materia separata a sang. quia per flo. non esset educenda cum ista esset inepta euacuationi. Medicina autem conueniens in dicto casu vz ad eradicandum materiam antecedentem tertiane non pure. Et si plures possent describi medicine ad hoc propositum inter ceteras videtur esse conueniens ista et est. Re. reubar. electi et modi.ʒ.ij. spice parum incidantur minutim et infundantur in aquis endi. buglo. et absy. ana. q. s. addendo vini al. odoriferi parum puta.ʒ.ij.vel.iij. dimittantur in infusione per horas duas deinde infundantur agari. electi.ʒ.ij.ʒinzib. ℈.ij. dimittantur in infus. per horas octo. deinde fortis fiat expressio cui addatur diacatoliconis vel cass. nouiter extracte.ʒ. ß. diafinico.ʒ.ij.vel ij.ß. plus tamen et minus habendo considerationem ad etatem et alia. et fiat potio addendo siru. vio.ʒ.ſ. vt sit etiam tempus estiuum. Nota quod licet communiter fiat infusio reubarba. et agarici diuisim. ego tamen simul facio propter maiorem commixtionem. et quia agari. est mollior prepono reubarbarum post addo agaricum vt in exemplo dicto. Aliquando ad euitandum expensas infirmorum aut ad complacentiam eorum dimittimus reubar. et agari. et solum damus electuarium diafi sed tunc damus maiorem dosim et de eo gratia exempli a.ʒ.iiij. vsque ad.v. Aliqui sunt qui pertranseunt vsque ad. vij. vn [illegible] dicit dosis eius est a.ʒ.v. vsque ad. vij. ego autem non pertranseo.ʒ.v. postea vero detur lauatiuum completa operatione medicine quod fit ex aqua et. Et ibi febris non sit multum intensa et non fuerit elongata multum a tertiana pura cum ordeo in dicta aqua facio addere parum anisorum cofectorum vt ponit Nicolus sermone scdo. c. de con. generalibus. Die vero sequenti potest exhiberi siru. ro. vel zucha. ro. cum aqua absyn. aut vbi. feb fuerit elongata a puritate precipue tempore hyemali potest exhiberi.ʒ.ſ. mitridati cum.ʒ.ij. zuchari ro.

¶ Quinta intentio que est prouocatio vrine aut sudoris ad hanc intentionem paucis expediendo confert aqua ordei: in qua sint decocte radices apij aut petrosilij. et ista aqua cum fuerit actu cal. detur ad quantitatem.ʒ.vj. vel circa. Et vbi non magis inclinaret ad sudorem quam ad euonem per vias vrine conueniens esset post decentem cooperturam

pannorũ vt inclinaret ad dormitionẽ: qz tũc melius operaret ꝛ debet exhiberi tẽporib⁹ debitis nõ existente stomacho repleto ex cibo sz stomacho existẽte vacuo.
¶ Sexta intentio que est cõfortatio mẽbrorũ que laxa sunt precipue post euacuationes naturales aut artificiales omittendo multas medicinas que possent describi narrabunt succincte ꝛ breuiter aliqua que sunt magis vsualia ꝛ precipue apud me: quorũ quedã sunt que exhibentur per interius ꝛ quedam per exterius. Per interius conueniũt tro. de rof. ꝛ eupatorio precipue quãdo timemus casum in hidropisim propter oppilationez que plurimum coniungit in huiusmodi febre ꝛ dosis eius sit. ʒ. j. in aurora stomacho ieiuno precedentibus euacuationib⁹. Et q2 tro. sunt abominabiles reducant in formã pillularũ cũ aliquo cõueniẽti sirupo vt cũ siru. de bisan. aut de eupatorio sumendo: post assumptionẽ earũ de aquis endi. ꝛ absyn. ana. ʒ. ij. ß. vel detur siru. consuetus loco predictarũ aquarũ sm̃ q magis placet infirmus. Itẽ ad hanc intentionez confert administratio aromatici rof. de coc. cõi. ꝛ Gabrie. ad q̃titatẽ. ʒ. ij. in hora sz suprascripta. ꝛ similiter sumendo aut siru. suum consuetũ aut aquas predictas. Et si timeremus de caliditate epatis possemus ordinare medicinam vt infra. Re. speciera aromatici rof. decoc. cõi aut Gabrie. specierũ diarodon ab. aã. ʒ. ß. pellicularũ stomachorũ gallinarũ preparataꝝ. ʒ. j. pul. epatis adib. . t. lupi. ℈. ij. zuchari albi qd sufficit dissoluti in aquis endi. ꝛ absyn. aã. q. s. fiat cõfectio in morsellis ꝛ de ista confectione sumat tempore debito iam dicto ad quãtitatem. ʒ. ij. Ab extra vero fiat vnctio cum oleo de mastice aut de spica aut vtriusq simul vngẽdo stomachum ꝛ alias partes ven. vsq ad hipocundriuz dextrum ꝛ sit oleũ actu cal. Possunt etiã fieri fomẽtationes ex aqua decoctionis florũ camomille summitatũ absyn. cuz modico spicenardi ꝛ cinnamomi electi grosso modo contusi addẽdo &c modicum vini albi subtilis ꝛ odoriferi: que decoctio bulliat donec cõsumpta sit quinta pars vel circa. in ista decoctione madefiant spongie fortiter expresse inter duo incisoria postea inuoluta petia linea superponatur stomacho reiterando ter vel quater stomacho ieiuno ꝛ alijs cõditionibus. postea exiccet leuiter cũ panno lineo calido. deinde fiant vnctiones cũ dictis oleis. ꝛ vbi cõiungeret ventositas dolorẽ causans in predicta decoctione addant semina anisi feniculi ꝛ similiũ ventositatem resoluentium.
¶ Septima intentio est correctio accidẽtiũ quorundã: quorũ quedã sunt que cõmuniter solent magis accidere: vt puta prostratio appetitus ꝛ profunditas somni. Ad hanc enim intentionem ꝛ primo quãtum ad incitandum appetitũ valent cappares condite cũ aceto de quibus dictum est in intentione prima. Item oliue condite sed bene masticate ꝑpter earũ vẽscositatem ꝛ difficultatem in digerendo. Itẽ aliquãdo posset administrari de diacitoniten cũ zuchararo siue specieb⁹ dando ʒ. ß. vel circa singulis vicibus ꝛ ante assumptionẽ cibi saltẽ per horã. Item põt fieri inunctio cũ oleis suprascriptis addẽdo de oleo mẽte ꝛ citoniorũ partes equales. Quãtũ vero ad profunditatem somni omissis multis remedijs ab alijs auctoribus precipue ab Aui. c. de cura sub beth positis confert odorare acetuz cal. fiat ergo sic. accipiatur spongia ꝛ infundat in aceto cal. ꝛ teneatur ad nares ad odorandũ. Item si lauetur facies ex dicto aceto multũ cõfert aut accipiẽdo pennam galline ꝛ intingendo in aceto ꝛ tangendo angulos lacrimales domesticos.
Ultimo restat vt narrentur aliqua ab auctoribus medicine posita que magis videntur a proprietate iuuare q̃ a qualitate manifesta: quorum aliqua sunt que ab intra aliqua que ab extra approximantur. De his eniz que per interius sumuntur sunt sicut radices plantagi. si sumantur tres numero ꝛ exhibeãtur stomacho ieiuno ante horã accessionis. hoc eñ narrat Nicolus sermone scdo distinctione tertia summe secunde capl̃o octauo auctoritate fidelis experimentatoris. Item laudatur singulariter succus plan. quẽ sit depuratus ꝛ colatus ad quantitatem ℥. iij. ꝛ tribus vicibus ante accessionem. ꝛ dicit Fran. de pedemontium auctoris

rate Alex. quod statim liberat et quod est expertus. Ego autem nunquam expertus sum. Item laudatur camomilla a Sal. in tertio de simplici medicina: et a Serapione in suo de simplicibus capitulo proprio de camomilla. et dicit Nicolus in predictis locis capitulo tamen nono circa finem capituli quod debet exhiberi succus florum camomille ab. ℥.i. usque ad. ii. et sit depuratus clarificatus et permixtus cum zu. et pul. liquiri. et ubi flores essent sicci et non posset haberi succus infundantur in brodio aut in aqua lactis vel endi. Et ego dedi multos flores intinctos in aqua simpliciter faciendo decoctionem de eis precipue quando feb. erat coniuncta cum dolore: quia Serapio loco allegato dicit quod est de fortibus sedatiuis dolorum precipue etiam debet conuenire quando feb. non fuerit multum intensa. Per exterius narrat etiam Nicolus loco allegato scilicet capitulo. viii. auctoritate aliorum quod si capiatur urtica maior trita cum multo sale et ligetur super tempora et pulsus brachiorum statim curat tertianam. Est aliud remedium ab extra ut narrat auctor pandectarum: etiam ponitur ab Aui. secundo canonis. et auctor pandectarum dicit auctoritate Diosco. quod si capiatur tela aranea cum aliquo unguento aut ut dicit Auicen. cum aliquibus emplastris et super tempora et pulsus brachiorum ponatur quod curat. Et hec de hac cura: quare et c.

Cura causonidis.

In cura causonidis pauca dicenda sunt: cum eius cura sit proxima cure tertiane de qua supra dictum est. Differt tamen curatio quantum ad aliqua videlicet quantum ad alterantia que debent esse fortiora in hac febre. Item quantum ad lenitionem ven. que debet esse maior propter maiorem siccitatem ven. et cum rebus magis infri. Item quantum ad subtiliationem reginiminis que debet esse maior propter maiorem febrem. Item quantum ad euacuationem materiei. s. minoratiuam proprie a qua frequentius inchoandum est propter causam dictam in declaratione cure secundum Aui. videlicet propter furiositatem materie. Verumtamen ut clarius habeatur modus curandi condescendendo ad specialia et primo quantum ad sex res non materiales aer debet esse declinis ad maiorem fri. alterando ipsum modo dicto in cura tertiane pure: et frequentius renouentur ista alterantia et que sint ex rebus magis frigi. Cibi sint sicut capitulo prehabito dictum fuit et specialiter conuenit ptisana or. et panis lotus in aqua pluries et cum multa quantitate aque exhibitus ut facilius deglutiri possit quam ea que sunt masticabilia ut facilius ab infirmis accipiantur. Item confert panis lotus ut dictum est: deinde componendo cum eo de vino granatorum talis .n. cibus est multum conueniens quia est multum mitigatiuus et extinctiuus caloris feb. Olera vero sunt ea que supra capitulo de tertiana dicta sunt. et inter ea multum confert portulaca siue fuerit preparata cum aceto siue non secundum infirmorum complacentiam. Carnes et concedantur propter timorem casus virtutis ut carnes pullorum alterate cum rebus fri. ut succo arantii limonum agresta succo granatorum muzorum aut acetosorum non autem dul. propter causam capitulo prehabito dictam. Et no. quod cibi debent exhiberi actualiter fri. Item possent alterari secundum modum meum consuetum ponendo in ventre dictarum pullarum lactucam portulacam et c. Fructus concessi sunt qui dicti sunt capitulo prehabito ut poma arantia granata muza aut acetosa. Item dicit Nicolus quod possunt exhiberi vue que non sunt dul. et sunt ille que maturantur in fine autumni et in hyeme. Potus sit sicut aqua or. vinum granatorum acetosorum vel muzorum singulariter vel commixtim cum aqua or. Item iulep cum dicta aqua siue vio. siue ros. vinum tamen aliquando conceditur. s. in declinatione aut in aliis temporibus habendo respectum ad virtutem et sit al. debile et bene limphatum. Motus et c. abstineat se ab omni motu et fricatione precipue fortibus sed vtatur quiete. Somnus et c. procuret dormitionem satis longam et vitet vigilias nisi in casu in quo accidit profunditas somni sicut dictum est in expositione capituli. Inanitio et c. dieta debet esse subtilis et subtilior quam in tertiana siue interpollata siue continua. Accidentia anime bene speret de salute sua et gaudeat quantum possibile est.

Quantum ad medicinalia summatim

expediendo primum qđ habet medicus facere cum occurrit infirmo ordinato de bito regimine oꝫ lenire ven. saltem cum clisteri qđ oꝫ esse magis fri. ꝙ in cura ter tiane predicte. vñ in. d. clisteris de qua su pra addantur sicut pruna viole tamarin di ꝛ similia infri. magis. Si fiat lenitio ven. per medicinas que sumantur per os cōiter datur decoctio ex tamarindis vio lis prunis ꝛ similibus rebus in quibus dissoluaꝫ cas. aut fiat sic ꝼm modū meuꝫ consuetum etiā in alijs feb. inflāmatiuis Si fiat lenitio per os ordinatur isto mō. Re. cas. decte nouiter extracte. ℥. j. dissol uatur in aqua endi. ꝛ fiat potio addendo siru. vio. ℥. j. ꝛ si expedit vt fiat flo. fiat ex cōi vena aut basilica prius tñ ven. lenito Sed vbi materia sit separata a san. post lenitionem predictā educatur materia illa a pri. differēdo saltē ꝑ diē post lenitionē Et hec minoratio materie ꝑprie oꝫ fie ri nō expectata digestione ꝑpter cām di ctam in declaratione ter. Ista aūt eđo fit cū medicinis de ꝗbus facta fuit mentio supra. s. cum elio ros. Vel. cum elio fuci ci rosa. ꝛ cū reubar. ꝛ hoc in causone nō to. s. a flegmate salso ꝛ addaꝫ cuꝫ reuba. infusio aga. postea minorata materia de bemus digerere residuū vt illa possit era dicatiue educari ꝗuis raro educetur qꝛ pluri mum per crisim eđatur. Digestiua vero sint paucis expediendo siru. acetosus cū sirup. vio. vel oxizacbara que in paucis differt a siru. acetoso ꝛ est res grata infir mis ꝑpter granata acetosa que ingredi untur in eo. Si expedit digesta materia educare artificialiter educetur cuꝫ medicinis sepe narratis ꝛ natura inclinante ad vo mituꝫ adiuueꝫ beneficio medici. Postea sit intentio nr̄a ad ꝯfortādum membra ꝛ hoc cum cōfectionibus triasan. ꝛ cum aꝗ fri. in multa quātitate exbibita prius obseruatis suprascriptis conditionibus Item etiā alterando cum epithimatibus fri. ꝼm modum datū in capl̄o de cura ter tiane. Deinde succurramus accidentibꝰ videlicet instātia vigiliarū asperitati lin gue siti vehemēti dolori capitis ꝛ hmōi quibus prouidendū est ꝼm modū in alijs capitulis declaratū. Et qꝛ qñꝗ solet ad uenire fluxus ven. cui Aui. docet succur re cum tro. de spodio cui addaꝫ siru. ros de rosis siccis prout alias dictum est. aut loco eius detur siru. de citonijs vel de suc co ace. vel de granatis aut de ribes. ꝛ in hoc casu tunc dimittaꝫ iulep ꝛ zucharū quantū possibile est: qꝛ faciliter conuerti tur in colerā ꝛ cum est solutiuū vt Aui. scđo cañ. ca. de zucharo. Et hec de cura causonidis dicta sufficiant: quare. ꝛc.

Cura febris sanguinis.

In cura febris sanguinis in qua medicū opꝫ esse sollicitū cum sit egritudo acuta ꝛ in qua magna est sollicitudo hñda ꝼm sniam Hipp. scđo regi. acu. volens medicū esse sollicitū cir ca egritudines acutas. vñ Ra. x. cōtinen tis dicit febricitantes ꝛ ꝑcipue acute nō solum opꝫ eos visitare sed cōtinue eis as sistere. Specialiter ergo ad ipsam conde scendendo primo ordinabitur debita re giminis administratio que oꝫ esse tendēs ad fri. ꝛ aliqualiter ad sic. scđo videbitur qualis debet esse cura quantum ad me dicinalia.

Quantū ad primū incipiēdo primo ab aere aer oꝫ esse ad fri. ꝛ sic. declinās. vñ Sal. ix. terapē. docet alterare camerā ter restrē in qua forte fenestre sunt septētrio ni exposite ꝛ oꝫ locus alterari cū rebus frigidis odoriferis vt cū ro. folijs salicū ꝛ vitiū ꝛ in summa fiat ꝼm modū dictum in. c. de cura tertiane pure. Cibi sint sicut ptisana ordei ꝛ panatella condita vt su pra. conceditur etiā amigdalatū sꝫ prius oꝫ expumari eius vnctuosum: ꝛ dūmodo nō fuerit profunditas somni ꝛ hoc ꝑpter causam in alijs ca. dictū vꝫ in. c. de cura tertiane. pōt etiā concedi far ordei colatū aut nō colatū. Olera ꝗ cōueniunt sunt vt lactuce ꝗ sꝫ Sen. appellanꝫ ab Aui. olus bñdictū. cōuenit acetosa spinachia endi. ꝛ cucurbite alterate cū aceto aut agresta ꝯceduꝫ etiā lentes cū aceto. sꝫ dicit Ni colus ꝙ debēt esse excorticate aut cocte in duabus aquis primā aquā abijciēdo. Carnes etiā pñt cōcedi sicut dicit Nico lus auctoritate Serap. ꝛ maxime in de clinatione. etiā in quocūꝗ alio tpe stans

te debilitate virtutis. sed debet esse alterate fm modū dictū in cura causonidis. Fructus sunt sicut melones indi et cucumeres vt ponit Avi. Itē cōceduntur pruna matura in modica quātitate natura existente sicca natura vero existēte nō sic. fructus q̄ cōceduntur sunt sicut granata acetosa aut muza cōceduntur etiā pira de seni idest de illa cōtrata. et ista conceduntur ab Avi. apud quē etiā cōceduntur pira de sen. similiter granata aut acetosa aut odorifera fm q auctores diuersimode exponunt. cōceduntur etiā iuiube apud Avi. Nota in iuiubis qr oritur dubitatio: qr Avi. i p̄senti cura laudat iuiubas. et scda cañ. c. proprio dicit q in nulla cōueniunt egritudine. solue si vis. Potus sit sicut aqua ordei vel vinū granatorū vel aqua simplex cocta permixta cum dicto vino aut cū iulep ro. vel vio. vinum vero cōceditur in declinatione et Serap. etiam in quolibet tēpore in quo videamus q opz subuenire virtuti et sit vinū pauci ferum et bene limphatū. Motus et c. abstineat ab omni motu q̄tū possibile est ita q vitent multā loquutionē et crebram reuolutionem de latere ad latus. nam dicit Rasis 16. cōtinentis. Motus resuscitat febrez et incēdit eā sicut folis ignē. Somnus et c. vitent somnū et vigiliā superfluas. naz somnus laxat caput et totū corpus grauat. vigilie vero impediunt digōnez cibi. et potus vt habet ab Hippo. scdo regi. acu. Mēsura aūt somni et vigilie stat in estimatiua medici cōsiderātis etatē cōsuetudinē virtutē et reliqua cōsiderāda. et sit lectus de coto siue corio inflato more turchorum. aut fm quendā solet fieri sic vz accipiant pelles et teneant sub dorso vel accipiēdo coopertoriū pellis cuius charta sit inter lintheamē et dorsum et sint lintheamina munda et sepe remoueantur vt dicit Nicolus sermone. ij. summa. iij. tit. ij. siue iij. s. de dieta febriū acutarū. Culcitra sit leuis et stet cū capite eleuato et facie omnino discooperta et stet magis sup latus dextrū q̄ sinistrū. Inanitio et repletio. dieta dz esse subtilis et subtilior q̄ in alijs tpibus. dz esse in statu et versus statū habēdo tñ respectū ad virtutē et cōsuetudinē. vñ lz antiq̄tus subtilius dietarēt q̄ nūc: hoc accidit plerūq̄ qr hodierna die hoīes sunt debiti magis luxui et gule etiā fortasse hoc est qr a partibus pducti sunt debiliores ppter q̄s causas etiā ppter vitare infamiā grossius nūc dietamus vt Nicolus ponit summa prima sermone. ij. tit. j. c. ix. de dieta in vsu. In declinatione vero. s. respectu aliorū tēporū vberius est reficiē. fm doctrinā Sera. et hoc fm quātitatē cibi in dicto tpe debent esse minus fri. q̄ in alijs tēporibus precedentibus: tū ppter flo. magnū plurimū necessariū: tum ppter regimē precedēs multū fri. timet ne materia conuertat ad naturā flegmaticā. Accidētia aie vitent furorē iram tristitiā: sed incline ad gaudium et letitiam moderate. et bene speret de salute sua.

¶ Cura quantū ad medicinalia consistit in intentionibus infrascriptis. naz si feb. san. nō putrefacto duplex tñ sufficit intentio. Quarū prima est eūo p flo. vsq; ad sincopim vt fere oēs auctores assentiunt quāuis tamē partitio in ea sit melior vt statim dicetur. Alia intētio est alteratio que fit per potū aque fri. in multa quantitate exhibite stantibus cōditionibus requisitis de q̄bus sepe dictū est. nam hec duo. s. flobo. de qua dictū est supra et simi liter potus aque frī. excusant alias a cura. alia vt vult Avi. Si vero fuerit feb. sanguinea de sanguine putrefacto vltra pdictas intentiones sunt multe alie bñde. quarū prima est ven. lenitio scda digestio ipsius hu. vz ingrossatio eius si fuerit subtilis; aut eius subtiliatio si fuerit grossus. tertia ē eūo hu. derelicti post flo. aut hu. sanguinē ipsum reddētis immundū. q̄rta est rectificatio putrefactiōis. q̄nta pororū apertio et reso. vaporū. sexta alteratio cali. febrilis. septima et vltima correctio quorundā accidentium.

¶ Prima intētio. s. lenitio ven. cōplet p clisteria aut p administrationē lenitiuorū scz cassia tamarin. et similiū de q̄bus dictū fuit in curis antecedētibus. et que lenitio regulr oparando dz pcedere flo. coacte tñ. aliq̄ pponēda est et incipiendū est statim a flo. qn ppter multaz sanguinis repletionem timeretur de subita infirmi suffocatione.

¶ Secunda intentio que est digestio cō pletur per medicinas istas videlicet per administrationem sirupi acetosi sim. cū aqua endiuie sanguine existente grosso. Sanguine vero existente subtili det sicut sirupi de iuiubis cū aqua acetose vel portulace aut detur rob.i.decoctio de lentibus quam Aui. describit. vel dentur lentes decocte cum aceto prout etiam ponit Auicen.

¶ Tertia intentio est euacuatio humoris permixti cū sanguine non euacuati per flobo. Ista quidem intentio complet per administrationē medicinarū appropriatarū tali humori: licet vt plurimū sit colericus et propterea Aui. concedit mirabolanos citri. et in quo casu posset concedi reubar. in infusione verumtamē qr etiam pōt reddi immundus p presentiā alioū humo. vtputa flegmatis aut melancolici et ideo pōt euacuari pdicti humores cū medicinis appropriatis vt in; flegmate cum mirabolanis chebulis. et in melancolia cum indis aut cum epithimo vt aliq cōcēdunt. p prius tamen habeat mēti vt fiat euacuatio per flobotomiam stantib⁹ conditionibus consentientibus maxime de virtute et etate. vbi aūt nō posset fieri flobotomia loco eius apponātur ventose cū scarificatione. et licz flobotomia debeat fieri vsq ad sincopim taz in sanguine nō putrido q̄ putrido vt fere oēs auctores. volunt verum tamē partitio in ea est melior vt dicit Nicolus in capitulo proprio de cura feb. sang. et in summa secunda tractatu primi capituli. viij. dicit q moderni plus contentantur de tali flobotomia partita in plures vices; qr corpora fortasse nunc sunt debiliora non potentia sustinere talem flobotomiam vsq ad sincopim. et ita moderno tempore in practica hoc obseruatur. Quantitas aūt sang. extrahendi consistit in estimatiua medici qui habet mensurare san. quantitatem cum sua bona coniectura sicut dicit Nicolus in predicta cura.

¶ Quarta intentio q̄ est rectificatio putrefactionis sang. et ista vt vult Aui. fit p administrationem succi granatorū. s. aceto sotum vel muzoz aut vt credo loco eius posset administrari succ⁹ arāt vel agreste et similia.

¶ Quinta intētio q̄ est apertio pororuz et resolutio vaporū q̄ fit p fricationes debitas et per administrationem siru. acetosi cum aqua endi. vel capillorū vene. vel cū aqua radicū feni. vel petrosilij. dicit Gen si expedit hoc est si fe. fuerit remissa quia phibent ab Aui. aperitiua que dūcūt ad ebullitionem sanguinis.

¶ Sexta intentio est alteratio caliditatis febrilis et ista complet per administrationem medicinarum de quibus dictum fuit in capitulis precedentibus precipue in capitu. de cura causonidis.

¶ Septima intentio est correctio accidētiuz cōflictorū cū ipsa feb. san. q̄ sunt ista vz dolor capitis pfunditas somni vt plurimū: et q̄nq instātia vigiliarū. itē flux⁹ san. supfluus ex naribus. pro quoz cura recurrat ad pprias sen. et ppria capita posita ab Aui. in li. iij. de quibus accedentibus aliqualiter Aui. in fen. prima q̄rti mentionē facit. c. de cura feb. san. ad quod habeatur recursus si placet q̄re etc.

¶ Cura febris flegmatice.

Cura febr. flegmatice et primo interpollate. secūdo cōtinue. Cura iterpollate primo quātum ad debitum regimen in sex rebus non naturalib⁹ incipiēdo primo ab aere. Aer oz eē subtilis et clarus et propterea fenestre debent eē aperte. puideat tamē ne aer fri. occurēs corpori oppilet porositates. Causa hui⁹ est qr vt plurimū in feb. flegmatica precipue in prin. siue vlī siue particulari calor prefocat sub materia q̄ est grossa et fri. et iō pter pñtiā aeris lucidi et clari cū spūs sint de materia lucis spiritus et calor naturalis mouētur ad exteriora et sic surgit calor naturalis a suffocatione materie. oz ēt esse decliuis ad caliditatē et siccitatē cū materia sit fri. et hu. et iō confert tpe hyemali accēdere ignē in camera et cū lignis odoriferis vt videlz iuniperi rosmarini etc. Cibi sint sicut panatella cum brodio pulli aut pultes cum frurfure. Item brodium cicerum in, declinatione vlī et similiter; cicera rub. conceduntur etiā caules et porri materia existēte fri. multū

vt puta in flegmate vitreo aut acetoso. Item blites et spinachia cum gar. aut cinamomo aut pipere condita in materia multum frigida iam dicta. Item feniculus petrosilium et similia. Qui quidem cibi et similiter totum regimen diuersificandum est secundum diuersitatem specierum flegmatis: quia calidiores cibi conueniunt in flegmate vitreo aut acetoso quam salso aut dulci. secundum etiam diuersitatem temporum sicut cibi calidiores in princi. quam in augmento aut statu. Conceduntur etiam pisces saliti et oua mollia. Item et carnes pullorum gallinarum et similium de quibus satis dictum est in cura tertiane non pure. et hoc precipue habendo consideratio nem ad virtutem consuetudinem et alia sepe dicta. Fructus sint sicut passule amigdale cappares condite oliue condite et rape. Potus sit vinum album subtile debile et limphatum cum aqua cocta. et vbi timeatur de debilitate capitis et consequenter de vaporatione vini loco eius detur aqua zuchari cocta aut aqua ordei cum radice feniculi aut petrosilij. Motus etc. exercitium conuenit et vbi non possit fieri loco eius fiant fricationes incipiendo ab inferioribus et tenendo ad superiora. Somnus etc. Somnus dicit Aui. debet esse equalis vigilijs hoc debet intelligi quo ad effectum videlicet vt tantus sit somnus quo ad effectum quod iuuet ad digestionem materie et cibi: et vigilia sit tanta quod iuuet ad resolutionem. Aliquando tamen vigilie debent separare somnum aliquando econtra et hoc propter diuersas necessitates quandoque corpori occurrentes. Inanitio etc. vitet omnis repletio superfluat nauseatiua satietas. Dieta tamen debet esse grossior quam in tertiana pura. et hoc propter longitudinem morbi. minus tamen grossa competit quam in cura quartane: cum quartana de se sit prolixior et dieta debet procedere subtiliando a principio vsque ad statum. et quod in principio sit grossior. et procedendo versus statum sit subtilior habendo tamen semper respectum ad virtutem precipue et alia sepe narrata que a medico sunt consideranda. Accidentia anime. gaudeat et letetur ac bene speret de salute sua. Aliquando tamen conuenit patientem prouocare ad iram quia suscitatur calor naturalis faciens ad resolutionem materie. Et hec sufficiant quantum ad debitum regimen in sex rebus non naturalibus.

¶ Cura per medicinalia perficitur sex intentionibus prima est lenitio ven. secunda digestio. tertia euacuatio. quarta membrorum confortatio. quinta correctio accidentium. sexta medicinarum a proprietate valentia narratio.

¶ Prima intentio perficitur clisteri lenitiuo de quo in alijs capitulis precipue capitulo de tertiana non pura dictum est addendo vt illic dicebatur de hiera. s. aut benedicta. s. scili. ʒ. iij. vel circa. Item per os cum. cas. etc. vt in alijs capitulis dictum fuit. Et fac si possibile est vt omni die assellet bis. s. mane et sero sponte aut cum clisteri vel suppositorio vt dicit Nicolus.

¶ Secunda intentio est digestio. hec efficitur cum sirupis digestiuis qui debent esse diuersi secundum diuersitatem specierum flegmatis: nam in flegmate vitreo aut acetoso conuenit dare oximel. s. tamen dico non esse continuandum omni die solum quia ducit ad hidropisim vt vidi et mortui sunt vt dicit Auer. et ideo permisceatur cum melle ro. Et vbi timeremus de cali. febrili precipue in hoie calide complexionis et tempus esset estiuum loco oximel. debet dari siru. acetosus aut oxizachara et precipue in flegmate salso in quo est permixtionem colere vult Aui. quod si euacuetur permisceatur cum medicina solutiua siru. vio. mel. viole condite que etiam sunt digestiua colere. et similiter potest dici quo ad intentionem digestionis. Sed talis siru. non mihi placet quia ad nauseam preparat propter violam que est nauseatiua vt testatur Auic. decimatertia tertij capitulo cura apparatum cali stoma. modo in febre flegmatica plurimum accidit nausea immo quandoque vomitus superfluus: cui auctores precipue Serapio docet succurrere vt patebit in intentione quinta. ideo non est benetutum cum administrare: sed possumus ad alios sirupos frigidos transcendere de quibus statim dictum fuit. nec tradatur obliuioni administratio siru. fri. in casibus statim narratis et omittere administrationem sirup. cali. quia preparant ad febres licet respiciant multum causam que a predominio est fri. cum omne flegma sit fri.

flue dul. flue salsu3. ⁊ remouere causam ⁊ augere multu febre forte feb. ⁊ febricitans bibunt: vt dicit Nicolus auctoritate Gal. puto primo ad glau. Debent igit digestiua diuersificari scdm multa a medico consideranda maxime consideratione habita ad materiam: qr alia sunt digestiua flegmatis vitrei: alia mucilaginosi ⁊ acetosi: alia salsi aut dulcis. vnde ta existente flegmate mucilaginoso exhiberetur oximel. s. ⁊ semper pcedit a debiliori aut a dosi minori tendendo in processu ad fortia. in salso sir. acetosus. Item diuersificari debet siru. scdm diuersitatem tempor morbi vtium. exempli gratia si in principio damus oximel. s. in processu detur oximel de radicibus siue compositu. In flegmate vero dul. aut salso si in principio dam⁹ siru. acetosum. s. in pcessu dabimus siru. de bisan. cu aceto aut cu sir. acetoso. s. ⁊ cum aquis conuenientibus vt endi. absy. aut fenicu. ⁊ similium.

¶ Tertia intentio est euo ⁊ ista copletur per euacuatia materiu proprie que ma si fuerit sanguini comixta vel et esset separata ⁊ cu ea coiungeret san. repso in corpore: tunc in isto casu couenies esset flo. materia vero separata a sang. ⁊ non existetere pletione sang. ipsa existete aliqualr digesta aut et ipsa existete olo cruda sed multum superflua: ita q timeret de suffocatione caloris naturalis: tunc copetit euo cu medicinis appropriatis solutiuis: q euo d3 esse minoratiua. Ipsa do existete perfecte digesta couenies est euo eradicatiua. Medicine cu quibus fiunt dicte euones sunt sicut agar. ⁊ turbith quos multum laudat Auer. ⁊ Gui. dicit q d3 proprietate curadi feb. flegmatica. Cu g mi notare intedimus fiat sic. Re. caff. electe. ℥. s. dissoluat in decoctione liqritie pass. ⁊ feni. addedo in dicta decoctioe agari. electi ⁊ mudi. ʒ. s zinzi. ℈. s. aut loco aga. exhibeatur turbith in sili dosi ⁊ cum eodem correctiuo. Item dicit Nicolus q de conuenientibus solutiuis sepe sumendis sunt pillule stomatice cu turbith posite a Mes. in antidotario suo. Item post set dari de diasi. ʒ. iij. vel. iiij. ⁊ hoc maxime vbi et flegma salsum. qr respicit tale flegma ⁊ colera ⁊ notu e ⁊ loco eius post set exhiberi. ʒ. s. cas. fist. ⁊ cu reub. ⁊ aga. an. ʒ. s. ita q materia paulatine euacuetur ⁊ in multis vicibus ⁊ p interualla ⁊ no subito procedat. ⁊ a dosi sili incipiendo minori intedendo ad maiore. ⁊ hec fuit snia Isaac. Couenit et euo p vomitu precipue natura inclinate ad eu. nam dicit Aui. q est vehemetis iuuameti ⁊ vltimi huic egritudini ⁊ d3 esse an paroxismum per aliqd tpis spatiu cu in principio paroxismi raro accidat q possit vomit⁹ prouocari qr eger grauat frigore scdm plurimu3 ⁊ somno ac corporis grauitate. Ea vero q conueniut ad vomitu prouocadu sunt sicut aq decoctionis rafani aut sir. acetosus in quo rafan⁹ sit infusus cui⁹ dosis sit. ʒ. iij. tepidus aut det aqua tepida in multa qtitate cu. ʒ. s. oximel. s. ⁊ hoc est multu vsuale. ⁊ in dicta aqua posset poni ad decoquendu de semine aneti qd quide iuuaret ad vomitu cu sit vomitus prouocatiuu vt h3 Aui. ij. can. c. proprio. vult tn q vomit⁹ no fiat vsq ad. vij die. ita q ma recepit aliqua digone alr posset nocere agitando materia cruda ⁊ illa educendo. ⁊ vbi talis vomitus laboriose fieret poss3 esse cu debilitatis stoi ⁊ attractionis mae ad stomachu3 ⁊ qnter apatis in eo. Ubi vero vomitus fieret in principio paroxismi natura inclinate ad eu no retineat nisi fatiget ⁊ debilitet: vt dicit Auice. ⁊ vt vult Gal. in terape. ad glau. vomitus eni iuuatioe est post admi nistratione cibor ⁊ post repsonem eoru q cibi sint iuuates ad vomitu incisiui ⁊ subtiliatiui. na pls p tale vomitu3 semel facti sunt liberati. Cu vero est couenies euo per vrina aut sudore incipiedo a medicinis debilioril⁹ ad fortiores post tendendo ita q qn egritudo peruenerit ad statu possum⁹ dare sibi troci. de eupatorio: vt voluit Ras. in diuisionib⁹ ⁊ Aui. in prouocatione vrine laudat tro. de absyn. Ad prouocatione vero sudoris competit euapotatio facta cum aqua cal. scilicet tu actualiter q virtualiter vt facta cu cammomilla. ⁊ similibus. ⁊ d modis prouocationibus sudoris ⁊ vrine satis dictum est supra.

¶ Quarta intentio coplet per ea que co fortant stomachu ⁊ alia mebra de quib⁹

quedam sunt que per interius: quedam que per exterius administrātur. Per interius sunt sicut ɔfectio de xiloaloes aromaticū gariofilatū aromaticū ro. ꝛ istud est in cōi vsu. Itē tiraca antiqua ꝛ mitridatū qd securius administraꝭ diatrion pipereon. sed ista non cōueniunt in tempore estiuo in complexione cal. ꝛ in etate iuuētutis: vt dicit Nicolus de mōte Palera. Itē laudaꝭ mel. ro. aut zucharū ro. aut denꝭ tro. de ros. permixti cū mel. ros. aut zucharo ro. Ab extra vero fiat inunctio circa regionē stomachi ex oleo nardino aut masticino ꝛ sunt in vsu.

¶ Quinta intentio que est accidentium correctio ꝛ q̄ sunt vt dolor capitis: vomitus superfluus: prostratio appetitꝰ: cacesia fluxus vētris superfluus. debilitas virtutis q̄ plurimū succedit fluxui: frigꝰ valde intensum in principio paroxismi precipue in flegmate vitreo vel acetoso: cōpletur si fuerit dolor capitis ponēdo extrema in aqua calida quātū sufferri potest in qua sit decocta camomilla ꝛ similia. Itē fiant fricationes extremorꝫ dolorose ꝛ ligature dolorose eorūdē. Itē applicentur ventose sicce spatulis. Si vero accidens fuerit vomitus superfluus exhibeaꝭ siru. de citoniis aut de mēta aut de nuce cito. cū speciebꝰ. ꝛ ista multū est in vsu vt aliqñ daꝭ sine spēbꝰ quādo timetur de calore feb. Appetitus vero prostratio: vt dicit Aui. remouetur p exhibitionē decoctionis vini absin. dactilorꝫ ꝛ mellilotí. qd quidē medicamen pōt exhiberi p interius ꝛ p exterius. sed istud nō est in vsu. sed illud qd apud me est in vsu est administratio oliuarꝫ conditaruꝫ sed bene masticentur qꝛ difficilis sunt digestionis. Itē credo nō esse inutile si exhiberenꝭ vna vł due anclude abijciēdo bñ ab eis sal p absolutionem carū in aceto vel vino. Fluxus ven. qui prouenit propter debilitatē epatis in isto casu. Auic. concedit semen cuscute. Ego vero laudo passulas cū arillis sed bñ masticentar. Si vero fluxus fuerit propter debilitatē stomachi cōfert mastix ꝛ anisum. Si propter debilitatē splenis cōuenit scolopendria. Si vero fuerit debilitas virtutis q̄ sequatur fluxū ven. exhibeantur pulli assati pro cibis suis ꝛ administrētur boni odores qꝛ multū viuificant virtutem. Si fuerit cacesia q̄ plurimū accidit propter debilitatē stomachi ꝛ oppilationem epatis: vñ non fit bona digestio: in isto casu cōueniūt sicut trocis. de lacca diacurcuma etiā multū est in vsu. Modus administrationis ē madefacias in aliqua aq̄ conuenienti aliquā nebulā ꝛ in ea inuolue diacurcuma ꝛ sumat eger in modum pillularū. Si vero fuerit frigus intēsum vitetur cū exhibitione decoctionis seminis apij aut deꝭ ozimū gariofilatuꝫ aut tiriaca antiqua vł mitiridatū. Ab extra vero fiat inunctio totiꝰ corporis precipue circa spinam dorsi cum oleo de costo aut similibus oleis calidis.

¶ Sexta intentio cōpletur exhibēdo sicut ozimū gariofilatū at pentafilon siue millefoliū ꝛ proprie folia eius. Itē dī ꝙ sang. asini acceptus ex auricula eiusdē do tres gutas vel quattuor cū ℥.ij. aque ante paroxismū p horā vnā ꝙ deficit febris vt dicit Raꝭ. xviij. continentis. Itē dicit Gordonius ꝙ gentiana bibita ante paroxismum cū vino cali. multū operatur ɔ hanc febrē. Gen. aūt super. ca. de cura flegmatice continue dicit ꝙ vius succi apij sirupizati cū zu. confert. ita ꝙ vidit quēdā liberatū a feb. flegmatica interpollata que durauerat p spacium sex mensiū ꝛ ꝙ ille adolescens erat flegmaticus ꝛ dosis. eiꝰ est. ℥.j.ß. Cura vero flegmatice ɔtinue est sicut cura interpollate quātū ad regimē ꝛ res naturales: sꝫ differunt in hoc qꝛ oīa debent esse minoris frigiditatis propter calorem feb. essere mitiorem quare ꝛc̄.

¶ Cura sincopalis humorose.

PRo cura sincopalis humorose breuiter sunt tres hñde intētiones quarꝫ prima ē regimen in sex rebꝰ nō naturalibus. scda ven. lenitio. tertia euo materie cōis ꝛ proprie q̄ fm quosdam medicine auctores pficiꭍ p solas fricationes ꝛ fm alios completur per farmacum solutiuum euacuans materiam.

ꝓpriam prius tñ precedente digestione.
¶ Quantũ ad primã intentionẽ ⁊ primo
quantũ ad aerem diuersificatᷣ ſm diuersi
tatẽ tempoꝝ anni. nam in estate debet eẽ
declinis ad fri. in hyeme ad cal. in alijs
autẽ temporibus ad tẽperamentũ vt Ni
colus auctoritate Gal. xij. terapen. ⁊ sit
luminosior ⁊ clarior cuius cã de se nota
est. Cibi a princi. vsq; ad septimã diẽ sint
sicut mellicratũ cũ isopo virtute cõsentiẽ
te: non cõsentiente vero virtute dãda est
ptisana ordei ⁊ aqua deco. pulle vt dicit
Nicolus ⁊ ita moderno tempore hoc ob
seruatᷣ ⁊ ideo deuenimus vsq; ad pullam
contusam, vel saltẽ vsq; ad far ordei. Et
ita credo ꝙ vitelli ouorum possint conce
di vt patebit in capl'o feb. sincopalis mi
nute q̃ prouenit a colera in corporibus
colericis in quibus est timor ꝙ dicti vi
telli ouorum corrumpantur. qui quidem
timor nõ sic est in feb. sincopali humoro
sa. Et ipsos ego aliquando exhibui infu
sos ⁊ conquassatos in vino permixtos
cum aqua bug. ex quo cibo consecutus
sum magnũ honorez ⁊ iuuamentũ. Pro
potu licet Sera. omnino ꝓhibeat vinuz
⁊ loco eius concedat aquam mellis cum
isopo verũ ſm sententiam pluriũ auctorũ
⁊ precipue Aui. in cap. proprio cõceditur
vinum a prin. ⁊ precipue in senibus non
stante timore de agitatiõe materie ⁊ hoc
propter sincopim molestam trahens ad
se curã. sit tñ vinum debile aut limpha
tum cũ aqua cocta. Ubi tamen feb. esset
valde intẽsa vt Aui. loco preallegato et
Ras. x. cõti. vinũ tunc debet ꝓhiberi ⁊ lo
co ei⁹ cõcedi Nicolus aquã bug. cũ zuc.
posset etiã administrari aqua or. cũ radi
ce apij feni. petrosilij ſm modũ dictuz in
capl'o de cura tertiane nõ pure. Circa mo
tum vitent omnes motus ne propter ma
terie agitatione fortior fiat sincopis. fri
cationes tñ cõueniunt vt patebit. Circa
somnum. vitetur somnus superfluus q̃
ꝓhibet materiã a resolutione. vitentᷣ quo
q; vigilie superflue q̃ virtutẽ ꝓsternunt.
Nocet etiã somnus in hora sincopis. ꝑci
pitur vigilare vt vult Aui. xi. tertij capi
tulo de sincopi. ⁊ ideo sit somnus minor
vigilia. Circa inanitionem ⁊c. vitet pa
tiẽs oẽm repletionẽ silr nauseatiuã satie
tatẽ. Circa accidẽtia anime adhereat gau
dio ⁊ letitie. vitet tristitiam timorem sol
licitudinem ⁊ suspitionem.
¶ Scðã intẽtio completᷣ per clisteria que
sunt iuuatiua valde in hac egritudine. q̃
⁊ qualia debeãt esse ⁊ quibus ⁊ quomõ
ꝓficiantᷣ satis pꝫ ex prehabitis capitulis
¶ Tertia intentio est euacuatio materie
ꝓprie. in hac ẽt diuersificantᷣ auctores me
dicine. nã Gal. xij terapẽ. ⁊ Auicẽ. capl'o
isto volunt ꝙ euacuatio fiat per fricatio
nes q̃ dñt esse gradate incipiẽdo a debi
lioribꝰ tendẽdo ad fortiores ⁊ dñt fieri cũ
mãtili aspero abradẽte cutẽ vt dicit Aui.
⁊ incipiendo a cruribus ⁊ coxis tenden
do ad superiora ⁊ silr fricãdo crura inci
piẽdo ab humeris tendẽdo versus pedes
Et de modo fricationis recurrẽdũ est ad
Aui. ⁊ Auer. in septimo colliget. ⁊ in ca.
de cura feb. flegmatice. Quidã vero ali
ter voluere de quoꝝ numero fuit Alex.
⁊ Ras. 16. cõti. volentes euacuationẽ fiẽ
dã esse cũ farmaco solutiuo a quo dicit
Nicolus honorabilius ⁊ tutius est desi
stere. tñ vt ipse magis asserit supra cõsi
deranda sunt climata in hoc ita ꝙ in re
gionibus cali. humore flegmatico existẽ
te ⁊ etiã mucilaginoso purgatio fieri pos
set cũ farmaco solutiuo ⁊ maxime vt qui
dã dicunt in duobus casibus quoꝝ pri
mus est virtute existẽte forti tolerãte hãc
euacuationẽ. secũdus casus vbi materia
esset in vijs ductuũ aut in vijs satis ꝓpin
quis euacuationi: in quibꝰ casibus dꝫ eẽ
medicina solutiua fortis ⁊ debilis. fortis
in virtute. debilis in dosi. ⁊ sit partita in
plures vices. prius tñ precedere dꝫ dige
stiuũ qð vt dicit Nicolus dꝫ esse oximel
sim. in prin. postea oximel cõpositũ ⁊ hu
iusmodi. Cura vero sincopalis ꝓuenien
tis a materia colerica vitellina cõueniẽs
est eẽo per vomitũ ⁊ ven. so. ⁊ fricatiões
dñt esse leuiores q̃ȝ in ea q̃ ꝓuenit a mate
ria flegmatica. Et lꝫ auctores vt dicũt re
linquãt eã tãq; notã: ego tñ credo ꝙ eẽo
cũ farmaco stantibꝰ casibꝰ supra narra
tis multo magis posset cõcedi ꝑcedẽte tñ
digestiõe cũ sirupo appropriato ⁊ cõue
niẽti vt siru. acetoso sim. exhibito cũ aq̃
lupuloꝝ: q̃ tale est digestiuũ bonũ in hac
materia vt dicit Nic. Et hec de cura ista.

Cura sincopalis minute.

Pro cura sincopalis minute
colerice quinqꝫ sunt baben
de intentiones. quarū prima
est debita regiminis admini
stratio. scđa vł. lenitio. tertia
cause abscisio. quarta ꝓbibitio fluxus
materie colerice ad stomachū ex qua fre
quenter bomo incurrit sincopim. quinta
est administratio medicinarum confortā
tium membra principalia ⁊ resistentium
prauitati materie ⁊ febri.

Quantū ad primā intentionem ⁊ pri
mo quātum ad aerem: aer debet esse fri.
⁊ bu. ⁊ boc vt cutis inspissetur ⁊ probi
beantur spiritus a resolutione ⁊ vt resi
statur calori febrili. ⁊ qualiter boc fiat pꝫ
ex causis ꝑbbatis ꝑcipue caplo de tertia
na pura. Cibi vero sint sicut panis de si
mila infusus in succo granatorū ⁊ ptisa
na ordei cū succo granatorū. conceduntur
etiam carnes vt pullorū. Item carnes be
dorum fasianorum ⁊ perdicum precipue
qr cordiales sunt ad frigi. declinātes vt
apparet ab Aui. II. tertij. c. de tremo. cor
dis cali. conceduntur etiā a Gal. I2. tera
pen. vitelli ouorum qui sunt facilis dige
stionis ⁊ vt credo melius esset infundere
in aqua ros. aut simplici ante eorum de
coctionem ⁊ postea cum fuerint decocti
preparentur cū aliquibus alterantibus
ad fri. vt cum succo arantij granatorum
acetosorum vel muzorum ⁊ similium cū
quibus carnes decem preparantur. Conce
duntur etiā pisces carnes duras baben
tes. Olera etiā conceduntur sicut lactuca
⁊ buiusmodi. Fructus qui conceduntur
sunt sicut predicta al. pruna modice ta
men quantitatis exbibeantur ne virtus
grauetur. Potus sit vinum aquosuꝫ nō
vetustum: nec est timendū de exbibitione
vini propter calorē febrilem: quia vt vult
Aui. II. tertij. c. de sincopi. Quādo ag
gregantur feb. ⁊ sincopis tunc sincopis
est dignioris cure. Circa motum ⁊c. viten
dum est quieter euitandus est motus pre
cipue fortis. immo etiā vitari debent fri
cationes ⁊ precipue fortes que tamen cō
ceduntur in sincopali bumorosa. nam in
tali febre nocent qr attrabūt spiritus ad
exteriora ⁊ aperiūt porositates vnde spi
ritus exalant. ⁊ ideo Gal. in loco allega
to vult ꝙ patientes fricandi non sint. ve
rumtamen vt voluit Nicolus in actu sin
copis conceduntur: cuius causam puto
esse vt spiritus qui sunt sepulti in corde
in tali tempore ad exteriora trabantur ⁊
non remaneant suffocati. Somnus ⁊ vi
gilia omnino vitentur si sint superflua: ⁊
precipue vitandus est somnus in actu sin
copis sicut dictum est in febre sincopali
bumorosa. In alijs autem temporibus
concedi debet ⁊ amplior ꝙ̄ in feb. sinco
pali bumorosa propter causam satis di
ctam. Inanitio ⁊ repletio superflua no
cent etiam repletio tam cibi ꝙ̄ potus. ci
bus enim debet esse: modice quantita
tis ⁊ facilis digestionis ⁊ partiendus est
pluribus vicibus ⁊ in actu sincopis pro
pter accidens molestum remouendū con
ceditur cibus. vnde Gal. loco allegato
voluit ꝙ detur parum panis in quo sit
parum vini: quia dicit ꝙ citā facit reddi
tionem siue releuationem. Accidētia ani
me. vitet irā ⁊ moderate gaudeat. ⁊ bec
de regimine.

Secunda intentio que est ven. lenitio
siue materierum fecalium eductio perfi
citur maxime per clisteria que in isto ca
su sunt valde iuuatiua. que qualiter fie
ri debeāt satis patuit in antidotariis. Sed
vbi clisteria fieri non possint precipue vir
tute existente debili loco clisteriorꝫ fiāt
suppositoria sed cōia: quia minus debili
tant vt Gal. tertio regiminis acu. com
mento vltimo.

Tertia intentio completur per medici
nas leues fri. ⁊ stip. membra confortan
tes que sunt vt voluit Francis. de pede
montium in additionibus Mesue vt suc
cus ro. succus granatorum expressorum
cum pulpis suis tamarindi ⁊ reub. quod
numeratur ab eo in numero medicinarū
frig. quod puto esse pauce caliditatis. et
apud me mirabolani citrini essent melio
res in causu isto. ⁊ credo ꝙ melius esset
exbibere aliquod digestiuū prius si egri
tudo traberet inducias ad se. Et si aucto
res non fecerint mentionez de digestiuis
boc contingit ꝓpter venenositatem ⁊ fu
riositatem materie que non expectat di

gestionē: et ita credo q minorata materia et cōsequenter expectātē digestionem q si in reliquū volumus digestinū exhibere illud esset vt sirup. acetositatis citri orizacbara sirupus acetosus sim. vel de succo acetose et cum aquis appropriatis et cico. et endi. etc.

¶ Quarta intentio complet dando panem infusum in vino granatorū acetosorum aut muzorū vel in succo arātij. et talis panis debet esse assus in principio paroxysmi vel ante paroxysmum.

¶ Quinta intētio cōpletur p medicinas quarū q̄dā p interius q̄dā p exterius administrantur. Per interius est vt cōfectio triasan. et zucharū ro. et huiusmodi q̄ sunt in cōi vsu apud modernos. Per exterius vero vt dicit Aui. opz vt epithimet pect' scz. circa partes cordis ex aqua ro. et sandalis. et de modo faciendi satis habitum est in capitulo de cura causoni dis quare etc.

¶ Cura quartane pure.

Pro cura quartane pure sue vere septē erunt intentiones habende. quarū prima est de bita regiminis administratio. scda ven. lenitio. tertia digestio. quarta digesti eūo. quinta membrorum cōfortatio. sexta accidentiū correctio. septima enumerabuntur quedam medicine ab auctoribus posite a proprietate conferentes.

¶ Quantū vero ad primā incipiēdo primo ab aere. aer dz esse cal. et hu. ideo nō debent igni appropinquari sed sint sufficienter cooperti pānis. Cibi sint sicut ptisana ot. ius galli et ius cicerum in declinatione tū p̄cedentibus digestione et eūatione in materia. Itē carnes pullorū pullarū caponū edi agnorū. vnde caro mōtonis dicit habere mirabilē pprietatē contra melancoliā: vt dicit Nicolus auctoritate Albucasis li. de cibis. Et dicte carnes potius debēt esse elixate q̄ assate. Cōceduntur etiā pisces petrosi et oua mollia. Olera etiā q̄ cōceduntur sunt sicut borago bu. spinachia blites et huiusmodi. Fructus sunt sicut amigdale passule cappares condite et huiusmodi. Potus sit vinum. al. debile aut limphatū cū aqua cocta nō acerbum nec dulce nec nouū nec vetustū. et in fine factis euacuationibus cōcedit purum et vetus: vt habet a Ras. 10. Almā. Motus et quies cōpetit deambulando tpe quietis precipue p loca delectabilia et ante cibum et emissis superfluitatibus prime et secunde digestionis. In die vero paroxysmi abstineant a motu vt quiescant humores. Somnus et vigilia. adhereant somno magis q̄ vigilie sed in principio paroxysmi abstineant a somno. in declinatione vero somnus est iuuatiuus valde. Inanitio et repletio. vitent quoq3 omnem repletionē superfluā et nauseatiuam satietatem. sed in die paroxysmi abstineant a cibo si possibile est constante virtute. regimen tamen sit grossius respectu aliorū feb. putri. et hoc propter longitudinem eius nisi sit in regimine tentatiuo vsq3 ad tres hebdomodas. et Auicen. dicit vel p aliquod huiusmodi tempus possumus exhibere huiusmodi regimen subtile. et vbi videremus non obstante tali regimine egritudinem non remoueri nec diminui siue eradicari: tunc vtendū est regimine ingrossatiuo pter causam dictam. Accidentia anime. gaudeat et letetur. vnde Auicen. laudat multum patientem adherere delitijs. Rasis tamen. 18. continentis voluit q timor subito induct' possit a quartana liberare puta egrum subito cum ense inuadēdo.

¶ Scda intentio est lenitio ventris que qualiter et cum quibus perficiatur satis patet ex his que dicta sunt in alijs curis inter cetera tamen lenitiua laudatur a Nicolo cassiafistu. dissoluta in aqua decoc. florum boraginis buglose sticados et huiusmodi.

¶ Tertia intētio completur dando sirupum acetosum sim quo q̄dē sunt cōtenti practicantes a principio egritudinis vt dicit Nicolus in quo sit mixtū mel ro. et credo q cōueniat sirup. de epithimo. In processu vero cōpetit sirupus de bisantijs quia cū apertione sua etiā iuuat sua humiditate: que humiditas multum necessaria est in feb. ista: q2 oēs indigent humectatione. et vbi calor febrilis esset intēsus

valde precipue in tēpore paroxysmi non incōueniēs esset administrare lecū. flru. vio. qm iuuaret sua frigiditate extinguē do calorem febrilem & iuuaret sua humiditate extinguendo siccitatē humoris & remouendo eam.

¶ Quarta intētio perficit p administrationē flo. de basilica sinistra. & dū extra bitur san. cōsideretur quis sit calor eius. & si sit niger permutat extrevsq ad quantitatem oportunā hndo tamen respectū ad virtutē. si aūt rubeus claudatur vena vt nō vlterius exeat. & talis flo. nō solum fit a prin. sed etiā ab auctoribus cōcedit in processu. & ab Aui. cōceditur in prin. vt qn pp̄ter vsum medicinarū calidarū supercalefactus esset san. aut ex calore febrili intētio aut peccaret pp̄ter retentionem hemoroydarū aut menstruor fluere solitorū. vñ in tali casu cōueniret flo. pua tñ & facta in saluatella sinistra: qr talis minus debilitaret virtutē q̄ flo. brachij vt apparet ex dictis Gen. vndecima tertij sup ca. de cura vlū tre. cordis. etiā ex dictis ab Aui. tertia quarti ca. de cura lepre. In scdo aūt casu. s. si fuerit retētio hemoroydarū aut menstruorum cōueniēs est flo. in saphenis ambabus aut saltem in vna & que etiā flo. sit parua ne nimis debilitetur virtus cōsiderata prolixitate egritudinis. In eūone vero p farmacum solutiuū vbi intendamus minorare materiam conuenit dare. ℥. j. diacatoliconis aut. ℥. j. aque lactis cū zucharo in qua in fundatur. ʒ. j. foliculorum sene. & hoc quidē est multū vsuale apud modernos practicantes. Et vbi timeremus multum de cal. intensa precipue tēpore estiuo conueniret dare aquā lactis solā aut decoctionem mirabolanor chebulor & indor. & hec eūo dz esse in plurib⁹ vicibus: vt ait Serapio & Ra. decimo Almā. ne eūetur subtile & remaneat grossum. Cū tñ materia fuerit digesta possum⁹ eūare eradicatiua eūando in plurib⁹ vicibus & non in vna die solū laudat etiā ab Aui. eūo pro mitū. Inquit eñ Aui. vomitus quidē in pun. paroxysmi aut alleuiat paroxysmū aut eradicat eū. & hoc si talis vomit⁹ fiet ad educendū materiā cōem existētē in stomacho pōt etiā fieri quocūq tpe. Si vero fiat ad educendū materiā pp̄iā secu rus est ipsum facere post digestionē sicut facto solutiuo per ven. Concedit etiā in processu egritudinis eūo pervinam & sudorem.

¶ Quinta intētio breuiter concludendo recurrendū est ad pp̄rias fen. pro corde ad vndecimam. pro stomacho ad decimā tertiam. pro epate ad decimamquartam pro splene ad decimamquintam. & sic de alijs.

¶ Sexta intētio que est accidentiū correctio. quorū accidentium magis molestū est frigus siue rigor validus. Ad cuius accidētis remotionē & si plura medicamina ab auctoribus medicine sint posita inter cetera dicit Nicolus fiat inunctio ad spinā dorsi apud ignē magnū ex tyriaca sex annorū vel circa cū qua sit permixta parū spice nardi & gar. & cal. apud ignē cū vino vel oleo inungat locus dict⁹ Et aliq faciūt dicto loco inunctionē cū oleo rutaceo aut costino. per interi⁹ vero exhibeat tyriaca antiq aut mitridatū aut cōfectio diatrion pipereon aut cōfectio de assa sed nō est in vsu. Et ista quidē medicamina nō debent administrari nisi digesta materia alr̄ esset timor ne cōponeret quartana cū quartana vt dicit Auicē. & Gal. in libro de pronosticatione: narrat historiā de Ennio romano ad hoc proposituм vide eum.

¶ Septima intētio cōplet p medicinas q̄ a pp̄rietate cōferūt & sunt sicut radices pian. quattuor date in potu cū. ℥. iiij. vini & tantūdē aque vt dicit Serap. laudatur etiā pentaphilon & similiter millefolium. Dio. etiā dicit q si sumant⁹ septem cimices in faba in potu cū vino q curāt quartanā. Dicit Nicolus q fiat inunctio ex san. asini circa spinam dorsi q curat quartanā. Dicit etiā q habuit a sidedigno q si capiatur es nouū nunq̄ tñ elaboratū & nouē diebus igneat & totidē extinguat in succo celidonie: deinde ex eo fiat anulus q̄ in digito anulari man⁹ sinistre teneat q curat quartanā. Multa alia & infinita ponūtur ab autoribus precipue a Nicolo que gratia breuitatis omitto &c.

¶ Cura quartane non pure.

Ro cura quartane nō pure. pño videbit͡ qualis dʒ eē cura quātū ad regimen in sex rebus nō naturalibus. secūdo ad medicinalia deueniemus. ¶ Quātū ad dietā in cura quartane nō pure facte ꝑ adustionē humoꝝ qualiscū ꝗ fuerit dieta debet declinare plus ad hu. ꝛ min⁹ ad cali. Et vbi fuerit a san. adusto vel colera adusta esset maior indigentia in infrigidatione. incipiendo ergo ab aere aer dʒ esse humidior. Et si fuerit a san. adusto vel colera adusta aer debet esse frigidior ꝙ̄ in quartana prouenientе a flegmate adusto aut mīa naturali adusta. Cibi sint sicut ptisana or. far. ordei amigdalatū. Olera sint sicut blites borago lactuca ī colera adusta. Carnes sint sicut pullorum gallinarum caponum fasianorū perdicū turturū ꝛ qualearū hec oīa a Rico. conceduntur. Itē ale ansex ꝛ anatū. Itē carnes hedi ꝛ agni annualis castrati iuuēis Itē epata gallinarum testiculi gal. nondū coeuntiū. Item laudant͡ pisces petrosi. Et plʒ facere epulum gratū infirmis qd̄ in colore est albū capiat͡ pulpe dictarū carniū. s. pullorum vel pisciū ꝛ contūdantur: deinde cū lacte amig. dul. ꝛ cū zucharo simul cum brodio leniter decoquendo fiat deinde epulū. Et si plʒ cōdere cuʒ speciēb⁹ ꝑcipue in illa que est flegmatica in qua habēda ē consideratio de cōfortatione stomachi ꝛ ꝑcipue de ei⁹ digestiua. Spēs sūt sicut cinamomū in modica quantitate. Fruct⁹ qui pñt exhiberi sūt sicut pas. cappares condite amigdale mūde melōes ꝛ ꝑsica in colera adusta ꝑsica quidē sunt concessa ab Aui. nisi timeat͡ putrefactio. melones nisi timet͡ ꝓuocatio vrine. Potus sit vinum album leue ꝛ cuʒ aqua cocta limphatū considerata virtute ꝛ cōsuetudine motus ꝛ quies. motus dʒ esse paruus respectu quartane non vere. Somn⁹ ꝛc. somnus dʒ esse plixior vigilia. Inanitio ꝛc. dieta debet esse minus grossa ꝑcipue in flegmatica vel colerica que vt plurimum sunt minoris durationis respectu altarum. Accidētia anime. gaudiū ꝛ moderata letitia conueniunt.

¶ Circa medicinalia condescēdēdo hec uiter si fuerit a flegmate adusto primo ꝑcedat ven. lenitio que ꝛ qualr fieri dʒ satis dictū est. post deueniēdū est ad digestionē materie dādo oximel. s. ꝑmixtum cum melle ro. colato: vel loco eius det͡ siru. aceto. de zucharo vbi timeret͡ de calore febrilis. In processu vero sirupum acetosum compositum cū aquis appropriatis: puta scolopendrie apij feni. ꝛ similiū. Digesta vero materia fiat eūo cum decoctione polipodij epithimi ꝛ turbith aut agarico in qua dissoluat͡ cassie. fistu. vel diacatolicon. Et dosis eorum stat in estimatiua medici habendo cōsiderationē ad etatem ꝛc. Item loco dicte medicine posset administrari electuarium indum quod quidem est in vsu. ꝛ cum decoctiōe pas. scolopen. sticados ꝛ similium. aut loco eius aliqui dāt de diasene sʒ nō est in vsu in Papia. concedit͡ etiā eūo ꝑ vomitum ꝛ est vtilis in hoc casu. ꝛ que fit cuʒ oximelle. s. dissoluto in aq̄ decoctionis feīs aneti. Cōfortatio stomachi fit tā ꝑ interi⁹ ꝙ̄ ꝑ exterius administrata. Per interi⁹ cū aromatico ro. d. cōi aut Sab. ꝛ ē multū in vsu cū zucharo ro. aut melle rosa. aut cū aromatico gariofilato sed ē parum in vsu. Ab extra vero fiat inunctio cum oleo masticino aut nardino. Si vero fuerit ex colera adusta ꝑsupposita vē. lenitione que fit ex decoctione prunoruʒ violarum in qua dissoluat͡ cass. fistu. vel māne vel diacatoliconis. ℥. ſ. siru. viola. ℥. ſ. vel circa. Digestio aūt fit cū siru. aceto. s. aut oxizachara addēdo de sirupo vio ꝓpter humectationē suā sicut sup⁹ dictum est. Omnes eniʒ iste quartane indigēt humectatione vt dicit Rico. c. de cura quartane cōtinue auctoritate. Gulli. voluit ꝙ olo negligēda sit humectatio quia calorem quartane obtundit ꝛ siccitatem materie melancolice destruit. Euacuatio fit postea cuʒ infusione mirabolanorū citrinorū ꝛ indoꝝ in aquis endi. fumiterre ꝛ bug. aut in aqua lactis que dicit͡ mater infusionū a me. c. ꝓprio. Et vt vult. Aui. vbi caliditas ēēt violēta posset sola aqua lactis administrari nisi in eo in quo stomach⁹ esset remollitus aut iu eo dominaretur humor frigidus ꝛ humidus: tunc enim non datur aqua la

ctis vt vult Aui. Et vbi esset opus flobotomia: puta quia materia esset sanguinis magna: tunc posset fieri de basilica manus sinistre secundum quod dictum est in cura quartane de sanguine adusto. Si vero fuerit ex sanguine adusto prius facta lenitione ventris fiat flobotomia ex basilica manus sinistre. deinde pro residuo materie dere licte illam digeres cum siru. convenienti dicto in cura quartane provenientis a colera postea detur solutiuum tale. Rx. cassi. fist. diaca. ana. ℥. ß. vel ana. ʒ. v. cum decoctione passu. liquiri. capi. vene. scolopendrie fumiterre florum buglo. et borag. in qua quidem decoctione dissoluantur predicte medicine. scilicet cas. et diaca. et hec quidem medicina satis est conveniens et sufficiens in casu illo in quo vult Auice. quod evacuatio sit levis subtilis et debilis. Si in ista fuerit naturalis adusta quamvis illa non quam aut raro reperiatur si tamen reperiatur cura eius est sicut cura quartane vere addendo humectantia et remissiora calefacientia

¶ Cura quartane continue est sicut cura interpollate: verum differt in tribus. Quorum primum est quantum ad infrigidationem que debet esse maior propter assiduitatem caloris febrilis. Secundum est quod flobotomia plus et audacius conceditur quam in interpollata et est magis necessaria. scilicet vbique vt dicit Nicolus. Tertium est circa administrationem regiminis quod debet esse subtilius: quia est brevioris terminationis. Item vtiliter debet esse minus calli. propter causam dictam scilicet propter assiduitatem fe. et sic est finis

¶ De cura febris ethice.

Cura ethice consistit in duabus intentionibus generalibus. quarum prima est debita administratio rerum non naturalium. secunda est administratio medicinarum conferentium ethice

¶ Quantum ad primam incipiendo ab aere. aer in estate debet esse declivis ad frigidum vt vult Rasis. x. Alman. et qualiter fiat satis patet ex aliis capitulis. Cibi sint sicut panis infusus in aqua frigida aut sit lotus in ea bis vel ter et postea infusus in vino albo delectabili et bene limphato. Item confert ptisana ordei et carnes sint sicut hedi fasianorum perdicum paruarum auium et pullorum et precipue ale predictarum auium et testiculi gallorum nondum coeuntium in lacte nutritorum et sine lacte. Item carnes caponum nutritorum ex amilo et frumento. Pisces petrosi et nati in bonis aquis dul. Item cancri fluuiales testudines limacie et rane Item oua sorbilia precipue in aqua decocta. Item caseus recens non salitus. Item non existente feb. putrida conuenit lac vt dicit Serapio de quo lacte infra magis dicetur. Olera sint sicut lactuca portulaca blitis curcurbita malua et spinachia et similia. Fructus sint sicut cerasa pruna mora persica granata precipue muza melones indi cucumeres citrulli poma arantia ficus humide vua bene maturas sed in parua tamen quantitate. Potus sit aqua ordei aut vinum album debile subtile clarum aromaticum et cum aqua limphatum: et tam cibi quam potus debent esse actualiter frigidi. et plus declinantes ad humidum quam ad frigidum quia in feb. ista plus indigemus humectatione quam infrigidatione vt vult Auer. ij. colliget. Motus et quies vitetur motus vtatur quiete. aliquis tamen motus paruus et mitis ante cibum conueniens est. et similiter levis fricatio precipue cum inunctionibus somnum prouocare; quia iuuat vt Rasis dicit loco preallegato. Somnus et vigilia. somnus debet esse plixus. vnde Auice. dicit quod oportet vt ethicus declinet ad quietem tranquillitatem scilicet animi et somnum et vitet quantum potest instantiam vigiliarum. Inanitio et repletio. vitet repletionem superfluam et ieiunium: et ideo vt vult. Aui. non debent tollerare famen aut sitim. Dieta tamen debet magis declinare ad grossum quam ad subtile propter plixitatem morbi. sed quia virtus est debilis non potest regulare multam quantitatem cibi in vna vice ideo debet partire in multis vicibus: vt puta ter in die naturali: et cena debet esse amplior prandio et omnis cibi sit facilis digestionis boni nutrimenti non tamen facilis dissolubilis in corpore. Accidentia anime gaudeat et letetur moderate.

¶ Secunda intentio principalis que est circa medicinalia conuenientia quattuor habet intentiones. quarum prima est ad ca[...]

feb. ethice non neglecta tamen feb. secūda est ad ethicā feb. prout ethica est. tertia est ad dispōnes complicatas cū ipsa feb. ethica. quarta est ad accidentia coniuncta cum causa.

¶ Prima intentio completur per ea que contrariantur ipsi cause vt si fuerit vlcus in pulmone aut in pectore sicut cōtingit in ptisi debent remoueri ipsa vlcera non negligēdo tamen curationē feb. ethice. Et similiter si fuerit tristitia q̄ administretur cōtrariū. s. letitia. Si fuerit ira remoueat̃ cū patiētia: vt dicit Isaac et sic intelligendo de aliis causis de quibus esset prolixum narrare.

¶ Secunda intentio completur per medicinas frigidas et humidas. et quāuis Auicē. concedat trociscos de camphora qui sunt sicci intelligi debet q̄ non admittantur soli sed mixti cū aliqua re. humectāte vt cū siru. vio. aut simili vt vult Nicolus ad hūc etiā intentionē confert aqua ordei cocta cū cancris fluuialibus et modus faciendi eaȝ est vt accipiantur cancri fluuiales recentes et euellant̃ cortices et extrema ab eis et abluant̃ cū aq̄ frigida. cinere et sale tribus vicib' et plus donec remoueatur ab eis ille ordo grauis. deinde lauentur iterū cū aqua frigi. sola postea conterantur et coquantur cū aqua ordei excorticati. dosis istius aque est lib. s. Ad hanc intentionē vȝ sicut iulep violatū siru. vio. sirup. de papauere. et ista possunt administrari permiscendo cū aqua frigida aut cū aqua endi. Item laudatur siru. de iuiubis. Item electuarium restauratiuū descriptū a Gordonio et multa alia restauratiua. Electuaria sunt descripta a practicis precipue a modernis de quibus esset longū dicere: sed inter cetera apud practicos modernos et excellentes viros laudat̃ vnū electuariū descriptum a Francisco de pedemontiū quod dicit esse expertū: et confert tam in ethica febrili q̄ in ethica senectutis. hec enim electuaria restauratiua iuuant propterea vltra hoc q̄ humectant etiam restaurant. vnde Auicē. vult q̄ omnes medicine que conueniūt in tali febre ethica sint frigide et humide et cū hoc nutritiue. Item in hac intentione multum confert lac humanū quod sugitur ab vbere: aut lac asininū quod apud aliquos magis commendatur propter humiditatē suaȝ et eius subtilitatē vnde faciliter trāsit in nutrimentuȝ et debet eligi asina iuuenis que sit in colore flaua propinqua partui per duos vel tres mēses et eius lac sit bone substantie qđ cognoscitur cū distillat̃ super vnguē aut speculū qd non extendit̃ versus latera: et dȝ nutriri asina ex herbis frigidis et humidis sicut endiuia lactuca et similibus. dosis eius sit incipiendo primo a pauca dosi vt Aui. dicit. ʒ. x. postea deueniēdo vsq̄ ad. xxx. Francisc' de pedemontiū incipit a quātitate. ʒ. iij. et postea ascendit vsq̄ ad. ʒ. iiij. aliqui a principio incipiunt a quantitate. ʒ. ij. et postea ascendunt vsq̄ ad lib. s. et ego do. ʒ. iij. vsq̄ ad. iiij. et dȝ dari stomacho ieiuno. et causa propter quā experitur in modica quātitate est q ne sequat̃ lesio corporis et sequat̃ feb. putrida. Signa aūt lesionis sunt: augmentum sitis angustia anhelitus et caloris recepti apparent. q̄ quidē accidentia quādo sciūtur tunc abstinendū est a lacte. et etiā est abstinendū ab eo vbi feb. putrida coniuncta fuerit sicut supra dictum fuit nisi lac esset factuȝ acetosum et esset prius extractū butiruȝ. Modus auteȝ faciendi lac acetosum est positus ab Auicen. capitulo de cura ptisis et debet sumi stomacho ieiuno et debȝ esse nouiter mulctū ab vbere ne corrumperetur. Ab extra vȝ inunctio facta ad dorsum cum oleo violato et istud cōmuniter est in vsu apud me. Itē laudat Frāciscus de pedemontiū quoddā cerotū qđ dicit esse expertū cuius descriptio videatur ab eo. Item confert epithima ad pectus frigi. virtualiter non tm̄ actualiter vt dicit Nicolus et debet administrari ante cibum vt Ras dicit loco superius allegato. laudatur ab auctore balneū ex aq̄ frigi. sed vt dictū est de mente Genti. in capitulo de cura putridarū in generali aqud modernos non est in vsu.

¶ Tertia intentio est ad dispōnes complicitas cum ipsa feb. quarum inter ceteras plurimum reperitur febris putrida. vnde in casu isto interdū oportet administrare solutiua que non conueniunt

In cura ethice vt ethica est cum sit inma
terialis sed ratione putride q̄ plm̄ cau
satur propter indigestionem ex qua ag
gregātur superfluitates multe que sunt a
corpore euacuande sed nō cū farmaco so
lutiuo forti propter timorē exiccationis
⁊ debilitatis virtutis:sed cū farmaco so
lutiuo debili ⁊ leui euacuandum est qua
lia sunt cassia māna mirabolani q̄ licet
sint sicci tm̄ laudantur ab Isaac: sed pu
to ꝙ debent esse permixti cū medicinis
lenitiuis dictis aut cum siru. violato.
¶ Quarta intentio est correctio accidē
tium coniunctoꝝ cū ipsa feb. ethica que
vtplm̄ sunt sicut sincopis fluxus ventris
⁊ tussis. vnde si fuerit sincopis curatur
dando aqua carnium hedi aut aliarum
car. laudabiliuꝫ suprascriptarū ⁊ permi
scendo succū de succo pomoꝝ macianoꝝ
⁊ similiū vtputa de succo granatoꝝ ⁊ cū
decima parte vini odoriferi. aut vt dicit
Sera. detur vitellus oui sorbilis ⁊ rore
tur facies sepe cum aqua ro. Fluxus ven
tris curatur exbibendo in potu lac ace
tosum a quo extractū est butirū. ⁊ sir ex
hibendo in potu trociscos de spodio cō
strictiuos vt dicit Rasis loco sepe alle
gato. Et vbi modo essꝫ ventris stiptici
tas lenatur venter cum manna aut cas.
aut cū deco. prunorum ⁊ similium: aut fi
at clistere ex brodio pulli aut vitell' ouo
rum cum zu. rub. ⁊ oleo vio. ⁊ tale cliste
re est singularissimum ⁊ ego frequenter
vtor habita intentione ad restauranduꝫ
leniendum infrigidandum ⁊ humectan
dum. Tussis curatur si fuerit sm̄ ꝙ plu
rimum contingit cōplicita cum fluxu vē
tris tunc detur sirupus mirtinus ⁊ tene
at sepe in ore diadragantum lambendo.

¶ De cura ethice senectutis.

Cura huius consistit in dua
bus intentionibus genera
libus quarum prima est cir
ca debitum regimen. secun
da est circa administrationē
medicinarum.
¶ Prima intentio aer debet esse calidus
⁊ humidus. ⁊ quomodo fiat satis dictū
est in capitu. de cura quartane. Cibi sint
cal. ⁊ humidi facilis digestionis velocis
descensionis a stomacho ⁊ facilis pene
trationis ad membra non habentes su
perfluam viscositatem oppillantē ⁊ sint
multi nutrimenti ⁊ isti sint sicut carnes
pulloꝝ ⁊ vitelli ouorum lac humanum
quod ab vbere sugitur aut lac asininuꝫ
lac enim multū ab auctoribus cōmenda
tur quod qō tm̄ debet esse decoctū cuꝫ la
pidibus fluuialibus ignitis. tale em̄ di
cit Auicē. esse vltimi nutrimēti. ⁊ carnes
suprascripte possunt preparari cum ali
quib' specieb' puta cū cinamomo: gar.
⁊ similibus vt iuuetur digestiua mem
brorum naturaliū vt stomachi ⁊ epatis.
vnde cibaria taliter preparata meli' di
geruntur ⁊ tales species laudātur a Ni
colo auctoritate Constantini. Potus sit
vinum debile subtile odoriferum non ni
mis antiquū ne corp' desiccet ⁊ sit pau
ce quantitatis ne nimis grauetur stoma
chus. Motus ⁊ quies. modicus motus
⁊ facilis ⁊ paulatine factus in loco ame
no est conueniēs. Somnus ⁊ vigilia. vi
tet vigiliā precipue superfluam quantū
potest ⁊ adhereat somno quoniā iuuat
humectando: non tamen fit nimis super
fluus. Inanitio ⁊ repletio. abstineat a fa
me ⁊ siti ⁊ ieiunio. sit tamen cibus modi
ce quantitatis ita ꝙ nō sumatur multa
quantitas cibi in vna vice sed partiatur
in multis vicib' ⁊ abstineat a coitu. Ac
cidentia animi. gaudeat ⁊ letetur ⁊ for
te aliqua ira conuenit vt dicit Nicolus
¶ Secunda intentio que est debita ad
ministratio medicinarū in ea conueniūt
medicine que calefaciunt incipiēdo sem
per a debilioribus ⁊ ascendendo ad for
tiores. medicine leues sunt sicut mel aut
mel rosa. fortiores sunt sicut zinziber cō
ditum. ⁊ ad hoc fortiores sunt sicut dia
muscus tiriaca ⁊ mitridatum. Ab extra
vero fiat inunctio ad ventrem cum oleo
masticino aut nardino. De his etiam q̄
per interius sumuntur laudantur, cliste
ria fctā ex decoctiōe capitū ⁊ pedū agni
pmiscēdo fecū ō cāomilla aneto ⁊ siīib'
⁊ decoquendo in dicta decoctiōe: postea

ponẽdo de oleo sisamino aut de amigda
lis dul. qñ dictũ oleum non potest habe-
ri. nam talia clisteria que sunt calida et
humida ⁊ restaurativa laudant̃ a Se-
rap. ⁊ etiã ab Avicen. ⁊ similibus cliste-
ribus ego usus sum in Augustino de bi-
scossis Papie ⁊ liberatus est. Laudãtur
etiã balnea facta cũ camomilla ⁊ simili
bus a Serapione positis ⁊ ego feci ad-
dere in dicto balneo de capitibus ⁊ inte
stinis agni ⁊ inveni multũ iuvare ⁊ mul
tum impinguare. ⁊ sic est finis ethice se-
nectutis.

¶ De cura febris pestilentialis.

Cura febris pestilentialis in
duabus consistit intentioni-
bus generalibus. Quarum
prima est circa debitã admi-
nistrationẽ vi. res. rebus non
naturalibus. Scḋa est circa administra
tionem medicinarũ conferentiũ in cura-
tione eius quãvis parum respiciat illam
iuxta doctrinã Avi. in prin. capl̃i signo
rum feb. huius dicens. Hec feb. est quie-
ta exterius conturbans interius secun-
dum plurimum perdominans.

¶ Prima intẽtio aer debet esse declivis
ad frigi. ⁊ potius ad siccum q̃ ad humi-
dũ ut resistatur putrefactioni aeris ⁊ ei⁹
malignitati. fiat ergo sic. roretur camera
aut locus habitationis ex aceto ⁊ aqua
⁊ precipue ro. ⁊ cũ sandalis ⁊ cũ campho
ra nisi vehemens esset instãtia vigiliarũ
aut multũ timeretur de prostratione ap-
petitus: que dispositio sepe contingit in
patientibus feb. pestilentialẽ in quo ca-
su vitãda tunc esset camphora iuxta pos
sibile qr deicit appetitũ. convenit etiã po
nere in camera de folijs salicũ ⁊ vitium
iuxta modũ positum cũ alijs capl̃is ma-
xime in capitulo de cura tertiane pure. ⁊
ut dicit Nicolus bonũ est qr infirmus
trãsportet̃ de una camera ad aliam odo-
riferã ⁊ postea camera rectificet̃ s̃m mo-
dum dictũ. Cibi debent esse facilis dige-
stionis ꝑpter debilitatẽ virtutis que cõ-
muniter contingit ꝑpter venenositatem
materie: ⁊ ideo debent esse tales ut pos-
sint bene digeri. unde cibi qui cõcedunt̃
in hac egritudine primo incipiendo a pa
ne cũ sit in cõmuni usu magis q̃ alij cibi
⁊ fere in omni egritudine debet esse pa-
nis de bona farina ⁊ bene fermentatus ⁊
in quo tẽpore fermentationis ponat̃ pa-
rum aceti. Fercula sint sicut ptisana or-
dei ⁊ panatella prius bene lavando pa-
nem ter aut bis s̃cḋm modũ dictuꝫ alias
precipue in cura tertiane pure. Item lau
datur fere ab omnibus auctoribus medi
cine lac acetosum a quo est extractũ bu
tirum. Carnes que conceduntur sunt sicut
carnes hedi aut vituli aut vitule lactan
tis. Item carnes pullorum fasianorũ per
dicũ avium parvarũ ⁊ minutarũ: ⁊ debẽt
esse dicte carnes preparate assando ⁊ nõ
elixando: nec debent esse multũ pingues
⁊ unctuose. nam elixa ⁊ unctuosa vitari
debent quãtum possibile est ut dicit Ni
colus ⁊ debent esse preparate cum aceto
seu cum alijs rebus acetosis ut cum agre
sta sicut arantij aut limonũ ⁊ similium ⁊
debent comedi actu frigide. oẽs enim ci
bi ⁊ etiã potus ut dicit Nicolus debent
esse actu frigidi. Olera que conveniunt
sunt sicut blites endivia lactuca portula
ca cicorea ⁊ acetosa precipue. ⁊ ista etiaꝫ
cõveniret preparare cũ rebus dictis ace
tosis. concedunt̃ etiã vitelli ovorum simi
liter preparati cum aceto ⁊ alijs rebus
acetosis dictis ut vult Rasis in divisio
nibus. Fructus qui conceduntur sunt sicut
limones pruna arantia succus citri gra
nata muza aut acetosa pruna mediocri
ter matura. Ista tamẽ debẽt sumi in mo
dica quãtitate ⁊ sepe nisi aliquod accidẽs
impedierit ut dicit Franciscus de pede
montium. Potus sit aqua ordei actu fri
gida ⁊ cũ succis predictis ut granatorũ
⁊ similiũ ut dicit Frãciscus de pedemon
tiũ: et ut dicit sint in quãtitate multa ne
eorũ paucitate inflãment et sitim augeãt
nisi fuerit qḋ prohibeat. Itẽ ut dicit Avi.
convenit acetum mixtũ cũ aqua frigida.
Item aqua frigida multa ⁊ subito bibi
ta in una vice aut in pluribus vicibus il
la eñ ut dicit est iuvativa valde. pauca
aũt frequẽter bibita fortasse nocet ⁊ est qr
excitat caliditateꝫ et non extinguit sicut
facit aqua plurima: tamen ut puto hoc
debet intelligi ꝙ datur aqua in multa
quãtitate ratione medicine non autẽ ra

tione potus permixti cum cibo quoniaȝ talis aqua in multa quãtitate exhibita sua grauitate faceret descendere cibum indigestum. Conceditur etiã vinum granatorum cum aqua veri frigoris a Guilielmo in practica sua. conceditur etiam a Rasi vinum album odoriferum cui sit admixtum quintupluȝ aque frigide dulcis. ⁊ hoc in diuisionibus. Franciscus de pedemontium dicit ꝙ vinum debet esse album acerbum permixtuȝ ſm ꝙ exigit dispositio feb. ⁊ tolerat dispositio stomachi. ⁊ vbi non reperiretur vinum albũ dicit Nicolus ꝙ loco eius posset dari vinum rubeum ponticũ ⁊ odoriferum. Motus ⁊ quies quiescat eger ⁊ nõ moueatur quantũ possibile est ne necessitas attrahendi aerem malũ pestilentialẽ augeatur. Somnus ⁊ vigilia. dicit Nicolus ꝙ debent vitare vigilias ⁊ pro posse dormiãt in loco odorificato nisi accidẽs ꝓfunditatis somni dormitioni cõtradixerit. Franciscus autem de pedemontiuȝ in hoc aliqualiter vr̃ aduersari Nicolo qꝛ dicit ꝙ parum dormiant ⁊ magis vigilent vt caliditas interior ad extrema trahaẽ. Sed pro concordia puto esse dicendũ ꝙ quilibet ꝓcessit cum estimatiua sua habendo cõsideratiõẽ ad virtutem etatem ⁊c. Inanitio ⁊ repletio. vitari debet repletio superflua. vnde Auicẽ. dicit ꝙ cibi multi sunt mali: qꝛ ex eis fit additio materie morbi. debet tñ se abstinere a fame vt vult Guilielmus qui etiã vult ꝙ omni die eger habeat lenitionẽ ventris. sint ergo cibi pauce quãtitatis in vna vice ⁊ cibetur pluribus vicibus in die naturali vt fiat malorum spirituũ regeneratio que est necessaria propter corruptionem festinã quam recipiunt. vñ spiritus non sufficiũt pro sustentatione virtutis. ⁊ ideo vt fiat eorum regeneratio necessarius est cibus in parua quãtitate vt dictũ est ⁊ facilis digestionis. ⁊ cogendus est patiens ⁊ inuitandus ad sumẽdum cibum. nam dicit Aui. ⁊ restaurẽtur ad comedendũ. i. inuitentur ⁊ cogantur. ⁊ postea subiungit. ⁊ plurimi eorum qui viriliter comedunt ⁊ violenter ⁊ si nõ appetunt absoluunẽ ⁊ viuũt. Accidentia animi. caueat a malis ⁊ suspectuosis passionibus animi ⁊ teneatur in spe bona cum gaudio ⁊ letitia ⁊ annunciatione rerum delectabilium ⁊ presentia dilectorum ⁊ etiã illorũ qui liberati sunt a pestilentia.

¶ Cura quantũ ad medicinalia cõsistit in sex intentionibus. quarum prima est alteratio caloris febrilis. scd̃a est cõfortatio membrorũ principaliũ maxime cordis ⁊ spiritus ⁊ eoruȝ depuratio. tertia est euacuatio materie peccantis. quarta est digestio ipsius. quinta est diuersio vaporũ a corde ⁊ pororum apertio. sexta est accidentium correctio.

¶ Prime due intentiones complenẽ dãdo in potu trocíscos de camphora cũ acetositate citri vt dicit Ras. decimo Alman. ⁊ quos trociscos etiã laudat Aui. ⁊ vbi non haberes acetositatẽ citri loco eius capiantur aliqui succi frigidi vt puta granatorum aceto. ⁊ similium. aut vt vult Auicẽ. detur cum aqua ro. Item ad hanc intentionem conuenit zucharũ ro. confectio triasanda. ⁊ ista debent dari a principio vsqꝫ ad finem. nam lȝ nõ conueniant stiptica a principio feb. putride vt vult Auicẽ. in. c. putridarum in generali in feb. tamen pestilentiali gratia exiccationis humiditatis superflue putrefacte aut apte putrefieri ⁊ gratia etiam putrefactionis membrorũ principaliũ ⁊ spirituum cõueniunt dicta stiptica. Idem dicit Nicolus ꝙ iste due prime intentiones nõ sunt postponẽde immo a principio vsqꝫ ad finem impleri debẽt quãtuȝ est possibile. Ab extra vero cõuenit epithima factum ex aqua rosata ⁊ aqua buglose cũ sandalis ⁊ in summa fiat sicut dictuȝ est in aliis capitulis ⁊ precipue in cura causonidis.

¶ Tertia intentio que est euacuatio materie cõpletur cũ euacuatione que debet eẽ eradicatiua nisi debilitas virtutis dissentiret: que vt plurimũ accidit in feb. pestilentiali ꝑpter venenositatẽ materie ex qua virtus debilitatur sed vbi virtus permitteret esse fiendã eradicatiua sicut est in materia furiosa fiat. sufficiat igitur cõsiderata virtutis debilitate eũo minoratiua nõ quidẽ parua sed sufficiẽs aut saltem quo ad bonam partẽ materie eradicet siue talis euacuatio fiat cũ flo. seu cũ

farmacia: ⁊ talis euacuatio debet fieri cū medicina respiciēte materiā propriā: ⁊ nō solū cum medicina leniente qđ satis Aui. dedit intelligere cū dixit. opȝ vt incipiatur in eo ad euacuandum. non dixit leniendum nec digerēduȝ. cōueniens est igitur euacuatio materie ꝓprie a prin. ⁊ non expectata digestione. Unde si materia fuerit sanguinea aut sanguini cōmixta fiat flob. ⁊ primo de basilica dextra deinde de sinistra iuxta doctrinam Auicen. vndecima tertij cap. de curatione egritudinum cordis in generali. nam flobotomia facta primo ex basilica dextra euacuat repletionem existentē circa cor. facta vero ex sinistra euacuat vapores existētes circa cor. debet tamē ante flobotomiam premitti clistere lenitiuū ex regula generali habita ab auctoribus medicine ⁊ precipue ab Auicen. qui vult ꝙ stante necessitate flobo. ⁊ farmacie. s. lenitiue premitti debet farmacia. scilicet lenitiua. ⁊ quia intentione habita ad leniendum clisteria sunt magis dilecta vt Aui. dicit cap. de cura putridarū in generali. ideo clistere lenitiuum primo premittendum est. Si vero materia fuerit alia a sanguine aut a sanguine separata tūc fiat euacuatio cū medicinis respicientibus materiā propriam que medicine tamen sint benedicte vt dicit Nicolus auctoritate Aulzoar. Unde in materia colerica fiat euacuatio cū reubarbaro ⁊ māna. Si vero fuerit materia flegmatica eūes cū agarico precipue qr attrahit materiam a membus spiritualibus. vnde Auicen. in de viribus cordis: cōnumerat agaricum inter medicinas cordiales. Si vero materia fuerit melancolica euacuetur cū sene polipodio epithimo aut mirabolanis indis. Et si materia fuerit adusta euacuetur cū reubarbaro ⁊ fumoterre ⁊ aqua casei. Et si materia fuerit mixta euacuetur cū sensitiuis medicinis ꝑmiscendo eas adinuicem ſm diuersitatem materierū mixtarū postea minorata materia deueniendū est ad aliam intentionem vt infra.

Quarta intētio est digestio materie que remansit post euacuationem minoratiuā ⁊ completur digerēdo digestiua diuersa ſm diuersitatē materie taliter tñ ꝙ quodlibet digestiuum recipiat acetum vt dicit Nicolus ⁊ etiā de alijs medicinis resistētibus putrefactioni de quibus dictū est supra. De digestiuis autem conuenientibus sunt sicut sirup' de acetositate citri ⁊ sirupus acetosus scilicet quem Franciscus de pedemontium ponit pro digestiuo ⁊ quem ego facio administrare fere in omni materia digerendo. postmodum digesta materia restat euacuare residuuȝ eius in totum vel ſm partem vt virtus ꝑmittit ⁊ necessitas exigit.

¶ Quinta intentio est diuersio materie ad exteriora que precipue videtur esse cōueniens vt vult Auicen. quādo patiens deuenit ad hoc vt hipocūdria eius tēdantur ⁊ extrema infrigidentur ⁊ prolongātur vigilie ⁊ sit permixtio mentis ⁊ videmus pectus ⁊ quod est supra ipsum eleuari: tunc aūt dicit necesse est administrare regimen trahens caliditatem ad exteriora cum fricationib' ⁊ calefactionibus ⁊ similibus vt diuertantur vapores qui retinētur in mēbus spiritualibus ⁊ alijs mēbris interioribus causantibus predicta accidentia.

¶ Sexta intētio est correctio accidentiū que rᵗ p̄s in cōiunguntur cū febre pestilentiali. ⁊ ista sunt sicut vermes propter fugam eorum a materia venenosa ⁊ ꝓpter eorum generationem ex materia putrefacta ⁊ corrupta. Item prostratio appetitus ꝓpter malas materias ⁊ corruptas in stomacho existentes. Item sincopis ꝓpter destructioneȝ ⁊ corruptionē spirituū a materia venenosa. Si igitur fuerint vermes fiat clistere ex decoctione sebesten. Itē detur decoctio de cornu cerui adusto qđ est multū vsuale precipue apud me. Item conuenit sorbire aliqđ aceti tēpore somni ex sententia Aui. caplo de signis vermium. Si fuerit prostratio appetitus fiat sicut dictuȝ est in cura febris flegmatice. Si fuerit sincopis fiat sicut dictum est in ca. de cura febris sincopalis. ⁊ sic est finis.

¶ De cura variolarum. ⁊ morbillorum.

Ura variolarum ⁊ morbillo
rum qui morbilli apud Aui.
dicuntur variole colerice cō
sistit in duabus intentioni-
bus generalibus. quarū pri
ma est circa debitam administrationem
in sex rebus non naturalibus. secūda est
circa medicinalia.
¶ Prima intentio in principio ⁊ ante ap
paritionem earum aer debet esse tempe-
ratus aut ad frigiditatem declivis ubi
inquietudo aut inflammatio esset vehe-
mens. cum autem apparere inceperint ⁊
similiter in processu eorū custodiend' est
patiens ab aere frigido ⁊ ingeniandum
est ut stet coopertus cum pānis precipue
coloris rubei maxime de scarlata. naʒ in
eis est proprietas extēdendi materias ca
lidas ad exteriora cuʒ frequenter aspiciā
tur. non sit tamē coopertura talis ꝙ gra
vet infirmū aut ipsum debilitet. sed illud
quod de aere calido dicit̄ cōvenire post
apparitioneʒ earū debet intelligi nisi pa
tienti acciderit tremor ⁊ sincopis ⁊ cum
magna inflammatione caloris febrilis:
quia tunc ponendus esset patiens in aere
frigido ut cor eius temperetur. Cibi sunt
diversificandi s̄m diversitatem temporū
morbi. nam in principio ante apparitio-
nem earum cōveniunt sicut lentes excor-
ticate ⁊ decocte cum aceto ptisana ordei
amilum lactuce cum aceto aut cum agre
sta portulace cucurbite. ⁊ in dicto tempo
re vitentur carnes ⁊ vitelli ovorum sorbi
lium donec feb. omnino mitiget̄ ut vult
Rasis vigesimo continentis: nisi ut dicit
Nicolus casus virtutis exigeret: quo ca
su tunc conceduntur sed preparentur cuʒ
agresta aut similibus acetosis. Potus
in dicto tempore scilicet principij ante ea
rum apparitionē sit sicut aqua ordei aut
iulep violatum aut rosa. ⁊ in summa con
veniunt cibi ⁊ potus dicti in cura feb. pe
stilentialis. tamē ante cibos dictos con-
venit preponere aliquos cibos lenientes
ut spinachia ⁊ similia ut exbibendo sicut
cas. ⁊ mannam ⁊ similia ut puta infusio-
nem prunorum. nam ut dicit Aui. oportet
ut in principio natura sit lenis. est enim
eius lenitio iuvativa valde sicut constri-
ctio est nociva valde ad hanc intentionē
scilicet lenitionem ventris. Ultra predi-
ctas medicinas singularissime valent ta
marindi qui multū ab auct. commēdati
sunt in hac cura in intentione evacuatio
nis ⁊ lenitionis vētris. ⁊ ꝑcipue ab Aui.
quia cum hoc ꝙ sunt lenitivi sunt etiam
extinctivi caloris ⁊ ebullitiōis materie
sedativi. post etiam earū apparitionem ⁊
in tempore declinationis feb. conveniūt
cibi temperati aut ad aliquam calidita-
tem declinantes: unde tunc conveniunt
carnes avium laudabilium ut pullorum
⁊ pullarum ⁊ similium. laudantur etiaʒ
tunc vitelli ovorum sorbilium Et potus
conveniens per tunc sit vinum album po
tius ꝗ̄ rubeum ut vult Nicolus quāvis
Frā. de pedemontiū videatur laudare ru
beum ego autem utor albo ⁊ adhereo in
hoc opinioni Nicoli quoniaʒ est magis
aperitivū ⁊ ceteris paribus minus cali-
dum: ⁊ sit permixtum cum aqua calida
cocta. vinum tamen ante earum appari-
tionem non debet dari si patiens potest
ab eo excusari ꝙ si non in dicto tempore
scʒ principij ante earum apparitionē sit
rubeum ⁊ stipticuʒ ut dicit Nicolus. post
etiā apparitionem dictorum morbilloruʒ
⁊ variolarum vitandi sunt cibi ⁊ potus
leniti. nam ut voluit Rasis. xx. cōtinētis
post eorum exitum nullo modo exbiben
dum est aliquid mollitivum: quia sepe in
fine morbi accidit fluxus ventris ut testā
tur aucto. medicine precipue Rasis loco
allegato ⁊ frequenter apud me visum est
in experientia. Motus ⁊ quies. motus tē
peratus ⁊ in aere temperato factus ⁊ ubi
non flant venti in principio morbi ⁊ simi
liter in declinatione convenit. ⁊ similiter
fricatio sub coopertura pannorum facta
quia poros aperit ⁊ vapores excludit ⁊
materiam ad exituʒ preparat ut dicit Ni
colus. Somnus ⁊ vigilia. somnus sit tē-
peratus ante apparitionē earū. sed quan
do incipiunt apparere minuat̄ somnus
propter causam notam ⁊ augeatur vigi
lia. Inanitio et repletio. vitetur repletio
superflua tam cibi ꝗ̄ potus et vitet̄ coi-
tus. Accidentia animi. vitetur sollicitu-
do, tristitia ira furor: licet forte aliqualis
ira parva post earum apparitionem non
esset illaudabilis: studeat tamē pro post

se gaudere.
¶ Quantum ad medicinalia cura consi
stit in quattuor intentionibus generali-
bus quarũ prima est ad cãz siue materiã
morbi. secunda est ad morbum. tertia est
ad accidentia applicata. quarta est custo
dia quorundam membrorum a nocumẽ
to eorum.
¶ Prima intentio que est ad causaz siue
materiam stat in tribus intentionib' qua
rum prima est ad equationem siue ad di
gestionẽ materie. secunda est ad euacua-
tionem eius. tertia est ad diuersionẽ ma
terie ad exteriora.
¶ Prima intentio prime intentionis ge
neralis que est digestio materie diuersifi
cari debet ꝫm diuersitatem temporũ mor
bi quãtum .s. ad principium eius .s. ante
apparitionem variolarum vel morbillo
ruz: ⁊ quantum ad temporis processuz ⁊
apparitionẽ earũ. nam ante apparitionẽ
earuz siru. digestiuus qui conuenit debz
esse ingrossatiuus materie facientis mor
bũ ⁊ prohibitiuus ebullitionis materie
vnde in casu isto sanguine existente subti
li ⁊ colerico vel in quo dominaẽ colera ⁊
proprie in morbillis ⁊ non existente ma-
teria furosa que possit expectare digestio
nẽ fiat digestio cũ infrigidãtib' et inspis
santibus sanguinem. in quo casu conce-
dit Auicenna. sirupum de dactilis ima
turis qui siru. apõ nos nõ reperitur. et iõ
vt puto loco eius potest exbiberi sirup.
de iuiubis aut de succo aceto. aut de ace
tositate citri. et isti duo sunt multũ vsua
les apud modernos practicos. potest ẽt
dari sicut sirupus de ribes aut sirupus
rosa. aut sirupus de granatis acetosis ⁊
cũz aquis conuenientib' vt portulace la
ctuce et similium. Si vero sanguis fuerit
grossus et etiam precipue ante tempus
apparitionis eorũ. in quo casu Francisc'
de pedemontium cõcedit decoctionẽ feni
culi et anisi. credo ꝙ loco istius decoctio
nis conueniret sirupus de bisantijs quo
ego cõmuniter vtor in casu isto ⁊ sine ace
to propter timorem fluxus ventris et ex
couationis intestinorum. Aque que pos
sunt permisceri cũ dicto sirupo sunt sicut
aqua endiuie feniculi et similium.

diuersificando eas in caliditate maiori
aut minori ꝫm diuersitatem corporis in
cõplexione eorũ. ⁊ scdm diuersitatem ma
terie in minori grossitie: ⁊ scdm diuersuz
gradum caloris febrilis. ⁊ in casu isto. s.
post apparitionem earum ⁊ eorum ⁊c. si-
militer in principio apparitionis eorum
⁊ earum laudatur ab Auicenna inter ce
teras medicinas vna decoctio q̃ est mul
tum in vsu apud practicos modernos ⁊
precipue apud me ⁊ que est secũda ab eo
posita ⁊ que vt dicit expellit caliditatez
a partibus cordis ⁊ prohibet pulsuz cor
dis ⁊ hoc facit expellendo materias ad
exteriora. hec tamen exhibitio prouocan
tium ⁊ aperientiuz debet fieri post flobo
tomiam si flobotomia expedit idest con-
sentiat particularia de flobotomia filda
vt virtus etas ⁊c. opz etiam precessisse le-
nitionem ventris vt dicit Rasis loco al
legato. debent etiam hec prouocatiua di
uersificari ꝫm intensionez ⁊ remissionem
feb. vt satis dictũ est. ⁊ scdz diuersam dis
põnem pororũ corporis in apparitione ⁊
constrictione eorum ⁊ ꝫz diuersitatez ma
terie in subtilitate ⁊ grossitie eius vt di-
cit Nicolus.
¶ Secunda intentio est euo que quãtũ
ad opus ⁊ intentionem medici debet esse
prima: qꝛ cum materia sit sanguinea aut
sanguini cõmixta ⁊ vt presupponiẽ apta
ꝑ flobotomiã euacuari: ideo ab ea incipi
endũ est nisi natura per se euacuet per na
res aut hemoroidas aut menstrua ⁊ stã-
tibus conditionibus requisitis ⁊ consen
tien. ad eam vt virtus etas ⁊c. ⁊ vbi non
posset fieri flobotomia ponanẽ sanguisu
ge ꝓprie in natibus spatulis ⁊ dorso vel
ponanẽ vẽtose sup spatulas cum scarifi-
catione. ⁊ hoc est magis vsuale ⁊ securi'.
Spatiũ vo tẽporis adqḋ possum' ꝑueẽire
ad faciendũ flobotomiã nõ põt punctua
liter assignari. nã Aui. dicit ꝙ spatiũ flo
botomie est vsqꝫ ad quartũ diem tñ ali-
quando fit in scdo die aut tertio aut pri
mo: iõ medic' dꝫ esse sollicit' ad floboto-
mandũ añ eoꝝ apparitionẽ qꝛ post eoꝝ ap
paritionẽ nõ ẽ flo. necessaria. Et eã Aui.
⁊ rasis ꝑ tũc prohibent nisi vehemẽs fu-
rit repletio et dominium materie super

fluentis. dicit Aui. tunc enim flobotoma
tur q̄titate q̄ exiccet. i. educat illud super
fluum ita ꝙ quare videtur velle ꝙ nō fi
at flobotomia magna ⁊ que flobotomia
videtur conuenire respectu cause antece-
dentis solum ⁊ non respectu cause con-
iuncte qui traberetur ad interiora: ⁊ il-
lud dicitur de flobotomia. sciꝫ. ꝙ stante
repletione conuenit flobotomia non ob
stante tempore apparitionis earum ⁊ re
spectu materie antecedētis. ideꝫ puto eē
dicendum de euacuatione cum farmaco
solutiuo respiciente materiam propriam
s. colericam ꝑmixtā cum san. ⁊ que ꝑ flo.
ꝑfecte euacuari non poterit. talis eūacua
cuatio debet fieri cū facilitate puta cum
manna tamarindis ⁊ similibus prout cō
cedunt auctores medicine. ⁊ ego multo-
tiēs deuenio ad exbibitionē. reu. in infu.
⁊ hoc fuit in magistro Carolo de caruis
ſſe phisici ducis orliēſis ⁊ a paucis dieb⁹
citra dedi in substantia filie parue Joan
nis de bilcossis ⁊ sic aliter operatus suꝫ
in alijs. Iter ceteras tñ medicinas laudā
tur tamarindi ꝑdicti quia cum solutione
sua sunt sedatiui acuitatis materie coleri
ce destructiui. ⁊ licet Rasis. x. al. di-
cat ꝙ summopere cauendum est post ap
paritionem variolarum ⁊ morbillorum
non detur aliud quod ventrem soluat.
hoc vt alia dixi debet intelligi nisi mate
ria sit superflua sicut de flo. dictum est. ⁊
sic etiam dicit Nicolus. vel alr̄ vt puto
posset respōderi ꝙ Rasis loquitur de so
lutiuo forti euacuando materiam exol-
uendo ⁊ hoc ꝑpter timorem fluxus qui
communiter accidit in ista egritudine vt
dictū est sꝫ cū medicinis leuibus non cō
uenit facere eūationē siue morbus fuerit
in principio siue in ꝓcessu post apparitio
nem variolarū ⁊ morbillorū ⁊ precipue
cū tamarindis. nam in pri. cōpetit talis
eūo cum medicinis leuib⁹ ⁊ lenitiuis ad
educenduꝫ mās feculentas intestinales
⁊ ad mollificādū venas primas. i. meserai
cas. ⁊ in ꝓcessu ad educēdū mās que re-
manserunt ⁊ non potuerūt ꝑfecte eūari ꝑ
flo. vt statim dictū est. nō existēte vero ma
teria suꝑflua nullo mō cōpetit eūo cū me
dicinis fortib⁹ nec ēt leuib⁹ in ꝓcessu post
earū apparitionem ita ꝙ ēt protūc cessā
dū est ab oī euacuatione. ita ꝙ ēt a cliste

rijs vt dicit Nicolus q: talia eūantia di
uertūt materiā ad cōtrariū. ⁊ hoc puto
esse intelligendū nisi ventri stipticitas cō
iungeref qđ rarissime accidit: immo vt
plurimū cōiungif fluxus ven. quapropter
ter in dicto tēpore. s. apparitionis earum
abstinēdū est ab inunctionibus ⁊ empla
stris vt dicit Aui. Et similiter intelligē-
dū est de oppillationib⁹ vt volūt auc. me
dicine ⁊ ꝑcipue Auic. ⁊ hic modus cura
tionis obseruatur precipue apud practi-
cos modernos.

¶ Tertia intētio siue vltima prime inten
tiōis generalis que est diuersio materie
ad exteriora completur per administra-
tionem rerum calidarū. s. aeris cali. aut
saltem ad cal. decliuis ⁊ cum inspectio-
ne rerū ru. ⁊ cum medicinis ꝓuocantib⁹
de quibus supra dictum est maxime cum
d. facta ab Auicen. que est descriptio se-
cunda de qua facta est mētio in digestio
ne materie. Ad hāc intentionē valent
ventose cum scarificatione quas vidi ali
qñ ꝯferre multū maxime in domino An
tonio de barachijs. ⁊ Aui. laudat odora
re crocum sꝫ hoc nō est in vsu. ⁊ in hoc tē
pore appitionis variolarū ⁊ morbillorū
ꝓhibendus est patiēs ab oī re repellente
materiam ad interiora ⁊ oppillāte: ⁊ iō
Aui. ꝓtūc ꝓhibet dictorū administratio
neꝫ que qñqꝫ fit in feb. maxime acuta vt
puta ad dorsū cū oleo vio. maxīe i pueris
vt dictū fuit de mēte Gen. super cap˚ de
cura putridaꝝ in generali: ꝓpter quam
cām in tpe appitionis coꝝ ꝓhibeo semꝑ
administrationē epitimatum suꝑ mēbra
principalia que communiter in febribus
administrari solent. nō in administratio
ne ꝑdictarū medicinaꝝ est timor de subi
ta cōstrictione anhelit⁹ ⁊ de malo fluxu
vētris ⁊ de mictu sanguinis vt vult Aui.
⁊ similiter Rasis. xviij. continētis.

¶ Secūda intentio principalis q̄ est ad
morbū. s. ad variolas post complemētuꝫ
apparitionis earum in casu isto quinqꝫ
sunt habēde intentiones quibus parum
aut nihil fere eget morbilli. Quaꝝ ꝑma
ē maturatio earum. Secūda post earum
maturationē apertio earuꝫ. Tertia post
apertionem earum exiccatio si fuerint
magne: quia si fuerint parue necessaria
non est talis exiccatio. Quarta est vt sub

neniatur vlceri succedenti. Quinta et vltima est curatio vestigiorum earum et concauitatis earum.

¶ Prima intentio que est maturatio cum pertranseunt septimam diem vt vult Aui. et in nona die non complete maturantur oportet quod artificialiter prouideatur quod fit faciendo decoctionem caricarum passularum enucleatarum dactilorum pinguium et cum dicta decoctione fomentando eas. est et alia decoctio scilicet maluarum altee fenugreci feminis lini et similium: aut vt voluit Ras. xviij. conti. suffumigetur facies in locis variolarum cum aqua cal. in qua de cocta sit camomilla. et ego alias feci fieri istam. d. in qua infundebantur petie lini et superponebantur locis variolarum nam vltra iuuamentum maturationis sequebatur iuuamentum sedationis doloris earum.

¶ Secunda intentio que est eruptio earum post maturationem vbi a natura non rumpantur tunc vult Aui. quod hoc fiat artificialiter vt cum acubus aureis pungendo in duobus aut tribus locis et auferatur ab eis humiditas fluens cum coto et leuiter ipsum applicando sine violentia et compressione. aut loco puncture dictarum acuum incidantur forpicibus vt quidam faciunt remouendo modicum de pelle earum ne remaneat in eis materia putrida sed tota ab eis effluat absque expressione: et hoc frequenter vidi facere et talis eruptio solum habet fieri in magnis quia parue solum indigent exiccatione materierum post earum apertionem cum remanentia multe humiditates et sordities etiam exiccatione indigent.

¶ Tertia intentio que est exiccatio earum fieri pot multis modis primo cum aqua salis in qua est virtus croci vt dicit Aui cen. Item cum aq. d. tamarisci lentium et ros. in qua aqua infunditur cotum ponatur super eas. hoc enim maturat et exiccat vt dicit Auic. et eas cadere facit cum velocitate. talis enim exiccatio vbi fuerit variole magne non debet fieri ante maturationem sup. et apertionem quia tunc vehementer augeret dolorem vt vult Ras. loco allegato. scilicet xviij. conti. Item ad hanc intentionem exiccationis suffumigatio facta ex tamarisco est iuuatiua valde vt dicit Aui. Item si fiat cum oliuarum folijs desiccat eas vt dicit Rasis loco preallegato. Alius modus exiccationis vt vult Auic. fit per dormitionem patientis super farinam croci milijsa be et ordei. et melius vt ista ponantur implendo culcitram que sit rara ex predictis rebus vt penetret eorum virtus. et quando querimus exiccationem prestunc vitandum est oleum quia est malum vt dicit Aui. quia prohibet exiccationem. verumtamen facta conuenienti exiccatione vbi cortex variolarum esset fedus quam remansisset desuper in modum escare inunctio multotiens facta cum oleo communi tepido cum modico croci videtur esse conueniens. et hoc remedium ponitur a Rasi. x. Alman. et ego pluries feci hoc administrare et vidi conferre et sedare dolorem: et debent prohiberi patientes ne scalpent se ne remaneant vestigia rupta et concauitates vt dicit Nicolus que si remanserint remoueantur secundum modum statim dicendum.

¶ Quarta intentio. s. vlceris curatio fit cum vnguento facto ex cerusa et albumine oui et oleo ros. aut cum vnguento de cerusa et litargirio vt dicit Aui.

¶ Quinta intentio. s. vestigiorum et concauitatum curatio. ad vestigia remouenda conuenit aqua sublimationis pedum vitulorum radicum serpentarie et florum fabarum cum aqua rosata aut aqua limonum aut citrangulorum: etiam conuenit vt dicit Nicolus et multa alia sunt ab auctoribus medicine posita precipue ab Auicen. et a Franc. de pedemontium tam simplicia quam composita de quibus esset prolixum narrare. Ad concauitates eorum remouendas dicit Fran. de pedemontium quod si remanserint non replebuntur quia vlcerauerunt interiora. s. cutem et mirach: que cum sint de radicantibus membris. s. spermaticis non restaurantur. Nicolus tamen ponit regimen dicens quod adiuuat regimen impinguantium et inunctio facta ex carne testudinum marinarum ad vstarum et subtiliter tritarum et mixtarum cum oleo.

¶ Tertia intentio generalis quam est circa correctionem accidentium coniunctorum cum variolis et morbillis et licet plures sint quam predicti coniungi de quibus esset prolixum narrare tamen tangentur solum ista quam vt plurimum euenire solent et de

quibus cura magis est adbibenda. que accidentia sunt sicut inflammatio caloris febrilis. sincopis fluxus ventris punctio in plantis pedum aut in palmis manuum. Si igitur fuerit inflammatio ita quod non obstante dimissione rerum calefacientium tam intus quam extra tempore apperitionis earum et ista inflammatio non minoratur immo potius augetur postquam feb. cessauit sed iterum redit sicut prius in quo casu tunc redeundum est ad flo. scilicet basilice aut vene cõis aut saphenarum. Si fuerit retentio hemoroidarum aut menstruorum et ad administrationem infrigidantium sunt sicut dictum est supra et inter cetera siru. vio. est vertis in casu isto. Si fuerit fluxus ventris dentur trocisci de spodio cum seminibus acetose et de similibus vt dicit Rasis in diuisionibus. Si fuerit sincopis curetur sicut dictum fuit in cura febris sincopal. Si fuerit punctio plante pedum aut palme manuum ponantur dicta membra assidue in aqua calida, vt dicit Nicolus et ego vidi multum conferre.

¶ Quarta intentio generalis est quorundam membrorum custodia ne ledantur aut si aliqua ex eis fuerint lesa eorum lesio remoueatur que sunt sicut oculi sicut sepe accidit ne scilicet incurrant obtalmiam aut aliquod vestigium malum in oculis propter quod frequenter visum fuit aliquos amisisse visum. Est etiam custodiendus eger ne incurrat squinantiam aut vlcus in meri aut aliquam aliam malam egritudinem in dictis membris. etiam nares quandoque vlcerantur. Item pulmo et membra pectoris ne patiens suffocetur aut ptisim incurrat vel aliquam aliam malam egritudinem. Si igitur timeamus de lesione oculorum omissis multis aliis medicinis ab auctoribus medicine positis precipue ab Auicen. conuenit administrare aquam ro. in qua sit infusum sumach. hoc enim remedium a multis auctori. medicine est maxime laudatum precipue a Rasi et ab Aui. et ego vtor aliquando hoc medicamine et sepe vtor aqua ro. siue sumach et facio ponere de zucharo candido nec vsque nunc sum vsus alio medicamine ad istam intentionem et facio distillare ad intra oculos cum coto infuso in dicto medicamine et postea ponendo liquorem ad intra oculum aut cum penna de plumis. Ad guttur fiat gargarisma cum diamoron et aqua ro. et hoc est in vsu. aut cum succo granatorum: et hoc est etiam vsuale et medicamen satis delectabile de quo cõiter vtuntur principes. Et vbi in gutture esset dolor aut excoriatio eger non gargarizet sed vt dicit Nicolus potius paulatim sugat de dicto medicamine. vnde Auicen. dicit quod quando patiens conqueritur de dolore quod tunc lambat de rebus eorum scilicet aliud post aliud ad nares ne vlcerentur. Auicen. laudat vt extra fiat epithima super nasum quod sit factum ex aqua decoctionis rosa. sandal. al. et rub. etiam conuenit de dicta decoc. ad intra nares ponere. Item odorare acetum solum et est multum iuuamentum vt dicit Aui. et vbi nares essent vlcerate conuenit cerotum factum ex oleo vio. diadaganto et cera vt dicit Rasis. xix. continentis. Pro pectore et pro pulmone ne ledantur laudatur loch factum ex lentibus quod non est in vsu: sed loco eius conuenit diadraganthum vt ponit Nicolus et quo ego sepe vtor. Et sic est finis de cura febrium ad laudem Dei et gloriose virginis Marie. Amen.

FINIS.

¶ Celeberrimi tempestate sua Cesaris Landulphi: cuius doctrina in florẽti Ticinensi achademia iamdiu refulsit: de curis febrium opusculum.

¶ Cura tertiane pure.

No cura recte fienda in tertiana pura primo scꝫ ponet regimen sex rerũ nõ naturalium. secundo ponet regimen medicinaliũ facientiũ ad eandẽ curã.

¶ Incipiendo primo ab aere qui debet esse fri. laudatur vt camera sit locus terraneus ꝛ nõ posita ad intra duos solarios. In mane aer expellatur qui sit tempore noctis inclusus cũ flabellis ꝛ pannis. ꝛ si fenestre respiciant versus septemtrionem vel versus orientem aer tunc est purior prout est sententia Auicenne secunda primi capitulo de causis aeris. camera aspergatur sepenumero cum aqua frigida aceto ꝛ aqua rosa. camera sit mũdata a superfluitatibus. sternantur folia salicum ꝛ vitis ꝛ nenufaris ꝛ rosarum. sed non teneatur in camera in qua manet infirmus cathedra in qua egeritur. aut si tenetur non remoueatur fetor cum herbis calidis. Cibi sint frigidi ꝛ humidi vt lactuca portulaca borago endiuia buglosa acetosa. panis sit isusus i aqua frigida ꝛ exprimatur bis aut ter. Conuenit ptisana ordeacea iuxta sententiam Hipocratis laudatur superomne genus ferculi. Si potest abstineat a carnibus: ꝛ si non potest eligantur carnes facilis digestionis vt carnes pullorum aut vitulorum ponendo in ventre pullorum semina frigi. aut lactucam agrestã: ligentur omnia in petia aliqua. Carnes vituli alteri cum succis frigidis. In declinatione conueniunt vitelli ouorum prius in aqua infusi ꝛ decoquãtur in aqua ꝛ aceto. Pisces petrosi prius elixati ꝛ postea assentur ꝛ superaspergantur cum succo arangiorum vel limonum. Potus sit vinum albũ pauciferũ ꝛ nõ vinosuꝫ versus declinationẽ misceat cũ aqua cocta simplici. In principio aut statu bibãt aquã ordei ꝛ aquã zuchari que nõ solũ extinguit sitim sed etiã abstergit. si nõ vellet cõtentari solo potu aque detur de vino albo aut cisolo. ꝛ si iste hꝫ stomachũ forteꝫ ita ꝙ non percepit acetosationem det cũ aqua ordei. Si autẽ acetosetur detur cũ aqua cocta simplici. Somnus extra paroxysmũ conuenit qꝛ infrigidat ꝛ humectat. multe vigilie cauẽde sunt. tempore paroxysmi nõ dormiãt. in declinatione cõuenit. sed in corporibus multe sensibilitatis apud statũ cõuenit ꝑut est sententia Aui. c. de cura putridarũ in generali. dormiat super matarario aut super lecto sub quo sint pelles aut lintheamina duplicata. Motus laboriosus nõ conuenit qꝛ inflãmat. quies magis conuenit. vtantur dieta tenui ꝛ nõ se repleant ꝑut Hippo. scdo affo. Corpora nõ pura ꝛc. nõ tñ famẽ tollerare dñt detẽ vnus bolus lactuce vel aliquid sile. Accñtia animi. caueãt ab ira furore ꝛ rixa. gaudiũ sit tẽperatũ habitet cũ personis sibi gratisꝛ paucis.

¶ Quantum ad medicinalia in principio inspiciatẽ vrina si fuerit ignea citrina ꝛ subtilis. Sed si fuerit satis grossa cum rubedine clara ꝯsentiente virtute ꝛ alijs flobotometur ex vena cephalica. Sed si sentiret magnam inflammationem in hipocundrio dextro conuenientior flobotomesset ex basilica lenitiuo prius precedente vt. Re. decoctionis maluarum matrum violarum lib. ſ. cassie nouiter extracte. ℥. ſ. olei viola. ℥. iij. pul. zuchari. ℥. se. salis communis. ʒ. ij. sequenti die post flobotomiã detur lenitiuum per superius vt. Re. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. tamarindorum si infirmus non habeat stomachum debilem. ʒ. iij. cum zucharo fiat bolus. Si timeremus debilitatẽ stomachi damus. ʒ. x. cassie. Si in forma potabili. Re. cas. ʒ. x. dissoluatur cum decoctione communi cui addatur paruꝫ sirupi violati. Transeundũ est postmodum ad digestiua nõ neglectis clisteribꝰ vt. Re sirupi acetosi. s. ℥. ſ. sirupi de endi. ℥. se. aquaꝝ lupulorũ en. ꝛ bug. añ. ℥. ſ. misce. Endiuia hꝫ ꝓprietatẽ cũ epate. lupulus

mundificat sanguinē. bug. cum corde. & ideo in omnibus sirupis administranda est buglosa. Alij sirupi sunt sirupus violatus sirupus de oxizachara. Et si timeremus excoriationē intestinorū cū acetoso admiscemus sirupū violatum. Et si infirm⁹ habet debilitatē stomachi aut egritudines pectoris: daremus loco sirupi acetosi sirupum de endi. post sirupū acetosuȝ danda est aqua ordei. post sirupos apparenti signo digestionis danda est medicina solutiua vt diafenicon diapru. solutiuū. electuariū de succo ro. electuarium rosatū Mesue diamāna: cuius descriptionem ponit Mesue & in vsu nō habetur. etiā de psillio qđ etiā nō est in vsu. diafe. nō solū euacuat colerā sed flegma. & licet tertiana sit pura dandū est tñ qr non euacuat a remotis quia per indigestionē multiplicatur in stomacho & in meseraicis flegma. Compositio. ℞. diapru. non. s. ℥. ß. diafeni. ʒ. ij. electuarij ro. Mesue. ℥. j. ß. misce. & cum decoctione cōmuni fiat potio. cui addātur sirupi vio. ℥. j. qr ista solutiua inflāmant. Sed si sit diues. ℞. reubarbari. ʒ. iij. spice par infundantur in aquis endi. & bug. an. quantū sufficit. cui addat manne. ℥. j. assumatur in hora frigidiori diei & post sex ho. assumat. ℥. ij. aque ordei cum zucharo & post horā detur prandiū leue. Sequenti die. ℞. sirupi violati. ℥. j. ß. ex infusione rosarum siccarū. Si intendimus maiorem cōfortationē & precipue quādo euacuatio fuisset multa: facta euacuatione fiat intentio remotionis male cōplexionis vt. ℞. diarodon abbatis aut descriptione cōmuni aut cōfectio triasan. ʒ. j. per horas tres ante cibum cum aquis endiuie & cicoree. Epithima. ℞. aque endiuie. ℥. viij. aque rosate. ℥. ij. aceti. ℥. j. triasandaliū spodij subtiliter incisorū an. ʒ. ß. infundantur panni aliqualiter calefacti in manu & applicāda sunt per horas duas ante cibum tempore febris versus declinationem. ℞. diabuglosati diaboraginati an. ℥. j. cū tribus folliculis auri fiat mixtura q̄ administret cū aqua buglose.
¶ Pro prouocatione somni. ℞. foliorū salicum vitis lactuce an. M. j. flo. aneti. M. ß. aneti flores a proprietate prauocant somnū. capitū papaueris albi grosso modo combustorū numero septem. & post cibū per horā cū dimidia recipiat infirmus fumū eleuatum. Si ista nō sufficiunt detur. ℥. j. se. sirupi de papauere cū aqua simplici. aut fiant vnctiones cū vnguento populeon aut oleo neufarino.
Pro extinctione sitis colluatur os cum aqua frigida aut teneat in ore de damascenis.

¶ Cura tertiane continue.

Cura hec complet cū intentionibus iam dictis in cura tertiane interpollate pure & cū eisdē medicinalibus: sed fortiores sunt iste intentiōes in cōtinua q̄ in interpollata. Primo est fortior intentio ad infrigidandū: qr in ea est maior flāma & incendiū maius: & ideo oȝ aerē esse frigidiorē habitādo in camera frigidiori in qua sternant multa folia frigida vt salicis & vitis & nenufaris & aspersio aque cuȝ multa aqua frigida & cū notabili quātitate aque rosate infundendo etiā lintheamina in aqua frigida que appendant ad parietes camere & sepe cū flabellis renouet aer aperiēdo fenestras & hostium in ortu solis vt nouus aer frigidus ingrediat. Cibi sint frigidiores & similiter potus &c. ideo conuenit maior quātitas lactuce portulace cucurbite cū aceto vel agresta. Conuenientior erit ex bibitio magne quantitatis potus aque frigide & magis debemus studere ad subtiliationē diete propter morbum esse acutiorē. & omnino dimittatur vinum: qđ si concedat sit valde pauce quātitatis temperatum cū multa aqua recenti non cocta si fuerit boni fontis: quoniā aqua p decoctionē remittit in sua virtuali frigiditate. sed vbi dubitamus de nimia eius mora in stomacho; quia aqua frigida plus figitur & cocta citius labitur: tunc temperetur vinum cum aqua cocta que actualiter sit frigida. Carnes dimittantur si possibile est. & si dentur sint multū alterate ad frigidum cum agresta succo limonum non salsorum vel aranciorum aut vino granatoruȝ faciendo gelatinas

ꝛ alia cibaria cū rebus frigidis. Fortior
est etiā intentio ad digerēdū qꝛ materia
faciens cōtinuā est inobedientior virtuti
cuius signū est: qꝛ materia interpollate
expellit extra venas faciēs continuā nō
ideo si interpollate semel exbibet bis vel
exbibebimus siru. aceto. in maiori dosi
aut aliū sirupum. Intentio prouocandi
vrinā etiam est fortior in cōtinua: qꝛ san-
guis vnctuosus est ꝛ plus infectus ꝛ est
maioris quātitatis. ꝛ ideo vbi interpol-
lata sufficiebat aqua ordei subtilis vel
decoctio quattuor seminū cōmuniū fri-
gidorū: in cōtinua vtemur sirupo aceto.
simplici cum decoctione radicis endi. mi
scendo lac quattuor seminū cōmuniū fri
gidorū vt. ℞. siru. acetosi. s. ℥. j. ß. aquaꝝ
endi. lupulorum ꝛ bug. añ. ℥. j. vel emul-
sionis suprascripte. ℥. iij. ꝛ ista prouoca-
tio cōuenit quādo alique precesserūt leni
tiones. Intentio in lenīēdo ventrē est for
tior: qꝛ feces sūt magis exiccate ꝛ maior
timor de raptu colere versus suden ꝛ ꝑ cō
sequēs de frene. Maior quātitas folioꝝ
matrū vio. cū maiore quātitate olei vio.
ponentur in clisteri vt. ℞. fol. mal. M. j.
matrum vio. M. ij. cassi. nouiter extracte
℥. j. que dissoluatur in decoctione supra-
scripta olei vio. ℥. iiij. Per superius. ℞.
cassi. nouiter extracte. ʒ. vj. tamarin. ℥. ß. si
mul tapellētur ꝛ cū zucharo fiat bolus.
In forma potabili. ℞. diapru. non. s. ℥.
ß. cas. ʒ. vj. cum decoc. prunoꝝ tamarindo
rū fiat potio. a medicinis solotiuis maxi
scamoneatis caueamus quantū est possi-
bile. Et si necesse est euacuamus cum me
dicina solutiua eo ꝙ natura nō tenet cri
sim facere vt. ℞. reubar. ʒ. iij. minutim in
cisi infundatur in aqua endi. ꝛ lupulorū
añ. quantū sufficit ꝛ post. xij. horas fiat
fortis expressio in qua dissoluatur māne
℥. j. aut diapru. non solu. ℥. ß. ꝛ si non esset
copia reubarbari fiat vt infra. ℞. mira-
bo. citrinorum. ℥. ß. aut. ʒ. vj. contundant
ꝛ infundantur in aquis endi. ꝛ lupulorū
añ. quantum sufficit cum modico passu.
aut gummi arabici ꝛ post. xx. aut. xxiiij.
horas fiat leuissima expressio olei. adda-
tur diapru. non. s ℥. ß. sirupi violati. ℥. j.
ꝛ fiat potio. In die sequenti exbibeatur
iste sirupus. ℞. sirupi rosa. ℥. j. ß. aquarū
endiuie. ℥. ij. buglo. ℥. j. De sloboto. fiat vt
dictum est in cura precedenti. Epithima
vt infra conuenit. ℞. aque rosa. ꝛ acet.
añ. ℥. ij. aque endi. ℥. vj. sandal. omnium
coral. al. ꝛ rub. subtiliter puluerizatoruꝫ
añ. ʒ. j. ligni aloes ꝛ gariof. añ. ℈. j. cāpho
re grana. iiij. croci. ℈ ß. vini albi. ℥. j. mi-
sce ꝛ fiat epithima pro corde. Epithima
pro epate ꝛ vnctio pro renibꝰ ꝛ decoctio-
nes somnifere ꝛ reliqua talia fiant sicut
dictum est in cura immediate precedenti

Cura tertiane non pure.

Onsequenter dicendū est de
cura febris tertiane nō pure
que causat ex putredine cole
ꝑmixte cū flegmate. ꝛ dicitur
tertiana nota maioris fame
vel causat ex admixtione melancolie cuꝫ
flegmate que raro euenit ꝛ dicit minoris
fame: qꝛ fit hec feb. frequētius a colera ꝑ
mixta cum flegmate ꝓpter multitudinē
eius ꝛ viscositatē ꝙ ambo faciunt flegma
faciliter permisceri cū colera ideo de ista
principaliter ponet cura quēadmodum
ponit Aui. ꝛ primo ponemus succincte
regimen sex rerū nō naturalium. secūdo
ad medicinalia deueniemus. Eligat pri-
mo aer tēperatus. ꝛ ideo bonum est ha-
bitare in camera situata inter duo sola-
ria in qua frequenter: ꝛ maxime in mane
remoueatur aer expellendo aerem vapo-
rosum retentū tempore noctis ꝛ nō opor
tet sternere folia plantarum frigidarum
neqꝫ opꝫ multū facere irrorationem cum
aqua frigida ꝛ aqua rosata sed debet te
neri camera purgata ꝛ [illegible]ene mūdificata
a sorditiebus ita vt aer [illegible]t boni odoris ꝛ
non fetidi: ꝛ ideo pōt su[illegible]fumigari aliquā
tulum cum sandalis citrinis ꝛ modico
corticum granatoꝝ vt. ℞. sandalorū ci-
tri. ʒ. ij. corticum citri puluerizent ꝛ infri
gidentur cum modico cere vel laudani ꝛ
fiant formule similes lupinis quarū vna
proijciatur sup carbones ignitos in ma-
ne et eleuabitur fumus boni odoris: qui
fumus modico tpe in camera retineatur:
remanebit iste aer boni odoris. ꝛ erit cō-

C

fortatiuus cordis. Cibi sint tēperati quales sunt carnes pullorū bedoruz vitulorum castratorū iuuenum perdicum fasianorū et auiū paruarū degentiū in vineis et pratis. Fercula sint far panis tritus cū quo post eius decoctionem misceatur vitellus oui recētis qui prius sit alteratus in aqua p duas boras vel tres ante. Similiter panis de semula recenter et decenter coctus infusus in brodio carnium supraascriptarū. Inter olera laudatur blitis buglosa borago. Uitent oēs pisces. vtantur cappar. conditis cum aceto et modico vini cocti. vtantur brodio cicerum ru. potest concedi brodium caulium nō multum decoctum. Uinum sit album nō potens vel viuidi coloris mixtum cuz aqua zuc. ita vt sit vna pars vini et due partes aque. Et licet Aui. vituperet cibationem fieri ea die in bac febre ideo sm eū solum in die quietis et alio die nō. et boc sit sumpta tā indicatione a paroxysmo qui multum prolongatur in ista febre. sumpta tā indicatione a consuetudine moderni temporis laudo q in die quietis bis cibetur in die autem paroxysmi cibetur semel bora magis quieta vt in declinatione vel bora quietis in eadem die si baberi poterit cibetur tamen patiens magis sobrie in die afflictionis q in die quietis. Dandum est enim aliquid consuetudini vt fuit sententia Hippocratis in isto affo rismo. Et quibus semel aut bis aut amplius etc. Fuit etiā sententia eiusdem in secundo regiminis acutorum. Et non permittas venas inaniri quod dictum sm cōiter exponentes intelligit de morbis cronicis. sed qz bec febris est cronica igit etc. Canon tamē est obseruādus. s. q quādo intendimus cibare egruz cibemus taliter q inter tempus cibationis et tēpus paroxysmi sit spaciū quinq aut sex borarū. Circa somnum et vigiliā breuiter dicitur sicut de alijs dictuz est supra q in declinatione paroxysmi conuenit somnus maxime apud statum in corporibus delicatis. in alijs. tempore paroxysmi dimittat. in die quietis sit somnus equalis vigilie. Circa motū et quietem laudatur q in die quietis deambulent leuiter per cameram si possunt; et fiant fricationes in mane cum pannis tepidis incipiendo a coxis trabendo versus inferiora deinde ascendēdo ad bumeros et ad brachia deueniendo ad partes pectoris et bipocundriorum. et bene perspice si babeat ventrē et bipocūdria tractabilia. vbi si essent tensa fortior requireretur fricatio. deinde cum oleo de spica et de camomilla fiat inunctio circa partes istas et tandē reuertendo cum istis fricationibus ad coxas et ad crura. De inanitiōe et replethione satis cōstat q grossior cōpetit ei dieta q in tertiana interpollata vel cōtinua lz versus statū sit magis subtiliāda q in alijs temporibus. In accidentibus animi fiat vt dictum est supra.

¶ Deueniendo igitur ad medicinalia cū primo occurrit infirmo inspiciatur si vrina sit rubea et grossa: tunc alijs consentiētibus fiat flobotomia ex basilica dextri lateris: vel ex nigra si basilica baberi nō possit premisso tā clisteri lenitiuo summo mane in die quietis et minime acuto. Sequenti die exbibeatur sirupus ad digestionem materiei vt infra. Rx. siru. ace. ℥. j. mell rosa. colati. ℥. ß. aqua end. lupu. et bug. aā. ℥. j. mis. et sumatur duabus vel tribus vicibus. Et poterit postea exbiberi minoratiuū ppter multitudinē materiei que solet in bac feb. peccare: cuius descriptio est bec. Rx. cass. nouiter extracte. ʒ. vj. diafinico ʒ. ij. misce. et cū zucba. fiat bolus. vel dissoluatur cum decoctione cōmuni et fiat potio que administret in aurora et post sex boras vel quinq damus lauatiuum vt. Rx. aque ordei. ℥. viij. sel. zuc. prime cocte ℥. j. misce et exbibeat ante prandium per boras. v. boc lauatiuū non solum conuenit in bac feb. sed etiam alijs. laudatur boc lauatiuū quando exbibetur medicina scamoneata aut agaricus vel turbith vel alie medicine fortes: quia vbi exbiberetur reubar. solum aut mirabolani non esset tanta necessitas istius lauatiui. Et die sequēti sumatur siru. magis aperitiuus et prouocatiuus vt infra. Rx. sirup. de duabus radic. cū aceto ℥. j. mellis ro. colati. ℥. ß. aquaz endi. apij et bug. aā. ℥. j. mis. Istis siru. sunt continuādi quattuor aut quinq diebus. et in istis diebus interdū debemus vti clisteribus

acutis aliqualiter: vt. ℞.mal. foliorum
blitis mercurialis añ. M.ʃ.furfur.farine
tritici.℈.iij. ß. cartami grosso mõ contri
ti.ʒ. ß.mis. p deco. de qua accipiť. ʒ. xij.
τ in ea dissoluatur cas.nouiter extracte
biere Sal.añ.ʒ.ij.olei cõis.ʒ.iiij.pul. ʒu.
ʒ.ʃ.salis.ʒ.ij.τ fiat clistere. Et postassum
ptionem sirupoꝝ potest exbiberi medici
na sub hac forma. ℞.diacatolicõis qui
euacuat materias adustas leniendo.ʒ.ß
diafi.ʒ.ij.electuarij indi.ʒ.ʃ.ß.misce. τ cũ
d.cõi fiat potio q̃ cum debita custodia re
cipiať sicut relique medici.solu. Sequen
ti die fiat vt infra. ℞.sir.ro.ʒ.j.ß. aqua
rum absynthij buglosee cicoree ana.ʒ.ʃ.
misce. Et si feb.pseueret ordinetur ali' si
rupus aperitiuus vt infra. ℞. sirupi de
bisantijs cũ aceto.ʒ.ʃ.sirupi acetosi cõpo
siti facti cum radicibus τ seminibus cu
ius descriptio habeť a Mesue in antido
tario.ʒ.ſe. aquarum buglose.absin.τ fe
ni.an.ʒ.ſe.misce. Quo continuatoꝝ tres
aue quattuor dies exbibeantur pillule
vt infra. ℞. pillularum aggregatiuarũ
ex inuentione propria ipsius Mesue. ℈.
iiij.reformentur pillule.v.τ exbibeanť cũ
modico aquarũ siue sirupis. Iste pillule
vt testať sunt expertorũ iuuamentorũ ad
feb.antiquas τ ex diuersis generatis hu
moribus et educũt superfluitates colere
τ flegmatis τ mlta alia sequunť iuuamẽ
ta posita a Mesue q̃ in hoc casu sunt ne
cessaria. vel si placet possumus formare
has pillulas. ℞.pil.aggreg.ʒ.ʃ. reubar
bari electi.℈.ʃ.misce τ cum siru.de bisan
tijs fiant pillule.v.reuba.ponitur in hac
descriptione quia facit pro confirmatiõe
stomachi τ epatis que sunt relaxata τ de
bilitata per medicinas precedentes. va
lent etiam ad hanc intentionem tam pil
lule auree Nicolai q̃ pillule auree Me
sue: sed mihi magis placent pillule ag
gregatiue. Et quia hec febris vt testatur
Auicenna solet prolongari ad mẽses vt
duret circa medietatem anni ex qua plõ
gatione corpus perducitur ad hidro
pisim debilitato epate. Ideo post vsum
medicinarũ solutiuarũ τ sirupoꝝ bonuz
est q̃ infirmus vtatur trociscis de rosis
τ eupatorio vel de reubarbaro vel de ab
synthio: quorũ omniũ descriptionẽ ponit
Mesue. Magis tamẽ sunt in vsu trocis
ci de rosis τ eupatorio τ de reubarbaro
descriptio fit vt infra. ℞.troci. de rosis
et eupatorio.℈.ij. subtiliter puluerizenť
τ cũ sirupo de bisantijs fiant pillule tres
quas recipiant in aurora cũ duabus vel
tribus.ʒ.aquarum suprascriptaruz. Si
milis descriptio potest fieri de trociscis
de reubarbaro τ sunt magis calefactiui
τ puocatiui q̃ trocisci de rosis τ eupa
torio q̃ñ in illis de reubarbaro ingredi
tur rubea tinctorũ que excellenter est ca
lida τ prouocatiua. Habẽda est bona di
ligentia circa stomachum qui solet ex lõ
gitudine feb.multum debilitari: τ ideo
potest fieri inunctio ſm hunc modũ. ℞.
olei masticini.ʒ.ʃ.olei de spica nardi. ʒ.
ß. pul.gario.ʒ.ij.misce. pvnctione stoma
chi ante cibum. Uel potest fieri vt infra.
℞.vnguenti seu ceroti Sal. emendãtis
vitia stomachi.ʒ.ʃ. ß. τ cum eo inungať
stomachus. hui' ceroti descriptio habe
tur a Mesue in antidotario. Pro cõfor
tatione omnium mẽbroꝝ potest fieri cõ
fectio vt infra. ℞.specierũ diarodon ab
batis.ʒ.ʃ.specieꝝ aromatici rosati descri
ptione. Saleni.ʒ.ij.misce τ cum zucharo
dissoluto in aquis absynthij τ buglo. fi
at confectio in morsellis ex quibus acci
piat patiens morsellum vnum pro quali
bet vice per duas horas vel p tres ante
prandiuz. dosis morselli est.ʒ.ij. Et cum
istis omnibus remedijs liberabitur infir
mus si deus voluerit.

Cura febris sanguinis.

In hac cura sunt due inten
tiones. prima est debiti regi
minis administratio. secun
da est medicinalium exbibi
tio.

Quantum ad primam intentionem re
gimẽ i sex rebus non naturalibus decli
net ad frigidum. aer sit frigidus vel alte
ratus cũ rebus frigidis τ boni odoris si

cut cum sandalis campbora rosis vio.
cum folijs salicuz cum folijs vitis nenu-
faris z similibus vt cum aqua ros. z ace
to. Cibus z potus sint frigidi actualiter
z potentialiter quales sunt curcurbita
endi. cũ aceto portulaca borago z bug.
que san. faciunt bonũ z cordialem. Pti-
sana ordei seu triti seu ptisana facta ex fa
rina lẽtiũ excorticatarũ. Potus sit aqua
ordei actualiter frigida. Dimittant oua
carnes z vinũ nisi in casu necessitatis ꝑ
pter magnã virtutis debilitatem z tunc
alterentur carnes vt pullorũ cũ rebus in
frigidantibus ponendo lactucas z fru-
sta cucurbite z pruna damascena in cor
pore pulli cum decoquit z in processu ꝑ
missis flobotomie. z alijs euacuationibꝯ
de quibus dicetur. Ponant in corpore
pulli quattuor semina frigida maiora. s
melonis cucurbite citrulli z cucumeris
cucumeres comeduntur expulsa priꝯ aq̃
que facilis est putrefactiõis z oportet vt
saliti preparentur cum aceto. In reliq̃s
rebus non naturalibus fiat sicut dictuz
est in cura tertiane continue.

Quantum ad medicinalia sex sunt ba
bẽde intẽtiões ꝑ eius cura. quarum pri-
ma est euacuatio. secũda est substãtie san
guinis rectificatio. tertia est infrigidatio
quarta est mundificatio. quinta digestio
sexta puocatio z resolutio.

Prima intentio completur cũ floboto
mia z in boc bene aduertatur q2 si incen
dium magnũ perciperet in membris spi-
ritualibus z in bipocũdrio dextro circa
regionem epatis dz aperiri vena basili-
ca dextri lateris. Si aũt esset plenitudo
sanguinis in ambitu totius z maxime si
percipiatur inflammatio z rubedo faci-
ei cũ extẽsione venarum oculorum z fron
tis z temporũ z maxime si sentiatur pul
satio in ipsis temporibus tunc fiat flo-
botomia ex vena nigra seu ex vena com
muni quia euacuat a superioribus z in
ferioribus z hoc constante virtute in cor
pore robusto naturaliter fiat vsq3 ad sin-
copim vel vsq3 ad lipotomiã z hoc si ap-
pareat incendiũ magnuz cũ magna mul
titudine sanguinis quãuis sit tutiꝯ hanc
flobo. copiosam ducentem ad sincopim

dimittere z eaz partiri in duas vices ma
ne z sero inungat stomus cum oleo cõi
z inungatur vulnus factum in vena cum
oleo q̃ñ propter hoc tardabitur eius cõ
solidatio: z ita poterit fieri alia flo. sine
alia percussione facta in vena ante tamẽ
immittat clistere lenitiuũ descriptum vt
infra. ℞. decocti. mal z matrũvio. lib. j.
cas. nouiter extracte. ʒ. j. olei vi. ʒ. iij. pul.
zucha. ʒ. ß. salis. ʒ. ij. misce pro clisteri z
in die sequenti exbibetur lenitiuũ prout
infra. ℞. cassie. bene pinguis z nouiter
extracte. ʒ. vj. tamarindorum. ʒ. ß. si mul
ta pellent z cuz zucharo fiat bolus vel si
libet in forma potabili fiat vt infra. ℞.
tamarindorũ. ʒ. j. incidantur z bulliant
in sufficienti quantitate aquarum aceto
fumiterre: z endi. z semper fricentur cuz
spatula aut manibus: deinde fiat colatu
ra de qua recipiat. ʒ. iij. z in eis dissoluã
tur cassie nouiter extracte. ʒ. x. vel mãne
electe. ʒ. j. ß. z fiat potio.

Secunda intentio que est rectificatio
sanguinis cõpletur hoc modo si sanguis
est grossus cum rebꝯ ipsum subtiliãtibus
cuiꝯ grossities potissime cognoscit ex sen
su visus z ex difficili exitu sanguis extra
venã stante tamen foramine mediocriter
lato. z in hoc valet aqua or. siru. aceto-
sus sim. aqua endi. lupulorum z fumiter
re sic describendo. ℞. siru. aceto. sim. ʒ. j.
ß. aquarũ. endi. lupu. z fumiterre. añ. ʒ. j.
misce. z si ꝑpter dulcedinẽ sir. lederet inf
mũ recipere recipiat. ʒ. vj. de aq̃s supra-
scrip. Si ergo sit subtilis z multũ coleri
cus q̃d ex multa eiꝯ spuma z ex facili ex
itu faciliter cognoscit tũc exbibeãtur in-
grossantia ipsum qualia sunt inter cete-
ra rob vel sirupus de iuiubis z sirupus
violatus et aqua portulace z aqua deco
ctio. lentiũ abiecta prima decoctione vt
℞. siru. de iuiubis. ʒ. j. sirupi. violati. ʒ.
ß. aque portulace. ʒ. iij. vel aque decoctio
nis iuiubarũ aut lẽtiũ si placuerit.

Tertia intentio que est infrigidatio cõ
pletur cum illo de quibus dictum est z
aere frigido et cum rebus medicinalibꝯ
qualis est aqua ordei et potus multus
aque limpidissime sumpte vsq3 ad sani-
tatem.

¶ Quarta intentio completur cū rebus mundificantibus san. ab humore colerico in quē facilr cōuertif pars vnctuosa et subtilis sang. et mundificando partem grossam mlicā in qua sang. fm aliquas eius ptes conuertitur. fiat ergo post aliquos siru. mundificatio cū medicina vt infra. ℞. mirabo. citri. ʒ. vj. contundant et infundantur in aquis endi. lupu. et fumiterre. añ. quantū sufficit cum modico pass. vel dragagā. et post xvj. vel. xx. horas fiat leuis expressio cui addat vsq cas. nouiter extracte. ʒ. vj. vel diacato. ʒ. ß. et fiat potio q̄ recipiat in aurora et parum super ea dormiatur tardādo prandiū vsq ad. ix. vel. vj. horas sine aliq̄ lauatiuo.

¶ Quinta intentio que est digestio completur cum rebus que equant substantiā sanguinis de quibus dictū est in secūda intentione. cōplet etiā cū rebus prohibētibus putredinē in sang. qualia sunt siru pi aceto. sim. orizacbara rob vel sirupus de agresta siru. de berberis siru. de limonibus aut succus limonū et arantiorum: et finalr acetū et oīs res acetosa pro bibet fieri vel saltē notabiliter intēdit ipsam putredinē in sanguine: et ppter hoc in ferculis conuenienter exprimitur succus limonū vel arantiorū vel parū agreste ad intentionē suprascriptam.

¶ Sexta q̄ est resolutio cōpletur cū rebus prouocātibus vrinā et sudorē et dilatantibus poros cutis ad facilē exitū vapoꝝ et iō conueniūt multū fricationes in cāu nostro et ad puocationē vrine fiat vt infra. ℞. siru. acetosi simplicis. ʒ. j. ß. emulsionis quattuor seminum cōmuniū frigidorum maioꝝ. ʒ. ij. aque decoctionis radicum endiuie. ʒ. iiij. misce. Si etiam ponuntur emulsiones quattuor seminū cōmuniū frigidoꝝ minorum scilicet lactuce portulace endiuia et scariole erit etiaꝫ bonū. Pro prouocatione sudoris accipiantur. ʒ. vj. vel. viij. aque ordei calide. et si vult aliqualiter eā alterare seu dulcorare imponatur parū zucchari: sed quanto erit maior eius quātitas tāto erit melius: et cooperiatur lintheaminibus et pannis et stet sub culcitra tamen cū facie discooperta. et ponanf vasa plena aqua calida dulci circa coxas circa dorsuꝫ et circa hipocondria. quia sudor faciliter prouocabitur. De correctione accidentium hic non scribitur propter longitudinem sermonis sed recurratur ad suprascripta inter que est sitis quaꝫ blandiri oportet cum retentione rerū frigidarum et humē darū in ore et nihil solet esse gratius aq̄ frigida: et qr profunditas somni solet in hac febre causari propter vapores multos et grossos qui eleuantur a sanguine non stimulantes panniculū sed oppillationes inducentes meatibus spiritus sensitiui et motiui. inter cetera commēdatur acetum forte: in quo infundatur spongia et ponatur tēpore supfl ui somni sub naribus et proijciatur ad intra angulos oculorum lachrymales aliquod aliqualiter acer et acutuꝫ vt succus arantij et limonis aut modicū vini. et sit finis. Amē

¶ Cura febris flegmatice.

Pro cura feb. flegmatice primo ponef regimen obseruādum in sex rebus nō naturalibus. scdo deueniemus ad medicinalia. Pro primi expeditione aer dꝫ declinare ad calidum et sic. et propter ea laudaf q infirmus habitet in camera situata inter duo solaria in qua fiat ignis d lignis et folijs iuniperi et ex lignis et folijs rorismarini vel saltē defectu illoꝝ ex lignis quercus nō putridis: et pōt fieri suffumigiū in camera scōm nomen infrascriptū. ℞. corticū citri gariofiloꝝ nucismuscate turis sandarace añ. ʒ. j. ligni aloes macis añ. ʒ. ß. subtiliter puluerizenf et in modico lauādani fiant formule similes lupis ex q̄bus vna vel due ponātur sup carbones ignitos: et hec potissimū fiant si tēpus fuerit frigidum vel hyemale. Cibi sint tēperati ad aliqualeꝫ caliditatē declinātes sicut carnes caponū gallinarum iuuenū perdicum fasianoꝝ cuniculorum lepusculorum turturū et turdorum et reliquarum auium minutarum degentium in rubis et practicis. et vitentur carnes aquaticarum sicut anserum et anatum et similiuꝫ panis sit recens et decenter coctus factus ex farina frumenti participante cum ali

quali furfure. Pro ferculis vtatur pa-
nata pane trito confecto cum vitello oui
prius aliquantulum infuso in aqua fri.
ex fare ex rizo et similib⁹. Pro oleribus
valent extremitates feniculi buglose bo
rago radices tenere petrosilij blites cuꝫ
modico salute. Vinū sit albū subtile non
potens vel sit medij coloris claruꝫ boni
odoris et saporis mixtū cū aqua zucba.
plus vel minus scđm potentiā vini. et se-
cundum consuetudinē patientis versus
principiuꝫ egritudinis minori vtať quā
titate vini. In processu autem pōt vti ali
qua dieta ampliori. Somnus sit equa-
lis vel quasi equalis vigilie vt resolutio
fienda in vigilia bn̄ proportioneť digēni
fiende tpe somni: vitetur somnus quan-
tum est possibile circa principiū paroxys
mi. loco mot⁹ et exercitij fiāt fricationes
cū panno aliqualr̄ aspro et calido mode-
rate incipiendo ad coxas ascēdendo ad
hipocūdria ad dorsum et ad pect⁹: et po-
stremo redeūdo ad coxas et ad crura. De
inanitione et repletiōe dic iuxta regulas
duas et Gal. prima affo. et iuxta sentētiā
Auic. in capi. de cibatione febricitantiū
ꝙ debemus incipere a dieta grossiore de
scendendo ad subtiliorem vsqꝫ ad statū.
sed verū est ꝙ cura tentatiua incipimus
a dieta tenui vt possit natura vacare ad
digestionē materie peccantis. Qđ si no-
bis apparuerit ex postpositione et tarda
tione apparitionis signoꝝ digestionis
statum esse notabiliter remotum a princi
pio debemus ingrossare et postea subti-
liare versus statum. De accidētibus aie
patiens moderate gaudeat et letetur ba
bitando cū dilectis: etiā si fuerint mulie
res iuuenes abstinendo tm̄ a coitu: neqꝫ
cadat deceptio propter vnā sententiam
Aristo. in primo problematū problema-
te quinquagesimo in quo queritur pro-
pter quid est ꝙ coitus confert in egritu-
dinibus flegmatis. quā sententiā ponit
Auicē. in. xx. tertij in cap. de iuuamētis
coitus circa principiū. quia istud est ve-
rum vt ponit Auic. quando corpus ba-
buit caliditatem innatā multam et for-
tem ita nō debilitetur ex emissione sper-
matis. et intelligitur ista sententia vbi in

corporibus non sint putredines neqꝫ pre
parata vt in scabiosis leprosis et sibi si-
milibus. et quia huiusmodi corpora pa-
tientia talem febrem sunt debilia et pre-
parata putredini. igitur etc.

¶ Veniēdo ad medicinalia multiplices
sunt babende intentiones in cura talis
febris. prima est ventris lenitio. secunda
est digestio. tertia ē euacuatio. quarta est
prouocatio. quinta est membroꝝ confor-
tatio. sexta et vltima est accidentium cor
rectio.

¶ Pro prima expeditione dꝫ primo fie-
ri clistere lenitiuū vt infra. ℞. foliorum
maluarū blitis parue et mercurialis añ.
M. j. furfuris. M. ß. decoquanť in suf-
ficienti quantitate aque de qua accipe
lib. j. cassie fistule. ℥. j. pul. zucbari et mel
lis rosati añ. ℥. ß. olei communis bn̄ ma
turi. ℥. iij sal. ʒ. ij. misce pro elisteri. Per
superius stantibus materiebus multis
in stomacho fiat lenitio vt infra. ℞. pul
pe cassie. ℥. j. vel māne. ℥. j. ß. sed plus pla
cet cassia: quia est potentior in educendo
materias grossas: dissoluantur cū deco-
ctione passularum iuiubarū et liquiritie
et fiat potio. Et non frequentetur lenitio
ventris per superius vt nō nimis mollis
ficetur stomachus. In processu autē pos
sumus vti clisteribus lenitiuis sed fortio
ribus vt. ℞. decoctionis suprascripte. li.
j. decoquať in ea cartami grosso modo
contusi. ℥. ß. deinde coletur et in colatura
addať cassie fistule. ʒ. vj. bierepi. s. Gal.
ʒ. ij. misce.

¶ Pro secunda intētione primo incipia
tur a leuioribus vt. ℞. oximellis simpli
cis. ℥. j. mellis rosati colati. ℥. ß. aquaruꝫ
lupuloruꝫ bugl. et capil. veneris añ. ℥. j.
misce. Sed in processu possumus vti di-
gestiuis fortioribus vt. ℞. sirupi de dua
bus radicibus scilicet feniculi et petrosi-
lij. ℥. j. mellis rosati colati. ℥. ß. aquarum
feniculi et bug. añ. ℥. j. ß. misce. Aliud for
tius digestiuum. ℞. sirupi de quinqꝫ ra
dicibus vel sirupi aceto. compositi. ℥. j.
mellis rosati colati. ℥. ß. aquarū feniculi
et maratri seu fenicu. et apij añ. ℥. j semis
misce.

¶ Pro tertia intētione primo dicꝫ nō dꝫ

fieri euacuatio cũ medicinis appropria tis neq; cum clisteribus fortibus nisi trã sactis tribus diebus: id est nisi incipiat apparere aliquale signum digestionis: et tunc pro euacuatione minoratiua laudat Rasis in. 10. Alman. in capitulo de cura febris flegmatice. quam sententiam videtur imitari Auicen. in capitulo proprio medicinam de turbith omni nocte que sic describitur. R. turbith gummosi et arundinosi zinziberis et masti. ana. partes equales zucbari ad pondus omnium misce et subtilissime puluerizetur de quo puluis accipitur qualibet nocte. ʒ. s. cum modico aque feniculi. Uel fiat sic. Recipe agarici trociscati. ʒ. s. pillularum eleſanginarum. ℈. f. misce et cum melle rosato fiant pillule tres que vt innuit Auicẽ. ista laudantur sumi debere qualibet nocte. Sed nostris temporibus tutius videtur ꝙ cum interpollatione iste medicine minoratiue accipiantur ita ꝙ inter vnam et alteram medient duo vel tres dies in quibus accipiantur siru. digestiui. et hoc modo faciendo paulatine digeremus et paulatine euacuabimus. Si tamen appareret materia notabiliter digesta vel quasi notabiliter digesta ita vt possum' vti medicina eradicatiua fiat sic. R. agarici trociscati. ʒ. ij. reubarbari electi. ʒ. s. spice zinziberis salisgemme. ana. parum minutim incidant et infundant in aquis feniculi et buglo. ana. quantum sufficit cũ oximel simplici et post duodecim horas fiat fortis expressio cui addatur diafen. ʒ. s. electuarij indi. ʒ. f. diacatoliconis. ʒ. f. et fiat potio. Item. R. pul. zucbari. ʒ. s. pro lauatiuo. Item. R. diabuglosati et diaboraginati ana. ʒ. s. f. zucbari rosati. ʒ. s. misce pro die sequenti. Et si placeret magis recipere in forma pillulari fiat vt infra. R. pillularum aggregatiuarum descriptione Mesue. ℈. s. misce et cum sirupo de bisantijs vel cum oximelle simplici fiant pillule quinq; vel septem. Sed circa euacuationem fiendam per flobotomiam dicitur ꝙ in quocunq; tempore apparuerit vrina rubicunda et grossa ex qua iudicemus mixtionem esse factam sanguinis cum flegmate: tunc debet fieri flobotomia extrahendo quattuor vel quinq; ʒ. ex basilica: premissa tamen ventris lenitione. Sed debemus bene cõsiderare ne cadat deceptio: quia posset ista rubedo apparere propter putredinem flegmatis magnam et non propter sanguinis mixtionem propter quam facta magna ebullitione in flegmate ipsum flegma ad rubedinem tenderet. et istam putrefactionem maxime cognosceremus et ex malo et fetido odore exeuntium vt fecum vrine sudoris et reliquarum talium.

¶ Circa prouocationem que est quarta intentio: primo est procedendum cum lenibus prouocatiuis a principio postea ad fortiora transcendere debemus iuxta ordinem digestiuorum datum supra: quia ipsa digestiua sunt prouocatiua. Et quando essent premisse multe euacuationes et appareret notabilis digestio in materia tunc iuxta sententiam Auicen. in capitulo proprio dicitur ꝙ semen vitice est in hoc casu mirabile. fiat ergo sic. R. seminis vitice. ʒ. s. cuscute. ʒ. f. subtiliter puluerizetur et exhibeantur cum aliquo de suprascriptis sirupis aut cum aqua feniculi vel apij. Gentilis autem in fine capituli de cura flegmatice continue multum commendat succum apij sirupizatũ cum zucbaro vel mel. asserens curasse iuuenem flegmaticum qui sex mensibus hoc morbo laborauerat. fiat ergo vt infra. Recipe succi apij bene depurati facta prius residentia quantitatem quam volueris decoquatur et sirupizetur cum sufficienti quantitate zucbari vel mel. de hoc exhibetur. ʒ. s. vel. ij. hora sirupi ipso infirmo.

¶ Quinta intentio. Circa quintam debemus esse solliciti de conseruatione stomachi faciendo inunctiones cum oleis vel vnguentis appropriatis vt. R. olei masticini olei de spica olei de absyn. ana. ʒ. f. mis. pro vnctione stomachi an cibum. Item. R. ceroti Gale. emendantis vitia stomachi. ʒ. ij. gallie elephangine. ʒ. f. mis. pro vnctione stomachi. siru. de succo apij non est dandus vbi infirmus sit dis

spositus ad epilensiã ꝛ potest vti confectione stomaticha vt infra. ℞. specierũ aro.ro. decoc. Gabri. specierum diagalãge añ.ʒ.ij. specierum diarodon abba. ʒ.ſ. pelliculatum interiorum stomachorũ gallinarum bene preparatarũ.℈.ij.misc. ꝛ cũ zuccharo.q.s. dissoluto in aqua ab syn. ꝛ bug. fiat confectio in morsellis. ʒ.ij. de quibus accipiat vnum pro qualibet vice per duas horas ante prandium Quia tamen in hac feb. faciliter reiterãtur oppilationes dabimus bis vel ter in hebdomoda maxime quãdo precesserũt euacuatiões medicinas que partim sint aperitiue partim subtiliatiue ꝛ confortatiue membrorũ naturaliũ: vt. ℞. troci. de absynthio precipue vel troci. de ros. ꝛ eupatorio vel troci. de reubar. capiendo ℈.ij. de vno istorum trociscorum ꝛ cum mel. ro. vel siru. de bis. faciẽdo in pillulis ¶ Sexta intentio. Circa vltimam intentionem duo sunt accidentia mala que solent coniungi cum ista febre. s. profunditas somni in pricipio paroxysmi ꝛ rigor valde intensus. Ad prohibendum somnum fiat sicut dictum est de feb. sang. Et ad prohibitionem nimij rigoris aut frigoris fiat inunctio super totam spinam dorsi vt infra. ℞. olei rute. ℥. vj. vini maluatici. ℥. x. simul decoquantur vsq; ad consumptionem vini. ꝛ ex isto oleo ante aduentum paroxysmi per aliquãtulum temporis fiat inunctio vt dictũ est. Uomitus prouocatus in principio paroxismi non solum remittit istud accidens calefaciendo: sed etiã est cã abbreuiationis paroxysmi. ꝛ de vomitiuis dicatur sicut dictum est de prouocatiuis vt incipiendo primo a leuioribus trãseundo postea ad fortiora. Leue fiat vt infra. ℞. oximel. s. ℥ ſ.ß. aque tepide. ℥. viij. misc. ꝛ deinde prouocetur vomitus cũ digito vel cũ penna inuncta oleo. Si fortius fiat sic. ℞. decoctionis rafani. ℥. iiij. aque tepi. ℥. vj. oximel. s. ℥. ſ. misc. ꝛ fiat vt infra. Et fortius fiet sic. ℞. seminis rafani. ʒ. ſ. subtiliter teratur ꝛ misceatur cũ. ℥. viij. aque tepide ꝛ. ℥. ſ. oximel. s. ꝛ sic finis.

¶ Cura quartane.

Pro cura quartane periodice primo ponet regimen obseruandũ in sex rebus nõ naturalibus. Scdo ad medicinalia deueniemus. Aer in quo habitat febricitãs declinet ad humidũ principaliter ꝛ ad calidũ ſm plus vel minus iuxta diuersitatẽ humoris melãcolici geniti ex adustiõe sanguinis colere flegmatis vel mlie naturalis. ideo si sit aer frigidus fiat ignis in camera ex lignis salicũ vel populi seu albare: qr iste ignis non multũ notabilr exiccat: sed ponant vasa plena aqua dulci calida ꝛ clara a qua eleuentur vapores dul. qui moderate calefacient ꝛ humectabũt aerẽ camere ꝛ p bono odore aeris fiant pulueres vel forme similes lupinis ex aromatibus sepe dictis q̃ ponant supra carbones ignitos quibus addãtur viole ꝛ flores nenufaris ad remittendũ superfluã illarũ medicinarũ odoriferarũ siccitatẽ. Circa cibũ ꝛ potũ vitent oĩa cibaria multiplicatiuã humoris melãcolici qualia sunt carnes grosse ꝛ maxime salite. oĩa genera leguminũ precipue lentes. oĩa olera excepta lactucaꝛ bug. qr vt est sentẽtia Auer. quinto colliget omnia olera generãt humorẽ melãcolicũ excepta lactuca ꝛ bug. ꝛ inter ea maxime vitent caules ꝛ euitet caseus antiquus ꝛ salitus sint igit cibi tẽperati vel declinãtes ad aliquã caliditatẽ vel humiditatẽ quales sunt carnes pullorũ gallinarũ iuuenũ caponũ pdicũ fasianorũ columbarũ turdorũ iuuenũ ꝛ auiũ minutaꝝ degẽtiũ in pratis ꝛ arboribus. ꝛ sint iste elixate magis q̃ assate: oua etiã sorbilia recentia decenter cocta vel decocta in aqua cũ butiro recẽti multũ conueniũt ꝛ maxime cõueniunt brodia pinguia sumpta ex laudabilibus carnibus ꝛ maxime brodia gallinaꝝ qm̃ vehementer tẽperant humores immo confortãt epar ꝛ impinguãt de cuius debilitate est suspicãdum ppter longitudinẽ febris cõueniunt rape abiecta prima decoctione ꝛ postea decoque cũ aliqua laudabili carne de suprascriptis. ꝛ conueniunt carnes castratorũ iuuenũ vnius. s. anni cõueniunt cappares. cõuenit sinapis dissoluta cũ vino cocto ꝛ vinum sit paruũ ꝛ

paruum ꝛ albū vel modici coloris subtis
le ꝛ claruꝫ:sed in sanguinea vel colerica
aliqualiter tempeꝛ: cū aq̄ zuchari. Cir-
ca somnum ꝛ vigiliā somnus fit longus
ad humectationē corporis sed ab eo ca-
ueatur in ꝑncipio paroxysmi. De motu
ꝛ quiete dicat ꝙ caueāt a motibus corpo
reis fortibus ꝛ laboriosis exiccantibꝰ ꝛ
potissimū ante vniuersalē declinationem
totius feb. In declinatione vniuersali cū
incipiunt paroxysmi notabiliter fieri le-
uiores ꝛ minus leuiorum accidentium ex
perientia probat ꝙ ante paroxysmū per
aliqđ tempus facto forti motu equitādo
saltiendo multotiēs prouocat sudor pro-
pter quē tollitur paroxysmus vel notabi
liter remittitur:ꝛ declinatio ista vniuersa
lis minorat. Circa inanitionē ꝛ repletio
nē primo laudatur ieiuniuꝫ in die parox
ysmi : nisi forte in corporibus colericis
que ieiuniū tollerare nō possunt. ꝛ regu-
lariter dieta sit grossior in principio. ꝛ in
statu apparentibus paroxysmis longio-
ribus ꝛ senioribus accidētibus dieta no
tabiliter attenuetur licet in cura tētatis
na aliquādo a principio per vnam septi-
manam. verbigratia. subtiliamus ꝛ po-
stea ingrossamus. De accidentibus ani-
me non est dubium ꝙ inter cetera debēt
euitare terribilia ꝛ tristitiam inducentia
quoniā ista exterminānt ab ea que est ſm
naturā consistentia: tertio Tegni. sed de-
bent moderate gaudere ꝛ letari: qꝛ ani-
mus gaudens floridā etatem facit: spiri-
tus vero tristis exiccat ossa. prouerbiorū
xvij. ponant annulos in eorum digitis ꝛ
gemmas. induantur vestibus scarlati-
nis vel de sirico intincto in grana ꝛ de re
liquis talibus. ꝛ hec sufficiant pro regi
mine.

¶ Accedēdo ad medicinalia sex sunt ha
bēde principales intētiōes in cura istius
febris. quarū prima est lenitio. secūda est
digō. tertia eūo. quarta prouocatio. quin
ta membrorum cōfortatio. sexta acciden-
tium correctio.

¶ Pro prima igitur intentione fiant a
principio clisteria lenitiua cū decoctione
maluaꝝ ꝛ mercurialis si fuerit flegmati
ca aut mēlica. Si aūt fuerit sanguinea vel
colerica addātur folia matris vio. ꝛ non
ponantur a principio alique medicine in
clisteribus que respiciant humorē melan
colicuꝫ. sed in processu apparēte digestio
ne possunt apponi ita describēdo. ℞. fo-
liorū maluarū ꝛ mercurialis ꝛ matris
violarū si fuerit vt dictū est aā. ℳ. j. fol-
liculorū sene vel polipodij querani boni
nō corrosi. ʒ. j. vel. ʒ. j. ß. decoquant in suf
ficienti quātitate aque de qua recipiant:
℥ xij. in qua dissoluat cassiefistu. ℥. j. pul.
zuchari. ℥. ß. olei cōis. ℥. iij. salis. ʒ. ij. mis.
pro clisteri qđ fiat in die quietis ꝛ maxi-
me per diē post paroxysmū loquendo de
isto cliste. electiuo respiciēte materiā fleg
maticā vel melancolicā qꝛ aliud clistere
quodcūqꝫ lenitiuū pōt in quocūqꝫ die q̄e-
tis administrari ꝛ ꝑ superius leniat sto-
machus ꝛ intestina cū cassia vel cū man-
na ſm modos sepe suprascriptos. Circa
digestione incipiēdū est a leuioribꝰ aperi
tiuis ꝛ subtiliatiuis vt in sanguinea vel
colerica. ℞. sirup. ace. ℥. j. sirupi vio. ℥. ß.
aquarū bug. ꝛ lupulorum aā. ℥. j. ß. mis.
In flegmatica aūt vel fecali seu melāco-
lica. ℞. oximellis. s. ℥. j. ß. aquaꝝ bug. ℥.
ij. fumiterre. ℥. j. mis. Et in processu vero
maiore apparente digestione in materia
vtemur digestiuis incisiuis ꝛ subtiliati-
uis fortioribus: vt est sirupus de epithi-
mo qui in digerendo etiam euacuat: cui-
us descriptionē ponit Mesue ꝛ siru. de
pomis cōpositus cuius duas ponit Me
sue descriptiones. vnam in capitulo de
cura sode mēlice. aliam ponit in capitulo
de cura melancolice. ꝛ istis potissimum
vtemur stante materia flegmatica vel fe
cali: vt. ℞. sirupi de pomis cōpositi. ℥. j.
oximellis sim. ℥ semis aquarū scolopen
drie tamarisci ꝛ fumiterre aā. ℥. j. mis. ꝛ
loco sirupi suprascripti ō pomis posteriꝰ
adhuc magis apparente digestione vte-
mur siru. de epithimo iuxta descriptionē
suprascriptā. In quartana aūt san. vel
colerica loco sirupi immediate suprascri
pti vtemur sirupo de bisantijs vt ℞. siru
pi de bisantijs. ℥. j. sirupi de fumoterre.
℥. semis aquarū endi. fumiterre ꝛ bug. aā
℥. j. misce. Circa euacuationē debemꝰ pri-
mo incipere cū euātibus debilioribus
ꝛ tandē trāsire ad fortiora. primi solutiui
descriptio. ℞. folliculorū sene ꝛ polipo-

dij quercini electi añ. ʒ.ſ.pa.parū infun-
dant in aq̄ lactis caprini vel vaccini vel
in defectu illoꝝ in aq̄ fumiterre ꝛ bu.añ.
q.s.deinde fiat fortis exp̄ſſio cui addat
pulpe.ca.ꝛ diacatoliconis añ.ʒ.ß.fiat po
tio ꝛ experta eſt a dño Meſue. In pceſſu
poſſum⁹ vti fortiori ſolutiuo vt. ℞.dia.
ʒ.ß.diaſeni.ʒ.ſ.cōfectionis bamech.ʒ.ij.
ß.diſſoluant cū aq̄ lactis caprini vel vac
cini vel cū deco.cōi in fine deco. pax ad-
dat folliculorū ſene ꝛ fiat potio addēdo
ſiru.de pomis ſim.ʒ.ſ.vel loco cōfectiōis
bamech.poſſum⁹ ponere tātundē de ele-
ctuario diaſſene cui⁹ deſcriptionē ponit
Nico. in ſuo antidotario.Et ſi in forma
pillulari vellemus vti vtamur pillulis
indis vel pillis de fumoterre vel de lapi
de lazuli.do.eſt.℈.ij.vel.iiij. reformādo.
v.vl.vij.cū modico ſir.vio.Itē.℞.ſir.ro.
ʒ.ſ.ß.aquarū bu.ʒ.ij.lupulorū.ʒ.ſ.miſ.p
die ſequēti.Uel fiat ſic.℞.diabu. ꝛ dia-
bo. añ.ʒ.ſ.ß.zuc.vio.ʒ.ſ. miſce pro die ſe-
quēti ꝛ recipiant cū modico aq̄ bug. Et
ſi anteceſſerūt alique euacuatiōes de de-
bilitate ꝛ relaxatione membrorū poſſu-
mus vti medicina infraſcripta.vt.℞.mi-
rabolanoꝝ indorū.ʒ.iij.mirabo. chebu-
lorū ſi peccauerit flegma vel citonioꝝ ſi
peccet colera.ʒ ij.cōtundantur ꝛ infun-
dantur in aqua lactis caprini vel vacci-
ni vel in aqua bugloſe ꝛ lupulorum añ.
quantū ſufficit.addendo parum paſſula
rum enucleatarū ꝛ poſt horas decem ꝛ
octo fiat leuis expreſſio cui addatur dia
catoliconis.ʒ.ß.reubar. electi ſubtiliter
puluerizati.℈.ij.cōfectionis bamech.vel
diaſſene.ʒ.ß.ꝛ fiat potio ſumēdo in die ſe
quēti mixturā ſupraſcriptā.De euacua-
tione aūt fienda per flobotomiam dicit
ꝙ ſi hec feb.ſit facta per aduſtionem ſan
guinis ꝛ videamus vrinā rubeam ꝛ groſ
ſam dꝫ fieri floboto. ex baſilica dextri
vel ſiniſtri lateris. dextri ſi apparuerit
ſanguinem eſſe ſuperabundantem ratio-
ne epatis.ex ſiniſtra ſi apparuerit domi-
niuꝫ ſanguinis ratione ſplenis:ꝛ cū hoc
appareat dolor aut tumor circa regionē
ſplenis.ꝛ aliqui doctores laudant hanc
flobotomiam debere fieri in oppilatio-
ne ſplenis quia facta maiori agitatione
in humoribus facilius educitur humor

melancolicus qđ tamen non ſit a magi
ſtro Ceſare. Si aūt fiat ex ſaluatella dex
tre vel ſiniſtre erit etiam conueniens. Cir
ca prouocationē dicitur ꝙ poteſt fieri vel
prouocando vomitum vel ſudorem vel
vrinā. Si intendimus prouocare vomitū
a principio vtamur vomitu leui: vt. ℞.
oximellis ſimp.ʒ.ſ.ß.aque tepide.ʒ.viij.
aut.x.miſce. In proceſſu vtimur vomiti-
uo fortiori:vt deſcriptuꝫ eſt ſupra:vt. ℞.
aque decoctionis rafani.ʒ.vj. oximellis
ſimplicis.ʒ.ſ.miſce ꝛ tepidum exbibeat.
Si fortius. ℞.ſeminis rafani.ʒ.ſ.cōtera
tur ꝛ decoquat in ſufficiēti q̄ntitate aque
ordei ꝛ in potu exbibeant.ʒ.viij. Uomi-
tus competit in omni tpe feb.q̄rtane.ſed
in prin.paroxiſmi aut parū diſtāter ab
eo multuꝫ cōmendat q2 aut eradicat aut
alleuiat.Et ſi volumus vomitiuum aut
ſolutiuū.forte melius eſt vt exbibeatur per
diem poſt paroxiſmum. In die poxiſmi
non ſolū lenitiuū leue pōt exbiberi ſed ſo
lutiuum leue in eadem die per ſex horas
ante aduētū poxiſmi pōt exbiberi ꝛ maxi
me in declinatione vl q2 multū alleuiat
fiat ergo ſic. ℞.folliculorū ſene ſubtiliſ-
ſime pulueriꝫatorū.℈.ij.exbibeant cum
ʒ.iij.vel.iiij.aq̄ lactis aut brodij alicu⁹
carnis laudabilis de ſupraſcriptis. Pro
uocatio aūt vrine fiat a principio cum le
nioribus vt cū digeſtiuis leuibus ſupra-
ſcriptis q̄ ſunt etiā vrine puocatiua ꝛ in
pceſſu digeſta magis materia fiat cū di-
geſtiuis fortioribus de q̄bus etiā dictum
eſt. Sudoris puocatio maxime cōuenit
in declinatione multū ſubtiliata ꝛ pauci
ficata materia exbibendo.ʒ iij.vini albi
clari ſubtilis odoriferi ſed nō multū po-
tētis mixtū aq̄ zucharate tepide.ʒ.vj.mi.
ꝛ totū ante paroxiſmū exbibeat ꝛ infir-
mus bñ cooperiat cū pānis q2 ſudor faci
lius prouocabit.vel exbibeat tiriace an
tiq̄ ꝛ bone.ʒ.ſ.diſſoluēdo ipſam cū modi-
co vini albi ꝛ ſubtilis mirabiliť puocat
ſudorē ꝛ materiā ſubtiliat ꝙ p tres dies
aut q̄ttuor q̄rtana deſinit ſꝫ p eā nō facia
mus quēadmodū emperici q̄ in quocūq
tpe q̄rtane exbibēt tiriacā aut diatridon
pipereon vel diaſulfur ꝛ componunt q̄r-
tanā cū q̄rtana reſoluēdo qđ ſubtile ē cū
remanentia groſſi ꝛ inflammando corp⁹

stastī deueniāt ad ethicā. Pro confortati
one membrorū qr iste humor ledit sua
natura omnia mēbra principalia debe-
m⁹ attēdere ad confortationē cordis epa
tis ⁊ cerebri exbibendo vnum morsellū
seu.ʒ.ij.diamusci dulcis vel electuarij de
gēmis vel electuarij Concil.simul cū eo
exbibēdo.℥.ß.ʒu.diabug.⁊ post bibat pa
rum aque bug.electuariū et regum cu⁹
descriptionē ponit etiā me.mirabiliter vž
in hoc casu.p paupibus fiat mixtura ex
diaboraginato diabuglo. zucharo vio.
⁊ ro.ponēdo de zucharo ro.minus.Et si
timem⁹ nimis calefacere fiat confectio re
fracta vt. Re.speciez diamusci dul.specie
rum electuarij de gēmis.ana.ʒ.ß.ß.specie
rum diarodon abba.ʒ.ß.misce ⁊ cum zu-
charo quantū sufficit fiat confectio in
morsellis.ʒ.ij.Et qr multum in hac feb.
ledit splen ita vt fiat in eo notabilis tu-
mor vel durities primo a leuioribus in-
choādo faciemus istud medicamen. Re.
olei de capparibus ad subtiliandum.℥.ß
olei amigda.dul.℥.ß.aceti fortis parum
verbigratia.ʒ.ß.misce ⁊ simul bene con-
quassent ⁊ ex eis cal.inungat regio sple
nis faciēdo fortē fricationē vt virtus me
dicaminis facili⁹ penetret. que durities
si cum isto medicamine nō remoueret ap
plicetur sibi empl'm de melliloto cui⁹ de-
scriptionem ponit Me.qr in isto casu est
singularissimum vt. Re. emplastrum de
melliloto quātum sufficit extēdatur sup
petia lini amplectēte totam regionē sple
nis ⁊ calidum supponat:⁊ cū exiccatum
fuerit remoueat. Circa correctionē accidē
tiū dicit ꝙ principale accidēs magis le-
dēs in tempore paroxismi est fortissimus ri
gor ideo fiat inūctio ad spinam dorsi cū
oleo de ruta decoctol cū dupla quantita
te vini maluatici ad consumptionē vini.
Et si fortius. Re.olei rutacei.℥.iiij.pipe-
ris ⁊ piretri cōfractorū ana.ʒ.ß.euforbij.
ʒ.ß.decoquant cū.℥.x.vini maluatici vs
ꝗ ad cōsumptionē vini ⁊ ex eo cali.apō
ignē fiat inūctio i spin dorsi añ hō.parox
mi.⁊ āplexare mulierē iuuenē cfert qr est
medicina tēpata.caueat tū se a coitu licz
humor melancolicus excitet libidinem
quia faciliter ventosat iuxta snīaz Ari.
quarta problematum:propter qd melā-
colici sunt maxime venerei nō quia sint
multū fortes in coeūdo sed qr multū ⁊c.
Et vomitus factus in principio paroxis
mi multum alleuiat rigorem vel prohi-
bet cuius cā est fortis caliditas que im-
primitur in membris propter fortem agi
tationez.De quartana cōtinua cura nō
scribetur qr est raro eueniens.

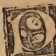
¶ Ad excellentissimū dn̄m dn̄m Ludoui
cum de gonzaga Marchionem ⁊c. Mā
tue epm Sebastiani aquilani interpreta
tio morbi gallici ⁊ cura.

Et si illustrissime ac re
uerendissime Ludoui-
ce omnia quecūq₃ inge
nio ac studio consequi
possint tibi facile sup-
petant:tamē ab admo
nitione Cosmici nr̄i nō
alienum arbitratus suz ad te scribere ea
que diebus elapsis de egritudie quam
morbum gallicū vocāt apud principes
nostros disputata sunt non tamen vt ali
quid tua celsitudine dignum adducerē:
sed vt illa que de illo morbo sentirez:que
ꝗ reliqui arbitrant exactissimi iudicii cē
sure apponeres examināda. Non enī te
merariū visum est principi bonarū olim
disciplinarū studioso:aut in noticiā veni
re:aut eundem suarū quarūcunq₃ lucu-
brationum particem voluisse. Quando
quidez si integerrimo Cosmici iudicio cre
dendū est:neq₃ in quibuslibz disciplinis
diligētiorē:neq₃ eruditiorē oluz amantio
rē ista hec audeat etas. Quare nisi hanc
nr̄am audaciā in bonā partē accipere de
dignaris:⁊ me differentē ⁊ antiquoꝝ sen
tentias medicorū afferentē tuo humanis
simo ac luculentissimo ingenio facile fe-
ras. Quo circa ne mihi aliquando con-
fusa oratio haberetur in tria capita vo-
lui presentē materiam diuidere. declara
turus primo quo nomine debeat appel-
lari hec egritudo:⁊ ꝙ in Gale.operibus
memoria habeatur. Decreui nāq₃ ex hu
ius principis medicorū sententia verba
facere. Quare sat mihi erit si ex illius
doctrina ostendero sub quo propinquo
genere talis egritudo collicetur.
Ille enim vere in medicina se profecisse

fciat cui Ga. placebit vt Quitiliani vbis
de Cicerone vtar. Secundo vero an ta-
lis morbus sit vn' vel plures. Tertio ex
declarati morbi diffinitione ventū in ra-
tionalem curaz.

De nomine huius egritudinis. Caput primum.

Rimuz itaq3 sufficienter ab
soluam si per exactissimum
modum declarandi Gal. p
cedam quem secundo micro
tegni exercuit vz p essentiali
ter inherentia rei. p ea q̄ a pprio. ⁊ tertio
per ea que sint homata siue casus appel
lantur. Dicamus igitur q̄ vbi concede-
retur hunc morbum nunq̄ apparuisse in
nostra regione nec aliq̄ apud antiquos
memoria haberetur. non propter hoc ta
men tollitur inuestigandi modus ⁊ tan-
dem veniendi in veram cognitionem ad
minus subalternoꝝ generum vnde prete
rea fiet aptum iter venandi appropriatā
speciem. quamobrē accipiamus cōez om
nium medicorum confessionem morbum
s. esse dispositionem preter naturam qua
corpus sensibiliter in operationibus le
ditur vt colligitur primo de morbo ⁊ pri
mo sanatiuoꝝ. Quot igit modis dispōe
tur primo pternaturaliter corp' vt actio
ni noceat tot erunt prima morborum ge
nera. hoc autem scietur si que integrant
corpus ad naturalem actionez cognoue
rimus. Hec aūt sunt corporis compo cō
positio ⁊ conueniens vnitas. Tria igitur
erunt prima genera sub morbo reposita
ad modum loquendi medicorū: ⁊ ne lon
gior q̄ conueniat procedat sermo viden
dum est primo an cōpositionalis debeat
dici egritudo. Hoc autez commode fit si
talem naturam in suas partes resolue-
rim' ipsam integrātes. Hec vero sunt q̄
cunq3 exigunt ad morbi ꝯpositionē si cō
positum membrū suā debeat facere actio
nē. illa sub quartanario numero reducit
Gal. pmo de morbo vz debita mēbri for
matione. conuenienti ptiū numero. lau-
dabili quātitate ⁊ bona dispōne. q̄ qdez
si pternaturalr se habuerint quattuor fa
ciēt genera morboꝝ in cōpōne qb' habi
tus videndū est an gallic' sub aliquo isto
rū morboꝝ quattuor generū reponatur.
hoc aūt statī innotescet si accipiat vnuz
quo omnes cōueniūt. s. p hunc morbū le
di principalr organica mēbra qd ⁊ sen-
sus ipse declarat. Nā in hac egritudine
multe ptes corporis extenuantur. alique
crassescunt: que quidē nō ad simplicia sz
composita mēbra referunt. quo fit vt ma
nifeste cōcludere possim' hāc egritudinez
eē cōpositionalē. Primū qdē compōna-
lis nature gen' diximus plasma siue for
mationē. Ad hoc aūt vt mēbꝝ sit hn plas
matū hec necessario ꝯcurrūt. debita mē-
bri figura. cōueniēs porus cuz debita as
pitate ⁊ cōcedēte lenitate. Si igitur mē-
brum pter hoc recedit vel propter ali-
quod istorum a debita coequalitate ca-
det in morbum qui fit in plasmate. Et cū
dictum sit ex hoc morbo multa membra
macrefieri aliqua ingrossari: exaspera ē
effi cutis que deberet eē lenis in multis
ptib' corpis. vn̄ debita fluenālis forma
corrūpitur: inferri potest esse morbum in
forma conclusam ita q̄ est hucusq3 eē cō
positionalem morbum in forma quem te
tigit Gale. secundo de morbo
morbum tetigit Gale. secundo de morbo
Ex quibus iaz agilis sum ad inueniēdū
appropriatā speciē egritudinis hui' p es-
sentialia huic morbo inherētia dictū est
effi est formā naturalē membri ex debita
figura concauitate poro asperitate ⁊ le-
nitate cōponi. Quecūq3 igitur signa su
mūtur ab istis aut ab aliquo istorū erūt
signa sumpta a rei substātia. Ab istis igi
tur arguendo statim deueniemus in co
gnitionē proprie speciei quā sedulo que-
rebamus resumens verū ingrossari mem
bra p hunc morbū ⁊ pustulosam fieri cu
tim tāte grossitiei vt similitudinē habeat
ad pellē elephātis subtilianē ⁊ multe cor
poris ptes ⁊ intumescat facies adeo vt sa
tirica corpa videāt q̄ oīa tribuit Gal. de
phātiasi morbo vt statim ex diuersis lo-
cis declarabim'. Nā vt certior fiat pro
cessus adducā verba Gal. scdm pprium
seriē. vnde manifestū erit quantū ad hoc
hūc q̄ serpit in populū morbū eē elephan
tiasim. In libro āt de cole. nigra Appa
rēt aūt absq3 febriendo plurimis pustu
le scdm cutum facte ingrossatam exic
catā abundantem melancolico humore

ipsum expellente foras. nam ex cuius ge
nere est elephantiasis. Item Gale. in li.
de diffinitionibus. Elephas est passio
crassa ⁊ inequalis. Item in secunda par
te introductorij antequam loquatur de diui
sione curationis que fit per farmacū in
capitulo de elephantiasi. Cutis enim hac
passione contentorum ⁊ crassior est ⁊ du
rior: similitudineque habetur ad pellē ele
phantū. Rursus secundo de morbo. Si
quidem ⁊ elephas nominatur ⁊ tabes:
manifeste autem permutāt formam. ⁊ po
stea subdit. et vniuersum similes satiricis
elephantes fiunt. Formantur satirici ru
bicunde: ridentes apertis labijs: dentes
ostendentes facie quēadmodum inflata:
alia aliter: reliqua habētes subtilia quo
rum aliqua expressit Philistrat' in ima
ginibus. Inquit enim inspectant adolo
scentē rubicundi ⁊ ridentes apertis la-
bijs dentes ostendunt ⁊ ob id aliquādo
morbum appellant satiricum. vnde ⁊ in
libro de tumoribus qui preter naturam
Quibusdam vero eorum vltra adinuenihēt
hanc passionem: cū incipit consueuerūt
vocare satirissimum. satiris enim facie si-
miles fiunt ⁊ parum infra. Fiunt ⁊ scdm
alias particulas carnium eminentiū. Item
sexto de morbo. Et similiter nigram coleram
alias carnē atque apertā elephātiasim ab
elephāte dictā. Et quia cāue morbi reducū
tur ad substātiā morbi cui' sunt cause: iō
signa sumpta a causis huius morbi di-
cātur quoquomodo sumpta ab essentia
liter inherentibus quod Gale. exercuit
secundo de crisi. Cognoscitur autem cau
sa faciens morbum ⁊ ratione exeuntium
vt docuit secundo de crisi: ⁊ ratione co-
loris vt in libro de flobotomia. Inquit
enim albiores femine albiorem sangui-
nem coaceruant. nigriores vero grossio
rem ⁊ melācoliorem. Itē in decimo me
mir. Rursus in decimoquarto terapeu-
tice. Differentibus tandem aliter demū
tumoribus non in colore solum sed in dif
ferentijs que scdm calidum frigidū duri
tiem ⁊ mollitiem. ideo rubet quidem tu-
mor manifeste indicat humo. existere san
guineum. Item ⁊ figura pustularum fa-
cit ad cause cognitionem vt Gal. in com
men. xvj. sexte particule affor. ponit ibi.
Late pustule incipientes. ergo ad exeun-
tia apparet tales pustulas emittere ali-
quantulam saniem liuidā non bene olē-
tem. sed his temporibus hu. quendam al
bum qualis est albedo oculi. interdum
subrubeum cum quadam liuiditate vide
mus que omnia ostendunt materiam ta
lis egritudinis esse aut ipsum sanguinē
melancolicum aut nigram coleram aut
crassum flegma. De flegmate autem nō
est dubium. nam contingit paulopost dū
hec disputata fuerant factā esse anotho-
miam cuiusdā qui in vita patiebatur ta
lem egritudinem cum doloribus ⁊ alijs
que huic morbo sunt solita complicari.
inuentaque est mirabilis copia flegmatis
viscosi in iunctura genu per spaciū fe-
re octo digitorum supra iuncturam. se
paratisque preterea cannis facientibus iun
cturā exiuit maior copia adeo vt iudica
tum est repleuisse medietatem vnius ciati
Nec poterat esse ros futurum nutrimē-
tum quia cur in illo ⁊ nullo alio cōsimi
li. nec ros est illo modo coadunatus sed
est aliquid irrorans mēbrum nutriendū
vt colligitur primo naturaliū virtutum
a Gal. similiter ossib' ibi existētibus ad
uenit nutrimentū per concauitates mu-
sculis per propria vasa. similiter mēbra
ne. quāuis carnes ⁊ mēbrana seipsa regē
tia: appellauerit Gal. ij. tegni hoc tñ eo-
dem mō quo de interiorib' primo decla-
ratū est. Diceretur fortasse cā humectan
di loca illa quia sicca ⁊ in nimio motu. hoc
tñ nō negat: at tñ falsum est quod tanta hu
mectatione indigeāt. nā cur in alijs iun
cturis hoc sub tāta quātitate non est in
uentū. In genu nāque sinistro inuenimus
de eodē humore in subdupla quantitate
Nec obstat si dicat quod dexterū latus dz
esse humidius rōe epatis quia dextera ps
matricis est calidior ⁊ siccior vt in libro
de spermate ostēsum est. Sed reddat nūc
sermo nr vñ discessit attēdentes colorem
pustularū subalbidū: aliqñ subnigrum:
aliqñ aliquali subrubedine: que predictos
hu. ostēdūt. Itē figura pustularū plana
est vt ad sensum pz quod frigidā ostēdit ma-
teriā vt in cōmento affo. sexte particule
supius adducto. Has oēs easdē causas
⁊ alia oia ascripsit Gale. elephātiasi. nā

in libro de tumoribus qui preter naturā
Melancolica vero passio est ꝛ elephas
propriā quidē gnationē habēs ex sang.
melancolio in tpe vero fit nigra. Itē in
libro de colera nigra. Ubi etiā qñ sobri⁹
qualitatibus fuerit humor sanguini cō
mixtus subrubeam elephantiasim ope-
ratur. Simil'r scdo ad glau. Rursus in
scda parte introductorij. Similitudinez
habent ad pellem elephātis. Causa aūt
passionis est flegma g rossum ꝛ nigra co
lera. Itē vndecimo de sim. medicina ca.
de carne. Et veluti quedā cortex excudit
a cuti in qua detinent maxime grossi ꝛ
viscosi humores delati in cutē in quibus
scabies ꝛ lepra ꝛ elephātes fiunt. Prete
rea in lib. de diffinitionib⁹. Cuius color
liuidus est scdm colorē albū oculorum.
Cām vero māiem siue subiectiuā primo
de differentijs febriuz ex Hippo. snia in
libro epidimiarū manifeste retuli in ea q
sumunt ab essentialr inherentibus. Si
quis vero subiectiuā hui⁹ morbi cām re-
quirat certum est ꝙ cutim inuenet. Uidi
mus nanqꝫ in anothomia pustulas istas
vix penetrare cuti: plurimas vero in ip-
sam superficiem. sed qꝛ ista ad sensum co
gnosci pñt quo fit vt probatione nō indi
geant. Consilr Gal. elephātiasim cuta-
neum morbū voluit in libro de colera ni
gra vbi morbū fm cutē appellat. Simi-
liter in libro de tumoribus q preter nām
inter melācolicas ꝛ cutaneas passiones
reposuit. Scdo ad glau. dixit elephātia
sim fieri ex humore diffuso p cutim maxime
ad faciē. Silr. xi. de sim. medicina.
Item in suo introductorio allegato cap.
Elephātia lepra ipetigo scabies alphos
leuce ponunt morbi cutanei cū manife-
stis aliqñ cutis exulcerationib⁹. Ex qb⁹
olbus summatim cōcludit quantum ad
essentialiter inherētia hūc morbum esse
elephantiasim secundum Gal. quare ꝛc.

¶ A necessario consequentibus.

¶ Expediendū est mō q̄ breuiorib⁹ pote
rimus quo mō concludi possit a necessa-
rio ɔñtib⁹ propositū nr̄m. Hoc autē ad
duas vñas reduxit gal. in de ɔsōne ar
tis medicatiue. s. ad necessario ɔña dis-
positionē ꝛ necessario ɔñtia vñam siue
modū dispōnis. sed prima nunc accipit-
tur a nobis. Illoꝝ vero quedā in initio
morbi appent q̄dā vero in processu mor
bi vt allegatis supius locis colligitur a
gale. ꝛ qꝛ cōpō de q nunc est sermo nr̄ in
organicis ɔsistit. Hec aūt aliqñ equalia
bitur. primo mō sanitas fm cōpōnē iu-
dicabit. alio mō diuersimode lapsa fm
ꝙ diuersimode in sensus fit impressio vt
als dictū est. Ad debitā aūt coequalita-
tem sequit necessario pulchritudo. sꝫ ad
indebitā difformitas. Signa igit sum-
pta a pulchritudine aut difformitate di
centur accepta ex necessario ɔñtibus cō
pōnē. Idē erit iudiciū de quocunqꝫ alio
necessario ɔñte quodcūqꝫ illoꝝ ꝙ essen-
tialiter concurrebat ad integrandā com
positionalē naturā. dicam⁹ igit ꝙ tales
hoc genere morbi laborantes ꝛ si nō sta
tim a principio saltē in processu tēporis
fiūt vt quisqꝫ sensibilr cognoscere pōt. cō
similē proprietatē attribuit Gal. elephā
tiasi in locis allegatis. expresse tñ in lib.
de tumorib⁹ q preter naturā. ꝛ in de sim-
plici medicina. Inquit eñ quādoqꝫ hor
ribiles sunt ad videndū. Item ipse autē
factus deformis. Sed vt adhuc distin-
ctius ista videamus ꝛ breuius nō recedē
tes a mō procedēdi Gal. suppono quod
ab ipso notatur primo de ingenio sani-
tatis vz accidens qd conuenit humano
corpori duob⁹ modis ad summā eē. aut
qꝛ actioni virtutis ɔtingit ꝛ dr nocumē
tum ei⁹. aut alio mō immutāt corp⁹ sicut
colores. p'o modo dicim⁹ propria acci-
dentia. scdo mō cōia. His acceptis dica
mus cū eodē tertio de morbo ꝛ accidēte
ꝙ actio q̄cūqꝫ nr̄i corpis trib⁹ modis le
ditur. corrupte. diminute. ablate. Consi-
milr est in genere tot modis variabūtur
accidētia. virtutis aūt differētias multi
plures faciūt. multi vero vnā vt. xij. tera
pen. tāgit. Sed quomodocūqꝫ sit tot mo
dis primo variabit pprīū accidēs quot
modis ꝛ ipsa virt⁹ recepta. postea ꝛ illa
trimembri diuisione discurrentes: prete-
rea p nocumēta q accidunt actioni vir-
tutis descripta a galie. in patiente ele-
phantiasim in omnia illa inueniemus ꝛ
in talibus qui hoc genere morbi labora
uerūt: quo fit vt manifeste cōcludi possit

per argumēta.s.a ꝓprio hunc morbū esse elephātiasim ſm Gal. quare &c

A casibus siue accidentibus.

Restat vltimo inquirere quantū ad ea que casus vocantur & proprie accidentia que aliter contingunt corpori ꝙ predicta illa autē actioni contingunt vt dictū est. casus autē reducenē aut ad qualitatem mutatā aut ad exiens mutatū aut vtrūqꝫ non sic intelligēdo ꝙ omnia que ab istis sumunē dicuntur proprie accidentia: sed hoc sane intelligētibus relinquatē. sed ad qualitatē mutatā illa ad quattuor modos reduxit Gal. nā talia accidentia aut comprehēdunē visu aut odoratu aut gustu aut tactu. tertio de morbo hoc.

Discurrendo igitur per ista inueniemus Gale. vt supra tactum est elephātiasi tribuere colorem quēdam liuidum vt in libro de diffinitiōibus. similiter & horribilitatē ad videndū similiter & de his que olfatu percipiunē. vnde. xi. de simplici medicina. ipse autē iam fetebat factus difformis sentitur aūt talis fetor ab istis vnde multotiēs volens hoc experiri factus prope percepi illos male olere: immo & vnusquisqꝫ qui tali morbo laborabat ex hoc videbatur esse sibi maiori fastidio. vbi per ꝯsimilia alia discurramus hunc modū sectātes inueniemus omnia vniformiter corruere. Similiter etiam & per exeuntia mutata possemus discurrere. sed reliqua hec dimittamus volenti vlterius considerare. & qui exactiori experientia premeretur imitando semper processum artificialē gal. iij. de morbo. Dibi vero satis sit summatim ex omnibus istis ita collectis aperte ostendisse propositm nostrum ex gal. intentione fuisse sufficientissimū vt nostre fuerat intentionis.

Tamen ad propositi nostri confirmationē adducā Cornelij celsi auctoritatez libro nāqꝫ tertio vbi de elephantiasi facit mentionem sic inquit. Ignotus autez pene in Italia frequentissimus in quibusdam regionibus. is morbus est quem elephantiasim greci vocāt. isqꝫ longis annumeratur. totum corpus inficitur ita vt ossa quoqꝫ vitiari dicantur. summa pars corporis crebras maculas crebosqꝫ tumores habet cum his que sequuntur. hoc idem sentit Plinius siquidem. xxvi. c. s. tribuit elephātiasi omnia que cernimus in hoc populari morbo. Nec mirandum est quia dixerat ipsam a facie sepius incipientem in nare primo veluti lenticula. nam tales cutanei morbi apud diuersos diuersis modis possunt incipere ex dispositione partium subiecti patientis vt nos in hoc morbo hodie videmus. Non enim apud omnes in pudendis incipit immo alias is morbus erat letalis etiaz cita morte. Q. serenio medico referente ex malignitate materie facientis morbum. hoc tamen hodie raro accidit vt in tertia parte dicetē. Ex quibus iam clarū est omnibus qui animo non perturbato hanc rem trutinarent morbum dictū vulgo gallicum esse elephantiasim.

Et iam prime parti finem imposuissem nisi Conciliatoris dicta aliquantulum me retenuissent differentia nāqꝫ. 177. ex plurium virorū illustriuz sententia quos longum esset enumerare innuit elephantiasim esse nephandam lepre speciez. Itē & gal. ipse visus est hoc concedere vt ex suis verbis elici potest secundo de morbo vbi agitur de causis morbi in forma sub hac serie. In leprosis enim dilatatur nasus. anhelitus grossus efficitur. aures subtiliantur & fiunt quasi illud quod appellatur elephas. Rursus. vi. eiusdem vbi est sermo de his que digestioni contingunt & nutritioni sic habet. Et inde in huiusmodi carne lepra generatur quā eleni appellant leuchim quod albedo interpretatur. & similiter carnem nigram atqꝫ asperam elephantinam atqꝫ leoninam nominant. Item secundo ad glauconem circa finem videtur concedere elephantiasim quasi vniuersalem cancrum. Adhuc ibidem ꝙ irradicatas & inueteratas reprimere magis ꝙ̄ sanare. isti autem sanantur. Paulus nanqꝫ egenita qui dicta gal. in compendium reddidit in principio quarti libri vbi de elephantiasi agit: voluit elephantiasim quasi vniuersalem cancrum. immo & capadocem artium scio fuisse huiusmodi sententie. sed quia locus ab auctoritate debilis

dicit in libro de tumoribus qui preter na turā inquiēs elephantiasim propuā generationem habere ex sanguine melancolico:tempore vero fit nigra colera quādo.f.fetidi sunt τ horribiles visu ac si diceretur procedente tempore quando non sunt in principio fit nigra colera. Cōsueuit nanq̃ Galenus, cum egritudo est in principio dicere illam esse in principio vt eodem capitudo de illo quarto loco ponebat inquit. Is in principio. passionis erat de primo hoc non sed ꝙ ferebat cū deformitate significat nāq̃ confirmatum fuisse illuȝ in egritudine. Rursus in illo met capitulo vbi de philosopho illo quem excellentis doctrine predicat. Inquit ꝙ potius desiderabat mori ꝙ̄ sic fie biliter viuere. Quis diceret tales leprosos in principio febriliter disponi sed tūc cum aliquod extremoruȝ excidit aut superficies exulcerat aut partes corporis plurimum eleuantur:tunc appellantur febriles τ tunc non potest aliqua species ſm Paulum curationis haberi. Preterea ex argumento Pauli de facto concludamus hunc morbum aut penitus incurabilem esse aut cum magna difficultate. immo hoc non affirmat sed dicit se conaturum. Arguit eniȝ auctoritate Aetij.nā si cancer quasi quidam elephas existēs in vna particula incurabilis ꝛc. quanto magis elephas cū quasi cancer existat in toto corpore penit⁹ incurabilis erit. quē arguendi modū tetigit Aui. capitulo de lepra. Queratur modo quot cancros ipsa curauere immo arguatur sic. magis videt ꝙ debeat curari cancer ꝙ̄ elephas ſcđm Paulum τ Aetium.sed ille aut nō curatur aut maxima cuȝ difficultate.igitur elephas penit⁹ incurabilis existet ex Pauli sententia.at ſcđm Gal.talis morbus videt facilis cure vt pȝ in.v. exēplis in allegato capitulo. Item mirandum est de sic dicentibus.nam semper apparent grecos extollere q̃ vere in omni doctrinarum genere laudandi sunt. illi mirabiliter deprimūt. Faciunt enim Aetiū valde puerum in medicina quem Pau. tantopere laudat. Nam dicūt ipsum nō inuenire tali morbo medicinā potentiorē quem Gal.ex modica exbibitione vipera ti vini eijciebat. nonne τ Paulus viderat.xj.de simplici medicina cur tantum laudasset Aetiuȝ ni diceret tēpore Pau. τ Aetij non haberi copiam viperarum: migrauerunt fortasse ad fortunatas insulas. Grauor hercle ista amplius declarare.sed vt oia in contrarium fortius vincant iterum instabimus:naȝ ille morbus a quo cum curatur aliquis currit in aliū nō debet denominari morbus ille in quē transit ad bonum sensum. Sed Gal.ex elephantioso fecerat leprosum:vt patet in libro dicto.f.xj.de sim.medicina in tertio τ quinto exemplis. igit elephātiasis apud gal. non est lepra. loquens igitur gal. de phō qui patiebatur elephantiasim inquit.Dñs vinum sic tocificatū effectus est leprosus.τ parum infra de alio. In elephantioso conuersa est passio non post multos dies in lepraȝ. Diceretur fortе ꝙ ex vna specie lepre fecerant transire in aliam veluti si ex secunda specie exhibcete transfiret in primam. vnde postea facile curaretur. Sed hec nullo stare nō pōt. nam cōcedatur gratia disputationis diuersa animalia posse adinuiceȝ transmutari vt in fabulis scribit τ accipiant homo τ leo quis diceret hominem conuersum esse in animal si in leonē fuisset transmutatus significaret certe hominē prius nō fuisse animal.a pari si ponamus elephanta esse speciem lepre non diceremus elephantiosum sed esse leprosum. Sed dicet alius me recte non tenere gal.sniam. nam lepra ſcđm gal.est morbus cutane⁹ importans quandā exquamationē vt vocabulum ostendit.lepis enim squamationem significat.quare decipiunt qui credunt gal. per lepram intelligere morbū quem hodie intelligimus lepram; τ itater.Gal.optime consonat. nam morbus ille nefandus cōuersus est in lepram.i.in hmōi exquamationē vt verba Gal.in primo exēplo vident manifestissime importare. Cōtra quē sic arguit ſcđm gal. vna spēs est lepre in qua non fit talis exquamatio solū.igitur nō semper apud gal.lepra accipitur pro tali exquamatione.antecedēs patet n̄ 3 in libro diffinitionū vt supra inductū est diffiniendo lepram: sic inquit. Lepra est mutatio cutis ad id qđ

preter naturam cum asperitatibus et pruritibus et doloribus et squamis abijcit: interdū quidē nō sed interdū plures partes corporis depascitur. Ecce manifeste dicit Gal. ꝙ non semp in lepra abijciuntur squame et ex cōsequētiꝗ lepranō semper clamitet talē exquamationē. Nā queratur ab istis quid intelligat Gal. p hec verba interdū quidē non sed plures ptes corporis depascitur. vbi vnusquisqꝫ sane mentis diceret Gal. intelligere morbum a nobis dictū vulgo lepram. Ex quibus aduertendū est ꝙ ex tali diffinitione declarauit nobis Gal. duas species lepre primā in qua exquamatur vel velis dicere cortices abijciuntur quedā et accidit dum nominantur cancri que spēs est facilis curationis: ꝗ quidē est passio solius cutis: et de hac intelligit Gal. vbicunqꝫ dicit leprā esse passionem solius cutis in quā etiā speciem transmutabat Gal. elephantioso. scdam spēm in qua insensibiliter cōsumunt carnes excidūt pticule ꝗ prius plurimū eleuabant et c. et talis est aut difficilis curationis aut longe difficilioris prima: immo qui hac specie laborant nō nisi durissimā speciē curationis possent habere: et hanc in principio soluz qꝫ post principiū solis pnosticis sunt relinquendi: quā etiā spēm posuit Aui. tertia quarti cū voluit anteqꝫ ingrossaretur egritudo adhiberenī curationes et mundificationes. quo fit vt scda rnsio ad mētē Gal. stare nō possit. Sed cū ad hoc peruenerit sermo noster arabes multi differentiā fecerunt inter lepram et elephanta vt pꝫ ex Aui. tertio et. quarto canoū. Et credendū est vitio translatorū esse trāslatos tales terminos elephātiasim et leprā Silr bonus Mesue tractatu de medicinis solutiuis caplo de cōfectiōe hamech inqt. Cōfert egritudinib' cutis sicut est scabies. morphea. lepra. cancer. elephantia et impetigo. Auenzoar etiaꝫ tractatu septimo libri secundi ponit differentiam vt pꝫ. xi. et. xxv. capitulis. Et quā speciez lepre secundā dicimus ſm gal. similr et ille nā leprā cancrū pessimū in corporib' hominū appellat queadmodū et Aui. similiter Rasis quinto et nono ad Almansorē differentiā facit inter elephantiasim et leprā. lepraqꝫ appellat quā nos vulgo dicimus leprā De antiquiorib' vero nostris Plinius. xxv c. illo loquens de elleboro. Medetur inquit elephantie albe et lepris. Preterea de elephantiasi dixit. xxvi. capitulo primo hunc morbum vsqꝫ ad tempora magni Pompei nunqꝫ fuisse in Italia: deinde breui restinctum fuisse vt etiā de gemursa obliterato nomine credo quidē quā nos dicimus leprā nunqꝫ fuisse restinctam in Italia: sed bene de morbo gallico adeo vt hec passio nec etiā a nostris proauis et alijs longe antiquioribus nunqꝫ visa fuerit. Hoc idem Lucretius ipse testatur. nam temporibus suis nondum talis popularis morbus in Italia apparuerat vt pꝫ libro. vi. sub his versibus. Est elephas morbus qui propter flumina nili. Nascit in egipto in media neqꝫ preterit vnqꝫ et c. Plura alia adduci possent que grā cōpendiosis pcessus relinquo. Et quia res hec in se clarissima est: super est modo ad in oppositum adducta responsione postpono illos qui oppositum tenuerunt: et quicūqꝫ dixerint elephanta lepram nisi hoc probauerint ex gal. aut Hippo. vt nostre fuerat intentionis a principio. Sunt tamen qui fauent nobis longe celebriores vt visum est quātum ad negatiuam conclusionem videlicet lepram non esse elephanta. esto ꝙ arabes plurimi per elephanta aliud intelligant ꝗ gal. vt patet sen. xxij. ab Aui. licet volenti vlterius considerare concordia appareat inter gal. et allegatos arabes. alijs tamē hoc derelinquaē. Aduerte pro istis qui dixerunt gal. nō tractasse hanc materiā videant ipsum tertio interiorum tertio.

¶ Ad primā Gal. auctoritatē dicit litterā esse deprauatā: sed dꝫ sic iacere: siquidem elephas nominaē et ptīs manifeste aūt permutant formā tumescit enim nasus et postea concluditur et in vniuersum similes satyris elephātes fiunt. nulla hic fit mētio de lepra. similiter littera sexti libri debet sic iacere. et inde in huiusmodi carne leuce generatur quam eleni appellant leuchin qđ albedo intepretaē. et similiter nigrā carnē atqꝫ asperā elephātiasim ab elep. dictā. Itē ad glauconē sic

debet esse series. et quandoque ad cutem totus expellitur fitque his morbus quem elephantem nominant nec in grecis exempla nobis est illud inueteratas et irradicatas etc. Sed quia aliquis in hoc me reprehenderet quod negem illa esse Galieni dicta cum iam per plures annos fuerint sic impressa et in manibus tam illustrium virorum Attamen roga illum absque aliquo grauis animi affectu videat ipse grecam litteram. sunt nam Gale. tex. in propria lingua in manibus multorum. et deus sit mihi testis: quia si haberemus Galeni libros vt decet fideles omnes alij superfluerent in medicina scriptores propter Hippocra. omnium magistrum et certo quod multi alij recte scripserunt. At Paulum dictum est fuisse contrarie opinionis vt latius declaratum est. Ad primam inductarum rationum dicitur quod illa manifeste peccat in forma. est enim conditionalis falsa vt probatum est, elephas namque non est lepra nec Gale. est diminutus: et ad probationem negatur assumptum: Imo in secunda parte introductorij in loco totiens allegato ponit quod cura lepre est per ducentia flegma et exterius inunctiones. vnde dat preterea nobis intelligere quod si qua ex illa melancolia quod illa curatur per ducentia melancoliam et exterius inunctiones dixerat in sexto de morbo et accidente lepram generari ex multiplicatione colere nigre in toto corpore. pro quo aduertendum est ex sententia galeni quod illa secunda species lepre fit ex nigra colera: prima vero vt plurimum ex flegmate. et ideo secunda species vel omnino incurabilis est vel maxima cum difficultate pot curari. Esto quod rasis curauerit iuuenem illum vt refert quinto Ad almansorem. prima vero difficillime curatur. cum igitur secunda species apud gale. iudicata sit fere impossibilis: cur voluit illos potius pronosticis derelinquere. tamen si aliqua esset species quia iam dixerat ad causam attendendum in tali educentia melancoliam et exterius inunctiones iuuabunt. Ulterius ad manus nostras nondum peruenerunt gale. opera omnia in medicina et sicut multos fecerat particulares libellos de diuersis egritudinibus:

vt de cura lapidis: icteritie etc. ita forte et de lepra fecit. Ad aliam rationem dicitur quod argumentum concludit verum: sed non illud quod intendit sic arguens. nam licet concedatur quod elephantiasis apud Paulum sit lepra apud Auicen. non valet quod sit lepra apud alios et maxime apud gale. Si vero intelligeretur quod greci omnes sic existiment palam quod hoc fatuum et falsum est. Nam gal. in libro de diffinitionibus postquam dedit diffinitionem lepre posuit diffinitionem elephantiasis longe diuersam ab illa quam de lepra in qua dixerat quod depascitur carnes. similiter et in libro introductorij primo ponit diffinitionem elephantis deinde lichenis preterea lepre. ergo si diffinitiones sunt diuerse necesse est diffinita diuersificari. Auicenna enim capitulo et fen dicta. per lepram intelligit secundam speciem positam a gal. Nec mirum si Auicen. tribuit leproso quod Gale. elephantioso multis de causis primo nam sicut superius dicebam multotiens vbi galenus. elephanta nominabat translatum fuit lepra. quod patet ab Auicenna capitu. allegato de lepra. vbi referens fortuitam illam experientiam quam ponit gale. vndecimo etc. inquit Sicut quidam accidentaliter sanati sunt ex intentione interficiendi ex eo qui in potu tribuit vt moriretur ille leprosus. vbi galienus habet elephantiosus. Secundo quod inconueniens esset diuersis egritudinibus conuenienter vnicam medelam applicare quemadmodum gale. 6. interiorum de passione renali et colica dicit. et septimo miamir de diacodion. in li. namque de interioribus dicit quod licet in principio sint difficiles ad cognoscendum: non tamen tunc diuerse medicine sunt necessarie. et hoc idem primo interiorum sed in hoc non oportet tempus conterere. nam boni sciunt practici quomodo vna simplex medicina diuersas sanat egritudines et maxime prouenientes ab vna causa Imo et a diuersis vt de melle dicitur ada partenianum. similiter de agarico aloe etc. vt a gale. et Mesue accipitur et ita de multis alijs medicinis quas longum sit enumerare. patet iam quantum valeat hec forma arguendi. Quecunque laudat Galenus

in elephantiasi laudat Auicen. in lepra
Igitur elephantiasis apud Ga. est lepra
apud Aui. Sed qr apud istos habet dif
ficultas de viperis. nam extraneū videt
illas pdesse huic egritudini quas tantū
laudat Gal. in elephantiasi nisi elephā
tiasis sit lepra: ideo videant ꝛ attendant
ad ppꝛietates carniū viperarum ꝛ desi
nant admirari. vndeclo nāqꝫ de simplici
medicina allegato capitulo excalefaciē
tem ꝛ exiccantem habent virtutē ꝛ sum
mopere diaforeticā preparatqꝫ ad cutim
materiā per ipsas. Preterea similr eua
cuando. 14. terapentice. vbi de curatio
ne multe carnositatis est sermo mirabili
ter subtiliandi proprietatez tribuit istis
carnibus: immo ꝛ sali ipsaruz: ꝛ ideo ar
teticis doloribus prouenientib᷑ ex gros
sis humoribus sunt conuenientissimum
remedium quo fit vt sint multum destru
ctiue cutanearum passionum.

¶ Ad vltimum ꝛ historicū argumentum
dicitur primo ꝙ ipsum peccat in forma.
arguit enim sic. sanguis hircinus opitu
lat elephantioso ꝛ idem opitulat lepro
so. igit vnus est alius. sed sic debet cōclu
dere. igit opitulans leproso est opitulās
elephantioso. qd̄ concessimus. Et ex hoc
non sequit ꝙ vnus sit alius: concesso il
lo ꝙ in tertia figura accipiantur omnes
particule ne videamur sophiste. nam vt
paulo ante dicebamus vna ꝛ eadem me
dicina diuersis prodest egritudinibus ꝛ
si sit sermo de medicinis cōpositis instā
tia est de tiriaca q̄ multis egritudinibus
prodest: vt sit vnusquisqꝫ etiam parū in
medicina eruditus sed istis longe melior
esset inquisitio quomodo sanguis huma
nus ꝛ tiriaca diuersis prosint egritudi
nibus. sed certi respondebūt a ppꝛietate
occulta. ꝛ si mihi liceret exclamare ob
medicorum insaniā oīa conuertentez in
occultam proprietatem facerem itaqꝫ ꝛc.

¶ Item bonum eēt si quereret modū pre
parationis humani sanguinis. ꝛ tūc ma
nifeste viderent multa etiam in fabulis
scripta aliqua fulciri veritate. sed de his
alias. nā scḋa huius tractatui gs nfas
personat aures: quare primo capiti finē
impono Deo sit laus gloria ꝛ honor.
Amen.

¶ De vnitate ꝛ pluralitate hmōi morbi
Caput secundum.

Imittēs fere omnes illos cō
positiōis modos preter vnuz
qd̄ tetigit Ga. primo de mor
bo de illa tm̄ cōpositione lo
quar quā cōmuniter medici
intelligūt. Nam ipsi querentes an talis
morbus sit compositus querunt an plu
res morbi de facto adinuicē complicētur
omittendo similiter illud qd̄ aliqn̄ con
tingit: qr nulli dubiū est ꝙ interdū febri
cula quedam suborit ꝛ taliter aliqn̄ con
sueuimus dicere pleuresim morbum cō
positū. Similiter nec nūc sermo sit de cō
pōne respectu lesaꝝ operationū. Et qr plu
res actiones in vno aut plurib᷑ morbis
manifestissime impediunt: iō morbi plu
res accipiātur. Scḋo differentiā esse in
ter morbum ꝛ passionem qualē ponim᷑
inter viam ꝛ terminū sicut diffuse decla
ratū est a Gal. tertio de morbo. ꝛ scḋo de
ingenio sanitatis: lz aliqn̄ terminis abu
tamur. Item accipiat ꝛ tertio ꝙ aliquid
dum est in via pōt ꝛ dz a termino accipe
re denominationē. pz hoc ēt aliquātuluz
exercitato in philosophia naturali. Ad
huc quarto supponat ꝙ accidentia que
cōpetunt ipsi passioni recipiant a medi
co ac si competerēt ipsi morbo. pz de dolo
ribus multotiens accidentibus dū in fie
ri sunt apostemata. Ex quibus infert ele
phātiasim esse vnū morbū doloresqꝫ ibi
accedētes nō facere morbū distinctū vt si di
cerem᷑ ibi cōiūctā eē arteticā passionē: imo
tales dolores consequūtur elephanta vt
passio lz ppter hoc nō destruat quin ip
sam elephantiasim aliquādo sequant vt
morbus est. Et esto ꝙ sequerent ipsum vt
passio nichilominus elephantiasim seq̄
ret. pz per tertium ꝛ quartum presuppo
situm. Et pp hoc soluit dubitatio multo
rūvz si elephas est is morb᷑ vn̄ est ꝙ mul
totiēs existūt dolores ꝛ tm̄ nulla ap pz in
cuti difformitas. Patet responsio ex ter
tio presupposito est eñ in via ad termi
num acquirendum: ideo elephantiasis
appellatur esto ꝙ tales pustule nun
qꝫ exeant vel appareant in dato homine
stante tamen tali materia sic expellenda
vt diximus: quēadmodū si quis moueret

ad albedinem et nunquam efficiatur albus ex impedimento contingente: contingens autem ex duabus principalibus causis inequaliter se habentibus fieri in proposito impedimentum ne huiusmodi pustule eueniant presentibus tamen doloribus aut essent a natura expellente per aliquam aliam viam quam per cutim materiam pustularum aut beneficio artificis extrinseci educentis materiam. Si vero quis vellet aliam viam tueri diceretque hunc morbum esse compositum: non reputo eius sententiam dignam vituperio: licet alia pars me plus delectet. Non enim nunc is animus mihi est alicui contradicere: sed potius partes nostras defendere. Sed queret amplius esto quod tales dolores non faciant compositum morbum: vnde prouenit quod tales egrotantes a tam seuis doloribus cruciantur. Respondeo quod ex quo natura semper tentat mundificationem sanguinis vt in libro de colera nigra dicit Gal. excernens quod prauum est aliquando ad ventrem et intestina quandoque ad eam que extrinsecus superficiem. Et earum que expelluntur aliqua sunt subtilia. aliqua sunt crassiora. quedam vero non liquidem subtiliora. hec per insensibilem transpirationem resoluuntur aut per sudores. Si vero crassiora aut tanta crassitie quod cutis densitatem transire non possint: et sic operantur aut carbones si calida fuerint aut cancros si non calida. Si vero crassa sed non tante crassitiei sed medio vt ita dixerim modo posita: licet cum difficultate pertransire cutim talia operantur elephantiasim. Nam igitur vt dicebam cupida mundificationis sanguinis et totius corporis transmittit in proposito ad superficiem exteriorem conatu quo potest nociuam materiam. Et cum grosso corpori opus sit amplior via quam dum sit necesse est causari continuitatis solutionem. et tanto maiorem quanto corpus fuerit strictiorum meatuum aut sensibiliora membra habuerit ad quod grandis sequitur dolor. vel qui natura fuerit consueta transmittere humiditates ad articulos corporis humectatione indigentes: mittat nunc huiusmodi superfluitates in abundantiori copia: ex quibus dolor causatur vt tertia particula afforismorum. x. decem tractatuum declaratur a Gal. Hec breuiter dicta sint quantum ad caput. ij. tanquam excitamenta quedam cum iam tempus sit ad vltimum propositum accedere scilicet ad curam.

¶ De modo curationis cum aliquali preseruatione. Caput. iij.

Quicunque animum induxerint ad curam alicuius egritudinis necessarium est illud pre oculis semper habeant quod gale. ij. et. iij. de ingenio sanitatis magnopere commendauit: videlicet quod ingenium perfecte curationis morbi haberi non possit nisi curandi morbi diffinitio conueniens habeatur illa scilicet in qua communiter conueniunt omnes.

¶ Ex locis igitur allegatis et maxime ex libris de diffinitionibus collegimus diffinitionem elephantie. Dicamus igitur quod elephantiasis est passio crassa et pustulosa dispargibilis precipue secundum corporis extrema colorem habens secundum oculorum albedinem emittens aliquantulam superfluitatem liuidam et male olentem ex flegmate grosso aut ex nigra colera proueniens dictaque ad similitudinem pellis elephantis. Ex qua quidem notificatione primum omnia signa apparent siue illa sint propria siue accidentalia. quod omnia suo ordine deducta sunt in prima particula: et ideo illa amplius non repetitur sed potius ad earum determinationem procedendum. Si ex flegmate grosso aut nigra colera euenire hunc morbum dixerat diffinitio cause secundum medicos et maxime gal. in tertia differentia consistunt vt ad presens attinet negocium. quasdam namque procatarticas dicamus. quasdam autem antecedentes. tertias quibus magis nomen cause competit coniunctas. Si modo huiusmodi morbi causas procatarticas querimus quas sub alio termino principiatiuas dicimus nullidubium quod multis modis contingit assignare secundum quod hec egritudo potest diuersimode in populum serpere. nam aliqui ex ipsa aeris infectione. aliqui modo non ex infecto aere sed ex ea quam medici contagionem dicunt: et breuiter ex omni eo quod sub tali causa continetur. quorum omnium in diuersis locis in-

ter antiquos inuēit Gal. infectionis. aut primo complexionū auctoritate Hippo. ij. epidimiarū. ⁊ tertia particula affo. cōmento. xij. ⁊. xxij. maxime vbi tēpora humida precesserint flantibus etiā australibus ventis: ⁊ moderato superueniente calore de facili corrumpente quē inspiramus aerē. Ex istis nanq̧ dispositionibus summopere causat putrefactio vt prima quarti Auic. primo de differētijs febriū. ⁊. xj. terapētice, declaratū est quā pestilentialem constitutionem olim accidisse memorant in Cranonia ciuitate vexata egritudinibus memoratu horribilibus quarum qui notitiam desiderant percurrāt predicta loca cū mihi animus sit pro virib' prolixitatē euitare. Si vero de contagione loqui velimus sicut de eo quod in cōuersando cōtrahitur vt de elephantiasi. xj. de simplici medicina. dixit Gal. ista ad tactū principalr reducenda sunt siue mediate siue immediatē. Et isto modo coitus dormire assidue prope elephantiosum ⁊ ipsum tunc tpis tangere sumere lac a patiente elephātiasim pnt esse primitiue cause p contagionem. Et si queratur: hec que iā inualit ad qd horum magis reduci dz. an ad ipsam aeris infectionē vel ad modū quē contagiosuz diximus. Dicit q magis ad cōtagiosas dispositiones qd etiā modus propagationis declarat manifestissime. Nā fere omnes qui hanc egritudinem passi sunt aut illam per coitum cū elephantiasim patiente aut cum illo dormiēdo vt dictū est vel lac sugendo contraxerunt aut aliquo alio contagioso modo.

¶ Aliter accidit ex infecto iā aere. ⁊ ipse Hippo. dicit de habitantibus Cranonē vrbem ob hoc nō negatur hunc epidimicū morbū posse ex aeris infectiōe causari vt diximus. Et credo hac tēpestate aliqualē infectionē aeris concurrere. nā precedentia tēpora si recte meminimi' minus humida precessere vt pz in longis ⁊ frequentibus alluuionib' ⁊ caliditate sequente: licet nō immoderata extitisset q̄ si modum nimis excessisset cum tāta humiditate nō est dubitandū quin aliqua nephanda ⁊ letalis pestis sequuta fuisset. Sed questio est a qua magis causata est talis passio: quia de facto nūc Italia vexata est. Iterum queret aliquis vtrū apud antiquos extet memoria quando q̧ incepisse egritudines aliquas a pudēdis vt nunc maiori parti egrotantiū accidit. Respondetur q quicunq̧ Gale. ⁊ Hippo. dogmatibus diligēter studuerit nullam hac in re controuersiā habebit: siquidē in primo de cōplexionibus dum refert nephādas illas egritudines gētis Cranonie dū inquit. Et puenerūt in pudendis carbunculi in estate ⁊ morbi alij hmōi generis qui putredine nascunt. q̄ verba sint Hippo. circa principiū secūdi epidimiarū. Itē ⁊ tertia afforismoruz particula. xxij. At vero genitaliū putredines nō simplici absolutaq̧ rōne eueniunt: sed si humectior sit. Et si adhuc queratur q̄ causa est cur tales egritudines per corpus serpentes ex putredine genitas quas sudamina dixit Hippo. hic incipiunt a pudendis. Respondet ibidem Gal. ex caliditate scilicet ⁊ humiditate illarum partium que ex parua etiam cā putredinem gignūt. Et si adhuc querat cum illa loca sint neruosa videtur deesse ibidem materia. soluit gal. propter humiditatem ad illa loca emanantē non q suapte natura humida sint. Ex quo pz q cōmode hinc incipiat talis morb' deinde percurrat semitaz corporis. Sed si adhuc queratur q̄ causa est cū huiusmodi pustule incipiūt vt plurimū i facie aut anteriore parte capitis apparere. Rñdetur ex humiditate residēte in capite. Nā gal. dicit in epate abundat colera in corde sang. in cerebro flegma. vel si rectius quis vocare velit pituitā magis q̄ flegma vt scdo naturalium virtutū dicitur. abundantiori igitur existente nō miruz si ibi prius appareāt. Adhuc ⁊ anterior pars capitis humidiorē posteriore vt secundo complexionū ⁊ scdo tegni scriptū est vñ ad faciez ⁊ ad alias ibi apparētes pticulas citi' hūiditates defluūt. Rursus si quis querat cur p coitū ista lues facili' ɔtrabit. Rñdet q stāte in pudēdis humiditate nimia vt dictū est ex mo

tu qui fit in coitu:tunc illa loca magis calent quo fit vt maior copia humiditatis trahatur que citius putrefit. Ite etiã r propter apertionem pori membri virilis:qr tunc vapores corrupti citius a matrice eleuantur vt bene tangit Concilia tor differentia superius inducta. Quib⁹ sic ordine declaratis facillime hui⁹ egritudinis habeatur cã antecedens pariter r coniuncta. Si quidẽ antecedẽs cã a p catartica cõstituitur vt in introductorio Gal. hec autẽ r quãtitate r qualitate esse potest vt abundantia melãcolici sanguinis aut flegmatis que a multitudine nutrimenti aut his que fm magnã sui partem in tales humores habitudinem habeãt vt transmittantur causata sunt vel prefati humores qui talem cõtraxerunt dispositionem vt quãuis quantitate nõ multi sint tamen quales sint faciliter poterunt in coniunctã transire vt scz malignitate sua ad extrema corporis transmittantur.

¶ Coniuncta vero causa elephãtiasis est vt supra patuit colera nigra aut flegma grossum actu talem egritudinem faciens tia:esto ꝙ multotiens Gale. nominet melancolicum sanguinem. vbi est aduertendũ ꝙ merito huiusmodi cause coniuncte ex intentione Gal. venari possumus elephãtiasis differentiam. Nam si ex ipso flegmate proueniat elephantiasis alba generatur. Et propterea apud auctores multotiens inuenitur elleborum mederi elephantiasi albe. Ubi vero a nigra colera admixta sanguini eueniant subrubee elephantiasis species accipientur vt in de colera nigra. Gal. Inquit enim quando niger humor qualitatib⁹ sobrius fuerit sanguini commixtus subrubeam elephantiasim operatur. Itidem dicamus si a nigra colera prouenlant tunc subnigram egritudinem operatur.

¶ Istarum autem egritudinũ r specierũ prima est r minus vt ita dixerim maligna existens licz crassiores r pinguiores efficiat pustulas:que vt alias dictum est tunc temporis plurimũ inuadit. Relique vero maligniores existũt. Sz apud Paulũ elephas ex melancolico r feculentiori r quasi luto sanguinis aut flaua colera aut bile vtrisꝗ vltra modũ adustis fit nec mentionẽ facit de flegmate quo fit vt diuersimode accipiãt elephantiasim. Sz de his satis. nam tempus est iam ad curam accedere.

¶ Dicamus igitur curam tripartitum actum esse vt Gal. placuit. in dietam. farmaciã r chirurgiã. Per dietam autẽ nõ solum intelligere debemus administrationẽ potus r cibi verum r debitã administrationẽ omnium que sub rebus non naturalibus continẽtur quemadmoduz primo ad glauconẽ accipit Gal. Et propterea dicebat dietã quam viuendi regulam dicimus esse medicinam aut medicine partẽ. Inuentionẽ autem horum omniuz rei ipsius natura denunciat. Contines nos igitur aer de quo medicus magnam debet habere solertiã:vt. xij. continentis. r. xj. terapen. scriptum est ad calidum declinare debet. nam causa faciens hunc morbũ frigida est. Et qr opus est tractione que ad exterius ne patiẽtes infestenẽ a tam seuis doloribus. Et qr talis materia est grossa r compacta ꝗ postꝗ venerit ad extrinseca exiccatione indẽ get:ideo ad siccitatẽ aer tendere debet. Confirmat hoc experientia. nam omnes qui tali morbo laborant longe deterius se habẽt in hyeme ꝗn estate licet in actu preseruatiuo ad temperamentũ aerem alterare debemus vbi inequalis fuerit r tãtum quantũ possibile est r tandem ad illas qualitates debet declinare si declinauerit que minus sint generatiue materiei faciẽtis hanc egritudinẽ. Exercitia pariter siue sint exercitia solum siue exercitia r opera meliora sunt que vehementia dixit Gale. seruatis tamẽ conditionẽbus dictis ab eo in primo r secũdo sanatiuorum:hoc autem esse dicunt cũ leticia vt sunt venationes. Nã quemadmoduz dicit Gal. in libro de ludo parue sphere multi liberati sunt ab egritudinibus ganiis solum. Quare illa exercitia maxime cõmendanda sunt in quib⁹ corpus r anima simul exercẽt cũ leticia: r ppterea ludus parue pile multũ ibidem cõmendat. Idẽ dicat etiã in preseruatiuo actu nisi ꝙ nõ ita vehementia fieri debẽt. Somn⁹ aũt eligatur quantum nature patientis

conuenit nec ex longitudine somni super fluitates augmentarentur in corpore sicut dormitio in mane aut in meridie qñ sufficienter dormierit in nocte nisi cõsue tudo multum inualuerit. Est enim consuetudo secunda natura vt ad glauconẽ scripsit Gal. licet ex conuenienti somno superfluitates resoluant̃ ⁊ natura cõfortetur. Itidẽ de vigilijs dicat̃ que in hoc morbo eligibiliores sunt. opus nãq potius est inanitione ⁊ extenuatione q̃ ecõ trario. omnia tñ moderato vsu. Cibaria vero cũ in triplici differentia consistant: quedã enim grossa sunt quedã subtilia ⁊ aliqua mediocria. Euitentur aũt quecũ q̃ flegma aut colerã nigrã generãt. simi liter quecũq̃ indigestibiliora sunt ⁊ breuiter omnia que cacochimia a Gal. dicuntur vt carnes agnoꝝ anserum preter alas auiũ in aqua degentiũ ⁊ quorũcũq̃ animalium nouiter natorũ. Carnes bouine leporine hyrcine que male sunt q2 grossum generãt humorẽ. Caprine autẽ mali sunt chimi ⁊ pinguitatẽ quandam hñt ⁊ digestionẽ grauãt vt ad glau. dicit Gal. Porcine carnes nõ laudant̃ ꝓpter viscositatẽ merito cuius faciliter causaretur oppilatio maxime in epate aut renibus. Et ꝓpterea bene dixit Gal. in de euchimia ⁊ cacochimia q̃ audacesnimio vsu nimiũ porcinarũ semper sentiũt quãdã grauez ⁊ tristẽ sensationẽ in predictis locis. Salita aũt l3 diaforeticã ⁊ subtiliatiuã virtutem habeãt vt quinto dicit̃ alimentorũ tñ in hac egritudine fugienda sunt quẽadmodũ scđo ad glauconez. Gal. scribit Porcorũ aũt salita caro poterit aliqualr concedi dũ quis ea rarissime vtatur ⁊ in modica quantitate.

¶ Laudãtur fasiani perdicesgalline carnes vituline hedorum castratorũ iuuenũ ⁊ breuiter omnium que laudabile generãt nutrimentũ. partes aũt laudatorum animaliũ a quibus est fugiendũ breuiter sunt intestina ventris: matrix: aures: oculi: caude ⁊ sanguis ẽm omnẽ modum ad ministrationis. Et pisces quicunq̃ palu dosis ⁊ stagnosis locis capiunt̃ fugiẽdi sunt ⁊ hoꝝ q̃ pinguiores sunt. anguille aũt siue in bonis siue in malis locis capiant̃ semper fugiende sunt quas Gal. semper vituperat siue sanitatis siue egritudinis tẽpore. Qui vero pisces capiunt̃ in puro mari ⁊ superagitato a ventis nõ vituperant̃ ⁊ maxime vbi pingues non fuerint ⁊ qui viscositate carent. similiter de his qui in dulcibus capiuntur aquis mundis atq̃ currentibus. saxatiles vero vel volueris, petrinos pisces dicere sum mopere laudant̃. Legumina vero omnia fugienda sunt pessime aũt sunt lentes ⁊ frixe fabe. quo circa dixerat secundo ad glauconẽ q̃ habitãtes Alexandriã abũ dant tali genere morbi q2 existente multitudine materie in corporibus illorũ ae re vero excellẽter calido de facili fit motus humorũ versus cutim. Nec obstat q2 dixerim supra aerem declinare ad calidũ q2 genito iam morbo materia subtiliabi tur ⁊ que erat in via citius traheret̃ ad extra quã pharmaca exbibita trahere non poterant.

¶ In actu vero vere preseruatiuo aer ordinarẽ vt tactũ est supra. Casei vsus omnis malus est esto q̃ antiquus quãdam vim subtiliãdi habeat. butirũ etiã super fluificũ cũ sit pinguissimũ. bouini lactis vsus laudat̃ secunda ad glauconẽ ⁊ propterea scythe lactis potatores nunq̃ fere hãc egritudinẽ passi sunt. melius tamen est q̃ asinarũ preter humanũ lac ex simi litudine ⁊ cognitione quã habeat ad hu manã naturã. vt tertio de ingenio sanitatis dicit: ⁊ postea capraꝝ ⁊c. Administretur autẽ lac scđm quẽ modum docet Galenus septimo terapẽtice. x. ⁊. v. Et l3 caprarũ lac sit magis tẽperatum excipiẽdo humanũ tamen vt dixi cõuenientius est patientib⁹ hanc egritudinẽ q̃ asinarum In actu vero preseruatiuo caprarũ esset ad ꝓpositum. Inter fructus cõcedunt̃ ficus ⁊ vue bene mature s3 mo[illegible]erato vsu. vuarũ passarũ aliquãtulus vsus: eius natura l3 dicat̃ q̃ impinguãt epar; tñ immoderatus vsus earũ ardorem faceret. ⁊ ad ꝑñianũ dixit Gal. Cõsilia scruẽt q̃ cu piũt se a tali morbo ꝓseruare. Quãtũ ad potũ siue sermo fuerit de potu tñ quiper accñs õr nutriẽs siue de potu ⁊ cibo dent̃ vina aquosa vsu ⁊ virtute ẽt si febris cõ iungat̃: tũ q2 digestioni auxiliant̃: tũ q2 sudores ꝓuocant: vt. 8. terapẽ. ⁊ quarto

sanatiuorũ dicit. Una nãq ex intẽtionibus in sanãdo est alteratio vt ibidẽ dicit talia aũt siue alba siue nigra dummodo aquosa sint: sed qꝛ nigra nõ ita dia foreti cũ virtutẽ hñt ꝛ magis nutritiua: ideo magis laudant. mellicrati vsus laudabilis est aut aqua in qua decocta sit borago aut buglosa ꝛ hmõi oibus nota. Hec aũt ad melius summati sint dicta qꝛ longe plura fuissent dicẽda sed breuitati indulgendũ est. Tamẽ vnũ moneo vt tales hac egritudine laborãtes vtant tenui dieta ꝛ quãto cõmodius fieri põt tãto subtilietur magis: inspectis semper etate maxime ꝛ virtute ac cõsuetudine. Quantũ aũt factã animi accidẽtia ptꝫ cuicunq legenti libros Gal. de sequela potẽtiarum aie ꝛ libellũ de ludo parue sphere. Q̃ potẽs autem sit fantasia ad immutationem taꝫ exterius q̃ interius ptꝫ manifeste his qui diui Jamblici aut Sicaresij operibꝰ incubuere pariter ꝛ qui sciuerunt intelligere quid Gal. per virtutẽ regitiuaꝫ siue naturalem caloiẽ intelligit. sed de his silentio me expedio ad pñs alia alijs relinquẽdo. Admoneo vt coitũ summope euitet ex cãis superius assignatis. ꝛ qui volunt se pseruare similiter abstineãt ꝛ maxime cũ patiẽtibus hanc egritudinẽ. sed de hoc satis cũ iaꝫ cõueniens sit ꝛ laudabile ad cõuenientes farmacias accedere quas similiter ex rei natura inuestigabimus retinẽtes cõe principiũ in medicina ad egritudines curãdas vꝫ egritudinibꝰ cõtraria exhibẽdo. Dicamꝰ igitur q cũ egritudines crasse in multiplici dña cõsistant: nã alie sunt intrinsece alie vero extrinsece ꝛ quedã medio mõ se hñtes sicut multe carni q̃ in cute apparent intrinsecꝰ cãꝫ hñtes ꝛ interius affligẽtes cuius generis sit elephãtiasis: quo fit in duplici genere farmacie ad eius curã: intrinseca scꝫ. ꝛ extrinseca opus sit. Intrinseca farmaca ad duodecim genera reducunt: extrinseca vero ad vndecim vt in scõa pte introductorij a Gal. declaratur. Sed qꝛ in diffinitione dicebatur crassa ꝛ pustulosa statim declaratur nobis quibus medicaminibus vti debemus. Habitum est eñi in prima pte ex tali crassitudine ledi naturalẽ formã. Exasperat eñi ꝛ pustulosa fit cutis id illo generi farmacꝰ e exteriꝰ est opꝰ qd sinereticũ dixit gal. i. purgatiuũ eoꝝ q̃ in superficie florescunt. Et cũ talis supficies aliter crassities sic dura proueniat ex crasso flegmate vt plm nũc aut nigra colera: ptꝫ tam qualia dicunt hmõi farmaca qꝛ mollitiua. Similiter qꝛ dicebat pustulosa: hinc manifeste cognoscimus materiã ad cutẽ a natura transmitti adunãte hoc qꝛ crassum dicebat quo fit vt prius abscisa cã appoñi debeãt que talis materie ad cutim a natura trãsmisse habeant attractiuã potentiã: materia attracta exiccari oꝫ ꝛ inde cutis absterge. quo fit vt talia exteriꝰ applicãda ꝛ mollitiua ꝛ attractiua ꝛ diaforetica cũ digestiõe ꝛ abstersiõe ex q̃ exiccatiua sint ꝛ tã dẽ bonũ colorẽ in cutẽ inducãt. Sꝫ qꝛ vlteriꝰ in data diffinitiõe dicebat q ex flegmate grosso ꝛ nigra colera prouenirent trãsitus aũt talis materiei ad cutim fieri nõ põt absq aliqua solutione cõtinuitatis vt in scõa pte dictũ est ex qua sm quãdam pportionẽ causabatur dolor qꝛ ꝛ q̃ mitigãt dolorẽ quare dicunt. Ex quibus intentionibus sic faciemus cõuenientem vnctionem. Accipiantur saponis albi ꝛ minuti ꝛ in parua folia redacti. ℥ iij. multotiens loti in succo endiuie ꝛ plantaginis: deinde bulliat in succo lapatij acuti vsq ad lenem spissitudinẽ. Preterea. Rx. masticis thuris añ. ʒ. iij. aromatici sulfuris viui nitri añ ʒ. ß. vnguẽti cõmunis ad scabiẽ qd dicitur vnguentũ de quinq. ℥. vj. ꝛ misceãtur oia simul. Modus. autẽ administrationis est vt vna. die vtantur hac vnctione. alia die lauentur cũ aqua. decocta fuerit malua ꝛ excorticatũ ordeũ aut farina amaroꝝ lupinoꝝ. Sed qꝛ dixeramꝰ ista fieri nõ debere nisi prius fuissemus exercitati circa abscisionẽ cause. hoc aũt cõmode fiet qñ data materia fuerit expulsioni parata. Queciq igitur digerunt flegma grossum aut nigrã colerã ꝛ huic rei cõuenientia: ꝛ talia sunt borago. buglosa. fumusterre. sparagus. lupulus scolopẽdria. pipinella. lauãdula ꝛ hmõi. Si igitur fiat decoctio oĩum istorum aut aliquoꝝ cũ intentione optimi zuchari ꝛ accipiatur per septẽ dies. ℥. v. in mane bonũ erit ꝛ multi cũ predictis herbis faciũt

bullire mirabolanū chebulū aut indum. multi vero absq; mirabolanis immittūt folliculos sene. alij vero magis expedite procedunt et sic ordināt farmacū. Re. sirupi de fumoterre mellis rosati colati añ ℥.s. aquarū lupulorū buglose et endi. añ. ℥.s. mis. deinde administret hoc solutiuū. Re. mirabolanorū indorū chebulorū hermodactilorum añ. ʒ.s. florum boraginis et buglose añ. M.s. bulliant in septem vncijs aque lupulorū. vel si aliqua affuerit febricula endiuie et cicoree et facta condecenti decoctione. Re. agarici electi. ʒ.s. salis gemme ℈.s. boni ponderis et infundatur condecenti tempore in. ℥.ij. predicte decoctionis. preterea fiat expressio cui adjdatur dia. ʒ.iiij. Diasi. ʒ.iij. mellis rosa. colati. ʒ.s. et misceantur simul cum predicta decoctione. Poterimus vti electuario bamech et alijs quibuscunq; flegmatis grossi aut nigre colere eductiuis. Similiter et vti poterimus hac purgatione potione gal. nam accipiant mirabolani indi chebuli absynthium flores violarum turbith carthamus fumusterre fructus sebesten capilli veneris que ola bulliant in. ℥.viij. aque longa decoctione et lento igne vsq; ad cōsumptionē duarū tertiarū deinde addat diagredij. ʒ.s. Dosis eius est. ʒ.iij. cū aqua calida cōsideratis oībus que circa egrotantē cōsiderari debēt: admonētes q; ista dentur in maiori aut minori dosi: similiter ista aut alia s; q; bonus medicus iudicauerit ne incidam in illud qd. 9. terapē. scriptū est v; vt oēs vna forma velim' calciari. Aduertēdū tñ est q; hāc euonem d; flo. pcedere etate et virtute cōsentiētibus. In magnis nāq; egritudinibus siue psentibus siue incipiētibus vel expectatis semper expectanda est flo. vt in lib. de flo. dixit. gal. et ppterea scdo ad glaucone pcepit flo. in hac egritudine et alijs de caussis quas hic enumerare nō est locus. Et vbi iudicatū fuerit materiā in aliqualē adustionē tēdere optima esset ex sinistro latere vt in qrtanis pcepit gal. et quanto copiosior tanto melior cōsideratis in flo. examinādis. Istis aūt factis euonibus applicāda sunt illa que dolorē auferāt talia añ sunt in multiplici dria. nam aut mitigāt apparenter sensus hebetādo q stupefactiua dicunt a qbus fugiendū esse optime docuit. xij. ter. nisi in vrgētis necessitatis casu. Et tunc accedendū est ad illa quorū paslim exercuit gal. x. decē tractatuū. Et i alijs locis quedam mitigant vere et horum quedam per abscissionem cāe immediate siue per seqlā vt verbo vtar gal. talia aūt interdū sunt calefactiua interdū infrigidatiua. Et l; horū aliqua tacta sint supra vbi posuimus medicinas euacuatiuas: tñ vltra illas inueni mirabiles pillulas a gal. cōpositas quas l; ipse mirabiles appellet: ego vero mirabiliores inueni et sunt. Re. mirabolanorū kebulorū indorum corticum cucumeris asinini vel loco ei' electuarij zinziberis interioris colloquintide salis indi hermodactilorū hierepigre satirionis añ. partes eq̄les. serapini ad duplū vnius pdictorum et nō oīm: pistenf pistāda subtilr et redigant in formā aut massam p pilī cū aq̄ endi. et aliquātulo mell. rof. et fiāt pillule admodū ciceris: vsus quarum sit de tertio ad tertiū sm virtutē patiētis Ego vero aliqñ tres: aliqñ duas: aliqñ vnā exhibebā. Quedā vero pprie tollūt dolorē p solā. s. resolutionē vaporū et superfluitatū cōcurrentiū ad dolorosum locū. hmōi aūt sunt tēperate vt ita dixerim caliditatis vel velis dicere in gradu pmo et subtilis substātie vt. v. de sim. medicina ga. dicit et iō dicunt resolutiua et rarefactiua subtiliatiua maturatiua et faciāt pcedere oē qd coarctatū est et retētū in dolorolo mēbro: vt ibidē late gal. Alia sunt camo. oleū anetinū euiscus. cassia aūt fistula multū v; in mitigādo dolores exterius applicata et seruatis suis cōditionibus. oleū antiquū maximi inueni iuuamēti ppter suā citā penetrationē et resolonē nō cōrecēti magis sit mitigatiuū doloris vt. 6. de ingenio et. 6. de sim. medi. scriptū est. Itē farina puri frumenti et multa alia: qr vsus eorum poterit esse vel ex eorum oleis vel faciēdo epim siue cerotū ex his immiscēdo aliqd de noua cera cū aliquātulo cinamomo. Itē appositio bone tiriace ad loca dolorosa vt. 4. tera. scribit Et siquis hēt echiglas qs marsi ppli marasos dicūt: et sale ipso illiniret dolorosa mēbra, Sitr. et viperatū vinū bibitū ex cō

Hoc de curatione

in prima pte assignata calus rei fecimus experientiam. Nā tūc tpis adhortante gregorio spoletino in ga.ogibus dilligētissimo ex vtraqꝫ lingua optime babita accepimus e patauinis mōtibus mara sos mortuos deinde in vino quod postea tribus exbibuimus τ vidimus notabile iuuamentū. Sūt tñ multi q̄ volentes citius euadere in bac egritudine vtunt in frascripta vnctione ꝑ quinqꝫ dies coope rientes se in lecto quo ad plurimum sudant vtentes tñ supradscripta dieta. Re. rasine pini turis masticis tartari albi litargiri auri argēti viui olei laurini olei vulpini olei abietis cuscute succi pomorum arancioꝝ ana.ʒ.ij.assungie porcine colate.ʒ.vj.rediganẗ ola simul miscēdo in formam vnguenti. Ab bac tamen vnctione caueāt q̄ sunt debilis cōplexionis τ potius sopbistica inueniẗ ꝙ vera.nā vidi fere oēs recidiuasse vt prius. Sꝫ si q̄s boc pati pōt curaẗ postea ꝑdictis pillulis cū bona dieta credo ꝓdesse multū factis prius euacuationibus.

¶ Ulterius ne quid deficiat sucurrēdum cēseo ne macule quedaꝫ rubee remaneāt in illis locis vnde pustule abscessere. Ad boc inueni vnguentū vel velis dicere lutū qḋ fit ex finissimo cristallo τ bene postea trito:deinde accipiaẗ fructus cuiusdam spēi pentafilonis quos frālas dicimus τ rediganẗ in aquam que permisceatur cum ꝑdicto ꝑparato cristal loquouſ ꝙ accipiāt formam luti τ inūganẗ ex eo loca maculata.dixi aūt calcinatū cristal luꝫ ne fiat error:qꝛ aliter eueniret. Ultra bec expertus sum ad boc mirabilē aquā que non solum delet buiusmodi maculas sed quasdam aſs turpiores adbuc quam medici dicūt aquam metallorum omnium.sed quia modꝰ faciēdi eaꝫ a multis medicis diligentissime notatus est;idcirco supra illam amplius non me extendam sꝫ potius aura benigna in trāqllo portu nauicula nostra firmetur.

Habes reuerēdissime dñe lucubratiūculas meas morsibus viri litigatoruꝫ meaqꝫ sēnia obnoxias auribꝰ non antiq̄s sꝫ nr̄i tpis elocutionē expectātibus blādientes:q̄ tñ ꝑinde erūt τ quāqꝫ fortasse apud aliquos tāqꝫ bospites τ a cōi sñia aliena videbunẗ accipiēda. Sꝫ vt q̄ antiquos legerint nr̄e opinioni nō aduersanẗ:sic qsi bas tue clemētie vigilias dedicaui tribue bis quantū voles. voles aūt quantum licebit. nibil enim nisi illa dignū abste desideramus. Uale. τc.

¶ Questio de febre sanguinis ad mentē gal. prestantissi. Sebastiani aquile.

Ntiq̄ τ difficilis dubitatio est de putrescēte sanguine vtrum ex ipso cum proptiuꝫ decorem perdiderit τ in putredinem venerit: sanguinea febris fiat: sicut ex alijs bumoribus putrescentibꝰ proprie febres generāẗ. Antiqua quideꝫ nam si vellemus eam altius repetere inueniemus a Democriti temporibus incepisse vt ex gal. dictis secundo de virtutibus naturalibus elici potest. Est etiā difficilis quidē ex diuersitate virorūm illustrium.colligitur diuersimode sententia in bac materia. boc enim semper arguit difficultatem in reyt primo capitulo colligitur. Ad qḋ manifestanduꝫ primo adducenẗ auctoritates τ rationes volentium sanguinem facere genus febrium bumoralium. Secundo eorum qui partem contrariam τ veꝛam magis sectanẗ. Tertio ad argumenta prime partis respondebo.

¶ Pro primo exequēdo est Joannitiꝰ in sermone de febribus q̄ sic bꝫ de ipa. Secundi generis modus primus est qui fit de putredine sanguinis cōburentis vtrāqꝫ partem interiorē τ exteriorem vt est sinocbus. Halyabas ī tertio practice ca. 16. de medicinis cōtinuarū febriū sic refert. Continue feb. ab bumorū putredine q̄ sunt intra vasa τ venas fiūt vt in prima buiꝰ nr̄i libri pte ostēdimus. Et qsi qui amplior ē in venis bumor: sanguis ē fit vt q̄ continua est fe. amplius sanguinea sit qnare dicitur sinocbꝰ. Auenzoar autem tractatu primo tertij libri de febre sanguinea loquēs sic inquit. Et possibile est ꝙ supradicta ephimera conuertatur ad febreꝫ sanguinis cuius tres sūt

neremus ꝙ iste putrefieret tunc ex affini
tate quã hꝫ cũ flegmate: hoc enim ex mo
dica decoctione transit in sanguinẽ. ꝑio
dus sanguinis magis assimilabit̃ perio
do flegmatis ꝙ̃ colere. Ex quo conclu
dit non recte dici sang. ꝑiodicare ꝑiodo
colere: lꝫ ꝛ aliã dederit ad hoc rõem. pri
ori tñ magis enitit̃. Et cũ illa sit viri ex
cellentissimi qꝛ tñ repugnat olim verita
tum post hippocratẽ magistro ꝛ qꝛ fal
sa est in se: ideo fas erit cõtra ipsum ali
qualiter instare. Nã esto ꝙ illi cõcederẽt
ꝙ flegma naturaliter dispositũ maiorẽ
affinitatẽ habeat cum sang. naturalr̃ ꝙ̃
sang. naturalr̃ dispositus cuꝫ colerã: ex
hoc tñ nõ sequit̃ ꝙ flegma nãliter dispo
situ maiorẽ cõuenientiã hẽat cũ sanguine
preternaturalr̃ disposito á calido extra
neo ꝙ̃ cõsimilis sang. cũ ipsa colera. In
hoc eñ consistit fundamentũ Gal. ꝛ sta
tim põt reflecti argumentum ꝯ ipsm sic.
Sanguis ꝑ vlteriorẽ decoctionẽ qualis
est febrilis vicinior est colere ꝙ̃ flegmati
igit̃ verisimilius est ꝑiodicare ꝑiodo co
lere ꝙ̃ flegmatis. antecedẽs ptꝫ vnicuiqꝫ
intelligẽti dicta Gal. ij. virtutũ nãlium
vbi determiat de mõ gñationis humorũ
Dicit. n. ꝙ res ꝯsiũcꝫ dulces per vlte
riorem decoctionẽ fiunt amare: vt pꝫ de
melle. ergo san. per vlteriorẽ decoctionẽ
nõ trãsibit in flegma sed hũ in colerã. ꝛ
isto mõ non magis vicinat̃ flegmati ꝙ̃
colere. Q̃õ autẽ per vlteriorem decoctio
nem nõ trãseat in flegma patet similiter
ex Gale. scdo naturaliũ virtutũ cap. vlti
mo. vbi assignãs rõem quare natura nõ
fecerit flegmati receptaculũ sicut colere
ꝛ melancolice: inquit qꝛ ipsum humidũ
ꝛ frigidũ est: ꝛ veluti semidigestuꝫ aliqõ
nutrimentũ. indiget. n. nõ euacuari hoc
tale sed in corꝑe manens alterari. sang.
vero est complete digestus vt liquet igit̃
per vlteriorẽ decoctionẽ nõ transibit in
flegma. sed si trãsiret istud esset ꝑ infrigi
dationẽ. Preterea si qs quereret a Tru
siano quo medio probaretur flegma ma
gis appropinquare sanguini ꝙ̃ sanguis
colere. non dicit aduersarius ꝙ magis
appropinquat digestũ digesto ꝙ̃ semidi
gestũ digesto. immo dicit quis ꝙ vbi ca

lor naturalis aliqualiter intenderetur
non taliter ꝙ traheret hominẽ extra la
titudinẽ sanitatis: tunc ex subtilissimis
partibus sanguinis generarentur par
tes colere. Et isto modo diceret aduersa
rius maiorẽ posse esse distantiã inter fleg
ma ꝛ sanguineꝫ ꝙ̃ inter partes subtiles
sanguinis ꝛ coleram. Q̃õ aũt maior pos
sit esse distantia deducit̃ ex tribus suppo
sitis primo ꝛ secundo tegni: vꝫ ꝙ natu
ra non tollerat repentinas mutationes
sed ꝙ actiones nature paulatim fiũt or
dine quodã. ꝛ hoc Trusianus nõ negat.
Secũdo ꝙ preternaturalr̃ aliquid pos
sit breuissimo tempore ꝛ quasi subito im
mutari patet. xij. terapẽ. vbi habetur. Si
vero repente ꝛ simi multũ nõ solũ curatio
nes sed ꝛ adiectiones aliquando curat
egritudo: itaqꝫ demũ consistet. Tertio ꝙ
non ad quãcunqꝫ caliditatẽ preternatu
ralem existentem sequatur febris: sed ad
istam que in tantã immoderatam venit
vt contristet hominẽ ꝛ actionibus noce
at. viij. terapẽtice. Et est sententia princi
pis q̃ ponit remedia ad egritudines cali
das cordis distinctas ab egritudinibus
febris. Et septimo de ingenio curatiuo
manifeste ex istis arguitur sic. transitus
flegmatis in sanguinẽ de quo ibi loqui
tur Trusianus est naturalis. igitur hoc
fiet paulatine ꝛ nõ repente per primum
suppositũ. sed transitus sanguinis in co
leram de quo est presens sermo est preter
naturã: qꝛ ab agente preternaturaliter
agente. igit̃ hoc põt fieri repente ꝑ scdm
suppositũ. igitur citius poterat sanguis
in colerã transire ꝙ̃ flegma in sanguinẽ.
Itẽ potentius est agẽs trãsmutãs sang.
in colerã ꝙ̃ trãsmutãs flegma in sangui
nem: qꝛ hic naturalis calor tãtũ. vbi ꝟo
calor naturalis fact᷒ igneus. ignis autẽ
inter cetera elemẽta est maxime actiuita
tis hoc enim requiritur ad esse febris ex
tertio presupposito. Resistẽtia autẽ par
tiũ flegmatis est maior ꝙ̃ resistentia par
tium sanguinis in tali cõuersione: quia
quecunqꝫ partes flegmatis comparan
tur proportionabiliter ad partes san
guinis minus resistunt ꝙ̃ sanguinis ꝙ̃
que flegmatis. igitur citius partes san

guinis conuertentur in colerã q̄ flegma tis in sanguinẽ qd̄ erat intentum. Prete rea Trusianus fundatur super mala cō sequentia. nã hec consequentia non vꝫ. flegma est vicinius sanguini q̄ colera. igitur potius peryodicabit peryodo fleg matis q̄ colere. sed oportuit ipsuꝫ sic ar guere. sanguis citius transit in flegma q̄ in coleram. igitur ⁊c. sed antecedẽs ne garetur vbi concederemus cōsequentiã. Et licet visus sim aliqualiter a proposi to exiuisse tñ Galie. doctrina ad hoc me impulit. Gentilis post hos licet voluerit Aui. cū Gal. concordare adhesit tñ ma gis Auicē. q̄ galie. immo appellat gal. ambiguum cū. 4. terapentice ad princi pium noluerit sanguinẽ facere febrē pu tridam sicut patet in exemplo de seruo ⁊ in multis alijs locis hoc negauit. Verū autem hoc sit verum videmus in opinio nis declaratione ipsius gal. Ultimū ꝟo de modernioribus fuit Ioan. arculan⁹ veronensis qui vltra rōnes adductas fa cit rōnem vnã contra gal. q̄ efficacē di cit. Nitiẽ nanq̄ īprobare istã propositio nem sanguis dū putrefit est colera: quia sanguis cū putrefit: aut est aut nō est. nō datur scōm qꝛ sequiẽ cōtradictio. Seq̄ tur ergo sanguis putrefit q̄si nō est sang. putrefit. ⁊ nō est. Ex alia pte sequiẽ san. putrefit igiẽ est. cū putrefactio sit passio mixti. Si vero dr̄ p̄mū. igiẽ putrefit q̄si est sang. igiẽ putrefit q̄si nō est colera. ali ter sequereẽ q̄ simul esset sang. ⁊ colera Alia possent adduci argumẽta in proli xitatē: sꝫ satis sunt ista viroꝝ excellẽtiū. ¶ Restat mō scōm propositorum exequi vbi declarabitur opinio gal. cū suis ve rissimis fundamẽtis. Pro cuius opinio nis declaratione prio notādū q̄ totum fundamentū gal. q̄re san. putrescēs nō facit propriã febris speciē cōsistit in hoc vꝫ in mō generationis humoꝝ vt tangit scōo de crisi. Et scōo de virtutibus na turalibus vbi redarguẽs opinionẽ Era sistrati sequentis in parte fantasias De mocriti: voluit generationeꝫ humorum quattuor fieri a calore naturali agente in materiã clarificatã excernente ex tali materia in epate diuersos humores. cui⁹ oppositū voluit Erasistratus calorē na turalem nō excernere hos humores sed in rebus q̄ comedūtur ⁊ bibuntur extrot sum existere. Glitis nāq̄ absq̄ hoc q̄ in eã fieret actio a naturali calore in se ipsa continet coleram. ⁊ dicebat q̄ secure vti poteramus que non multã colerã conti nebant. que vero multã: cause erunt di uersarum passionū: exemplum dabat de corporib⁹ ictericoꝝ. Hec opinio fortasse potuit ponere febrē ex putredine sangui nis. sed qꝛ ista positio est manifeste falsa ⁊ a gal. ibi sufficientissime redarguitur: ideo pr̄s negociū non expedit hic illam tractare. gal. autē qui oēm rem in medi cina exactissime tradidit ex snīa Hippo. Aristo. ⁊ Pythagore noluit q̄ alterato cibo in stomacho venis ⁊ epate a calore naturali q̄ ip̄summet calidū innatū sꝫ di uersum modū agēdi in materiã sā dictã generet quattuor humores diuersos. nã dum ipsum moderate ageret sanguinẽ dicebat gn̄ari. si vero immoderate alios humores a sanguine. Sed quia ista posi tio est qꝛ talis inequalitas poterat esse versus diminutã decoctionē ⁊ versus ni miã coctionē: primo mō flegma generaẽ qꝛ est humor semidecoctus vt supra dice batur. scōo mō colera ⁊ tandē melanco lia. Ex quibus sequitur prio q̄ sicut ad generationē sanguinis requiritur cōmo derat⁹ calor innat⁹: ita ad sang. genitū necessariū est habere rōnem cōmensura ti ⁊ mediū inter alios humores. Ex quo deduciẽ q̄ supfluente alio calore innato cū illo vt supflue agat nō generabiẽ pro prie sang. neq̄ diu cōseruabiẽ iaꝫ genit⁹ sang. ⁊ hoc si secum fuerit coniuncta ali qua mordicatiua proprietas ⁊ putrefa ctiua rōne cuius superetur virtus regi tiua nostri corporis. Scōo notanduꝫ vt bene tetigit Concilia. differentia. 79. ex premissis sequiẽ ex quo sang. propin quior est ⁊ magis conueniens nãe nostri corporis ceteris alijs hūorib⁹ vt scribiẽ in fine de elemẽtis ⁊ tertio de sim. medi. ⁊ quinta pti affo. a gal. ⁊ iō tanq̄ de ed ens nature filius non poterit tantam la titudinem putrefactionis sustinere sicut ⁊ alij humores de quibus pauca aut nō tãta solertia hr̄ cū multum a medio rece dant. cito enim corrigiẽ san, a natura si

potens fuerit: deinde q multu extraneat. Ex quo sequit q non tato gradu putrefiet sanguis remanens sub propria forma quanto putrefient alij humores. Ex quibus omnibus sequit q quis sang. possit esse subiectu3 putrefactionis tamen nunq poterit in tm putrefieri vt ipso remanente sub forma sanguinis possit feb. putredinalis generari merito ppe putrefactionis s3 bene ratione partiu subtiliu conuersaru in cole. et grossaru in mlam. Quod sic deducitur primo auctoritate Gale. scdo de crisi cap. xij. vbi h3 cum san. incipit putrefieri nõ remanet verus sed declinat ad coleram. Tuc sic. igit si magnu gradu putrefactionis susciperet multo min9 remanebit ver9. Scdo na. viij. tera. vt supra tactu est caliditas febrilis et supabundans: incomoderata et diffusa p vniuersu3 corp9. Scdo de morbo et accidet et in come. primo regiminis acutoru: est declinatio caliditatis innate ad caliditate ignea. Et in li. de creticis. q est calor naturalis extraneatus factus igneus sed tanta adustio fieri non pot a parua ebulitione putrida: q sic efferuesceret calor naturalis et ta modica ebullitione iam illu humore sic breuiter putrefactu natura expelleret et non permitteret vniuersum corpus inflamari. igit per declarata superius cu sang. requirat moderata et equale caliditate sta te magno incedio erut aduste partes san. subtiles et in colera conuerse. hoc enim intendebamus.

¶ Sed cotra hec omnia posset quis arguere ex fundamento Gal. ix. terapen. capitulo. iiij. vbi Gal. loquit de sinocha si ue putredine. exemplificat em de iuuene palestrita et libero qui hmoi febre ex sanguine sine putredine patiebat. Ille febricitabat ex sanguine. igit ibi erat immoderata caliditas: et iam non fiebat conuersio in coleram sed semper remanebat verus sanguis licet inflamatus igitur et c.

¶ Ut ad hoc pateat responsio notandum q in sanguine considerauit suarum partiu diuersitate3 vt supra dictu est. Alique nanq sunt partes valde subtiles. alique tenues et grosse. alique molles et superflui fice quodamo. queda vniformes. in hoc enim vniformi vera sanguinis ro reserua-tur. Et quare homo sanguineus denominat. ab alijs vero san. colericus fleumaticus aut melacolicus denominat vt scribit. Ex. de sim. medi. Possemus aut signare latitudine taliu san. eo modo quo de omnib9 corporib9 primo tegni significata est. hoc aut leue esset ordinare. io relinquit. Et queadmodu est dictu de sanguinea ita et suo mo dicendu est de ceteris: ex quo sequit vltra teperata complione et simplicem sexdecim dari complones copositas q tande in quattuor principales reducunt. Ex his statim soluit argumentu. na in sebre synocha ex sanguine sine putrefactione hn adurit san. et cotinuo declinat versus extremu sanguinis colerici ex quo illi no admiscet putrefactiua qualitas vt supra quo multu inimicat virtuti nre regitiue. Et si quis instaret de extremo. i. de sanguine in extremo latitudinis imaginate adducedo sic argumetu. Ad hoc dicetur in responsione ad argumenta ex parte ex quo no admiscet mala qualitas putrefactiua: io no opus est fieri tale conuersionem vel dt et melius q cu incipit facere febre subtilissime ptes couerse sunt in colera et fit sinocha ex colera sine putrefactione. Et si diceret vbi ect sanguis flegmaticus et incipet putrefieri tuc pus transiret in illu sanguine q in colera quare stabit putrida ex sanguine. Dicit q sicut no est opus exempli gra sanu vt multu si d3 egrotare q currat p residuu latitudinis sanitatis s3 statim pot cadere in latitudine neutralitatis vt nuc per puncta tm pportionalr correspondetia pucti ad ltra latitudine sanitatis. ita et de tali sanguine est et maxime cu ia 9cessu3 sit ex sententia gal. nisi q sanguis no generet nisi ex caliditate equali: quato magis ille q h3 ronem sanguinis vera sed de hoc satis.

¶ Supest nuc ad tertiu ppositorum accedere v3 ad inducta rndere: et vt clarius hec ma sit examinata adduca priusrsiones aliorum vt rectu in hoc loco possit fieri iudiciu. Conciliator vir diligentissimus in omnib9 dictis antiquorum et maxime gal. in differentia preallegata imaginat9 est sanguine in duplici loco posse putrefieri sc3 intra venas et extra vt in bubone herisipilla. Et colligitur hoc a gale. ij. de

differentijs febriū. sed quia sanguis ex
tra venas manens duplicem habet cām
putrefactionis: ⁊ qꝛ extra suum locū na
turalē manet: ⁊ qꝛ caret sua debita euen
tatione. hinc est ꝙ maiorē gradū putrefa
ctionis suscipiet ⁊ citius transibit in co
lerā. In venis aūt qꝛ in suo loco manet
naturali si nō multam putrefactionē ac
cipiet: poterit facere febrē sanguinis ex
putrefactione ipsa: per tres per quattuor
⁊ per plures dies: remanente tñ sub for
ma sanguinis antequā in coleram tran
seat. Ex quo pꝫ concordia inter Gal. ⁊
Aui. qꝛ extra venas non datur febris ex
sanguine sed intra venas nihil prohibet
lꝫ iste vir multum afficiatᷣ Gal. tamē sal
ua reuerentia tanti viri non videt̄ pcessis
se ex fundamento Gal. immo cum dictis
Auer. quarto colliget voluit ponere cō
cordiā inter vtrūqꝫ. Dictum nanqꝫ est su
pra rationem Gal. esse vniuersalē ad om
nē sanguinem vbicunqꝫ existat. nam in se
cundo de crisi. c. 12. dicit tantuꝫ tria esse
genera febrium putridarū: ⁊ reddens ra
tioneꝫ sic inquit. Constat igitur propter
hoc ꝙ genera febris singlis omnia sunt
tria propterea qꝛ febris que prouenit ex
sanguine quando putrefit pportionatur
ad coleram: cū sanguis quando putrefit
declinet ad coleram. Et illud tibi mani
festum erit cum considerabis in sermone
meo de rebus naturalibus. ⁊ cū constet
apud te qd iam vere ostendimus ꝙ san
guis nō generet̄ nisi ex caliditate equa
li. ⁊ colera nō generat̄ nisi cuꝫ caliditas
superfluat in re plusqꝫ oporteat. Quis igit̄
bene dispositus diceret hanc rationē nō
esse vniuersalem. Nam querat̄ a Conci
liatore cum sanguis putrefit ad intra ve
nas nonne tunc dicitur caliditas maior
qꝫ conueniat. certum est ꝙ sic nam aliter
non esset febris. Preterea Gal. secundo
de crisi capitulo. 9. vbi loquitur de febri
bus cōpositis sine apostemate sic inquit
Iam ergo cōuenit tibi vt scias ex libris
in quibus narraui esse febris. ꝙ omnia
genera febrium ex humoribus sunt tria
notata mihi. ⁊ illud est quia quedā sunt
que ex colera ⁊ est vt plurimum qui acci
dit de febre: quedā ex melancolia: ⁊ que
dam ex flegmate. Ecce quomodo Gal. lo
quit̄ dic de generibus febrium sine apo
stemate ⁊ tantū dicit illa esse tria qd ma
gis explicat in fine illius capituli vbi sic
scribitur. Et forme quidem febrium que
fiunt ex putredine aliquorū humorū abs
qꝫ egritudine in loco membroꝝ corporis
sunt tres. Nonne patet manifeste cū hic
loqui de febribus non ex apostemate. si
ipsemet hoc explicat quare oportet ma
nifeste non sm Gal. cum fuisse locutum
sed Auer. imaginatione. Post hunc Gē
tilis nititur cōcordare Gal. cum Aui. ex
diuerso modo considerandi. s. naturalis
phi ⁊ medici ⁊ concedit ꝙ gal. pro bre
uissimo aliquo tempore nō negasset esse
in sanguine putredinem facientem febrē
pro quanto nulla est facta conuersio vn
ctuositatis sanguinis ad coleram. Sed
quia istud tempus est adeo breue qd vix
a medico percipi potest: ideo gal. tāquaꝫ
medicus aspernatur hoc tempus ⁊ dixit
nō dari febrē sanguinis: ex quo medicus
debet per sensibilia procedere. Dicitqꝫ vl
terius Auic. magis phice qꝫ medice pro
cessisse. Ex his igitur pꝫ cōcordia ad om
nes: licet ab ipso plura dicta sint super
prima quarti. Hec tamen est sententia ex
quo deducitur ꝙ sm gentilem gal. medi
ce processit. Auicen. autēꝫ phice. Sed cū
questio sit in medicina igitur sm medicū
tria erunt genera febriuꝫ. Preterea licet
gentilis dicta sint apparentia, non sunt
tamen sm gal. sententiam tam ex his ⁊c.
qꝫ ex quibusdam alijs positis secūdo de
crisi. nam si daretur pro aliquo tempore
febris ex sanguine ad minus duraret per
vnam inuasionem: ideo galenus nō fuis
set incognitus probatur cōsequentia. nā
in secundo de crisi dat regulas cognoscē
di febres in prima accessione. ⁊ in hoc
mirabiliter deridet Thessalum qui expe
ctabat tertium diem ⁊ assimilauit illum
pectinantibus lanam. igitur si galenus
in prima accessione non cognouisset ⁊ ip
se collocandus esset inter pectinantes la
nam. Preterea si diceretur ꝙ illud tem
pus est ita breue ꝙ medicus aspernatur
illud: quare igitur tradidit doctrinam
cognoscendi febrem in prima accessione.
Vlterius concedit gentilis pro illo tem
pore facere febrem. igitur cum calor febri

lis sit igneus et stet sufficiens applicatio igitur in illo tempore erunt aduste alique partes vnctuose sanguinis ex sententia Gal. igitur in illo tempore erunt sufficientes dispositiones pro forma colere. Sed ex quarto capitulo agens quantum dat de forma tantum dat de consequentibus formam. igitur in illo habebit modū pe riodicandi colere et alia multa accidētia posita secundo de cri. et scdo de differentijs febriū. quare patet hanc rōnē nō esse ex principijs Gal.

¶ Uenissem ad tertium propositum complendum nisi superioribus diebus vidissem questionem in hac materia cuiusdam dignissimi viri et operibus Gal. multum assueti ita et non immerito magnum iam adeptus sit nomen. Habeat et ipse nouā in hac re fantasiam. vult enim preter fere omnium opiniones Gal. voluisse dari febrem ex sanguine que vere sanguinea sit: et hoc sine ad litra siue ad extra venas moueturque sola gal aucto. 2. de differentijs febrium capitulo nono. et eius verba fuerunt superius posita oui vt ostendat veram sententiā magis affirmat. Ad ea autem que secundo de crisi adducebant respōdetur quod Gal ex his verbis nō plus voluit nisi quod talis f. b. sanguinis nō diu durat quin transeat in feb. colericam: lz illud tēpus sit a medico perceptibile. et aliquo modo cōcedit cum Gentili. Sz quia sanctum est prebonorare veritatem primo ethicorum: pace sua dixerim multum elongatur a mente gal. vt in responsione gen. satis sufficienter puto dictum est. Adducentur tamen breuiter alie rōnes quod talis febris quā dixit breui tpe durare: aut durabit per aliquod sensibile tēps: aut non Si secundū dicatur igitur vanum est sm gal. dari hmōi febres cum maxime ipse inter alios preposuerit sensum in medicina. Immo pmo elemētorū mordet Atbaneum qui loquendo de elementis transcendebat sensum. Si detur primum. s. quod duret per aliquod sensibile tēpus ponat quod duret ad minus per vnam diem: quo concesso sequitur quod a pari non debuisset gal. nisi duo genera febrium principalia ponere. s. humoralem et ethicam: quod ephimera quam ponit. ix. terapen. in prima p te latitudinis non durat nisi per vnam diem et tamen tria ponit genera febrium principalia. Igitur quis febris ex sanguine nō duret nisi per diem propter hoc nō negasset quartum genus febrium humoralium qd expresse negat locis allegatis: et rōnem reddit vt supradictū est. Esto enim quod parum duraret propterea nō dubitasset negare genus per se hmōi feb. naz alique sunt egritudines que forte minus durant: et tamē facit de illis gal. mētionem specialem. hoc nāque in de interioribus loquens de passionibus cordis hz quod si vulnera cordis nō peruenerunt vsque ad concauitatem cordis lz in substantia cordis fiant: pnt per illam diem viuere et per noctē qua hoc passi sunt Nō debuisset gal. de his mentionem facere quia breuissimo tempore durant. Item minus vr quod debeat fieri mentio eoꝝ que raro tpe accidunt quam de illis que frequentissime: lz parū durent: dūmodo illud sit sensibile. Sed quarto interiorum facit mentionem de squinantia accidente ex passione pris motum spondilium: quam raro dicit euenire et ponit per se speciem igitur a fortiori et de tali spē feb. patent omnia cōsideranti. Preterea queratur quare scdo de differentijs febrium sm ipsum memoriaz faciat ponēdo ibi signa propria: cum tn ibi nō debuerit neque de ea questionem mouere neque signa ponere: cū ipsa parū duret: et de hoc medicus non considerat. pronuntur. n. signa egritudinis vt possimus in appropriata remedia deduci. et maxime sm gal. qui voluit omne negocium medici esse practicū. et patet quod non poterit debite respondere. Diceret fortasse ad illud qd ego superius obijciebam de ephimera: instantiam nullius esse valoris: quod ephimera nō trāsit ita cito in putridā necessariū est ipaz sic trāsire. Sz de sanguinis mutatiōe ē aliter dicēdū. Ad hoc dico quod nihil est: quod accipiatur quod scribitur ad principiū primi de differētijs febriū ex intentione Hippo. vz rōne subiecti accipit tria genera febriū. hoc est spēs humoris et membri. deinde accipiat qd scribitur ad pncipiū noni terapētice. vbi ponit mediū inter ephimeram verā et putredinalem. Et arguatur sic. si ephimera

vera durabit plusq̃ ꝑ diem transibit de
necessitate aut in putridam: aut in illud
mediū.igitur nō debuit ponere Gal.ali
qd genus rōne speciei. Preterea ad hoc
principale sic dicētes iudicio meo viden
tur implicare cōtradictionē. Concedunt
nāq; sanguinē periodicare periodo cole
re dum putrefit:ꝛ tamen facere ꝓpriā fe
brem. Nam queratur ab eis vñ prouenit
ſm Gal.talis paroxysmorū circuitio tot
vel tot diebus terminata:cū hoc inuene
rint nō dubito:immo certissimum habeo
ꝙ statim mutabunt propositū.Et si dica
tur ꝙ huius rei causam assignauit Gal.
secundo de dīis febriū circa finem :tunc
minus in hac re credam illis:q̄r ibi poni
tur causa redituū paroxysmorū tantum.
sed ꝙ colera de tertio ad tertium ꝛ mlīa
de quarto in quartum minime ibi decla
ratum est si bene considerentur eius ver
ba. Item ostenditur ꝙ isti nō loquuntur
ad Gal.mentem. Nam stante ista ratiōe
nō oportuisset eum ponere nouē comple
xiones ſm genus sicut fecit secundo com
plexionum:cum quelibet simplicium pa
rum duret quin de necessitate associet si
bi aliam:vt ipsemet dicit ad principium
sexti sanatiuorum.Et propter hoc nega
uit expresse simplices cōplexiones:sed he
ne licet parum durent non propter hoc
negauit nouē genera gal. Ad autoritatē
quam adducit non est difficile responde
re. Nec obstat in aliquo nobis ꝓ q̃ est no
tatum sicut superius dictum est aliquali
ter ꝙ cum primum incipit sanguis putre
fieri statim incipiunt multe subtilissime
partes in coleram conuerti ꝛ declinare:
sed quanto magis procedit supercoctio
tanto plures ꝛ plures partes vnctuosita
tis sang.conuertuntur in coleram quous
q; residuum.s.totum vnctuosum ꝛ subti
lissimum conuersum sit.grossum vero tūc
erit in medio termino constitutū.i. gros
sum adhuc non est conuersum in melan
coliam sed est in via . Secundo notatur
ꝙ talis feb.q̃ ꝓcedit ex putredine sang.
vt supra pōt quātum ad presens spectat
compleri ad duo. Primo ad alias feb q̃
ex proprijs humoribus proueniunt volo
dicere ad eam que est colera absq; hoc ꝙ
sanguis cōuertatur in eā: ꝛ ad eā que ex
mlīa. Scdo ad seipsam in principio ꝛ in

termino.s.postq̃ facta fuerit cōuersio to
tius vnctuosi:primo febris q̃ fit per hmōi
cōuersionē respectu feb.colerice genite ex
ꝓpria materia dr̄ esse lenis caliditatis ad
tactum ꝛ similiter videt̄ minus tristans.
qd rōne pꝫ.nā cum talis feb. ꝓueniat ex
illis vnctuosis partibus iam cōuersis in
colerā quibus admiscentur vapores ele
uati ex putredine sanguinis de se nō sunt
sufficientes facere febrem : sed ꝑtes illas
subtiles cōuersas in colerā reddūt mitio
res ꝛ non tante mordacitatis sicut in fe
bre ex propria massa colerica. Nondum
enim partes ille tantū habent de siccita
te ꝓpter humiditatē sanguinis sicut co
lera non ex cōuersione q̃uis sit tanta vt
sufficiēs sit pro colerica febre: hinc est ꝙ
talis febris dicit̄ mitior. Preterea colera
ebullit fere ſm totam profunditatē in fe
bre colerica.ꝛ dato ꝙ ſm subtiles nō ta
men habet talem humectationē sicut in
colerica ex sanguine:quo fit vt mordacio
res vapores ꝛ minus resolubiles eleuen
tur a massa colerica: q̄ꝛ mordacior erit
calor in tali colerica q̃ in illa que ex san
guine conuerso. Si vero scdo mō fieret cō
paratio dicere debemꝰ ꝙ mitior est in ip̄a
in principio q̃ in termino. Nam cōtinue
partes magis ꝛ magis exiccantur. Sic
citas enim acuties est caloris vt in libro
de generatione scriptum est. Ex quibus
postea sequitur ꝙ talem feb . esse magis
malam aut minus malam cognosci hꝫ a
malignitate humorum in quos conuerti
tur sanguis:seruatis his que pauloante
dicebamꝰ. Hec igitur expressit Gal. scdo
de differentijs febrium loco allegato. vbi
ipsi maxime fundātur: que vt melius po
tero iterū repetam verba Gal. Nam post
q̃ gal.probauit sanguinē posse putresce
re sicut secundo principali dictum est pro
sequitur:facientes autem in eam que in
ipso est febrem simpliciorem esse que his
q̃ in alijs humoribus sunt.hoc declara
tum est ſm primum modum comparatio
nis.Et ne aliquis crederet eam aliud ge
nus febriū statim subiungit. Analogiaꝫ
vero paroxysmorum in tertiana maxime
periodo suscipere ita videt̄ ꝛ in pleureti
cis fieri cū expuerint. Deinde vt ostende
ret modū cōuersiōis sanguinis in diuer
sos humores secunduꝫ diuersas partes

sic prosequitur. Si vero supercoquantur transmutatur quidem vtique quasi omnino quantumquidem vtique eius subtilissimum quidem simul pingue est in flauam quasi dicat Gale. cum sanguis incipit putrefieri statim declinat ad coleram vt dixit secundo de crisi. Et ideo cum primum potens est facere febrem statim apparebunt periodi tertiane propter multas partes subtiles conuersas in coleram. Sed si vlterius procedat inflammatio non solum aliquid sed totum subtile et vnctuosum conuertitur in coleram. immo quod plus est pro tunc fiet dispositio in partibus grossis vt ille sint in via ad conuersionem ad melancoliam. Et ideo dicebat. quantum vero grossius in melancoliam seu in nigram coleram. Et seipsum declarans dicit. non vt certissime iam factam nigram coleram sed in medio termino aliquo constitutum. Deinde vt poneret differentiam inter hanc febrem et illas que ex propria massa colerica generantur declarauit hoc et a qualitate et a modo motus quas essentiales differentias vult ex primo de differentijs febrium ex sententia Hippo. sic inquiens Simpliciores non sunt que in sanguinis transmutatione alijs et mitis caloris. Et hac ratione qualitatis in transmutatione sanguinis dixit non in sanguine. Postea prosequitur ratione modi motus. Si enim quam maxime mult' apparuerit secundum immissionem manus sed mitis demum omnino est sicut quod est post balnea. quasi dicat talis febris proueniens ex conuersione sanguinis a principio scilicet secundum propriam immissionem manus: quia non magna adhuc est facta conuersio multarum partium vnctuositatis: neque multum est de siccitate: et satis est de vaporoso humido sanguinis iustum est vt calor a principio appareat aliqualiter mordax vere mult' quia statim vapores colerici apparent tanquam velocius eleuati quam sanguineivt supradictum est. Vlterius faciens manifestam comparationem ad alias que ex proprijs humoribus nascuntur dicit. Alias vero que ex vtraque colera proueniunt esse magis anxiatiuas corrosiuas et mordaces: cuius ratio superius assignata est. et ideo inquit. Et tibi quidem maxima sit cognitio humoris operantis febrem. Dico vtique per eam que est secundum equalitatem caloris operantis febrem. Patet itaque manifeste quomodo hec auctoritatas sit cōfirmatiua omnium eorum que sup' dicta sunt. Et ad maiorem declarationem resumo vnum quod paulo ante dictum est quod ista fe. quam san. dicunt magis cognoscatur imo per hoc magis differat ab alijs ratione qualitatis et ratione modi mot'. patet quia non dicit gal. quod hec maxima cognitio humoris operantis hanc fe. est ea que s. est secundum qualitatem caloris. Et superi' dixerat quod secundum immissionem man' appet mult'. Demum vero quasi dicat in fine inuenitur mitis si ista sic taceat patet hoc cōuenire colerice. secundo de crisi. c. iij. vbi docet cognoscere fe. tertianam. ponit hec verba quando ponis manum tuam sup corp' primo obuiat tibi cum ipsa tangis caliditas multe actiuitatis quasi eleuetur vapore. deinde ipsa non mouetur quando debilitetur et vicat eam man' tua et non est differentia nisi secundum magis et min'. Si vero tacet ista vt nunc traducta est. s. non si se prima manui tangenti offert est tamen omnino mitis sicut ea que in balneis prouenit: sic non poneret ibi gal. differentiam a modo mot' sed tamen a qualitate quasi dicat ista que est ex conuersione san. in coleram in hoc differt ab his que ex proprijs humorib' quia ibi est mult' calor mitis. in in alijs vero acr. et cāl dicta est et in oib' locis est vniformiter loquut'. sup est modo tertium Alman. cōplere.

¶ Ad argu. s. l oppositum respondetur et primo ad Ioannitium per quod considerādum est et magis secundum ga. s. nullam quod medic' nunquam debet dimittere iudicium sensus si potest imo quod ita iudicet sicut sensui appet. vnde licet multotiens senserit ex ratione precepit coleram piodicare de tertio l tertium tamen aliter poterit innasci putredo sanguini secundum vniuersas venas et maxime secundum magnitudinem vt. ir.. terapentice habetur vel in locis multum propinquis cordi. Et licet pro tunc sit facta conuersio in coleram vt supra. tamen ex magna abundantia humoris putrefacti et ex propinquitate similiter et magnitudine vasorum. vnde absque impedimento fiet transitus vaporum putridorum ad cor: tunc eger tāta afflictione cōturbabitur: vt neque medicus neque eger percipiat dictam alicuius periodi: sed iudicabit illam vniformem aut ascendendo; aut descendendo; aut

vniformiter. Tales igitur ods ſinoche ex putredine appellantur: ⁊ ſub alio vocabulo adurẽtes febres. vt. ſ. de criſi. c. vj. declarat Gal. Hec nõc non ſolũ ex putrefacto ſanguine ſed ex colera ⁊ maxime citrina generantur vt ibidem docet Gale. quo ſtante ptꝫ ſolutio ad eius argumenta ⁊ dicta; quare ⁊c. Simili mõ dicitur ad alia.

¶ Jndẽ dicitur ad auenzoar. dictũ eſt eſſe ſupꝛa non tante moꝛdacitatis eſſe febrẽ colericã ex ſanguine: maxime illam que fit in pꝛincipio ſicut illa que eſt ex colera

¶ Ad Raſim non eſſet extraneũ dicere eum in hoc fuiſſe diuerſum a gale. tñ credo ꝙ adhuc eſſet via conciliãdi vtrũqꝫ. ꝙ facere iuſtum eſt ob reuerentiam quã habuit Raſis aduerſus Gal. ſicut in toto ſuo continẽte oñditur. Si igitur conſiderentur febꝛes ille ratione qualitatis quia moꝛdacioꝛ eſt illa que ex colera ꝙ̃ caliditas illius que eſt ex ſanguine conuerſo immo iſti⁹ caloꝛ apparet mitis. hic eſt ꝙ Raſis ſm̃ iſtam conſiderationẽ voluit illam numerare de per ſe: tñ ſi fuiſſet queſitum ab illo: differunt ne ſpecie: pꝛo certo dixiſſet ꝙ nõ qꝛ bene ſciebat ꝙ magis ⁊ minus non variant ſpeciẽ ſicut dixit Gal. in pꝛincipio libꝛi de differentijs febꝛium. nam cum ibi dictum ſit et rõne qualitatis differre: ſeipſum declarauit dicens per eã que eſt ex magis ⁊ minus Et dicitur ꝙ ibi Gal. per magis ⁊ min⁹ intelligit iſtas differentias: vꝫ mitẽ mire moꝛdacem ⁊ medio modo ſe habentem. Jſta nãqꝫ faciunt eſſentialem: vt medic⁹ loquitur ſed de hoc aſſignare hic rationem non eſt opus. Dico ergo ꝙ illud mẽbꝛum vꝫ moꝛdax: ſuſcipit poſtea magis ⁊ minus: vnde non ſequitur variatio ſpecifica. Sed in hoc non pꝛolongetur amplius ſermo.

¶ Ad auer. dicitur ꝙ fuit alterius opinionis licet Cõciliatoꝛ aliter ſentiat: in hoc tamen conuenit cum Galeno ꝙ cum ſanguis ſupercaleſit declinat ad coleram vt ptꝫ. 4. colliget: ſꝫ loquitur de ſanguine extra venas; vnde generatur apoſtema cum galen⁹ voluerit illud vtiliter: tamen contra arguitur vt ſupꝛa.

¶ Ad rationes Aui. ad pꝛimã dr̃ ꝙ ꝓpoſitio illa eſt intelligenda ad modũ ſuperius declaratum.

¶ Ad argumentum dicendum eſt ꝙ mi notandum eſt de ipſo cum ipſemet ſoluat 2. de differẽtijs febꝛiũ allegato. capi. vbi inquit. Jta vero intelligere opoꝛtet in ꝓ ſententiarũ melancolicum humoꝛem vt nõ certiſſime iam effectum nigram coleram ſed medio modo conſtitutum. nã ſi multum pꝛolongabitur cadet homo ille in melancolicum.

¶ Ad ſecundum patet reſponſio ex iam dictis: cur ex ſanguinea nõ poſſit ſanguinea febꝛis generari. ſimiliter patet quo modo hoc eſt dum ipſe ſanguis putreſcit qꝛ tunc aduruntur partes vnctuoſe vt ſupꝛa.

¶ Ad Aliud dicitur ꝙ ſi verum ſit ꝙ ex putrida materia poſſit non putridũ generari: tamen ⁊ pꝛeternaturale putridũ generabit per ſe putridum ⁊ pꝛeternaturale: cui⁹ rõ hec eſt. Nã ſi ex putrida materia generantur apes ex cauſa: iſtud ꝓuenit ratione alicuius naturaliter agentis: vtputa celeſtis artificis ſicut. xij. metha. dixit Auer. Licet alia in hoc efficacioꝛ poſſit adduci ratio: ſed philoſophi eã requirant. Et cũ in noſtro pꝛopoſito illa tranſmutatio ſanguinis in coleram fiat ab agente pꝛeternaturaliter in putrida materia non tamen extraneum videri debet ſi per ſe ſemper putridum generetur ſi pꝛocedat putrefactio. ⁊ ſi per viã accidentis aliter accidere poſſet: hoc ꝓpoſitum non deſtruit quia aliud genus feb. nunq̃ generetur: niſi vt dictũ eſt. Ex dictis etiam patet reſponſio ad argu. cõtra intellectum ſecundum quia vt ſupꝛa dictum eſt cum putrefactio in tantum venerit vt ſubtile conuerſum ſit in coleram tunc putrefactio colere fundabitur in colera vnde pꝛouenit febꝛis ⁊ putrefactio ſanguinis erit reſiduum ſanguinis vnde eleuantur vapoꝛes facientes leues illos qui ex colera vt dictum eſt. Ad ſecundũ dicitur ꝙ potius eſt contra ipſum ꝙ̃ cõtra gal. vt bene Conciliatoꝛ deducit differentia pꝛeallegata: ⁊ ideo nõ aliter reſpõdeſ Ad tertiũ patuit ſupꝛa ratione diuerſitatis

¶ Ad Pluſq̃ cõmentatoꝛẽ ptꝫ iaꝫ reſpõ

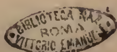
fio. et licet in quesito conueniat quod ex san
guine non detur febris sanguinea acci
piendo sanguinem distinctum contra a
lios humores tanquam quartus humor: li
aliter considerando haberet fort asse di
cere omnem febrem putridam esse sangui
neam colericam etiam vt sanguinis co
lerici et de aliis. tamen quia ipse ex aliis
fundamentis procedit: ideo gradatim re
spondetur ad sua argumenta.
¶ Ad primum patet responsio ex aliis que
in secundo principali dicta sunt: vz quē
cunque alium humorem posse ampliari la
titudine extraneari ipso sanguine: et idō
alios humores posse causare proprias fe
bres et nō sanguinem: non tamē propter
hoc negatur quin alias ex magna adu
stione possit vna febris in aliā commuta
ri: quia ratio Gal. est efficax. et consequen
tia quam facit Trusianus est falsa. Ad
secundum dicitur quod ratio periodicandi
fuit vna merito cuius venit postea in exa
ctam cognitionem. Et licet redditus pa
roxysmorum fiat ex reiterato cursu hu
moris tamen redditus paroxysmorum in
tali tempore vt de tertio in tertium: est ex
alia causa vt supra tangebatur. Nā sta
tim potest quidem querere quare reitera
tus humor mouetur in tot diebus. quo
modo hec est multum desiderata: sed de
hac adhuc sub iudice lis est. Ad vltimū
negatur consequentia sicut fuit dictum
supra in solutione argumentorum Aui.
¶ Ad Gentilem patz per vniuersum cor
pus. q. immo gale. in hoc quesito nunquam
fuit ambiguus nec in alio immo maxi
me se declarat in prin. ix. tera. semper enī
concessit feb. ex sanguine sine putredine
sed de hac non erat mota questio verum
de putrescente sanguine. Et si aliter di
cat putridam febrē ex sanguine: superius
patet quomodo intelligi habeat.
¶ Ad Jo. arculanum dicitur distinguē
do illam propositionem. nam vnus sen
sus potest esse talis. sanguis dum putre
fit ē colera ita quod nihil sanguinis fit. Et
isto modo negatur quia falsa est vt pro
bat argumentum. Alius potest esse sen
sus. Dum putrefit subtile eius fit colera
alique istarum partium facte sunt cole
ra. residuo remanente sub forma sangui
nis: licet etiam non in suo decore. Et isto
modo cōceditur illa propositio et potest
concedi consequentia: quod putrefit quan
do non est colera. nam quādo incipit pu
trefieri incipit declinare ad coleram: ta
men nunquam putrefactio illa sufficiens est
facere febrem nisi quousque aliquid subti
lis et vnctuosi sanguinis in coleram ve
nerit: quia tunc poterit esse causa febris.
Melius tamen esset absolute negare il
lam secundum sensum quem facit. Et sic
est finis huius auree questionis.

¶ Impressum Lugduni. Per Simonem
beuilaqua. Expensis honesti viri Vinceā
tii de Portonariis. Anno Dñi mille
simo quingentesimo sexto. Die vero.
xxix. mensis Octobris.

Tabula.

Marci gat. Cure pticularium egritudinum.

Blasij astarij Cure Febrium.

F I N I S

℞ Ani macinati
perlar
coralor. an ʒi
Ambre
Rombarb
Spice nardi
Macis
Cubbeb
ligni aloes
piperis
Croci
Terre sigil
Tyriace
S. Lamce an ʒij
M cum s. q. ros. [illegible]
fiat [illegible] sumat [illegible]

℞ Barbarbari ʒi
Spice ʒv
Dia dragant
Succi citoniorum an ʒij
Tinlebris
Ermodatilor
S. citoniorum an ʒs
Tamar. [illegible] ʒvj
Dia gridij ʒj
Manne [illegible]
Mellis ros. an ʒs
Zuccari fini ʒvj
M et fiat elect. [illegible]
sumat dosi ʒs

